

Title Page

Title: Michaelis Sailer, In Universitate Anglipolitana Theologiae, Et Philosophiae
Repetitoris Publici, Theologiae Christianae Cum Philosophia Nexus

Author: Sailer, Johann Michael

Description: ubr19333 // Signatur: 9995/Sai. 78 // BV-Nr.: 9995/Sai. 78

Scripttype: NORMAL_LONG_S

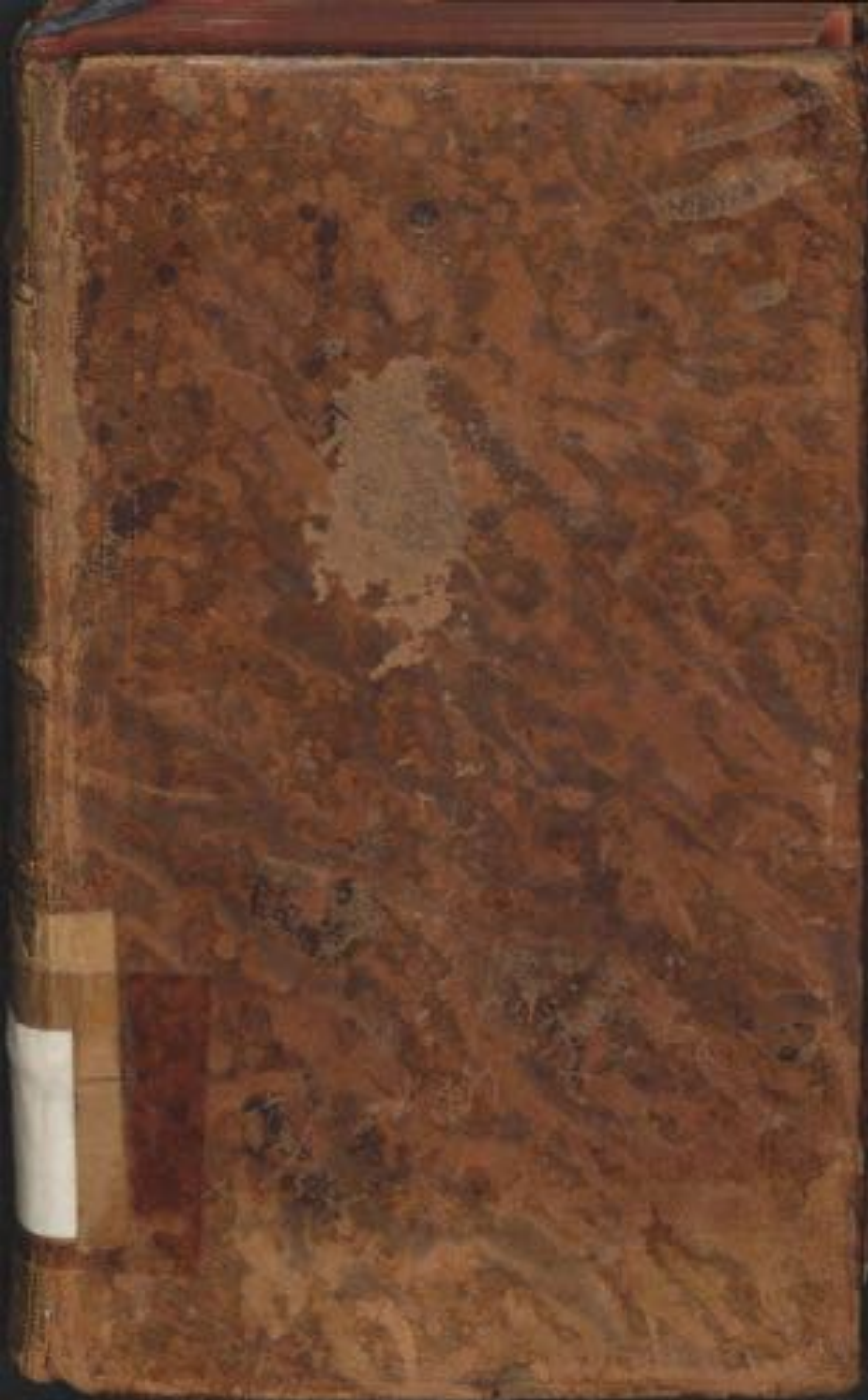
Language: Latin

Number of Pages in whole Document: 493

Export Settings:

Images with text layer / Extra pages for transcribed text are added / Sensible data is shown if existent / No tags shown in export

Editorial Declaration:

B. Ordinariats-
Bibliothek
Regensburg

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in dark ink on aged, yellowish paper. The script is dense and fills most of the page, with some lines appearing to be organized into columns or sections. The ink shows signs of fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Bischöfl. Zentral-
bibliothek
Regensburg

Sai

78

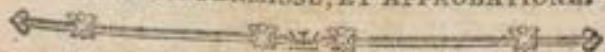

MICHAELIS SAILER,
 IN UNIVERSITATE ANGLIPOLITANA
 THEOLOGICÆ, ET PHILOSOPHIÆ
 REPETITORIS PUBLICI,

THEOLOGICÆ
 CHRISTIANÆ
 CUM
 PHILOSOPHIA
 NEXUS.

SUPERIORUM PERMISSU, ET APPROBATIONE.

AUGUSTÆ VINDELICORUM,
 SUMPTIBUS MATTHÆI RIEGER, P. M. FILIORUM.

MDCCLXXIX.

MICHAELIS SAILER,
IN UNIVERSITATE ANGLIPOLITANA
THEOLOGIAE, ET PHILOSOPHIAE
REPETITORIS PUBLICI,
THEOLOGIAE

CHRISTIANAE

CUM

PHILOSOPHIA
NEXUS.

SUPERIORUM PERMISSU, ET APPROBATIONE.

AUGUSTAE VINDELICORUM,
SUMPTIBUS MATTHAEI RIEGER, P. M. FILIORUM.

MDCCLXXIX.

MICHAELIS 21118
IN 2 PARS...
THEOLOGICAE...
CHRISTIANAE

THEOLOGIAE
CHRISTIANAE
PILGRIUM

...
...
...
...

APPROBATIO.

Prodit in lucem *Theologiæ Christianæ cum Philosophia Nexus*, auctore D. MICHAELE SAILER in Universitate Anglipolitana Theologiæ, & Philosophiæ Repetitore publico. Theologia hæc equidem maximam Philosophiæ cum Theologia connexionem esse demonstrat, attamen cum Philosophia ancilla Theologiæ sit, Demonstrationes de dogmatibus theologicis oblatentes varias difficultates ut tales approbo, quales hic & nunc conformiter ad principia Fidei Catholicæ formari & possunt, & debent. Ceterum labor huic operi impensus haud exiguum laudem meretur, ipsæque Demonstrationes ad mentem doctissimi Authoris trutinatæ ad stabilicndas Veritates Theologicas multum conducunt. Aug. Vindel. die 27. Dec. an. 1778.

Ex Vicariatu: Imprimi potest.

IOS. ANT. STEINER,

SS. Theol. Doctor, Eminent. ac Sereniss.
Elect. & Archiepisc. Trevir. & Episc.
August. Consil. Eccles. Major Pœnitentiarius, Visitator Gen. Consist.
Assessor, & Librorum Censor.

IOANNES HERZ,

SS. Theol. Licent. Eminent. ac Seren. Elect.
& Archiepisc. Trevir. & Episc. August.
Consil. Eccles. Consist. Assess. & Provicar.
in Spiritualibus General. nec non Canon.
ad S. Gertrudem.

APPROBATIO.

Prodit in lucem *Theologiae Christianae cum Philosophia Nexus*, auctore D. MICHAELE SAILER in Universitate Anglipolitana Theologiae, & Philosophiae Repetitore publico. Theologia haec equidem maximam Philosophiae cum Theologia connexionem esse demonstrat, attamen cum Philosophia ancilla Theologiae sit, Demonstrationes de dogmatibus theologicis oblatentes varias difficultates ut tales approbo, quales hic & nunc conformiter ad principia Fidei Catholicae formari & possunt, & debent. Ceterum labor huic operi impensus haud exiguam laudem meretur, ipsaeque Demonstrationes ad mentem doctissimi Authoris trutinatae ad stabiliendas Veritates Theologicas multum conducunt. Aug. Vindel. die 27. Dec. an. 1778.
Ex Vicariatu: Imprimi potest.

JOS. ANT. STEINER,
SS. Theol. Doctor, Eminent. ac Sereniss.
Elect. & Archiepisc. Trevir. & Episc.
August. Consil. Eccles. Major Poenitentiatius, Visitor Gen. Consist.
Assessor, & Librorum Censor.

JOANNES HERZ,
SS. Theol. Licent. Eminent. ac Seren. Elect.
& Archiepisc. Trevir. & Episc. August.
Consil. Eccles. Consist. Assess. & Provicar.
in Spiritualibus General. nec non Canon.
ad S. Gertrudem.

P R Æ F A T I O.

Theologiam Christianam, quam solius veritatis amor tum ab officioso *partium studio* vindicat, tum ab inani *humanarum additionum farragine* feliciter expurgat, tum denique *divini*, quantum licet, *testimonii auctoritate* ubivis confirmat, eamque non *Theologorum* tantum usibus, sed & cujusvis Christiani publico emolumento solerter accomodat, qualem omnes boni dudum desiderarunt, & immensa plurimum seculorum molimina spe satis
macu-

PRAEFATIO.

Theologiam Christianam, quam solius veritatis amor tum ab officioso *partium studio* vindicat, tum ab inani *humanarum additionum farragine* feliciter expurgat, tum denique *divini*, quantum licet, *testimonii auctoritate* ubivis confirmat, eamque non *Theologorum* tantum usibus, sed & cujusvis Christiani publico emolumento solerter accomodat, qualem omnes boni dudum desiderarunt, & immensa plurimum seculorum molimina spe satis

Praefatio.

maturam promifere; Theologiam, inquam, Religioni tanquam nobiliffimo, & unico fuo argumento non *puritate* minus, quam *utilitate* fupparem, ut praefens hic confpectus exhibeat, unicus laboris mei fcopus, & votorum concors meta fuit.

Itaque ficut Religionis Christianae ea eft indoles, ut, praeterquam quod aptiffima *aeternae beatitatis* confequendae media cuius obvia fubminiftrret, ad *politicam* etiam *felicitatem* mire promovendam conferat plurimum; ita Religionis quoque Studium ea virtute polleat neceffe eft, ut non folum *faluti* animarum maxime confultum eat, fed & *civilis Societatis* fulcra potiffimum confolidet, jura *Principum* aequae ac *fubditorum* illaefa confervet, *fapientiam* Imperantium juxta ac *obedientiam* civium ex aequo promoveat, atque adeo utrique reipublicae ferviendo, PRIMARIE,

Praefatio.

maturapromisere; Theologiam, inquam, *Religioni* tanquam nobilissimo, & unico suo argumento non *puritate* minus, quam *utilitate* supparem, ut praesens hic conspectus exhibeat, unicus laboris mei scopus, & votorum concors meta fuit.

Itaque sicut Religionis Christianae ea est indoles, ut, praeterquam quod aptissima *aeternae beatitatis* consequendae media cuivis obvia subministret, ad *politicam* etiam *felicitatem* mire promovendam conferat plurimum; ita Religionis quoque Studium ea virtute polleat necesse est, ut non solum *saluti* animarum maxime consultum eat, fed & *civilis Societatis* fulcra potissimum consolidet, jura *Principum* aequae ac *subditorum* iliaesa conservet, *sapientiam* Imperantum juxta ac *obedientiam* civium ex aequo promoveat, atque adeo utrique reipublicae serviendo, PRIMA-

Praefatio.

RIÆ, quo gaudet, Scientiæ titulum
pro viribus mereatur.

Huic præstantissimo fini feliciter
consequendo ut par essem, invariabi-
les mihi semper ob mentis obtutum
versabantur regulæ, quæ singulas pro-
positiones non solum ad VERITATIS tru-
tinam dextre revocarent, sed & ad
normam publicæ UTILITATIS sollerter
examinarent.

Quisquis ergo de conspectu præ-
senti crisi ferre amat, hunc ego ve-
hementer obtestor, ut in dijudicando
hoc opere ad eandem, quam ego in
conscribendo semper animo versabam,
VERITATIS scilicet, & publicæ UTILITA-
TIS normam constanter reflectat, & ad
hunc veluti lapidem lydium laboris mei
pondus diligenter exigat. Ceterum in
proponendis singulis veritatibus nec
omittere argumenta, ut quorundam

igno-

Praefatio.

RIAE, quo gaudet, Scientiae titulum
pro viribus mereatur.

Huic praestantissimo fini felicius
consequendo ut par essem, invariabi-
les mihi semper ob mentis obtutum
versabantur regulae, quae singulas pro-
positiones non solum ad VERITATIS tru-
tinam dextre revocarent, sed & ad
normam publicae UTILITATIS sollerter
examinarent.

Quisquis ergo de conspectu prae-
senti crisis ferre amat, hunc ego ve-
hementer obtestor, ut in dijudicando
hoc opere ad eandem, quam ego in
conscribendo semper animo versabam,
VERITATIS scilicet, & publicae UTILITA-
TIS normam constanter reflectat, & ad
hunc veluti lapidem lydium laboris mei
pondus diligenter exigat. Ceterum in
proponendis singulis veritatibus nec
omittere argumenta, ut quorundam

Praefatio.

ignorantia consulerem, nec *prolixius* pertractare, ut aliorum *satieta* me-derer, sed ita succincte subnectere statui, ut non solum argumenta veritatem persuadentia facile *perspici*, sed & argumentorum *vis ponderari* queat. Illud vero rerum periti, etiam me tacente intelligent, propria quidem **INDUSTRIA** conscripta, sed alieno cogitata **INGENIO** dudum esse, quæ Eruditorum iudicio a me presenti opere proponuntur.

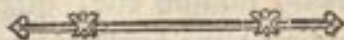

Praefatio.

ignorantiae consulerem , nec *prolixius* pertractare, ut aliorum *satieta*ti mēderer, sed ita succincte subnectere statui, ut non folum argumenta veritatem persuadentia facile *perspici*, sed & argumentorum vis *ponderari* queat. Illud vero rerum periti , etiam me tacente intelligent, propria quidem INDUSTRIA conscripta, sed alieno cogitata INGENIO dudum esse, quae Eruditorum iudicio a me praesenti opere proponuntur.

ORDO
MATERIARUM.

CAPUT I,

Nexus Generalis rectæ Philosophiæ cum
Theologia Christiana.

ART. I.

Necessitas rectæ Philosophiæ. Pag. I

ART. II.

Adplicatio Genuinæ Philosophiæ. II

ART. III.

*Regulæ Generales in adplicanda ad Studium
Theologicum Philosophiæ.* 22

ORDO

CA-

ORDO

MATERIARUM.

CAPUT I.

Nexus Generalis rectae Philosophiae cum
Theologia Christiana.

ART. I.

Necessitas rectae Philosophiae. Pag. 1

ART. II.

Adplicatio Genuinae Philosophiae. 11

ART. III.

*Regulae Generales in adplicanda ad Studium
Theologicum Philosophia. 22*

Ordo Materialium.

CAPUT II.

Nexus rectæ Philosophiæ cum Theologia Christiana ostenditur in singulis Propositionibus Theologiæ Theoreticæ.

ART. I.

In Tractatu primo universali, seu Demonstratione Evangelica. Pag. 30

ART. II.

In Tractatu altero universali, seu Demonstratione Catholica. 39

ART. III.

In Tractatu tertio universali de Criteriis Veritatum Theologicarum. 69

CAPUT III.

Nexus rectæ Philosophiæ cum Theologia Christiana ostenditur in Tractatibus Specialibus, de Deo Uno, Angelis, primo homine, & gratia Dei.

ART. I.

Tractatus I. Specialis. Deus Unus. III

Ordo Materiatum.

CAPUT II.

Nexus rectae Philosophiae cum Theologia
Christiana ostenditur in singulis Propo-
sitionibus Theologiae Theoreticae.

ART. I.

*In Tractatu primo universali, seu Demonstra-
tione Evangelica.* Pag. 30

ART. II.

*In Tractatu altero universali, seu Demonstra-
tione Catholica.* 39

ART. III.

*In Tractatu tertio universali de Criteriis Ve-
ritatum Theologicarum.* 69

CAPUT III.

Nexus rectae Philosophiae cum Theologia
Christiana ostenditur in Tractatibus Spe-
cialibus, de Deo Uno, Angelis, primo
homine, & gratia Dei.

ART. I.

Tractatus I. Specialis. Deus Unus. 111

Ordo Materialium.

ART. II.

Traſtatus II. Specialis. Angeli. Pag. 135

ART. III.

Traſtatus III. Specialis. Primus homo. 145

ART. IV.

Traſtatus IV. Specialis. Gratia Dei. 169

C A P U T IV.

Nexus rectæ Philoſophiæ cum Theologia
Chriſtiana oſtenditur in Traſtatu Spe-
ciali de Deo - Homine.

ART. I.

Deus - Homo. 219

ART. II.

*Divinitas Jeſu Chriſti, & Trinitatis inde re-
luſcens Myſterium. 224*

ART. III.

Unio Verbi cum Humanitate. 253

ART. IV.

Generatio Chriſti ſecundum Carnem. 271

ART.

Ordo Materialiarum.

ART. II.

Tractatus II. Specialis. Angeli. Pag. 135

ART. III.

Tractatus III. Specialis. Primus homo. 145

ART. IV.

Tractatus IV. Specialis. Gratia Dei. 169

CAPUT IV.

Nexus rectae Philosophiae cum Theologia
Christiana ostenditur in Tractatu Spe-
ciali de Deo - Homine.

ART. I.

Deus - Homo.

ART. II.

*Divinitas Jesu Christi, & Trinitatis
lucens Mysterium.*

inde re-

ART. III.

Unio Verbi cum Humanitate. 253

ART. IV.

Generatio Christi secundum Carnem.

Ordo Materiarum.

ART. V.

Negotium humanæ salutis a Deo homine administratum. Pag. 285

ART. VI.

Status Vitæ mortalis, & gloriosæ. 332

CAPUT V.

Nexus rectæ Philosophiæ cum Theologia Christiana ostenditur in Tractatu Speciali de Sacramentis, queis Deus Homo suam Societatem colligavit.

ART. I.

Prænotiones de Sacramentis in Genere. 337

ART. II.

Institutio, materia, forma, & Minister Baptismi, & cætera huc pertinentia. 347

ART. III.

Sacramentum Confirmationis. 360

ART. IV.

Sacramentum, & Sacrificium Eucharisticum. 372

CA.

Ordo Materiarum.

ART. V.

Negotium humanae salutis a Deo homine administratum. Pag. 285

ART. VI.

Status Vitae mortalis, & gloriosae. 332

CAPUT V.

Nexus rectae Philosophiae cum Theologia Christiana ostenditur in Tractatu Speciali de Sacramentis, queis Deus-Homo suam Societatem colligavit.

ART. I.

Praenotiones de Sacramentis in Genere. 337

ART. II.

Institutio, materia, forma, & Minister Baptismi, & cetera huc pertinentia. 347

ART. III.

Sacramentum, & Confirmationis. 360

ART. IV.

Sacramentum, & Sacrificium Eucharisticum.

Ordo Materialiarum.

CAPUT VI.

Nexus rectæ Philosophiæ cum Theologia
Christiana ostenditur in Tractatu Speciali
de residuis Sacramentis.

ART. I.

Sacramentum Pœnitentiæ. Pag. 404

ART. II.

Sacramentum extremæ Unctionis. 436

ART. III.

Sacramentum Ordinis. 438

ART. IV.

Sacramentum Matrimonii. 445

APPENDIX.

De Sacramentis Ecclesiasticis. 464

Ordo Materiarum.

CAPUT VI.

Nexus rectae Philosophiae cum Theologia
Christiana ostenditur in Tractatu Speciali
de residuis Sacramentis.

ART. I.

Sacramentum Paenitentiae. Pag. 404

ART. II.

Sacramentum extremae Unctionis. 436

ART. III.

Sacramentum Ordinis. 438

ART. IV.

Sacramentum Matrimonii. 445

APPENDIX.

De Sacramentis Ecclesiasticis. 464

CAPUT I.

NEXUS GENERALIS RECTÆ PHILOSOPHIÆ CUM THEOLOGIA CHRISTIANA.

ART. I.

Necessitas rectæ Philosophiæ.

§. I.

Finis Theologiæ Christianæ alius esse nequit, nisi distincta veritatum cognitio. Est enim Scientia, cujus ipsa notio alium Finem non admittit, nisi distinctam veritatum plurium notitiam.

Itaque I. In Theologia Christiana possibilis ordo rerum est. Scientia enim ceu finis imperat eam veritatum antecedentium, & subsequentium dispositionem, quæ ad obtinendam Scientiam instar mediæ aptissimi inserviat. Dispositio mediæ plurium juxta imperium finis ordo nobis dicitur.

II. In eadem Theologia Christiana possibilis est nexus rerum. Ordo enim ipse aliquam
Satis Nexus. A nexus

CAPUT I.

NEXUS GENERALIS RECTAE PHILOSOPHIAE CUM THEOLOGIA CHRISTIANA.

ART. I.

Necessitas rectae Philosophiae.

§ 1.

Finis Theologiae Christianae alius esse nequit,
nisi distincta veritatum cognitio. Est enim

Scientia, cujus ipsa notio alium Finem non admittit, nisi distinctam veritatum plurium notitiam.

Itaque I. *In Theologia Christiana possibilis ordo rerum est.* Scientia enim ceu finis imperat eam veritatum antecedentium, & subsequentium dispositionem, quae ad obtinendam Scientiam instar medii aptissimi inferviat. Dispositio mediorum plurium juxta imperium finis ordo nobis dicitur.

II. *In eadem Theologia Christiana possibilis est nexus rerum,* Ordo enim ipse aliquam

2 *Cap. I. Nexus generalis*

nexus perfectionem in se jam continet. Unde non est nisi ea mediorum plurium & inter se & cum fine connexio, quam ex diversa ad finem producendum aptitudine intelligas.

§. 2.

Ordo, & nexus in Theologia Christiana possibilis (§. præc.) solius rationis usu ad existendum determinari potest. Neque enim Deus in revelanda lege veteri, neque Christus in docenda, nec Apostoli in prædicanda, nec Evangelistæ in conscribenda, nec Patres in tradenda, nec denique Ecclesia in declaranda legis novæ doctrina ordinem, & nexum certo Systemati proprium secuti sunt. Unde nullum aliud nexum & ordinis inveniendi Criterium aptum suppetit, nisi humanæ rationis usus.

§. 3.

Ut ratio humana tanto molimini (§. præc.) sufficiat, polita, & probe subacta esse debet. Logica enim naturalis, etsi verum quandoque attingat, tamen nec regulas veri attingendi distincte explicat, nec omnia erroris pericula satis tuto præcavet.

§. 4.

Poliri satis, & adversus omne erroris periculum præmuniri humana ratio non nisi constanti artificialis Philosophiæ studio potest. Logica enim artificialis secunda **VERI CRITERIA**, *Or*
tolo

2 Cap. 1. Nexus generalis

nexus perfectionem in se jam continet. Unde non est nisi ea mediorum plurium & inter se & cum fine connexio, quam ex diversa ad finem producendum aptitudine intelligas.

§.2.

Ordo, & nexus in Theologia Christiana possibilis (§. praec.) solius rationis usu ad existendum determinari potest. Neque enim Deus in revelanda lege veteri, neque Christus in docenda, nec Apostoli in praedicanda, nec Evangelistae in conscribenda, nec Patres in tradenda, nec denique Ecclesia in declaranda legis novae doctrina ordinem, & nexum certo Systemati proprium secuti sunt. Unde nullum aliud nexus & ordinis inveniendi Criterium aptum suppetit, nisi humanae rationis usus.

§.3.

Ut ratio humana tanto molimini (§. praec.) sufficiat, polita, & probe subacta esse debet. Logica enim naturalis, etsi verum quandoque attingat, tamen nec regulas veri attingendi distincte explicat, nec omnia erroris pericula fatis tuto praecavet.

§.4.

Poliri satis, & adversus omne erroris periculum praemuniri humana ratio nonnisi constanti artificialis Philosophiae studio potest. Logicae enim artificialis fecura VERI CRITERIA, On-

tologia indubitata DEMONSTRANDI PRINCIPIA,
Physica uniuersa eventuum NATURALIUM RA-
TIONES SUFFICIENTES, ceu optimam ad
cognoscenda supernaturalia præparationem,
Psychologia uero naturam spirituum, & cer-
tam SPIRITUS INFINITI IMAGINEM, Theo-
logia denique naturalis supremam TOTIUS DI-
VINÆ PERFECTIONIS œconomiam suppe-
ditat.

I. Itaque rectæ Philosophiæ usus omnium
primo necessarius est ad ordinem, & nexum in
Theologia Christiana stabilendum.

§. 5.

Cumque sine nexu, & ordine evidens rerum
pertractatio cogitari nequeat, recta Philosophia
II. Necessaria est ad securam, & evidentem re-
rum pertractationem.

§. 6.

Eadem est necessaria III. Ad limites singu-
larum Theologiæ partium, quibus & a se in-
vicem & ab aliis scientiis discriminentur, accu-
rate stabilendos. Limites enim scientiarum
supponunt adæquata sciendi principia, cuius
disciplinæ seorsim propria: hæc distinctam &
completam rei pertractandæ notionem, notio
completa Logicam practicam, & prima Onto-
logiæ prædicata.

* Hujus rei lugubre exemplum exhibet
horribilis illa confusio, qua olim eadem pas-
sim

tologia indubitata DEMONSTRANDI PRINCIPIA, Physica universa eventuum NATURALIUM RATIONES SUFFICIENTES, ceu optimam ad cognoscenda supernaturalia praeparationem, Psychologia vero naturam spirituum, & certam SPIRITUS INFINITI IMAGINEM, Theologia denique naturalis supremam TOTIUS DIVINAE PERFECTIIONIS oeconomiam suppeditat.

I. Itaque rectae Philosophiae usus omnium primo necessarius est ad ordinem, & nexum in Theologia Christiana stabiliendum.

Cumque fine nexu, & ordine evidens rerum pertractatio cogitari nequeat, recta Philosophia

II. Necessaria est ad securam, & evidentem rerum pertractationem.

Eadem est necessaria III. Ad limites singularum Theologiae partium, quibus & a se invicem, & ab aliis scientiis discriminentur, accurate stabiliendos. Limites enim scientiarum

supponunt adaequata sciendi principia, cuivis disciplinae seorsim propria: haec distinctam & completam rei pertractandae notionem, notio completa Logicam practicam, & prima Ontologiae praedicata.

* Hujus rei lugubre exemplum exhibet horribilis illa confusio, qua olim eadem pas-

4 *Cap. I. Nexus generalis*

sim materiae & in Theologia morum, & in Jure Canonico, & in Theologia dogmatica cum ingenti temporis dispendio, & audientium nausea repetebantur.

§. 7.

Recta Philosophia est porro necessaria IV. Ad Theologiae naturalis principia in Theologia supernaturali adplicanda. In primis enim principiis inveniendis ratio revelationem absoluta necessitate praecurrit, in remotis saltem praecurrere potest. Sicut ergo nec inveniri, ita nec adplicari sine recto rationis usu possunt, praesertim cum felix adplicatio singularem in noscendis, examinandisque singulis adjunctis dexteritatem requirat.

§. 8.

Necessaria est V. ad ostendenda religionis, & Ethices naturalis officia, motiva, media. Cum enim haec officia, motiva, & media naturalia sunt, in natura DEI, humanae libertatis, & actionum liberarum rationes sufficientes habent. Necessaria ergo est *Theologia naturalis*, quae naturam DEI, *Psychologia*, quae naturam mentis humanae, *Ethica naturalis*, quae naturam actionum distincte evolvat. 2) Porro negligi religionis naturalis notitia omnino non potest, cum in hac illustranda & explicanda magnam laboris partem ipsa supernaturalis Religio collocat, eamque sibi constanter ad-

mix-

4 Cap. I. Nexus generalis

sim materiae & in Theologia morum, & in Jure Canonico, & in Theologia dogmatica cum ingenti temporis dispendio, & audientium nausea repetebantur.

§. 7.

Recta Philosophia est porro necessaria IV.

Ad Theologia naturalis principia in Theologia supernaturali adplicanda. In primis enim principiis inveniendis ratio revelationem absoluta necessitate praecurrit, in remotis saltem praecurrere potest. Sicut ergo nec inveniri, ita nec adplicari sine recto rationis usu possunt, praesertim cum felix adplicatio singularem in noscendis, examinandisque singulis adjunctis dexteritatem requirat.

§. 8.

Necessaria est V. ad ostendenda religionis, & Ethices naturalis officia, motiva, media. Cum enim haec officia, motiva, & media naturalia sunt, in natura DEI, humanae libertatis, & actionum liberarum rationes sufficientes habent. Necessaria ergo est Theologia *naturalis*, quae naturam DEI, Psychologia, quae naturam mentis humanae, *Ethica naturalis*, quae naturam actionum distincte evolvat. 2) Porro negligi religionis naturalis notitia omnino non potest, cum in hac illustranda & explicanda magnam laboris partem ipsa supernaturalis Religio collocat, eamque sibi constanter ad-

mixtam, & perpetuo vinculo associatam habet.
3) Sicut ergo religio supernaturalis, & naturalis, ita etiam revelatio, & ratio humana conjunctis semper viribus conspirent necesse est.

Eccc primum Caput, quod summum Demonstrationis rigorem etiam in Theologia Christiana non possibilem solum, sed & necessarium reddit.

§. 9.

Necessaria est VI. ad ostendendam alicujus revelationis necessitatem. Hæc nisi distincte comprobetur, ex hoc solo capite jam ipsa revelationis existentia quasi superflua a quolibet liberi ingenio contemnitur, nec ullam argumentorum examen instituitur, sed in sola ratione ceu sufficientissima acquiescunt. Porro si necessaria est revelatio, certe ad supplendam criteriorum naturalium insufficientiam necessaria erit. Atqui Criteriorum veritatis *existentiam, numerum, auctoritatem, insufficientiam* Logica examinat.

* Hoc adfertur reddit rationem, cur plures Scriptores in argumento revelationis tanta mediocritate versati fuerint. Cum enim ad id digne pertractandum accuratissima Criteriorum notitia requiratur, & hæc passim in Logica valde imperfecte tradita fuerit: mirum non est, si tacendo revelationi minus nocuisse, quam eam defendendo passim dicantur. Certe religio in certitudinis possessione divinitus corroborata

mixtam, & perpetuo vinculo associatam habet.

3) Sicut ergo religio supernaturalis, & naturalis, ita etiam revelatio, & ratio humana conjunctis semper viribus conspirent necesse est.

Ecce primum Caput, quod summum Demonstrationis rigorem etiam in Theologia Christiana non possibilem solum, sed & necessarium reddit.

Necessaria est VI. ad ostendendam alicujus revelationis necessitatem. Haec nisi distincte comprobetur, ex hoc solo capite jam ipsa revelationis existentia quasi superflua a quolibet liberi ingenio contemnitur, nec ullum argumentorum examen instituitur, sed in sola ratione ceu sufficientissima acquiescunt. Porro si necessaria est revelatio, certe ad supplendam criteriorum naturalium insufficientiam necessaria erit. Atqui Criteriorum veritatis *existentiam, numerum, auctoritatem, insufficientiam* Logica examinat.

* Hoc adsertum reddit rationem, cur plures Scriptores in argumento revelationis tanta mediocritate versati fuerint. Cum enim ad id digne pertractandum accuratissima Criteriorum notitia requiratur, & haec passim in Logica valde imperfecte tradita fuerit: mirum non est, si tacendo revelationi minus nocuisse, quam eam defendendo passim dicantur. Certe religio in certitudinis possessione divinitus corroborata

minus periculi sibi timeret ab acerrimis veritatum impugnatoribus, quam ab imbellibus ejusmodi defensoribus. Dein qui revelationem impugnant, summi sæpe gloriantur esse Philosophi; quam ridiculos ergo se faciunt, qui defendendo revelationem fortiora arma inimicis prius non eripiunt, imo tenui argumento eorum arma de novo provocant?

§. 10.

Recta Philosophia est insuper necessaria VII. ad ostendendam possibilitatem, auctoritatem, & Characterem primum revelationis. Ostendenda 1mo) *Possibilitas*: secus enim existentia quantumcumque attestata satis tenues ad persuadendum adversariis assensum vires exeret; quamdiu in mente Theistarum aliqua impossibilitatis Species adhuc oberrat.

2do) *Auctoritas*. Assentiri enim revelationi non est solum pars PRUDENTIÆ, sed & PERFECTI OFFICII.

3^{tio}) *Character primarius*, ut in plurimum revelationum obtentu, quamnam genuina sit, ex proprio Characterem secure dignosci possit. Jam vero notas, intrinsecam possibilitatem, Characterem primum, perfectamque obligationem constituentes quis unquam sine rectæ philosophiæ adminiculo distincte evolvere, & in plena luce collocare poterit?

6 Cap. 1. Nexus generalis

minus periculi sibi timet ab acerrimis veritatum impugnatoribus, quam ab imbellibus ejusmodi defensoribus. Dein qui revelationem impugnant, summi saepe gloriantur esse Philosophi; quam ridiculos ergo se faciunt, qui defendendo revelationem fortiora arma inimicis prius non eripiunt, imo tenui argumento eorum arma de novo provocant?

§. 10.

Recta Philosophia est insuper necessaria VII.

ad ostendendam possibilitatem, auctoritatem, & Characterem primum revelationis.

1 mo) *Possibilitas*: secus enim existentia quantumcunque attestata satis tenues ad persuadendum advesariis assensum vires exerit; quamdiu in mente Theistarum aliqua impossibilitatis Species adhuc oberrat.

2 do) *Auctoritas*. Assentiri enim revelationi non est solum pars PRUDENTIAE, sed & PERFECTI OFFICII.

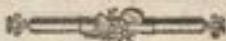
3 tio) *Character primarius*, ut in plurimum revelationum obtentu, quaenam genuina sit, ex proprio Characterem secure dignosci possit. Jam vero notas, intrinsecam possibilitatem, Characterem primum, perfectamque obligationem constituentes quis unquam fine rectae philosophiae adminiculo distincte evolvere, & in plena luce collocare poterit?

§. II.

Est necessaria VIII. ad ostendendam revelationis existentiam, partim ex criteriis immediatis, quæ sunt Miracula, & Prophetiæ, partim ex mediatis, quæ sunt humanæ fidei indubitata attestatio.

Atqui naturam Miraculi Cosmologia, Characterem Prophetiæ Theologia Naturalis, attestationis humanæ regulas Logica examinat

◦ Ecce alterum caput, quod etiam in *supernaturalibus* dogmatis demonstrationis veræ possibilitatem, & necessitatem probat. Revelatio factum est, factum ex attestacionis existentia & auctoritate ceu proprio criterio ostenditur. Hæc ostensio summæ certitudinis gradum attingere potest. Certitudo revelationis evidens quidni rigidissimæ demonstrationis Titulo gaudeat? Totum discrimen inter demonstrationem veritatis abstractæ, & facti est hoc: Si demonstrata mihi est veritas abstracta, dico evidens est mihi, hanc veritatem a me cum evidentiâ cognosci; si factum, dico, evidens est mihi, existentiam facti a me cum certitudine cognosci. Porro per se patet, hæc omnia perinde valere, si definitionis Ecclesiasticæ certitudo comprobanda est.

§. 11.

Est necessaria VIII. ad ostendendam revelationis existentiam, partim ex criteriis immediatis, quae sunt Miracula, & Prophetiae, partim ex mediatis, quae sunt humanae fidei indubitata attestatio.

Atqui naturam Miraculi Cosmologia, Characterem Prophetiae Theologia Naturalis, attestationis humanae regulas Logica examinat

* Ecce alterum caput, quod etiam in *supernaturalibus* dogmatis demonstrationis verae possibilitatem, & necessitatem probat. Revelatio *factum* est, factum ex attestationis existentia & auctoritate ceu proprio criterio *ostenditur*. Haec ostensio summae *certitudinis* gradum attingere potest. Certitudo revelationis evidens quidni rigidissimae demonstrationis Titulo gaudeat? Totum discrimen inter demonstrationem veritatis abstractae, & facti est hoc : Si demonstrata mihi est veritas abstracta, dico *evidens est mihi, hanc veritatem a me cum evidentia cognosci*; sin factum, dico, *evidens est mihi, existentiam facti a me cum certitudine cognosci*. Porro per se patet, haec omnia perinde valere, si definitionis Ecclesiasticae certitudo comprobanda est.

§. 12.

Recta philosophia est IX. necessaria ad ostendendam Sanctitatem, Et Sapientiam dogmatum Christianorum. Intrinseca enim dogmatis honestas possibilitatem miraculi pro hoc dogmate, sicut existentia miraculi revelationem dogmatis comprobat. Jam vero Summa hic cautela utitur ratio philosophica, ne miraculum ex dogmate, & dogma ex miraculo ostendere videatur.

§. 13.

Est necessaria X. ad ostendendam dogmatum Catholicorum possibilitatem, Et 1) præmissis ad Interpretis, Et Judicis authentici existentiam. Sicut enim Theistæ Dogmata Christiana, ita etiam Accatholici Dogmata catholica ideo rejiciunt, quia utrique certas intrinsecæ repugnantie notas deprehendere in dogmatis sibi videntur. 1mo) Hi ex ipsis conceptibus metaphysicis seu plenam repugnantiam, seu grandem absurditatem v. g. de SS. Eucharistia, de indulgentiis, de purgatorio &c. . . . demonstrare se posse jactitant. Igitur apertam nobis necessitatem imponunt, demonstrationum adparentiam itidem ex melioribus Metaphysicæ principiis distincte ostendendi, Et veritatem Catholicam recte defendendi. 2do) Porro sicut Theista de existentia Criterii supernaturalis ad agnoscenda religionis naturalis dogmata convinci nequit, nisi de criteriorum natu-

§. 12.

Recta philosophia est IX. necessaria ad ostendendam Sanctitatem, & Sapientiam dogmatum Christianorum. Intrinseca enim dogmatis honestas possibilitatem miraculi pro hoc dogmate, sicut existentia miraculi revelationem dogmatis comprobat. Jam vero Summa hic cautela utitur ratio philosophica, ne miraculum ex dogmate, & dogma ex miraculo ostendere videatur.

§. 13.

Est necessaria X. ad ostendendam dogmatum Catholicorum possibilitatem, & 1) praeprimis ad Interpretis, & Judicis authentici existentiam. Sicut enim Theistae Dogmata Christiana, ita etiam Accatholici Dogmata catholica ideo rejiciunt, quia utriusque certas intrinsecae repugnantiae notas deprehendere in dogmatis sibi videntur. 1 mo) Hi ex ipsis conceptibus metaphysicis seu plenam repugnantiam, seu grandem absurditatem v. g. de SS. Eucharistia, de indulgentiis, de purgatorio &c. . . . demonstrare se posse jactitant. *Igitur apertam nobis necessitatem imponunt, demonstrationum adparentiam itidem ex melioribus Metaphysicae principiis distincte ostendendi, & veritatem Catholicam recte defendendi.* 2 do) Porro sicut Theista de existentia *Criterioni supernaturalis* ad agnoscenda religionis naturalis dogmata convinci nequit, nisi de criteriorum

naturalium insufficientia prius integre persuasus fuerit; ita neque Accatholicus de existentia *interpretis authenticæ* convinci satis poterit, nisi omnia naturalia Criteriâ ad verum scripturæ sensum cum certitudine obtinendum itidem insufficientia esse clare ostenderit.

Unde concludo,

I. Quoniam ii, qui revelationem, & ii, qui revelationis interpretem authenticum negant, nonnisi eodem argumento plene refutari queant: ita pro utroque casu ingenti subtilioris philosophiæ apparatu opus esse iis, qui seu Christiana, seu catholica dogmata a contentu publico hostium vindicare velint.

II. Sicut divinæ Bonitatis defectum negata insufficientiæ humanæ revelatio arguere videretur: ita porro divina Jesu Christi Sapientiâ salvari jam non poterit, si revelata veritas interprete legitimo destituta asseratur.

III. Ingenti ergo tum virium naturalium, tum divinarum perfectionum, Sapientiæ imprimis, & Bonitatis notitia opus est, ut veritas a falso hac in parte primaria discernatur.

IV. Unde demonstratio etiam in Theologia Christiana obtinet, non solum quia religio naturalis se constanter misceat supernaturali (§. 8.), nec solum, quia certitudo revelationis seu facti ex propriis criteriis demonstrari queat (§. 11.), sed vel maxime, quia plurimi

naturalium insufficientia prius integre persuasus fuerit; ita neque Accatholicus de existentia *interpretis authenticì* convinci satis poterit, nisi omnia naturalia Criteria ad verum scripturae sensum cum certitudine obtinendum itidem insufficientia esse clare ostenderit.

Unde concludo,

I. Quoniam ii, qui revelationem, & ii, qui revelationis interpretem authenticum negant, non nisi eodem argumento plene refutari queant: ita pro utroque casu ingenti subtilioris philosophiae apparatu opus esse iis, qui seu Christiana, seu catholica dogmata a contemtu publico hostium vindicare veint.

II. Sicut divinae Bonitatis defectum negata insufficientiae humanae revelatio argueret videretur: ita porro divina Jesu Christi Sapientia salvari jam non poterit, si revelata veritas interprete legitimo destituta asseratur,

III. Ingenti ergo tum virium naturalium, tum divinarum perfectionum, Sapientiae imprimis, & Bonitatis notitia opus est, ut veritas a falso hac in parte primaria discernatur.

IV. *Unde demonstratio etiam in Theologia Christiana obtinet*, non solum quia religio naturalis se constanter misceat supernaturali (§. 8.), nec solum, quia certitudo revelationis ceu facti ex propriis criteriis demonstrari queat (§. 11.), sed vel maxime, *quia plurimi*

interest cuius cordato Catholico, doctrinæ tum Christianæ tum catholicæ possibilitatem ita ostendere, ut nihil porro seu contra revelationis, seu Ecclesiasticæ declarationis authenticam ex hoc capite opponi possit,

§. 14.

Genuina philosophia est XI. necessaria ad ostendendam generalem Sensus communis, rationis, revelationis, & Ecclesiasticæ interpretationis consensionem. In hac enim consensione inest ultima convincendi intellectus, & persuadendæ veritatis energia. 2) Porro sicut ratio distincte cogitans sensum naturæ communem, ita revelatio ceu lumen adhuc superius rationem distincte cogitantem in possessione certitudinis corroborat; & vicissim consensus tum rationis tum sensus communis obscuritatem revelationis, & Ecclesiasticæ interpretationis sublevat. 3) Si ullum *reunionis* inter dissidentium religionum Christianarum affectas sperandæ remedium superest: certe in hac Criteriorum naturalium, & supernaturalium consensione repositum est.

§. 15.

Est eadem necessaria XII. & ultimo ad figendum sensum literalem sacræ scripturæ. Cum enim sensus tantum literalis in probando dogmate solidi argumenti vim in se contineat, idemque tamdiu retinendus sit, donec evidens absurdum

interest cuius cordato Catholico, doctrinae tum Christianae tum catholicae possibilitatem ita ostendere, ut nihil porro seu contra revelationis, seu Ecclesiasticae declarationis authenticam ex hoc capite opponi possit.

§. 14.

Genuina philosophia est XI. necessaria ad ostendendam generalem Sensus communis, rationis, revelationis, & Ecclesiasticae interpretationis consensionem. In hac enim consensione inest ultima convincendi intellectus, & persuadendae veritatis energia. 2) Porro sicut ratio distincte cogitans sensum naturae communem, ita revelatio ceu lumen adhuc superius rationem distincte cogitantem in possessione certitudinis corroborat; & vicissim consensus tum rationis tum sensus communis obscuritatem revelationis, & Ecclesiasticae interpretationis sublevat. 3) Si ullum *reunionis* inter diffidentium religionum Christianarum affeclas sperandae remedium superest : certe in hac Criteriorum naturalium, & supernaturalium consensione repositum est.

§. 15.

Est eadem necessaria XII. & ultimo ad figendum sensum literalem sacrae scripturae. Cum enim sensus tantum literalis in probando dogmate solidi argumenti vim in se contineat; idemque tamdiu retinendus sit, donec evidens absur-

dum exinde consequatur: enimvero tum ex contextu, tum ex proprio verborum significato, tum ex notionum generalium adplicatione ut eruatur sensus literalis, summa philosophicæ rationis cultura opus est. Hujus rei exempla ad invidiam usque manifesta in C. II. passim obvia erunt.

ADNOTATIO GENERALIS. Cum Theologia Scholastica Christiana dogmata per se factis obscura, adplicando notiones barbaras, confusas, & absoletas, adhuc obscuriora reddiderit, sane ex recentiori philosophia notiones completæ & distinctæ mutuandæ erunt, tum ut antiqua obscuritas deleatur, tum ut nova in singulis materiis lux diffundatur.

° Ostensa jam necessitate philosophiæ in Theologia Christiana adplicandæ, sequitur jam ipsa

ART. II.

Adplicatio genuinæ philosophiæ.

§. 16.

*U*sus Philosophiæ primarius in pertractanda Theologia est I. circa ipsas definitiones, & divisiones ad logicæ regulam præcise determinandas. Omnis enim distincta rerum pertractatio, seu finis Theologiæ universæ (§. 1.), distinctas & completas rerum notiones prærequirit. Atqui perfectæ ideæ non nisi divisione, & definitione obtinentur, quarum hæc com-
po-

dum exinde consequatur: enimvero tum ex contextu , tum ex proprio verborum significato, tum ex notionum generalium adplicatione ut eruatur sensus literalis , summa philosophiae rationis cultura opus est. Hujus rei exempla ad invidiam usque manifesta in C. II. passim obvia erunt.

ADNOTATIO GENERALIS. Cum Theologia Scholastica Christiana dogmata per se satis obscura , adplicando notiones barbaras, confusas, & absoletas, adhuc obscuriora reddiderit, *sane ex recentiori philosophia notiones completae & distinctae mutuandae erunt, tum ut antiquata obscuritas deleatur, tum ut nova in singulis materiis lux diffundatur.*

* Ostensa jam necessitate philosophia in Theologia Christiana adplicandae , sequitur jam ipsa

ART. II,

Adplicatio genuinae philosophiae.

Usus Philosophiae primarius in pertractanda Theologia est I. circa ipsas definitiones, & divisiones ad logicae regulam praecise determinandas. Omnis enim distincta rerum pertractatio, ceu finis Theologiae universae (§. 1.), distinctas & completas rerum notiones praerequit. Atqui perfectae ideae nonnisi divisione, & definitione obtinentur, quarum haec com-

ponendo partiales, illa resolvendo notas compositas, junctis viribus singulas notarum singularum notas examinat, fixo significatui subjicit, & distinctum rei totius conceptum adornat. Ex neglectu hujus regulæ

I. *Integris sæpe annis de rebus gravissimis disputabatur acerrime, quin de ipso disputationis argumento inter se convenirent.* En tibi fontem omnium pugnarum verbalium!

II. *Obscurissimæ de quolibet INDIVIDUO notiones adoptabantur idcirco, quia notiones GENERUM, ET SPECIERUM, h. e. notæ COMUNES prius non evolvebantur.* Sic v. g. definiens Sacramentum novæ legis, gratiam Christi, Sacrificium Missæ, passim negligebant generalem conceptum Sacramenti, gratiæ, Sacrificii.

III. *Ex eo, quod passim doctrina de definitionibus nominalibus ignota fuit, vel non satis tutæ videbatur, ingens OBSCURITAS in universam Theologiam se diffundebat. Immo multi ERRORES exinde orti sunt.* Sic

IV. Inter innumera, ut unicum exemplum afferam, Jansenius libertatem a coactione prædicans, non magis contra fidem catholicam, quam bonæ logicæ regulas peccavit.

V. Porro neglectus in notionum exactitudine obstat, quominus propositiones satis determinatæ efficiantur; quod ipsum innumeris ob-

12 *Cap. I. Nexus generalis*

ponendo partiales, illa resolvendo notas compositas, junctis viribus singulas notarum singularum notas examinat, fixo significatui subjicit, & distinctum rei totius conceptum adornat. Ex neglectu hujus regulae

I. *Integris saepe amis de rebus gravissimis disputabatur acerrime, quin de ipso disputatio- nis argumento inter se convenirent. En tibi fontem omnium pugnarum verbalium!*

II. *Obscurissimae de quolibet INDIVIDUO notiones adoptabantur idcirco, quia notiones*

GENERUM, ET SPECIERUM, h. e. notae COMMUNES prius non evolvebantur. Sic v. g. definiens Sacramentum novae legis, gratiam Christi Sacrificium Missae, passim negligebant generalem conceptum Sacramenti, gratiae, Sacrificii.

III. *Ex eo, quod passim doctrina de definitionibus nominalibus ignota fuit, vel non satis tuta videbatur, ingens OBSCURITAS in universam Theologiam se diffundebat. Immo multi ERRORES exinde orti sunt. Sic*

IV. *Inter innumera, ut unicum exemplum afferam, Jansenius libertatem a coactione praedicans, non magis contra fidem catholicam, quam bonae logicae regulas peccavit.*

V. *Porro neglectus in notionum exactitudine obstat, quominus propositiones satis determinatae efficiantur; quod ipsum innumeris*

objectionibus cum nausea oggerendis locum facit.

§. 17.

Usum philosophiæ facit Theologia II. in principiis demonstrationum. Logica enim theoretica monet, principia nonnisi **INDUBITATA** esse adhibenda, præctica vero docet, ea nonnisi ex *definitionibus*, quarum realitas certissime evicta est, ex *axiomatis*, quæ eminenti veritatis prærogativa se commendant, ex *Corollariis* pari cum certitudine deductis, ex *authenticis experientiis*, ac propriis genuinis *fontibus* haurienda, & recto ordine ad pariendam demonstrationis evidentiam disponenda esse.

§. 18.

III. In Criteriis veritatum, cuius veritati seorsum propriis. Certe errorum plerique exinde nascuntur, quod in indaganda veritate ineptum, & alienum pro hac veritate Criterium attendamus. Sic risui publico se exponeret, qui ad explorandam Musicæ harmoniam organum gustus, aut odoratus applicaret. Sed æque parum rem tangunt illi, qui ex sola **RATIONE** ea vellent addiscere, quæ nonnisi ex **REVELATIONE** addisci possent.

o Error hic etiam in aliis scientiis obvius est v. g. ex factis Principum eorum Jura probare, ex factis Pontificum immunitatis Ecclesiasticæ naturam deducere.

§. 19.

objectionibus cum nausea oggerendis locum facit.

Usum philosophiae facit Theologia II. in principiis demonstrationum. Logica enim theoretica monet, principia nonnisi INDUBITATA esse adhibenda, practica vero docet, ea nonnisi ex *definitionibus*, quarum realitas certissime evicta est, ex *axiomatis*, quae eminenti veritatis praerogativa se commendant, ex *Corollariis* pari cum certitudine deductis, ex *authenticis experienciis*, ac propriis genuinis *fontibus* haurienda, & recto ordine ad pariendam demonstrationis evidentiam disponenda esse.

III. *In Criteriis veritatum, cuius veritati seorsim propriis.* Certe errorum plerique exinde nascuntur, quod in indaganda veritate ineptum, & alienum pro hac veritate Criterium attendamus. Sic risui publico se exponeret, qui ad explorandum Musicae harmoniam organum gustus, aut odoratus adplicaret. Sed aequae parum rem tangunt illi, qui ex sola RATIONE ea vellent addiscere, quae nonnisi ex REVELATIONE addisci possent.

* Error hic etiam in aliis scientiis obvius est v. g. ex factis Principum eorum Jura probare, ex factis Pontificum immunitatis Ecclesisticae naturam deducere.

§. 19.

IV. *In ipsis demonstrationibus.* Demonstratio enim absoluta non solum notiones completas (§. 16.), principia indubitata (§. 17.), propria veritatis Criteria (§. 18.), sed & legitimes illationum formas, claritatem, brevitatem, & soliditatem doctrinae, præprimis autem methodi scientificæ regulas universas, h. e. totius Logicæ praxin velut jure suo sibi vindicat.

I. *Si Veritas Theologica vere demonstrata est; verosimilius est, demonstrationem cum plena luce paucioribus fore perspectam, quam pluribus.* Verosimilius enim est, pauciores fore, qui criteriorum vim omnem, & artem demonstrandi perfectam plene calleant, quam qui Logicæ regulis tantum modice imbuti sunt.

II. Itaque exinde, quod pauci pro demonstratis habeant, quæ revera demonstrationis gradum attingunt, nulla contra demonstrationis seu necessitatem, seu possibilitatem, seu utilitatem in Theologicis etiam materiis, obiectio formari potest.

§. 20.

V. *In discernenda certitudine a probabilitate.* Cum enim evidentia, certitudo, probabilitas, dubium, formido &c. . . Generales operationum mentis humanæ adfectiones sint; ad has ipsas apte inter se discernendas requiritur

IV. *In ipsis demonstrationibus.* Demonstratio enim absoluta non solum notiones completas (§. 16.), principia indubitata (§.17), propria veritatis Criteria (§. 18.) , sed & legitimas illationum formas, claritatem, brevitatem, & soliditatem doctrinae , praeprimis autem methodi scientificae regulas universas, h. e. totius Logicae praxin velut jure suo sibi vindicat.

I. *Si Veritas Theologiae vere demonstrata est; verosimilius est, demonstrationem cum plena luce paucioribus fore perspectam, quam pluribus.* Verosimilius enim est: pauciores fore, qui criteriorum vim omnem, & artem demonstrandi perfectam plene calleant , quam qui Logicae regulis tantum modice imbuti sunt.

II. Itaque exinde, quod pauci pro demonstratis habeant , quae revera demonstrationis gradum attingunt, *nulla contra demonstrationis seu necessitatem, seu possibilitatem, seu utilitatem in Theologicis etiam materiis, objectio formari potest.*

V. *In discernenda certitudine a probabilitate.* Cum enim evidentia, certitudo, probabilitas, dubium, formido &c. . . . Generales operationum mentis humanae adfectiones sint; ad has ipsas apte inter se discernendas requiri-

tur notitia *Criteriorum tum sufficientium*, quæ seu *EVIDENTIAM*, si intrinseca, & distincte cognita sunt, seu *CERTITUDINEM*, si extrinseca tantum, seu non ita claro intuitu perspecta sunt, tum *insufficientium*, quæ gradus probabilitatis diversos efficiunt. 2) Dein hoc unicum infirmitati intellectus nostri medium superest, quo se ab omni errore præservet, si *ABSOLUTUM* assensum nonnisi certitudini præbeat, de ceteris autem omnibus, quorum notitia certitudinis gradum non attingit, nonnisi *MODALIA* iudicia efformet v. g. probabile est, ita rem se habere, probabilius est &c. . . . omnis enim defectus *CERTÆ* notitiæ ignorantia est. Unde iudicans, hoc esse probabilius &c. . . ., si de veritate absoluta interrogetur, prudenter respondebit: *IGNORO*. 3) Hæc Cautela præcipue in Theologia Christiana summi momenti est; si enim probabilia aliquando pro certis impune venduntur, ea statim in credulorum animis inscrutabilium mysteriorum larvas induunt. Quodsi superveniat post aliquod annorum intervalla cordatus Theologus, qui examinata rationum insufficientia adfertis plurimum annorum Fide roboratis certitudinis Speciem detrahat, certe is & famæ suæ & publici scandali periculum incurret apud eos omnes, qui sub religionis zelo ignorantia, & imbecillitatis suæ nuditatem contegunt.

I. Itaque nihil unquam, nec aliter affirmandum, nisi quod *Est quantum Est quoniam seu cer-*

tur notitia *Criteriorum tum sufficientium*, quae seu EVIDENTIAM, si intrinseca, & distincte cognita sunt, seu CERTITUDINEM, si extrinseca tantum, seu non ita claro intuitu perspecta sunt, tum *insufficientium*, quae gradus probabilitatis diversos consiciunt. 2) Dein hoc unicum infirmitati intellectus nostri medium superest, quo se ab omni errore praeservet, si ABSOLUTUM assensum nonnisi certitudini praebeat, de ceteris autem omnibus, quorum notitia certitudinis gradum non attingit, nonnisi MODALIA iudicia efformet v. g. probabile est, ita rem se habere, probabilius est &c. ... omnis enim defectus CERTAE notitiae ignorantia est. Unde iudicans, hoc esse probabilius &c. . . . , si de veritate absoluta interrogetur, prudenter respondebit: IGNORO. 3) Haec Cautela praecipue in Theologia Christiana summi momenti est; si enim probabilia aliquando pro certis impune venduntur, ea statim in credulorum animis inscrutabilium mysteriorum larvas induunt. Quodsi superveniat post aliquod annorum intervalla cordatus Theologus, qui examinata rationum insufficientia adsertis plurium annorum Fide roboratis certitudinis Speciem detrahat, certe is & famae suae & publici scandalii periculum incurret apud eos omnes, qui sub religionis zelo ignorantiae, & imbecillitatis suae nuditatem contegunt.

I. *Itaque nihil unquam, nec aliter affirmandum, nisi quod & quantum & quonam seu*

certitudinis, seu probabilitatis gradu probari potest.

II. *Hæc regula quidem semper, sed tunc maxime observanda, quando quaestio est seu de dogmate theoretico, seu pratico, de quo & Scriptura & Ecclesia silet. Tunc enim rationes allatae usque ad prima principia cum summo rigore resolvendae sunt, ne assensum asserto ultra rationis allatae meritum demus.*

III. *Hæc duæ regulæ nemini possunt esse suspectæ, nisi qui naturam mentis suæ, ex cuius operantis adfectionibus deductæ sunt, seu ignorat, seu omnino suspectam habet.*

§. 21.

VI. *Est usus philosophiæ in distinguendis dogmatis Ecclesiæ universalis a certis Sententiis. Ecclesiæ enim universalis consensus publicus, etsi solennitate careat, ad dogma Fidei constituendum satis energiæ & auctoritatis habet; cum contra, quæ aliunde ad certitudinis gradum elevantur, nomine dogmatis efferi nequeant. Patet hic, quantum ipsa Philosophia conferat ad hoc, ne rationi quid in præjudicium divini auctoritatis attribuat.*

§. 22.

VII. *In distinguenda substantia dogmatum a modo explicandi. Cum enim revelatio DEI, & authentica Ecclesiæ declaratio fere semper*
non

certitudinis, seu probabilitatis gradu probari potest.

II. Haec regula quidem semper, sed tunc maxime observanda, *quando quaestio est seu de dogmate theoretico, seu practico, de quo & Scriptura & Ecclesia silet.* Tunc enim rationes allatae usque ad prima principia cum summo rigore resolvendae sunt, ne assensum asserto ultra rationis allatae meritum demus.

III. *Haec duae regulae nemini possunt esse suspectae, nisi qui naturam mentis suae, ex cuius operantis adfectionibus deductae sunt, seu ignorat, seu omnino suspectam habet.*

¶

VI. *Est usus philosophiae in distinguendis dogmatis Ecclesiae universalis a certis Sententiis.* Ecclesia enim universalis consensus publica, etsi solennitate careat, ad dogma Fidei constituentium satis energiae & auctoritatis habet; cum contra, quae aliunde ad certitudinis gradum elevantur, nomine dogmatis efferrī nequeant. *Patet hic, quantum ipsa Philosophia conferat ad hoc, ne rationi quid in praejudicium divinae auctoritatis attribuatur.*

¶

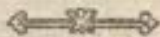
VII. *In distinguenda substantia dogmatum a modo explicandi.* Cum enim revelatio DEI, & authentica Ecclesiae declaratio fere semper

nonnisi substantiam dogmatis (juxta consilium divinæ sapientiæ, semper media necessaria & paucissima eligentis præ minus necessariis & superfluis) attingat, modus vero dogmatis explicandi litibus scholasticis undequaque sit involutus; sane cavendum est, ne auctoritatem DEI seu per se, seu per Ecclesiam loquentis inepte cum auctoritate mere humana confundamus, & intellectum, cujus assensum plenum nonnisi reverentia divinæ sapientiæ & veracitati debita prudenter imperat, stulte captivendus in obsequium Scholarum, quæ uti humanæ sunt, ita sententiarum decisiones magis juxta imperium voluntatis, quam sufficientiam rationum adornare potuerunt.

I. Si ergo Theologus Catholicus in descendendo dogmate substantiam a modo probe discernat; considerare possumus in æquitate Theologorum Accatholicorum, quod & ipsi in impugmando dogmate substantiam deinceps semper a modo discreturi sint.

II. Quodsi aliquando substantia dogmatis seceratur a modo dogmatis; jam proxima ad veritatem & agnoscendam & amplectendam via strata est.

III. Hoc ipsum autem tantum acuminis ontologici requirit, quantum notitiæ de Scriptura, & sensu Ecclesiæ universalis.

nonnisi substantiam dogmatis (juxta consilium divinae sapientiae, semper media necessaria & paucissima eligentis prae minus necessariis & superfluis) attingat, modus vero dogmatis explicandi litibus scholasticis undequaque sit involutus; sane cavendum est, ne auctoritatem DEI seu per se, seu per Ecclesiam loquentis inepte cum auctoritate mere humana consundamus, & intellectum, cujus assensum plenum nonnisi reverentia divinae sapientiae & veracitati debita prudenter imperat, stulte captivemus in obsequium Scholarum, quae uti humanae sunt, ita sententiarum decisiones magis juxta imperium voluntatis, quam sufficientiam rationum adornare potuerunt.

I. *Si ergo Theologus Catholicus in defendendo dogmate substantiam a modo probe discernat; confidere possumus in aequitate Theologorum Accatholicorum, quod & ipsi in impugnando dogmate substantiam deinceps semper a modo discreturi sint.*

II. *Quodsi aliquando substantia dogmatis secernatur a modo dogmatis; jam proxima ad veritatem & agnoscendam & amplectendam via strata est.*

III: *Hoc ipsum autem tantum acuminis ontologici requirit, quantum notitiae de Scriptura, & sensu Ecclesiae universalis.*

§. 23.

VIII. *In distinguendis dogmatis practicis & theoreticis.* Cum enim universa Theologia Christiana in theoreticam & practicam se dividat: Fundamenta fidei a fundamento morum probe secernenda sunt. 2) In ipsis dogmatis Theologiae theoreticae saepe una pars practica, altera theoretica esse solet. 3) Accurata ergo MENTIS HUMANAE NOTITIA requiritur, ut dogmata, quae instar motivi proximi in voluntatem influunt, ab iis, quae nonnisi remote facultatem adpetentem afficiunt, cum ingenti claritatis, & ordinis emolumento separentur.

§. 24.

IX. *In distinguendis mysteriis Theologorum a mysteriis dogmatum.* Nam ex ea opinione, quae contra omnem Logicam consensui Theologorum irrefragabilem auctoritatem tribuebat, ortum est illud inane praedudicium, omnes difficultates dogmatum, quae praecise ex confusis Theologorum ratiociniis & deceptricibus passim ideis enascebantur, ad ipsum dogma pertinere, & circa ipsa humana mere inventa assensus solido licet fundamento carentem, reclamante nequaquam ratione, per heroicum sane voluntatis imperium ab intellectu esse extorquendum. 2) Unde contigit saepe cum summo bonorum omnium dolore, ut, cum Aetholici in ipsa dogmatis substantia nihil prorsus cum sana ratione

VIII. *In distinguendis dogmatis practicis & theoreticis.* Cum enim universa Theologia Christiana in theoreticam & practicam se dividat: Fundamenta fidei a fundamento morum probe discernenda sunt. 2) In ipsis dogmatis Theologiae theoreticae saepe una pars practica, altera theoretica esse solet. 3) Accurata ergo MENTIS HUMANA NOTITIA requiritur, ut dogmata, quae instar motivi proximi in voluntatem influunt, ab iis, quae non nisi remote facultatem adpetentem afficiunt, cum ingenti claritatis, & ordinis emolumento separentur.

IX. *In distinguendis mysteriis Theologorum a mysteriis dogmatum.* Nam ex ea opinione, quae contra omnem Logicam consensui Theologorum irrefragabilem auctoritatem tribuebat, ortum est illud inane praejudicium, *omnes difficultates dogmatum, quae praecise ex confusis Theologorum ratiociniis & deceptricibus passim ideis enascebantur, ad ipsum dogma pertinere, & circa ipsa humana mere inventa assensum solido licet fundamento carentem, reclamante necquicquam ratione, per heroicum sane voluntatis imperium ab intellectu esse extorquendum.* 2) Unde contingit saepe cum summo bonorum omnium dolore, ut, cum A catholici in ipsa dogmatis substantia nihil prorsus cum sana ra-

tione pugnans invenirent, fœlicitia theologorum
mysteria veris dogmatum mysteriis accenserent,
& ipsam dogmatum SUBSTANTIAM ex hoc
uno capite integre traducerent, quod MODUM
explicandi mere scholasticum sanæ rationi ma-
nifeste contrarium detegerent. Fatendum enim
est, quod sine veritatis præjudicio negari jam
non potest, *etsi dogmata, prout a Deo reve-*
lata, & prout ab Ecclesia declarata suere, om-
nes divinæ sapientiæ & Sanctitatis Characteres
præferrent; tamen postquam ex manibus Theo-
logorum subin cum adscititio explicandi modo,
prorsus arbitrario, & summe obscuro egressa
suere, primævum sapientiæ, & dignitatis suæ
nitorem sub inanium subtilitatum tenebris per-
didisse.

o Nescire nemo potest, quam acerba sub-
tilitate tum Theistæ in dogma Christianum
v. g. de peccato originali, tum A catholici in
dogma Catholicum v. g. de SS. Eucharistia in-
vecti fuerint & tamen ostendere mihi facile es-
set, nec illos, nec hos ullam eriminandi & irri-
dendi rationem amplius habituros, si substan-
tiam utriusque dogmatis a modo arbitrario
dogma explicandi secernere voluissent; verum
hoc ab adversariis religionis nostræ exigere,
nimium esset iis præsertim temporibus, ubi
sæpe a defensoribus nostræ religionis id ne-
glectum videmus.

tione pugnans invenirent, fictitia theologorum mysteria veris dogmatum mysteriis accenserent, & ipsam dogmatum SUBSTANTIAM ex hoc uno capite integre traducerent, quod MODUM explicandi mere scholasticum sanae rationi manifeste contrarium detegerent. Fatendum enim est, quod sine veritatis praejudicio negari jam non potest, *etsi dogmata, prout a Deo revelata, & prout ab Ecclesia declarata fuere, omnes divinae sapientiae & Sanctitatis Characteres praeserferent; tamen postquam ex manibus Theologorum subin cum adscititio explicandi modo, prorsus arbitrario, & summe obscuro egressa fuere, primaevum sapientiae, & dignitatis suae nitorem sub inanum substilitatum tenebris perdidisse.*

* Nescire nemo potest, quam acerba subtilitate tum Theistae in dogma Christianum v. g. de peccato originali, tum A catholici in dogma Catholicum v. g. de SS. Eucharistia inducti fuerint & tamen ostendere mihi facile esset, nec illos, nec hos ullam criminandi & irridendi rationem amplius habituros, si substan-

tiam utriusque dogmatis a modo arbitrario dogma explicandi discernere voluissent; verum hoc ab adversariis religionis nostrae exigere, nimium esset iis praefertim temporibus, ubi saepe a defensoribus nostrae religionis id neglectum videmus.

§. 25.

Itaque I. usus genuinæ philosophiæ in studio Theologico universe

- I. Circa notiones (§. 16.)
- II. Circa principia demonstrandi §. 17.
- III. Circa veri criteria §. 18.
- IV. Circa ipsas demonstrationes §. 19.
- V. Circa certitudinem & probabilitatem §. 20.
- VI. Circa dogmata & certas sententias (§. 21.)
- VII. Circa substantiam & modum dogmatis §. 22.
- VIII. Circa dogmata practica & theoretica §. 23.
- IX. Circa mysteria religionis & theologorum §. præc. *versatur.*

§. 26.

NECESSITAS vero II. genuinæ philosophiæ in studio theologico se reducit

- I. Ad ordinem & nexum §. 4.
- II. Ad evidentem rerum pertractationem §. 5.
- III. Ad limites inveniendos §. 6.
- IV. Ad applicanda theologiæ naturalis principia §. 7.
- V. Ad Ostendenda religionis & ethices naturalis officia, motiva, media §. 8.

Itaque I. usus genuinae philosophiae in studio Theologico universe

I. Circa notiones (§. 16.)

II. Circa principia demonstrandi §. 17.

III. Circa veri criteria §. 18.

IV. Circa ipsas demonstrationes §. 19.

V. Circa certitudinem & probabilitatem §. 20.

VI. Circa dogmata & certas sententias (§. 21.)

VII. Circa substantiam & modum dogmatis §. 22.

VIII. Circa dogmata practica & theoretica §. 23.

IX. Circa mysteria religionis & theologorum §. praec. *versatur.*

NECESSITAS vero II. genuinae philosophiae in studio theologico se reducit

I. Ad ordinem & nexum §. 4.

II. Ad evidentem rerum pertractationem

III. Ad limites inveniendos §. 6.

IV. Ad adplicanda theologiae naturalis principia §. 7.

V. Ad Ostendenda religionis & ethices naturalis officia, motiva, media

- VI. Ad evolvendam revelationis necessitatem §. 9.
- VII. Ad probandam essentiam veræ revelationis §. 10.
- VIII. Ad ostendendam ejusdem existentiam §. 11.
- IX. Ad sanctitatem & sapientiam dogmatum Christianorum explicandam §. 12.
- X. Ad possibilitatem dogmatum Catholicorum &c. §. 13.
- XI. Ad consensum Criteriorum naturalium & supernaturalium §. 14.
- XII. Ad figendum sensum literalem scripturæ §. 15.

* Cum modo & de necessitate & de adplicatione rectæ Philosophiæ convicti sumus, oportet jam eos stabilire limites, inter quos si se contineat ratio, ab omni erroris periculo longissime immunis erit. Est enim vulgaris obiectio, rationis usum in profundissimarum veritatum inquisitione ipsi religioni periculosum, & certæ temeritatis, infelicisque laboris augurium esse. Sed vereor, ut quemquam ingenuæ mentis hominem ista serio dixisse pœniteat, si regulæ, quæ in Articulo seq. figentur, animo attento, & ab omni partialitate alieno legantur.

VI. Ad evolvendam revelationis necessitatem §. 9.

VII. Ad probandam essentiam verae revelationis §. 10.

VIII. Ad ostendendam ejusdem existentiam

IX. Ad sanctitatem & sapientiam dogmatum Christianorum explicandam §. 12.

X. Ad possibilitatem dogmatum Catholicorum &c. §.13.

XI. Ad consensum Criteriorum naturalium & supernaturalium §. 14.

XII. Ad figendum sensum literalem scripturae §. 15.

* Cum modo & de necessitate & de applicatione rectae Philosophiae convicti sumus, oportet jam eos stabilire limites, inter quos si se contineat ratio, ab omni erroris periculo longissime immunis erit. Est enim vulgaris obiectio, rationis usum in profundissimarum veritatum inquisitione ipsi religioni periculosum, & certae temeritatis, infelicisque laboris augurium esse. Sed vereor, ut quemquam ingenuae mentis hominem ista serio dixisse paeniteat, si regulae, quae in Articulo seq. figentur, animo attento, & ab omni partialitate alieno legantur.

ART. III.

Regulæ generales in adplicanda ad studium theologicum Philosophia.

§. 27.

REGULA I. *Ratio philosophiæ studio polita revelationem ceu manuductricem in primis, ceu normam in remotis principiis constanter sequatur. Quamdiu enim usus luminis naturalis lumini supernaturali rite subordinatur, tamdiu ab omni erroris periculo tam certissime immunis erit, quam itidem verissimum est I. eundem Deum & rationis & revelationis auctorem esse, II. revelationem recto rationis usui nunquam vere repugnare posse, III. neminem ab officio excolendi doni naturalis per donum supernaturale ex benevolentia superadditum exsolvi posse.*

§. 28.

REGULA II. *Ratio humana sensum Ecclesiæ universalis publicum, sive consensu patrum, sive solemnè authenticè interpretis declaratione innotescat, tanquam ducem comprobandæ veritatis infallibilem constanter agnoscat. Cum enim hæc in parte criteria veritatis reducantur seu ad rationem, seu ad auctoritatem: humanae vero auctoritatis nulla sit in dogmatis sufficientia; RATIO nulli auctoritati nisi divinæ absque omni erroris periculo se subiicit. Jam vero auctori-*

ART. III.

Regulae generales in adplicanda ad studium theologicum Philosophia.

REGULA I. *Ratio philosophiae studio polita revelationem ceu manudtricem in primis, ceu normam in remotis principiis constanter sequatur. Quamdiu enim usus luminis naturalis lumini supernaturali rite subordinatur, tamdiu ab omni erroris periculo tam certissime immunis erit, quam itidem verissimum est I. eundem Deum & rationis & revelationis auctorem esse, II. revelationem recto rationis usui nunquam vere repugnare posse, III. neminem ab officio excolendi doni naturalis per donum supernaturale ex benevolentia superadditum exsolvi posse.*

§. 28.

REGULA II. *Ratio humana sensum Ecclesiae universalis publicum, sive consensu patrum, sive solemnem authenticum interpretis declaratione innotescat, tanquam duces comprobandae veritatis infatibiles constanter agnoscat. Cum enim hac in parte criteria veritatis reducantur feu ad rationem, seu ad auctoritatem: humanae vero auctoritatis nulla sit in dogmatis sufficientia; **RATIO** nulli auctoritati nisi divinae absque omni erroris periculo se subiicit. Jam vero au-*

Autoritas divina dogmati vel per locutionem DEI immediatam applicatur; & REVELATIONEM constituit (§. præc.), vel per directionem, & SENSUI PUBLICO ECCLESIAE infallibilitatis Characterem tribuit. Porro sensus publicus Ecclesiae sive per Consensionem Patrum, mediatorum scilicet & authenticorum veritatis Testium innotescit; & DOGMA CERTUM, sive per authenticam Ecclesiae declarationem manifestatur, & DOGMA SOLENNE constituit.

Itaque I. *prima, & secunda regula brevius sic enuntiatur: USUS RATIONIS UBIQUE AUCTORITATI DIVINAE, EIQUE SOLI IN DOGMATICA ASSERTIONE ACQUIESCAT.*

II. *Catholicus ergo in dogmatica fide nullam absolutam auctoritatem admittit, nisi divinam.* Nam ipse titulus, cur seu consensus Patrum seu declaratio Ecclesiae assensum sibi vendicat, non est nisi sapientia & veracitas divina, quæ sensui publico Ecclesiae notam infallibilitatis tribuit.

III. *Contra quicumque aliquem revelationis sensum a sensu Ecclesiae diversum adoptat in re dogmatica, is se in periculo erroris propinquo constituit.*

IV. *Primæ duæ regulæ (§. §. 27. 28.) omne erroris periculum certissime submovent.* Imperant enim constantem Subjectionem erga auctoritatem divinam. Atqui auctoritas divi-

toritas divina dogmati vel per locutionem DEI immediatam adplicatur; & REVELATIONEM constituit (§. praec.), vel per directionem, & SENSUI PUBLICO ECCLESIAE infallibilitatis Characterem tribuit. Porro sensus publicus Ecclesiae sive per Consensionem Patrum, mediatorum scilicet & authenticorum veritatis Testium innotescit; & DOGMA CERTUM, sive per authenticam Ecclesiae declarationem manifestatur, DOGMA SOLENNE constituit.

Itaque I. *prima, & secunda regula brevius sic enuntiatur*: USUS RATIONIS UBIQUE AUCTORITATI DIVINAE, EIQUE SOLI IN DOGMATICA ASSERTIONE ACQUIESCAT.

II. *Catholicus ergo in dogmatica fide nullam absolutam auctoritatem admittit, nisi divinam*. Nam ipse titulus, cur seu consensus Patrum seu declaratio Ecclesiae assensum sibi vendicet, non est nisi sapientia & veracitas divina, quae sensui publico Ecclesiae notam infallibilitatis tribuit.

III. *Contra quiscunque aliquem revelationis sensum a sensu Ecclesiae diversum adoptat in re dogmatica, is se in periculo erroris propinquo constituit*.

IV. *Primae duae regulae (§. §. 27. 28) omne erroris periculum certissime submovent*. Imperant enim constantem Subjectionem erga auctoritatem divinam. Atqui auctoritas divi-

na, si est dux rationis, & a ratione ut dux agnoscat, omne erroris periculum tollit.

§. 29.

V. *Dogmata Christiana utut sublimia non horrent ad distinctas notiones revocari per sollemnitatem rationis usum.* Certe omnis adparens contradictio non est possibilis nisi in confusa cognitione, quæ sola ideæ deceptricis capax est. Ergo si contradictio aliqua dogmatis cum evidenti rationis principio adpareret etiam in distincta cognitione: revera hæc contradictio inesset ipsi dogmati. Jam vero Deus nil cum evidente ratione vere pugnans revelare potest. Ergo nec ipsa distincta cognitio aliquam contradictionem in dogmate revelato unquam detegit, h. e. *Dogma ad distinctas cognitiones revocari minime horret.*

◦ Hujus V. Corollarii demonstrationem idecirco explicatius addidi, quia hæc phrasis, *volo dogma Christianum ad notiones distinctas rationis revocare*, in multorum adhuc auribus temerariam nomenclaturam habet. Illud tamen moderamen hic necessarium est; ne in collisione adparente rationis & fidei notio philosophica pro genuina habeatur.

VI. *Quamdiu ergo probari nequeat, veritatem veritati contradicere, tamdiu nil solidius contra Studium Theologicum cum philosophico conjunctum opponi potest ex hoc capite, quasi erro-*

na, si est dux rationis, & a ratione ut dux agnoscat, omne erroris periculum tollit.

||

V. *Dogmata Christiana utut sublimia non horrent ad distinctas notiones revocari per sollem rationis usum.* Certe omnis adparens contradictio non est possibilis nisi in confusa cognitione, quae sola ideae deceptricis capax est. Ergo si contradictio aliqua dogmatis cum evidenti rationis principio adpareret etiam in distincta cognitione: revera haec contradictio inesset ipsi dogmati. Jam vero Deus nil cum evidente ratione vere pugnans revelare potest. Ergo nec ipsa distincta cognitio aliquam contradictionem in dogmate revelato unquam detegit, h. e. *Dogma ad distinctas cognitiones revocari minime horret.*

* Hujus V. Corollarii demonstrationem idcirco explicatius addidi, quia haec phrasis, *volo dogma Christianum ad notiones distinctas rationis revocare*, in multorum adhuc auribus temerariam nomenclaturam habet. Illud tamen moderamen hic necessarium est; ne in collisione adparente rationis & fidei notio philosophica pro genuina habeatur.

VI. *Quamdiu ergo probari nequeat, veritatem veritati contradicere, tamdiu nil solide contra Studium Theologicum cum philosophico conjunctum opponi potest ex hoc capite, quasi*

errorum nescio quod periculum immineret religioni veræ.

§. 30.

REGULA III. Ratio humana, circa dogmata Supernaturalia versans, contenta esse debet, modo possibilitatem horum dogmatum negative conprobet, h. e. cum evidentia ostendat, nihil veræ contradictionis in hoc dogmate ostendi posse. Nam quamprimum mihi evidens est hæc propositio: in hoc dogmate nulla contradictio ostendi potest; si insuper de existentia revelationis certus sum; tunc assensus dogmati prudenter jam non negabitur. 2) Porro dogmatis supernaturalis rationes sufficientes positivas evolvere supra vires naturæ humanæ positum est; secus dogma non esset supernaturale. Ergo prudenter nemo exigere potest, ut prius, quam assensum præbeat dogmati, dogmatis possibilitas positivo argumento ostendatur, nisi etiam impossibilia prudenti voto expeti posse affirmes. 3) Itaque in quolibet homine, seu dogmata Christiana, seu catholica examinante, hæc requiritur mentis dispositio: quamprimum intellectus de negativa possibilitate dogmatis, & de positiva certitudine revelationis convictus est: voluntas mea juxta consilium sapientiæ intellectui assensum pro viribus imperabit. Illa vero cogitatio contra sanæ rationis principia aperte pugnat: non evidenter mihi constat de intrinseca positiva possibilitate dogmatis; ergo dogmati, licet certe revelato, assensum nego.

errorum nescio quod periculum immineret religioni verae.

REGULA III. *Ratio humana, circa dogmata Supernaturalia versans, contenta esse debet, modo possibilitatem horum dogmatum negative conprobet, h. e. cum evidentia ostendat, nihil verae contradictionis in hoc dogmate ostendi posse. Nam quamprimum mihi evidens est haec propositio: in hoc dogmate nulla contradictio ostendi potest; si insuper de existentia revelationis certus sum; tunc assensus dogmati prudenter jam non negabitur. 2) Porro dogmatis supernaturalis rationes sufficientes positivas evolvere supra vires naturae humanae positum est; secus dogma non esset supernaturale. Ergo prudenter nemo exigere potest, ut prius, quam assensum praebeat dogmati, dogmatis possibilitas positivo argumento ostendatur, nisi etiam impossibilia prudenti voto expeti posse affirmes. 3) Itaque in quolibet homine, seu dogmata Christiana, seu catholica examinante, haec requiritur mentis dispositio: quamprimum intellectus de negativa possibilitate dogmatis, & de positiva certitudine revelationis convictus est: voluntas mea juxta consilium sapientiae intellectui assensum pro viribus imperabit. Illa vero cogitatio contra sanae rationis principia aperte pugnat: non evidenter mihi constat de intrinseca positiva possibilitate dogmatis; ergo dogmati, licet certe revelato, assensum nego.*

§. 31.

REGULA IV. *Ratio humana semper hanc veritatem ceu manuductricem ante obtutum habeat: Deum 1) scire multa, & 2) multa revelare posse, quæ omnem captum humanæ rationis superent, & 3) si revelet, omnem assensum mereri.* Primum enim ex finitudine intellectus humani, & perfectione divini, alterum ex potentia & Bonitate DEI, tertium ex ipsius veracitate & scientia manifestum est.

I. *Dantur itaque veritates tum contingenter, tum necessariae, tum de Deo, tum de rebus finitis, quæ omnem rationis creatæ vim superent.*

II. *Imo eidem repugnare videantur.*

III. *Hæc duo capita omne incredulitatis periculum tollunt, si perpendit humana ratio, se multa non videre, Deum omnia videre, se cæcam, Deum omniscium esse.*

IV. *Sicut regulæ duæ priores omne periculum ERRORIS, ita duæ posteriores omne periculum INCREDULITATIS ab usu rectæ philosophiæ remonent.*

V. *Itaque veræ Religioni nihil unquam a re-
cta philosophia timendum, quia nihil inde seu
VERITATI, omni errori oppositæ, nihil SA-
PIENTI CREDULITATI, quæ incredulitatis
temerariæ periculo opposita est, timendum
erit.*

REGULA IV. *Ratio humana semper hanc veritatem ceu manuductricem ante obtutum habeat: Deum 1) scire multa, & 2) multa revelare posse, quae omnem captum humanes rationis superent, & 3) si revelet, omnem assensum mereri.* Primum enim ex similitudine intellectus humani, & perfectione divini, alterum ex potentia & Bonitate DEI, tertium ex ipsius veracitate & scientia manifestum est.

I. *Dantur itaque veritates tum contingentes, tum necessariae, tum de Deo, tum de rebus finitis, quae omnem rationis creatae vim superent.*

II. *Imo eidem repugnare videantur.*

III. *Haec duo capita omne incredulitatis periculum tollunt, si perpendit humana ratio, se multa non videre, Deum omnia videre, se caecam, Deum omniscium esse.*

IV. *Sicut regulae duae priores omne periculum ERRORIS; ita duae posteriores omne periculum INCREDULITATIS ab usu rectae philosophiae removent.*

V. *Itaque verae Religioni nihil unquam a recta philosophia timendum, quia nihil inde seu VERITATI, omni errori oppositae, nihil SAPIENTI CREDULITATI, quae incredulitatis temerariae periculo opposita est, timendum erit.*

VI. Contra si quis religioni a rationis usu nescio quid infausti timeat, illud, si veri amans est, non tam de distincta cogitandi methodo, sed de confusis, obsoletis, vagis, deceptricibus conceptibus intelligat. Si enim dogmati per se satis obscuro notionem adhuc obscuriorem adplicas, *DUAS noctes congeminas, ut aliquem lucis radium invenias.*

o Quodsi revera multi deceptrices modi ad explicandum dogma præcise ideo assumpti sunt, quia tunc meliores in philosophia illa Peripatetica notiones non præparabantur: Sane si hodierna philosophia notiones completas & satis distinctas elaboravit, eas adplicare ad Theologiam, & confusis ideis distinctas substituere, summi momenti, & ingentis emolumenti res erit,

§. 32.

Modus ille antiquissimus, quo tum sancti Ecclesiæ Patres, tum Doctores Christiani argumenta ex scripturis petita sanæ rationis principiis seu fulcire seu illustrare constanter conabantur, sive cum fidelibus, sive cum Ethnicis, sive cum hæreticis agebant, certissimum sane præjudicium facit de his, quæ seu de necessitate (Art. I.) seu de adplicatione (Art. II.) seu de securitate rectæ philosophiæ diximus.

VI. Contra si quis religioni a rationis usu nescio quid infausti timeat, *illud, si veri amans est, non tam de distincta cogitandi methodo, sed de confusis, obsoletis, vagis, deceptricibus conceptibus intelligat.* Si enim dogmati per se satis obscuro notionem adhuc obscuriorem adplicas, **DUAS** *noctes* congeminas, *ut aliquem lucis radium invenias.*

* Quodsi revera multi deceptrices modi ad explicandum dogma praecise ideo assumpti sunt, quia tum meliores in philosophia illa Peripatetica notiones non praeparabatur: Sane si hodierna philosophia notiones completas & satis distinctas elaboravit, eas adplicare ad Theologiam, & confusis ideis distinctas substituere, summi momenti, & ingentis emolumenti res erit.

Modus ille antiquissimus, quo tum sancti Ecclesiae Patres, tum Doctores Christiani argumenta ex scripturis petita sanae rationis principiis seu fulcire seu illustrare constanter conabantur, sive cum fidelibus, sive cum Ethnicis, sive cum haereticis agebant, certissimum sane praedictum facit de iis, quae seu de necessitate (Art. I.) seu de adplicatione (Art. II.) seu de securitate rectae philosophiae diximus.

§. 33.

Labor infelix eorum, qui notiones obscuras ex philosophia in Theologiam transtulere, (§. 31. VI.) ostendit necessitatem, iis ipsis conceptibus puriores, reales, completas substituendi, nisi alieno damno prudentiores fieri a vera sapientia alienum putamus.

I. *Philosophia ergo juxta exemplum Virorum gravissimorum (§. præc.) Theologiæ constanter applicanda.*

II. *Sed ea tantum (§. præc.) quæ expurgata, & ad propriam pulchritudinem multorum seculorum emendatione tandem evecta est.*

III. *In usu tamen purioris etiam philosophiæ ex ipsæ regulæ servandæ sunt, quæ erroris, (§. §. 27. 28.) & incredulitatis (§. §. 30. 31.) pericula submovent.*

Jam vero optandum nihil magis est, nisi ut exhibere conspectui eruditorum possimus Theologiam juxta hos canones (I. II. III.) jam feliciter excultam. Rei hujus velut in compendio tentamen faciet caput II^{um}, in quo proponimus conspectum singularum adfertionum theologicarum, pari ordinis, claritatis, & soliditatis prærogativa gaudentium, ita quidem, ut singulis propositionibus ea potissimum reflexio adnectatur, quæ singularem rectæ philosophiæ cum recta theologia nexum in singulis Theisibus velut digito commonstret. Fontes,

§. 33.

Labor infelix eorum, qui notiones obscuras ex philosophia in Theologiam transtulere, (§.31. VI.) ostendit necessitatem, iis ipsis conceptibus puriores, reales, completas substituendi, nisi alieno damno prudentiores fieri a vera sapientia alienum putamus.

I. *Philosophia ergo juxta exemplum Virorum gravissimorum (§. praec.) Theologiae constanter adplicanda.*

II. *Sed ea tantum (§. praec.) quae expurgata, & ad propriam pulchritudinem multorum seculorum emedatione tandem evecta est.*

III. *In usu tamen purioris etiam philosophiae eae ipsae regulae servandae sunt, quae erroris, (§. §. 27. 28.) & incredulitatis (§.§.30. 31.) pericula submovent.*

Jam vero optandum nihil magis est, nisi ut exhibere conspectui eruditorum possimus Theologiam juxta hos canones (I. II. III.) jam feliciter excultam. Rei hujus velut in compendio tentamen faciet caput Ildum, in quo proponimus conspectum singularum adfertionum theologiarum, pari ordinis, claritatis, & soliditatis praerogativa gaudentium, ita quidem, ut singulis propositionibus ea potissimum reflexio adnectatur, quae singularem rectae philosophiae cum recta theologia nexum in singulis Thesisibus velut digito commonstret. Fon-

tes, ex quibus dicta C. I. & dicenda C. II. hausi, cuius obvii & aperti sunt in scriptis Cl. Ben. Stattler Universitatis Anglipolitanæ Procancellarii, ac Professoris Theologiæ Dogmaticæ, cuius tum Philosophiam, tum Theologiam maxima jam parte editam eo mentis tenore, ea sinceritate perlegi, & continua meditatione volutavi, atque ita cum scriptis præstantissimis, quibus a D. D. Protestantibus Philosophia non minus, quam Theologia illustratur, comparavi, ut nulli adsertioni assensum darem, nisi plena ejusdem demonstratione in lucem protracta, de reali veritate convictus fuerim. Hanc ego mentis sinceritatem vicissim in quovis desidero, qui seu de necessitate Studii philosophici, ejusdemque cum theologia nexu, seu de methodo scientifica constanter etiam in rebus Theologicis observata, seu de ipso ejusmodi Theologiæ utilitate, & dignitate eris in animum inducat suum: CERTUS, quod illius a meo nunquam dissensurum sit iudicium, modo nudam veritatem animo libero & intueri & fateri didicerit, atque PARATISSIMUS omnem invidiam lubenti animo sustinere, quæ veritatis unius amicos constantissime insequitur, ac me tanto honore vix dignum, certissime consequetur.

tes, ex quibus dicta C. I. & dicenda C. II. hausi, cuius obvii & aperti sunt in scriptis Cl. Ben. Stattler Universitatis Anglipolitanae Procancellarii, ac Professoris Theologiae Dogmaticae, cujus tum Philosophiam, tum Theologiam maxima jam parte editam eo mentis tenore, ea sinceritate perlegi, & continua meditatione volutavi, atque ita cum scriptis praestantissimis, quibus a D. D. Protestantibus Philosophia non minus, quam Theologia illustratur, comparavi, ut nulli adsertioni assensum darem, nisi plena ejusdem demonstratione in lucem protracta, de reali veritate convictus fuerim. Hac ego mentis sinceritatem vicissim in quovis desidero, qui seu de necessitate Studii philosophici, ejusdemque cum theologia nexu, seu de methodo scientifica constanter etiam in rebus Theologicis observata, seu de ipso ejusmodi Theologiae utilitate, & dignitate crisin ferre in animum inducat suum : CERTUS, quod illius a meo nunquam diffensurum sit iudicium, modo nudam veritatem animo libero & intueri & fateri didicerit, atque PARATISSIMUS omnem invidiam lubenti animo sustinere, quae veritatis unius amicos constantissime insequitur, ac me tanto honore vix dignum, certissime consequetur.

CAPUT II.

NEXUS RECTÆ PHILOSOPHIÆ
 CUM THEOLOGIA CHRISTIANA
 OSTENDITUR IN SINGULIS PRO-
 POSITIONIBUS THEOLOGICÆ
 THEORETICÆ.

ART. I.

In Tractatibus præviis universalibus.

I.

DEMONSTRATIO EVANGELICA.

§. 34.

Ordo, principia, & argumentum hujus Tractatus. Sicut Theologiæ naturalis proprium est genuinos DEI conceptus evolvere, ita Demonstrationis Evangelicæ proprium ARGUMENTUM est, perfectum Theistam, qui ex Theologiæ naturalis limine egreditur, Christianum efficere. 2) Itaque nulla alia in hoc toto tractatu supponi PRINCIPIA queunt, quam quæ ratio philosophica præcipue in Theologia naturali cum summa evidentia elaboravit. 3) Huic ergo scientiæ ordine prima SUCCEdit Demonstratio Evangelica, sicut omnia Theo-

CAPUT II.

NEXUS RECTAE PHILOSOPHIAE
CUM THEOLOGIA CHRISTIANA
OSTENDITUR IN SINGULIS PRO-
POSITIONIBUS THEOLOGIAE
THEORETICAE.

ART. I.

In Tractatibus praviis universalibus.

DEMONSTRATIO EVANGELICA.

§. 34.

Ordo, principia, & argumentum hujus Tractatus. Sicut Theologiae naturalis proprium est genuinos DEI conceptus evolvere, ita Demonstrationis Evangelicae proprium ARGUMENTUM est, perfectum Theista, qui ex Theologiae naturalis limine egreditur, Christianum efficere. 2) Itaque nulla alia in hoc toto tractatu supponi PRINCIPIA queunt, quam quae ratio philosophica praecipue in Theologia naturali cum summa evidentia elaboravit. 3) Huic ergo scientiae ordine prima SUCCEDIT Demonstratio Evangelica, sicut omnia

Theologiæ Supernaturalis capita PRÆCEDIT.

4) INITIUM sumit ab efformanda distincta notione Religionis in genere. itaque

§. 35.

I. *Religio est summa regularum, officia hominis docentium, & ad ea exequenda impellentium.* 1) Ut notio hæc plenam lucem acquirat, supponitur in THEOLOGIA NATURALI eeu fonte primario demonstratas esse a) REGULAS Theoreticas & practicas de existentia & providentia DEI, de præmiorum æternitate, de fine creationis &c. . . b) Item OFFICIUM generale triplex, c) in PSYCHOLOGIA vero existentiam LIBERTATIS, & IMMORTALITATIS. 2) Ecce primus philosophiæ usus in notione efformanda juxta §. 16.

§. 36.

II. *Ad ipsam religionem naturalem cognoscendam aliqua DEI revelatio moraliter, & universe pro toto genere humano necessaria est (§. 9.) in hoc divini providentiæ Statu.*

1) Post notionem religionis primo loco ostendenda revelationis NECESSITAS; est enim hoc Theistarum commune axioma: *ratio sibi sufficit; ergo mea parum interest, sive revelatio vera sit, sive falsa.*

2) Necessitas revelationis ad ipsam etiam RELIGIONEM NATURALEM extendenda est. Sic

Theologiae Supernaturalis capita PRAECEDIT.

4) INITIUM sumit ab efformanda distincta notione Religionis in genere. itaque

§. 35.

I. Religio est summa regularum, officia hominis docentium, & ad ea exequenda impellentium.

1) Ut notio haec plenam lucem acquirat, supponitur in THEOLOGIA NATURALI ceu fonte primario demonstratas esse a) REGULAS Theoreticas & practicas de existentia & providentia DEI, de praemiorum aeternitate, de fine creationis &c. .. b) Item OFFICIUM generale triplex, c) in PSYCHOLOGIA vero existentiam LIBERTATIS, & IMMORTALITATIS. 2) Ecce primus philosophiae usus in notione efformanda juxta §. 16.

§. 36.

II. Ad ipsam religionem naturalem cognoscendam aliqua DEI revelatio moraliter, & universe pro toto genere humano necessaria est (§. 9.) in hoc divinae providentiae Statu.

1) Post notionem religionis primo loco ostendenda revelationis NECESSITAS; est enim hoc Theistarum commune axioma: *ratio sibi sufficit; ergo mea parum interest, sive revelatio vera sit, sive falsa.*

2) Necessitas revelationis ad ipsam etiam RELIGIONEM NATURALEM extendenda est.

Sic enim rursus & quidem cum fundamento loquuntur revelationis adversarii: si aliqua revelatio negligit, dogmatum fundamentalium absolute necessariorum clariorem explicationem hominibus concedere, & tota in supernaturalibus minus necessariis veritatibus subsistit: ex hoc solo capite bonitatem, & sapientiam DEI ita dedecet, ut nullum divinæ locutionis solidum argumentum faciat. Itaque

3) PRIMARIUS CHARACTER revelationis cujuscunque reſtæ statuitur ille: quod dogmata naturalia distinctissime explicet, & in publica luce constituat (§. 10. 3.)

4) Ipsa revelationis necessitas aliunde repeti nequit, nisi ex INSUFFICIENTIA CRITERIORUM naturalium. si enim sensus externus, si Demonstratio, si sensus intimus, si humana auctoritas, si sensus naturæ communis sufficiat ad omnia dogmata Fundamentalium cum certitudine cognoscenda, evidenter criterium Supernaturale h. e. beneficium revelationis necessarium simpliciter jam non est.

Adnotat 5) humana ratio, hanc necessitatem neque esse absolutam, nec pro quovis homine seorsim, sed moralem pro toto humano genere, & quidem

6) In prasente statu, in quo testimonia contraria vim auctoritatis humanæ, & exempla contraria vim sensus communis ita enervant,

ut

Sic enim rursus & quidem cum fundamento loquuntur revelationis adversarii: *si aliqua revelatio negligit, dogmatum fundamentalium absolute necessariorum clariorem explicationem hominibus concedere, & tota in supernaturalibus minus necessariis veritatibus subsistit: ex hoc solo capite bonitatem, & sapientiam DEI ita dedecet, ut nullum divinae locutionis solidum argumentum faciat. Itaque*

3) PRIMARIUS CHARACTER revelationis cujuscunque recte statuitur iste: *quod dogmata naturalia distinctissime explicet, & in publica luce constituat* {§. 10. 3.)

4) Ipsa revelationis necessitas aliunde repeti nequit, nisi ex INSUFFICIENTIA CRITERIORUM naturalium. si enim *sensus externus, si Demonstratio, si sensus intimus, si humana auctoritas, si sensus naturae communis* sufficiat ad omnia dogmata Fundamentalium cum certitudine cognoscenda, evidenter criterium Supernaturale h. e. beneficium revelationis necessarium simpliciter jam non est.

Adnotat 5) humana ratio, hanc necessitatem neque esse *absolutam*, nec pro *quovis* homine seorsim, sed *moralem* pro toto humano genere, & quidem

6) In *praesente statu*, in quo testimonia contraria vim auctoritatis humanae, & exempla contraria vim sensus communis ita enervant,

ut criterii hac in parte sufficientis dignitatem amittant.

§. 37.

III. *Revelatio aliqua in genere possibilis est.*
Nulla enim se ostendit vera contradictio

1) EX PARTE DEI.

a) *omnipotentia & scientia DEI* potest revelare religionem naturalem seu cum, seu sine Demonstratione.

b) Quomocunque fiat revelatio, modo de ea certi sumus, *divinae Veridicentiae* omnis assensus debetur.

c) Divina tamen *Veracitas* revelare nil unquam potest, quod rationi vere repugnet.

2) EX PARTE HOMINUM.

a) Intellectus humanus semper *errori* obnoxius, quamdiu plena evidentiā non dirigitur.

b) Semper *subjectionis* capax, quamprimum attestatio *divinae locutionis* certa est.

c) atqui vera **REPUGNANTIA** in dogmate vere revelato, sicut non inest (i. e.), ita nec intellectui humano cum plena evidentiā adparere unquam potest: de revelationis vero existentia seu **DE FACTO** certitudo obtineri potest.

3) *Ex parte dogmatum.* Dantur enim

(§. 31.)

Satis Nexus.

C

a) Mul-

ut criterii hac in parte sufficientis dignitatem amittant.

§. 37.

III. *Revelatio aliqua in genere possibilis est.*

Nulla enim se ostendit ver contradictio

1) EX PARTE DEI.

a) *omnipotentia & scientia* DEI potest revelare religionem naturalem seu cum, seu sine Demonstratione.

b) Quomodocunque fiat revelatio, modo de ea certi sumus, *divinae Veridicentiae* omnis assensus debetur.

c) Divina tamen *Veracitas* revelare nil unquam potest, quod rationi vere repugnet.

2) EX PARTE HOMINUM.

a) Intellectus humanus semper errori obnoxius, quamdiu plena evidentia non dirigitur.

b) Semper *subjectionis* capax, quamprimum attestatio divinae locutionis certa est.

c) atqui vera REPUGNATIA in dogmate vere revelato, sicut non inest (I. c.), ita nec intellectui humano cum plena evidentia adparere unquam potest: de revelationis vero existentia ceu DE FACTO certitudo obti-

¹ potest.

3) *Ex parte dogmatum.* Dantur enim

(§. 31.)

a) Multæ veritates, quæ ratione
omni humana *sublimiores* sunt.

b) Multæ, quæ eidem *repugnare* vi-
deantur.

c) Sicut ergo *vera* contradictio in
dogmatis supernaturalibus *impossibilis* est, ita
adparens esse *necessaria* potest.

d) *Remota* ratio adparentium con-
tradictionum inest in finitudine facultatis cog-
noscentis (§. 31.), *proxima* in ideis confusis
& in completis.

§. 38.

IV. *Revelatio divina Religionis Christianæ*
possibilis est (§. 10.) nam

I. *Excellit in explicanda religione natu-
rali, seu Carattere primario.*

1) *Distincte* enim evolvit

A. OFFICIA erga Deum, hominem, &
ipsum.

a) quoad gradum *substantialem*,

c) Et *accidentalem* perfectionis.

B. MOTIVA potentissima, quæ,

a) Partim ex *idea perfecta DEI*,

b) Partim ex *idea perfecta hominis*

deducta sunt.

C. *Media* ad finem ultimum.

a) *Certa*.

b) *Facilia*.

D. *Exp*

Cap. II. Nexus rectae

a) Multae veritates, quae ratione
omni humana *sublimiores* sunt.

b) Multae, quae eidem *repugnare* vi-
deantur.

c) Sicut ergo *vera* contradictio in
dogmatis supernaturalibus *impossibilis* est, ita
adparens esse *necessaria* potest.

d) *Remota* ratio adparentium con-
tradictionum inest in finitudine facultatis cog-
noscentis (§. 31.), *proxima* in ideis consusis
& in completis.

IV. *Revelatio divina Religionis Christiana*
possibilis est (§. 10.) nam

I. *Excellit in explicanda religione natu-
rali, ceu Caractere primario.*

1) Distincte enim evolvit.

A. OFFICIA erga Deum, hominem, se

ipsum.

a) quoad gradum *substantialem*,

c) Et *accidentalem* perfectionis.

B. MOTIVA potentissima, quae,

a) Partim ex *idea perfecta DEI*,

b) Partim ex *idea perfecta hominis*,
deducta sunt.

C. *Media* ad finem ultimum.

a) Certa.

b) Facilia.

D. *Exempla perfectissima.*

2) Et hæc omnia ita evoluit, ut nulla alia religio religioni Christianæ comparari possit.

Excellit II. in religione supernaturali.

Nam 1) ceu nobilior DIFFERT a naturali.

a) PRINCIPIO, quæ est gratia sanctificans,

b) FINE, qui est beatitudo summa instar hæreditatis.

c) MEDIIS, quæ sunt gratiæ supernaturales, Sacramenta &c. . . .

d) MOTIVIS nobilissimis ex Incarnationis, & Trinitatis mysterio præcipue desuntis.

e) *Exemplo ipsius Jesu Christi perfectissimo.*

2) In his omnibus est dignissima auctore Deo ob

a) Sublimitatem dogmatum,

b) Sanctitatem doctrinæ,

c) Sapientiam consiliorum.

3) Singula dogmata sunt intrinsece possibilis ita,

a) Ut nullæ difficultates metaphysicæ,

b) Nullæ repugantiæ physicæ,

c) Nulla absurda moralia cum evidentia ostendi queant.

D. *Exempla perfectissima.*

2) Et haec omnia ita evolvit, *ut nulla alia religio religioni Christianae comparari possit.*

Excellit II. in religione supernaturali.

Nam 1) ceu nobilior DIFFERT a naturali.

a) PRINCIPIO, quae est gratia sanctificans.

b) FINE, qui est beatitudo summa instar haereditatis.

c) MEDIIS, quae sunt gratiae supernaturales, Sacramenta &c. ...

d) MOTIVIS nobilissimis ex Incarnationis, & Trinitatis mysterio praecipue desuntis.

e) *Exemplo ipsius Jesu Christi perfectissimo.*

2) In his omnibus est *dignissima auctore Deo ob*

a) Sublimitatem dogmatum,

b) Sanctitatem doctrinae,

c) Sapientiam consiliorum.

3) Singula dogmata *sunt intrinsece possibilis* ita,

a) Ut nullae difficultates *metaphysicae,*

b) Nullae repugnantiae *physicae,*

c) Nulla absurda *moralia* cum evidentia ostendi queant.

4) Itaque talis est omnino, ut revelari potuerit a Deo religio Christiana.

§. 39.

V. *Miracula & Prophetiæ, quæ pro Christiana religione allegantur, sunt verus divini locutionis Character, si existunt (§. 11.)*

I. *Miracula, circa quæ ratio evolvit*

1) *Notionem, quæ ab incertis systematibus philosophicis secreta est.*

2) *Possibilitatem, tum*

a) *Ex natura elementorum.*

b) *Tum ex potentia creatoris.*

3) *Criterion sufficiens, verum miraculorum rite discernendi.*

a) *a Prodigijs naturæ.*

b) *a Præstigijs quibuscunque.*

° *Criterion hoc suppeditat partim uniformis experientia de mutationibus hujus mundi, partim divina Benevolentia, omne periculum fraudis inevitabilis in re summi momenti avergens.*

4) *Caracteres veri miraculi.*

5) *Summam, & auctoritatem miraculorum in utroque Testamento occurrentium.*

° *Quidquid contra miracula religionis Christianæ adversarii opponunt, seu notionem*
scilicet

4) *Itaque talis est omnino, ut revelari poterit a Deo religio Christiana.*

§. 11.

V. *Miracula & Prophetiae, quae pro Christiana religione allegantur, sunt verus divina locutionis Character, si existunt (§. 11.)*

I. *Miracula, circa quae ratio evolvit*

1) *Notionem, quae ab incertis systematis philosophicis secreta est.*

2) *Possibilitatem, tum*

a) *Ex natura elementorum.*

b) *Tum ex potentia creatoris.*

3) *Criterion sufficiens, verum miraculum rite discernendi.*

a) *a Prodigiiis naturae.*

b) *a Praestigiis quibuscunque.*

* *Criterion hoc suppeditat partim unifornis experientia de mutationibus hujus mundi, partim divina Benevolentia, omne periculum fraudis inevitabilis in re summi momenti avertens.*

4) *Characteres veri miraculi.*

5) *Summam, & auctoritatem miraculorum in utroque Testamento occurrentium.*

* *Quidquid contra miracula religionis Christianae adversarii opponunt, seu notionem,*

seu possibilitatem, seu Characteres, seu criterium illa discernendi spectat.

II. *Prophetiæ.*

1) *Character* veræ prophetiæ importat

a) *Prædictionem* absolutam, & præcisam

b) *Eventus futuri liberi,*

c) *Attestationem* prædictionis.

d) *Tempus* prædictionis *antecedens*

eventum.

e) *Consecutionem* ipsius eventus juxta tenorem prædictionis.

2) Est *Signum* divinæ locutionis. Theologia enim naturalis ostendit, præscire eventus futuros liberos esse soli DEO proprium.

3) *Summa* Prophetiarum, quæ comprobant

a) *Revelationem* Veteris Testamenti

b) *Revelationem* Novi Testamenti

c) *Nexum* Utriusque Testamenti.

§. 40.

VI. *Miracula, & prophetiæ, quæ verum divinæ locutionis characterem consiciunt* (§. præc.) *pro religione Christiana, certo existunt* (§. 10.)

Nam 1) Certa est attestationis Apostolicæ **EXISTENTIA.**

Philos. cum Theol. Christ. &c. 37

seu possibilitatem, seu Characteres, seu criterium illa discernendi spectat.

II. *Prophetiae.*

| *Character* verae prophetiae importat

cisam

a) *Praedictionem* absolutam, & praec-

b) *Eventus futuri liberi.*

c) *Attestationem* praedictionis.

eventum.

d) *Tempus* praedictionis *antecedens*

e) *Consecutionem* ipsius eventus juxta tenorem praedictionis.

2) Est *Signum* divinae locutionis. Theologia enim naturalis ostendit, praescire eventus futuros liberos esse soli DEO proprium.

3) *Summa* Prophetiarum, quae comprobant

a) Revelationem Veteris Testamenti

b) Revelationem Novi Testamenti

c) Nexum Utriusque Testamenti.

§. 40.

VI. *Miracula, & prophetiae, quae verum divinae locutionis characterem consiciunt (§. praec.) pro religione Christiana, certo existunt (§. 10.)*

Nam 1) Certa est attestationis Apostolicae
EXISTENTIA.

a) per *facta* authentica,
 b) Per *examen* Criticum Evangelio-
 rum.

2) Certa est attestationis existentis AUCTORITAS; nam

a) Nec primi Christiani ab Aposto-
 lis

b) Nec Apostoli a Christo,

c) Nec Christus ipse aut fraude, aut
 entusiasmo deceptus est.

3) Certa est attestationis Apostolicæ ad nos
 usque pervenientis INTEGRITAS ob commu-
 nem primitivarum Ecclesiarum consensum.

4) Æque certa est attestationis de Veteri
 testamento & *existentia*

& *auctoritas*

& *integritas* ad hæc usque tempora.

5) Atqui bona Logica in Criterio auctori-
 tatis nihil aliud nisi

a) EXISTENTIAM Testimonii

b) Et AUCTORITATEM testimonii
 exigit, per signa uniformia sinceritatis, & scientiæ
 comprobata.

Itaque I. Demonstrationem Evangelicam
 nobilissimum rationis humanæ triumphum
 recte dixeris.

II. Quicumque de existentia revelationis
 Christianæ se convincere nequeunt, aut fidei
 hu-

a) per *facta* authentica,

b) Per *examen* Criticum Evangelio-

2) Certa est attestationis existentis AUCTORITAS; nam

a) Nec primi Christiani ab Apostolis

b) Nec Apostoli a Christo,

c) Nec Christus ipse aut fraude, aut enthusiasmo deceptus est.

3) Certa est attestationis Apostolicae ad nos usque pervenientis INTEGRITAS ob communem primitivarum Ecclesiarum consensum.

4) AEquae certa est attestationis de Veteri testamento & *existentia*

& *auctoritas*

& *integritas* ad haec usque tempora.

5) Atqui bona Logica in Criterio auctoritatis nihil aliud nisi

a) EXISTENTIAM Testimonii

b) Et AUCTORITATEM testimonii exigit, per signa uniformia sinceritatis, & scientiae comprobata.

Itaque I. Demonstrationem Evangelicam nobilissimum rationis humanae triumphum recte dixeris.

II. Quicumque de existentia revelationis Christianae se convincere nequeunt, aut fidei

humanæ Criterium h. e. *Logicæ Theoreticæ* regulas ignorant, aut logicam theoreticam facere *practicam*, & ad factum revelationis applicare nesciunt.

ART. II.

In Tractatibus Universalibus.

II.

DEMONSTRATIO CATHOLICA.

§. 41.

Argumentum, Criteria, & Ordo hujus Tractatus.

Præmissis examine, quod religio Christiana sit vere a Deo revelata, succedit alterum, summiq; momenti examen, quamnam societatis Christianæ pars juxta fundamentales divinæ institutionis regulas primævum Spiritum sine substantiali defectu conservavit. Ecce tibi dignissimum toto homine ARGUMENTUM!

2) Veritatum FONTES juxta Logicæ præscriptum sunt illa Evangeliorum Verba, quæ ad completam Ecclesiæ institutionem pertinent.

3) USUS SCRIPTUARUM est usus monumenti publici, authentici, summa humana fide conscripti (præ Tract.). Neque enim divinam ejus auctoritatem sine petitione principii supponere hic possumus. 4) Ut idea completa Systematis Ecclesiæ proponatur, primo loco de

humanae Criterium h. e. *Logicae Theoreticae regulas* ignorant, aut logicam theoreticam facere *practicam*, & ad factum revelationis applicare nesciunt.

ART. II.

In Tractatibus Universalibus.

|

DEMONSTRATIO CATHOLICA.

§. 41.

Argumentum, Criteria, & Ordo hujus Tractatus.

Praemisso examine, *quod religio Christiana sit vere a Deo revelata*, succedit alterum, summique momenti examen, *quaenam societatis Christianae pars juxta fundamentales divinae institutionis regulas primaevum Spiritum sine substantiali defectu conservavit*. Ecce tibi dignissimum toto homine ARGUMENTUM!

2) Veritatum FONTES juxta Logicae praescriptum sunt illa Evangeliorum Verba, quae ad completam Ecclesiae institutionem pertinent.

3) USUS SCRIPTUARUM est usus monumenti publici, authentici, summa humana side conscripti (praec Tract.). Neque enim divinam ejus auctoritatem sine petitione principii supponere hic possumus. 4) Ut idea completa Systematis Ecclesiae proponatur, primo loco de

EXISTENTIA Ecclesiasticæ Potestatis, Ido de
EXTENSIONE totius hujus Potestatis, Illtio de
PRÆROGATIVIS Primatus agendum erit.

I.

De existentia Potestatis Ecclesiasticæ.

§. 42.

I. *Jesus Christus inter homines suæ auctorita-
tis conscios instituit aliquam societatem.*

1) Si Ecclesia societas est, jam affulget claris-
sima ratio, cur Theologi Catholici hoc in ar-
gumento tanta cum obscuritate versati fuerint.
Accedere enim ad explicationem Societatis per-
fectissimæ sine accurata Societatum in genere
notitia, est certissimum infelicis laboris augu-
rium.

2) Oportet itaque prius rigore geometrico
evolvere cuncta juris socialis naturalis prin-
cipia,

a) De potestate morali, & jure.

b) De obligatione, & lege.

c) De legislatione, & Jurisdic-

tionis Subordinatione.

d) De generico Societatis conceptu.

e) De differentia societatis voluntariæ, & legalis,

f) De societatis æqualis, & inæqualis origine, & natura.

EXISTENTIA Ecclesiasticae Potestatis, II do de
EXTENSIONE totius hujus Potestatis, III tio de
PRAEROGATIVIS Primatus agendum erit.

I.

De existentia Potestatis Ecclesiasticae.

§. 42.

I. *Jesus Christus inter homines suae auctorita-
tis conscios instituit aliquam societatem.*

1) Si Ecclesia *societas* est, jam affulget claris-
sima ratio, cur Theologi Catholici hoc in ar-
gumento tanta cum obscuritate versati fuerint.
Accedere enim ad explicationem Societatis per-
fectissimae sine accurata Societatum in genere
notitia, est certissimum infelicis laboris augu-
rium.

2) Oportet itaque prius rigore geometrico
evolvere cuncta juris socialis naturalis prin-
cipia.

a) De potestate morali, & jure,

b) De obligatione, & lege.

c) De legislatione, & Jurisdi-
ctionis Subordinatione.

d) De generico Societatis conceptu.

e) De differentia societatis volun-
tariae, & legalis,

f) De societatis aequalis, & inaequa-
lis origine, & natura.

En tibi Sessionis primæ in Dem. Cath. argumentum, compendium, & necessitas,

- 3) Jesus Christus non solum
- a) Dogmata fundamentalia de novo promulgavit, &
 - b) Legibus naturæ novam obligationem adposuit,
 - c) Sed & proprias *leges positivas* sancivit.
 - d) Imponendo omnibus suæ auctoritatis consciis *perfectam obligationem* ad leges suas servandas.
 - e) Et hæc omnia præstitit *ad suum ultimum* beatitudinis assecurandum.

4) Atqui *numerus personarum* (d)

Obligatio communis, (c)

Finis communis (e)

Media communia

essentialia Societatis constituunt.

§. 43.

II. *Jesus Christus instituit Societatem Spiritualem;*

Finis enim primarius ad Beatitudinem alterius Vitæ pertinet:

Supernaturalem;

Leges enim (seu media) omnes positivæ sunt, non naturales:

En tibi Sectionis primae in Dem. Cath. argumentum, compendium, & necessitas.

3) Jesus Christus non solum

a) Dogmata fundamentalia de novo promulgavit, &

b) Legibus natura novam obligationem adposuit,

c) Sed & proprias *leges positivas* fancivit.

d) Imponendo omnibus suae auctoritatis consciis *perfectam obligationem* ad leges suas servandas.

e) Et haec omnia praestitit *ad finem ultimum* beatitudinis assecurandum.

4) Atqui *numerus personarum* (d)

Obligatio communis, (c)

Finis communis (e)

Media communia

essentialia Societatis constituunt.

¶

II. *Jesus Christus instituit Societatem Spiritualem;*

Finis enim primarius ad Beatitudinem alterius Vitae pertinet:

Supernaturalem;

Leges enim (seu *media*) omnes positivae sunt, non naturales:

Visibilem;

Signa enim legalia instituit Christus, quibus & existentia societatis, & socii ipsi dignoscipossunt:

Novam;

Differt enim a societate universali, & a societate judaica particulari, tum per media tum per numerum personarum.

Legalem ex parte;

Obligantur enim omnes ad societatem Jesu Christi amplectendam, quicumque auctoritatem illius agnoscunt:

Et ex parte voluntariam;

Ipsa enim *associatio* ad societatem per Baptismum voluntaria cuique est ob liberam obedientiam.

§. 44.

I. *Cum Ecclesia sit societas Spiritualis invisibilis, Christus ECCLESIAM instituit.*

II. *Christianus, legalis tantum, differt a socio Ecclesiæ, donec fiat voluntarius.*

° Sequentia porro adnotatu digna sunt hic.
1) quod Aetholici definiendo Ecclesiam, passim vocem, *legalis*, omiserunt, quasi Ecclesia esset præcise *voluntaria plurium de Religionis consensio*. Quæ quidem notio si ad Ecclesiam Jesu Christi applicatur, primum in ipso conceptu errorem committi exinde necesse est.

2) Neque

Visibilem;

Signa enim legalia instituit Christus, quibus & existentiâ societatis, & focii ipsi dignosci possunt:

Novam;

Differt enim a societate universali, & a societate judaica particulari, tum per media tum per numerum personarum.

Legalem ex parte;

Obligantur enim omnes ad societatem Jesu Christi amplectendam, quicumque auctoritatem illus agnoscunt:

Et ex parte voluntariam;

Ipsa enim associatio ad societatem per Baptismum voluntaria cuique est ob liberam obedientiam.

||

I. Cum Ecclesia sit societas Spiritualis visibilis, Christus ECCLESIAM instituit.

II. Christianus, legalis tantum, differt a socio Ecclesiae, donec fiat voluntarius.

* *Sequentia porro adnotatu digna sunt hic.*

1) quod A catholici definientes Ecclesiam, passim vocem, legalis, omiserunt, quasi Ecclesia esset praecise voluntaria plurium de Religione consensio. Quae quidem notio si ad Ecclesiam Jesu Christi adplicatur, primum in ipso conceptu errorem committi exinde necesse est.

2) Æque parum veritatem attingunt, qui Christianum præcise cum nominant, a quo Christiana doctrina adoptatur. Cum enim obligatio univérse essentiam Societatis constituat, Christianus omnis ille est, qui ad societatem Jesu Christi amplectendam obligatur. Unde patet 3), quam grave fundamentum habeat illa divisio Christianorum in *legales*, qui quidem obligantur, & *voluntarios*, qui obligationem exequuntur (II. præf.)

§. 45.

Jesus Christus instituit III. Societatem INÆQUALEM.

1) PRINCIPIA ad discordiam non solum inter A catholicos, sed & Catholicos Doctores finiendam optissima, & prorsus necessaria.

a) De Christi SAPIENTIA supponendum, quod in instituenda Ecclesia secundum omnes Sapientiæ regulas se gesserit.

b) Itaque, si voluit instituere Inæqualitatem aliquam, sive Jurisdictionem, AUT CLARE LOQUI debuit, aut, si voluit instituere, NULLA OBSCURA VOCE dare occasionem credendi, quod instituerit.

c) Unde omnia verba, quæ aliquam Jurisdictionem exprimant, aut exprimere videantur, in sensu CLARO OBVIO accipienda sunt.

2) AEque parum veritatem attingunt, qui *Christianum* praecise eum nominant, a quo *Christiana* doctrina adoptatur. Cum enim obligatio univ[er]se essentiam Societatis constituat, Christianus omnis ille est, qui ad societatem Jesu Christi amplectendam *obligatur*. Unde patet 3), quam grave fundamentum habeat illa divisio Christianorum in *legales*, qui quidem obligantur, & *voluntarios*, qui obligationem exequentur (II. praes.)

§. 45.

Jesus Christus instituit III. Societatem
INAEQUALEM.

1) PRINCIPIA *ad discordiam non solum inter A catholicos, sed & Catholicos Doctores finiendam aptissima, & prorsus necessaria.*

a) De Christi SAPIENTIA supponendum, quod in instituenda Ecclesia secundum omnes Sapientiae regulas se gesserit.

b) Itaque, si voluit instituere Inaequalitatem aliquam, sive Jurisdictionem, AUT CLARE LOQUI *debet*, aut, si noluit instituere, NULLA OBSCURA VOCE *dare occasionem credendi, quod instituerit.*

c) Unde omnia verba, quae aliquam Jurisdictionem exprimant, aut exprimere videntur, in sensu CLARO OBVIO accipienda sunt.

2) INSTITUTIO Jurisdictionis est factum maxime compositum: ergo nonnisi ex factis componentibus ostendi potest. *Ecce quinque principalia facta.*

a) Christus docuit multa dogmata necessaria, sine relicto interprete nunquam intelligenda.

b) Christus mandavit Apostolis, ut ista dogmata edocerent omnes homines.

c) Christus docentibus Apostolis & promisit, & dedit donum infallibilitatis.

d) Christus fideles obligavit lege divina gravi ad audiendos Apostolos.

e) Christus dedit Apostolis potestatem refractarios puniendi pena gravi Spirituali.

f) Christus voluit perdurare universam hanc potestatem in Ecclesia sua. Jam vero

3) Factum unum necessitatem potestatis docendi.

IIum, & IIIum existentiam hujus potestatis.

IVum Obligationem divinam

Vum Obligationem humanam.

VIum Perpetuitatem potestatis hujus exprimit.

4) Adplica jam singulas notas Jurisdictionis. Hæc involvit potestatem.

2) INSTITUTIO Jurisdictionis est factum maxime compositum: ergo nonnisi ex factis componentibus ostendi potest. *Ecce quinque principalia facta.*

a) Christus *docuit multa dogmata* necessaria, sine relicto interprete nunquam intelligenda.

b) Christus *mandavit Apostolis, ut ista dogmata* edocerent omnes homines.

c) Christus *docentibus Apostolis & promisit, & dedit donum infallibilitatis.*

d) Christus *fideles obligavit lege divina* gravi ad audiendos Apostolos.

e) Christus *dedit Apostolis potestatem refractarios puniendi paena gravi Spirituali.*

f) Christus *voluit perdurare univ-*
sam hanc potestatem in Ecclesia sua. Jam
vero

3) Factum Imum *necessitatem* potestatis do-

ci

Ildum, & Illtium *existentiam* hujus po-

testatis.

IVtum *Obligationem* divinam

Vtum *Obligationem* humanam.

VItum *Perpetuitatem* potestatis hujus

exprimit.

4) Adplica jam singulas notas *Jurisdictionis.* Haec involvit potestatem

- a) *Leges authentice declarandi.* (factum a. b. c.)
b) *Potestatem iudicandi, & inquirendi.* (factum d.)
c) *Potestatem pœnam exequendi.* (factum d. c.)

5) *Considerandum modo*, quam completam demonstrationem ratio ex scripturis eruerit, quam multas notas ab aliis confundi solitas distincte evolverit, quantum intersit rectæ definitionis singulas notas in plena luce collocare, & denique quam non horreat dogma gravissimum ad distinctas notiones revocari (§. 29. V.). Sed promoveamus gradum.

6) *Christus Dedit Jurisdictionem a) solis Apostolis, b) nec communem toti Ecclesiæ, nec c) toti Ecclesiæ subordinatam.* Hæc triplex assertio ideo probe attendenda: quia hæc Doctrina A catholicorum incipit a nostra se discernere. Etsi enim Protestantes plerumque concedant, aliquam Apostolis Jurisdictionem esse concessam, negant tamen, eam solis Apostolis ita esse concessam, ut simul toti Ecclesiæ nec communis, nec subordinata esset.

7) *Idipsum vero clare ex Verbis Christi sensu obvio acceptis ostenditur*, quæ idcirco non repeto: eo quod & in Dem. Cath. completo ordine afferantur, & finis hujus dissertationis alius non sit, nisi singularem philosophiæ cum Theologia nexum ostendere.

a) *Leges authentice declarandi.* (factum a. b. c.)

b) *Potestatem judicandi, & inquirendi* (factum d.)

c) *Potestatem paenam exequendi.* (factum d. e.)

5) *Considerandum modo, quam completam demonstrationem ratio ex scripturis eruerit, quam multas notas ab aliis confundi solitas distincte evolverit, quantum intersit rectae definitionis singulas notas in plena luce collocare, & denique quam non horreat dogma gravissimum ad distinctas notiones revocari (§. 29. V.). Sed promoveamus gradum.*

6) *Christus Dedit Jurisdictionem a) solis Apostolis, b) nec communem toti Ecclesiae, nec c) toti Ecclesiae subordinatam. Haec triplex assertio ideo probe attendenda: quia hic Doctrina Aatholicorum incipit a nostra se discernere.*

Etsi enim Protestantes plerumque concedant, aliquam Apostolis Jurisdictionem esse concessam, negant tamen, eam solis Apostolis ita esse, concessam, ut simul toti Ecclesiae nec communis, nec subordinata esset.

7) *Idipsum vero clare ex Verbis Christi sensu obvio acceptis ostenditur, quae idcirco non repeto: eo quod & in Dem. Cath. completo ordine afferantur, & finis hujus differtationis alius non sit, nisi singularem philosophiae cum Theologia nexum ostendere.*

8) Ex eo vero, quod hic cum Dominis Protestantibus (6) agere incipimus, patet quantus Demonstrationis rigor, quanta metaphysici acuminis exactitudo sit adhibenda, ut consensus Catholicæ veritatis cum sana ratione intelligatur ab iis, qui genuinæ philosophiæ plurimum tribuunt.

§. 46.

Christus IV. in societate sua inæquali (præc.) lege fundamentali completa formam regiminis plene determinavit. Adpono rursus Synopsin totius Demonstrationis.

1) Verba Math. XVI. 16. & Joan. XX. 21. *legem fundamentalem regiminis saltem exprimere videntur. Quod videantur, nemini inficari audeat.*

2) Itaque *clare in sensu obvio accipienda sunt.* (§. 45. 1.); ne sapientiam Christi offendamus.

3) Si in sensu claro obvio accipiuntur, certum est,

a) Soli Petro immediate aliquid *Speciale* a Christo & promissum, & collatum fuisse.

b) Hoc speciale esse *jurisdictionem Spiritualem*,

c) Huic Jurisdictioni Spirituali *Jurisdictionem reliquorum Apostolorum fuisse subordinatam.*

4) Ad exercitium legitimum hujus superioris Jurisdictionis Christus requisivit tantum

8) Ex eo vero, quod hic cum Dominis Protestantibus (6) agere incipimus, patet, quantus Demonstrationis rigor, quanta metaphysici acuminis exactitudo sit adhibenda, ut consensus Catholicae veritatis cum sana ratione intelligatur ab iis, qui genuinae philosophiae plurimum tribuunt.

Christus IV. in societate sua inaequali (praec.) lege fundamentali completa formam regiminis plene determinavit. Adpono rursus Synopsis totius Demonstrationis.

1) Verba Math. XVI. 16. & Joan. XX.

21. *legem fundamentalem regiminis saltem exprimere VIDENTUR. Quod videantur, nemo inficiari audet.*

2) Itaque *clare in sensu obvio accipienda sunt* (§. 45. I.); ne sapientiam Christi offendamus.

3) Si in sensu claro obvio accipiuntur, certum est,

a) Soli Petro immediate *aliquid Speciale* a Christo & promissum, & collatum fuisse,

b) Hoc speciale esse *jurisdictionem Spiritualem,*

c) Huic Jurisdictioni Spirituali *Jurisdictionem reliquorum Apostolorum fuisse subordinatam.*

4) Ad exercitium legitimum hujus superioris Jurisdictionis Christus requisivit *tantum*

consensum aliquorum Apostolorum cum Petro, nunquam omnium.

5) Hic consensus est *signum legale publicum*, ex quo intelligatur, Petrum, vel Petri successorem agere in nomine Principalis sui.

6) Jam vero hæc omnia *legem fundamentalem completam* regiminis exprimunt, nam

a) Obligatio ad publicam fidei professionem constituit **EXISTENTIAM SOCIETATIS LEGALIS** (§. 42.).

b) Existencia jurisdictionis Apostolicæ exprimit **INÆQUALITATEM HUIUS SOCIETATIS LEGALIS** (§. 44. 45.)

c) **EXISTENTIA SUBORDINATIONIS**, (§. præf. 3.) **ET EXISTENTIA SIGNI PUBLICI DE EXERCITIO LEGITIMO** (§. præf. 4. 5.) formam, & modum regiminis in hac Societate legali inæquali enuntiant.

7) Hanc legem fundamentalem completam *constanter tota Ecclesia & agnovit, & agnoscere debuit.*

8) Itaque Romani Pontifices sunt veri successores *in omni Jurisdictione Petri*. Hos enim pro talibus agnovit universa Ecclesia, quæ **CUJUS ÆDIFICIUM FUNDAMENTUM** suum, cui **CONSTANTER** ex promisso Christi **INÆDIFICATA** est, pariter ex promisso Christi **CONSTANTER AGNOSCIT.**

consensum aliquorum Apostolorum cum Petro, nunquam omnium.

5) Hic consensus est *signum legale publicum*, ex quo intelligatur, Petrum, vel Petri successorem agere in nomine Principalis fui.

6) Jam vero haec omnia *legem fundamentam completam* regiminis exprimunt. nam

a) Obligatio ad publicam fidei professionem constituit **EXISTENTIAM SOCIETATIS LEGALIS** (§. 42.).

b) Existentia jurisdictionis Apostolicae exprimit **INAEQUALITATEM HUIUS SOCIETATIS LEGALIS** (§. 44. 45.)

c) **EXISTENTIA SUBORDINATIONIS** (§. praes. 3.) **ET EXISTENTIA SIGNI PUBLICI DE EXERCITIO LEGITIMO** (§. praes. 4.5.) formam, & modum regiminis in hac Societate legali inaequali enuntiant.

7) Hanc legem fundamentalem completam constanter *tota Ecclesia & agnovit, & agnoscere debuit.*

8) Itaque Romani Pontifices sunt veri successores *in omni Jurisdictione Petri*. Hos enim pro talibus agnovit universa Ecclesia, quae ceu **AEDIFICIUM FUNDAMENTUM** suum, cui **CONSTANTER** ex promisso Christi **INAEDIFICATA** est, pariter ex promisso Christi **CONSTANTER AGNOSCIT**.

* Nunc vero ingens multiplicis reflexionis campus se nobis offert. Nam 1) ipsi Aetholici domestica multorum annorum experientia edocti jam sunt, unitatem doctrinæ a Jesu Christo traditæ tot inter diversarum opinionum homines conservari non posse, nisi unitas Scripturæ unitate interpretationis authenticæ suffulciatur. 2) Non negant amplius eruditissimi inter illos viri, optabilem saltem esse toti societati christianæ interpretem authenticum, in cujus oraculo intellectus humanus tuto acquiescere posset. 3) Fatentur itidem, Jesum Christum religionis Magistrum secundum regulas sapientiæ divinæ acturum fuisse, si Ecclesiæ suæ, sanguine suo fundatæ, de certissimo unitatis principio providisset. 4) Concedere porro debent, si verba Evangelii supracitata in sensu obvio accipiantur, ea saltem formam regiminis exprimere videri. 5) Negare non poterunt, si revera Jesus Christus interpretem authenticum instituisse, verba legem fundamentalem experientia in sensu literali claro fore accipienda. 6) Certum itidem est, si actu instituerit formam regiminis completam Magister divinitus missus, non potuisse illum clarius loqui, nisi: *Petre, tu es fundamentum Ecclesiæ meæ, tu es pastor omnium, super te ædificabo Ecclesiam meam, tibi trado claves.* 7) Si verba hæc re ipsa legem fundamentalem exprimunt, nulli hominum porro licet in lege fundamentali quæcumque interpretationem assumere. 8) Nisi Jesus Christi

* Nunc vero ingens multiplicis reflexionis campus se nobis affert. Nam 1) ipsi Aetholici domestica multorum annorum experientia edocti jam sunt, unitatem doctrinae a Jesu Christo traditae tot inter diversarum opinionum homines conservari non posse, nisi unitas Scripturae unitate interpretationis authenticae suffulciatur. 2) Non negant amplius eruditissimi inter illos viri, optabilem saltem esse toti societati christianae interpretem authenticum, in cujus oraculo intellectus humanus tuto acquiescere posset. 3) Fatentur itidem, Jesum Christum religionis Magistrum secundum regulas sapientiae divinae acturum fuisse, si Ecclesiae suae, sanguine suo fundatae, de certissimo unitatis principio providisset. 4) Concedere porro debent, si verba Evangelii supra citata in sensu obvio accipiantur, ea saltem formam regiminis exprimere videri. 5) Negare non poterunt, si revera Jesus Christus interpretem authenticum instituisset, verba legem fundamentalem exprimentia in sensu literaliter claro fore accipienda. 6) Certum iridem est, si actu instituerit formam regiminis completam Magister divinitus missus, non potuisse illum clarius loqui, nisi: *Petre, tu es fundamentum Ecclesiae meae, tu es pastor omnium, super te aedificabo Ecclesiam meam, tibi trado claves.* 7) Si verba haec re ipsa legem fundamentalem exprimunt, nulli hominum porro licet in lege fundamentali quamcunque interpretationem assumere. 8) Nisi Jesu Chri-

stus his verbis interpretem authenticum designare voluit, verborum suorum obscuritate omnes fideles sincerissima mente cogitantes in errorem maxime abominandum data opera induxit. 9) Jesus Christus non nisi mancam, valdeque imperfectam instituit Ecclesiam, nisi Ecclesie publicum doctrine sue interpretem reliquerit. 10) Neque usque ad consummationem sæculi cum sua Ecclesia se fore, dicere potuit, nisi efficaci remedio prospexerit, ut Ecclesia semper maneat *sua* Ecclesia, semper sue institutioni inædificata, semper adversus portas inferi prævalens, semper doctrine sue fidelis; semper adversus omnes errores immobilis perseveret. 11) Imo cum doctrine sue argumentum per Scriptores authenticos literis consignari voluit, nisi insuper literarum interpretationem unice veram assignavit: in ipsa scriptura fecundissimos errorum, hæresum, dubiorum inextricabilium fontes ad perpetuum fidelium suorum tormentum Ecclesie sue reliquit: & hoc ipso, quod videbatur, beneficio nobis omnibus pessime consultum voluit. 12) Itaque sacrarum literarum Thesaurus, uti interpretis declaratione authentica suffultus remedium doctrine conservandæ sufficientissimum est, ita sine autentico interprete opus sane insufficientissimum, undequaque obscurum, ac Deo auctore indignissimum merito dici potest. 13) Quodsi revera Deus Ecclesie sue authenticum oraculum procuravit, ecce admirabile divinæ sapientiæ consilium clarissime as-

Saller Nexus, D fidget,

stus his verbis interpretem authenticum designare voluit, verborum suorum obscuritate omnes fideles sincerissima mente cogitantes in errorem maxime abominandum data opera induxit. 9) Jesus Christua non nisi mancama, valdeque imperfectam instituit Ecclesiam, nisi Ecclesiae publicum doctrinae suae interpretem reliquerit. 10) Neque usque ad consummationem saeculi cum sua Ecclesia se fore, dicere potuit, nisi efficaci remedio prospexerit, ut Ecclesia semper maneat *sua* Ecclesia, semper suae institutioni inaedificata, semper adversus portas inferi praevalens, semper doctrinae suae fidelis; semper adversus omnes errores immobilis perseveret. 11) Imo cum doctrinae suae argumentum per Scriptores authenticos literis consignari voluit, nisi insuper literarum interpretationem unice veram assignavit: in ipsa scriptura foecundissimos errorum, haeresum, dubiorum inextricabilium fontes ad perpetuum fidelium suorum tormentum Ecclesiae suae reliquit: & hoc ipso, quod videbatur, beneficio nobis omnibus pessime consultum voluit. 12) Itaque sacrarum literarum Thesaurus, uti interpretis declaratione authentica suffultus remedium doctrinae conservandae sufficientissimum est, ita sine authentico interprete opus sane insufficientissimum, undequaue obscurum, ac Deo auctore indignissimum merito dici potest. 13) Quodsi revera Deus Ecclesiae suae authenticum oraculum procuravit, ecce admirabile divinae sapientiae consilium clarissime af-

fulget, quæ quæcumque sacrarum literarum obscuritatem ideo tantum permisit, ut authenticæ interpretis necessitas pateret manifestius, & fideles novo cum Ecclesia vinculo constricti, novo amoris motivo erga ipsum Ecclesiæ fundamentum ardentius adamandum urgerentur. 14) Sed juvat denuo reflexionis obtutum ad ipsa Dominorum Protestantium recentissima molimina convertere. Clarissimus Bessedou seu (Bernhard aus Nordalbingien Bermächtniß für die Gewissen, Dessau 1774.) videns, Protestantes acutiores plerosque ad societatem Theistarum divertere, cum certissimam christianæ religionis ruinam apud suos brevissime consecuturam prævideret, obtestatur omnes, qui saltem DEI existentiam profitentur, ut omnia opera, viribusque conjunctis religionem saltem naturalem acerrime defenderent, ne & hæc, cum Christiana rueret, simul periret. Alius zelosissimus religionis christianæ defensor, Cl. Piderit, itidem cum dolore intelligens, suæ religionis affectas scripturæ sensum pro lubitu in rem suam vertere, ad orientalem linguarum tutelam confugit, & in Mesora ruinæ sustentaculum se invenisse putat. Quod utrumque factum illud evidenter probat, apud ipsos A Catholicos in comperto esse, religionem christianam utot sacris literis consignatam sine universali publico authentico interprete conservare se non posse, vel saltem sine aliquo remedio publico, ab ipsa sacra Scriptura diverso. Jam vero quam facile est homini

fulget, quae quamcunque sacrarum literarum obscuritatem ideo tantum permisit, ut authentici interpretis neessitas pateret manifestius, & fideles novo cum Ecclesia vinculo constricti, novo amoris motivo erga ipsum Ecclesiae fundamentum ardentius adamandum urgerentur.

14) Sed juvat denuo reflexionis obtutum ad ipsa Dominorum Protestantium recentissima molimina convertere. Clarissimus Bassedou seu (Bernhard aus Nordalbingien Vermächtniß für die Gewissen, Dessau 1774.) videns, Protestantes acutiores plerosque ad societatem Theistarum divertere, cum certissimam christianae religionis ruinam apud suos brevissime consecuturam praevideret, obrestatur omnes, qui saltem DEI existentiam prositentur, ut omni opera, viribusque conjunctis religionem saltem naturalem acerrime defenderent, ne & haec, cum Christiana rueret, simul periret. Alius zelosissimus religionis christianae defensor, Cl. Piderit, itidem cum dolore intelligens, suae religionis asseclas scripturae sensum pro lubitu in rem suam vertere, ad orientalium linguarum tutelam confugit, & in Masora ruinae sustentaculum se invenisse putat. Quod utrumque factum illud evidenter probat, apud ipsos A catholicos in comperto esse, religionem christianam utut sacris literis consignatam sine universali publico authentico interprete conservare se non posse, vel saltem sine aliquo remedio publico, ab ipsa sacra Scriptura diverso. Jam vero quam facile est homini

Catholico ostendere omnia Criteria veri Scripturæ sensus ex natura sua esse insufficientia, nisi divinæ auctoritatis energia interveniat (§ 13. n. 2.) 15) Patet denique hoc ipso loco, quam sine omni fundamento Catholicis objectum fuerit, quod omnes Scripturæ textus pro obscuris habeat nostra religio. Sicut enim ex hoc, quod Scriptura hinc inde obscuritate genuinum sensum involvit, *necessitas* authentici interpretis ostenditur: ita, ut hujus *existentia* evincatur, ii ipsi textus, ex quibus existentia interpretis colligitur, pro claris accipiendi sunt.

Ne vero quemvis egregia mansuetudinis, & caritatis Jesu Christi idea instructum superioris potestatis, & regiminis Ecclesiastici institutio, nescio, qua RIGORIS, ET DOMINATUS SPECIE offendat, liceat hic ex authenticis monumentis, Evangelio scilicet Jesu Christi, ostendere, quam divina Jesu Christi sapientia non jam in constituendo summo IMPERIO, sed in proponendis MODERATIONIS christiænæ regulis elucescat.

A. *Regulæ moderationis regimini Ecclesiastico cum politico communes.*

Regula I. *Potestas Ecclesiastica nunquam exerceri debet, nisi ob bonum commune Christianorum, ad vitæ æternæ beatitatem pertinens.*

Regula II. *Potestas Ecclesiastica cum morali rectitudine nunquam exerceri potest, nisi ad*

Catholico ostendere omnia Criteria veri Scripturae sensus ex natura sua esse insufficientia, nisi divinae auctoritatis energia interveniat (§ 13. n. 2.) 15) Paret denique hoc ipso loco, quam sine omni fundamento Catholicis objectum fuerit, quod omnes Scripturae textus pro obscuris habeat nostra religio. Sicut enim ex hoc, quod Scriptura hinc inde obscuritate genuinum sensum involvit, *necessitas* authentici interpretis ostenditur: ita, ut hujus *existentia* evincatur, ii ipsi textus, ex quibus *existentia* interpretis colligitur, pro claris accipiendi sunt.

** Ne vero quemvis egregia mansuetudinis, & caritatis Jesu Christi idea instructum superioris potestatis, & regiminis Ecclesiastici institutio, nescio, qua RIGORIS, ET DOMINATUS SPECIE offendat, liceat hic ex authenticis monumentis, Evangelio scilicet Jesu Christi, ostendere, quam divina Jesu Christi sapientia non jam in constituendo summo IMPERIO, sed in proponendis MODERATIONIS christianae regulis elucescat.

A. Regulae moderationis regimini Ecclesiastico cum politico communes.

Regula I. Potestas Ecclesiastica nunquam exerceri debet, nisi ob bonum commune Christianorum, ad vitae aeternae beatitatem pertinens.

Regula II. Potestas Ecclesiastica cum morali rectitudine nunquam exerceri potest, nisi ad

necessaria, & utilia communi saluti præcipienda, & noxia vetanda.

Regula III. *Potestas Ecclesiastica negotio graviorem obligationem imponere, nisi quæ ad verum bonum consequendum, & verum malum avertendum necessaria est, seu dignitatem finis, seu dispositionem subditorum, seu aptitudinem medii spectes.*

Hæ tres Regulæ cum evidentia consequuntur ex rationibus tum *possibilitatis*, tum *existentiæ* legum, quas Ethica universalis ex professo evolvit.

B. *Regulæ Reginini Ecclesiastico propriæ, & quidem ab ipso Christo suo Vicario præscriptæ Luc. XII. Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic; sed qui major est inter vos fiat, sicut minor.*

Regula I. *Omnis species alicujus Dominatus a Jurisdictione Primatis abesse debet.*
VOS AUTEM NON SIC.

Regula II. *Ut omnis Dominatus excelsatur, Primas oves Christi sanguine acquisitas caritate regat; sicut ipse Christus ceu Supremus Pastor pleno caritatis fervore oves suas redemit. Unde majorem a Petro dilectionem, ceu necessariam suæ superioritatis conditionem, requisivit.*

Regula III. *Ut porro omnis Dominatus absit, Primas Jurisdictionem suam non ex libero arbitrio, sed ex fine societatis, sed ex ratio-*

necessaria, & utilia communi saluti praecipienda, & noxia vetanda.

Regula III. *Potestas Ecclesiastica nequit graviolem obligationem imponer, nisi quae ad verum bonum consequendum, & verum malum avertendum necessaria est, seu dignitatem finis, seu dispositionem subditorum, seu aptitudinem medii spectes.*

Hae tres Regulae cum evidentia consequuntur ex rationibus tum *possibilitatis*, tum *existentiae* legum, quas Ethica universalis ex professo evolvit

B. *Regulae Regimini Ecclesiastico propriae, & quidem ab ipso Christo suo Vicario praescriptae* Luc. XII. *Reges gentium dominantur eorum, vos autem non sic; sed qui major est inter vos, fiat, sicut minor.*

Regula I. *Omnis species alicujus Dominatus a Jurisdictione Primatis abesse debet.*

VOS AUTEM NON SIC.

Regula II. *Ut omnis Dominatus excludatur, Primas oves Christi sanguine acquisitas, caritate regat; sicut ipse Christus ceu Supremus Pastor pleno caritatis fervore oves suas redemit. Unde majorem a Petro dilectionem, ceu necessariam suae superioritatis conditionem, requisivit.*

Regula III. *Ut porro omnis Dominatus absit, Primas Jurisdictionem suam non ex libero arbitrio, sed ex fine societatis, sed ex*

rationibus sufficientibus, quas sapientia consilium dicat, juxta RECTITUDINEM MORALEM exerceat. Non enim DOMINIUM in oves Christi, sed POTESTATEM MORALEM a Christo accepit.

Regula IV. Primas, etsi superior, se tamen gerat instar inferioris, auscultando CONSILIIUM Rectorum inferiorum, eis OBSECUNDO in rebus justis, etiam, si quando erret, correctionem reverentem ab eis cum animi modestia recipiendo. FIAT SICUT MINOR.

Christus Vicario suo præscripsit

CARITATEM Reg. I.

FUGAM DOMINII Reg. II.

DEMISSIONEM erga Rectores inferiores Reg. III.

Atqui regimen caritate, fuga dominii, & demissione animi temperatum DESPOTISMUM omnino excludit.

C. Regulae Regimini Ecclesiastico propriae, sed simul omnibus Rectoribus Ecclesiae communes.

I. Pet. V. *Pascite, qui in vobis est, gregem DEI, providentes non coacte, sed spontanea secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie, neque ut dominantes in cleris, forma facti gregis ex animo.*

Reg. I. *Episcopi studium salutis non ex timore pœnæ, sed ex interiore dilectionis affectu, non ex cupiditate lucri, sed ad exemplum gregis suscipiant. Forma facti gregis ex animo.*

rationibus sufficientibus, quas sapientiae consilium dictat, juxta RECTITUDINEM MORALEM exerceat. Non enim DOMINIUM in oves Christi, sed POTESTATEM MORALEM a Christo accepit.

Regula IV. *Primas, etsi superior, se tamen gerat instar inferioris, auscultando CONSILIIUM Rectorum inferiorum, eis OBSECUNDANDO in rebus justis, etiam, si quando erret, correctionem reverentem ab eis cum animi modestia recipiendo. FIAT SICUT MINOR.* Christus Vicario suo praescripsit CARITATEM Reg. I.

FUGAM DOMINII Reg. II.

DEMISSIONEM erga Rectores inferiores Reg. III.

Atqui regimen caritate, fuga dominii, & demissione animi temperatum DESPOTISMUM omnino excludit.

C. Regulae Regimini Ecclesiastico propriae, sed simul omnibus Rectoribus Ecclesiae communes.

I. Pet. V. *Pascite, qui in vobis est, gregem DEI, providentes non coacte, sed spontanae secundum Deum, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie, neque ut dominantes in cleris, forma facti gregis ex animo.*

Reg. I. *Episcopi studium salutis non ex timore poenae, sed ex interiore dilectionis affectu, non ex cupiditate lucri, sed ad exemplum gregis suscipiant. Forma facti gregis ex animo.*

Reg. II. *Episcopi non majestatem domini affectent, nec immodica severitate pariterum latas a Christo leges exequantur, sed proprii virtute exempli fideles ad earum observantiam invitent. Est ergo in Ecclesia Christi*

Regimen non solum a Christo lege fundamentali DEFINITUM, sed & ab ipso Christo sapienter TEMPORATUM. Utinam, quæ fuit Christi sapientia in præscribendis, ea fuisset Pastorum sedulitas in observandis regulis! tunc nulla demonstratione opus haberet sapientia Christi, sed exemplo ubique commendaretur!

§. 47.

Christus V. instituit in sua societate inæqualitatem ordinis. Nam

1) *Christus instituit aliqua Sacramenta*
Ubi ratio invenit notionem,

a) *Quid sit Sacramentum juxta definitiones signi ad placitum ex Ontologia, & sanctitatis ex Theologia naturali assumtas.*

b) *quid sit instituere Sacramenta.*

c) *Tantum tria Sacramenta, Baptismus, Eucharistia, potestas remittendi peccata, ceu minus controversa, & de his tantum necessaria ad præsens institutum memorantur.*

2) *Christus dedit immediate solis Apostolis potestatem stabilem fungendi ministerio in consecratione Sacramentorum.*

a) *Hæc*

Reg. II. *Episcopi non majestatem domini affectent, nec immodica severitate poenarum latas a Christo leges exequantur, sed proprii virtute exempli fideles ad earum observantiam invitent. Est ergo in Ecclesia Christi*

Regimen non solum a Christo lege fundamentaliter DEFINITUM, sed & ab ipso Christo sapienter TEMPERATUM. Utinam, quae fuit Christi sapientia in praescribendis, ea fuisset Pastorum sedulitas in observandis regulis! tunc nulla demonstratione opus haberet sapientia Christi, sed exemplo ubique commendaretur!

Christus V. instituit in sua societate inaequalitatem ordinis. Nam

1) *Christus instituit aliqua Sacramenta.*

Ubi ratio invenit notionem,

Quid sit *Sacramentum* juxta definitiones signi ad placitum ex Ontologia, & sanctitatis ex Theologia naturli assumtas.

b) quid sit *instituire Sacramenta.*

c) *Tantum tria Sacramenta, Baptismus, Eucharistia, potestas remittendi peccata, ceu minus controversa, & de his tantum necessaria ad praesens institutum memorantur.*

2) *Christus dedit immediate solis Apostolis potestatem stabilem fungendi ministerio in confectioe Sacramentorum.*

a) *Hæc assertio OMNIUM PRIMA* partim ex Scripturis, partim ex *authentica declaratione* Ecclesiæ ostenditur. Nam in præc. §. primum ostensum est, consensum Rectorum Ecclesiæ cum capite esse legitimum authenticæ decisionis signum.

b) *Constanter tria simul ostendenda*, quod Christus DEDERIT potestatem, quod IMMEDIATE dederit, quod SOLIS Apostolis dederit.

c) *Textus scripturæ*, argumenti vim omnem continentes, existunt

Joan. XX. 21. de officio *remittendi peccata*.

Matth. XXVIII. 19. de officio *baptizandi*.

Luc. XXII. 19. de officio *Eucharistiæ conficiendæ*.

3) Christus eandem potestatem dedit OMNIBUS Apostolis cum potestate, eandem ad suas successores TRANSMITTENDI.

4) Colligamus jam singulas notas : datur Apostolis

a) potestas *stabilis*

b) non omnibus Christianis *communis*, quia solis Apostolis propria,

c) Fungendi *ministerio* Christi

d) in *confessione* Sacramentorum

e) cum potestate eam *transmittendi*.

a) *Haec assertio* OMNIUM PRIMA partim ex Scripturis, partim ex *authentica declaratione* Ecclesiae ostenditur. Nam in praec. §. primum ostensum est, consensum Rectorum Ecclesiae cum capite esse legitimum authenticae decisionis signum.

b) Constanter *tria* simul ostendenda, quod Christus DEDERIT potestatem, quod IMMEDIATE dederit, quod SOLIS Apostolis dederit.

c) *Textus scripturae*, argumenti vim omnem continentem, existunt
Joan. XX. 21. de officio *remittendi peccata*.
Matth. XXVIII. 19. de officio *baptizandi*.
Luc. XXII. 19. de officio *Eucharistiae conficiendae*.

3) Christus eandem potestatem dedit OMNIBUS Apostolis cum potestate, eandem ad suos successores TRANSMITTENDI.

4) Colligamus jam singulas notas: datur
Apostolis

a) potestas *stabilis*

b) non omnibus Christianis *communis*, quia solis Apostolis propria,

c) Fungendi *ministerio* Christi

d) in *confectione* Sacramentorum

e) cum potestate eam *transmittendi*.

5) *Atqui gradus stabilis potestatis non omnibus communis ministerio fungendi in Sacramentorum consecratione est Ordo sacer in Ecclesia Christi.*

a) *Ecce usus definitionis nominalis, cujus realitas per numeros 1. 2. 3. cum certitudine ostensa est.*

b) *Ipsa notio clarissima, cum GRADUS in Ontologia, potestas physica, & minister potestatis hujus in jure sociali naturali (Sec. I. Dem. Cath.) exacte definiantur.*

c) *Unde patet differentia inter Ministrum ordinis, & Ministrum Jurisdictionis, ille enim physicam, hic moralem potestatem, a Principe Christo delegatam, seu precariam habet.*

6) *Differentia inter Episcopatum, & Presbyteratum simplicem.*

a) *CRITERIUM hanc questionem decidendi assignat ratio in auctoritate ex sensu veterum Ecclesiae Scriptorum,*

Epiphanius an. 373.

Chrysostomi an. 385.

Hieronimi an. 388.

Theodori Cyr. an. 432.

Super NOTIONE Episcopi, & Presbyteri.

b) *Ex hac notione patet, quod Episcopi POTESTATE ORDINANDI semper fuerint superiores Presbyteris.*

c) *Unde*

5) *Atqui gradus stabilis potestatis non omnibus communis ministerio fungendi in Sacramentorum confectione est Ordo sacer in Ecclesia Christi.*

a) *Ecce usus definitionis nominalis, cujus realitas per numeros 1.2.3. cum certitudine ostensa est.*

b) *Ipsa notio clarissima, cum GRADUS in Ontologia, potestas physica, & minister potestatis hujus in jure sociali naturali (Sect. I. Dem. Cath.) exacte definiantur.*

c) *Unde patet differentia inter Ministrum ordinis, & Ministrum Jurisdictionis, ille enim physicam, hic moralem potestatem, a Principe Christo delegatam, seu precariam habet,*

6) Differentia inter Episcopatum, & Presbyteratum simplicem.

a) **CRITERIUM** hanc quaestionem decidendi assignat ratio in auctoritate ex sensu veterum Ecclesiae Scriptorum,

Epiphanius an. 373,

Chrysostomi an. 385.

Hieronymi an. 388.

Theodori Cyr. an. 432.

Super NOTIONE Episcopi, & Presbyteri.

b) *Ex hac notione patet, quod Episcopi POTESTATE ORDINANDI semper fuerint superiores Presbyteris.*

e) Unde Ordo Episcopalis ordine Presbyteri altior est IPSO CONCEPTU.

d) Ergo si disjungantur, ad hoc, ut superior sit, NOVA LEGE DIVINA opus non est.

e) Cum porro Apostoli primum utrumque ordinem sejunxere, ORDO Presbyterorum a Christo quidem institutus est, sed nullae eorum JURISDICTIONIS.

7) PROPRIETATES Episcopatus.

a) Episcopus super particulares Ecclesias cum potestate PROPRIA, ORDINARIA, IMMEDIATA constitutus est.

b) Episcopus Sacerdotibus DELEGAT Jurisdictionem PRECARIAM.

c) Episcopus Jurisdictionem IMMEDIATE a Christo accipit.

d) Jurisdictio, & ordo Episcopalis absolute SEPARABILES sunt.

e) JURISDICTIONIS tamen omnis intra PROPRIAE Dioceseos limites restricta est jam inde a temporibus Apostolorum.

8) *Institutio Diaconorum.*

a) Facta in septem illis Diaconis &c.

b) Facta ab Apostolis,

c) Facta ordinatione divina,

d) Facta ad ministerium sacrorum.

c) Unde Ordo Episcopalis ordine Presbyteri altior est IPSO CONCEPTU.

d) Ergo si disjungantur, ad hoc, ut superior sit, NOVA LEGE DIVINA opus non est.

e) Cum porro Apostoli primum utrumque ordinem sejunxere, ORDO Presbyterorum a Christo quidem institutus est, sed nulla eorum JURISDICTIO.

7) PROPRIETATES Episcopatus.

a) Episcopus super particulares Ecclesias cum potestate PROPRIA, ORDINARIA IMMEDIATA constitutus est.

b) Episcopus Sacerdotibus DELEGAT Jurisdictionem PRECARIAM.

c) Episcopus Jurisdictionem IMMEDIATE a Christo accipit.

d) Jurisdictio, & ordo Episcopalis absolute SEPARABILES sunt.

e) JURISDICTIO tamen omnis intra PROPRIAE Dioeceseos limites restricta est jam inde a temporibus Apostolorum.

8) *Institutio Diaconorum.*

a) Facta in *septem illis Diaconis &c.*

b) Facta *ab Apostolis,*

c) Facta *ordinatione divina,*

d) Facta *ad ministerium sacrorum.*

Ecce tibi conspectum totius Hierarchiæ Ecclesiasticæ, quæ constat ex Episcopis (5)
 ex Presbyteris (6)
 ex Diaconis (7) seu ministris, & cum juris socialis principiis optime concordat, & Jesu Christi sapientiam mirè commendat.

II.

*De extensione Potestatis Ecclesiasticæ
 universæ.*

§. 48.

Jurisdictionis Ecclesiæ se extendit I. ad leges divinas infallibili judicio declarandas.

1) *De extensione Ordinis* nulla quæstio superest, cum ea per se & ad sacramenta constituenda, & ad transmissionem hujus potestatis, sive ordinationem se extendat.

2) *De extensione vero Jurisdictionis* illud universe notandum, quod omnia argumenta illam comprobantia non nisi ex lege fundamentali repeti possint; & hoc est quasi reflexa ostensio de veritate legis fundamentalis.

3) Sic potestas leges divinas authentice declarandi, *ceu pars primaria Jurisdictionis*, lege fundamentali certo comprehenditur. *Portæ inferi non prævalent adversus eam.*

4) Neque sufficit infallibilitatem Ecclesiæ præcise ad articulos fidei fundamentales extendere.

Ecce tibi conspectum *totius Hierarchiae Ecclesiasticae*, quae constat ex Episcopis (5)

ex Presbyteris (6)

ex Diaconis (7) seu mi-

nistris, & cum juris socialis principiis optime concordat, & Jesu Christi sapientiam mire commendat.

II.

De extensione Potestatis Ecclesiasticae

universae.

§. 48.

Jurisdictio Ecclesiae se extendit I. ad leges divinas infallibili judicio declarandas.

1) *De extensione Ordinis* nulla quaestio superest, cum ea per se & ad sacramenta consideranda, & ad transmissionem hujus potestatis, sive ordinationem se extendat.

2) *De extensione vero Jurisdictionis* illud universe notandum, quod omnia argumenta illam comprobantia non nisi ex lege fundamentali repeti possint; & hoc est quasi reflexa ostensio de veritate legis fundamentalis.

3) Sic potestas leges divinas authentice declarandi, *ceu pars primaria Jurisdictionis*, lege fundamentali certo comprehenditur. *Porta inferi non praevalent adversus eam.*

4) Neque sufficit infallibilitatem Ecclesiae praecise *ad articulos sidei fundamentales* exten-

dere. Nam certa notitia omnium legum positivarum est medium necessarium ad salutem communem maximam, quæ uti finis CREATIONIS, ita omnis etiam divina LEGISLATIONIS est.

5) *CONDITIONES* ad infallibilem Ecclesiæ declarationem requisitæ sunt hæ, ut

a) declaratio sit *PUBLICA*, ut ver-

setur

b) circa *leges DIVINAS*, ut

c) aliquis *Episcoporum CONSENSUS*

cum *Capite* interveniat. Hæc omnia requisita

itaque ex lege fundamentali (n. 2.) fluunt,

6) *Ratiocinio Cl. Lockii* hæc in parte non

solum nullus *Doctor Protestantium*, sed nec

ullus *Catholicorum* respondere poterit; quam-

diu in iis textibus *Scripturæ*, ex quibus legem

fundamentalem probavimus, aliquam *inesse ob-*

scuritatem conceditur. Unde iterum patet,

quanti intersit, ad salvandam *Jesu Christi sa-*

pientiam juxta *JURIS SOCIALIS PRINCIPIA* verba

legem fundamentalem exprimere visa in sensu

obvio citra omnem interpretationis ausum ac-

ceptare.

§. 49.

Jurisdictio Ecclesiæ se extendit II. Ad Ec-
clesiæ membra pœnis spiritualibus cogenda, ut
leges divinas authentice promulgatas rite obser-
vent.

dere. Nam certa notitia omnium legum positivarum et medium necessarium ad salutem communem maximam, quae uti finis CREATIONIS, ita omnis etiam divinae LEGISLATIONIS est.

5) **CONDITIONES** ad infallibilem Ecclesiae

declarationem requisitae sunt hae, ut

a) declaratio sit **PUBLICA**, ut ver-

setur

b) circa leges **DIVINAS**, ut

c) aliquis Episcoporum **CONSENSUS** cum Capite interveniat. Haec omnia requisita itidem ex lege fundamentali (n. 2.) fluunt.

6) *Ratiocinio Cl. Lockii* hac in parte non solum nullus Doctor Protestantium, sed nec ullus Catholicorum respondere poterit; quamdiu in iis textibus Scripturae, ex quibus, legem fundamentalem probavimus, *aliquam inesse obscuritatem conceditur*. Unde iterum patet, quanti intersit, ad salvandam Jesu Christi sapientiam juxta **JURIS SOCIALIS PRINCIPIA** verba legem fundamentalem exprimere visa in sensu obvio citra omnem interpretationis ausum acceptare.

§. 49.

Jurisdictio Ecclesiae se extendit II. Ad Ecclesiae membra a poenis spiritualibus cogenda, ut leges divinas authentice promulgatas rite observent.

Est enim 1) *Potestas moralis puniendi* altera principalis pars JURISDICTIONIS, LEGE FUNDAMENTALI itidem clarissime expressa. QUORUM PECCATA RETINUERITIS, RETENTA SUNT.

2) *Potestas moralis puniendi* in foro externo, & spiritualia emolumenta subtrahendi est *potestas excommunicandi*, nec nisi species tantum POTESTATIS COACTIVÆ.

3) FINIS hujus potestatis est omnis recta observatio legum divinarum jam authentice promulgatarum, MEDIO EXTREMO promovenda.

4) Ipsa potestas excommunicandi DIFFERT a potestate quemquam a communione Ecclesiastica EXCLUDENDI.

5) *Potestas moralis excommunicandi* non evertit æquas CAPIENTIS TOLERANTIÆ regulas. Unde

a) Qui potestati Ecclesiasticæ se non subjiciunt, ad hanc agnoscendam COGENDI non sunt; si simul sociorum Ecclesiæ seductionem non intendant.

b) Quodsi seductionem ejusmodi intendant, jure defensionis naturalis incumbit OBLIGATIO MEMBRIS Ecclesiæ illorum consortia vitandi, & RECTORIBUS ECCLESIAE, consortii fugam pœna paterna promovendi.

c) Si tamen vitari nequeunt id genus homines: SUFFICIT gregem salubri INSTRUCTIONE munire, & adversos animos CA-

Cap. II. Nexus rectae

Est enim 1) *Potestas moralis puniendi* altera principalis pars JURISDICTIONIS, LEGE FUNDAMENTALI itidem clarissime expressa. QUO-

RUM PECCATA RETINUERITIS , RETENTA SUNT.

2) *Potestas moralis puniendi in foro externo, & spiritualia emolumenta subtrahendi est potestas excommunicandi, nec nisi species tantum POTESTATIS COACTIVAE.*

3) FINIS hujus potestatis est omnis recta observatio legum divinarum jam authentice promulgatarum, MEDIO EXTREMO promovenda.

4) Ipsa potestas excommunicandi DIFFERT a potestate quemquam a communione Ecclesiastica EXCLUDENDI.

5) *Potestas moralis excommunicandi non evertit aequas SAPIENTIS TOLERANTIAE regulas. Unde*

a) *Qui potestati Ecclesiasticae se non subjiunt, ad hanc agnoscendam COGENDI non sunt; si simul sociorum Ecclesiae seductionem non intendant.*

b) *Quodsi seductionem ejusmodi intendant, jure defensionis naturalis incumbit OBLIGATIO MEMBRIS Ecclesiae illorum consortia vitandi, & RECTORIBUS ECCLESIAE, consortii fugam paena paterna promovendi.*

c) *Si tamen vitari nequeunt id genus homines: SUFFICIT gregem salubri INSTRUCTIONE munire, & adversos animos CA-*

REITATIS Christianæ officiis demulcere omnino
DECEAT.

6) Ecce, quam feliciter ratio philosophi-
ca ad revelationis, & Ecclesiæ ductum (§§. 27.
28. de regulis utendi ratione) in re invidiæ
plena notionem completam excommunicationis,
ejusdemque notas GENERICAS (1), potestatis
hujus EXISTENTIAM (2), ejus exercitii FINEM
(3), DIFFERENTIAM EXCOMMUNICATIONIS, & ex-
clusionis (4), COMPOSSIBILITATEM cum sa-
pienti tolerantia, & mansuetudine Ecclesiæ
(5) determinavit.

§. 50.

*Jurisdictio Ecclesiæ se extendit III. ad
ferendas leges novas mere Ecclesiasticas.*

Christus 1) *Jurisditionem Apostolis da-
tam non restrinxit, nisi ad eas CONDITIONES,*
omnes potestati legislatrici communes, nempe

a) Ut tantum ea præcipiant, quæ
ad finem ultimum APTA sunt,

b) nec GRAVIORE pænâ urgeant,
quam necesse sit.

2) Hæc potestas legislatrix se extendit

a) ad determinandas leges divinas,
quæ ratione *temporis, loci, modi* sunt indeter-
minatæ.

b) ad *consuetudines piæ generales*
obligatione perfecta firmandas.

c) Ad

PITATIS Christianae officii demulcere omnino DECET.

6) Ecce, quam feliciter ratio philosophica ad revelationis, & Ecclesiae ductum (§§. 27. 28. de regulis utendi ratione) in re invidiae plena notionem completam excommunicationis, ejusdemque notas GENERICAS (1), potestatis hujus EXISTENTIAM (2), ejus exercitii FINEM (3), DIFFERENTIAM excommunicationis, & exclusionis (4), COMPROSSIBILITATEM cum sapienti tolerantia, & mansuetudine Ecclesiae (5) determinarit.

§. 50.

Jurisdictione Ecclesiae se extendit III. ad ferendas leges novas mere Ecclesiasticas.

Christus 1) *Jurisdictionem Apostolis datam* non restrinxit, nisi ad eas *CONDITIONES*, omnes potestati legislatrici communes, nempe

- a) Ut tantum ea praecipiant, quae ad finem ultimum *APTA* sunt,
- b) nec *GRAVIORE* paena urgeant, quam necesse sit.

2) Haec potestas legislatrix se extendit

- a) ad determinandas leges divinas, quae ratione *temporis, loci, modi* sunt indeterminatae.
- b) ad *consuetudines pias generales* obligatione perfecta firmandas.

c) *Ad præscribendas sacras Cere-
monias in cultu divino publico univèrse, & con-
stanter observandas, quæ nimirum sint APTA
SIGNA ad contestandam religionem internam.*

d) *Ad præscribendas conditiones
iis, qui seu ad sacrum Ministerium, seu ad
alia Sacramenta a Christo instituta adspirant.*

3) *Obligatio Ecclesiastica etiam in CON-
SCIENTIA, etiam circa ACTUS IMMEDIATOS
INTERNOS valet. Primum ex INSTITUTIONE
potestatis, alterum ex ejusdem FINE con-
sequitur.*

4) *PRIMAS ECCLESIAE solus nullam ferre
legem Ecclesiasticam potest, universam Eccle-
siam obligantem, nisi accedat CONSENSUS GE-
NERALIS Episcoporum.*

§. 51.

*Jurisdicção Ecclesiæ se extendit IV. ad de-
clarandum valorem votorum, seu eorum invali-
ditatem.*

1) *VOTUM est restitutio voluntaria JURIS
PRECARII ad aliquam seu actionem, seu omis-
sionem facta Deo ex HONORATIONE DIRECTA
DIVINI DOMINII &c. perfecte obligatur.*

a) *NOTIONEM juris precarii PHILO-
SOPHIA MORUM.*

b) *Notionem honoris directi,*

c) *Et Domini divini Theologia
Naturalis exhibet. Porro per OBLIGATIONE
NEM PERFECTAM votum differt a promisso.*

2) *Vo.*

Cap. II. Nexus rectae

c) *Ad praescribendas sacras Caeremonias* in cultu divino publico universe, & constanter observandas, quae nimirum sint APTA SIGNA ad contestandam religionem internam.

d) *Ad praescribendas conditiones* iis, qui seu ad sacrum Ministerium, seu ad alia Sacramenta a Christo instituta adspirant.

3) Obligatio Ecclesiastica etiam in CONSCIENTIA, etiam circa ACTUS IMMEDIATE INTERNOS valet. Primum ex INSTITUTIONE potestatis, altetum ex ejusdem FINE consequitur.

4) PRIMAS ECCLESIAE solus nullam ferre legem Ecclesiasticam potest, universam Ecclesiam obligantem, nisi accedat CONSENSUS GENERALIS Episcoporum.

Jurisdictio Ecclesiae se extendit IV. ad declarandum valorem votorum, seu eorum invalidatem.

1) VOTUM est restitutio voluntaria JURIS PRECARIi ad aliquam seu actionem, seu omissionem facta Deo ex HONORATIONE DIRECTA DIVINI DOMINII &c. perfecte obligaturi.

a) NOTIONEM juris precarii PHILOSOPHIA MORUM.

b) Notionem honoris directi,

c) Et Dominii divini *Theologia Naturalis* exhibet. Porro per OBLIGATIONEM PERFECTAM votum differt a promisso.

2) Votum VALET, si DEUS restitutionem juris procarii acceptans, obligationem legi propriam voventi imponit. Hunc enim effectum & voventis optat, & votum genuinum determinat.

3) Votum ACCEPTAT DEUS, quoties melius est voventem perfecte obligari, quam non obligari perfecte.

4) Cum ergo in omni voto valido interueniat ACCEPTATIO DEI, acceptatio OBLIGATIONEM PERFECTAM importet, obligatio perfecta LEGEM constituat, penes Ecclesiam vero sit LEGES DIVINAS DECLARARE: sane poterit pro auctoritate sua JUDICIUM FERRE, utrum DEUS vota acceptarit, vel non acceptarit. Ea ANALYSIN NOTIONUM usque ad prima principia cum ingenti claritatis emolumento, & soliditatis.

5) Porro cum dispensare sit LEGEM TOLLERE respectu unius, alteriusve personae; Ecclesia vero leges divinas, seu immutabiles, tollere nequeat: in Votis salvo vocis significato PROPRIE dispensare nequit.

III.

Prærogativæ Primatis Ecclesiæ.

§. 52.

Potestas primatis est I. Superior, in ceteros Episcopus SINGULOS sese extendens.

1) FI-

2) Votum VALET, si DEUS restitutionem juris procarii acceptans, obligationem legi propriam voventi imponit. Hunc enim effectum & *vovens* optat, & *votum* genuinum determinat.

3) Votum ACCEPTAT DEUS, quoties melius est voventem perfecte obligari, quam non obligari perfecte.

4) Cum ergo in omni voto valido interveniat ACCEPTATIO DEI, acceptatio OBLIGATIONEM PERFECTAM importet, obligatio perfecta LEGEM constituat, penes Ecclesiam vero sit LEGES DIVINAS DECLARARE: sane poterit pro auctoritate sua JUDICIUM FERRE, utrum DEUS vota acceptarit, vel non acceptarit. En ANALYSIN NOTIONUM usque ad prima principia cum ingenti claritatis emolumento, & soliditatis.

5) Porro cum dispensare sit LEGEM TOLLERE respectu unius, alteriusve personae; Ecclesia vero leges divinas, ceu immutabiles, tollere nequeat: in Votis salvo vocis significato PROPRIE dispensare nequit.

III.

Praerogativae Primatis Ecclesiae.

§. 52.

Potestas primatis est I. Superior, in ceteros Episcopus SINGULOS sese extendens.

1) FINIS primatus est Unitas Ecclesiæ.

2) NECESSITAS primatus. Sicut unitas Fidei inter fideles requirit consensum fidelium cum Episcopis, ita unitas inter Episcopos requirit consensum cum Primatu.

3) EXISTENTIA Superioris Jurisdictionis est pars ultima legis fundamentalis completæ.

4) *Effectus* præcipui sunt

A. *Potestas moralis competens Primati seu confirmandi, seu rescindendi electionem Episcoporum, & quidem institutione divina &c.*

a) Non tamen ei per se competit ipsa ELECTIO.

b) Et in CONFIRMATIONE MODERAMEN imperii, & fuga DOMINATUS, a Christo per impense commendata, est observanda. Porro

c) Nec *translatio Episcoporum* sine consensu qualicumque Primatis fieri potest.

d) *Depositio Episcoporum* per se soli Primati competit, SALVOTAMEN IMPERII MODERAMINE. Tam enim in ELECTIONE quam in TRANSLATIONE, & DEPOSITIONE consensus Primatis ad unitatem conservandam est necessarius.

B. *Potestas moralis in secunda instantia judicandi causas fidelium quorumcumque SALVIS ITIDEM MODERATÆ REGIMINIS FORMÆ REGULIS.* Nam primum *superioris*, alterum *moralis* potestatis est attributum.

1) FINIS primatus est Unitas Ecclesiae.

2) NECESSITAS primatus. Sicut unitas Fidei inter fideles requirit consensum fidelium cum Episcopis, ita unitas inter Episcopos requirit consensum cum Primato.

3) EXISTENTIA Superioris Jurisdictionis est pars ultima legis fundamentalis completae.

4) *Effectus* praecipui sunt

A. *Potestas moralis competens Primati seu confirmandi, seu rescindendi electionem Episcoporum, & quidem institutione divina &c. ...*

a) Non tamen ei per se competit ipsa ELECTIO.

b) Et in CONFIRMATIONE MODERAMEN imperii, & fuga DOMINATUS, a Christo per impense commendata, est observanda Porro

c) Nec *translatio Episcoporum* sine consensu qualicumque Primatis fieri potest.

d) *Depositio Episcoporum* per se soli Primati competit, SALVO TAMEN IMPERII MODERAMINE. Tam enim in ELECTIONE, quam in TRANSLATIONE, & DEPOSITIONE consensus Primatis ad unitatem conservandam est necessarius.

B. *Potestas moralis in secunda instantia*

judicandi causas fidelium quorumcunque SALVIS ITIDEM MODERATAE REGIMINIS FORMAE REGULIS. Nam primum *superioris*, alterum *moralis* potestatis est attributum.

§. 53.

Potestas Primatis est II. SUPREMA, IN UNIVERSOS etiam Episcopos se ex æquo extendens.

1) Si Christus voluisset Primatem cœtui Episcoporum congregatorum subicere: *pro sapientia divinæ suæ legislationis id clare in lege fundamentali exprimere debuisset.*

2) Itaque tradens Petro CLAVES regni cœlorum, tradens OVES omnes pascendas, monere Petrum debuisset, ut nec clavium administrationem supremam, nec ovium curam aliter exerceret, nisi cum subiectione erga universum cœtum Apostolorum.

3) Cum ergo hoc monitum in lege fundamentali nusquam legimus; cum porro in lege fundamentali, supremi Principis imperii constituta, quidpiam mutare velle, summa temeritas foret; *certum est, Jurisdictionem Petri ita esse supremam, ut eo Superior nulla existat.*

Si Logica secundum omnem rigorem hanc Demonstrationem examinat, patebit cum summa certitudine

I. CRITERIUM eorum omnium, quæ ad institutionem pertinent, ex AUCTORITATE SOLIUS institutionis petendum esse.

II. Quidquid EX HOC CRITERIO ceu FALSUM evincitur, in nulla hypothesis VERUM esse posse.

§. 53.

Potestas Primatis est II. SUPREMA, IN

UNIVERSOS etiam Episcopos se ex aequo extendens.

1) Si Christus voluisset Primatem coetui Episcoporum congregatorum subjicere: *pro sapientia divinae suae legislationis id clare in lege fundamentali exprimere debuisset.*

2) Itaque tradens Petro CLAVES regni caelorum, tradens OVES omnes pascendas, monere Petrum debuisset, ut nec clavium administrationem supremam, nec ovium curam aliter exerceret, nisi cum subjectione erga universum coetum Apostolorum.

3) Cum ergo hoc monitum in lege fundamentali nusquam legimus; cum porro in lege fundamentali, supremi Principis imperii constituta, quidpiam mutare velle, summa temeritas foret; *certum est, Jurisdictionem Petri ita esse supremam, ut ea Superior nulla existat.*

* Si Logica secundum omnem rigorem hanc Demonstrationem examinat, patebit cum summa certitudine

I. CRITERIUM eorum omnium, quae ad institutionem pertinent, ex AUCTORITATE SOLIUS institutiones petendum esse.

II. Quidquid EX HOC CRITERIO ceu FALSUM evincitur, in nulla hypothesis VERUM esse posse.

III. In summe propinquo erroris periculo consistere cum, qui in iis, quæ institutionibus positivæ sunt, ALIUD AB HAC CRITERIO adsumat.

IV. Quidquid ultra vim INSTITUTIONIS & ultra id, quod ex PROPRIO HOC CRITERIO probari possit, adferatur, id omne non solum CERTITUDINIS gradum nunquam obtinere posse, sed nec strictæ PROBABILITATIS Titulum mereri.

§. 54.

Potestas Primatis tamen III. non est immediata in omnes omnium aliorum Episcoporum subditos.

1) Et ratio fundamenti, & suprema clavium administratio, & suprema ovium cura nil aliud exigit, nisi mediatos seu in ædificium seu in exercitium Jurisdictionis, seu in Ovium curam Jurisdictionis supremæ influxus.

2) *Mediata Jurisdictio SUFFICIT* ad finem primatus, ad unitatem conservandam.

3) *Immediata Jurisdictio Primatis obesse* fini primatus, quia

a) *Vel suffocat solertiam inferiorum* Rectorum

b) *Vel hos cum Primato non sine* fidelium Scandalo collidit,

c) *Vel certe invisum in tota Ecclesia Primatus Domjnatum reddit.*

4) Pug

III. In summe propinquo erroris periculo consistere eum, qui in iis, quae institutionis positivae sunt, ALIUD AB HAC CRITERIUM adsumat.

IV. Quidquid ultra vim INSTITUTIONIS, & ultra id, quod ex PROPRIO HOC CRITERIO probari possit, adseratur, id omne non solum CERTITUDINIS gradum nunquam obtinere posse, *sed nec strictae PROBABILITATIS Titulum mereri.*

§. 54.

Potestas Primatis tamen III. non est immediata in omnes omnium aliorum Episcoporum subditos.

1) *Et ratio fundamenti, & suprema clavium administratio, & suprema ovium cura nil aliud exigit, nisi mediatos seu in aedificium seu in exercitium Jurisdictionis, seu in Ovium curam Jurisdictionis supremae influxus.*

2) *Mediata Jurisdictio SUFFICIT ad finem, primatus, ad unitatem conservandam.*

3) *Immediata Jurisdictio Primatis obest fini primatus, quia*

a) *Vel suffocat sollertiam inferiorum*

b) *Vel hos cum Primatus Rectorum sine fidelium Scandalo collidit.*

c) *Vel certe invisum in tota Ecclesia Primatus Dominatum reddit.*

4) Pugnatur immediata Primatis Jurisdictio cum evidente *Juris Socialis* principio, quod est hoc: *omnis Jurisdictio superior est mediata respectu ad Jurisdictionis inferioris subditos: si quidem utraque sit mere precaria, mere ministerialis, utraque ab uno supremo principe delegata. Atque tam Jurisdictio Primatis quam Jurisdictio Episcoporum, tam superior quam inferior, est ab uno supremo Principe Jesu Christo immediate delegata, utraque respectu hujus mere precaria, utraque mere ministerialis, utraque cum exclusione dominatus ad mansuetissimi regiminis normam exacta.*

5) Ipsa multorum Seculorum uniformis EXPERIENTIA satis ostendit, omnem abusum pontificiae potestatis in PRIMATE, & omnem ejusdem exaggerationem in Theologis, pontificiae sedis fautoribus nimis, inde exortam esse, quod potestatem SUPREMAM necessario esse immediatam existimarent; cum tamen hodie hęc propositio, *potestas mediata potest esse suprema, & potestas suprema potest esse mediata, cujus juris socialis principia non omnino ignorantibus evidens sit.*

6) Sententia hęc de mediata Primatis Jurisdictione in fideles ceterorum Episcoporum, quam & legis fundamentalis tenor (1), & finis primatus (2.3), & evidens *Juris socialis* principium (4) & constans experientia (5) comprobatur, UNICE SUFFICIT AD OMNEM JURISDICTIONIS HUIUS EXCESSUM PRÆCA-

4) Pugnatur immediata Primatis Jurisdictio cum evidente *Juris Socialis principio*, quod est hoc: *omnis Jurisdictio superior est mediata respectu ad Jurisdictionis inferioris subditos: Si quidem utraque sit mere precaria, mere ministerialis, utraque ab uno supremo principe delegata. Atque tam Jurisdictio Primatis quam Jurisdictio Episcoporum, tam superior quam inferior, est ab uno supremo Principe Jesu Christo immediate delegata, utraque respectu hujus mere precaria, utraque mere ministerialis, utraque cum exclusione dominatus ad mansuetissimi regiminis normam exacta.*

5) Ipsa multorum Seculorum uniformis EXPERIENTIA satis ostendit, omnem abusum pontificiae potestatis in PRIMATE, & omnem ejusdem exaggerationem in Theologis, pontificiae sedis fautoribus nimis, inde exortam esse, quod potestatem SUPREMAM necessario esse immediatam existimarent; cum tamen hodie haec propositio, *potestas mediata potest esse suprema, & potestas suprema potest esse mediata, cuius juris socialis principia non omnino ignorantibus evidens sit.*

6) Sententia haec de mediata Primatis Jurisdictione in fideles ceterorum Episcoporum, quam & legis fundamentalis tenor (1), & finis primatus (2. 3), & evidens Juris socialis principium (4) & constans experientia (5) comprobatur, UNICE SUFFICIT AD OMNEM JURISDICTIONIS HUIUS EXCESSUM PRAECA-

VENDUM; ut adeo talis Jurisdictionis institutio sapientiam Christi omnino deceat, & quibus publicæ Ecclesiæ consulat, & potestatis supremæ limitem constituat.

7) Ex hac ipsa Primatus proprietate, cum fine societatis Christianæ, & ceteris primatus prærogativis conferatur, tria Corollaria consequuntur, quæ quotidiano usui in utraque republica esse possunt.

I. *Omnis Jurisdictio seu Episcoporum, seu Primatis Ecclesiæ a Christo instituta est tantum SPIRITUALIS.*

◦ Spiritualitas ergo Jurisdictionis fines potestatis Ecclesiasticæ relate ad politicam constituit.

II. *Jurisdictio Episcoporum est SUBORDINATA POTESTATI MORALI Primatis Ecclesiæ.*

◦ Subordinatio hæc limitem Jurisdictionis Episcopalis respectu Pontificiæ efficit.

III. *Jurisdictio Primatis Ecclesiæ est tantum MEDIATA in fideles Totius mundi, etsi IMMEDIATA in ipsos Episcopos.*

◦ Ecce finis potestatis Pontificiæ relate ad Episcopalem.

VENDUM; ut adeo talis Jurisdictionis institutio *sapientiam* Christi omnino deceat, & *quieti* publicae Ecclesiae consulat, & potestatis supremae *limitem* constituat.

7) Ex hac ipsa Primatus proprietate, si cum fine societatis Christianae, & ceteris primatus praerogativis conferatur, tria Corollaria consequuntur, quae quotidiano usui in utraque republica esse possunt.

I. *Omnis Jurisdictio seu Episcoporum, seu Primatis Ecclesiae a Christo instituta est tantum*

SPIRITUALIS.

* *Spiritualitas ergo Jurisdictionis fines potestatis Ecclesiasticae relate ad politicam constituit.*

II. *Jurisdictio Episcoporum est SUBORDINATA POTESTATI MORALI Primatis Ecclesiae.*

* *Subordinatio haec limitem Jurisdictionis Episcopalis respectu Pontificae efficit.*

III. *Jurisdictio Primatis Ecclesiae est tantum MEDIATA in fideles Totius mundi, etsi sit IMMEDIATA in ipsos Episcopos.*

* *Ecce finis potestatis Pontificae relate ad Episcopalem.*

ART. III.

In Tractatu prævio de Locis Theologicis.

CRITERIA VERITATUM
THEOLOGICARUM.

§. 55.

Argumentum, Ordo, & nexus hujus Tractatus. Homo CRISTIANUS per Dem. Evang. Tract. I., CATHOLICUS per Dem. Cath. Tract. II., ut porro Theologiæ studium feliciter aggrediatur, in hoc III. Tractatu quasi TYRO THEOLOGICÆ efficitur. Unde *Criteria Veritatis Theologicæ* ARGUMENTUM hujus tractatus constituunt, ut adeo tractatum de locis Theologicis pro Theologia Christiana Speciali id esse jure affirmemus, quod Logica, seu ars demonstrandi, pro singulis scientiis esse solet. 2) Ex hoc ipso *nexus* criteriorum Theologicorum cum Theologia innotescit. 3) *Ordinem* Criteriorum ex ipsa eorum natura repetimus, ita ut sacras Scripturas primo, Traditiones altero, auctoritatem Ecclesiæ tertio, consensum SS. Ecclesiæ Patrum quarto loco collocemus. 4) Illud porro notandum, Singula fere Criteria, si sacras Scripturas excipio, esse totidem Demonstrationis Catholicæ corollaria.

ART. III.

In Tractatu praevio de Locis Theologicis.

CRITERIA VERITATUM
THEOLOGICARUM.

§. 55.

Argumentum, Ordo, & nexus hujus Tractatus. Homo CRISTIANUS per Dem. Evang. Tract. I., CATHOLICUS per Dem. Cath. Tract. II., ut porro Theologiae studium feliciter aggrediatur, in hoc III. Tractatu quasi TYRO THEOLOGIAE efficitur. Unde *Criteria Veritatis Theologicae ARGUMENTUM* hujus tractatus constituunt, ut adeo tractatum de locis Theologicis pro Theologia Christiana Speciali id esse jure affirmes, quod Logica, seu ars demonstrandi, pro singulis scientiis esse solet. 2) Ex hoc ipso *nexus* criteriorum Theologicorum cum Theologia innotescit. 3) *Ordinem* Criteriorum ex ipsa eorum natura repetimus, ita ut sacras Scripturas primo, Traditiones altero, auctoritatem Ecclesiae tertio, consensum SS. Ecclesiae Patrum quarto loco collocemus. 4) Illud porro notandum, Singula fere Criteria, si sacras Scripturas excipio, esse totidem Demonstrationis Catholicae corollaria.

CRITERIUM THEOLOGICUM
PRIMUM, SACRA SCRIPTURA.

I.

DIVINITAS SCRIPTURÆ.

§. 56.

I. *Notio distincta divinæ Scripturæ.*

1) *Definitio Scripturæ divinæ.* Est locutio scripta, per quam Deus, ceu illius auctori intendit homini significare suos conceptus.

a) Significatio conceptuum suorum est **NOTA GENERICÆ** locutionis, & simul sermionis.

b) Significatio conceptuum per voces scriptas est **NOTA INDIVIDUALIS** Scripturæ, prout a sermone articulado differt

c) Auctoritas DEI constituit notam **individualem** scripturæ **DIVINÆ**

2) *Divisio generalis Scripturæ divinæ.* Alia est **IMMEDIATE DIVINA**, quæ conceptus DEI immediate significat, *alia mediate divina*, in qua Deus per alium scribere, vel loqui per alium scriptorem dicitur.

3) **POSSIBILITAS diversæ influxus auctoritatis divinæ in Scripturam.** Scriptio ceu actio composita involvit plures actiones partiales componentes. Inque

a) In

CRITERIUM THEOLOGICUM
PRIMUM, SACRA SCRIPTURA.

DIVINITAS SCRIPTURAE.

I. *Notio distincta divinae Scripturae.*

1) *Definitio Scripturae divinae.* Est locutio scripta, per quam Deus, ceu illius auctor, intendit homini significare suos conceptus.

a) Significatio conceptuum suorum est **NOTA GENERALIS** locutionis, & simul scriptionis.

b) Significatio conceptuum per voces scriptas est **NOTA INDIVIDUALIS** Scripturae, prout a sermone articulado differt

c) Auctoritas DEI constituit notam individualem scripturae **DIVINAE**

2) *Divisio generalis Scripturae divinae.*

Alia est **IMMEDIATE DIVINA**, quae conceptus DEI immediate significat, *alia mediate divina*, in qua Deus per alium scribere, vel loqui per alium scriptorem dicitur.

3) **POSSIBILITAS** *diversi influxus auctoritatis divinae in Scripturam.* Scriptio ceu actio composita involvit plures actiones partiales componentes. Itaque

- a) In *cognitiones* scriptoris,
- b) In *voluntatem* scriptoris,
- c) In *Selectum Verborum*,
- d) In *ordinem rerum*,
- e) In *ordinem verborum* diverso

modo se immiscere poterit divina auctoritas.

4) GRADUS DIVINI INFLUXUS quinque univ-
erse possibile sunt.

5) ESSENTIA DIVINÆ SCRIPTURÆ his dua-
bus notis absolvitur:

- a) *Voluntas scriptoris* a Deo inspi-
rari,
- b) *Cognitio scriptoris* a Deo dirigi
debet, ne erret.

6) *Scriptura divina* distinguenda est a scri-
ptura *sacra* tantum. Sic scriptura, cui imme-
diata DEI Auctoritas applicatur, differt a
scriptura, quæ sine inspiratione voluntatis in-
choata, & sine directione cognitionis *absoluta*,
postmodum vero primum divinæ auctoritatis
applicatione ab erroris labe immunis *declarata*
est. Prior illa locutio hominis, origine hu-
mana, primum applicatione divinæ auctori-
tatis *CONSECRATA* dici debet.

7) Ajo, *notionem hanc divinæ Scripturæ*
esse distinctam, quia NOTAS GENERICAS, & IND-
IVIDUALES (1), *divisionem* (2), *DIVERSITATEM*
divini influxus (3), *GRADUS* divini influxus
(4), *ESSENTIAM omnem*, seu notas invariabi-

- a) In *cognitiones* scriptoris,
- b) In *voluntatem* scriptoris,
- c) In *Selectum Verborum*,
- d) In *ordinem rerum*,
- e) In *ordinem verborum* diverso
modo se immiscere poterit divina auctoritas.

5) GRADUS DIVINI INFLUXUS quinque univ-
erse possibles sunt.

5) ESSENTIA DIVINAE SCRIPTURAE his dua-
bus notis absolvitur:

a) *Voluntas scriptoris* a Deo inspi-

rari,

b) *Cognitio scriptoris* a Deo dirigi

debet, ne erret.

6) Scriptura *divina* distinguenda est a scri-
ptura *sacra* tantum. Sic scriptura, cui imme-
diata DEI Auctoritas adplicatur, differt a
scriptura, quae sine inspiratione voluntatis *in-*
choata, & sine directione cognitionis *absoluta*,
postmodum vero primum divinae auctoritatis
adplicatione ab erroris labe immunis *declarata*
est. Prior illa locutio hominis, origine hu-
mana, primum adplicatione divinae auctori-
tatis CONSECRACTA dici debet.

7) Ajo, *notionem hanc divinae Scripturae*
esse distinctam, quia notas GENERICAS, & INDI-
VIDUALES (1), *divisionem* (2), DIVERSITATEM
divini influxus (3), GRADUS divini influxus
(4), ESSENTIAM omnem, seu notas invariabi-

les primas divinæ scripturæ (5), denique NOTAS DIFFERENTIALIALES inter sacram, & divinam Scripturam (6) accurate exprimit.

§. 57.

II. *Divinitas totius scripturæ unice et publico universalis Ecclesiæ Judicio cum certitudine ostenditur.*

1) NUMERUS CRITERIORUM, quæ ad ostendendam hanc Thesin applicari solent. Cum influxus divinæ auctoritatis FACTUM sit,

a) Vel RATIONE probatur, & quidem seu A PRIORI, ex perfectionibus divinis, & necessitate talis facti

b) Seu a POSTERIORI, ex effectibus ex notis intrinsicis Scripturæ

c) Vel testimoniis, & AUCTORITATE seu IMMEDIATE DIVINA

d) Seu MERE HUMANA

e) SEU PARTIM HUMANA, ET PARTIM DIVINA.

2) INSUFFICIENTIA priorum quatuor Criteriorum.

3) SUFFICIENTIA ULTIMI CRITERII, quod est iudicium publicum Ecclesiæ, & EXISTENTIA illius.

a) Hoc iudicium est UNIVERSALE.

b) Est de TOTO CONTEXTU SCRIPTURÆ.

c) Est FALLI NESCIUM,

les primas divinae scripturae (5), denique NOTAS DIFFERENTIALIAES inter sacram, & divinam Scripturam (6) accurate exprimit.

§. 57.

II. *Divinitas TOTIUS scripturae UNICE ex publico universalis Ecclesiae Judicio CUM CER- TITUDINE ostenditur.*

1) NUMERUS CRITERIORUM, quae ad ostendendam hanc Thesin adplicari solent. Cum influxus divinae auctoritatis FACTUM sit,

a) Vel RATIONE probatur, & quidem seu A PRIORI, ex perfectionibus divinis, & necessitae talis facti

b) Seu a POSTERIORI, ex effectu, ex notis intrinsecis Scripturae

c) Vel testimoniis, & AUCTORITATE, seu IMMEDIATE DIVINA

d) Seu MERE HUMANA

e) SEU PARTIM HUMANA, ET PARTIM DIVINA.

2) INSUFFICIENTIA *priorum quatuor Criteriorum.*

3) SUFFICIENTIA ULTIMI CRITERII, quod est iudicium publicum Ecclesiae, & EXISTENTIA illius.

a) Hoc iudicium est UNIVERSALE

b) Est de TOTO CONTEXTU SCRIPTURAE.

TURAE.

c) Est FALLI NESCIUM.

o Sicut in priore propositione (§. 56.) omnes Logicæ regulas DE IDEIS PERFECTIS, ita in præsentē omnes regulas DE USU CRITERIORUM applicatas videmus, uti etiam in sequente.

§. 58.

III. Scriptura sacra, prout nunc etiam divinitus scripta extat, non est se sola regula univēse sufficiens respectu vulgi hominum, ad cognoscenda omnia dogmata religionis, quæ Christus docuit, & doceri ab Apostolis omnes homines voluit.

1) Ad cognoscenda hæc dogmata requiritur certa INTELLECTIO scripturarum.

2) Ad intellectionem certam consequendam

a) Sensus externus

b) Sensus communis

c) Sensus intimus sunt criteriis

OMNINO INEPTA. Sensus enim genuinus Scripturæ non est objectum tali criterio PROPRIUM.

3) Reliqua vero Criteriis duo naturalia

a) Demonstratio

b) Auctoritas mere humana pro-

fus seu DIFFICILIORA, seu certe INSUFFICIENTIA univēse sunt pro sociis religionis Christianæ.

4) CRITERIUM SUPERNATURALE divinæ revelationis seu internæ, seu externæ circa sensum

* Sicut in priore propositione (§. 56.)
omnes Logicae regulas DE IDEIS PERFECTIS,
ita in praesente omnes regulas DE USU CRITE-
RIORUM applicatas videmus, uti etiam in se-

§. 58.

III. *Scriptura sacra, prout nunc etiam di-
vinitus scripta extat, non est se sola regula uni-
verse sufficiens respectu vulgi hominum, ad co-
gnoscenda omnia dogmata religionis, quae Chri-
stus docuit, & doceri ab Apostolis omnes homi-
nes voluit.*

1) Ad cognoscenda haec dogmata requiri-
tur certa INTELLECTIO scripturarum.

2) Ad intellectionem certam consequendam

a) Sensus externus

b) Sensus communis

c) Sensus intimus sunt criteria

OMNINO INEPTA. Sensus enim genuinus Scri-
pturae non est objectum tali criterio PROPRIUM.

3) Reliqua vero Criteria duo naturalia

a) Demonstratio

b) Auctoritas mere humana pror-

sus seu DIFFICILIORA, seu certe INSUFFICIEN-

stia. TIA universe sunt pro sociis religionis Chri-

4) CRITERIUM SUPERNATURALE divinae re-
velationis seu internae, seu externae circa sensum

ſcripturæ jam NON ADPLICATUR hominibus, revelationis beneficio jam adjutis.

5) Auctoritas Eccleſiæ a Spiritu Sancto directæ SOLA eſt criterium SUFFICIENS ad certe cognoscenda OMNIA dogmata a Chriſto revelata pro OMNIBUS Chriſtianis.

§. 59.

IV. *Finis DEI inspirantis ſacros ſcriptores non fuit plena Chriſtianorum de univerſis dogmatis per ſolas ſcripturas inſtructio, & certa inſtitutio.*

1) Scriptura enim præciſe TRIPlicem usum obtinet, quatenus a Deo inspirata eſt.

a) Ut conſtet de divina inſtitutione *Societatis Chriſtiæ, & regiminis Eccleſiaſtici*

b) Ut doctrinæ Chriſtiæ in aliis quibus DOGMATIS clare expreſſis origo divinitatis & antiquitas cognoscatur,

c) Ut denique nullus error in FACTIS narrandis committeretur, auctoritatique ſcriptorum nullum circa DOGMATA narranda præjudicium creari inde poſſet.

2) Hic triplex uſus eſt ſapientiſſimus æſtimationis inspirationis FINIS. Hunc enim uſum Deus obtinuit; ergo hunc eundem eum ſinem intendit.

3) Cum Scriptura ſe ſola non ſit regula univerſe ſufficiens ad plenam, & certam inſtitutionem

scripturae jam NON ADPLICATUR hominibus, revelationis beneficio jam adjutis.

5) Auctoritas Ecclesiae a Spiritu Sancto directae SOLA est criterium SUFFICIENS ad certe cognoscenda OMNIA dogmata a Christo revelata pro OMNIBUS Christianis.

||

IV. *Finis DEI inspirantis sacros scriptores non fuit plena Christianorum de universis dogmatis per solas scripturas instructio, & certa institutio.*

1) Scriptura enim praecise TRIPLICEM USUM obtinet, quatenus a Deo inspirata est.

a) Ut constet de divina institutione *Societatis Christianae, & regiminis Ecclesiastici,*

b) Ut doctrinae Christianae in aliquibus DOGMATIS clare expressis *orgio divina, & antiquitas* cognoscatur,

c) Ut denique nullus error in FACTIS narrandis committeretur, auctoritatieque scriptorum nullum circa DOGMATA narranda praejudicium creari inde posset.

2) Hic triplex usus est *sapientissimus divinae inspirationis FINIS*. Hunc enim usum Deus obtinuit; ergo hunc eundem ceu finem intendit.

3) Cum Scriptura se sola non sit regula universe sufficiens ad plenam, & certam institu-

tionem Christianorum, hæc plena institutio per solas scripturas non potuit esse finis DEI inspirantis. Sapientia enim divina nullum sibi finem præfigit, nisi quem Voluntas efficaciter desideret, & quem potentia feliciter consequatur, prout a sola DEI Voluntate pœdeat.

4) Ex FINE inspirationis divinæ GRADUS ejusdem intelligitur. Finis enim imperat usum mediæ. Atqui Scriptura inspirata non nisi rationem mediæ ad finem præfixum habet.

a) In SS. literis multa continentur, quæ DEUS ipse immediate revelavit.

b) DEUS ut plurimum non ipse immediate in SS. literis loquitur, sed scriptores loqui permittit

c) SS. scriptores plura narrant, quæ vel ipsis non revelata, vel non sub ipsa scriptiõne.

d) Deus scriptoribus scribenda non dicitur de verbo ad verbum, sed verba, verborum ordinem, dictionem, Stylum, quod salva veritate fieri poterat, scribentium ingenio reliquit.

5) Ex hoc sine explicantur variæ adparentes scripturarum imperfectiones, quales sunt

a) Nullum certum commune Consilium alicujus Systematis in proponenda universa doctrina,

b) Adparentes antilogiæ in relatione tum factorum, tum dogmatum,

c) Ci-

tionem Christianorum, haec plena institutio per solas scripturas *non potuit esse finis* DEI *inspirantis*. *Sapientia* enim divina nullum fibi finem praefigit, nisi quem *Voluntas* efficaciter desideret, & quem *potentia* feliciter consequatur, prout a sola DEI Voluntate pendeat.

4) Ex FINE inspirationis divinae GRADUS ejusdem intelligitur. Finis enim imperat usum mediorum. Atqui Scriptura inspirata nonnisi rationem medii ad finem praefixum habet.

a) *In SS. literis multa continentur, quae DEUS ipse immediate revelavit.*

b) *DEUS ut plurimum non ipse immediate in SS. literis loquitur, sed scriptores loqui permittit.*

c) *SS. scriptores plura narrant, quae vel ipsis non revelata, vel non sub ipsa scriptione.*

d) *Deus scriptoribus scribenda non dictavit de verbo ad verbum, sed verba, verborum ordinem, dictionem, Stylum, quoad salva veritate fieri poterat, scribentium ingenio reli-*

5) *Ex hoc fine explicantur variae adparentes scripturarum imperfectiones, quales sunt*

a) *Nullum certum commune Consilium alicujus Systematis in proponenda universa doctrina.*

b) *Adparentes antilogiae in relatione tum factorum, tum dogmatum,*

c) *Citationes* aliorum *Scripturæ* locorum valde incompletæ.

Jam vero hæ omnes imperfectiones aptitudinem medii ad finem minime evertunt; ergo sub conceptu finis cessant esse VERÆ IMPERFECTIONES.

* Claritatis summus gradus hac in re continetur ex Ontologica inquisitione

a) *Finium, & Mediorum*

b) Ex notione *veræ, & adpartatis imperfectionis.*

II.

*De Canone divinarum scripturarum;
& Auctoritate Editionis Vulgatæ.*

§. 60.

I. *Canon Judæorum, & Catholicorum.*

1) *Notio Canonis ex usu Ecclesiæ.*

2) *Libri in canone Judæorum contenti.*

3) *Libri protocanonici in canone Catholicorum.*

4) *Libri deuterocanonici.*

a) *Nec Christus, nec Apostoli distincte testati sunt de aliquo determinato integro canone scripturarum:*

b) *Ergo solius Ecclesiæ judicio possumus esse certi de divinitate omnium librorum alicujus canonis.*

c) *Talis*

c) *Citationes* aliorum Scripturae locorum valde incompletae.

Jam vero hae omnes imperfectiones aptitudinem medii ad finem minime evertunt; ergo sub conceptu finis cessant esse VERAE IMPERFEC-

TIONES.

* Claritatis summus gradus hac in re obtinetur ex Ontologica inquisitione

a) *Finium, & Mediorum*

b) Ex notione *verae, & adparentis imperfectionis.*

II.

De Canone divinarum scripturarum,

& Auctoritate Editionis Vulgatae.

I. *Canon Judaeorum, & Catholicorum.*

1) *Notio* Canonis ex usu Ecclesiae.

2) *Libri* in canone Judaeorum contenti.

3) *Libri protocanonici* in canone Catholicorum.

4) *Libri deuterocanonici.*

a) *Nec Christus, nec Apostoli* di-

stincte testati sunt de aliquo determinato integro canone scripturarum:

b) Ergo *solius Ecclesiae* iudicio possumus esse certi de divinitate omnium librorum alicujus canonis.

c) *Tale iudicium est solum illud publicum, & decretorium Tridentini Concilii iudicium ses. IV.*

d) *Fundamentum hujus Judicii est iudicium particularium Ecclesiarum, praesertim Romanae, earumque consensus valde communis a tempore Concilii Florentini.*

§. 61.

II. *Canon Acatholicorum.*

- 1) *Diversitas ejusmodi Canonum.*
- 2) *Argumenta D. D. Protestantium.*

§. 62.

III. *Facta historica ad authenticam Vulgatae pertinentia.*

- 1) *Originalia exempla scripturarum.*
 - a) *Textus hebraicus consideratur tribus Epochis.*
 - b) *Graecus Textus Originalis,*
 - c) *Samaritanus Textus Pentateuchi.*
 - 2) *Chaldaica Paraphrasis.*
 - a) *Targum Babylonicum.*
 - b) *Targum Jerosolymitanum.*

Versiones.

- a) *Syriaca.*
- b) *Graeca.*
 - Septuaginta duorum.*
 - Aliae octo Versiones.*
- c) *Latinae*

c) *Tale iudicium est solum illud publicum, & decretorium Tridentini Concilii iudicium ses. IV.*

d) *Fundamentum hujus Iudicii est iudicium particularium Ecclesiarum, proesertim Romanae, earumque consensus valde communis a tempore Concilii Florentini.*

§. 61.

II. *Canon A catholicorum.*

- 1) *Diversitas ejusmodi Canonum.*
- 2) *Argumenta D. D. Protestantium.*

§. 62.

III. *Facta historica ad authenticam Vulgatae pertinentia.*

- 1) *Originalia exempla scripturarum.*
 - a) *Textus hebraicus consideratur tribus Epochis.*
 - b) *Graecus Textus Originalis,*
 - c) *Samaritanus Textus Pentateuchi.*
 - 2) *Chaldaica Paraphrasis.*
 - a) *Targum Babylonicum.*
 - b) *Targum Jerosolymitanum.*

Versiones.

- a) *Syriaca.*
- b) *Graeca.*

**Septuaginta duorum,
Aliae octo Versiones.**

c) *Latinae* pene innumeræ, inter quas una communior vulgata.

4) *Judicium* Tridentini sess. IV. c. 2.

a) *Vulgatam declarat* authenticam ad probanda DOGMATA.

b) In reliquis, ne quis temere eam quovis prætextu rejiciat, *PROHIBET*.

c) Hoc *Judicium est erroris exper-*

d) *Nititur unice fiducia* divinæ providentiæ, & *promissionis a Christo factæ.*

e) Hoc *Judicium est unice sufficiens medium* fideles de genuina versione certos faciendi saltem circa dogmata.

f) *Ufus fontium hebraicorum, & græcorum conformis* *Judicio Ecclesiæ esse debet.*

III.

De sensu Scripturarum Vario.

§. 63.

Sensus I. Scripturæ literalis, & personalis.

1) *SENSUS SCRIPTURÆ* est tam *CONCEPTUS* per voces scriptas expressus, quam *RES IPSÆ* per eundem cogitatæ.

2) *Notio hæc* supponit ex Logica naturam vocis, seu signi arbitrarii, quod & *conceptum* scribentis, & *res ipsas* conceptui substantes exprimit.

2) *Sens*

c) *Latinae* pene innumerae, inter quas una communior vulgata.

4) *Judicium* Tridentini sess. IV. c. 2.

a) *Vulgatam declarat* authenticam ad probanda DOGMATA.

b) In reliquis, ne quis temere eam quovis praetextu rejiciat, PROHIBET.

c) Hoc *judicium est erroris expers.*

d) Nititur unice fiducia divinae providentiae, & promissionis a Christo factae.

e) Hoc *Judicium est unice sufficiens medium* fideles de genuina versione certi faciendi saltem circa dogmata.

f) *Usus* fontium hebraicorum, & graecorum conformis *Judicio* Ecclesiae esse debet.

III.

De sensu Scripturarum Vario.

Sensus I. Scripturae literalis, & personalis.

1) SENSUS SCRIPTURAE est tam CONCEPTUS per voces scriptas expressus, quam RES IPSAE per eundem cogitatae.

* Notio haec supponit ex Logica naturam VOCIS, seu signi arbitrarii, quod & conceptum scribentis, & res ipsas conceptui substantes exprimit.

2) Sensus Scripturæ jam consideratur cum relatione ad vim significativam, jam cum relatione ad conceptum, & intentionem auctoris scripturæ.

a) Sensus, quatenus VOCIBUS SCRIPTIS exprimitur, LITERALIS,

b) Quatenus ab auctore scripturæ mente CONCEPTUS, & ejus significatio scriptio-
ne intenta est, PERSONALIS dicitur.

3) FUNDAMENTUM hujus diversitatis patet ex ipsis notis partialibus integram descriptionem
constituentibus, quales sunt.

a) VIS SIGNIFICANDI institutione
humana vocibus competens,

b) COGITATIO de re significanda,

c) RES IPSA significatui subiecta,

d) INTENTIO SCRIPTORIS rem, &
cogitationem ita exprimendi.

§. 64.

Sensus PERSONALIS II. in sacris Scripturis
duplex, DEI inspirantis, & ipsius SCRIPTO-
RIS.

1) Scripturæ enim sacræ plerumque tan-
tum MEDIATÆ DIVINÆ SUNT, quia Deus

a) plerumque non immediate loqui-
tur,

b) sed ipsos scriptores immediate
loqui permittit,

c) ita

2) Sensus Scripturae jam consideratur cum relatione ad *vim significativam*, jam cum relatione ad *conceptum*, & *intentionem* auctoris scripturae.

a) Sensus, quatenus VOCIBUS SCRIPTIS exprimitur, LITERALIS,

b) Quatenus ab auctore scripturae mente CONCEPTUS, & ejus significatio scriptio-
ne intenta est, PERSONALIS dicitur.

3) FUNDAMENTUM *hujus diversitatis* patet ex ipsis notis partialibus integram scriptionem consicientibus, quales sunt.

a) VIS SIGNIFICANDI institutione humana vocibus competens,

b) COGITATIO de re significanda,

c) RES IPSA significatui subjecta,

d) INTENTIO SCRIPTORIS rem, & cogitationem ita exprimendi.

§. 64.

Sensus PERSONALIS II. in sacris Scripturis duplex, DEI inspirantis, & ipsus SCRIPTO-

1) Scripturae enim sacrae plerumque tantum **MEDIATE DIVINAE SUNT**, quia Deus

tur, a) plerumque *non immediate* loqui-

b) sed ipsos *scriptores immediate* loqui permittit.

e) ita tamen, ut voluntatem scribendi inspiret, & cognitionem, ne erret, dirigat.

2) si Deus tantum DIRIGIT scriptores, & hi IMMEDIATE LOQUUNTUR, distinguendus est.

a) Sensus PERSONALIS DEI, &

b) Sensus PERSONALIS SCRIPTORIS.

§. 65.

III. *Diversus nexus inter sensum literalem sensum personale scriptoris, & sensum personale DEI.*

1) Sensus personalis scriptoris sacri idem esse debuit cum aliquo sensu personali DEI. Secus scriptio ejusmodi sensus non fuisset a Deo inspirata,

2) Et cum sensu LITERALI. Secus Deus descriptionem, id est, literalem expressionem, quam serio intendit, non obtinisset.

3) Sensus personalis DEI FOECUNDIOR esse potuit, quam sensus personalis Scriptoris Sacri. Sicut enim CONCEPTUS DEI de quavis veritate distinctissimus est, quin eum revelans homini, alium in hoc, quam ex parte confusum conceptum determinet: ita EADEM LITERALIS EXPRESSIO longe aliquid amplius ex mente DEI exprimere potest, quam homo scribens intenderit.

4) Ut tamen sensus quicumque divinus Scripturae ex vero tribui possit, literali ejusdem sensu

Cap. II. Nexus rectae

c) ita tamen, ut *voluntatem* scribendi inspiret, & *cognitionem*, ne erret, dirigat.

2) si Deus tantum DIRIGIT scriptores, & hi IMMEDIATE LOQUUNTUR, distinguendus est.

- a) Sensus PERSONALIS DEI, &
- b) sensus PERSONALIS SCRIPTORIS.

§. 65.

III. *Diversus nexus inter sensum literalem, sensum personalem scriptoris, & sensum personalem DEI.*

1) *Sensus personalis scriptoris sacri idem esse debuit cum ALIQUO sensu personali DEI.* Secus scriptio ejusmodi sensus non fuisset a Deo *inspirata*,

2) *Et cum sensu LITTERALI.* Secus Deus *scriptionem*, id est, *literalem expressionem*, quam serio intendit, non obtinisset.

3) *Sensus personalis DEI FOECUNDIOR esse potuit, quam sensus personalis Scriptoris Sacri.* Sicut enim *CONCEPTUS DEI* de quavis veritate distinctissimus est, quia eum revelans homini, alium in hoc, quam ex parte confusum conceptum determinet: ita *EADEM LITERALIS EXPRESSIO* longe aliquid amplius ex mente DEI exprimere potest, quam homo scribens intendit.

4) *Ut tamen sensus quicumque divinus Scripturae ex vero tribui possit, literalis ejusdem*

sensu contineri, & vi significandi exprimi debet. Nihil enim Scripturæ tribui potest ceu SIGNIFICATUM, quod non ab ea SIGNIFICETUR.

e In duobus ultimis adfertis cum evidentia ostenditur POSSIBILITAS intrinseca alicujus sensus, quem RES exprimunt, ab eo diversi, quem VERBA exprimunt. Sed ipsam ejus existentiam facile comprobamus.

§. 67.

IV. Datur in Scripturis sacris sensus, quem res ipsæ sensu literali expressæ, ceu figuræ significandi vi præditæ, exprimunt.

1) Pleraque in lege veteri, positiva institutione legibus naturalibus superaddita, ordinavit Deus, ut præsignificarent ea,

a) quæ in LEGE GRATIÆ inde ab adventu Messie essent eventura,

b) quæ justis in ALTERA VITA evenirent,

c) quæ Deus in hac vita fieri a JUSTIS vellet.

2) Cum eadem vi significandi posteriora duo significata (b. c.) ordinavit DEUS omnia, quæ etiam in lege gratiæ mere positiva sunt. Nam

a) inest omnibus iis rebus APERTITUDO MULTIPLEX ad isthæc significata præfiguranda. Inest illis capacitas AD HUNC USUM.

Saïler Nexus.

F

b) At-

sensu contineri, & vi significandi exprimi debet.

Nihil enim Scripturae tribui potest ceu SIGNIFICATUM, quod non ab ea SIGNIFICETUR.

* In duobus ultimis adsertis cum evidentia ostenditur POSSIBILITAS intrinseca alicujus sensus, quem RES exprimunt, ab eo diversi, quem VERBA exprimunt. Sed ipsam ejus existentiam facile comprobamus.

§. 67.

IV. *Datur in Scripturis sacris sensus, quem res ipsae sensu literali expressae, ceu figurae significandi vi praeditae, exprimunt.*

1) Pleraque in lege veteri, positiva institutione legibus naturalibus superaddita, ordinavit Deus, ut praesignificarent ea,

a) quae in LEGE GRATIAE inde ab adventu Messiae essent eventura,

rent, b) quae justis in ALTERA VITA eveni-

c) quae Deus *in hac vita* fieri a JU-

2) Cum eadem vi significandi posteriora duo significata (b. c.) ordinavit DEUS omnia, quae etiam in lege gratiae mere positiva sunt.

a) inest omnibus iis rebus APTITUDO MULTIPLEX ad isthaec significata praefiguranda. Inest illis capacitas AD HUNC USUM.

b) Atqui Deus INTENDIT OMNEM BONUM USUM, cujus res creatæ capaces sunt.

° Demonstratio hæc a posteriori rerum Analogiam, & a priori Sapientiam DEI, bonos rerum usus cognoscentis, & Bonitatem eos ipsos ceu media ad finem subordinantis et Theologia naturali (§. 579. 587.) supponit.

3) Deus non solum ORDINANDO intendit bonum usum rerum istarum, sed & INSPIRANDO sacros scriptores intendit significationem istius triplicis significati per illas ipsas res scripturas expressas. Secus hoc ipso non omnem bonum usum omni efficacia intendisset.

° Sensum, quem res expressæ significant MYSTICUM, quem verba, LITERALEM Catholicæ Doctores adpellant. Quod si quis in hac voce nescio quid absurdi deprehendere sibi (sine ratione sufficiente) videatur, nomine abstinentiam defendat. VERITATEM quærimus, de veritate nihil pugnamus. Porro omnis evidentiam quam hæc in quæstione assequi licet, ratio repetenda est ex illa divisione sensus scripture in literalem, ac personalem, & personalem in personalem DEI inspirantis, & sacri Scriptoris, item ex evidenti Theologiæ Naturalis principio, quod veritatis stabiliendæ modum securum, & facilem suppeditabat.

§. 68.

V. CRITERIUM sensum literalem, & Mysticum dignoscendi.

1) Aliud

b) Atqui Deus INTENDIT OMNEM BONUM USUM, cujus res createae capaces sunt.

* Demonstratio haec a posteriori rerum Analogiam, & a priori *Sapientiam DEI*, bonos rerum usus cognoscentis, & Bonitatem eos ipsos ceu media ad finem subordinantis ex Theologia naturali (§. 579. 587.) supponit.

3) *Deus non solum ORDINANDO intendit bonum usum rerum istarum, sed & INSPIRANDO sacros scriptores intendit significationem istius triplicis significati per illas ipsas res scriptione expressas. Secus hoc ipso non omnem bonum usum omni efficacia intendisset.*

* Sensum, quem res expressae significant, MYSTICUM, quem verba, LITERALEM Catholici Doctores adpellant. Quod si quis in hac voce nescio quid absurdi deprehendere sibi (sine ratione sufficiente) videatur, *nomine* absteineat, rem defendat. VERITATEM quaerimus, de VOCIBUS nil pugnamus. Porro omnis evidentiae, quam hac in quaestione assequi licet, ratio repetenda est ex illa divisione sensus scripturae in *literalem*, ac *personalem*, & personalis in *personalem DEI* inspirantis, & sacri *Scriptoris*, item ex evidenti *Theologiae Naturalis principio*, quod veritatis stabiliendae modum securum, & facilem suppeditabat.

§. 60.

V. CRITERIUM *sensum literalem, & Mysticum dignoscendi.*

1) Aliud est *sensus Mysticus*, aliud *Metaphoricus*. Metaphoricus enim & ipse literalis est, quia ipsa *VERBA* licet significato improprio sunt signa rerum. Contra in mystico *RES IPSÆ* per verba expressæ novi signi rationem habent. Unde

2) *Sensus literalis nunc est proprius*, nunc est *metaphoricus*.

o Liceat hic errorem commemorare, quo multi sensum mysticum confundunt cum metaphorico. Sic v. g. cum legunt, Petrum a Christo *FUNDAMENTUM* adpellari, ovium *CURAM* accipere, *CLAVIUM* administrationem ipsi delegari, ex his textibus, clamant, probari nihil. Sunt enim mystici, sunt obscuro. At imprimis falsum est, ullum sensum *MYSTICUM* hic intervenire. *VERBA* enim ceu signa, impropria licet, non ipsæ *RES* per verba significatæ sensum exprimunt. Ergo sensus hic literalis omnino est, licet metaphysicus. Æque falsum est, hunc sensum *OBSCURUM* esse. Nam in quavis Metaphora, ut dicto veritas constet, punctum similitudinis observandum est, & a loquente, & a legente. Quid ergo clarius his verbis?

„ Petre ! tu es id Ecclesiæ meæ, quod fundamentum ædificio. „ Quis nescit, fundamento omnem ædificii soliditatem inniti.

3) *Sensus literalis non nisi ex VERBIS, toto CONTEXTU, & circumstantiis universis, quo scriptorem comitantur, immediate dignosci potest.*

1) Aliud est *sensus Mysticus*, aliud *Metaphoricus*. Metaphoricus enim & ipse literalis est, quia ipsa VERBA licet significatu improprio sunt signa rerum. Contra in mystico RES IPSAE
Unde per verba expressae novi signi rationem habent.

2) Sensus literalis nunc est *proprius*, nunc est *metaphoricus*.

* Liceat hic errorem commemorare, quo multi sensum mysticum consundunt cum metaphorico. Sic v. g. cum legunt, Petrum a Christo FUNDAMENTUM adpellari, ovium CURAM accipere, CLAVIUM administrationem ipsi delegari, ex his textibus, clamant, probari nihil. Sunt enim mystici, sunt obscuri. At in primis falsum est, ullum sensum MYSTICUM hic intervenire. VERBA enim ceu signa, impropria licet, non ipsae RES per verba significatae sensum exprimunt. Ergo sensus hic literalis omnino est, licet metaphysicus. AEque falsum est, hunc sensum OBSCURUM esse. Nam in quavis Metaphora, ut dicto veritas constet, punctum similitudinis observandum est, & a
verbis? loquente, & a legente. Quid ergo clarius his

„Petre! tu es id Ecclesiae meae, quod fundamentum aedificio. „Quis nescit, fundamento omnem aedificii soliditatem inniti.

3) *Sensus literalis nonnisi ex VERBIS, toto CONTEXTU, & circumstantiis universis, quae scriptorem comitantur, immediate dignosci po-*

teſt. Senſus enim eſt SIGNIFICATUM, verba, contextus, & ſingula adjuncta conſtituunt SIGNUM.

4) Senſus Myſticus ex rerum Analogia PROBABILITER, CERTO ſolum ex aliis *Scripturae* locis illum clare conſeſtantibus, & ex publico *Eccleſiæ* iudicio dignoſci poteſt. Unde conſe-
quuntur

5) REGULÆ pro ſenſu literalis hermeneuticæ CRISIS de regulis pluribus evidenter falſis, aliter ſtatui ſolitis, ac REGULÆ de uſu ſenſus myſtici

CRITERIUM THEOLOGICUM SECUNDUM, TRADITIONES.

§. 69.

EXTITERE I. *Traditiones divinx in veteri, & novo Teſtamento.*

- 1) *Notio* traditionis in genere.
- 2) *Notio* traditionis ſacræ.
- 3) *Diviſio* traditionis ſacræ in Divinas.
Eccleſiaſticas.
Apoſtolicas.
- 4) *Exiſtentia* traditionum divinarum.

a) In veteri Teſtamento omnia dogmata fidei primitus revelata uſque ad Moſen viva voce propagata ſunt.

b) In novo Teſtamento Eccleſia primitum fundata eſt traditionibus divinis, non Scripturis.

5) *Necceſſe*

test. Sensus enim est SIGNIFICATUM, verba, contextus, & singula adjuncta constituunt SIGNUM.

4) Sensus Mysticus ex terum Analogia

PROBABILITER, CERTO solum aliis *Scripturae* locis illum clare contestantibus, & ex publico *Ecclesiae* iudicio dignosci potest. Unde conse-

quantur
5) REGULAE *pro sensu literali hermeneuticae*,
CRISIS de regulis pluribus evidentiter falsis, alias statui solitis, ac REGULAE *de usu sensus mystici*.

CRITERIUM THEOLOGICUM
SECUNDUM, TRADITIONES.

EXTITERE I. *Traditiones divinae in veteri, & novo Testamento.*

1) *Notio* traditionis in genere.

2) *Notio* traditionis sacrae.

3) *Divisio* traditionis sacrae in Divinas.

Ecclesiasticas.
Apostolicas.

4) *Existentia* traditionum divinarum.

a) In veteri Testamento omnia dogmata fidei primitus revelata usque ad Moysen viva voce propagata sunt.

b) In novo Testamento Ecclesia *primum fundata* est traditionibus divinis, non Scripturis.

5) *Necessitas traditionum divinarum,*

a) propter *Mysteria* fidei,

b) Propter *leges*, quas secus re-

CLERIA declarare cum certitudine non posset,
& quas sine declaratione authentica ex solis
SCRIPTURIS intelligere non possemus.

6) TESTIMONIA Apostolorum de traditioni-
bus divinis.

7) SENSUS perpetuus Ecclesiae de traditio-
nibus divinis PUBLICUS,

8) *Sensus Ecclesiae UNIVERSALIS SOLEMNIS* in
Tridentino Concilio manifestus.

* Cum Traditio divina FACTUM sit, aliis
criteriis ejusdem existentia demonstrari nequit,
quam ex *historia* V. T.

ex *Testimonio* Apostolorum.

ex *Sensu* Ecclesiae publico & solenni, &

reflexe ex *Necessitate* talium Traditionum.

§. 70.

II. *Ecclesia certum judicium ferre potest,*
quoniam Traditiones vere divinae sunt.

1) Si semel certo constet, traditiones esse
divinas, pari cum S. Scripturis reverentia ve-
nerandae sunt.

a) Si vere divinae sunt, *immediata*
DEI locutione prolatae sunt.

b) Locutio DEI immediata saltem
aeque magnam *reverentiam* meretur, ac media-
ta in Scripturis.

5) *Necessitas traditionum divinarum,*

a) propter *Mysteria* fidei,

b) Propter *leges*, quas secus EC-
CLESIA declarare cum certitudine non posset,
& quas sine declaratione authentica ex solis
SCRIPTURIS intelligere non possemus.

6) TESTIMONIA Apostolorum de traditioni-

7) SENSUS perpetuus Ecclesiae de traditio-
nibus divinis PUBLICUS,

8) *Sensus Ecclesiae* UNIVERSALIS SOLENNIS in
Tridentino Concilio manifestus.

* Cum Traditio divina FACTUM sit, aliis
criteriis ejusdem existentia demonstrari nequit,
quam ex *historia* V. T.

ex *Testimonio* Apostolorum.

ex *Sensu* Ecclesiae publico & solenni, &
reflexe ex *Necessitate* talium Traditionum.

§.70.

II. *Ecclesia certum judicium ferre potest,*
quaenam Traditiones vere divinae sint.

1) *Si semel certo constet, traditiones esse*
divinas, pari cum S. Scripturis reverentia ve-
nerandae sunt.

a) *Si vere divinae sunt, immediata*
DEI locutione prolatae sunt.

b) *Locutio DEI immediata saltem*
aeque magnam reverentiam meretur, ac media-
ta in Scripturis.

* Hanc notam multi negligebant in Traditionum divinarum natura explicanda. Certe Scripturæ plerumque mediatum, Traditiones divinæ semper immediatum Auctorem Deum habent.

c) Locutio DEI immediata veritates divinas pro OBJECTO habet.

2) Atqui Ecclesia omnes veritates revelatas declarare JUDICIO INFALLIBILI potest, id quod LEGE FUNDAMENTALI expressum est.

§. 71.

III. *Existencia traditionum Apostolicarum & Ecclesiasticarum, earumque a divinis differentia.*

1) POTESTAS ejusmodi Regulas constituendi est itidem lege fundamentali comprehensa, quatenus potestas legislatrix propria Christo est instituta.

2) REGULÆ in exercenda hac potestate observandæ sunt rationes possibilitatis omnibus legibus communes.

3) EXISTENTIA ejusmodi Traditionum istorum ex propriis criteriis ostenditur.

4) DIFFERENTIA.

a) Divinæ Traditiones INVARIABLES, Apostolicæ, & Ecclesiasticæ sunt VARIABLES.

b) CRITERIA traditiones inter se discernendi itidem differunt, sicut natura traditionum.

* Hanc notam multi negligebant in Traditionum divinarum natura explicanda. Certe Scripturae plerumque mediatum, Traditiones divinae semper immediatum Auctorem Deum habent.

c) Locutio DEI immediata veritates divinas pro OBJECTO habet.

2) Atqui Ecclesia omnes veritates revelatas declarare JUDICIO INFALLIBILI potest, id quod LEGE FUNDAMENTALI expressum est.

§. 71.

III. *Existentia traditionum Apostolicarum, & Ecclesiasticarum, earumque a divinis discrepantia.*

1) POTESTAS ejusmodi Regulas constituendi est itidem lege fundamentali comprehensa, quatenus potestas legislatrix propria a Christo est instituta.

2) REGULAE in exercenda hac potestate observandae sunt rationes possibilitatis omnibus legibus communes.

3) EXISTENTIA ejusmodi Traditionum iterum ex propriis criteriis ostenditur

4) DIFFERENTIA.

a) Divinae Traditiones INVARIABILES, Apostolicae, & Ecclesiasticae sunt VARIABILES.

b) CRITERIA traditiones inter se discernendi itidem differunt, sicut natura traditionum.

° SUMMA eorum, quæ de traditionibus cum utilitate proferuntur, se reducit ad existentiam (I), ad auctoritatem (II), ad eorum differentiam (III) definicandam.

CRITERIUM THEOLOGICUM
TERTIUM, ECCLESIA CHRISTI.

I.

AUCTORITAS ECCLESIAE CHRISTI.

§. 72.

Ecclesia Christi habet I. in suis testimoniis de regulis fidei, quæ secundum legem fundamentalem edit, auctoritatem vere divinam.

1) *Notio absolutissima Ecclesie Christi.*

Est a) *Societas hominum in Christum Deum hominem vere credentium,*

b) & *receptione Baptismi se divina ejus lege obligatos externe profitentium*

c) *ad communem æternam salutem mediis communibus,*

d) *id est, ejusdem legis, ejusdem fidei, eorundem Sacramentorum COMMUNIONE.*

e) *SUB OBEDIENTIA Rectorum Ecclesie, & supremi Christi Vicarii — quærendam, & promovendam.*

° *Ostendo jam huic definitioni addi nihil, nihil detrahi posse. Requiritur enim, ut quis membrum Ecclesie sit,*

* SUMMA eorum, quae de traditionibus cum utilitate proferuntur, se reducit ad existentiam (I), ad auctoritatem (II), ad earum differentiam (III) definiendam.

CRITERIUM THEOLOGICUM

TERTIUM, ECCLESIA CHRISTI.

AUCTORITAS ECCLESIAE CHRISTI.

Ecclesia Christi habet I. in suis testimoniis de regulis fidei, quae secundum legem fundamentalem edit, auctoritatem vere divinam.

1) *Notio absolutissima Ecclesiae Christi.*

Est a) *Societas hominum in Christum Deum hominem vere credentium,*

b) & *receptione Baptismi se divina ejus lege obligatos externe profitentium*

c) *ad communem aeternam salutem mediis communibus,*

d) *id est, ejusdem legis, ejusdem fidei, eorundem Sacramentorum COMMUNIONE.*

e) *SUB OBEDIENTIA Rectorum Ecclesiae, & supremi Christi Vicarii - quaerendam, & promovendam.*

* *Ostendo jam huic definitioni addi nihil, nihil detrahi posse. Requiritur enim, ut quis membrum Ecclesiae sit,*

a) FIDES IN CHRISTUM. Sine hac enim aut non datur LEGALIS, aut saltem non VOLUNTARIA societas Christiana;

b) PROFESSIO EXTERNA per receptionem Baptismi. Sine hac enim societas non est VISIBILIS, nisi signo LEGALI affectionem publice profiteamur.

c) FINIS, ET MEDIA COMMUNIA ad substantiam Societatis, & speciem pertinent.

d) MEDIA hæc sunt ejusdem legis, fidei, Sacramentorum Communio.

e) Et Regimen Ecclesiasticum. Non est enim distincta satis Ecclesie definitio, nisi, quænam illa media in specie sint, præcisius explicet.

2) AUCTORITAS juxta Logicæ regulas est illa ratio sufficiens, qua cognita alicujus Testimonium cognoscitur esse veridicum. Auctoritas DIVINA est, si ratio ultima adæquata veridicentiæ ipsa DEI veracitas est.

3) ECCLESIA in suis testimoniis, quæ de rebus fidei divinæ juxta legem fundamentalem edit, habet DIVINAM AUCTORITATEM; non

a) Christus vi legis fundamentalis Ecclesie suæ promisit *perpetuam sui præsentiam* contra omnes inferi portas.

b) Hæc perpetua Christi præsentia est ratio ultima, ex qua veridicentiam Ecclesie cognoscimus.

c) Hæc

a) FIDES IN CHRISTUM. Sine hac enim aut non datur LEGALIS; aut saltem non VOLUNTARIA societas Christiana;

b) PROFESSIO EXTERNA per receptionem Baptismi. Sine hac enim societas non est VISIBILIS, nisi signo LEGALI associationem publice prositeamur.

C) FINIS , ET MEDIA COMMUNIA ad substantiam Societatis, & speciem pertinent.

d) MEDIA haec sunt ejusdem legis, fidei, Sacramentorum Communio.

e) Et *Regimen Ecclesiasticum*. Non est enim distincta satis Ecclesiae definitio, nisi, quatenus illa media in specie sint, praecifius explicet.

2) AUCTORITAS juxta Logicae regulas est illa ratio sufficiens, qua cognita alicujus Testimonium cognoscitur esse veridicum. Auctoritas DIVINA est, si ratio ultima adaequata veridicentiae ipsa DEI veracitas est.

3) ECCLESIA in suis testimoniis, quae de rebus fidei divinae juxta legem fundamentalem edit , habet DIVINAM AUCTORITATEM; nam

a) Christus vi legis fundamentalis Ecclesiae suae promisit *perpetuam sui praesentiam* contra omnes inferi portas.

b) Haec perpetua Christi praesentia est *ratio ultima*, ex qua veridicentiam Ecclesiae cognoscimus.

c) Hæc ratio ultima est ipsa DEI

VERACITAS.

4) Unde & FIDES auctoritati Ecclesiæ innixa est vere divina.

5) Fidem divinam ECCLESIAE habentem IMPERAT fides divina, immediata DEI locutioni habita, siquidem sit sufficienter efficax.

6) EG SECURITATEM, & ORIGINEM fidei mediate divinæ (4. 5.)

6) *Extensio ejusdem Auctoritatis Ecclesiæ.*
Est infallibilis

a) non solum in declarandis veritatibus PER SE REVELATIS,

b) sed etiam in dogmatis certo cum illis connexis.

7) *Duo Carrollaria summi momenti.*

a) Ecclesia non facit nova fidei dogmata, sed jam proposita a Christo AUTHENTICE PROMULGAT.

b) Ecclesiæ competit potestas conficiendi, & proponendi FIDEI SYMBOLUM, imo jam confecto addendi novos articulos publice profitendos, si communis id salus suadeat.

§. 73.

Ecclesia Christi II. infallibilis est in declaranda Orthodoxia, vel Heterodoxia contextuumque, ac simplicium propositionum.

Philol. cum Theol. Christ. &c. 89

c) Haec ratio ultima est ipsa DEI

4) Unde & FIDES auctoritati Ecclesiae in-

nixa est vere divina.

5) Fidem divinam ECCLESIAE habendam IMPERAT fides divina, immediatae DEI locutioni habita, siquidem sit sufficienter efficax.

* En SECURITATEM, & ORIGINEM fidei mediate divinae (4. 5.)

6) *Extensio ejusdem Auctoritatis Ecclesiae.*

Est infallibilis

a) non solum in declarandis veritatibus PER SE REVELATIS,

b) sed etiam in dogmatis *certo cum istis connexis.*

7) *Duo Corrollaria summi momenti.*

a) Ecclesia non facit nova fidei dogmata, sed jam proposita a Christo AUTHENTICE PROMULGAT.

b) Ecclesiae competit potestas conficiendi, & proponendi FIDEI SYMBOLUM, imo jam confecto addendi novos articulos publice profitendos, si communis id salus suadeat.

§. 73.

Ecclesia Christi II. infallibilis est in declaranda Orthodoxia, vel Heterodoxia contextuum aequae, ac simplicium propositivorum.

1) *Sensus simplicis propositionis* est, quem verba hanc solam propositionem componentia exprimunt. Quem vero eadem verba exprimunt, prout eorum significandi vis determinatur per nexum cum reliquis propositionibus ad eandem rem pertinentibus, dicitur *sensus propositionis in suo contextu*.

2) Conformitas, seu difformitas sensus literalis cum dogmatis fidei est *orthodoxia*, & *heterodoxia* textuum.

3) Quæstio de existentia effectus est *quæstio facti*: quæstio de rectitudine effectus est *quæstio juris*.

4) Si has notiones inter se conferamus, evidens est,

a) Orthodoxiam, vel heterodoxiam
Textus non esse factum, sed qualitatem facti,

b) Judicium de orthodoxia supponere *Judicium de sensu literali* propositionum in contextu,

c) Neque hoc judicium esse circa factum, sed circa qualitatem facti.

5) Etsi Ecclesiæ nulla sit promissa infallibilitas in quæstionibus facti mere humani, infallibilis tamen est in iudicio de heterodoxia, vel orthodoxia contextuum æque, ac simplicium propositionum. Ostensio constanter eadem est ex lata interpretatione Favoris Jesu Christi, qui Eccle-

1) *Sensus simplicis propositionis est, quem verba hanc solam propositionem componentia exprimunt. Quem vero eadem verba exprimunt, prout eorum significandi vis determinatur per nexum cum reliquis propositionibus ad eandem rem pertinentibus, dicitur sensus propositionis in suo contextu.*

2) Conformitas, seu difformitas sensus literalis cum dogmatis fidei est *orthodoxia, & heterodoxia textuum.*

3) Quaestio de existentia effectus est *quaestio facti*: quaestio de rectitudine effectus est *quaestio juris.*

4) Si has notiones inter se conferamus, evidens est,

a) Orthodoxiam, vel heterodoxiam

Textus non esse FACTUM, SED QUALITATEM

FACTI.

b) Judicium de orthodoxia supponere *Judicium de sensu literali propositionum in contextu* ,

c) Neque hoc judicium esse circa factum, sed CIRCA QUALITATEM FACTI.

5) Etsi Ecclesiae nulla sit promissa infallibilitas *in quaestionibus facti mere humani, infallibilis tamen est in judicio de heterodoxia, vel orthodoxia contextum aequae, ac simplicium propositionum.* Ostensio constanter eadem est ex lata interpretatione Favoris Jesu Christi, qui

Ecclesiae suae assistentiam Spiritus sancti promissit.

b) Ipsa hæc infallibilitas, sicut illa in declarandis dogmatis tantum cum revelato dogmate connexis, *non est revelata per se*, sed tamen certa. Non enim ex tenore verborum legem fundamentalem exprimentium, sed ex justa extensione promissi divini consequitur.

o Ecce ut certitudinem a dogmatica infallibilitate discernimus juxta (§. 21.)

§. 74.

Ecclesia III. si præceptum morum mere Ecclesiasticum ad universam Ecclesiam juxta legem fundamentalem dirigat, est infallibilis.

1) Ratio distinguit PRÆCEPTA FIDEI & PRÆCEPTIS MORUM.

2) In PRÆCEPTIS FIDEI NONNISI DECLARATIO Ecclesiae locum habet: NOVA enim facere dogmata nequit.

3) Præcepta morum dividunt se in DIVINA, in quibus declarandis JURISDICTIO Ecclesiae, & in mere ECCLESIASTICA, in queis stabiliendis se POTESTAS LEGISLATRIX exerit.

4) ERROR in præceptis morum, vel cum nocitia malitiæ moralis conjungitur, & FORMALIS, vel cum opinione rectitudinis moralis committitur, & MATERIALIS dicitur.

5) Error

missit. Ecclesiae suae assistentiam Spiritus sancti pro-

6) Ipsa haec infallibilitas, sicut illa in declarandis dogmatis tantum cum revelato dogmate connexis, *non est revelata per se*, sed tamen *certa*. Non enim ex tenore verborum legem fundamentalem exprimentium, sed ex justa extensione promissi divini consequitur.

* Ecce ut certitudinem a dogmatica infallibilitate discernimus juxta (§. 21.)

§. 74.

Ecclesiae III. si praeceptum morum mere Ecclesiasticum ad universam Ecclesiam juxta legem fundamentalem dirigat, est infallibilis.

1) Ratio distinguit PRAECEPTA FIDEI A PRAECEPTIS MORUM.

2) In PRAECEPTIS FIDEI nonnisi DECLARATIO Ecclesiae locum habet: NOVA enim facere dogmata nequit.

3) Praecepta morum dividunt se in DIVINA, in quibus declarandis JURISDICTIO Ecclesiae, & in mere ECCLESIASTICA, in quibus stabiliendis se POTESTAS LEGISLATRIS exerit.

4) ERROR in praeceptis morum, vel cum notitia malitiae moralis conjungitur, & FORMALIS, vel cum opinione rectitudinis moralis committitur, & MATERIALIS dicitur.

5) Error in præceptis morum rursus *duplex*, prout quis malum morale *AGAT*, sive aliis agendum *PRÆCIPAT*.

6) *ERROR FORMALIS* Ecclesiæ in proponenda morum regula, universam Ecclesiam perfecte obligatura, pugnat *ADVERSUS LEGEM FUNDAMENTALEM*, quæ ædificium suo fundamento innixum ab omni ruina præservandum clarissime ostendit.

7) *ERROR TANTUM MATERIALIS* pugnat adversus latam, & legitimam *DIVINI PROMISSI INTERPRETATIONEM*.

8) Unde immunitas a formali errore *dogmaticam*, immunitas a materiali errore *moraliam* certitudinem attingit.

° Patet hic rursus, quam multa, alias inter se confundi solita, cum fundamento inter se rectæ rationis usu discernenda sunt, ut veritas cum proprio certitudinis gradu ubique proponatur,

§. 75.

Sicut in Rectoribus Ecclesiæ activa, ita IV. In subditis Ecclesiæ passiva datur infallibilitas.

1) *Infalibilitas ACTIVA* est

a) *Determinatio perpetua* *RECTORUM* Ecclesiæ nomine Christi publice docentium,

b) Ad docendam *VERITATEM* in quovis *FIDEI* argumento,

c) Or-

5) Error in praeceptis morum rursus DU-
PLEX, prout quis malum morale AGAT, sive
aliis agendum PRAECIPIAT.

6) ERROR FORMALIS Ecclesiae in propo-
nenda morum regula, universam Ecclesiam
perfecte obligatura, pugnat ADVERSUS LEGEM

FUNDAMENTALEM, quae aedificium suo funda-
mento innixum ab omni ruina praeservandum
clarissime ostendit.

7) ERROR TANTUM MATERIALIS pugnat
adversus latam, & legitimam DIVINI PROMISSI

INTERPRETATIONEM.

8) Unde immunitas a formali errore *dog-
maticam*, immunitas a materiali errore *moralem*
certitudinem attingit.

* Patet hic rursus, quam multa, alias inter
se confundi solita, cum fundamento inter se
rectae rationis usu discernenda sunt, ut vertias
cum proprio certitudinis gradu ubique pro-
ponatur.

§. 75.

Sicut in Rectoribus Ecclesiae activa, ita IV.

in subditis Ecclesiae passiva datur infallibilitas.

1) *Infallibilitas* ACTIVA est

a) *Determinatio perpetua* RECTO-
RUM Ecclesiae nomine Christi publice docen-
tium,

b) Ad docendam VERITATEM in
quovis FIDEI argumento,

c) Orta ex CERTA DIRECTIONE SPIRITUS Sancti, a Christo promissa.

* Ea notionem fecundissimam, quæ subiectum infallibilitatis (a), argumentum (b), principium (c), distincte exprimit.

2) Infallibilitas PASSIVA est

a) Determinatio perpetua subditorum fidelium,

b) Ad acceptanda Rectorum recte docentium ORACULA, & assensu publico profutenda,

c) Orta ex efficaci dispositione Providentiæ divinæ juxta promissum Christi.

3) Siquis ab Ecclesia tollat privilegium infallibilitatis seu activæ, seu passivæ, is totius legis FUNDAMENTALIS PRÆCIPUA capita subruit.

Hæc duo enim exprimit:

a) Ecclesia semper suo fundamento inædificata manebit, &

b) Inædificata fundamento suo adversus omnes inferorum portas prævalebit.

Utrumque FIRMITATEM ÆDIFICII explicat, simul & FIRMITATEM FUNDAMENTI. Firmitas fundamenti AD ACTIVAM, firmitas ædificii AD PASSIVAM infallibilitatem pertinet.

4) Porro Christus in Petro constituit IMMOBILE FUNDAMENTUM; ERGO SEMPER EXISTET VERUM ECCLESIAE CAPUT, prout hæc capitis existentis continuitas ad firmitatem Ecclesie necessaria est.

5) Idem

c) Orta ex CERTA DIRECTIONE SPIRITUS Sancti, a Christo promissa.

* En notionem faecundissimam, quae *subjectum* infallibilitatis (a), *argumentum* (b), *principium* (c), distincte exprimit.

2) *Infallibilitas* PASSIVA est

a) Determinatio perpetua *subditorum fidelium*.

b) Ad acceptanda Rectorum recte docentium ORACULA, & assensu publico propositenda,

c) Orta ex efficaci dispositione Providentiae divinae juxta promissum Christi.

3) *Siquis ab Ecclesia tollat privilegium infallibilitatis seu activae, seu passivae, is totius legis FUNDAMENTALIS PRAECIPUA capita subruit.*

Haec duo enim exprimit:

a) Ecclesia semper suo fundamento *inaedificata manebit, &*

b) *Inaedificata fundamento suo adversus omnes inferorum portas praevalebit.*

Utrumque FIRMITATEM AEDIFICII explicat, simul & FIRMITATEM FUNDAMENTI. Firmitas fundamenti AD ACTIVAM, firmitas aedificii AD PASSIVAM infallibilitatem pertinet.

4) Porro Christus in Petro constituit IMMOBILE FUNDAMENTUM; ERGO SEMPER EXISTET VERUM ECCLESIAE CAPUT, prout haec capituli existentis continuitas ad firmitatem Ecclesiae necessaria est.

5) Idem Christus PERPETUAM IPSIUS ECCLESIAE FIRMITATEM ordinavit: ergo ECCLESIA SEMPER VERUM ECCLESIAE CAPUT AGNOSCAT, prout unio hæc cum fundamento ad ædificium conservandum necessaria est.

6) Quoniam porro Christus Ecclesiam communi suo principio innixam perdurare firmiter juxta primævam institutionem voluit,

a) Nec fundamentum existet, quia fundet reliquum ædificium,

b) *Nec ædificium erit ædificium Christi, quin communi fundamento innitatur.*

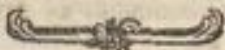
° Vere ex nobilitate divini operis, Ecclesiæ, recte ad divinam Fundatoris sapientiam concludimus, uti ex sapientia Jesu Christi nobis dignissimum Deo Homine Ecclesiæ systema esse debere, æque recte inferimus.

7) Cum Ecclesia univèrsa constet Capite immobili (4), Episcopis subordinatis, ceu totidem firmissimis Columnis (§. 47.), (46.), membris caput suum constanter agnoscentibus (5.), *Ecclesia vi institutionis nunquam deficiet,*

NON FUNDAMENTUM,

NON COLUMNÆ,

NON ÆDIFICIUM reliquum. Sicut enim firmitas ædificii a columnis proximis, ita firmitas columnarum a fundamento ultimo, ceu communi unitatis principio est repetenda.

5) Idem Christus PERPETUAM IPSIUS ECCLESIAE FIRMITATEM ordinavit: ergo ECCLESIA SEMPER VERUM ECCLESIAE CAPUT AGNOSCET, prout unio haec cum fundamento ad aedificium conservandum necessaria est.

6) Quoniam porro Christus Ecclesiam communi suo principio innixam perdurare firmiter juxta primaevam institutionem voluit,

a) Nec fundamentum existet, quin fundet reliquum aedificium,

b) *Nec aedificium erit aedificium*

Christi, quin communi fundamento innitatur.

* Vere ex nobilitate divini operis, Ecclesiae, recte ad divinam Fundatoris sapientiam concludimus, uti ex *sapientia* Jesu Christi non nisi dignissimum Deo Homine Ecclesiae systema esse debere, aequè recte inferimus.

7) Cum Ecclesia universa constet Capite immobili (4), Episcopis subordinatis, ceu totidem firmissimis Columnis (§. 47.), (46.), membris caput suum constanter agnoscentibus (5.), *Ecclesia vi institutionis nunquam deficiet*, non FUNDAMENTUM, non COLUMNAE, non AEDIFICIUM reliquum. Sicut enim firmitas aedificii a columnis proximis, ita firmitas columnarum a fundamento ultimo, ceu communi unitatis principio est repetenda.

II.

Modus diversus, quo se exerat auctoritas Ecclesie Christi, seu Auctoritas Romanorum Pontificum, & Conciliorum.

§. 76.

I. IN CONCILIO generali nullus quantuscumque Episcoporum consensus seu in questione FIDEI decidere, seu LEGEM universalem Ecclesiasticam condere potest sine consensu Romani Pontificis.

1) NOTIO CONCILII.

2) PRINCIPIMUM GENERALE. Auctoritas Ecclesie se nequit exercere nisi PER Episcopos, & Romanum Pontificem: nec se potest ALITER exercere nisi juxta regulam fundamentalem regiminis.

o Unde duo patent, citra omnem ORDINEM rectum quæstionem de auctoritate Ecclesie ab illa de auctoritate Conciliorum, & Pontificum fuisse sejunctam; quasi substantia infallibilitatis a regiminis forma separari unquam posset; deinde absque omni REVERENTIA divinæ institutioni debita, circa auctoritatem Conciliorum omnia ea affirmari, quæ aliquam in lege fundamentali interpretationem cum summo divinæ sapientiæ præjudicio fieri posse supponunt.

3) CONSENSUS ROMANI PONTIFICIS ad infallibile Concilii generalis judicium requiritur:

a) Fir-

II.

Modus diversus, quo se exerat auctoritas Ecclesiae Christi, seu Auctoritas Romanorum Pontificum, & Conciliorum.

§. 76.

I. **IN CONCILIO** *generali nullus quantuscumque Episcoporum consensus seu in quaestione FIDEI decidere, seu LEGEM universalem Ecclesiasticam condere potest sine consensu Romani Pontificis.*

1) Notio **CONCILII**.

2) *Principium* **GENERALE**. Auctoritas Ecclesiae se nequit exerere nisi **PER** Episcopos, & Romanum Pontificem: nec se potest **ALITER** exerere nisi juxta regulam fundamentalem regiminis.

* Unde duo patent, citra *omnem* **ORDINEM** *rectum* quaestionem de auctoritate Ecclesiae ab illa de auctoritate Conciliorum, & Pontificum fuisse sejunctam; quasi *substantia* infallibilitatis a *regiminis forma* separari unquam posset; dein absque omni **REVERENTIA** divinae institutioni debita, circa auctoritatem Conciliorum omnia ea affirmari, quae aliquam in lege fundamentali interpretationem cum summo divinae sapientiae praejudicio fieri posse supponunt.

3) **CONSENSUS ROMANI PONTIFICIS** ad in-

fallibile Concilii generalis judicium requiritur:

a) Firmitas omnis ædificii a FUNDAMENTO est;

b) *Usique Petrus in suis successoribus* a Christo prærogativam fundamenti accepit,

c) Ergo si vel fundamentum deest, vel fundamento Ecclesia non insistit, firmitas fidei esse indubitata nequit.

4) Etsi infallibile concilii generalis iudicium a consensu Primatis pendeat, *Episcopi tamen Jus definitivæ Sententiæ salvum manent.*

Nam a) *Jus definitivæ sententiæ* oritur ex Jurisdictione immediata a Christo concessa:

b) *Necessitas consensus Primatis* nascitur ex *Jurisdictione superiori Primatis*, cui omnis Episcoporum Jurisdictio subordinata est.

c) Atqui juxta SOCIALIS JURIS PRINCIPIA potestas inferior, & superior se non evertunt: ergo Jus definitivæ sententiæ in Episcopis cum necessario concursu Primatis poni potest.

§. 77.

II. *Jura singula Primatis circa Concilia, institutione divina ei competentia.*

1) Penes Primatem est POTESTATE COACTIVA SPIRITUALI convocare Concilia generalia.

a) Potestate COACTIVA, cui potestas Episcoporum subordinata est,

b) Po-

a) Firmitas omnis aedificii a FUNDAMENTO est;

b) *Unicus Petrus in suis successoribus* a Christo praerogativam fundamenti accepit,

c) Ergo si vel fundamentum deest, vel fundamento Ecclesia non insistit, firmitas fidei esse indubitata nequit.

4) Etsi infallibile concilii generalis iudicium a consensu Primatis pendeat, *Episcopis tamen Jus definitivae Sententiae salvum manet.*

Nam a) *Jus definitivae sententiae* oritur

ex Jurisdictione immediata a Christo concessa:

b) *Necessitas consensus Primatis*

nascitur ex *Jurisdictione superiori Primatis*,

cui omnis Episcoporum Jurisdictio subordinata est.

c) Atqui juxta SOCIALIS JURIS PRINCIPIA potestas inferior, & superior se non evertunt: ergo Jus definitivae sententiae in Episcopis cum necessario concursu Primatis componi potest.

II. *Jura singula Primatis circa Concilia, institutione divina ei competentia.*

1) Penes Primatem est POTESTATE COACTIVA SPIRITUALI convocare Concilia generalia.

a) Potestate COACTIVA, cui potestas Episcoporum subordinata est.

b) Potestate SPIRITUALI, quam solam Christus instituit.

c) Eadem potestas NEMINI COMMUNIS. Solus enim Petrus Ecclesiae fundamentum est.

2) Penes eundem solum est JUDICARE de necessitate Concilii in quovis casu

3) Illi competit *rectum conciliorum ordinem potestate Superiore dirigere*, h. e. praesidere.

4) Et, quod primum est, concilia generalia *confirmare* (§.praec.)

* Singulae notae, potestas *judicandi* (2)

potestas *cogendi* (1)

potestas *praesidendi* (3)

potestas *confirmandi* (4)

pertinent ad completum conceptum Jurisdictionis SUPERIORIS, Primati propriae.

§. 78.

III. *Extra concilium generale sententia*

Pontificis aliquo Episcoporum consensu suffulta, in causis fidei decedit.

1) Sententia Primatis de REGULA FIDEI

2) Ad UNIVERSAM Ecclesiam directa,

3) Ab aliquibus *Episcopis* PUBLICE pro regula fidei recepta. HAE NOTAE ostendunt Primatem agere IN NOMINE CHRISTI juxta legem FUNDAMENTALEM.

4) Unde cum omni certitudine consequatur,

a) *Concilia generalia ad controversias fidei finiendas per se non esse NECESSARIA.*

b) *Nec eisdem majorem infallibilitatis gradum inesse, quam Judicio Primati legitimo.* Infallibilitatis enim eadem utrinque ratio, nempe concursus fundamenti, quem cum conditionem assistentis Spiritus Sancti, Ecclesiæ fundator sapientissime requisivit.

c) *Unanimum Episcoporum consensum, seu generale concilium non esse UNICUM modum, quo se divina Ecclesiæ auctoritas exerrat.*

◦ Hæ reflexiones ad Conciliorum necessitatem, auctoritatem &c. pertinent, sequentes ad sententias Pontificum non solennes in recto sensu acceptandas.

d) *Non omnia Pontificum RESCRIPTA pro decretoriis oraculis haberi posse,*

e) *Etiam si ad quæstiones FIDEI privatim a particulari Episcopo propositas pertinent,*

f) *Per solam RELATIONEM in unum corpus, & collectionem juris CANONICI eisdem rescriptis non accedere rationem solennis regulæ fidei,*

g) *Etiam si hæc relatio subsequenti Pontificis auctoritate facta sit.*

4) *Unde cum omni certitudine consequi-*

a) *Concilia generalia ad controversias fidei finiendas per se non esse NECESSARIA,*

b) *Nec eisdem majorem infallibilitatis gradum inesse, quam Judicio Primatis legitimo. Infallibilitatis enim eadem utrinque ratio, nempe concursus fundamenti, quem, ceu conditionem assistentis Spiritus Sancti, Ecclesiae fundator sapientissime requisivit.*

c) *Unanimum Episcoporum consensum, seu generale concilium non esse UNICUM modum, quo se divina Ecclesiae auctoritas exerat.*

*Hae reflexiones ad Conciliorum necessitatem, auctoritatem &c. pertinent, sequentes ad sententias Pontificum non solennes in recto sensu acceptandas.

d) *Non omnia Pontificum RESCRIPTA pro decretoriis oraculis haberi posse,*

e) *Etiam si ad quaestiones FIDEI privatim a particulari Episcopo propositas pertinent,*

f) *Per solam RELATIONEM in unum corpus, & collectionem juris CANONICI eisdem rescriptis non accedere rationem solennis regulae fidei,*

g) *Etiam si haec relatio subsequentis Pontificis auctoritate facta sit.*

III.

Notæ propriæ veræ Ecclesiæ Christi.

§. 79.

I. *Unitas essentialis est nota necessaria veræ Christi Ecclesiæ.*

1) Non sufficit in præsentem Criterio ostendere *divinam aliquam AUCTORITATEM*, nec *MODUM DUPLICEM*, quo se divina hæc auctoritas exerceat, nisi insuper *CHARACTEREM UNIVERSUM* veræ Christi Ecclesiæ distincte evolvamur.

2) *Charakter veræ Ecclesiæ* est summa notarum omnium, per quas eæ rationes sufficientes sibi soli proprias ab omni non vera Christi Ecclesiæ *DISCERNI*, & in quibusvis adjunctis *AGNOSCI* certissime possit.

3) *NOTÆ NECESSARIÆ* simul, & *ADÆQUATÆ* sunt, quæ

A vera Ecclesiæ *NUNQUAM ABESSE*, & nulli non veræ Ecclesiæ *COMMUNES* esse possunt. Sunt ergo notæ *INVARIABILES*, & soli veræ Ecclesiæ *PROPRIÆ*, quales esse debere omnes notas *Characterísticas Ontologia* ostendit.

4) *UNITAS SOCIALIS* est consensus membrorum circa finem, & media Societatis cujuslibet.

III.

Notae propriae verae Ecclesiae Christi.

§. 79.

I. Unitas essentialis est nota necessaria verae Christi Ecclesiae.

1) Non sufficit in praesente Criterio ostendere *divinam aliquam* AUCTORITATEM, nec MODUM DUPLICEM, quo se divina haec auctoritas exercat, nisi insuper CHARACTEREM INVERSUM verae Christi Ecclesiae distincte evolvamur.

2) *Character verae Ecclesiae* est summa notarum omnium, per quas ceu rationes sufficientes sibi soli proprias ab omni non vera Christi Ecclesia DISCERNI, & in quibusvis adjunctis AGNOSCI certissime possit.

3) NOTAE NECESSARIAE simul, & ADAEQUATAE sunt, quae

A vera Ecclesia NUNQUAM ABESSE, & nulli non verae Ecclesiae COMMUNES ESSE possunt. Sunt ergo notae INVARIABILES, & soli verae Ecclesiae PROPRIAE, quales esse debere omnes notas Characteristicas Ontologia ostendit.

4) UNITAS SOCIALIS est consensus membrorum circa finem, & media Societatis cujus-

a) Unitas ergo ECCLESIAE est consensus membrorum VISIBILIVM circa media SPIRITUALIA, ad finem æternæ salutis consequendum constanter adhibenda.

° *Vi notionis*: Ecclesia est Societas VISIBILIS SPIRITUALIS.

b) Unitas Ecclesie CHRISTI est consensus membrorum circa media æternæ salutis, Christi LEGE PRÆSCRIPTA, id est, circa regulas fidei, ac morum ab eo traditas.

° Est enim Societas visibilis Spiritualis LEGALIS.

5) Unitas Essentialis societati est, si in lege fundamentali propria rationem sufficientissimam habeat. Unde unitas ECCLESIAE CHRISTI essentialis erit, si vi solius legis fundamentalis dissensus membrorum omnium circa dogmata fidei, & morum aut omnino excludatur, aut facillime tolli possit.

6) *Unitas essentialis est nota necessaria veræ Christi Ecclesie.*

° Singulæ voces in hac adfertione rationis philosophicæ usu probe determinatæ sunt,

unitas (4),

essentialis (5),

Ecclesie Christi (4),

nota (2),

necessaria (3).

Illud porro adnotandum, ut clara IDEA UNITATIS inveniatur, unitatem omnibus Societatibus

tibus

a) Unitas ergo ECCLESIAE est consensus membrorum VISIBILIUM circa media SPIRITUALIA, ad finem aeternae salutis consequendum constanter adhibenda.

* *Vi notionis:* Ecclesia est Societas VISIBILIS SPIRITUALIS.

b) Unitas Ecclesiae CHRISI est consensus membrorum circa media aeternae salutis, Christi LEGE PRAESCRIPTA, id est, circa regulas fidei, ac morum ab eo traditas.

* Est enim Societas visibilis Spiritualis LEGALIS.

5) Unitas Essentialis societati est, si in lege fundamentali propria rationem sufficientissimam habeat. Unde unitas ECCLESIAE CHRISTI essentialis erit, si vi solius legis fundamentalis dissensus membrorum omnium circa dogmata fidei, & morum aut *omnino excludatur, aut facillime tolli possit.*

6) *Unitas essentialis est nota necessaria verae Christi Ecclesiae.*

* Singulae voces in hac adsertione rationis philosophicae usu probe determinatae sunt,

unitas (4),
essentialis (5),
Ecclesiae Christi (4),
nota (2),
necessaria (3).

Illud porro adnotandum, ut clara IDEA UNITATIS inveniatur, unitatem omnibus Societa-

tibus COMMUNEM prius definiendam, eamque societati *visibili Spirituali*, ac denique tali societati *legali* applicandam, ut notæ genericæ, & specificæ eo clarius inter se discernantur (4. a. b.).

7) ERAT MORALITER NECESSARIUM, ut Christus in ipsa legis FUNDAMENTALIS INSTITUTIONE Ecclesiæ suæ provideret de remedio supernaturali unitatis conservandæ circa universa doctrinæ suæ capita. Hoc remedium fuit porro ÆQUE NECESSARIUM, ac ipsa revelatio dogmatum.

* Aliud argumentum Sapientia Christi sup-
peditat. Si enim Tantum præstitit, ad RE-
VELANDUM religionis suæ Systema, an nihil
fecisse censendus est pro uniformi ejus notitia
CONSERVANDA?

8) NON SUFFICIT ostendere, UNAM ES-
SE doctrinam Christi, nisi probetur, VOTUM
efficax Christi fuisse, ut doctrina sua etiam
UNA PERDURET.

§. 80.

II. *Sanctitas eximia doctrinæ est nota veræ
Christi Ecclesiæ prorsus necessaria.*

1) SANCTITAS est rectitudo moralis con-
suet. Rectitudo moralis est consensus actio-
num liberarum cum fine ultimo.

2) Si doctrina eas nonnisi regulas propo-
nat, quibus actiones liberæ conformatæ, recti-
tudi-

tibus COMMUNEM prius definiendam, eamque societati *visibili Spirituali*, ac denique tali societati *legali* adplicandam, ut notae genericae, & specificae eo clarius inter se discernantur (4. a. b.).

7) ERAT MORALITER NECESSARIUM,

ut Christus in ipsa legis FUNDAMENTALIS INSTITUTIONE Ecclesiae suae provideret de remedio supernaturali unitatis conservandae circa universa doctrinae suae capita. Hoc remedium fuit porro AEQUE NECESSARIUM, ac ipsa revelatio dogmatum.

* Aliud argumentum Sapientia Christi supeditat. Si enim Tantum praestitit, ad REVELANDUM religionis suae Systema, an nihil fecisse censendus est pro uniformi ejus notitia CONSERVANDA?

8) NON SUFFICIT ostendere, UNAM ESSE doctrinam Christi, nisi probetur, VOTUM efficax Christi fuisse, ut doctrina sua etiam UNA PERDURET,

§. 80.

II. *Sanctitas eximia doctrinae est nota verae Christi Ecclesiae prorsus necessaria.*

1) SANCTITAS est rectitudo moralis constans. Rectitudo moralis est consensus actionum liberarum cum fine ultimo.

2) Si doctrina eas nonnisi regulas proponat, quibus actiones liberae conformatae, recti-

tudinis veræ gradum attingant, DOCTRINA
SANCTA EST.

a) *Sanctitas doctrinæ* ergo reperitur
da ab APTITUDINE actiones Sanctas determi-
nandi.

b) Doctrina eo sanctior, quo apti-
tudine interna sufficit ad actiones MAGIS PER-
FECTAS, ad PLURES perfectas, *motivis POTEN-
TIORIBUS* hominibus universis libero arbitrio
utentibus persuadendas.

3) *Argumentum convincens ex subordina-
tione finium.*

a) FINIS divini Magisterii J. Ch.
fuit salus maxima communis efficacius promove-
nda:

b) Ad salutem maximam nonnullæ
actiones liberæ perfectæ, ceu MEDIA, idoneæ
esse possunt.

Ad actiones liberæ perfectas promovendas
doctrina nonnisi ex integro sancta instar MEDIA
intervire potest.

c) Doctrina ex integro sancta debet
pollere vi interna omnes homines practice mor-
vendi ad *actionum liberarum SUMMAM PER-
FECTIONEM.*

§. 81.

III. *Vera Ecclesia Christi ex lege auctoritatis
sui est destinata, ut sit Catholica.*

1) *Catholica Ecclesia dicitur, quæ vi sua
institutionis ad recipiendos inter sua membra*
com-

tudinis verae gradum attingant, DOCTRINA
SANCTA EST.

a) Sanctitas doctrinae ergo repetenda ab APTITUDINE actiones Sanctas determinandi.

b) Doctrina eo sanctor, quo aptitudine interna sufficit ad actiones MAGIS PERFECTAS, ad PLURES perfectas, *motivis* POTENTIORIBUS hominibus universis libero arbitrio utentibus persuadendas.

3) *Argumentum convincens ex subordinatione finium.*

a) FINIS divini Magisterii J. Ch. fuit salus maxima communis efficacius promovenda:

b) Ad salutem maximam nonnisi actiones liberae perfectae, ceu MEDIA, idoneae esse possunt.

Ad actiones liberas perfectas promovendas doctrina nonnisi ex integro sancta instar MEDII inservire potest.

c) Doctrina ex integro sancta debet pollere vi interna omnes homines practice movendi ad *actionum liberarum* SUMMAM PER-

FECTIONEM.

§. 81.

III. *Vera Ecclesia Christi ex lege auctoris sui est destinata, ut sit Catholica.*

1) *Catholica Ecclesia dicitur, quae vi suae institutionis ad recipiendos inter sua membra*

omnium gentium, locorum, ac temporum homines ordinata est.

2) HÆC INSTITUTIO in vera Ecclesia Christi patet

a) Ex MANDATO Generali (Matth. ult.) docendi omnes gentes, & signo legalis Baptismi in suam Societatem adoptandi. *Ecce universitas GENTIUM.*

b) IDEM MANDATUM repetit ascensurus in cœlum, (Act. I. 8.) "eritis mihi testes in Jerusalem, & in omni Judæa, & Samaria, & usque ad ultimum TERRÆ". *Ecce universitas LOCORUM.*

c) PROMITTIT Christus (Matth. ult.) se cum Ecclesia sua fore usque ad consummationem SEculi. *Ecce universitas TEMPORUM.*

3) Doctrina Religionis a Christo tradita, per institutum in Ecclesia regimen conservanda, trahit MEDIUM UNIVERSALE ad salutem omnium hominum promovendam. Ergo Ecclesia hanc doctrinam in deposito tenens diffundi per omnem orbem debebat, ut hoc medium generale cuivis in promptu esse posset. Sane CONSILIUM DEI hominis SAPIENTIA dignissimum!

§. 82.

IV. Vera Christi Ecclesia debet esse Apostolica.

omnium gentium, locorum, ac temporum homines ordinata est.

2) HAEC INSTITUTIO in vera Ecclesia

Christi patet

etiam in

ult.) *docendi omnes gentes, & signo legali Baptismi in suam Societatem adoptandi. Ecce universitas GENTIUM.*

b) IDEM MANDATUM repetit ascensus in coelum, (ART. 1.8.) "eritis mihi testes in Jerusalem, & in omni Judaea, & Samaria, & usque ad *ultimum TERRAE*,,. *Ecce universitas LOCORUM.*

c) PROMITTIT Christus (Matth. ult.) se cum Ecclesia sua fore usque ad *consummationem SECULI. Ecce universitas TEMPO-
RUM.*

3) Doctrina Religionis a Christo *tradita*, per institutum in Ecclesia regimen *conservanda*, erat **MEDIUM UNIVERSALE** ad salutem omnium hominum promovendam. Ergo Ecclesia hanc doctrinam in deposito tenens diffundi per omnem orbem debebat, ut hoc medium generale cuivis in promptu esse posset. Sane **CONSILIUM DEI hominis SAPIENTIA dignissimum!**

§. 82.

IV. *Vera Christi Ecclesia debet esse Apostolica.*

1) *Ecclesia Apostolica est*, quæ & DOCTRINAM ab Apostolis traditam, & RECTORES ab Apostolis continuo descendentes habeat.

a) MEDIA societatis Christianæ sunt FIDES a Christo proposita, & REGIMEN a Christo institutum.

b) Medium principale ad salutem promovendam est *doctrina*,

c) Medium sufficiens ad doctrinam conservandam est *regimen*.

2) Atqui CHRISTUS immediate solos Apostolos

a) MISIT ad *docendam* doctrinam suam ad *fundandas* Ecclesias,

b) Eisdem solos INSTRUXIT potestate Jurisdictionis & ordinis.

3) APOSTOLI juxta voluntatem Magistri sui

a) Assistente spiritu sancto depositum doctrinæ cunctis gentibus TRADIDERE,

b) Ecclesiis a se fundatis Episcopos legitimos cum potestate Ordinis, & Jurisdictionis præposuere;

4) Ergo nulla Christi DOCTRINA VERA est, quam non Apostoli tradidere, nullus VERUS EPISCOPUS, qui non ab Apostolis descendat.

5) Jam vero ea tantum Christi VERA Ecclesia est, in qua

a) Ve

1) *Ecclesia Apostolica est, quae & DOCTRINAM ab Apostolis traditam, & RECTORES ab Apostolis continuo descendentes habeat.*

a) MEDIA societatis Christianae sunt FIDES a Christo proposita, &

REGIMEN a Christo institutum.

b) Medium principale ad salutem promovendam est *doctrina*,

c) Medium sufficiens ad doctrinam conservandam est *regimen*.

2) Atqui CHRISTUS immediate solos Apostolos

a) MISIT ad *docendam* doctrinam suam ad *fundandas* Ecclesias,

b) Eisdem solos INSTRUXIT *potestate* Jurisdictionis & ordinis.

3) APOSTOLI juxta voluntatem Magistri

sui

a) Assistente spiritu sancto depositum doctrinae cunctis gentibus TRADIDERE,

b) Ecclesiis a se fundatis Episcopos legitimos cum potestate Ordinis, & Jurisdictionis praeposuerunt;

4) Ergo nulla Christi DOCTRINA VERA est, quam non Apostoli tradidere, nullus VERUS EPISCOPUS, qui non ab Apostolis descendat.

5) Jam vero ea tantum *Christi VERA Ecclesia est*, in qua

a) Vera Christi doctrina universa

b) Et verum Regimen a Christo institutum hodieum perdurat.

§. 83.

V. Omnes hæc quatuor notæ, de vera Christi Ecclesia recensitæ, sunt notæ NECESSARIÆ, saltem simul sumptæ etiam ADÆQUATÆ, soli Romanæ Ecclesiæ PROPRIÆ.

1) Hæc notæ sunt NECESSARIÆ: quia omnes ex institutione Jesu Christi deductæ.

2) Simul adæquatæ. Includunt enim veram doctrinam, & verum regimen; atqui hoc utrumque nulli nisi veræ Ecclesiæ convenire potest.

3) Soli Ecclesiæ Romanæ propriæ,

a) UNITAS ESSENTIALIS rationem sufficientem in lege fundamentali habet. Hæc integra apud solam Romanam Ecclesiam viget: quia in hac sola

Nexus immediatus fidelium cum suis Episcopis,

Nexus immediatus Episcoporum cum Primatæ

ædificium suo fundamento constanter ædificatum exhibet.

b) SANCTITAS DOCTRINÆ.

I. Plurima eximie sancta ab Ecclesiæ Romana docere in confesso est.

- a) Vera Christi doctrina universa
- b) Et verum Regimen a Christo institutum hodie dum perdurat.

§. 83.

V. *Omnes hae quatuor notae, de ver Christi Ecclesia recensitae, sunt notae NECESSARIAE, saltem simul sumtae etiam ADAEQUATAE, soli Romanae Ecclesiae PROPRIAE.*

- 1) Hae notae sunt NECESSARIAE: quia omnes ex institutione Jesu Christi deductae.
 - 2) *Simul adaequatae.* Includunt enim veram doctrinam, & verum regimen; atqui hoc utrumque nulli nisi verae Ecclesiae convenire potest.
 - 3) *Soli Ecclesiae Romanae propriae,*

a) UNITAS ESSENTIALIS rationem sufficientem in lege fundamentali habet. Haec integra apud solam Romanam Ecclesiam viget: quia in hac sola

Nexus immediatus fidelium vum suis Episcopis,

Nexus immediatus Episcoporum cum Primatē

aedificium suo fundamento constanter aedificatum exhibet.

b) SANCTITAS DOCTRINAE.

I. *Plurima eximie sancta ab Ecclesiae Romana docere in confesso est.*

II. *Nihil non Sanctum in ejus doctrina ostendi potest.*

° Contra sobrium cultum Sanctorum, invocationem, usum ceremoniarum &c. nil solide objici potest, si privatorum abusus a sensu Ecclesie fecernantur.

III. *In quavis alia Societatis Christiane parte doctrinae multæ Sanctitati contrariæ inveniuntur.*

c) *Romana Ecclesia Catholica.*

I. COMMUNIO Ecclesiarum particularium cum romana in doctrina Religionis NECESSARIA a temporibus Apostolorum.

II. Ecclesiarum cum Romana communicantium MULTITUDO usque ad hunc diem.

III. Ecclesia CATHOLICA, ET INVISIBILIS sibi invicem repugnant.

d) *Romana Ecclesia APOSTOLICA.*

VERA successio Episcoporum ex historia;
VERITAS doctrinae ex unitate essentiali ostenditur.

**CRITERIUM THEOLOGICUM
QUARTUM, AUCTORITAS SAN-
CTORUM PATRUM.**

§. 84.

I. *Notio PATRIS, DOCTORIS, & SCRIPTORIS Ecclesiae.*

1) *San-*

106 *Cap. II. Nexus rectae*

II. *Nihil non Sanctum in ejus doctrina*

ostendi potest.

* Contra sobrium cultum Sanctorum, invocationem, usum ceremoniarum &c. nil solide objici potest, si privatorum abusus a sensu Ecclesiae secernantur.

III. *In quavis alia Societatis Christianae parte doctrinae multae Sanctitati contrariae inveniuntur.*

c) *Romana Ecclesia Catholica.*

I. COMMUNIO Ecclesiarum particularium cum Romana in doctrina Religionis NECESSARIA a temporibus Apostolorum.

II. Ecclesiarum cum Romana communicantium MULTITUDO usque ad hunc diem.

III. Ecclesia CATHOLICA, ET INVISIBILIS sibi invicem repugnant.

d) *Romana Ecclesia APOSTOLICA.*

VERA successio Episcoporum ex historia, VERITAS doctrinae ex unitate essentiali ostenditur.

CRITERIUM THEOLOGICUM
QUARTUM, AUCTORITAS SANCTORUM PATRUM.

§. 84.

I. *Notio PATRIS, DOCTRIS, & SCRIPTORIS Ecclesiae.*

1) *Sanctus Pater Ecclesiae Christi* dicitur

a) *Testis authenticus,*

b) *Mediator,* - - Apostoli enim sunt testes immediati,

c) *Doctrinae a Deo revelatae,*

d) *Antiquitate, Doctrina, Sanctitate conspicuus.*

2) *Doctor Ecclesiae* est omnis testis authenticus saltem *Doctrina, & sanctitate* eminens

3) *Scriptor probatae fidei* est testis authenticus saltem *doctrinae fama* celebratus.

§. 85.

II. *Criterion scriptorem probatae fidei dignoscendi.*

1) *Criterion* hoc non est sola *Ecclesiae solennis declaratio.* Secus maxima *Ecclesiae lumina* honorifico scriptoris probati *Titulo* carerent.

2) Neque **REQUITUR**, ut talis *Scriptor* nihil unquam *verae fidei* adversum docuerit, quod primum post *mortem ipsius* ab *Ecclesia* pro errore agnitum fuerit. Secus vix aliquem ex *S. Patribus* invenies, qui probati *Scriptoris* titulo gaudeat.

3) Neque **SUFFICIT** tamen qualiscunque *hominum opinio* de integritate *Testium* ejusmodi,

4) Ita

1) *Sanctus Pater Ecclesiae Christi* dicitur

a) *Testis* authenticus,

b) *Mediaetus*, - - Apostoli enim

sunt testes immediati,

c) Doctrinae a Deo revelatae,

d) Antiquitate, Doctrina, Sanctitate conspicuus.

2) *Doctor Ecclesiae* est omnis testis authenticus saltem Doctrina, & sanctitate eminens

3) *Scriptor probatae fidei* est testis authenticus saltem doctrinae fama celebratus.

|

II. *Criterion scriptorem probatae fidei dignoscendi.*

1) *Criterion* hoc non est sola *Ecclesiae solennis declaratio*. Secus maxima Ecclesiae lumina honorifico scriptoris probati Titulo carerent.

2) Neque **REQUIRITUR**, ut talis *Scriptor* nihil unquam verae fidei adversum docuerit, quod primum post mortem ipsius ab Ecclesia pro errore agnitum fuerit. Secus vix aliquem ex S. Patribus invenies, qui probati *Scriptoris* titulo gaudeat.

3) Neque **SUFFICIT** tamen qualiscunque hominum opinio de integritate Testium ejusmodi.

4) Itaque ad hoc, ut quis probatæ fidei scriptor Ecclesiasticus sit, requiritur, et sufficit, ut

a) *Publica fidelium opinio pro integro veritatis Teste habeatur,*

b) *Nec communi sensui Ecclesiæ Catholicæ sua jam ætate vigenti in ullo suo capite contradicat.*

° Hæc propositio veritatis realis rationem sufficientem in se continere omnino debet; quia juxta Logicæ regulas accurate determinata est.

5) Antequam constet, hunc esse Patrem Ecclesiæ, quænam sit vera Ecclesiæ, constare prius oportet.

° Unde Criterium de auctoritate Patrum immediate Criterio de auctoritate Ecclesiæ subjungendum. Imo auctoritas Patrum est pars auctoritatis Ecclesiæ, ut statim patebit.

§. 86.

III. COMMUNIS *Patrum consensio in dogmate fidei divinæ certissimum veritatis argumentum est.*

1) Communis Patrum Consensio in dogmate fidei

a) Communem sensum universæ Ecclesiæ exhibet.

b) Atqui Ecclesiæ universæ in dogmate fidei nec ipso facto, nec solenni oraculo committere errorem potest.

2) Si

4) Itaque ad hoc, ut quis probatae fidei scriptor Ecclesiasticus sit, requiritur, et sufficit, ut

a) *Publica fidelium opinione pro integro veritatis Teste habeatur,*

b) *Nec communi sensui Ecclesiae Catholicae sua jam aetate vigenti in ullo fidei capite contradicat.*

* Haec propositio veritatis realis rationem sufficientem in se continere omnino debet: quia juxta Logicae regulas accurate determinata est.

5) Antequam constet, hunc esse Patrem Ecclesiae, quaenam sit vera Ecclesia, constare prius oportet.

* Unde Criterium de auctoritate Patrum immediate Criterio de auctoritate Ecclesiae subjungendum. Imo auctoritas Patrum est pars auctoritatis Ecclesiae, ut statim patebit.

III. COMMUNIS *Patrum consensio in dogmate FIDEI divinae certissimum veritatis argumentum est.*

1) Communis Patrum Confesio in dogmate fidei

a) Communem sensum universae Ecclesiae exhibet.

b) Atqui Ecclesia universa in dogmate fidei nec *ipso facto*, nec *solenni oraculo* committere errorem potest.

2) Si vel sensus Patrum non communis, vel saltem circa veritatem cum fide non conexam verificetur, caret omni auctoritate, consensio Patrum propria. Non enim exhibet sensum Ecclesiæ:

3) Et tantum roboris, & argumenti habet, quantum ratio adfertis addita evincit.

o Quæcunque seu de Auctoritate Ecclesiæ, seu de modo illam exercendi, seu de notis illam dignoscendi, seu de auctoritate Patrum cuncta sunt, ea omnia ex lege fundamentali sensu literalis expressa sine omni arbitraria interpretatione, applicando solum evidentia juris Socialis, & genuinæ Metaphysices principia, aperte consequuntur.

o De ordine Criteriorum illud universale adnotandum,

1) Scripturam sacram seu regulam fidei primam primaria reverentia acceptandam;

a) Jam vero sicuti existentia Ecclesiæ, & totius legis fundamentalis ostendi nequit, nisi in Demonstr. Evang. authentia Scripturæ seu operis summa fide digni cum omni certitudine evincatur; sic neque divinitas integræ Scripturæ cum certitudine ostendi potest, nisi iudicium Ecclesiæ publicum in Dem. Cath. ab omni erroris periculo vindicetur.

b) Unde AUTHENTIA SCRIPTURARUM, seu operis summa fide humana digni, pertinet ad Demonstrationem Evangelicam,

2) Si vel sensus Patrum non *communis*, vel saltem circa veritatem cum *fide* non conexam versetur, *caret omni auctoritate, consensu Patrum propria*. Non enim exhibet sensum Ecclesiae:

3) Et *tantum roboris, & argumenti habet*, quantum *ratio* adsertis addita evincit.

* Quaecunque seu de *Auctoritate Ecclesiae*, seu de *modo* illam exercendi, seu de *notis* illam dignoscendi, seu de *auctoritate Patrum* dicta sunt, ea omnia ex lege fundamentali sensu literali expressa sine omni arbitraria interpretatione, adplicando solum evidentia juris Socialis, & genuinae Metaphysices principia, aperte consequuntur.

** *De ordine Criteriorum* illud universe adnotandum,

1) *Scripturam sacram* ceu regulam fidei primam primaria reverentia acceptandam;

a) Jam vero sicuti existentia Ecclesiae, & totius legis fundamentalis ostendi nequit, nisi in *Demonst. Evang. authentia Scripturae ceu operis summa fide digni* cum omni certitudine evincatur; sic neque divinitas integrae Scripturae cum certitudine ostendi potest, nisi iudicium Ecclesiae publicum in *Dem. Cath. ab omni erroris periculo vindicetur*.

b) Unde AUTHENTIA SCRIPTURARUM, ceu operis summa fide humana digni, pertinet ad Demonstrationem Evangelicam,

INFALLIBILITAS ECCLESIAE, ex hoc authentico monumento ostendenda, spectat ad Demonstrationem Catholicam, DIVINITAS Scripturarum vero, uti & completa ECCLESIAE AUCTORITAS, Criteriis Theologicis reservantur.

c) Jam vero in toto hoc demonstrationum progressu nullum *vitiosi circuli* vestigium adparet. Nam Ecclesiam non ex scriptura, ut divinitus scripta, sed ex scriptura, ut fide humana certo conscripta, & hanc ipsius Scripturae authenticam non ex Ecclesia ut divinitus instituta, sed ex testimonio historico Scriptorum authenticorum recte inferimus.

2) Alteram fidei regulam *traditiones divinae* conficiunt. Porro quoniam & quae scripta sunt, & quae tradita sunt, ad eandem Christi revelationem completam pertinent, *traditio scripturam RECTO ORDINE SEQUITUR.*

3) Nec Scriptura, nec traditio simul *regulam fidei universe sufficientem* constituunt.

Itaque illis immediate subjungendum *divinae Providentiae complementum*, h. e. *infallibilis hominum inter homines Magisterii institutio.*

a) Scriptura est ARGUMENTUM, circa quod versetur Declaratio Ecclesiae.

b) FUNDAMENTUM Declarationis Ecclesiasticae sunt traditiones.

4) Traditionum aequae, ac Scripturarum veritatum *Testes, Depositarii, & Custodes* sunt S. Patres Ecclesiae. Et quoniam Ecclesia vera criterium

INFALLIBILITAS ECCLESIAE, ex hoc authentico monumento ostendenda, spectat ad Demonstrationem Catholicam, DIVINITAS *Scripturarum* vero, uti & completa ECCLESIAE AUCTORITAS Criteriis Theologicis reservantur.

c) Jam vero in toto hoc demonstrationum progressu nullum *vitiosi circuli* vestigium adparet. Nam Ecclesiam non ex scriptura, ut divinitus scripta, sed ex scriptura, ut fide humana certo conscripta, & hanc ipsius Scripturae authenticam non ex Ecclesia ut divinitus instituta, sed ex testimonio historico Scriptorum authenticorum recte inferimus.

2) Alteram fidei regulam *traditiones divinae* conficiunt. Porro quoniam & quae scripta sunt, & quae tradita sunt, ad eandem Christi revelationem completam pertinent, *traditio scripturam* RECTO ORDINE SEQUITUR.

3) Nec Scriptura, nec traditio simul *regulam fidei universe sufficientem* sonstituunt.

Itaque illis immediate subjungendum *divinae Providentiae complementum*, h. e. *infallibilis hominum inter homines Magisterii institutio*.

a) Scriptura est ARGUMENTUM, circa quod versetur Declaratio Ecclesiae.

b) FUNDAMENTUM Declarationis Ecclesiasticae sunt traditiones.

4) Traditionum aequae, ac Scripturarum veritatum *Testes, Depositarii, & Custodes* sunt S. Patres Ecclesiae. Et quoniam Ecclesia vera crite-

rium veri Patris est, Patrum auctoritas auctoritatem Ecclesiae recte subsequitur.

5) *Criterion ultimum* est usus rationis, cujus & necessitatem, & adplicationem, & regulas (C. I.) stabilitas hic, ceu loco proprio adposuissim, nisi aliqua Theologiae melioris quasi prægustum excitandi spes, & ardentissimus veritatis amor ordinem invertere me compulisset.

CAPUT III.

NEXUS RECTÆ PHILOSOPHIÆ
CUM THEOLOGIA CHRISTIANA IN
TRACTATIBUS SPECIALIORIBUS
DE DEO UNO, ANGELIS, PRIMO
HOMINE, ET GRATIA DEI.

ART. I.

TRACTATUS SPECIALIS I.

DEUS UNUS,

I.

DEUS UNUS.

§. 87.

1) *Existentia DEI evidens ex Demonstratione, & certa ex sensu communi.*

1) Ho-

rium veri Patris est, Patrum auctoritas auctoritatem Ecclesiae recte subsequitur.

5) *Criterion ultimum* est usus rationis, cujus & necessitatem, & adplicationem, & regulas (C. 1.) stabilitas hic, ceu loco proprio adposuisssem, nisi aliqua Theologiae melioris quasi praegustum excitandi spes, & ardentissimissst. veritatis amor ordinem invertere me com-

CAPUT III.

NEXUS RECTAE PHILOSOPHIAE
CUM THEOLOGIA CHRISTIANA IN
TRACTATIBUS SPECIALIORIBUS
DE DEO UNO, ANGELIS, PRIMO
HOMINE, ET GRATIA DEI.

ART. I.

TRACTATUS SPECIALIS I.

DEUS UNUS,

|

DEUS UNUS.

§. 87.

I. *Existentia DEI evidens ex Demonstratione, & certa ex sensu communi.*

1) Homo Christianus, Catholicus, Tyro Theologiæ effectus, meditationes Theologiæ specialioris inchoat a DEO UNO, qui totius Theologiæ caput est.

2) Tria hic reflexione dignissima THEOLOGUM admonet RATIO,

a) EXISTENTIAM Entis a se a *mutabilitate* potius repetendam esse, quam a *contingentia* rerum naturalium. Hæc enim notionis jam præsupponit *libertatem DEI*, quæ in questione de *illius existentia* supponi non potest.

b) EXISTENTIAM Entis a se potius a *mutabilitate animæ humanæ*, quam *mundi* totius *saltem in ipso limine Demonstrationis desumendam esse*. Nam de mutationibus mentis humanæ EVIDENTIA summa, de mutationibus mundi CERTITUDO tantum cognitioni nostræ inest: dein etsi quidam satis stolidi quærentur, de *existentia mundi* dubitare se profiterentur, de *mentis* tamen *proprie existentia* dubium, ceu de veritate omnino evidentissima, nulli adhuc incidit.

2) *Demonstrationem Entis a se*, aliquo intellectu, & potentia instructi, probe discernendam esse a *Demonstratione DEI*, ceu instructo intellectu, & infinita potentia præditi. Hæc enim Demonstratio a posteriori ABSOLVI non potest, nisi cum Demonstratione a priori quasi in unam alveum confluat. Hæc triplex reflexio eo profundius perpendenda, quia a prima

1) Homo Christianus, Catholicus, Tyro

Theologiae effectus, meditationes Theologiae specialioris inchoat a DEO UNO, qui totius Theologiae caput est.

2) Tria hie reflexione dignissima THEOLOGUM admonet RATIO.

a) EXISTENTIAM Entis a se a *mutabilitate* potius repetendam esse, quam a *contingentia* rerum naturalium. Haec enim vi

notionis jam prasupponit *libertatem* DEI,

quae in quaestione de *illius existentia* supponi non potest.

b) EXISTENTIAM Entis a se potius a *mutabilitate animae humanae*, quam *mundi totius saltem in ipso limine Demonstrationis desumendam esse*. Nam de mutationibus mentis humanae EVIDENTIA summa, de mutationibus mundi CERTITUDO tantum cognitioni

notrae inest: dein etsi quidam satis stolidi quidem, de *existentia mundi* dubitare se prositentur, de *mentis* tamen propriae existentia dubium, ceu de veritate omnino evidentissima, nulli adhuc incidit.

2) *Demonstrationem Entis a se, aliquo intellectu, & potentia instructi, probe discernendam esse a Demonstratione DEI, ceu infinito intellectu, & infinita potentia praediti*. Haec enim Demonstratio a posteriori ABSOLVI non potest, nisi cum Demonstratione a priori quasi in unam alveum confluat. Haec triplex reflexio eo profundius perpendenda, quia a *pri-*

maria Veritatis Demonstratione omnem defectum removet, qui, etiamsi foret minimus, in dogmate tamen omnium principe suis sat infauis non careret effectibus.

3) SCRIPTURA in hisce primis principiis duplicem usum habet,

a) ut rationem ad veritatem DEMONSTRANDAM quasi manuducat (§§. 7. 27.),

b) ut veritate jam DEMONSTRATA consensus generalis Scripturæ, & rationis innotescat.

4) AUCTORITAS PATRUM eundem plane usum habet,

a) ut rationem quasi manuducat ad evolendas sensus communis singulas notas, seu totidem veræ demonstrationis principia; singula enim Patrum judicia de hac veritate sunt totidem sensus communis TESTIMONIA:

b) Ut evolutis ideis, sensus communis judicia componentibus, pateat consensus publica iater sensum communem, & rationem distincte cogitantem.

o Sensus communis naturæ, & Demonstratio fere non differunt inter se, nisi uti differunt Logica naturalis, & artificialis.

5) *Analysis utriusque Demonstrationis.* Illa a POSTERIORI supponit

a) Ex ONTOLOGIA NOTIONEM entis mutabilis, entis a se, entis ab alio, ordinis, PRINCIPIA de ratione sufficientissima modificationum,
Sailer Nexus. H tionum,

mariae Veritatis Demonstratione omnem defectum removet, qui, etiamsi foret minimus, in dogmate tamen omnium principe suis sat infaustis non careret effectibus.

3) SCRIPTURA in hisce primis principiis duplicem USUM habet.

a) ut rationem ad veritatem DEMONSTRANDAM quasi manuducat (§§. 7. 27.),

b) ut veritate jam DEMONSTRATA notanda. consensus generalis Scripturae, & rationis in-

4) AUCTORITAS PARTUM eundem plane usum habet,

a) ut rationem quasi manuducat ad *evolvendas sensus communis singulas notas*, ceu totidem verae demonstrationis principia; singula enim Patrum judicia de hac veritate sunt totidem sensus communis TESTIMONIA:

b) Utevolutis ideis, sensus communis judicia componentibus, pateat *consensio publica inter sensum communem, & rationem distincte cogitantem*.

* Sensus communis naturae, & Demonstratio fere non differunt inter se, nisi uti differunt Logica naturalis, & artificialis.

5) *Analysis utriusque Demonstrationis*. II-
la a POSTERIORI supponit

a) Ex ONTOLOGIA NOTIONEM *entis mutabilis, entis a se, entis ab alio, ordinis*, PRINCIPIA de ratione *sufficientissima modifica-*

tionum, de impossibilitate numeri infiniti, de perfectione causarum perfectionem effectus præcontinentium, de possibilitate entis infiniti, de contradictione inter rationem ultimam, & effectum limitatam.

b) Ex COSMOLOGIA compositionem, perfectionem, ordinem, naturam hujus mundi.

c) ex PSYCHOLOGIA experientiam intimam de triplici existendi modo animæ humanæ, & ejusdem mutabilitate.

Demonstratio DEI a PRIORI, uti est simplicissima, ita unica notio completa Entis infiniti, & rationis existentie absolvitur.

6) CRISIS de argumentis popularibus.

§. 88.

II. Unitas DEI. I. Cor. VIII. 4.

1) UNITAS DEI est primum principium de SS. Trinitate; unde omni diligentia illius completa DEMONSTRATIO inquirenda.

2) UNITAS DEI sola ratione non nisi ex PRINCIPIO INDISCERNIBILIVM directe cum evidentia inferri potest. Ex quo ipso absolutam necessitatem colligo, illud principium in Ontologia seu loco proprio accurate stabilendi.

3) NOTIO IPSA UNITATIS componitur ex notionibus primis contradictionis, & distinctionis.

4) Principium ipsum est hoc: quæ distincta sunt, sibi mutuo contradicunt, & quæ sibi mutuo contradicunt, distincta sunt.

114 Cap. III. Nexus rectae

tionum, de impossibilitate numeri infiniti, de perfectione caussarum perfectionem effectus praecontinentium, de possibilitate entis infiniti, de contradictione inter rationem ultimam, & essentiam limitatam.

b) Ex COSMOLOGIA *compositio-*
nem, perfectionem, ordinem, naturam hujus
mundi.

c) ex PSYCHOLOGIA *experientiam*
intimam de triplici existendi modo animae huma-
nae, & ejusdem mutabilitate.

Demonstratio DEI a PRIORI, uti est simpli-
cissima, ita *unica notio completa Entis infiniti,*
& rationis existentiae absolvetur.

6) CRISIS de argumentis popularibus.

II. Unitas DEI. I. Cor. VIII. 4.

1) UNITAS DEI est primum principium de
SS. Trinitate; unde omni diligentia illius com-
pleta DEMONSTRATIO inquirenda.

2) UNITAS DEI sola ratione non nisi ex
PRINCIPIO INDISCERNIBILIIUM *directe cum evi-*
dentia inferri potest. Ex quo ipso absolutam
necessitatem colligo, illud principium in On-
tologia ceu loco proprio adcurate stabiliendi.

3) NOTIO IPSA UNITATIS componitur ex no-
tionibus primis *contradictionis, & distinctionis.*

4) Principium ipsum est hoc: *quae distinc-*
ta sunt, sibi mutuo contradicunt, & quae sibi
mutuo contradicunt, distincta sunt.

III. *Realitates perfectionum menti humanæ competentium Deo tribuendæ sunt.* Sap. XIII. 5.

REALITATES perfectionum. Perfectiones rerum creaturarum omnes sunt limitatæ, aliquæ mere adparentes. Id quod in perfectione nec LIMES, nec ADPARENTIA est, REALITAS est.

2) Realitates MENTIS HUMANÆ. Hæc perfectiones totius mundi in se continet; unde si Deus perfectiones mentis humanæ continet, totius mundi perfectiones vere possidet. Porro perfectiones mentis humanæ evidente sensus intimi experientia innotescunt.

3) DEO INSUNT; principium enim efficiens eas perfectiones præcontinet, quatum in alio ratio sufficiens est.

4) Hæc adsertio partim ex Ontologia, partim ex Psychologia nota est, FUNDAMENTUM divinæ Essentiæ explicandi.

5) Nullam Spinozismi suspicionem in hoc principio intervenire icde patet, quod Deum a natura omnis is discernat, qui perfectiones defæctas a limitibus Deo, naturæ vero rerum finitarum perfectiones cum limitibus compositas tribuit; is vero præcise Deum cum natura confundat, qui

a) Substantiam cum ente a se commisceat,

b) modos vere finitos DEO tribuat,

§. 89.

III. *Realitates perfectionum menti humanae*

competentium Deo tribuendae sunt. Sap. XIII. 5.

REALITATES *perfectionum.* Perfectiones rerum creaturarum omnes sunt *limitatae*, aliquae mere *adparentes*. Id quod in perfectione nec **LIMES**, nec **ADPARENTIA** est, **REALITAS** est.

2) **Realitates MENTIS HUMANAЕ.** Haec perfectiones totius mundi in se continet; unde si Deus perfectiones mentis humanae continet, totius mundi perfectiones vere possidet. Porro perfectiones mentis humanae evidente sensus intimi experientia innotescunt.

3) **DEO INSUNT;** principium enim efficiens eas perfectiones praecontinet, quarum in alio ratio sufficiens est.

4) Haec adsertio partim ex Ontologia, partim ex Psychologia nota est, **FUNDAMENTUM** divinae Essentiae explicandi.

5) *Nullam Spinozismi suspicionem* in hoc principio intervenire inde patet, quod Deum a natura omnis is discernat, qui perfectiones defaecatas a limitibus *Deo, naturae vero rerum finitarum* perfectiones cum limitibus compositas tribuit; is vero praecise Deum cum natura confundat, qui

a) *Substantiam cum ente a se commisceat,*

b) *modos vere finitos DEO tribuat,*

c) *realem diſtinctionem inter infinitum, & finita neget,*

§. 90.

IV. *Essentia DEI est cognitio directa unitatis veri a se diversi, & omnipotentia.*

i) Sicut Unitas DEI est principium de SS. Trinitate, ita & ESSENTIA. Nam Unitas si datur, non nisi in essentia dari potest. Uter de omnis demonstrationis rigor in evolvente DEI essentia adhibendus: quia, quidquid in essentia DEI OBSCURUM relinquitur, in SS. Trinitate multo jam OBSCURIUS adparet.

a) Nulla PASSIO in Deo concipi potest, multo minus ESSENTIALIS esse potest seu nota PRIMA, primo loco concipienda.

b) Nulla ACTIO TRANSIENS primum in DEO est.

c) COGNITIO SUI IPSIUS primum in Deo itidem esse nequit.

d) ALIQUA TAMEN ACTIO IMMANNES ad essentiam DEI pertinet.

e) Actio immanens Dei essentiam constituens non EST VOLITIO; priorem enim se habet cognitionem:

f) Ergo est ALIQUA COGNITIO.

g) cognitio hæc est INTUITUS OMNIS VERI A SE DIVERSI.. Intuitus enim sui non est (c) primum.

h) cog-

c) *realem distinctionem inter infinitum, & finita neget.*

§ 90.

IV. Essentia DEI est cognitio directa omnis veri a se diversi, & omnipotentia.

1) Sicut Unitas DEI est principium de SS. Trinitate, ita & ESSENTIA. Nam Unitas, si datur, non nisi in essentia dari potest. Unde omnis demonstrationis rigor in evolventa DEI essentia adhibendus: quia, quidquid in essentia DEI OBSCURUM relinquitur, in SS. Trinitate multo jam OBSCURIUS adparet.

a) Nulla PASSIO in Deo concipi potest, multo minus ESSENTIALIS esse potest, seu nota PRIMA, primo loco concipienda.

b) Nulla ACTIO TRANSIENS primum in DEO est.

c) COGNITIO SUI IPSIUS primum in Deo itidem esse nequit.

d) ALIQUA TAMEN ACTIO IMMANNES ad essentiam DEI perinet.

e) Actio immanens Dei essentiam constituens non EST VOLITIO; priorem enim se habet cognitionem:

f) Ergo est ALIQUA COGNITIO.

g) cognitio haec est INTUITUS OMNIS VERI A SE DIVERS.. Intuitus enim sui non est (c) primum.

h) COGNITIO TAMEN sui accedit necessitate absoluta cognitioni directæ

i) ex cognitione sui reflexa nascitur COMPLACENTIA IN SE IPSO, *acquiescentia, Beatitudo.*

k) Hæc complacentia in se ipso conjuncta est cum DESIDERO, gaudium hoc communicandi creaturis rationalibus.

1) OMNIPOTENTIA est perfectio, ex intellectu non consequitur, inest prima, pertinet ad ESSENTIAM DEI.

3) SUMMA Demonstrationis

a) ESSENTIA DEI est cognitio directæ, & Omnipotentia infinita.

b) ATTRIBUTA DEI sunt cognitio reflexa, & complacentia reflexa.

4) PRINCIPIA Demonstrationis sunt iterum

a) *partim Ontologica*, uti NOTIO de essentia, attributis, passione, actione transiente, immanente,

b) *partim Psychologica*, uti universa OECONOMIA operationum mentis humanæ, cognitionis directæ, cognitionis reflexæ, Complacentiæ, gaudii &c.

5) Dux ergo notæ in Deo primæ sunt Intellectus, Omnipotentia.

a) *Unde quidquid a Deo originem habet, seu actionis immanentis, seu transeuntis terminus est.*

H 3

b) Quid-

h) COGNITIO TAMEN sui accedit necessitate absoluta cognitioni directae

i) ex cognitione sui reflexa nascitur COMPLACENTIA IN SE IPSO, *acquiescentia,*

k) Haec complacentia in se ipso conjuncta est cum DESIDERIO; gaudium hoc communicandi creaturis rationalibus.

l) OMNIPOTENTIA est perfectio, ex intellectu non consequitur, inest prima, pertinet ad ESSENTIAM DEI.

3) SUMMA Demonstrationis

a) ESSENIA DEI est cognitio directa, & Omnipotentia infinita.

b) ATTRIBUTA DEI sunt cognitio reflexa, & complacentia reflexa.

4) PRINCIPIA Demonstrationis sunt iterum

a) *partim Ontologica*, uti NOTIO de essentia, attributis, passione, actione transcunte, immanente,

b) *partim Psychologica*, uti universa OECONOMIA operationum mentis humanae, cognitionis directae, cognitionis reflexae, Complacentiae, gaudii &c.

5) Duae ergo notae in Deo primae sunt *Intellectus, Omnipotentia.*

a) *Unde quidquid a Deo originem habet, seu actionis immanentis, seu transeuntis terminus est.*

b) Quidquid in Deo origine posteriorius inesse potest, actionis immanentis terminari esse debet; effectus enim omnipotentiae Deo inesse nequeunt.

o Hæ duæ reflexiones fecundissimum continent principium ad figendum conceptum Filii, & Spiritus Sancti.

6) *En modo quasi scalam perfectionum iuxta legem continuitatis!*

a) Essentia elementi simplicis consistit in VI ACTIVA TRANSEUNTE, h. e. IN VI MOTRICE.

b) Essentia animæ brutorum VI ACTIVÆ TRANSEUNTI SUPERADDIT vim COGITANDI CONFUSE.

c) Essentia animæ humanæ VI MOTRICE, & VI COGITANDI confuse superaddit vim DISTINCTE COGITANDI.

d) ESSENTIA SUBSTANTIÆ ANGELICÆ ut in Tract. seq. ostendetur, consistit in VI MOTRICE VALIDIORE, ET VI COGITANDI ACUTIORE.

e) Essentia DEI est VIS PERFECTISSIMA AGENDI IMMANENTER, ET TRANSEUNTER. h. e., Spiritus infinite perfectus, & infinite potens.

* Nunc velut a posteriori cum evidentia innotescit, in Deo eminenter inesse omnes perfectiones finitorum, quod supra (§. 89.) velut a priori ostendimus.

b) *Quidquid in Deo origine posterius inesse potest, actionis immanentis terminus efje debet; effectus enim omnipotentiae Deo inesse nequeunt.*

* Hae duae reflexiones faecundissimum continent principium ad figendum conceptum *Filii, & Spiritus Sancti.*

6) *En modo quasi scalam perfectionum juxta legem continuitatis!*

a) Essentia elementi simplicis consistit in VI ACTIVA TRANSEUNTE, h. e. IN VI MOTRICE.

b) Essentia animae brutorum VI ACTIVAE TRANSEUNTI SUPPERADDIT vim COGITANDI CONFUSE.

c) Essentia animae humanae VI MOTRICI, & VI COGITANDI confuse superaddit vim DISTINCTE COGITANDI.

d) ESSENTIA SUBSTANTIAE ANGELICAE ut in Tract. seq. ostendetur, consistit IN VI MOTRICE VALIDIORE, ET VI COGITANDI ACUTIO-

e) Essentia DEI est VIS PERFECTISSIMA AGENDI IMMANENTER, ET TRANSEUNTER. h. e., Spiritus infinite perfectus, & infinite potens.

* Nunc velut a posteriori cum evidentia innotescit, in *Deo eminenter inesse omnes perfectiones finitorum*, quod supra (§. 89.) velut a priori ostendimus.

§. 91.

V. Scientia DEI triplici diversitate gaudet.

1) Scientia DEI cum ESSENTIALE PRIMUM
scilicet evolventa.

2) OBJECTUM divinae Scientiae est omne VE-
RUM: HOC VERUM

a) vel est RATIO POSSIBILITAS TAN-
TUM,

b) VEL RATIO EXISTENTIAE PROXIMA
SIMUL, ET ULTIMA, h. e. completa

c) VEL RATIO EXISTENTIAE INCOM-
PLETA.

3) RATIO POSSIBILITATIS in finitis differt
a) a RATIONE EXISTENTIAE: haec
enim variabilis, illa invariabilis est.

b) Ratio existentiae COMPLETA dif-
fert ab INCOMPLETA, sicut etiam

c) differt a RATIONE POSSIBILITA-
TIS.

o Possibile est UTRUMQUE, futurum ALTER-
UTRUM indeterminatum, FIT, vel non fit UNI-
CUM jam determinatum. v. g. utrum Adam li-
ber peccabit?

Utrumque } possibile est PECCARE, non peccare,
alterutrum } futurum est PECCATUM, vel non
 } peccatum,
unicum } factum est PECCATUM.

4) Si differt objectum, differt INTUITUS
OBJECTI. Unde alia Scientia possibilium

Alia Scientia conditionate existentium
Alia Scientia absolute existentium,

§. 91

V. *Scientia DEI triplici diversitate gaudet.*

1) **Scientia DEI** ceu **ESSENTIALE PRIMUM**

serorsim evolvenda.

2) **OBJECTUM** divinae **Scientiae** est omne **VE-**

RUM: hoc **VERUM**
hoc **VERUM**

TUM,

a) vel est **RATIO POSSIBILITAS TAN-**

SIMUL

b) **VEL RATIO EXISTENTIAE PROXIMA**
, **ET ULTIMA**, h. e. completa

PLETA.

c) **VEL RATIO EXISTENTIAE INCOM-**

3) **RATIO POSSIBILITATIS** in finitis differt

a) a **RATIONE EXISTENTIAE**: haec

enim variabilis, illa invariabilis est.

b) Ratio existentiae **COMPLETA** dif-
fert ab **INCOMPLETA**, sicut etiam

c) differt a **RATIONE POSSIBILITA-**

* Possibile est **UTRUMQUE**, futurum **ALTER-**
UTRUM indeterminatum, **FIT**, vel non sit **UNI-**
CUM jam determinatum. v. g. utrum Adam li-
ber peccabit?

Utrumque / possibile est **PECCARE**, non peccare,
alterutrum / futurum est **PECCATUM**, vel non
/ peccatum,
unicum / factum est **PECCATUM**.

4) Si differt objectum, differt **INTUITS**
OBJECTI. Unde alia **Scientia** possibilium
Alia **Scientia** conditionate existentium
Alia **Scientia** absolute existentium.

5) Deo ante decretum mundi creandi *prae*
 lucere DEBUI SCIENTIA UTRAQUE PRIOR, *ut*
 salvari possit

a) SAPIENTA DEI,

b) SONITAS DEI.

° Ostensa ergo est *diversitas*
existentia
necessitas

triplicis scientiae.

6) Qui negat triplicis scientiae diversitatem
 PRINCIPIUM NOTIONIS SUFFICIENTIS, h. e. fecit
 omnem Ontologiam NEGET, necesse est, vel certe
 IGNORET.

§. 92.

VI. Omnipotentia divina, *ceu altera nota*
essentialis.

1) NOTIO COMPLETA. Omnipotentia est

a) *Vis completa*: facultas enim in
 completa negationem importat.

b) *Pro suo beneplacito*: Dominium
 enim in finita perfectius quid est, quam solus
 nexus necessarius.

c) *Determinandi existentiam abso-*
lutam; conditionata enim a potentia DEI inde-
 pendens est.

d) *Omnium finitorum*: effectus
 actionis transcuntis nequit esse INFINITUS, *tum*
 quia implicat dari duo infinita, tum quia pas-
 sio in infinitum non cadit.

e) *Qua*

5) Deo ante decretum mundi creandi prae-
lucere DEBUI SCIENTIA UTRAQUE PRIOR, ut
salvari possit.

a) SAPIENTIA DEI,

b) BONITAS DEI.

* Ostensa ergo est *diversitas*

existentia

necessitas

triplicis scientiae.

6) Qui negat triplicis scientiae diversitatem,
PRINCIPIUM NOTIONIS SUFFICIENTIS , h. e. fer-

omnem Ontologiam NEGET, necesse est, vel certe
IGNORET.

VI. *Omnipotentia divina , ceu altera nota
essentialis.*

1) NOTIO COMPLETA. Omnipotentia est

a) *Vis completa*: facultas enim in-
completa negationem importat.

b) *Pro suo beneplacito*: Dominium

enim in finita perfectius quid est, quam solus
nexus necessarius.

c) *Determinandi existentiam abso-
lutam*; conditionata enim a potentia DEI inde-
pendens est.

d) *Omnium finitorum* : effectus

actionis transeuntis nequit esse INFINITUS, rum
quia implicat dari duo infinita, tum quia pas-
sio in infinitum non cadit.

e) Quæ extra se possible; POSSIBILIA: quia impossibilia existentie incapacia sunt. POSSIBILIA EXTRA SE; quæ enim possible in ipso Deo sunt, actione immanente producuntur.

f) Aut certis sub conditionibus futura intellectus infinitus cognoscit; ratio possibilitatis utique differt a ratione existentie etiam incompleta]

g) Et eo modo, quo ea esse talia cognoscit. Alio enim sub conceptu existere nequit res, quam sub quo est possible.

2) Fecunditas notionis.

a) Omnipotentia potest omnes posibles MUNDOS producere.

b) Potest mundum abs omni malo Physico producere.

c) Potest patrare miracula.

d) Deus, ut ut omnipotens, SOLA SUA omnipotentia non potest efficere actum immanentem creaturarum, multo minus actum liberum: nisi hæ simul agant.

3) REGULA GENERALIS. Quidquid intrinsecam possibilitatem non habet, nec extrinsecæ capax est. Seu: ea tantum, quæ, & quantum possible sunt, ad omnipotentiam spectant.

§. 93.

VII. BENEVOLENTIA generalis, & EFFICACIA Voluntatis divinæ antecedentis.

e) Quae extra se possible; POSSIBILIA: quia impossibilia existentiae incapacia sunt. POSSIBILIA EXTRA SE; quae enim possible in ipso Deo sunt, actione immanente producuntur.

f) *Aut certis sub conditionibus futura intellectus infinitus cognoscit; ratio possibilitatis utique differt a ratione existentiae etiam incompleta*

g) *Et eo modo; quo ea esse talia cognoscit. Alio enim sub conceptu existere nequit res, quam sub quo est possibilis.*

2) *Faecunditas notionis.*

a) Omnipotentia potest omnes possible MUNDOS producere.

b) Potest mundum abs omni malo Physico producere.

c) Potest patrare *miracula.*

d) Deus, ut ut omnipotens, SOLA SUA omnipotentia non potest efficere actum *immanentem* creaturarum, multo minus actum *liberum*: nisi hae simul agant.

3) REGULA GENERALIS. *Quidquid intrinsecam possibilitatem non habet, nec extrinsecae capax est. Seu: ea tantum, quae, & quatenus possible sunt, ad omnipotentiam spectant.*

VII. BENEVOLENTIA generalis, & EFFICACIA Voluntatis divinae antecedentis.

1) Datur in Deo ADPETITUS INNATUS efficiendi beatitudinem maximam creaturarum; nam

- a) cognoscit POSSIBILEM intellectus,
- b) potest eam EFFICERE potentia;
- c) VELLE bonum est perfectio.
- d) abest OMNE MOTIVUM ABSTERRENS.

RENS.

2) Iste appetitus innatus dirigitur tantum SCIENTIIS NECESSARIIS.

3) Voluntas INNATA (1), & scientiis necessariis DIRECTA (2) est VOLUNTAS ANTECEDENS,

- b) Voluntas UNIVERSALIS,
- c) Voluntas SERIA,
- d) Voluntas INVARIABILIS;

quia INFINITE PERFECTA.

4) *Hæc voluntas antecedens benevola expressa est in ipsis Scripturis (I. Tim. II. 1.)*; *cujus textus universalitatem ratio manifeste comprobatur.*

a) *Paulus sic ratiocinatur: Deus vult omnes salvos fieri; ergo pro omnibus orandum est.*

b) *Jam si Deus non omnes velle salvos fieri sine exceptione, monitum orandi pro omnibus sine exceptione fundamento careret.*

c) *Porro antecedens sic probat Apostolus. Deus est DEUS OMNIUM, ergo & MEDIATOR omnium. Sive: omnes habent unum Deum; ergo & unum mediatorem.*

1) Datur in Deo ADPETITUS INNATUS efficiendi beatitatem maximam creaturarum; nam

a) cognoscit POSSIBILEM intelle-

b) potest eam EFFICERE potentia,

c) VELLE bonum est perfectio,

d) abest OMNE MOTIVUM ABSTER-

2) Iste adpetitus innatus dirigitur tantum

SCIENTIIS NECESSARIIS.

3) Voluntas INNATA (1), & scientiis

necessariis DIRECTA (2) est VOLUNTAS ANTE-

CEDENS,

b) Voluntas UNIVERSALIS,

c) Voluntas SERIA,

d) Voluntas INVARIABILIS:

quia INFINITE PERFECTA.

4) *Haec voluntas antecedens benevola ex-*

pressa est in ipsis Scripturis (I. Tim. II. 1.);

cujus textus universalitatem ratio manifeste comprobat.

a) *Paulus sic ratiocinatur: Deus*

vult omnes salvos fieri; ergo pro omnibus orandum est.

b) *Jam si Deus non omnes vellet*

salvos fieri sine exceptione, monitum orandi

pro omnibus sine exceptione fundamento careret.

c) *Porro antecedens sic probat Apo-*

stolus. Deus est DEUS OMNIUM, ergo & ME-

DIATOR omnium. Sive: omnes habent unum

Deum; ergo & unum mediatorem.

5) EFFICACIA voluntatis antecedentis.

a) Deus vult beatitatem MAXIMAM creaturarum,

b) Beatitas maxima non acquiritur nisi per MERITA MORALIA.

c) Merito morali, seu actui libero repugnat NECESSITAS ANTECEDENS,

d) Necessitatem antecedentem importat INTRINSECA VOLUNTATIS EFFICACIA COMPLETA:

e) Ergo voluntas DEI antecedens NON EST INTRINSECE COMPLETE EFFICAX, h. e. non *se sola* summum bonum nobis sine nobis confert.

f) Porro eadem dirigitur scientiis necessariis, scientiæ necessariæ non exhibent ipsum libertatis creatæ usum ceu contingentem. Sine prævisione actuum liberorum NULLA OMNINO INTRINSECA VOLUNTATIS EFFICACIA EST.

¶ Notiones *beatitatis*
libertatis
necessitatis
intrinsecæ efficaciæ.

Si distinctæ sunt, omne dubium tollunt. Notionum autem distinctio non nisi rectæ Philosophiæ usu obtinetur.

§. 94.

VIII. *Voluntas DEI consequens LIBERA.*

1) *Notio voluntatis consequentis.* Est ea, cui variabiles prælucent scientiæ.

2) *Li-*

5) EFFICACIA voluntatis antecedentis.

a) Deus vult beatitatem MAXIMAM
creaturarum,

b) Beatitas maxima non acquiritur
nisi per MERITA MORALIA.

c) Merito morali, seu actui libero

repugnat NECESSITAS ANTECEDENS,

d) Necessitatem antecedentem im-
portat INTRINSECA VOLUNTATIS EFFICACIA

e) Ergo voluntas DEI antecedens

NON EST INTRINSECE COMPLETE EFFICAX, h. e.
non *se sola* summum bonum nobis sine nobis
confert.

f) Porro eadem dirigitur scientiis

necessariis, scientiae necessariae non exhibent
ipsum libertatis creatae usum ceu contingentem.

Sine praevisione actuum liberorum NULLA OM-
NINO INTRINSECA VOLUNTATIS EFFICACIA EST.

* Notiones *beatitatis*

libertatis

necessitatis

intrinsecae efficaciae.

Si distinctae sunt, omne dubium tollunt.

Notionum autem distinctio non nisi rectae Phi-
losophiae usu obtinetur.

§. 94.

III. *Voluntas DEI consequens LIBERA.*

1) *Notio voluntatis consequentis.* Est ea,
cui variables praelucent scientiae.

2) Libertas.

a) MOTIVA IMPELLENTIA ad mundum creandum ſunt BEATITUDO conſequentia per bonum uſum libertatis: ABSTERRENTIA ſunt RUINA multorum æterne pereuntium, per abuſum libertatis oritura.

b) PROPORTIO inter hæc motiva Benevolentia enim æque refugit a ruina creaturarum, ſicut earum ſalutem deſiderat.

c) MOTIVUM hunc mundum per alio creandi eſt SALUS COMMUNIS MAXIMA in hoc Systemate præviſa.

d) IMMUNITAS a neceſſitate antecedente. Nulla enim hujus mundi creandi neceſſitas oritur ſeu ab intellectu qui bonum, & malum ex æquo prævidet; ſeu a bonitate abſoluta, quæ ſibi ſoli ſufficientiſſima, mundi creatione nec augetur, nec minuitur: ſeu a bonitate reſpectiva, quæ ſibi in præviſa ſalute complacet, & in ruina præviſa diſplicet; ſeu ab Omnipotentia, cujus omne exercitium ab intellectu dirigitur, & a voluntate imperatur.

e) Vis completa ſe ipſum ad alterum determinandi. Secus Deus non eſſet ratio ultima ſuæ electionis, ſed vel MOTIVA vel FACULTAS. Atqui pugna motivorum tua proportione gaudentium (a. b. c.),

Immunitas a neceſſitate antecedente, (d)

Vis completa ſe ipſum determinandi, (e)

ſunt tria eſſentialia LIBERTATIS.

2) *Libertas.*

a) MOTIVA IMPELLENTIA ad mundum creandum sunt BEATITUDO consequenda per bonum usum libertatis: ABSTERRENTIA sunt RUINA multorum aeternae pereuntium, per abusum libertatis oritura.

b) PROPORATIO inter haec motiva Benevolentia enim aequae refugit a ruina creaturarum, sicut earum salutem desiderat.

c) MOTIVUM hunc mundum prae alio creandi est SALUS COMMUNIS MAXIMA in

hoc Systemate praevisa.

d) IMMUNITAS a necessitate antecedente. Nulla enim hujus mundi creandi necessitas oritur seu ab *intellectu* qui *bonum*, & *malum* ex aequo praevidet; seu a *bonitate absoluta*, quae sibi soli sufficientissima, mundi creatione nec augetur, nec minuitur: seu a *bonitate respectiva*, quae sibi in praevisa salute complacet, & in ruina praevisa displicet; seu ab *Omnipotentia*, cujus omne exercitium ab intellectu dirigitur, & a voluntate imperatur.

e) *Vis completa* se ipsum ad alterutrum determinandi. Secus Deus non esset. ratio ultima suae electionis, sed vel MOTIVA, vel FACULTAS. Atqui *pugna motivorum* mutua proportionem gaudentium (a. b. c.),

Immunitas a necessitate antecedente, (d)

Vis completa se ipsum determinandi, (e)

sunt tria essentialia LIBERTATIS.

Quænam hæc temeritas, clamant modestissimi adversarii: homo cæcus DEI libertatem desinit! At isthæc sincere qui dicat, viderit, quantum intersit, libertatis omnia essentialia tam complete evolvere in metaphysica, ut enti finito, æque ac infinito conveniant. Sane is ignorat EX LOGICA, quisnam usus definitionum nominalium, EX ONTOLOGIA, quænam principia ex ente contingente, & necessario deducantur, EX PSYCHOLOGIA denique QUÆNAM NATURA ACTUS LIBERI SIT UNICE GENUINA

§. 95.

IX. Eadem DEI voluntas prædestinans.

1) Volitio consequens, efficax finis ultimi est PRÆDESTINATIO.

Volitio consequens, efficax mediorum est PRÆDEFINITIO meritorum.

2) REALITAS hujus volitionis utriusque. Volitio utraque

a) Est INFALLIBILITER EFFICAX, ob certam prævisionem.

b) SPECIALITER BENEVOLA erga electos: quia eligit favere electis potius per decretum mundi creandi, quam favere libertate abusuris per decretum mundi non creandi.

c) Immutabilis ob infinitudinem intellectus, & voluntatis.

d) Gratuita; præluet enim scientia variabilis de usu libertatis conditionate futuro,

* Quenam haec temeritas, clamant modedissimi adversarii: homo caecus DEI libertatem desinit! At isthaec sincere qui dicat, viderit, quantum intersit, libertatis omnis essentialia tam complete evolvere in metaphysica, ut enti finito, aequae ac infinito convenient. Sane is ignorat EX LOGICA, quisnam usus definitionum nominalium, EX ONTOLOGIA, quanam principia ex ente contingente, & necessario deducantur, EX PSYCHOLOGIA denique QUAENAM NATURA ACTUS LIBERI SIT unice GENUINA

§. 95.

IX. *Eadem DEI voluntas praedestinans.*

1) Volitio consequens, efficax finis ultimi

est PRAEDESTINATIO.

Volitio consequens, efficax mediorum est PRAEDEFINITIO meritorum.

2) REALITAS hujus volitionis utriusque.

Volitio utraque

a) Est INFALLIBILITER EFFICAX, ob certam praevisionem.

b) SPECIALITER BENEVOLA erga electos: quia eligit favere electis potius per decretum mundi creandi, quam favere libertate abusuris per decretum mundi non creandi.

c) *Immutabilis* ob infinitudinem intellectus, & voluntatis.

d) *Gratuita*; praelucet enim scientia variabilis de usu libertatis conditionate fu-

turo. Atqui merita tantum conditionate prævisa non sunt vere CAUSA MORALIS, non sunt opposita conceptui gratiæ.

c) *Determinans* beatitudinem conferre non nisi BENE MERITURIS.

3) EFFECTUS hujus Volitionis sunt

a) *Vocatio*, ad merita moralia.

b) *Justificatio*, prædefinitio meriti

c) *Glorificatio*, collatio præmii.

4) *Ordo demonstrationis* ex Scriptura.

a) GRATUITA est meritorum prædefinitio: (Eph. I. 4.)

b) Unde fit ANTE MERITA absolute prævisa;

c) Et GRATUITA est etiam PRÆDESTINATIO.

d) Gloria adultis destinatur in PRÆMIUM meritorum (Matth. V. 12.)

5) DOGMATA CATHOLICA:

a) Prædefinitio meritorum GRATUITA.

b) Prædestinatio ad gloriam cum PRÆMIUM.

° Unde hæc duo expresse in scripturis continentur.

6) SENTENTIÆ CERTÆ QUIDEM, sed non dogmaticæ

a) Ipsa prædestinatio est gratuita.

b) Fit ante merita absolute prævisa.

Un-

turo. Atqui merita tantum conditionate praevisa non sunt vere CAUSA MORALIS, non sunt opposita conceptui *gratiae*.

e) *Decernens* beatitudinem conferre non nisi BENE MERITURIS.

3) EFFECTUS hujus Volitionis sunt

- a) *Vocatio*, ad merita moralia,
- b) *Justificatio*, *praedefinitio meriti*
- c) *Glorificatio*, collatio *peraeonii*.

4) *Ordo demonstrationis* ex Scriptura.

a) GRATUITA est meritorum praedefinitio: (Eph. I. 4.)

b) Unde sit ANTE MERITA *absolute praevisa*;

c) Et GRATUITA *est etiam* PRAEDEF-

STINATIO.

d) Gloria adultis destinatur in PRAEMIUM meritorum (Matth. V. 12.)

5) DOGMATA CATHOLICA:

a) Praedefinitio meritorum GRATUITA.

b) Praedefinitio ad gloriam ceu PRAEMIUM.

* Unde haec duo expresse in scripturis continentur.

6) SENTENTIAE CERTAE QUIDEM, sed non dogmaticae

a) Ipsa praedestinatio est *gratuita*.

b) Fit *ante merita absolute praevisa*.

Unde hæc duo præcise ex Scripturis ratione inferuntur, & seorsim sola ratione ostenduntur.

§. 96.

X. *Eadem DEI voluntas reprobat.*

1) *Permissio voluntaria* iacturæ Beatitudinis, *permissio voluntaria* positivæ infelicitatis.

2) CAUSÆ REPROBATIONIS.

a) *Prævisus libertatis abusus*, impediens voluntatem benevolam antecedentem salvandi omnes.

b) *Necessitas motivi præcise sufficientis* ad bonum usum libertatis promovendum.

c) *Iustus favor erga electos.*

3) SAPIENTIA, ET BONITAS DEI reprobat.

a) Reprobatio non oritur a defectu BENEVOLENTIÆ, sed ab extrinseco, sicut LIBERTAS DEI.

b) Deus non reprobatur ex solo arbitrio, sed *ex rationibus altissimis BONI COMMUNIS MAXIMI*, quas dicitur sapientia, bonitatem sancte attemperans.

c) PECCATUM ORIGINALE non est ratio completa reprobationis.

d) Deus est ÆQUE AMABILIS, dum ordinat electorum salutem, ac dum permittit infelicitatem reproborum.

4) DIFFERENTIA reprobationis positivæ, & negativæ

5) De-

Unde haec duo praecise ex Scripturis ratione inferuntur, & seorsim sola ratione ostenduntur.

§. 96.

X. *Eadem DEI voluntas reprobans.*

1) *Permissio voluntaria* jacturae Beatitudinis, *permissio voluntaria* positivae infelicitatis.

2) CAUSSAE REPROBATIONIS.

a) *Praevisus libertatis abusus*, impediens voluntatem benevolam antecedentem salvandi omnes.

b) *Necessitas motivi practice sufficientis* ad bonum usum libertatis promovendum.

c) *Justus favor erga electos.*

bantis. 3) SAPIENTIA, ET BONITAS DEI repro-

a) Reprobatio non oritur a defectu BENEVOLENTIAE, sed ab extrinseco, sicut LIBERTAS DEI.

b) Deus non reprobatur ex solo arbitrio, sed *ex rationibus altissimis* BONI COMMUNIS MAXIMI, quas dictat sapientia, bonitatem sancte attemperans.

c) PECCATUM ORIGINALE non est ratio completa reprobationis.

d) Deus est AEQUE AMABILIS, dum ordinat electorum salutem, ac dum permittit infelicitatem *reprobatorum*

4) DIFFERENTIA reprobationis positivae,

5) *Decretum mundi creandi est decretum prædestinans, prædefiniens, reproban.* Efficax enim desiderium finis ultimi imperat DESIDERIUM efficax mediorum, & PERMISSIONEM eorum omnium, sine quibus nec finis obtineri, nec media applicari possunt.

° Qui hæc adserta cum evidentia velit intelligere. NECESSITATEM MORALEM AD MALUM, IMMORALITATEM MENTIS HUMANE naturalem. BEATITUDINIS substantiam &c. . . probe perspectam habeat necesse est ex Theologia Christiana Practica, seu ex Theologia naturali.

§. 97.

XI. *Cetera attributa divinæ essentiæ.*1) *Sapientia, & Sanctitas.*

- a) NOTIO utriusque perfectionis.
- b) GRADUS summus possibilis.
- c) NEXUS utriusque.

2) *Bonitas, misericordia, iustitia.*

A. PROMPTITUDO BENEVOLENTIÆ AD ALIENAM FELICITATEM PROMOVENDAM est bonitas respectiva.

- a) Præstituit *finem optimum.*
- b) Largitur *media omnia*, prout dicitur Sapientia.
- c) Permittit *masa nulla*, nisi quæ sunt media per accidens necessaria ad bonum majus consequendum.

d) Ita

5) *Decretum mundi creandi est decretum praedestinans, praedefiniens, reprobans.* Efficax enim desiderium finis ultimi imperat DESIDERIUM efficax mediorum, & PERMISSIONEM eorum omnium, sine quibus nec finis obtineri, nec media adplicari possunt.

* Qui haec adserta cum evidentia velit intelligere, NECESSITATEM MORALEM AD MALUM, IMMORALITATEM MENTIS HUMANAЕ naturalem, BEATITUDINIS *substantiam* &c. ... probe perspectam habeat necesse est ex Theologia Christiana Practica, seu ex Theologia naturali.

§. 97.

XI. *Cetera attributa divinae essentiae.*

1) *Sapientia, & Sanctitas.*

a) NOTIO utriusque perfectionis.

b) GRADUS summus possibilis.

c) NEXUS utriusque.

2) *Bonitas, misericordia, justitia.*

A. PROMPTITUDO BENEVOLENTIAE AD ALIENAM FELICITATEM PROMOENDAM est bonitas respectiva.

a) Praestituit *finem optimum.*

b) Largitur *media omnia*, prout dictat Sapientia.

c) Permittit *mala nulla*, nisi quae sunt media per accidens necessaria ad bonum majus consequendum.

d) Intendit omnem bonum usum, quem bona, & mala habere possunt.

B. *Promittitudo benevolentiae ad impedienda, & amolienda omnia mala aliena vere talia est misericordia.*

a) Eidem non obstat PERMISSIO MALORUM aliquorum, quae sunt necessaria ad bonum majus obtinendum.

b) NONNISI NECESSITATE ad malum permittendum adigitur.

c) SUMMA FACILITATE fertur ad omnia IMPEDIMENTA finis ultimi amolienda

d) Conjuncta est cum infinita

Patentia,
Longanimitate,
Mansuetudine,
Clementia.

C. *Promittitudo benevolentiae, in mutua collisione boni communis cum privato commune bonum praeserendi, est JUSTITIA.*

a) Est aequae amabilis, ac DEI bonitas.

b) Est REMUNERATRIX, dum beatitudinem confert pro mensura meriti.

c) *Vindex seu paterna,*
seu judicialis.

d) *Legislatrix.*

3) *Dominium DEI in creaturas*

a) COMPOSITUR ex libertate
ex omnipotentia
ex potestate morali.

Sailer Nexus.

I

b) RE-

d) Intendit *omnem bonum usum*,
quem bona, & mala habere possunt.

B. *Promittitudo benevolentiae ad impedienda, & amolienda omnia mala aliena vere talia est misericordia.*

a) Eidem non obstat PERMISSIO MALORUM aliquorum, quae sunt necessaria ad bonum majus obtinendum.

b) Non nisi NECESSITATE ad malum permitendum adigitur.

c) Summa FACILITATE fertur ad omnia IMPEDIMENTA finis ultimi amolienda

d) Conjuncta est cum infinita

Patientia,

Longanimitate,

Mansuetudine,

Comit.

C. *Promittitudo benevolentiae, in mutua collisione boni communis cum privato commune bonum praeferendi, est JUSTITIA.*

a) Est aequae amabilis, ac DEI *bonitas.*

b) Est REMUNERATRIX, dum beatitudinem confert pro mensura meriti.

c) *Vindex seu paterna,*
seu judicialis.

d) *Legislatrix.*

3) *Dominium DEI in creaturas*

a) **COMPONITUR** ex libertate
ex omnipotentia
ex potestate morali.

- b) REGULÆ pro exercitio Domini
sunt Sapientia
Sanctitas
Bonitas
Justitia.

c) DOMINIUM PLENUM in totum un-
versum.

d) Dominium plenum in ACTU
LIBEROS infert jus disponendi de *substantia li-
bertatis*, jus promovendi, & impediendi *actus
liberos* per media moraliter sufficientia.

e) RATIONES SUFFICIENTES *legum
divinarum* ex genuino Conceptu Domini.

f) *Crisis* de variis conceptibus Do-
mini divini.

4) Providentia DEI.

A. CONCEPTUS Providentiæ infinite
componitur

a) *Ex finis excellentia*, ad quem
omnia disponit.

b) *Ex aptitudine mediorum*, quæ
adplicat.

c) *Ex Consilio sapientiæ*, cui suæ
dispositiones conformat.

d) *Ex efficacia voluntatis divini*,
qua mediorum cum fine connexio constans, &
universalis dependentia obtinetur.

B. CONSERVATIO DIVINA

a) Omnibus substantiis vires agen-
di, & dispositionem patiendi CONTINUA CREA-
TIONE tribuit:

b) Un-

130 *Cap. III. Nexus rectae*

b) REGULAE pro exercitio Domini
sunt Sapientia

Sanctitas

Bonitas

Iustitia.

c) Dominium PLENUM in totum uni-
versum.

d) Dominium plenum in ACTUS
LIBEROS infert jus disponendi de *substantia li-
bertatis, jus promovendi, & impediendi actus
liberos per media moraliter sufficientia.*

e) RATIONES SUFFICIENTES *legum
divinarum ex genuino Conceptu Domini.*

f) *Crisis* de variis conceptibus Do-
minii divini.

4) *Providentia DEI.*

A. CONCEPTUS Providentiae infinitae
componitur

a) *Ex finis excellentia*, ad quem
omnia disponit.

b) *Ex aptitudine mediorum*, quae
adplicat.

c) *Ex Consilio sapientiae*, cui suas
dispositiones conformat.

d) *Ex efficacia voluntatis divinae*,
qua mediorum cum fine connexio constans, &
universalis dependentia obtinetur.

B, CONSERVATIO DIVINA

a) Omnibus substantiis vires agen-
di, & dispositionem patiendi CONTINUA CREA-
TIONE tribuit:

b) Unde (Act. XVII. 28.) in ipso
vivimus, movemur, & sumus.

SUMUS. Ecce conservatio nostræ SUBSTAN-
TIÆ.

VIVIMUS. Ecce conservatio virium agendi IM-
MANENTER;

MÖVEMUR. Ecce conservatio dispositionum
PATIENDI;

° Considerandus hic usus philosophiæ in
figendo Scripturæ sensu literali (§. 15.).

C. CONCURSUS DEI

b) DEUS EVENTUUM MERE NATURA-
LIUM est ratio immediata, ultima completa,
principalis.

b) Deus est ACTUUM LIBERORUM
BONORUM ratio principalis, immediata, *partia-
lis* ultima.

c) Deus est actuum LIBERORUM
MALORUM nunquam *caussa moralis*, nunquam
caussa per se, sed præcisa *caussa physica per ac-
cident.*

° Si cui isthæc obscura sunt, conceptus
factus in Ontologia de NEXU CAUSSARUM, earum-
que DIVERSITATE ad gradum distinctionis ne-
cessariæ elevare conetur.

5) *Præsentia DEI, & Immensitas.*

A. *Notio præsentia absolutissima.*

a) COEXISTENTIA est prima, &
NEXUS est altera nota essentialis PRÆSENTIÆ,

b) Unde (Act. XVII. 28.) *in ipso vivimus, movemur, & sumus.*

SUMUS. Ecce conservatio nostrae SUBSTAN-

TIÆ

VIVIMUS. Ecce conservatio virium agendi IM-
MANENTER;

MOVEMUR. Ecce conservatio dispositionum
PATIENDI;

* Considerandus hic usus philosophiæ in
figendo Scripturæ sensu literalis (§. 15.).

C. CONCURSUS DEI

a) Deus EVENTUUM MERE NATURA-
LIUM est ratio immediata, ultima completa,
principalis.

b) Deus est ACTUUM LIBERORUM
BONORUM ratio principalis, immediata, *partia-*
lis ultima.

c) Deus est actuum LIBERORUM
MALORUM nunquam *caussa moralis*, nunquam
caussa per se, sed *praecisa causa physica per ac-*
cidens.

* Si cui isthaec obscura sunt, conceptus
suos in Ontologia de NEXU CAUSSARUM, earum-
que DIVERSITATE ad gradum distinctionis ne-
cessariae elevare conetur.

5) *Praesentia DEI, & Immensitas.*

A. *Notio praesentiae absolutissima.*

a) COEXISTENTIA est prima, &
est altera nota essentialis PRAESENTIAE.

b) Est ergo A. præsens B. si & coexistant, & A. agat in B. seu vicissim.

c) Unde PRÆSENTIA est coexistentium nexus a priori, & posteriori secundum naturas intrinsecas.

d) Præsentia LOCALIS est tantum Species præsentiae.

e) Deus intellectu, voluntate, & potentia omnibus creatis PRÆSENS est.

f) Præsentia DEI LOCALIS non est.

g) Præsentia omnis seu est mediata seu immediata. Divina est IMMEDIATA.

h) PRÆSENTIA DEI est intima.

° Realitatem notionis ut quis sibi demonstratam sentiat; percurrat in ONTOLOGIA omnes RELATIONES entium possibles, & intelliget, nullas convenire præsentiae, nisi simul junctas & COEXISTENTIAM, & CONNEXIONEM. Porro non possum hic non commemorare commune quoddam præjudicium de conceptu PRÆSENTIÆ, sicut de conceptu ACTIONIS inter duo elementa. Sicut enim actionem corporum ex eo, quod utraque contactu physico agere invicem experiamur, sine contactu immediato impossibilem multi judicarunt; ita longe plures existentiam in loco seu notam essentialem præsentiae statuerunt, eo ex capite, quod præsentiam corporum semper esse LOCALEM intelligant. At enim corrigit acumen Ontologicum, quæ obtusus sæpe sensus conjungit.

b) Est ergo A. praesens B. si & *coexistant*, & A. *agat* in B. seu vicissim.

c) Unde PRAESENTIA est coexistentium nexus a priori, & posteriori secundum notas intrinsecas.

d) Praesentia LOCALIS est tantum

Species praesentiae.

e) Deus intellectu, voluntate, & potentia omnibus creatis PRAESENS est.

f) Praesentia DEI LOCALIS non est.

g) *Praesentia* omnis seu est mediata, seu immediata. Divina est IMMEDIATA.

h) PRAESENTIA DEI est intima.

* Realitatem notionis ut quis sibi demonstratam sentiat; percurrat in ONTOLOGIA omnes RELATIONES entium possibles, & intelliget, nullas convenire praesentiae, nisi simul junctas & COEXISTENTIAM, & CONNEXIONEM. Porro non possum hic non commemorare commune quoddam praedudicium de conceptu PRAESENTIAE, sicut de conceptu ACTIONIS inter duo elementa. Sicut enim actionem corporum ex eo, quod pleraque contactu physico agere invicem experiamur, *sine contactu immediato* impossibilem multi judicarunt; ita longe plures *existentiam in loco* ceu notam essentialem praesentiae statuerunt, eo ex capite, quod praesentiam corporum semper esse LOCALEM intelligant. At enim corrigit acumen Ontologicum, quae obtusus saepe sensus conjungit.

E. NOTIO IMMENSITATIS

- a) Est facultas, qua Deus, si velit, possit intime praesens esse omnibus.
- b) CAUTELA hac in definitione est observanda, ut Deo etiam tunc immensitas conveniat, cum mundum non creavit, & conveniret, etsi nunquam creasset.
- c) Deus est immensus *per essentiam*,
- d) Omnis ejus essentia *immensa est*.

§. 98.

XII. *Regulae generales in omnibus, quae de Deo sermone, vel Scripto afferuntur, observanda.*

Regula I. Ita de Deo constanter sentiendum, ut in ordinatione bonorum, & malorum permissione *aque amabilis*
aque sanctus
aque sapiens adpareat.

Hae enim Triplex perfectio est RATIO SUFFICIENTIS omnium eorum, quae Deus seu ordinar, seu permittit.

Regula II. Ut divina Sapientia, Bonitas, & Sanctitas se se in omnibus commendat, Deus non ut Rector particularis, sed ut *Gubernator universalis* considerandus est.

Regula III. Rector universalis nihil agit nisi ex rationibus universalibus *boni communis* maximi.

B. NOTIO IMMENSITATIS

- a) Est facultas, qua Deus, si velit, possit intime praesens esse omnibus.
- b) CAUTELA hac in definitione est observanda, ut Deo etiam tunc immensitas conveniat, cum mundum non creavit, & conveniret, etsi nunquam creasset.
- c) Deus est immensus *per essentiam*,
- d) Omnis ejus essentia *immensa est*.

§. 98.

XII. *Regulae generales in omnibus, quae de Deo sermone, vel Scripto efferuntur, observandae.*

Regula I. Ita de Deo constanter sentiendum, ut in ordinatione bonorum, & malorum permissione *aeque amabilis*

aeque sanctus

aeque sapiens adpareat.

Haec enim Triplex perfectio est RATIO SUFFICIENS omnium eorum, quae Deus seu ordinat, seu permittit.

Regula II. Ut divina Sapientia, Bonitas, & Sanctitas se se in omnibus commendat, Deus non ut Rector particularis, sed ut *Gubernator universalis* considerandus est.

Regula III. Rector universalis nihil agit nisi ex rationibus universalibus *boni communis maximi*.

Regula IV. Unde ipsa DEI Justitia, & ipsum DEI Dominium non esse aliud potest, nec aliter considerari, nisi suæ Bonitatis, Sapientiae, & Sanctitatis infinita perfectio.

° Unde jam a priori omnes illæ de divina Justitia, ejusque Dominio opiniones evidenter falsitatis confictæ sunt, quæ regimen Sapientissimum divinæ bonitatis in suspicionem crudelitatis, & despotismi adducunt. Deus, quem ratio, revelatio, & Ecclesia mihi ostendit, est DEUS BONUS. Alium qui sibi fingit, unde probet, non invenit.

°° ORDO perfectionum divinarum est HIC. Aliquæ uti æternitas, immutabilitas, independetia &c. ex conceptu ENTIS A SE. Aliquæ præcise ex conceptu ENTIS INFINITI, ut Intellectus, & Omnipotentia. Aliquæ immediate cu attributa EX ESSENTIA DEI deducuntur.

RURSUS ALIÆ ad regimen HUIUS MUNDI pertinent, ut

Providentia
Præsentia
Justitia
Misericordia
Sanctitas
Sapientia
Bonitas &c.

Aliæ sub conceptu proprio pertinent ad Vitam, & Beatitudinem ipsius DEI, ut
Vis se ipsum cognoscendi,
Cognitio reflexa sui,
Complacencia in se ipso.

Regula IV. Unde ipsa DEI Justitia, & ipsum DEI Dominium non esse aliud potest, nec aliter considerari, *nisi suae Bonitatis, Sapientiae, & Sanctitatis infinita perfectio.*

* Unde jam a priori omnes illae de divina Justitia, ejusque Dominio opiniones evidenter falsitatis confictae sunt, quae regimen Sapientissimum divinae bonitatis in suspensionem crudelitatis, & despotismi adducunt. Deus, quem ratio, revelatio, & Ecclesia mihi ostendit, est DEUS BONUS. Alium qui sibi fingit, unde probet, non invenit.

** ORDO perfectionum divinarum est HIC. Aliquae uti *aeternitas, immutabilitas, independentia &c.* ex conceptu ENTIS A SE. Aliquae praecise ex conceptu ENTIS INFINITI, ut *Intellectus, & Omnipotentia.* Aliquae immediate ceu attributa EX ESSENTIA DEI deducuntur. RURSUS ALIAE ad regimen HUIUS MUNDI pertinent, ut *Providentia*

Praesentia

Justitia

Misericordia

Sanctitas

Sapientia,

Bonitas &c.

Aliae sub conceptu proprio pertinent ad

Vitam, & Beatitudinem ipsius DEI, ut

Vis se ipsum cognoscendi,

Cognitio reflexa sui,

Complacentia in se ipso.

ART. II.

TRACTATUS SPECIALIS II.

ANGELI.

§. 99.

Ordo, argumentum, & fontes hujus Tractatus. Tractatum de Deo immediate excipit tractatus de Angelis, non solum, quia nobilissimum DEI creatis opus sunt, sed vel maxime, quia illorum Creatio, meritum, ac fortis æternæ decisio omnem vitæ humanæ statum præcessit. EN ORDINEM. De Angelis ipsis scitu digna, & simul utilia non sunt, nisi eorum *existentia, attributa essentialia, historia vitæ, & Termini, nexus* cum mundo presente. Ecce ARGUMENTUM, ET DIVISIONEM. Primum, tertium, & quartum directe ex sola Scriptura, secundum partim ex Scriptura, partim ex genuina mentis humanæ notitia ostendendum. EN FONTES.

§. 100.

I. *Existunt Angeli, & sunt natura incorporei.*

1) ANGELI sunt

a) SPIRITUS (differunt ab elementis simplicibus, & brutis)

I 4

b) MEN-

ART. II.

TRACTATUS SPECIALIS II.

ANGELI.

§. 99.

Ordo, argumentum, & fontes hujus Tractatus. Tractatum de Deo immediate excipit tractatus de Angelis, non solum, QUIA NOBILISSIMUM DEI creantis opus sunt, sed vel maxime, quia illorum Creatio, meritum, ac sortis aeternae decisio omnem vitae humanae statum praecessit. EN ORDINEM. De Angelis ipsis scitu digna, & simul utilia non sunt, nisi eorum *existentia, attributa* essentialia, *historia* viae, & *Termini, nexus* cum mundo praesente. Ecce ARGUMENTUM, ET DIVISIONEM. Primum, tertium, & quartum directe ex sola Scriptura, sedundum partim ex Scriptura, partim ex genuina mentis humanae notitia ostendendum. En FONTES.

§. 100.

I. *Existunt Angeli, & sunt natura incorporei.*

1) ANGELI sunt

a) SPIRITUS (differunt ab elementis simplicibus, & brutis)

b) MENTE HUMANA excellentiores
(differunt ab animis humanis)

c) FINITI tamen, (differunt a Deo)

* NOTIO determinata, nec abundans.

2-) EXISTUNT; dicuntur enim in Scripturis

a) NUNTIARE hominibus voluntatem DEI,

b) PECCASSE adversus Deum, & punitos esse,

c) VIDERE Deum,

d) ADORARE Deum.

Atqui VOX, nuntiatio, poena, ^{visio} adoratio DEI, Spiritibus solis propria est. Ergo SUNT SPIRITUS.

e) Cum porro DEUS sit ratio essentiae omnium a se distinctorum, CREATI h. e., FINITI sunt.

f) Dicuntur MAJORES hominibus (II. Petr. II. II.) ergo existunt SPIRITUS FINITI, EXCELLENTIORES humanis.

° REALITAS notionis.

g) *Existentia spirituum a mente humana* DIVERSORUM CATHOLICUM dogma, existentia Spirituum natura hominis EXCELLENTIORUM ex Scriptura saltem CERTUM est.

3) SUNT INCORPOREI,

a) Spiritus

b) MENTE HUMANA excellentiores
(differunt ab animis humanis)

c) FINITI tamen, (differunt a Deo)

* NOTIO *determinata, nec abundans.*

2) EXISTUNT; dicuntur enim in Scrip-
turis

a) NUNTIARE hominibus volun-
tatem DEI,

b) PECCASSE adversus Deum, &
punitos esse,

c) VIDERE Deum,

d) ADORARE Deum.

Atqui VOX, nuntiatio, poena, visio,
adoratio DEI, Spiritibus solis propria est. Er-
go SUNT SPIRITUS.

e) Cum porro DEUS sit ratio exi-
stentiae omnium a se distinctorum, CREATI,
h. e., FINITI sunt.

f) Dicuntur MAJORES hominibus;
(II. Petr. II. 11.) ergo existunt SPIRITUS,
FINITI , EXCELLENTIORES humanis.

* REALITAS notionis.

g) *Existentia spirituum a mente hu-*
mana DIVERSORUM CATHOLICUM dogma,
existentia Spirituum natura hominis EXCEL-
LENTIORUM ex Scriptura saltem CERTUM est.

3) SUNT INCORPOREI.

a) SPIRITUS NATURA CORPOREUS est, qui quidem SIMPLEX est, sed CORPORUM unione Physica conjunctus est.

* Unio physica juxta Ontol. §. 287. requirit substantias PLURES,

SIMULTANEAS,

INTER SE JUNCTAS,

NEXU IMMEDIATO, ET CONSTANTE

quoad notas VARIABILES.

b) UNIO HÆC PHYSICA in Angelis re-
pugnat Scripturæ, quæ Angelos, ceu proprio
Titulo SPIRITUS vocat, & opponit CARNI,
ET SANGUINI.

c) Nulla tamen hujus rei CERTI-
TUDO DOGMATICA.

§. 101.

*Angeli II. vi motrice validiore, & acumine
intellectus majore antecellunt hominibus.*

1) Sunt SPIRITUS perfectiores humanis. At-
qui essentia Spiritus consistit in VI INTELLI-
GENDI, cujus nota princeps est ACUMEN.

2) VIS MOTRIX VOLUNTARIA itidem ad
essentiam Spiritus pertinet. Idem ex ACTIO-
NIBUS Angelorum Scriptura innuit.

3) Principia Psychologica dextre adplicanti
insuper evidens est

a) Quod Angelis competat VOLUN-
TAS, ceu primum attributum intellectus

a) Spiritus NATURA CORPOREUS est, qui quidem SIMPLEX est, sed CORPORUM unione Physica conjunctus est.

* Unio physica juxta Ontol. §. 287. requirit substantias PLURES, SIMULTANEAS,

INTER SE JUNCTAS,

NEXU IMMEDIATO, ET CONSTANTE
quoad notas VARIABLES.

b) UNIO HAEC PHYSICA in Angelis repugnat Scripturae, quae Angelos, ceu proprio Titulo SPIRITUS vocat, & opponit CARNI, ET SANGUINI.

c) Nulla tamen hujus rei CERTITUDO DOGMATICA.

§. 101.

Angeli II. vi motrice validiore, & acumine intellectus majore antecellunt hominibus.

1) Sunt SPIRITUS perfectiores humanis. Atqui essentia Spiritus consistit in VI INTELLIGENDI, cujus nota princeps est ACUMEN.

2) VIS MOTRIX VOLUNTARIA itidem ad essentiam Spiritus pertinet. Idem ex ACTIONIBUS Angelorum Scriptura innuit.

3) *Principia Psychologica dextre adplicanti insuper evidens est*

a) Quod Angelis competat VOLUNTAS, ceu primum attributum intellectus

b) Quod MODORUM CAPACES sint
 & quidem tantum COGNITIONIS
 VOLITIONIS
 MOTIONIS ACTIVÆ
 MOTIONIS PASSIVÆ.

Capacitas enim modorum est instar attributi

c) Quod prima cognitionum principia nonnisi tum ab actione DEI
 tum ab impressione aliorum Spirituum
 tum ab actione elementorum simplicium recipere possint.

d) Quod GRADUS ACUMINIS possit
 supplere defectum organorum.

e) Quod SENSU INTIMO se cognoscere, & VI MOTRICE alios cognoscere, & sibi colloqui possint.

f) Quod capaces ratiocinii sint.

g) Quod eorum ATTENTIO LIBERA in reflexione sit.

h) Quod sint natura IMMORTALES & incorruptibiles.

i) Quod erroris capaces.

k) Quod LIBERI ETIAM ad malum sint.

* Quam multa ope Psychologiæ, quam nihil sine ea hac in parte cum certitudine dici potest? Sane qui de intellectu, de vi motrice, de voluntate, de libertate, de origine idearum, de immortalitate, de usu facultatum recte differit, non video, de SPIRITUS NATURA dicere.

b) Quod MODORUM CAPACES sint,
& quidem tantum COGNITIONIS

VOLITIONIS
MOTIONIS ACTIVAE
MOTIONIS PASSIVAE

Capacitas enim modorum est instar attributi

c) Quod *prima cognitionum princi-*

pia non nisi tum ab actione DEI

tum ab impressione aliorum Spirituum

tum ab actione elementorum simpli-

cium recipere possint.

d) Quod GRADUS ACUMINIS pos-
sit supplere defectum organorum.

e) Quod SENSU INTIMO se cogno-
scere, & VI MOTRICE alios cognoscere, &
sibi colloqui possint.

f) Quod *capaces ratiocinii sint.*

g) Quod eorum ATTENTIO LIBE-

RA in reflexione sit.

h) Quod sint natura IMMORTALES,

& incorruptibiles.

i) Quod *erroris capaces.*

k) Quod LIBERI ETIAM ad malum

* Quam multa ope Psychologiae, quam nihil sine ea hac in parte cum certitudine dici potest? Sane qui de intellectu, de vi motrice, de voluntate, de libertate, de origine idearum, de immortalitate, de usu facultatum recte disserit, non video, de SPIRITUS NATURA

dicendum, quid amplius supersit. Cæcum dixerit, qui necessitatem, & usum rectæ Philosophiæ in Theologia Christiana plena luce non videat.

§. 102.

III. *Aliqui peccarunt, e loco felicitatis depulsi, ignis supplicio addicti. Aliqui obedientia visionem DEI promeriti, & statim consecuti sunt.*

1) *HISTORIA CERTA se reduxit*

a) *ad peccatum aliquorum, felicitatis jacturam, additionem ad pœnam,*

b) *ad fidelitatem aliorum, felicitatem in visione DEI acquisitam,*

2) *INCERTA sunt*

a) *Status creationis, saltem ex sola Scriptura*

b) *Species peccati,*

c) *Locus proprius inferni.*

3) *QUÆSTIONES de veritate ignis,*

de aternitate pœnarum

ad Theologiam Christianam Præcticam pertinent.

§. 103.

IV. *Angeli boni cum Statu mundi præsentis committuntur per custodiam.*

1) *Cu-*

dicendum, quid amplius supersit, Caecum dixero, qui necessitatem, & usum rectae Philosophiae in Theologia Christiana plena luce non videat.

§. 102.

III. Aliqui peccarunt, e loco felicitatis depulsi, ignis supplicio addicti. Aliqui obedientia visionem DEI promeriti, & statim consecuti sunt.

1) Historia CERTA se reduxit

a) ad *peccatum* aliquorum,
felicitatis jacturam,
addictionem ad paenam,

b) ad *fidelitatem* aliorum,
felicitatem in visione DEI acquisitam,

2) INCERTA sunt

a) *Status creationis*, saltem ex sola Scriptura

b) *Species peccati*,

c) *Locus proprius inferni*,

3) QUASTIONES de veritate ignis,

de aeternitate poenarum
ad Theologiam Christianam Practicam pertinent.

§. 103.

IV. *Angeli boni cum Statu mundi praesente nectuntur per custodiam.*

1) Custodia CERTA

a) Omnibus FIDELIBUS

b) ALIQUIS Angelus à Deo ad Custodiam DEPUTATUS est.

2) PROBABILIVS & ceteris hominibus.

3) Utrum ſinguli Angeli ſingulis fidelibus, iterum INCERTUM.

° Ecce ut per propoſitiones probe determinatas certum ab incerto, verum a falſo ſcernitur!

CONCEPTUS GENUINUS CUSTODIÆ hujus

a) Deus est AUCTOR PRINCIPALIS Custodiæ hominum.

b) Angeli ſunt tantum CAUSÆ INSTRUMENTALES, miniſtri, divinæ voluntatis EXECUTORES.

c) Quidquid de Angelis, ceu miniſtris dicitur, Deo ceu AUCTORI PRINCIPALI tribuitur.

° In hoc Conceptu nil ineſt, quod peccati ſubtiliſſimum Theiſtam offendat, modo pro conſueta ſubtilitate nexum cauſarum intus penetret.

5) ORDO Angelorum.

6) MINISTERIA in SS. Literis expreſſa

a) avertunt ab hominibus corporis & animæ PERICULA.

b) ILLUMINANT.

c) Solantur in adverſis.

d) Ora-

1) *Custodia CERTA*

a) Omnibus FIDELIBUS

b) ALIQUIS Angelus a Deo ad custodiam DEPUTATUS est.

2) PROBABILIVS & ceteris hominibus.

3) Utrum singuli Angeli singulis fidelibus, iterum INCERTUM.

* Ecce ut per propositiones probe determinatas certum ab incerto, verum a falso discernitur!

CONCEPTUS GENUINUS CUSTODIAE hujus

a) Deus est AUCTOR PRINCIPALIS

Custodiae hominum.

b) Angeli sunt tantum CAUSSAE INSTRUMENTALES, ministri, divinae voluntatis executores.

c) Quidquid de Angelis, ceu ministris dicitur, Deo ceu AUCTORI PRINCIPALI tribuitur.

* In hoc Conceptu nil inest, quod porro subtilissimum Theistam offendat, modo pro consueta subtilitate *nexum caussarum* intime penetret.

5) ORDO Angelorum.

6) MINISTERIA in SS. Literis expressa

a) avertunt ab hominibus corporis, & animae PERICULA.

b) ILLUMINANT.

c) *Solantur in adversis.*

- d) *Orationes* Clientum Deo offerunt.
- e) *Suscipiunt* animas iustorum e corpore egressas.

§. 104.

V. *Angeli mali cum mundo connectuntur per infestationem.*

1) NOTIO INFESTATIONIS dæmonum.

- a) Est applicatio libera, immediata, efficax
- b) præpotentis acuminis, & vis motricis
- c) ad evertenda hominis *bona externa*, pessumdandam *corporis* salutem, impediendum bonum usum facultatum *mentis*, & *corporis*.

2) GRADUS infestationis

- a) fit vel in *solis bonis externis*, vel in *bonis*, & *usu corporis*, vel in *usu facultatum mentis*, vel in *omnibus simul*;
- b) circa *corpus* versatur vel in *solis organis vitalibus*, vel in *motricibus*, & *sensitivis*, vel in *omnibus*;
- c) circa *MENTEM*, seu facultatem *cognoscentem*, seu *adpetentem*, seu utramque *inferiorem*, adgreditur.
- d) Porro vis dæmonis organis *corporum* applicatur *seu extra*, *seu intra* organa.

3) POS-

d) *Orationes* Clientum Deo offerunt.

e) *Suscipiunt* animas justorum e corpore egressas.

§. 104.

V. *Angeli mali cum mundo connectuntur per infestationem.*

1) NOTIO INFESTATIONIS daemonum.

a) Est applicatio libera, immediata, efficax

tricus b) praepotentis acuminis, & vis mo-

c) ad evertenda hominis *bona externa*, pessumdandam *corporis* salutem, impe-

corporis. diendum bonum usum facultatum *mentis*, &

2) GRADUS infestationis

a) fit vel in *solis bonis externis*, vel in bonis, & usu *corporis*, vel in usu facultatum *mentis*, vel in *omnibus* simul;

b) circa CORPUS versatur vel in *solis organis vitalibus*, vel in *motricibus*, & *sensitivis*, vel in *omnibus*:

c) circa MENTEM, seu facultatem cognoscentem, seu appetentem, seu utramque inferiorem, adgreditur.

d) Porro vis daemonis organis corporum applicatur *seu extra, seu intra organa*.

3) POSSIBILITAS infestationis ostenditur
 in CORPUS

- a) Ex possibilitate actionis spiritus
- b) ex natura PHANTASIE
- c) ex legibus effectuum
- d) ex caractere INDOLIS naturalis

habituali
 actualis

4) EXISTENTIA infestationis.

A. Exempla infestationis ANTE MORTEM CHRISTI

- a) IN BONIS FORTUNE
Jobi (I. 12.)
Gerasenorum Matth. VIII. 51.
- b) In bonis CORPORIS
 Ulcus *Jobi* (II. 7.)
 Angelus percussor Exod. XII. 43
 Septem mariti Saræ Raguelis
 Tob. VI. 14.
 Mulier alligata a Satana
 Luc. XIII. 11. 15.
- c) In facultatibus mentis
 Saul a Spiritu nequam exagitatus
 I. Reg. XVI. 14.
 Paulus colaphizatus II. Cor. XII. 7.
 Omnis TENTATIO immediata

Satana profecta, cujus rei habemus & EXEMPLA clarissima in Eva, Jobo, Juda Isc., ipse Christo &c. & DOCUMENTA maxime pathetica

d) Ob

3) POSSIBILITAS infestationis ostenditur

- a) Ex possibilitate actionis spiritus
in CORPUS
- b) ex natura PHANTASIAE
- c) ex legibus *affectuum*
- d) ex caractere INDOLIS naturalis
habitualis
actualis

4) EXISTENTIA infestationis.

A. Exempla infestationis ANTE MOR-

TEM CHRISTI

a) IN BONIS FORTUNAE

Jobi (I.12.)

Gerasenorum Matth. VIII. 51.

b) In *bonis* CORPORIS

Ulcus Jobi (II. 7.)

Angelus percussor Exod. XII. 23.

Septem mariti Sarae Raguelis

Tob. VI. 14.

Mulier alligata a Satana

Luc. XIII. II. 15.

c) In *facultatibus mentis*

Saul a Spiritu nequam exagitatus

I. Reg. XVI. 14.

Paulus colaphizatus II. Cor. XII. 7.

Omnis TENTATIO immediata

Satana profecta, cujus rei habemus & EXEM-

PLA clarissima in Eva, Jobo, Juda Isc., ipso

Christo &c. & DOCUMENTA maxime pathetica.

d) *Obsessionis dæmoniacæ exempla* obvia in IV. Evangelistis.

B. *Documenta* obsessionis dæmoniacæ post mortem, & Ascensionem Christi ex SS. *Liberis*

C. *Sensa* SS. Patrum de infestatione post Ascensionem Christi continuari solita.

D. *Specimina indubitata* infestationis hodiernæ factæ.

5) *VINIS* infestationis a Deo permixtæ est bonorum commune majus electorum, oriturum ex occasione

- a) pugnæ, variarumque virtutum,
- b) *diffidentia* in se ipso
- c) frequentis *orationis*,
- d) *fiduciæ* in Deo,
- e) *vigilantiæ, & prudentiæ.*

6) *LIMES* infestationis.

a) Dæmon in omni genere infestationis suæ nihilo plus nocere homini potest, quam præcise permittat Deus.

b) Deus permittit nullum malum potest, nisi quod est medium per accidens necessarium boni communis maximi.

§. 105.

VI. *Ex nullo argumento probari cum certitudine potest, quod Angeli mali cum mundo presente per Magiam connectantur.*

1) *Notio*

6) *Obsessionis daemoniacae* exempla
obvia in IV. Evangelistis.

B. *Documenta* obsessionis daemoniacae
post mortem, & Ascensionem Christi ex SS.
Literis

C. *Sensa* SS. Patrum de infestatione
post Ascensionem Christi continuari solita.

D. *Specimina indubitata* infestationis
hodie dum factae.

5) FINIS infestationis a Deo permissae est
bonum commune majus electorum, oriturum
ex occasione

u
a) *pugnae*, variarumque virtutum,

b) *diffidentiae* in se ipso

c) frequentis *orationis*,

d) *fiduciae* in Deo,

e) *vigilantiae*, & *prudenticiae*.

6) LIMES infestationis.

a) Daemon in omni genere infesta-
tionis suae nihilo plus nocere homini potest,
quam praecise permittat Deus.

b) Deus permittere nullum malum
potest, nisi quod est medium per accidens ne-
cessarium boni communis maximi.

§. 105.

VI. *Ex nullo argumento probari cum cer-
titudine potest, quod Angeli mali cum mundo
praesente per Magiam connectantur.*

- 1) Notio prodigii, naturalis, angelici, divini.
- 2) notio *Magiæ* diabolicæ, ejusque *diffinitio*
- 3) *Specialis difficultas* circa possibilitatem *Magiæ*.
- 4) *Argumenta* vulgo ad probandam *Magiam* afferuntur

A. EX SCRIPTURIS

- a) prodigia Magorum Pharaonis
- b) Umbra Samuelis ex inferis *evocata*

c) *Magia* Simonis, & Elymæ.

B. EX SS. PATRIIS.

C. EX RITUALIBUS ab Ecclesia adprobatis.

D. ex FACTIS, uti sunt

- a) Divinationes Apollonii Tyanni
- b) Narratio de Juliano Apostata
- c) Processus Judiciales
- d) Decreta Pontificum.

5) CRISIS de his omnibus Argumentis
Nullum Certitudinis gradum attingit.

b) COROLLARIUM. Itaque prudentis, & moderati ingenii est,

- a) ejus probabilitatem universe *negare*

NEGARE

b) *no*

1) Notio *prodigii*, naturalis,
angelici,
divini.

2) notio *Magiae* diabolicae, ejusque *divisio*.

3) *Specialis difficultas* circa possibilitatem
Magiae.

4) *Argumenta* vulgo ad probandam Ma-
giam afferuntur

A. EX SCRIPTURIS

- a) prodigia Magorum Pharaonis
- b) Umbra Samuelis ex inferis evo-

c) Magia Simonis, & Elymae.

B. EX SS. PATRIBUS.

C. EX RITUALISBUS ab Ecclesia adpro-

batis.

D. EX FACTIS, uti sunt

- a) Divinationes Apollonii Tyanaei
- b) Narratio de Juliano Apostata
- c) Processus Judiciales
- d) Decreta Pontificum.

5) CRISIS de his omnibus Argumentis.

Nullum Certitudinis gradum attingit.

6) COROLLARIUM. Itaque prudentis, & mo-
derati ingenii est,

a) ejus probabilitatem universe non

NEGARE

b) nec vero ejus existentiam facili credulitate AFFIRMARE in quovis casu singulari, donec argumentis omni exceptione majoribus probetur. Regula enim Logicæ hæc est. *De veritate rei ex argumentorum vi judica; & nil unquam affirmandum, cuius ratio sufficiens asserri nequeat.*

ART. III.

TRACTATUS SPECIALIS III.

PRIMUS HOMO.

§. 106.

Ordo, & argumentum hujus Tractatus. Ut de diverso primi hominis statu perfecta idea obtineatur, TRIA universe consideranda veniunt, CREATIO Adami, PECCATUM Adami, EFFECTUS hujus peccati. 2) Creatio Adami ut clarius innotescat, CREATIO MUNDI distincte prius evolvenda. 3) In peccato Adami PRÆCEPTUM, præcepti TRANSGRESSIO, transgressionis POENA, & 4) omnis deique effectus, seu funesta in posteros omnes TRANSMISSIO meditanda est. Unde 5) DIVERSITAS STATUUM probe determinanda erit.

§. 107.

I. *Mundus hic evidenter a Deo creatus est.*
Gen. 1.

Solus Nexus.

K

1) Deus

b) nec vero ejus existentiam facili credulitate AFFIRMARE in quovis casu singulari, donec argumentis omni exceptione majoribus probeur. Regula enim Logicae haec est. *De veritate rei ex argumentorum vi judica; & nil unquam affirmandum, cuius ratio sufficiens afferri nequeat.*

ART. III.

TRACTATUS SPECIALIS III.

PRIMUS HOMO.

§. 106.

Ordo, & arguementum hujus Tractatus. Ut de diverso primi hominis statu perfecta idea obtineatur, TRIA universe consideranda veniunt, CREATIO Adami, PECCATUM Adami, EFFECTUS hujus peccati. 2) Creatio Adami ut clarius innotescat, CREATIO MUNDI distincte prius evolvenda. 3) In peccato Adami PRAECEPTUM, praecepti TRANSGRESSIO, transgressionis POENA, & 4) omnis denique *effectus*, seu funesta in posteros omnes TRANSMISSIO meditanda est. Unde 5) DIVERSITAS STATUUM probe determinanda erit.

§. 107.

I. *Mundus hic evidenter a Deo creatus est.*
Gen. 1.

1) Deus mundi hujus est ratio
 a) existentiae ULTIMA. Mundus enim est ens ab alio.

b) Ratio existentiae IMMEDIATA. Nulla enim substantia finita aliam producere e nihilo potest.

c) Ratio existentiae UNICA. Est enim ultima, & immediata.

d) Atqui, qui est ratio ultima, immediata, unica substantiae a se distinctae, *causa* CREAT.

° Argumentum ex *Ontologia*, & *Cosmologia*.

2) Moyses Gen. I. v. 1. Loquens de origine mundi loquitur de CREATIONE MUNDI.

a) Loquitur de INITIO mundi.

b) Mundi initium non nisi CREATIONE possibile est.

c) Creationis PRIMAE mentionem facit; secus IN PRINCIPIO FECISSE DEUM hoc universum, esset aperte falsum.

° *Sensus scripturae* ergo figitur hic adplicatione principiorum Ontologicorum.

3) Deus Mundum hunc creavit INTELLECTU, VOLUNTATE libera, & POTENTIA.

° Rationis distincte cogitantis usum non solum ostenditur, QUOD Deus fuerit ratio unica mundi, sed & QUOMODO fuerit principium hujus mundi.

1) Deus mundi hujus est ratio

a) existentiae ULTIMA. Mundus enim est ens ab alio.

b) Ratio existentiae IMMEDIATA.

Nulla enim substantia finita aliam producere e nihilo potest.

e) Ratio existentiae UNICA. Est enim ultima, & immediata.

d) Atqui, qui est ratio ultima, immediata, unica substantiae a se distinctae, eam CREAT.

* *Argumentum ex Ontologia, & Cosmo-*

‡

2) Moyses Gen. I. V. I. Loquens de origine mundi loquitur de CREATIONE MUNDI.

a) Loquitur de INITIO mundi.

b) Mundi initium nonnisi CREATIONE possibile est.

c) Creationis PRIMAE mentionem facit; secus IN PRINCIPIO FECISSE DEUM hoc universum, esset aperte falsum.

* *Sensus scripturae ergo figitur hic adplicatione principiorum Ontologicorum.*

3) Deus Mundum hunc creavit INTELLECTU, VOLUNTATE libera, & POTENTIA.

* Rationis distincte cogitantis usu non solum ostenditur, QUOD Deus fuerit ratio unica mundi, sed & QUOMODO fuerit principium hujus mundi.

4) *Naturæ, & Ordinis* Deus auctor est.

a) Dedit VIRIBUS naturalibus EXISTENTIAM,

b) & singulis elementis certum EXISTENDI MODUM.

c) In singulis porro PRIMAS eorum MODIFICATIONES determinavit.

° Deus ergo erat ratio, cur mundus EXISTERET, HOC ORDINE existeret, sub his LEGIBUS specificis existeret.

5) *Creatio NON UNICO MOMENTO facta est* (Gen. I.)

* Quæ PRÆCISE ex auctoritate divina adisci possunt, ab iis discernenda, quæ & ratione humana SIMUL, & auctoritate divina intelligi possunt.

§. 108.

II. *Creatio primorum hominum, & dona huic Creationis statui propria.*

I) *Creatio primorum in hoc mundo hominum.*

a) TEXTUS Scripturæ Gen. I. 26.

b) INTERPRETATIO hujus Textus authentica a S. Paulo facta. Act. XVII. 24.

c) RATIO distinguit in homine IMAGINEM DEI *naturalem* a supernaturali; illam in participatione essentiae divinae, nempe Intellectus, & Omnipotentiae reponit, hanc in perdurante gratia, cujus influxu, actiones liberas

4) *Naturae, & Ordinis* Deus auctor est.

a) Dedit VIRIBUS naturalibus EXISTENTIAM,

b) & singulis elementis certum EXISTENDI MODUM.

c) In singulis porro PRIMAS eorum MODIFICATIONES determinavit.

* Deus ergo erat ratio, cur mundus EXISTERET, HOC ORDINE existeret, sub his LEGIBUS specificis existeret.

5) Creatio NON UNICO MOMENTO facta est (Gen. I.)

* Quae PRAECISE ex auctoritate divina adisci possunt, ab iis discernenda, quae & ratione humana SIMUL, & auctoritate divina intelligi possunt.

§. 108.

II. *Creatio primorum hominum, & dona huic Creationis statui propria.*

1) *Creatio primorum in hoc mundo hominum.*

a) TEXTUS Scripturae Gen. I. 26.

b) INTERPRETATIO hujus Textus authentica a S. Paulo facta. Act. XVI. 24.

c) RATIO distinguit in homine IMAGINEM DEI *naturalem* a supernaturli; illam in participatione essentiae divinae, nempe Intellectus, & Omnipotentiae reponit, hanc in perdurante gratia, cujus influxu, actiones liberas

ad novam dignitatem elevante, naturalem DEI imaginem mire in nobis perficimus.

2) *Dona primo Creationis statui propria.*
Creati sunt primi homines

A. *cum distincta notitia sui ipsius, & rerum naturalium, & virili agendi prudentia.*

a) **EXISTENTIA** hujus doni. Eccl. XVII. 1.

b) *Necessitas* hujus doni. Præter enim homo, ductu, convictu, alloquio aliorum hominum destitutus, sine indita rerum naturalium scientia, tam cito ad usum rationis, & linguæ pervenire non potuisset. At qui *capacitas divini præcepti* (Gen. II. 16.), *capacitas percipiendæ divinæ benedictionis* (Gen. I. 28.), *potentia cuncta animalia nominandi* (Gen. II. 19.) sanæ rationis, & loquelæ usum arguunt.

c) **MODUS**, quo donum hoc concessum. **INFUSIO** multiplicis scientiæ facile concipitur, si Deus impressionibus externorum objectorum eam lucis vivaciam superfudisse dicatur, quæ attentionem Adami raperet ad singulas rerum notas ad percipiendas, & discernendas.

* *Lumen gratiæ* in seq. Tractatu, & *lumen gloriæ* in Theologia præctica explicandum huic explicationi ultimam perfectionem addent.

d) **INFUSIO LOQUELÆ**. Si exorto inter primos homines conceptuum significandorum

ad novam dignitatem elevante, naturalem DEI imaginem mire in nobis perficimus.

2) *Dona primo Creationis statui propria.*

Creati sunt primi homines

A. cum distincta notitia sui ipsius, & rerum naturalium, & virili agendi prudentia.

a) EXISTENTIA hujus doni. Eccles. XVII. 1.

b) *Necessitas* hujus doni, Primus enim homo, ductu, convictu, alloquio aliorum hominum destitutus, sine indita rerum naturalium scientia, tam cito ad usum rationis, & linguae pervenire non potuisset. Atqui *capacitas divini praecepti* (Gen. II. 16.), *capacitas percipiendae divinae benedictionis* (Gen. I. 28.), *potentia cuncta animalia nominandi* (Gen. II. 19.) sanae rationis, & loquelae usum arguunt.

c) MODUS, quo donum hoc concessum. INFUSIO multiplicis scientiae facile concipitur, si Deus impressionibus externorum objectorum eam lucis vivaciam superfudisse dicatur, quae attentionem Adami raperet ad singulas rerum notas ad percipiendas, & discernendas.

* *Lumen gratiae* in seq. Tractatu, & *lumen gloriae* in Theologia practica explicandum huic explicationi ultimam perfectionem addent.

d) INFUSIO LOQUELAE. Si exorto inter primos homines conceptuum significando-

rum mutuo desiderio, Deus simul in UNO voces articulatas, cum SIGNA CONCEPTUUM determinavit, simul in ALTERO IDEAS similium conceptuum excitavit; tandem ope phantasiae, quae semper has ideas cum his vocibus conjunctas, & has voces his ideis respondentes reprodixit, non potuit non sermonis facultas oriri.

o *Origo idearum, natura signorum, leges phantasiae, cui perspectae sunt ex Psychologia, neutra explicatio poterit esse suspecta.*

B. *Cum notitia supernaturali dogmatum fundamentalium.*

a) Finis ultimus creationis sine merito morali,

b) Meritum morale sine certa motivorum practice sufficientium notitia,

c) Certa motivorum notitia sine revelatione veritatum est impossibilis.

d) Medium necessarium non negat divina bonitas.

C. *Cum Justitia universali habituali.*

a) Deus fecit hominem rectum. Eccl. VII. 30. Hic locus exprimit *rectitudinem, rectitudinem physicam, quia DEI solius opus esse dicitur, (fecit) rectitudinem permanentem intellectus, & voluntatis.*

b) Atqui haec *rectitudo permanens* non est nisi Facultas moralis, *virtutes omnes* recto ordine completo exercendi.

rum mutuo desiderio, Deus simul in UNO voces articulatas, ceu SIGNA CONCEPTUUM determinavit, simul in ALTERO IDEAS similium conceptuum excitavit; tandem ope phantasiae, quae semper has ideas cum his vocibus conjunctas, & has voces his ideis respondentes reoriri. produxit, non potuit non sermonis facultas

* *Origo idearum, natura signorum, leges phantasiae, cui perspectae sunt ex Psychologia, neutra explicatio poterit esse suspecta.*

B. Cum notitia supernaturali dogmatum fundamentalium.

- a) Finis ultimus creationis sine merito morali,
- b) Meritum morale sine certa motivorum practice sufficientium notitia,
- c) Certa motivorum notitia sine revelatione veritatum est impossibilis.
- d) Medium necessarium non negat divina bonitas.

C. Cum Justitia universali habituali.

- a) Deus fecit hominem rectum. Eccles. VII. 30. Hic locus exprimit *rectitudinem, rectitudinem physicam, quia DEI solius opus esse dicitur, (fecit) rectitudinem permanentem* intellectus, & voluntatis.
- b) Atqui haec *rectitudo permanens* non est nisi Facultas moralis, *virtutes omnes recto ordine completo excercendi.*

c) Facultas virtutes recto ordine completo exercendi est **JUSTITIA UNIVERSALIS PERDURANS.**

d) Hæc justitia est gratia vere **SANCTIFICANS**; importat enim potentiam moralem ad omnes actiones liberas cum Sanctitate peragendas. Hæc moralis potentia constanter homini competens supponit in Deo constantem *Benevolentiam*, quæ & voluntatem a prævis adpetitionibus, & intellectum ab errore, & ignorantia præservet, & utramque in rectitudine conservet. Hæc perdurans benevolentia divina, omnipotentiam ad conservandam hominis rectitudinem adplicans, est **VERA GRATIA**, quia benevolentia efficax, estque gratia **SANCTIFICANS**, quia potentiam peragendi confert.

* Sicut *rectitudo moralis*, *rectitudo physica*, *Virtus*, *gratia*, suis in conceptibus clare perspectæ sunt, nulla porro obscuritas his veritatibus inesse poterit. Jam vero notionem utriusque rectitudinis Theologia practica, sicut & conceptum omnem virtutis, naturam vero gratiæ Theologia theoretica in tractatu seq. eju loco proprio evolvit. Unde nexus hujus tertii tractatus cum sequente, & nexus Theologiæ theoreticæ cum practica innotescit. Alterum, quod hic commonendum est, spectat ad ingentem Metaphysicæ usum in figendo *Scripturæ sensu*. Quod ipsum revelationis præceden-

c) Facultas virtutes recto ordine completo exercendi est JUSTITIA UNIVERSALIS PERDURANS.

d) Haec justitia est gratia vere SANCTIFICANS; importat enim potentiam moralem ad omnes actiones liberas cum Sanctitate peragendas. Haec moralis potentia constanter homini competens supponit in Deo constantem *Benevolentiam*, quae & voluntatem a pravis adpetitionibus, & intellectum ab errore, & ignorantia praeservet, & utramque in rectitudine conservet. Haec perdurans benevolentia divina, omnipotentiam ad conservandam hominis rectitudinem adplicans, est VERA GRATIA, quia benevolentia efficax, estque gratia SANCTIFICANS, quia potentiam peragendi confert.

* Sicut *rectitudo moralis, rectitudo physica, Virtus, gratia*, suis in conceptibus clare perspectae sunt, nulla porro obscuritas his veritatibus inesse poterit. Jam vero notionem utriusque rectitudinis Theologia practica, sicut & conceptum omnem virtutis, naturam vero gratis Theologia theoretica in tractatu seq. ceu loco proprio evolvit. Unde nexus hujus tertii tractatus cum sequente, & nexus Theologiae theoreticae cum practica innotescit. Alterum, quod hic commonendum est, spectat ad ingentem Metaphysices usum in sigendo *Scripturae sensu*. Quod ipsum revelationis prae-

cedentis, & rationis subsequenter CONCORDIAM manifeste ostendit.

e) Eadem rectitudo primi hominis conjuncta est cum *absentia omnis inordinationis*, quæ in hoc Statu seu rebellionem carnis, seu inferioris appetitus præcipitantiam conficit. Perfecta enim rectitudo excludit omnem defectum rectitudinis.

f) Eadem rectitudo importat *gratias actuales tam vivaces*, ut attentio Adamæ tam cito bonum verum adprehenderet, sicut nostra bonum mere adparens adpercipit. Sine his enim nec rectitudo physica (a), nec gratia sanctificans (d), nec immunitas a rebellionem carnis, & appetitus inferioris (e), concipi unquam posset.

o Felicissimam ergo rectitudinis notionem esse oportet, ex qua
*justitiam originalem
gratiam vere sanctificantem,
gratias actuales
immunitatem a concupiscentia &c.*

cum tanta evidentia intulimus.

D. Cum IMMORTALITATE totius compositi humani. Gen. II. 17.

a) Hoc donum oriebatur partim ex SINGULARI DEI PROVIDENTIA, extrinsecas mortis causas arcente.

b) Partim ex FRUCTU LIGNI VITÆ, qui internum corporis temperamentum conservabat, & reparabat.

cedentis, & rationis subsequentis CONCORDIAM manifeste ostendit.

e) Eadem rectitudo primi hominis conjuncta est cum *abstentia omnis inordinationis*, quae in hoc Statu seu rebellionem carnis, seu inferioris adpetitus praecipitantiam conficit. Perfecta enim rectitudo excludit omnem defectum rectitudinis.

f) Eadem rectitudo importat *gratias actuales tam vivaces*, ut attentio Adami tam cito bonum verum adprehenderet, sicut nostra bonum mere adparens adpercipit. Sine his enim nec rectitudo physica (a), nec gratia sanctificans (d), nec immunitas a rebellionem carnis, & adpetitus inferioris (e), concipi unquam posset.

* Faecundissimam ergo rectitudinis notionem esse oportet, ex qua
justitiam originalem
gratiam vere sanctificantem,
gratias actuales
immunitatem a concupiscentia &c.
cum tanta evidentia intulimus.

D. Cum IMMORTALITATE totius compositi humani. Gen. II. 17.

a) Hoc donum oriebatur partim ex SINGULARI DEI PROVIDENTIA, extrinsecas mortis causas arcente.

b) Partim EX FRUCTU LIGNI VITAE, qui internum corporis temperamentum conservabat, & reparabat.

° *Rationem hujus doni completam esse datam inde patet: quia omnium hominum mors seu ex ipsa Machinæ corporeæ destructione, seu ex vi externa corpori etiam sano illata, seu ex utraque simul consequitur.*

§. 109.

III. *Peccatum mortale primorum hominum.*

I) *PRÆCEPTUM non edendi ex ligno Scientiæ. Gen II. 16.*

a) *NATURA præcepti. Non fuit NATURALE: quia fructus edi prohibitus per se malus non erat; ergo POSITIVUM.*

b) *FINIS hujus præcepti fuit, ut DEUS observationem legis naturalis urgeret, ut primi hominis externe contestarentur Cultum Deo debitum religionis internæ, h. e., Fidei spei, & Charitatis generale prædominium super omnes affectus ostenderent, ut sibi & posteris conservationem status primigenii promererentur, ut denique sibi saltem beatitudinem æternam bono usu libertatis instar præmii acquirerent.*

c) *FINIS HIC ET RATIONE MULTIPLEX (nempe legem primam naturæ promovere medio etiam positivo, beatitudinem maximam urgere &c.) & re idem, divina sapientiæ Consilio dignissimus est.*

d) *Cum ergo restitudo præcepti ex dignitate finis recte æstimetur, Theistarum risum,*

* *Rationem hujus doni completam esse datam inde patet: quia omnium hominum mors seu ex ipsa Machinae corporeae destructione, seu ex vi externa corpori etiam sano illata, seu ex utraque simul consequitur.*

§. 109.

III. *Peccatum mortale primorum hominum.*

1) PRAECEPTUM non edendi ex ligno Scientiae. Gen II. 16.

a) NATURA praecepti. Non fuit NATURALE: quia fructus edi prohibitus per se malus non erat; ergo POSITIVUM.

b) FINIS hujus praecepti fuit, ut DEUS observationem legis naturalis urgeret, ut primi homines externe contestarentur Cultum Deo debitum religionis internae, h. e., Fidei spei, & Charitatis generale praedominium super omnes affectus ostenderent, ut sibi & posteris conservationem status primigenii promererentur, ut denique sibi saltem beatitudinem aeternam bono usu libertatis instar praemii acquirerent.

c) FINIS HIC ET RATIONE MULTIPLEX

(nempe legem primam naturae promovere medio etiam positivo, beatitudinem maximam urgere &c.) & re idem, *divinae sapientiae Consilio dignissimus est.*

d) Cum ergo rectitudo praecepti ex dignitate finis recte aestimetur, *Theistarum*

risum, quo divinum hoc præceptum infestantur, ratione sufficiente carere, & ignorantia seu vera, seu affectata inimiti ostenditur.

2) TRANSGRESSIO hujus præcepti voluntaria.

A. Peccatum EVÆ. Gen. III. 7.

a) Excellentie divinæ adpetitus fuit veluti primus tentationis consensus. " & eritis sicut Dii.

b) Superbia hæc imperabat DEFLECTIONEM A FIDE, quæ defectio timorem pœnæ sustulit. " Nequaquam morte moriemini.

c) Sublato timore pœnæ a Deo intentatæ, superbia imperabat elum pomi, seu MEDIUM celsitudinis divinæ consequendæ. " & tulit de fructu illius, & comedit.

° BREVIUS: divinæ excellentie desiderium, seu amor complacentie in fine praviso imperabat submotionem impedimenti, & usum medii. Impedimentum est fides, elus pomi medium.

B. Peccatum Adami.

a) Partim eadem superbia, partim studium placendi suæ conjugii est AFFECTUS IMPERANS.

b) Ex hoc imperio itidem secuta INFIDELITAS.

c) Ex infidelitate INOBEDIENTIA

° Affectus IMPERANS, notio FINIUM, MEDIORUM, IMPEDIMENTORUM, genesim peccati accurate explicant.

risum, quo divinum hoc praeceptum insectantur, ratione sufficiente carere, & ignorantia seu vera, seu affectata inniti ostenditur.

2) TRANSGRESSIO hujus praecepti voluntaria.

A. *Peccatum EVAE*. Gen. III. 7.

a) Excellentiae divinae adpetitus fuit veluti *primus tentationis consensus*, "& erit in illi

b) Superbia haec imperabat DEFLECTIONEM A FIDE, quae defectio timorem poenae sustulit. "*Nequaquam morte moriemini*."

c) Sublato timore poenae a Deo intentatae, superbia imperabat esum pomi, ceu **MEDIUM** celsitudinis divinae consequendae. „& *tulit de fructu illius, & comedit*."

seu * **BREVIUS**: divinae excellentiae desiderium, amor complacentiae in fine praevisto imperabat submotionem impedimenti, & usum medii. Impedimentum est fides, esus pomi medium.

B. *Peccatum Adami*.

a) Partim eadem superbia, partim studium placendi suae conjugi est **AFFECTUS IMPERANS**.

b) Ex hoc imperio itidem secuta **INFIDELITAS**.

c) Ex infidelitate **INOBEDIENTIA**

* **Affectus IMPERANS**, notio **FINIUM**, **MEDIORUM**, **IMPEDIMENTORUM**, *genesin peccati accurate explicant*.

Ratio possibilitatis in clarissima dogmatum fundamentalium notitia peccatum gravissimum committendi inest in NATURA SUPERBIE. Hæc enim, cum sensus intimus de propria perfectione, & felicitate, facillime mentem a puro bono avocet, & in fruenda, & augenda delectatione, ex statu felicitatis præsentis exorta, veluti figit. Hæc ipsa reflexio servit ad singulos quasi gradus peccati primorum hominum distinctius declarandos.

a) Ex statu primævæ felicitatis orta est aliqua in propria felicitate ACQUIESCENTIA.

b) Ex hac acquiescentia *inconsideratio* aliqua superbiæ propria,

c) ex inconsiderantia *amor inordinatus sui ipsius*.

d) Ex hoc amore *desiderium excellentiæ* divinæ, occasione Tentationis ad id invitante.

e) Ex hoc desiderio *infidelitas*

f) & ex infidelitate *inobedientia* secuta est.

3) Pœna peccati

a) Amissio originalis justitiæ,

b) Mors corporis,

c) Ceteræ miseriæ huic statui propriæ,

d) Reatus pœnæ aternæ,

e) Transmissio ignominiosa malorum omnium in posteros.

4) Pœ-

** Ratio possibilitatis in clarissima dogmatum fundamentalium notitia peccatum gravissimum committendi inest in NATURA SUPERBIAE. Haec enim, ceu sensus intimus de propria perfectione, & felicitate, facillime mentem a puro bono avocat, & in fruenda, & augenda delectatione, ex statu felicitatis praesentis exorta, veluti figit. Haec ipsa reflexio servit ad singulos quasi gradus peccati primorum hominum distinctius declarandos.

a) Ex statu primaevae felicitatis orta est aliqua in propria felicitate ACQUIESCENTIA.

b) Ex hac acquiescentia *inconsideratio* aliqua superbiae propria,

c) ex inconsiderantia *amor inordinatus sui ipsius*.

d) Ex hoc amore *desiderium excellentiae* divinae, occasione Tentationis ad id invitante.

e) Ex hoc desiderio *infidelitas*

f) & ex infidelitate *inobedientia* secuta est.

3) Poena peccati

a) Amissio originalis justitiae,

b) Mors corporis,

c) Ceterae miseriae huic statui propriae,

d) Reatus poenae aeternae,

c) Transmissio ignominiosa malorum omnium in posteros.

4) Pœnitentia de peccato. Sap. X.

STATUM PECCATI OMNEM explicat, qui præceptum (1), transgressionem præcepti (2), transgressionis pœnam (3), pœnæ hujus remissionem (4) rite proponit.

§. 110.

IV. *Omnes, qui ex Adamo nascimur, vi solius originis concipimur in peccato originali.*

1) NOTIO genuina de peccato originali methodo synthetica prius stabilienda.

A. Destituti originali iustitia nascimur cum ignorantia dogmatum fundamentalium moraliter invincibili, & cum facilitate crumpendi in affectus rationem prævenientes.

a) Ignorantiam invincibilem ostendit DEFECTUS CRITERII univèrse apti ad cognoscenda certo dogmata fundamentalia.

b) Facilitas crumpendi in affectus rationem prævenientes consequitur ex lentissimo infantia nostræ ad rationis usum progressu. Habitus enim affectuum per bona adparentia validissime corroborantur, antequam ratio de bonorum adparentium veritate judicare possit.

Unde melior psychologia lento cognitionum progressui penitus evolvendo proprium locum assignat.

B. Hæc FACILITAS permanens crumpendi in affectus rationis iudicium prævenientes,

4) Poenitentia de peccato. Sap. X.

* STATUM PECCATI OMNEM explicat, qui
praeceptum (1), *transgressionem praecepti*
(2), *transgressionis poenam* (3), *poenae hu-*
jus remissionem (4) rite proponit.

IV. *Omnes, qui ex Adamo nascimur, vi*
soliis originis concipimur in peccato originali.

1) NOTIO genuina de peccato originali me-
thodo synthetica prius stabilienda.

A. Destituti originali justitia nascimur
cum ignorantia dogmatum fundamentalium mo-
raliter invincibili, & cum facilitate prorump-
pendi in affectus rationem praevenientes.

a) Ignorantiam invincibilem osten-
dit DEFECTUS CRITERII universe apti ad cog-
noscenda certo dogmata fundamentalia.

b) Facilitas erumpendi in affectus
rationem praevenientes consequitur *ex lentissimo*
infantiae nostrae ad rationis usum progressu.
Habitus enim affectuum per bona adparentia va-
lidissime corroborantur, antequam ratio de bo-
norum adparentium veritate judicare possit.

* Unde *melior psychologia* lento cognitio-
num progressui penitus evolvendo proprium
locum assignat.

B. Haec FACILITAS permanens erum-
pendi in affectus rationis iudicium praevenien-

tes, juncta DIFFICULTATI eisdem per rationis
judicium reprimendi, est CONUPISCENTIA HA-
BITUALIS.

a) Notæ partiales concupiscentiam
habitualem componentes sunt *negatio stabilis*
IDEARUM distinctarum DE BONO VERO,

b) *Negatio POTENTIAE eisdem ac-*
quirendi,

c) *Facilitas acquirendi ideas con-*
fusas de bono adparente, easque conservandi.

o Unde omnes nascimur in concupiscentia ha-
bituali: quia nascimur cum ignorantia, & dicta
facilitate A.

C. Ex concupiscentia habituali nascitur
PHYSICA necessitate ACTUALIS.

a) Actualis est AFFECTUS rationem
proveniens.

b) Hic affectus CONSEQUITUR ex
vivacitate Stimulorum, & ex absentia motivi
contrarii.

c) Vivacitas stimulorum, motivi
contrarii expert, determinat NECESSITATEM
PHYSICAM affectus

D. Ex concupiscentia actuali oritur ne-
cessitas MORALIS eidem voluntate PHYSICE li-
bera consentiendi.

a) Ignorantia de vero bono morali-
ter invincibilis infert necessitatem moralem con-
sentiendi,

b) Ne-

tes, juncta DIFFICULTATI eosdem per rationis
judicium reprimendi, est CONCUPISCENTIA HA-

BITUALIS.

a) Notae partiales concupiscentiam
habitualemente componentes sunt *negatio stabilis*
IDEARUM *distinctarum* DE BONO VERO,

b) *Negatio* POTENTIAE *easdem ac-*
quirendi,

c) *Facilitas acquirendi ideas con-*
fusas de bono adparente, easque conservandi.

* Unde omnes nascimur in *concupiscentia ha-*
bituali: quia nascimur cum ignorantia, & dicta-
facilitate A.

C. *Ex concupiscentia habituali nascitur*
PHYSICA *necessitate* ACTUALIS.

a) Actualis est AFFECTUS *rationem*
praeveniens.

b) Hic affectus CONSEQUITUR ex
vivacitate Stimulorum, & ex absentia motivi
contrarii.

c) Vivacitas stimulorum, motivi
contrarii expers, determinat NECESSITATEM
PHYSICAM affectus

D. *Ex concupiscentia actuali oritur ne-*
cessitas MORALIS eidem voluntate PHYSICE *li-*
bera consentiendi.

a) Ignorantia de vero bono *morali-*
ter invincibilis infert necessitatem *moralem con-*
sentendi.

b) Necessitas moralis relinquit libertatem physicam.

E. Hæc moralis necessitas actuali Concupiscentiæ consentiendi facit nos *INEPTOS ad finem ultimum Creationis instar præmii consequendum.*

F. Vi originis ab Adamo nobis non suppetit *REMEDIU*M adversus hanc moralem necessitatem, & exortam inde naturæ humanæ ad finem ultimum consequendum insufficientiam.

a) *REMEDIU* M sufficiens non est nisi *GRATIA* supernaturalis, bonum verum intellectui vivaciter proponens, & voluntati efficaciter suadens.

b) *SECURITAS* de hac gratia supponit *BENEVOLENTIAM DEI* stabilem, quæ omnipotentiam constanter applicatam teneat ad danda auxilia, in hypothese præsentis obligationis divinæ necessaria.

c) Hanc Benevolentiam stabilem nobis Adamus ita non *PROMERUIT* fideli obsequio, ut ipse ea spoliari promeruerit.

G. Colligamus jam singulas notas, & ex eis notionem componamus unicam. Nasceretur omnes

a) in *DEFECTU* *MEDII* a fine ultimo, h. e. cum concupiscentia habituali

b) *SINE* *REMEDIO* hujus insufficientiæ,

c) &

b) Necessitas moralis relinquit *libertatem* physicam.

E. Haec moralis necessitas actuali Concupiscentiae consentiendi facit nos **INEPTOS** *ad sinem ultimum Creationis instar praemii conse-*

pendii

F. Vi originis ab Adamo nobis non suppetit **REMEDIUM** adversus hanc moralem necessitatem, & exortam inde naturae humanae ad finem ultimum consequendum insufficientiam.

a) **REMEDIUM** sufficiens non est nisi **GRATIA** supernaturalis, bonum verum intellectui vivaciter proponens, & voluntati efficaciter suadens.

b) **SECURITAS** de hac gratia supponit **BENEVOLENTIAM** *DEI stabilem*, quae omnipotentiam constanter adplicatam teneat ad danda auxilia, in hypothese praesentis obligationis divinae necessaria.

c) Hanc Benevolentiam stabilem nobis Adamus ita non **PROMERUIT** fideli obsequio, ut ipse ea spoliari promeruerit.

G. Colligamus jam singulas notas, & ex eis notionem componamus unicam. Nasceremur omnes

a) in **DEFECTU MEDII** a fine ultimo,
h. e. cum concupiscentia habituali

b) **SINE REMEDIO** hujus insufficientiae,

tiae,

c) & quidem VI SOLIUS ORIGINIS
ex Adamo peccante

d) Hic defectus est defectus ORI-
GINALIS, defectus TOTIUS NATURÆ, defectus
PERMANENS.

H. Itaque PECCATUM ORIGINALE est
defectus totius naturæ ab aptitudine mediæ
idonei ad finem ultimum creationis, sine alio
ejus remedio sufficiente, vi solius originis ex
Adamo in nobis existens.

° Peccatum omne est defectus mediæ a fine.
Defectus hic seu mere PHYSICUS, seu LIBER, uter-
que seu transiens, seu PERDURANS. Peccatum
PERDURANS seu ACTUS, seu NATURÆ est. *Realitas*
hujus notionis, & divisionis universe in
Theologia practica, realitas definitionis de
peccato originali ostenditur seq. n.

2) REALITAS notionis de peccato originali
ex) sacra Scriptura.

A. *Concipimur omnes, qui ex Adamo
nascimur, vi hujus originis solius in hoc natu-
ræ universæ defectu n. præc. definito.*

a) Job. XIV. 4. *Quis potest facere
mundum de immundo conceptum semine? Non-
ne tu, qui solus es?*

Hic nec sermo est de macula CORPORÆ, nec
de macula mentis LIBERÆ ADMISSÆ: ergo ser-
mo est de DEFECTU NATURÆ. Jam vero hu-
mana natura non potest deficere nisi ab aptitu-
dine ad FINEM ULTIMUM. Hic naturæ defectus
inest

c) & quidem VI SOLIUS ORIGINIS

ex Adarno peccante

d) Hic defectus est defectus ORI-

GINALIS, defectus TOTIUS NATURAE, defectus

H. Itaque PECCATUM ^{PERMANENS} ORIGINALE est defectus totius naturae ab aptitudine medii idonei ad finem ultimum creationis, sine alio ejus remedio sufficiente, vi solius originis ex Adamo in nobis existens.

* Peccatum omne est defectus medii a fine.

Defectus hic seu mere PHYSICUS, seu LIBER, uterque seu transiens, seu PERDURANS. Peccatum PERDURANS seu ACTUS, seu NATURAE est. *Realitas* hujus notionis, & divisionis universe in Theologia practica, realitas definitionis de peccato originali ostenditur seq. n.

2) REALITAS *notionis de peccato originali ex sacra Scriptura.*

A. *Concipimur omnes, qui ex Adamo nascimur, vi hujus originis solius in hoc naturae universae defect n. praec. definito.*

a) Job. XIV. 4. *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu, qui solus es?*

Hic nec sermo est de macula CORPOREA, nec de macula mentis LIBERA ADMISSA: ergo sermo est de DEFECTU NATURAE. Jam vero humana natura non potest deficere nisi ab aptitudine ad FINEM ULTIMUM. Hic naturae defectus

est vi CONCEPTUS SOLIUS ex parentibus.
Hic defectus per se est sine REMEDIO.

o En novum exemplum sensum literalem accurata notione figendi. Porro idem ratiocinium obtinet circa seq. textus.

b) Ps. L. 7. *Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.*

c) Rom. V. 12. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes mors pertransit, in quo OMNES PECCARUNT.*

d) II. Cor. V. 14. *Unus pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt.* Comparetur hæc illatio Apostoli cum illo adserto Christi Joan. III. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum DEI.*

o Est sane politissima ratione opus in selectu textuum, ne minus emphaticos proferendo, veritatem A catholicis suspectam reddamus, & clariores negligendo, tenuem nimis Scripturæ notitiam prodamus.

B. *Natura peccati originalis* consistit in hoc, quod concipiamur,

a) Cum concupiscentia habituali.

b) Cum defectu remedii, seu gratiæ sanctificantis.

c) Et quidem vi originis ex Adamo.

Prima duo essentiam PECCATI NATURÆ expriment,

inest vi **CONCEPTUS SOLIUS** ex parentibus.
Hic defectus per se est sine **REMEDIO**.

* En novum exemplum sensum literalem accurata notione figendi. Porro idem ratio-cinium obtinet circa seq. textus.

b) Ps. L. 7. *Ecce in iniquitatibus conceptus sum, & in peccatis concepit me mater mea.*

c) Rom. V. 12. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes mors pertransit, in quo OMNES PECCARUNT.*

d) II. Cor. V. 14. *Unus pro omnibus mortuus est; ergo omnes mortui sunt.*

Comparetur haec illatio Apostoli cum illo adserto Christi Joan. III. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum DEI.*

* Est sane politissima ratione opus in selectu textuum, ne minus emphaticos preferendo, veritatem A catholicis suspectam reddamus, & clariores negligendo, tenuem nimis Scripturae notitiam prodamus.

B. *Natura peccati originalis* consistit in hoc, quod concipiamur,

a) *Cum concupiscentia habituali.*

b) *Cum defectu remedii, seu gratiae sanctificantis.*

c) *Et quidem vi originis ex Adamo.*

Prima duo essentiam **PECCATI NATURAE** expri-

mant, ultimum peccati ORIGINALIS essentiam conficit. HÆC TRIA simul sumpta naturam universam, prout ab Adamo descendit, faciunt INEPTAM ad finem ultimum. Atqui in defectu medii ad finem omne peccatum consistit.

C. *Scriptura ultra hæc tria nil porro ad naturam peccati originalis requirit.* De hoc enim præcise tria docet,

a) Esse VITIUM CONCEPTIONE JAM INSITUM. In iniquitatibus CONCEPTUS sum Psalm. L.

b) Esse VITIUM NATURÆ, non personæ: eramus NATURA filii iræ, Ephes. II. 3.

c) Vitium hoc ortum esse ex DELICTO ADAMI, qui inobedientia sic fuit causa nostræ spiritualis mortis, sicut obedientia, fuit Christus causa vitæ nostræ spiritualis. Rom. V. 19. Atqui Christus promeruit nobis gratiam sanctificantem, ergo Adamus eam nobis non promeruit.

D. *Sicut Scriptura, ita nec Ecclesia plus ad naturam peccati originalis requirit.* Sic docet Tridentinum Sess. V.

a) Non solum mortem corporis transfundi, sed & peccatum, seu mortem animas

b) tolli per Baptismum id, quod propriam peccati originalis naturam habet,

c) Concupiscentiam in renatis remanere, & peccatum appellari, quia ex peccato est, & ad peccatum inclinatur.

mant, *ultimum* peccati ORIGINALIS essentiam consicit. HAEC TRIA simul sumta naturam universam, prout ab Adamo descendit, faciunt INEPTAM ad finem ultimum. Atqui in defectu medii ad finem omne peccatum consistit.

C. *Scriptura ultra haec tria nil porro ad naturam peccati originalis requirit. De hoc enim praecise tria docet,*

a) Esse VITIUM CONCEPTIONE JAM INSITUM. In iniquitatibus CONCEPTUS sum

Psalm. L.

b) Esse VITIUM NATURAE, non personae: eramus NATURA filii irae, Ephes. II. 3.

c) Vitium hoc ortum esse EX DELICTO ADAMI, qui inobedientia sic fuit causa nostrae spiritualis mortis, sicut obedientia, fuit Christus causa vitae nostrae spiritualis. Rom. V. 19. Atqui Christus promeruit nobis gratiam sanctificantem, ergo Adamus eam nobis non promeruit.

D. *Sicut Scriptura, ita nec Ecclesia plus ad naturam peccati originalis requirit. Sic docet Tridentinum Sess. V.*

a) Non solum mortem corporis transfundi, sed & *peccatum, ceu mortem animae*

b) *tolli per Baptismum* id, quod propriam peccati originalis naturam habet,

c) *Concupiscentiam in renatis* remanere, & peccatum appellari, quia ex peccato est, & ad peccatum inclinatur.

Jam vero hæc omnia cum dato conceptu optime consentiant. Sic defectus gratiæ sanctificantis certe est MORS ANIMÆ.

Cum ergo per Baptismum gratia sanctificans restituatur; tollitur id, quod PROPRIE PECCATUM ORIGINALE conficit. Non enim sola concupiscentia, sed tantum una cum defectu gratiæ sanctificantis naturam facit INEPTAM ad finem ultimum. Atqui in hac ineptitudine ratio peccati originalis consistit.

Hinc CONCUSCIENTIA in Baptizatis relicta, & GRATIÆ SANCTIFICANTIS remedio suffulta adeo peccatum originale non est, adeo defectus a fine non est, ut potius sit aptissimum medium MAJORIS BEATITUDINIS consequendæ.

3) REFLEXIO super hunc explicandi modum.

a) Salvat totum DOGMA, prout seu a Scripturis, seu ab Ecclesia proponitur.

b) Salvat IPSOS LOQUENDI MODOS Scripturæ & Ecclesiæ usu consecratos. Est enim verum peccatum cuique proprium, sicut cuius natura, & origo ex Adamo propria est.

c) SAPIENTIAM, BONITATEM, ET SANCTITATEM DEI ab omni imperfectione vindicat. Subtrahere enim posteris Adami favorem indebitum, & simul facere decretum, hujus ipsius favoris indebiti subtractionem favore multo majore iterum indebito per Christum concedendo compensare, quid est nisi bo-

Jam vero haec omnia cum dato conceptu optim econsentiunt. Sic defectus gratiae sanctificantis certe est MORS ANIMAE.

Cum ergo per Baptismum gratia sanctificans restituatur; tollitur id, quod PROPRIE PECCATUM ORIGINALE conficit. Non enim sola *concupiscentia*, sed tantum una cum *defectu gratiae sanctificantis* naturam facit INEPTAM ad finem ultimum. Atqui in hac ineptitudine ratio peccati originalis consistit.

Hinc CONCUPISCENTIA in Baptizatis relicta, & GRATIAE SANCTIFICANTIS remedio suffulta adeo peccatum originale non est, adeo defectus a fine non est, ut potius sit aptissimum medium MAJORIS BEATITUDINIS consequendae.

3) REFLEXIO super hunc explicandi modum.

a) Salvat totum DOGMA, prout seu a Scripturis, seu ab Ecclesia proponitur.

b) Salvat IPSOS LOQUENDI MODOS Scripturae & Ecclesiae usu consecratos. Est enim *verum* peccatum cuique proprium, sicut cuius natura, & origo ex Adamo propria est.

c) SAPIENTIAM, BONITATEM, ET SANCTITATEM DEI ab omni imperfectione vindicat. Subtrahere enim posteris Adami favorem indebitum, & simul facere decretum, hujus ipsius favoris indebiti subtractionem favore multo majore iterum indebito per Christum concedendo compensare, *quid est nisi bo-*

num minus subtrahere, ut majoris capax evadamus.

d) Ipsum PECCATUM ORIGINALE ab omni contradictionis specie liberat. Conceptus enim defectus naturæ, defectus permanentis, defectus originalis, defectus remedio destituti, omnes sane reales sunt.

e) THEISTARUM IRRISIONES facillime refutat. Omnes enim exinde ortæ sunt, quod substantiam dogmatis cum modo explicandi PRÆPOSTERO confuderint.

f) Cum exactissimis genuinæ METAPHYSICES PRINCIPIS apprime consentit.

g) Maximam vero suam claritatem debet tum LOGICÆ, quæ peccati physici, & liberi realitatem ostendit, tum PSYCHOLOGIÆ, quæ naturam CONCUSCIENTIÆ distincte evoluit.

h) NOVUS non est SUBSTANTIA, sed CLARITATE conceptum.

4) Crisis de SYSTEMATE ALLIGATIONIS.

a) Ad dogma non pertinet; est enim modus EXPLICANDI ARBITRARIUS.

b) In Scripturis ipsis NULLUM FUNDAMENTUM habet. Textus enim Gen. XVII. 13, & Osee Cap. VI. 7. Sicut unice citari possunt, ita ad rem minime faciunt.

c) Nullum porro fundamentum habet IN SS. ECCLESIE PATRIBUS.

d) Evidentem contradictionem involvit; nam imputari mihi nullus actus potest, cujus

num minus subtrahere, ut majoris capaces evadamus.

d) Ipsum PECCATUM ORIGINALE ab omni contraccionis specie liberat. Conceptus enim defectus naturae, defectus permanentis, defectus originalis, defectus remedio destituti, omnes sane reales sunt.

e) THEISTARUM IRRISIONES facillime refutat. Omnes enim exinde ortae sunt, quod substantiam dogmatis cum modo explicandi PRAEPOSTERO confuderint.

f) Cum exactissimis genuinae METAPHYSICES PRINCIPIIS apprime consentit.

g) Maximam vero suam claritatem debet tum LOGICAE, quae peccati physici, & liberi realitatem ostendit, tum PSYCHOLOGIAE, quae naturam CONCUPISCENTIAE distincte evolvit.

h) NOVUS non est SUBSTANTIA, sed CLARITATE conceptum.

4) *Crisis de* SYSTEMATE ALLIGATIONIS.

a) Ad dogma non pertinet; est enim modus EXPLICANDI ARBITRARIUS.

b) In Scripturis ipsis NULLUM FUNDAMENTUM *habet*. Textus enim Gen. XVII. 13, & Oseae Cap. VI. 7. Sicut unice citari possunt, ita ad rem minime faciunt.

c) Nullum porro fundamentum habet IN SS. ECCLESIAE PATRIBUS.

d) *Evidentem contradictionem involvit*; nam imputari mihi nullus actus potest,

cujus ego principium voluntarium, & liberum non fui.

Atqui ego nondum existens nec physicum, nec morale principium actionis peccaminosæ Adami esse potui.

Ergo eam ex vero imputare Deus mihi nequit. Unde notio *imputationis*,
notio *principii*,
notio *libertatis* systema illud aperte contradictionis arguant.

e) Modus hic explicandi NECESSARIUS non est: suppetit enim facilior.

f) Si porro repugnante nequiquam ratione retinetur, omnes adversariorum Religionis IRRISIONES, ceu hoc unico fundamento NIXÆ, confirmantur; etsi & modus explicandi ejusmodi Catholicorum, & irrisio adversariorum ratione sufficiente ex æquo careat.

§. III.

V. B. Virgo a labe originali præservata est.

1) Moraliter certum est, Ecclesiam Catholicam nec materialem errorem committere posse in generali morum præcepto etiam mere Ecclesiastico.

2) Atqui hodie moraliter certum est, Ecclesiam Catholicam generali morum lege colere conceptionem B. Virginis ceu immaculatam.

cujus ego principium voluntarium, & liberum non fui.

Atqui ego nondum existens nec physicum, nec morale principium actionis peccaminosae Adami esse potui.

Ergo eam ex vero imputare Deus mihi nequit. Unde notio *imputationis*

notio *principii*,

notio *libertatis* systema illud aperte contradictionis arguunt.

e) Modus hic explicandi NECESSARIUS non est: suppetit enim facilius.

f) Si porro repugnante nequicquam ratione retinetur, omnes adversariorum Religionis IRRISIONES, ceu hoc unico fundamento NIXAE, confirmantur; etsi & modus explicandi ejusmodi Catholicorum, & irrisio adversariorum ratione sufficiente ex aequo careat.

§. 111.

V. B. Virgo a labe originali praeservata est.

1) *Moraliter certum est*, Ecclesiam Catholicam nec materialem errorem committere posse in generali morum praecepto etiam mere Ecclesiastico.

2) Atqui *hodie moraliter certum est*, Ecclesiam Catholicam generali morum lege colere conceptionem B. Virginis ceu immaculatam.

° Ecce ut una, & eadem Demonstratio **SEMUL** proprium veritatis **CRITERIUM**, & cognitæ veritatis **CERTITUDINEM** assignat.

3) Sensus Ecclesiæ Catholicæ hæc in parte non solum **PROPRIUM**, sed & **UNICUM Criterium** est. Nam eadem veritas cum certitudine

a) nec ex *Scripturis*,

b) nec ex *SS. Patribus*,

c) nec ex *ratione* ostendi potest.

4) Si aliqua sententia certitudinis gradum attingit, est **ACTUS VIRTUTIS**, **VERITATI TESTIMONIUM FERRE**.

a) Itaque agnita certitudine immaculatam **B. V. conceptionem NEGARE VERUM MENDACIUM**,

b) & **gravis IRREVERENTIA** erga **B. V.** est.

c) Si negare veritatem certo cognitam mendacium est, eam **POSITIVE ASSERERE** licitum, & honestum est.

d) Si positive asserere veritatem certo cognitam honestum est; etiam morte intentata assertioni veræ fidelem permanere, & mortem (tanquam minus malum, quam positivum mendacium) contemnere itidem **HONESTUM ERIT**.

° Hæc principia rationi maxime conformia certe illis ignota sunt, qui **Votum defendentiæ immaculatæ Conceptionis B. V.**, ceu ab omni virtutis actu alienum respuunt.

* Ecce ut una, & eadem Demonstratio SIMUL proprium veritatis CRITERIUM, & cognitae veritatis CERTITUDINEM assignat.

3) Sensus Ecclesiae Catholicae hac in parte non solum PROPRIUM, sed & UNICUM Criterium est. Nam eadem veritas cum certitudine

a) nec ex *Scripturis*,

b) nec ex *SS. Patribus*,

c) nec ex *ratione* ostendi potest.

4) Si aliqua sententia certitudinis gradum attingit, est ACTUS VIRTUTIS, VERITATI TE-

STIMONIUM FERRE.

a) Itaque agnita certitudine immaculatam B. V. conceptionem NEGARE VERUM MENDACIUM,

b) & gravis IRREVERENTIA erga

B. V. est.

c) Si negare veritatem certo cognitam mendacium est, eam POSITIVE ASSERERE licitum, & honestum est.

d) Si positive asserere veritatem certo cognitam honestum est; etiam morte intentata assertioni verae fidelem permanere, & mortem (tanquam minus malum, quam positivum mendacium) contemnere itidem HONESTUM ERIT.

* Haec principia rationi maxime conformia certe iilis ignota sunt, qui Votum defendendae immaculae Conceptionis B. V., ceu ab omni virtutis actu alienum respuunt.

VI. *Diversitas statuum Creationis.*

1) *Status, in quo primi homines creati sunt, est status naturæ integræ.*

a) STATUS in genere est summa omnium notarum rei.

b) STATUS CREATIONIS hominis est summa omnium notarum, quæ seu medii, seu impedimenti rationem habent ad finem ultimum consequendum.

c) Status primorum hominum importabat COMPLETEM RECTITUDINEM omnium facultatum.

d) COMPLETE RECTITUDO induxit abundantiam mediocum, & absentiam impedimentorum.

e) Natura carens impedimento finis, & abundans mediis est natura INTEGRA.

2) *Status hominis, ortus ex peccato Adami, est status naturæ LAPSE.*

a) Peccatum subsecuta est SUBTRACTIO FAVORIS INDEBITI, immortalitatis, gratiæ sanctificantis, immunitatis a concupiscentiæ &c.

b) Defectus gratiæ sanctificantis, & præsentia concupiscentiæ sunt IMPEDIMENTUM finis ultimi :

c) hoc impedimentum finis ultimi, hic defectus naturæ STATUM NATURÆ LAPSE constituit.

§. 112.

VI. *Diversitas statuum Creationis.*

1) *Status, in quo primi homines creati*

sunt, est status naturae integrae.

a) STATUS in genere est summa omnium notarum rei.

b) Status CREATIONIS hominis est summa omnium notarum, quae seu medii, seu impedimenti rationem habent ad finem ultimum consequendum.

c) Status primorum hominum importabat COMPLETAM RECTITUDINEM omnium

d) COMPLETA RECTITUDO induxit abundantiam mediorum, & absentiam impedimentorum.

e) Natura carens impedimento finis, & abundans mediis est natura INTEGRA.

2) *Status hominis, ortus ex peccato Adami, est status naturae LAPSAE.*

a) Peccatum subsecuta est SUBTRACTIO FAVORIS INDEBITI, immortalitatis, gratiae sanctificantis, immunitatis a concupiscentia &c.

b) Defectus gratiae sanctificantis, & praesentia concupiscentiae sunt IMPEDIMENTUM finis ultimi:

c) hoc impedimentum finis ultimi,

hic defectus naturae STATUM NATURAE LAPSAE

3) *Status hominis ortus partim ex delicto Adami, partim ex redemptione Christi est status naturæ lapsæ, sed REPARATÆ.*

a) Et si concupiscentia cum defecta gratiæ sanctificantis sit IMPEDIMENTUM FINIS ULTIMI,

b) tamen cum præsentia gratiæ sanctificantis est MEDIUM COMPLETUM finis ultimi consequendi.

c) Ergo ut sine hac gratia lapsæ, ita cum hac gratia REPARATÆ naturæ statum conficit.

4) *Status naturæ lapsæ sine reparatione perdurans est IMPOSSIBILIS, spectata DEI sapientia, & bonitate.*

a) Sapientia enim nullum alium creationis finem præstitueret, bonitas nullum alium admittit potest, nisi salutem maximam creaturarum rationalium.

a) Si Deus aliquando mundum creare HOC FINE statuit, SAPIENTIA dicitur, omne impedimentum finis ultimi removendum, & Bonitas finem eligens, impedimentorum submotionem æquali efficacia, quoad penes se stat, constanter intendit.

c) Defectus totius naturæ a fine ultimo est IMPEDIMENTUM Salutis creaturarum, invincibile per vires naturæ.

d) Ergo aut mundi creandi consilium penitus abjicere, aut concepto consilio, defec-

3) *Status hominis ortus partim ex delicto Adami, partim ex redemptione Christi est status naturae lapsae, sed REPARATAE.*

a) Etsi concupiscentia cum defectu gratiae sanctificantis sit IMPEDIMENTUM FINIS

b) tamen cum praesentia gratiae sanctificantis est ^{ULTIMI.} MEDIUM COMPLETUM finis ultimi consequendi.

c) Ergo ut sine hac gratia lapsae, ita cum hac gratia REPARATAE naturae statum consicit.

4) *Status naturae lapsae sine reparatione perdurans est IMPOSSIBILIS, spectata DEI sapientia, & bonitate.*

a) Sapientia enim nullum alium creationis finem praestiturere, bonitas nullum alium admittere potest, nisi salutem maximam creaturarum rationalium.

a) Si Deus aliquando mundum crearet HOC FINE statuit, SAPIENTIA dictat, omne impedimentum finis ultimi removendum, & Bonitas finem eligens, impedimentorum submotionem aequali efficacia, quoad penes se stat, constanter intendit.

c) Defectus totius naturae a fine ultimo est IMPEDIMENTUM Salutis creaturarum, invincibile per vires naturae.

d) Ergo aut mundi creandi consilium penitus abjicere, aut concepto consilio,

defectum naturæ reparare DIVINÆ SAPIENTIÆ,
ET BONITATI conforme est.

5) *Status naturæ puræ æque repugnat
divinæ sapientiæ, & voluntati.*

a) Summa mediorum, & impedimen-
torum finis ultimi ex sola natura rerum crea-
tarum orientium conficit STATUM NATURÆ PURÆ.

b) In hoc statu necessario oritur CON-
CUPISCENTIA HABITUALIS. Nisi enim facilitas
erumpendi in affectus præposteros supernatura-
li illustratione præveniatur, ex tarda ad ra-
tionis usum progressionē ordine naturali con-
sequitur.

c) In eodem statu necessario adest
negatio GRATIÆ SANCTIFICANTIS, ceu mediū a
natura creata diversi.

d) Concupiscentia juncta defectui
gratiæ sanctificantis est *impedimentum finis ulti-
mi*, & defectus totius naturæ.

e) Hoc impedimentum facit statum
naturæ LAPSÆ, & PURÆ, æque ineptum ad fi-
nem ultimum.

f) Ergo uterque sapientiæ, & boni-
tati divinæ æque contradicit.

§. 113.

VII. *Divinæ Sapientiæ consilium ex diverso
creationis statu relucens.*

1) Si Deus nos statim in præsentē statu,
nullo prævio feliciore, condidisset, nimis in

defectum naturae reparare DIVINAE SAPIENTIAE, ET BONITATI conforme est.

5) *Status naturae purae aequae repugnat divinae sapientiae, & voluntati.*

a) Summa mediorum, & impedimentorum finis ultimi ex sola natura rerum creaturarum orientium conficit STATUM NATURAE PURAE.

b) In hoc statu necessario oritur CON-
CUPISCENTIA HABITUALIS. Nisi enim facilitas
crumpendi in affectus praeposteros supernatura-
li illustratione praeveniatur, ex tarda ad ra-
tionis usum progressionem ordine naturali con-
sequitur.

c) In eodem statu necessario adest
negatio GRATIAE SANCTIFICANTIS, seu medii a
natura creata diversi.

d) Concupiscentia juncta defectui
gratiae sanctificantis est *impedimentum finis ul-
timi*, & defectus totius naturae.

e) Hoc impedimentum facit statum
naturae LAPSAE, & PURAE, AEQUE ineptum ad fi-
nem ultimum.

f) Ergo uterque sapientiae, & boni-
tati divinae aequae contradicit.

VII. *Divinae Sapientiae consilium ex diverso
creationis statu relucens.*

1) Si Deus nos statim in praesente statu,
nullo praevio feliciore, condidisset, nimis in

judicando præcipites, cogitare potuiffemus: o
*fi in ftatu naturæ integræ collocati effemus; fa-
 cile nobis effet, summam beatitudinem optimo
 libertatis ufu confequi.*

2) Præmiffit itaque Deus ftatum feliciffi-
 mum, omnibus mediis abundantem, fed fi-
 mul peccatum Adami permiffit, ut difcamus,
*in ftatu felicitatis interdum multo difficilias effe
 Deo fidelem permanere, quam in ftatu præfenti,
 ubi infirmitas vigilantiam excitat, & gratiæ
 ufum commendat. Denique*

3) ipfas permiffit MISERIAS HUIC STATUI
 PROPRIAS eo potiffimum fine, ut effent cauffa
 occasionalis boni libertatis ufus, & maxime
 communis falutis.

4) Unde & ORDINATIO primævi ftatus,
 & MUTATIO ejusdem per peccatum Adami, &
 REPARATIO ejusdem per Myfterium Incar-
 nationis, & PERMISSIO malorum præfenti ftatui
 priorum divinæ Sapientiæ, & Bonitatis
 manifeflum Specimen præbent.

5) Porro ex hoc Sapientiæ confilio tria
 univerfe addifcenda funt.

a) SUPERBIAM ftatum felicitatis infe-
 liciffimum reddere poffe,

b) GRATIAM *supernaturalem* in tan-
 to miferiarum cumulo nobis fumme neceffari-
 am effe.

c) BEATITATEM INTER TOT ADVER-
 SA partam multo majorem effe debere.

judicando praecipites, cogitare potuissemus: *o si in statu naturae integrae collocati essemus; facile nobis esset, summam beatitudinem optimo libertatis usu consequi.*

2) Praemisit itaque Deus statum felicissimum, omnibus mediis abundantem, sed simul peccatum Adami permisit, ut discamus, *in statu felicitatis interdum multo difficilius esse Deo fidelem permanere, quam in statu praesente, ubi infirmitas vigilantiam excitat, & gratiae usum commendat. Denique*

3) ipsas permisit MISERIAS HUIC STATUI PROPRIAS eo potissimum fine, ut essent causa occasionalis boni libertatis usus, & maximae communis salutis.

4) Unde & ORDINATIO primaevi status, & MUTATIO ejusdem per peccatum Adami, & REPARATIO ejusdem per Mysterium Incarnationis, & PERMISSIO malorum praesenti statui propriorum divinae Sapientiae, & Bonitatis manifestum Specimen praebent.

5) Porro ex hoc Sapientiae consilio tria universe addiscenda sunt.

a) SUPERBIAM statum felicitatis infelicissimum reddere posse,

b) GRATIAM *supernaturalem* in tanto miseriarum comulo nobis summe necessariam esse.

c) BEATITATEM INTER TOT ADVERSARIA partam multo majorem esse debere.

ART. IV.

TRACTATUS SPECIALIS IV.

GRATIA DEI.

§. 114.

ORDO, & ARGUMENTUM hujus Tractatus.
Ostenso defectu præsentis status, recto ordine subsequitur remedium supplens naturæ insufficientiam, sive gratia. Circa quam univèrse consideranda notio, natura, necessitas, sufficientia, efficacia, & sanctificatio. 2) Id porro univèrse, sed in hoc maxime tractatu cum evidentia patebit, methodum scientificam cum usum in Theologia habere, ut, quæ sine ea incomplete, & per plurimas ambages dici solent, illius ope brevissime, & paucissimis verbis cum plena certitudinis luce enuntientur.

§. 115.

I. Notio GRATIÆ: est benevolentia vera per se efficax unius personæ erga alteram, quin hæc merito morali sufficiente polleat.

1) Ratio ontologica ostendit, singulas notas esse essentielles. Sic est gratia

a) BENEVOLENTIA. Donum enim quodcumque, si animo seu indifferenti, seu malevolo, seu propriæ utilitatis studioso confertur, nullum in recipiente grati animi

ART. IV.

TRACTATUS SPECIALIS IV.

GRATIA DEI.

§. 114.

ORDO, & ARGUMENTUM hujus Tractatus.

Ostenso *defectu* praesentis status, recto ordine subsequitur *remedium* supplens naturae insufficientiam, sive *gratia*. Circa quam univ-erse consideranda *notio, natura, necessitas, sufficientia, efficacia, & sanctificatio*. 2) Id porro univ-erse, sed in hoc maxime tractatu cum evidētia patebit, methodum scientisicam eum usum in Theologia habere, ut quae sine ea incomplete, & per plurimas ambages dici solent, illius ope brevissime, & paucissimis verbis cum plena certitudinis luce enuntientur.

§. 115.

I. *Notio GRATIAE: est benevolentia vera per se efficax unius personae erga alteram, quin haec merito morlai sufficiente polleat.*

1) Ratio ontologica ostendit, singulas notas esse essentiales. Sic est gratia

a) **BENEVOLENTIA**. Donum enim quodcunque, si animo seu indifferenti, seu malevolo, seu propriae utilitatis studioso consentur, nullum in recipiente grati animi mo-

rum suscitatur, sed vel indifferentiam mentis erga donatorem relinquit, vel omnino malevolentiam, vel saltem aliquod tedium quodcumque excitat. Unde motivum, ex quo bonum confertur, est *NOTA INTRINSECA DONI*. Itaque essentia gratiæ recte in *SOLO BONO*, quod confertur, minime constituitur. Collatio doni est effectus gratiæ, gratia ipsa non est.

b) Benevolentia *VERA*. Velle enim alteri bonum mere *ADPARENS* gratia non est, sed completa *MALEVOLENTIA*: quia bonum adparens est verum malum.

c) Benevolentia vera *EFFICAX*. Inefficax benevolentia est mera *VELLEITAS*, *DESIDERIUM* finis, nullius mediis usum imperans.

d) Benevolentia vera *EFFICAX PER SE*; quantum nempe efficacia pendet a Benevolentia conferentis. Sic benevolentia patris pecuniam ad studia absolvenda mittentis, est *PER SE EFFICAX*; etsi filius pecunias ad salutem suam destinatas in ruinam sanitatis, & virtutis convertat.

e) Benevolentia unius *PERSONÆ*. Etsi enim animal irrationale v. g. canis herosuo vigilantia nocturna obsequium præstet, a domo rapinas avertendo; nemo tamen dicit, heros a cane *GRATIAM* exhiberi.

f) Benevolentia unius personæ *ERGÀ ALTERAM*: sic vicissim heros cani alimentum procurans cani *GRATIAM* non exhibet.

g) Quin

tum suscitatur, sed vel indifferentiam mentis erga donatorem relinquit, vel omnino malevolentiam, vel saltem aliquod taedium quodcumque excitat Unde motivum, ex quo bonum confertur, est **NOTA INTRINSECA** doni. Itaque essentia gratiae recte in **SOLO BONO**, quod confertur, minime constituitur. Collatio doni est effectus gratiae, gratia ipsa non est.

b) Benevolentia **VERA**. Velle enim alteri bonum mere **ADPARENS** gratia non est, sed completa **MALEVOLENTIA**: quia bonum adparens est verum malum.

c) Benevolentia vera **EFFICAX**. Inessicax benevolentia est mera **VELLEITAS**, **DESIDERIUM** finis, nullius medii usum imperans.

d) Benevolentia vera efficax **PER SE**; quantum nempe essicacia pendet a Benevolentia conferentis. Sic benevolentia patris pecuniam ad studia absolvenda mittentis, est **PER SE EFFICAX**; etsi filius pecunias ad salutem suam destinatas in ruinam sanitatis, & virtutis convertat.

e) Benevolentia unius **PERSONAE**. Etsi enim animal irrationale v. g. canis hero suo vigilantia nocturna obsequium praestet, a domo rapinas avertendo; nemo tamen dicit, hero a cane **GRATIAM** exhiberi.

f) Benevolentia unius personae erga **ALTERAM**: sic vicissim herus cani alimentum procurans cani **GRATIAM** non exhibet.

g) *Quin persona recipiens polleat merito MORALI &c.* PHYSICA enim aptitudo, seu compossibilitas cum bono conferendo potius rationem conditionis habet, ut gratia conferri POSSIT, quam impediementi.

h) *Quin polleat merito morali SUFFICIENTE* saltem. Si enim *ex operibus*, jam non est gratia Rom. XI. 16. Porro meritum morale insufficientis gratiæ in genere non obstat, etsi gratiæ MERÆ conceptum evertat.

2) Inter has notas TRES peculiari attentione dignæ sunt.

a) Bonum VERUM alteri volitum;

b) Motivum volitionis est BENEVO-

LENTIA.

c) Benevolentiam non imperat ME-

RITUM MORALE SUFFICIENS.

3) Hunc gratiæ conceptum, ut magis illustret ratio, opponit,

a) gratiam DEBITO,

b) eam cum NECESSITATE conferendi, aliunde quam ex debito orta, combinat,

c) ESSENTIAM gratiæ a GRADU accidentali distinguit.

4) Ut porro hæc definitio ultimum claritatis respectivæ gradum acquireret, sane

a) Ex PSYCHOLOGIA GENESIS affectuum, prædominium affectus PRIMITIVI, energia MOTIVORUM,

b) Ex

g) *Quin persona recipiens polleat*

merito MORALI &c. PHYSICA enim aptitudo, seu compossibilitas cum bono conferendo potius *rationem conditionis* habet, ut gratia conferri POSSIT, quam impeditenti.

h) *Quin polleat merito morali* SUFFICIENTE saltem. Si enim *ex operibus*, jam

non est gratia Rom. XI. 16. Porro meritum morale insufficiens gratiae in genere non obstat, etsi gratiae MERAE conceptum evertat.

2) Inter has notas TRES peculiari attentione dignae sunt.

a) Bonum VERUM alteri volitum;

b) Motivum volitionis est BENEVO-

LENTIA.

c) Benevolentiam non imperat MERITUM MORALE SUFFICIENS.

3) Hunc gratiae conceptum, ut magis illustret ratio, opponit,

a) gratiam DEBITO,

b) eam cum NECESSITATE confe-

rendi, aliunde quam ex debito orta, combinat,

c) ESSENTIAM gratiae a GRADU accidentali distinguit.

4) Ut porro haec definitio ultimum claritatis respectivae gradum acquireret, sane

a) Ex PSYCHOLOGIA GENESIS affectuum, praedominium affectus PRIMITIVI, energia MOTIVORUM.

b) Ex THEOLOGIA NATURALI notio meriti moralis, condigni, & congrui,

c) Ex ONTOLOGIA idea boni veri, & mere adparentis cum debito distinctionis gradu familiares esse deberent.

5) Idea perfecta gratiæ non solum definitione, sed & DIVISIONE obtinetur. Unde GRATIA est

a) naturalis, vel SUPERNATURALIS
immediate, mediate.

b) Externa, vel INTERNA
actualis, habitualis.

c) Vel datur ad PHYSICAM, vel ad MORALEM rectitudinem recipientis perficiendam.

6) Denique conceptus genuinus gratiæ illustratur ex oppositione cum ERRORIBUS Baii.

§. 116.

II. *Natura gratiæ internæ supernaturalis, quatenus gratia est benevolentia EFFICAX.*

1) *Natura gratiæ MEDIATE supernaturalis internæ.*

A. *Ex gratia externa immediate supernaturali sequitur gratia interna mediate supernaturalis.*

a) Revelatio externa, miracula, prophetiæ, sunt FACTA.

b) Facta

b) EX THEOLOGIA NATURALI notio meriti moralis, condigni , & congrui,

c) Ex ONTOLOGIA idea boni veri, & mere adparentis cum debito distinctionis gradu familiares esse deberent.

5) Idea perfecta gratiae non solum definitione, sed & DIVISIONE obtinetur. Unde GRATIA est

a) naturalis, vel SUPERNATURALIS
immediate, mediate.

b) Externa, vel INTERNA
actualis, habitualis.

c) Vel datur ad PHYSICAM, vel ad MORALEM rectitudinem recipientis perficiendam.

6) Denique conceptus genuinus gratiae illustratur ex oppositione cum ERRORIBUS Baii.

§. 116.

II. *Natura gratiae internae supernaturalis, quatenus gratia est benevolentia EFFICAX.*

1) *Natura graticae MEDIATE supernaturalis internae.*

A. *Ex gratia externa immediate supernaturali sequitur gratia interna mediate supernaturalis.*

a) Revelatio externa, miracula, prophetiae, sunt FACTA.

b) Facta incurrunt in sensus per ideas SENSUALES.

c) Ex ideis vivacibus necessitate naturali oriuntur NOVÆ COGNITIONES intellectum de natura FACTORUM
tum de natura DOGMATUM per facta contestatorum.

d) Ex cognitionibus vivacibus oritur seu ADPETITIO, SEU AVERSATIO INDELIBERATA. Itaque

e) istæ IDEÆ immediate ex actione sensuum externorum, mediate ex factis sensibilibus supernaturalibus oriuntur, ex ideis COGNITIONES, & ex cognitionibus ACTUS ADPETITUS.

f) Istæ ideæ sunt
veræ GRATIÆ
gratiæ INTERNÆ
gratiæ mediate tantum SUPER-
NATURALES.

B. *Hæ gratiæ internæ mediate supernaturales consistunt*

a) Immediate IN IDEIS SENSUALIBUS, quas mens recipit PATIENDO ex impressione sensuum.

b) Notas per has ideas vivacissime exhibitas mens adpercipit INTUENDO: quia vivacitas idearum rapit attentionem.

c) Bonum verum, seu malum verum in idea adperceptum mens seu ADPETIT, seu
AVER-

b) Facta incurrunt in sensus per ideas SENSUALES.

c) Ex ideis vivacibus necessitate naturali oriuntur NOVAE COGNITIONES intellectus tum de natura FACTORUM tum de natura DOGMATUM per facta contestatorum.

d) Ex cognitionibus vivacibus oritur seu ADPETITIO, SEU AVERSATIO INDELIBERATA. Itaque

e) istae IDEAE immediate ex actione sensum externorum, mediate ex factis sensibilibus supernaturalibus oriuntur, ex ideis COGNITIONES, & ex cognitionibus ACTUS ADPETITUS.

f) Istaе ideae sunt verae GRATIAE gratiae INTERNAE gratiae mediate tantum SUPERNATURALES.

B. Hae gratiae internae mediate supernaturales consistunt

a) Immediate IN IDEIS SENSUALIBUS, quas mens recipit PATIENDO ex impressione sensuum.

b) Notas per has ideas vivacissime exhibitas mens adpercipit INTUENDO: quia vivacitas idearum rapit attentionem.

c) Bonum verum, seu malum verum in idea adperceptum mens seu ADPETIT, seu

AVERSATUR: quia vivacitas cognitionis rapit facultatem adpetendi, seu averfandi, sicut vivacitas idearum rapit facultatem cognoscentem.

d) Nec origo idearum, nec origo adperceptionum, nec origo adpetitionum &c. menti LIBERA est, & DELIBERATA.

e) Unde NOTIO talis gratiæ erit hæc: *Idea SENSUALIS orta ex perceptione FACTI SUPERNATURALIS, quæ sua vivacitate cognitiones, & adpetitiones (seu averfationes) veri boni (seu mali) determinat, utrasque in-
deliberatas.*

2) *Natura gratiæ internæ immediate supernaturalis.*

A. *Modus explicandi.*

a) Deus ACTIONE IMMEDIATA efficit in mente humana ideas veri boni, & mali ad modum ideæ sensualis; sive jam ideas de novo efficiat, sive ideis jam præsentibus novum lumen superfundat.

b) Ideæ immediata DEI actione productæ VIVACITATE sua rapiunt attentionem ad se adperciendas,

c) Et VERITATE boni, seu mali cogniti voluntatem, seu ad adpetitiones, seu averfationes non liberas determinant.

d) Nec origo ideæ, nec adperceptio nec actus voluntatis est DELIBERATUS.

e) Unde NOTIO talis gratiæ erit hæc: *idea ADVENTITIA veri boni, & mali in-*

AVERSATUR: quia vivacitas cognitionis rapit facultatem adpetendi, seu aversandi, sicut citas idearum rapit facultatem cognoscentem.

d) Nec origo idearum, nec origo adperceptionum, nec origo adpetitionum &c. menti LIBERA est, & DELIBERATA.

e) Unde NOTIO talis gratiae erit

haec: *Idea SENSUALIS orta ex perceptione*

FACTI SUPERNATURALIS, *quae sua vivacitate cognitiones, & adpetitiones (seu aversiones) veri boni (seu mali) determinat, utrasque in-deliberatas.*

2) *Natura gratiae internae immediate supernaturalis.*

A. Modus explicandi.

a) Deus ACTIONE IMMEDIATA

efficit in mente humana ideas veri boni, & mali ad modum ideae sensualis; sive jam ideas de novo efficiat, sive ideis jam praesentibus novum lumen superfundat.

b) Ideae immediata DEI actione productae VIVACITATE sua rapiunt attentionem ad se adpercipiendas,

c) Et VERITATE boni, seu mali cogniti voluntatem, seu ad adpetitiones, seu aversiones non liberas determinant.

d) Nec origo ideae, nec adperceptio nec actus voluntatis est DELIBERATUS.

e) Unde NOTIO talis gratiae erit

haec: *idea ADVENTITIA veri boni, & mali IM-*

MEDIATA DEI actione producta, intuitum sui,
& actum voluntatis analogum determinans.

B. *Argumentum convincens*

a) Hic explicandi modus est POSSIBILIS. Objecta externa creata possunt in anima vi motrice ideas sui producere. Atqui omnis vis motrix non nisi participatio omnipotentiae divinae est.

b) *Hic explicandi modus est UNICE possibilis.* DEUS in anima effectum producit SUPERNATURALEM; atqui hic effectus nec est ADPETITIO, nec ADPERCEPTIO, quae sunt totidem MENTIS actiones immanentes. Ergo est idea.

c) Hic explicandi modus SCRIPTURAE conformis est: effertur enim gratia sub nomine *Locutionis* Osee. II. 14.

Pulsus ad cor Apoc. III. 20.

Lucernae Psalm. CXVIII.

Atqui in his conceptibus non servatur punctum similitudinis, nisi gratia reponatur in idea adventitia, simili ideae sensuali, quam vox, pulsus, lumen per organa in mente efficit.

° Ecce tibi usum ingentem Psychologiae, quae

Originem idearum sensualium,
Naturam adperceptionis, intuitus, attentionis,

Genesisin totius adpetitus distincte proponit.

Unde Psychologiam praeter criteria Theologica (Tract. III. Univers.) NATURALE criteri-

MEDIATA DEI actione producta, intuitum sui,
& actum voluntatis analogum determinans.

B. Argumentum convincens

a) Hic explicandi modus est POS-
.SIBILIS. Objecta externa creata possunt in
anima vi motrice ideas sui producere. Atqui
omnis vis motrix non nisi participatio omnipo-
tentiae divinae est.

b) *Hic explicandi modus est UNICE*
possibilis. DEUS in anima effectum producit SU-
PERNATURALEM ; atqui hic effectus nec est
ADPETITIO; nec ADPERCEPTIO, quae sunt
totidem MENTIS actiones immanentes. Ergo
est idea.

c) Hic explicandi modus SCRIPTU-
RAE conformis est : effertur enim gratia sub no-
mine *Locutionis* Osee. II. 14.

Pulsus ad cor Apoc. III. 20.

Lucernae Psalm. CXVIII.

Atqui in his conceptibus non servatur pun-
ctum similitudinis, nisi gratia reponatur in idea
adventitia, simili ideae sensuali , quam vox,
pulsus, lumen per organa in mente efficit.

* Ecce tibi usum ingentem Psychologiae,

quae

Originem idearum sensualium,

Naturam adperceptionis, intuitus, atten-

tionis,

Genesin totius adpetitus distincte proponit.

Unde Psychologiam praeter criteria Theo-
logica (Tract. III. Univers.) NATURALE cri-

terium hujus præsentis tractatus recte dixerit. Nec mirum, si in conceptu gratiæ relationem DEI CONFERENTIS, & HOMINIS RECIPIENTIS intervenire cogitemus. Si enim quis explicare nequeat modum, quo ideæ rerum SENSIBILIVM in sua mente enascantur, quomodo actionem DEI mentem illustrantis intelliget?

3) Ex natura gratiæ LEGES gratiæ sequuntur, sicut ex origine idearum sensualium leges certæ stabiliuntur.

A. MAGNITUDO GRATIÆ est in ratione composita

a) Magnitudinis BONI, VEL MALI, quo bonum, seu malum MAJUS exhibet,

b) Distinctionis, quo PLURES notas proponit,

c) Claritatis (INTENSIVÆ, quo singulas notas VIVACIVS repræsentat.

B. Ut gratia vi sufficiente polleat, & libertatem plenam RESTITUAT, cum stimulis concupiscentiæ proportionem habere debet.

C. Ne vero gratia libertatem EVERTAT, necesse est, ut vicissim stimuli concupiscentiæ cum motivis a gratia propositis proportionem habeant.

° Hæ tres leges generales cum evidentia ex LIBERTATE sensu intimo nota, ex PUGNA adpetitus inferioris adversus superiorem, & ex LEGIBUS idearum sensualium consequuntur.

4) Ex

terium hujus praesentis tractatus recte dixeris. Nec mirum, si in conceptu gratiae relationem DEI CONFERENTIS, & HOMINIS RECIPIENTIS intervenire cogitemus. Si enim quis explicare nequeat modum, quo ideae rerum SENSIBILIUM in sua mente enascantur, quomodo actionem DEI mentem iliustrantis intelliget?

3) Ex natura gratiae LEGES gratiae sequuntur, sicut ex origine idearum sensualium leges certae stabiliuntur.

A. MAGNITUDO GRATIAE est in ratione composita

a) Magnitudinis BONI, VEL MALI, quo bonum, seu malum MAJUS exhibet,

b) Distinctionis, quo PLURES

notas proponit,

c) Claritatis INTENSIVAE, quo

singulas notas VIVACIUS repraesentat.

B. Ut gratia vi sufficiente polleat, &

libertatem plenam RESTITUAT, cum stimulis concupiscentiae proportionem habere debet.

C. Ne vero gratia libertatem EVER-

TAT, necesse est, ut vicissim stimuli concupiscentiae cum motivis a gratia propositis proportionem habeant.

* Hae tres leges generales cum evidentia

ex LIBERTATE sensu intimo nota ,

ex PUGNA adpetitus inferioris adversus superiorem, ,

& ex LEGIBUS idearum sensualium conse-

quantur.

4) Ex natura, (1. 2.) & legibus (3.) gratiarum explicatur INFLUXUS earum in actus liberos. Sic

A. In gratia DISTINQUO

a) *Ideam*, cujus auctor Deus est.

b) *Objectum* ideæ, quod est bonum verum, vel malum verum.

c) *Deum*, qui est principium efficiens IDEÆ.

d) *Hominem*, qui gratiæ impulsus sequitur, vel non sequitur.

B. Jam vero NEXUS inter hæc cum actu libero diversissimus est. nam

a) Idea influit in actum liberum ut RATIO POSSIBILITATIS PHYSICA, per REALEM existentiam.

b) Objectum ut CAUSSA MORALIS, movendo per bonitatem, seu malitiam COGNITAM.

c) Deus ut auctor PRINCIPALIS.

d) Anima ut causa INSTRUMENTALIS.

o Cui hæc voces non ita familiares sunt, adeat Ontologiæ sectionem III., & nexum causarum consulat.

5) CRISIS de aliis sententiis circa naturam gratiæ.

b) NOVA DIVISIO gratiæ in excitantem, adjuvantem, & executricem, idem in VERE,

Sailer Nexus.

M

ET

4) Ex natura, (1. 2.) & legibus (3.) gratiarum explicatur INFLUXUS earum in actus liberos. Sic

A. In gratia DISTINGUO

a) *Ideam*, cujus auctor Deus est.

b) *Objectum* ideae, quod est bonum verum, vel malum verum.

c) *Deum*, qui est principium efficiens IDEAE.

d) *Hominem*, qui gratiae impulsus sequitur, vel non sequitur.

B. Jam vero NEXUS inter haec cum actu libero diversissimus est. nam

a) Idea influit in actum liberum ut
RATIO POSSIBILITATIS PHYSICA, per REALEM existentiam.

b) Objectum ut CAUSSA MORALIS, movendo per bonitatem, seu malitiam COGNITAM.

c) Deus ut auctor PRINCIPALIS.

d) Anima ut causa INSTRUMENTALIS.

* Cui hae voces non ita familiares sunt, adeat Ontologiae sectionem III., & nexum causarum consulat.

5) CRISIS de aliis sententiis circa naturam gratiae.

6) NOVA DIVISIO gratiae in excitantem, adjuvantem, & executricem, idem in VERE,

ET PURE SUFFICIENTEM, ac in EFFICACEM.
Fundamentum utriusque divisionis NATURA
& INFLUXUS gratiæ in actus liberos præbet.

§. 117.

III. *Gratia supernaturalis interna est necessaria ad quemlibet actum salutarem.*

1) STATUS QUÆSTIONIS juxta logicam determinatus.

a) Huc non pertinet NECESSITAS gratiæ supernaturalis EXTERNÆ. Omnibus enim moraliter necessaria est revelatio saltem externa, quæ ipsa est gratia supernaturalis externa. Unde hæc necessitas in DEM. EVANG. ceu loco proprio ostendenda est.

b) Huc porro non pertinet necessitas gratiæ INTERNÆ MEDIATE tantum supernaturalis. Hæc enim ex gratiis externis immediate supernaturalibus, ultra consequitur. Unde hæc necessitas ad naturam gratiæ §. præc. spectat.

c) Quæritur ergo, *utrum gratia INTERNA IMMEDIATE SUPERNATURALIS necessaria sit ad actum quemlibet salutarem.*

° Exemplum ORDINIS non solum inter singulos TRACTATUS, sed & inter singulas ejusdem tractatus PROPOSITIONES.

2) ORDO DEMONSTRATIONIS.

A. ERROR oppositus Pelagii probe fingendus ex Scriptis Testis maxime authentici S. Augustini, ceu proprio criterio,

a) PRI-

ET PURE SUFFICIENTEM, ac in EFFICACEM.
Fundamentum utriusque divisionis NATURA
& INFLUXUS gratiae in actus liberos praebet.

§. 117.

III. *Gratia supernaturalis interna est necessaria ad quemlibet actum salutarem.*

1) STATUS QUAESTIONIS juxta logicam determinatus.

a) Huc non pertinet NECESSITAS gratiae supernaturalis EXTERNAE. Omnibus enim moraliter necessaria est revelatio saltem externa, quae ipsa est gratia supernaturalis externa. Unde haec necessitas in DEM. EVANG. ceu loco proprio ostendenda est.

b) Huc porro non pertinet necessitas gratiae INTERNAE MEDIATE tantum supernaturalis. Haec enim ex gratiis externis immediate supernaturalibus, ultra consequitur. Unde haec necessitas ad naturam gratiae §. praec. spectat.

c) Quaeritur ergo, *utrum gratia INTERNA IMMEDIATE SUPERNATURALIS necessaria sit ad actum quemlibet salutarem.*

* Exemplum ORDINIS non solum inter singulos TRACTATUS, sed & inter singulas ejusdem tractatus PROPOSITIONES.

2) ORDO DEMONSTRATIONIS.
A. ERROR oppositus Pelagii probe fingendus ex Scriptis Testis maxime authentici
S. Augustini, ceu proprio criterio,

a) PRIMUS ERROR. Quamcunque speciem gratiæ admiserit, eam gratiæ vere ADJUVANTIS rationem habere, semper negavit.

b) Nullam aliam gratiam esse NECESSARIAM affirmavit, nisi gratiam POSSIBILITATIS, quam solum liberum arbitrium esse contendit. Quodsi postea admisit gratiam externam Evangelii, & exempli Christi, & internam illustrationis; constanter addidit, eas non esse necessarias, sed ad FACILIUS operandum dari.

c) TERTIUS ERROR. Omnes gratias libero arbitrio superadditas non nisi OB MERITA præcedentia liberi arbitrii naturalis dari voluit.

B. ERROR SEMIPELAGIANORUM. Differabant a Pelagio, quod concessio peccato originali

a) *Initium fidei ab opere salutari discernerent, & quasi media inter Augustinum, & Pelagium via incedere vellent. Ex quo capite*

b) Gratiam internam supernaturalem ad opus salutare necessariam esse admiserunt, non item ad initium fidei.

o Unde patet, necessitatem gratiæ & ad *initium fidei, & ad quodlibet opus salutare extendendam esse, si errorem integrum refutare sit animus.*

C. NOTIO actus salutaris componitur ex notionibus

a) PRIMUS ERROR. Quamcunque speciem gratiae admiserit, eam gratiae vere ADJUVANTIS rationem habere, semper negavit.

b) Nullam aliam gratiam esse NECESSARIAM affirmavit, nisi gratiam POSSIBILITATIS, quam solum liberum arbitrium esse contendit. Quodsi postea admisit gratiam externam Evangelii, & exempli Christi, & internam illustrationis; constanter addidit, eas non esse necessarias, sed ad FACILIUS operandum dari.

c) TERTIUS ERROR. Omnes gratias libero arbitrio superadditas non nisi OB MERITA praecedentia liberi arbitrii naturalis dari voluit.

B. ERROR SEMIPELAGIANORUM. Differabant a Pelagio, quod concesso peccato originali

a) *Initium fidei* ab opere salutari discernerent, & quasi media inter Augustinum, & Pelagium via incedere vellent. Ex quo capite

b) Gratiam internam supernaturalem ad opus salutare necessariam esse admisere, non item ad initium fidei.

* Unde patet, necessitatem gratiae & ad *initium fidei*, & ad *quodlibet opus salutare* extendendam esse, si errorem integrum refutare sit animus.

C. NOTIO actus salutaris componitur ex notionibus

a) Actus Theologicæ BONI,

b) Actus LIBERI,

c) Actus tanta voluntatis EFFICACIA elicit, ut hominem ad salutem disponat.

BONITAS Theologica similitudinem cum perfectionibus divinis, LIBERTAS repræsentationem boni, & mali mutua proportionem polletem, EFFICACIA PLENITUDINEM consensus importat ex Theol. Christ. practica.

° Hæc definitio: *actus salutaris est actus SUPERNATURALIS, a Deo PRÆCEPTUS, & ad vitam æternam disponens, duplici defectu laborat.* Nam a) actum salutarem præcipi a Deo verissimum, sed actum SUPERNATURALEM præcipi falsissimum. Supernaturalitas actus a concursu DEI, efficacia a concursu anime humanæ pendet. Illum PROMITTIT: hunc EXIGIT. b) Porro utrum ad salutarem actum requiratur SUPERNATURALITAS, in questione adhuc est; ergo in notione præsupponi nequit.

D. PROPOSITIO PRIMA. Initium fidei salutaris est DONUM DEI

a) Hoc est DOGMA PRACTICUM,

b) Circa hoc & SCRIPTURÆ TEXTUS, & ARGUMENTATIO AUGUSTINI ceu circum rem in doctrinam morum maxime influentem versantur frequentius.

c) Si Initium fidei salutaris est donum DEI, ad illud gratia DEI necessaria est.

a) Actus Theologicæ BONI,

b) Actus LIBERI,

c) Actus tanta voluntatis EFFICACIA elicit, ut hominem ad salutem disponat. BONITAS Theologica similitudinem cum perfectionibus divinis, LIBERTAS repræsentationem boni, & mali mutua proportione pollentem, EFFICACIA PLENITUDINEM consensus importat ex Theol. Christ. practica.

* Haec definitio : *actus salutaris est actus*

SUPERNATURALIS, a Deo PRAECEPTUS, & ad vitam aeternam disponens, duplici defectu laborat. Nam a) actum salutarem præcipi a Deo verissimum, sed actum SUPERNATURALEM præcipi falsissimum. Supernaturalitas actus a concursu DEI, efficacia a concursu animæ humanae pendet. Illum PROMITTIT: hunc EXIGIT. b) Porro utrum ad salutarem actum requiratur SUPERNATURALITAS, in quaestione adhuc est; ergo in notione præsupponi ne-

D, PROPOSITIO PRIMA, Initium fidei salutaris est DONUM DEI

a) Hoc est DOGMA PRACTICUM,

b) Circa hoc & SCRIPTURAE TEXTUS, & ARGUMENTATIO AUGUSTINI ceu circa rem in doctrinam morum maxime influentem versantur frequentius.

c) Si Initium fidei salutaris est donum DEI, *ad illud gratia DEI necessaria est.*

E. PROPOSITIO ALTERA: Initium fidei salutaris est Donum DEI IMMEDIATE SUPERNATURALE.

- a) Hoc est dogma THEORETICUM
- b) Probe a pratico DISCERNENDUM.

c) Etiam textus Scripturæ ILLUD probantes discernendi sunt ab illis textibus, qui HOC probant.

d) Si initium fidei salutaris est donum DEI immediate supernaturale, ad illud gratia DEI immediate supernaturalis est necessaria.

F. PROPOSITIO TERTIA. Ad omne opus salutare rite concipiendum, & perficiendum necessaria est nobis gratia interna immediate supernaturalis.

a) Aliqui Scripturæ textus præcise probant influxum DEI ceu CAUSSÆ PRINCIPALIS, alii vero influxum IMMEDIATE SUPERNATURALEM ejusdem DEI.

b) Quodsi Deus in omni opere salutari instar causæ principalis interveniat, menti humanæ nil remanet nisi ratio causæ instrumentalis.

G. CONSENSUS RATIONIS. Hæc necessitatem gratiæ supernaturalis repetit

a) Ex natura attentionis VAGÆ,

b) Ex pugna, & DEBILITATE appetitus inferioris,

E. PROPOSITIO ALTERA: Initium fidei
salutaris est Donum DEI IMMEDIATE SUPER-
NATURALE

DUM.

a) Hoc est dogma THEORETICUM

b) Probe a practico DISCERNEN-

c) Etiam textus Scripturae ILLUD
probantes discernendi sunt ab illis textibus,
qui HOC probant.

d) Si initium fidei salutaris est do-
num DEI immediate supernaturale, ad iilud
gratia DEI immediate supernaturalis est ne-
cessaria.

F. PROPOSITIO TERTIA. Ad omne
opussalutare rite concipiendum, & perficien-
dum necessaria est nobis gratia interna imme-
diate supernaturalis.

a) Aliqui Scripturae textus praecise
probant influxum DEI ceu CAUSSAE PRINCI-
PALIS, alii vero influxum IMMEDIATE SU-
PERNATURALEM ejusdem DEI.

b) Quodsi Deus in omni opere sa-
lutari instar caussae principalis interveniat, men-
ti humanae nil remanet nisi ratio caussae instru-
mentalialis.

G. CONSENSUS RATIONIS. Haec ne-
cessitatem gratiae supernaturalis repetit

a) Ex natura attentionis VAGAE,

b) Ex pugna, & DEBILITATE ad-
petitus inferioris,

c) Ex NECESSITATE MORALI malum adparens præ vero & cognoscendi, & eligendi,

d) Ex adparentibus DIFFICULTATIBUS dogmatum, & SEVERITATE legum,

e) Ex natura ASSENSUS firmi, universalis, practici.

H. Adnotatio specialis de gratia ipsi JUSTIS necessaria. Videri posset, sufficere illis & gratiam sanctificantem, & habitum virtutis. At

a) Sola GRATIA SANCTIFICANS omnis influxus in actum salutarem expers est, nisi gratia ACTUALI, eeu effectu suo, potentiam moralem ad actum salutarem conferat.

b) Ipse HABITUS fragilitatem, & torporem animi nunquam ita con sanat, ut porro gratia non indigeat, quæ torporem excitet, & fragilitatem confirmet.

° Patet id ipsum ex psychologica HABITUUM explicatione. Habitus enim generales nunquam juxta leges phantasie in actum quemlibet individuum influunt, nisi species phantastica habitum constituens per notam similem EXCITETUR. Atqui in quolibet actu salutari novæ difficultates, nova adjuncta interveniunt, quæ influxum habitus eeu idea excitatrice DESTITUTA nequeunt determinare. Confirmat hæc dicta conceptus PRUDENTIÆ. Prudentia est habitus GENERALES sapientiæ regulas in qualibet actione INDIVIDUA applicandi.

c) Ex NECESSITATE MORALI malum adparens prae vero & cognoscendi, & eligendi,

d) Ex adparentibus DIFFICULTATIBUS dogmatum, & SEVERITATE legum,

e) Ex natura ASSENSUS firmi, universalis, practici.

H. Adnotatio specialis de gratia ipsis JUSTIS necessaria. Videri posset, sufficere illis & gratiam sanctificantem, & habitum virtutis. At

a) Sola GRATIA SANCTIFICANS omnis influxus in actum salutarem expers est, nisi gratia ACTUALI, ceu effectu suo, *potentiam moralem* ad actum salutarem conferat.

b) Ipse HABITUS fragilitatem, & torporem animi nunquam ita consanat, ut porro gratia non indigeat, quas torporem excitet, & fragilitatem confirmet.

* Patet id ipsum ex psychologica HABITuum explicatione. Habitus enim generales nunquam juxta leges phantasiae in actum quemlibet individuum influunt, nisi species phantastica habitum constituens per notam similem EXCITETUR. Atqui in quolibet actu salutari novae difficultates, nova adjuncta interveniunt, quae influxum habitus quae idea excitatrice DESTITUTA nequeunt determinare. Confirmat hactenus dicta conceptus PRUDENTIAE. Prudentia est habitus GENERALES sapientiae regulas in qualibet actione INDIVIDUA adplicandi.

An vero omnis, qui sapientiæ præstantia eminet, itidem prudentiæ laudibus commendatur? Non sane; applicare enim regulas sapientiæ novam DEXTERITATEM, experientiam: nosse regulas sapientiæ SCIENTIAM theoreticam tantum exigit.

3) EXTENSIO, & LIMES hujus necessitatis.

A. LIMES. Non est opus gratia supernaturali,

a) Ad ALIQUAS veritates religionis certo cognoscendas,

b) Ad ACTUM morali bonitate physica insignitum, & THEOLOGICE FORMALITER INDIFFERENTEM,

c) Ad aliquod opus bonum, etiam THEOLOGICE FORMALITER BONUM, facile tamen.

o Idem de homine gentili, & peccatore æque valet.

B. EXTENSIO. Est opus gratia supernaturali

a) Ad OMNIA dogmata fundamentalia cum certitudine cognoscenda,

b) Ad amorem CONUPISCENTIÆ DEI substantialiter perfectum.

c) Ad amorem purum CARITATIS substantialiter perfectum

d) Ad TOTAM LEGEM NATURÆ DIV servandam,

An vero omnis , qui sapientiae praestantia eminet, itidem prudentiae laudibus commendatur? NON sane; adplicare enim regulas sapientiae novam DEXTERITATEM, experientiam: nosse regulas sapientiae SCIENTIAM theoreticam tantum exigit.

3) EXTENSIO, & LIMES hujus necessitatis.

A. LIMES. Non est opus gratia supernaturali,

a) Ad ALIQUAS veritates religionis certo cognoscendas,

b) Ad ACTUM morali bonitate physica insignitum, & THEOLOGICE FORMALITER INDIFFERENTEM,

c) Ad aliquod opus bonum, etiam THEOLOGICE FORMALITER BONUM, facile tamen.

* Idem de homine gentili, & peccatore aequae valet.

B. EXTENSIO. Est opus gratia supernaturali

a) Ad OMNIA dogmata fundamentalia cum certitudine cognoscenda,

b) Ad *amorem* CONCUPISCENTIAE DEI substantialiter perfectum.

c) Ad *amorem purum* CARITATIS substantialiter perfectum

d) Ad TOTAM LEGEM NATURAE DIU servandam,

e) Et quidem tam gratia FIDELI, quam gratia SANCTIFICANS necessaria est:

f) Ad diu vitanda peccata levia semipleno consensu patrari solita opus est gratia supernaturali SPECIALI. Est enim fuga ejusmodi peccatorum per longius tempus summe DIFFICILIS. Hæc difficultas determinatur per NUMERUM occasionum ejusmodi defectus committendi, per VEHEMENTIAM stimulorum allicientium, & per INFIRMITATEM vis intellectivæ, & appetitivæ. Sane etiam cum viribus gratiæ ordinariæ nihilominus difficillimum est, constanter adplicare ATTENTIONEM ad bonum VERUM ab adparente discernendum, ad motiva præ STIMULIS penitus cognoscenda, VOLUNTATEM ad resistendum omnibus STIMULIS, ad bonum VERUM præ adparente amplectendum, quin aliqua seu INCONSIDERANTIA in actibus intellectus, seu INCURIA in actibus voluntatis per LONGIUS saltem tempus interveniat.

Supponimus hic EX THEOL. PRACTICA notiones

- a) *Moralis impossibilitatis,*
- b) *Occasionum peccandi*
- c) *Inconsiderantiæ*
- d) *Incuriæ Theologicæ.*

EX PSYCHOLOGIA VERO

- a) LIMITATIONEM utriusque Facultatis,
- b) VIVACITATEM stimulorum,
- c) FA

e) Et quidem tam gratia FIDEI,
quam gratia SANTIFICANS necessaria est:

f) Ad diu vitanda peccata levia
semipleno consensu patrari solita opus est *gratia supernaturali* SPECIALI. Est enim fuga
ejusmodi peccatorum per longius tempus summe DIFFICILIS. Haec difficultas deterimnatur
per NUMERUM *occasionalium* ejusmodi defectus
committendi, per VEHEMENTIAM stimulatorum
allicientium, & per INFIRMITATEM vis intelle-
ctivae, & adpetitivae. Sane etiam cum viribus
gratiae ordinariae nihilominus difficillimum est,
constanter adplicare ATTENTIONEM ad bonum
VERUM ab adparente discernendum, ad motiva
prae STIMULIS penitus cognoscenda, VOLUNTA-
TEM ad resistendum omnibus STIMULIS, ad bo-
num VERUM prae adparente amplectendum,
quin aliqua seu INCONSIDERANTIA in actibus
intellectus, seu INCURIA in actibus voluntatis
per LONGIUS saltem tempus interveniat.

* Supponimus hie EX THEOL. PRACTICA
notiones

- a) *Moralis impossibilitatis,*
- b) *Occasionum peccandi*
- c) *Inconsiderantiae*
- d) *Incuriae Theologicae.*

Ex PSYCHOLOGIA vero

a) LIMITATIONEM *utriusque Facul-*

b) VIVACITATEM *stimulorum,*

c) FACILITATEM bonum adparens præcligendi.

In propositionibus vero antecedentibus ex Theologia Practica instar lemmatis assumptimus notiones

- a) *Amoris concupiscentiæ DEI,*
- b) *Puræ Caritatis,*
- c) *Legis naturæ,*
- d) *Bonitatis physicæ, & Theologicæ,*
- e) *Peccati levis, & semipleni con-*

sensus. Ex quo iterum NEXUS Theologiæ Theoreticæ, & practicæ innotescit.

4) Necessitas gratiæ tamen nec metaphysica, nec physica, sed MORALIS tantum est.

§. 118.

VI. *Datur etiam in statu naturæ lapsæ gratia vere, & pure sufficiens.*

1) *Ordo demonstrandi,*

A. HISTORIA Doctrinæ Jansenii.

a) INITIUM erroris publice sparsi.

b) ACCUSATIO erroris apud Christi

Vicarium facta ab Episcopis.

c) CONDEMNATIO publica erroris

facta juxta legem fundamentalem.

d) EFFUGIA contra judicium Ec-

clesiæ.

e) CONSENSIO potestatis Politicæ,

& Ecclesiasticæ in Rege Christianissimo, Episcopis, & Pontifice adversus hunc errorem.

c) FACILITATEM bonum adparens
praeeligendi.

In propositionibus vero antecedenti bus ex
Theologia Practica instar lemmatis assumpsi-
mus notiones

a) *Amoris concupiscentiae DEI,*

b) *Purae Caritatis,*

c) *Legis naturae,*

d) *Bonitatis physicae, & Theologicae,*

e) *Peccati levis, & semipleni con-*

sensus. Ex quo iterum NEXUS Theologiae
Theoreticae, & practicae innotescit.

4) Necessitas gratiae tamen nec metaphy-
sica, nec physica, sed MORALIS tantum est.

§. 118.

VI. *Datur etiam in statu naturae lapsae
gratia vere, & pure sufficiens.*

1) *Ordo demonstrandi,*

A. HISTORIA Doctrinae Jansenii.

a) INITIUM erroris publice sparsi.

b) ACCUSATIO erroris apud Christi
Vicarium facta ab Episcopis.

c) CONDEMNATIO publica erroris
facta juxta legem fundamentalem.

d) EFFUGIA contra judicium Ec-

clesiae.

e) CONSENSIO potestatis Politicae,
& Ecclesiasticae in Rege Christianissimo, Episco-
pis, & Pontifice adversus hunc errorem.

B. PRINCIPIA totius Doctrinæ.

- a) DELECTATIO INDELIBERATA MAJOR.
- b) Delectatio DUPLEX, terrena, & cælestis.
- c) Delectatio VICTRIX, gratia PARVA.
- d) Gratia EFFICAX omnis est, sed non omnis VICTRIX.

e) Necessitas gratiæ VICTRICIS in præfente statu.

C. COROLLARIA ex his principiis a Jansenio juxta regulas Logices deducta.

a) Nulla gratia in præfente statu est vere & RELATIVE, ac simul pure sufficiens, etsi gratia parva sit ABSOLUTE sufficiens.

b) In præfente statu nec datur LIBERTAS INDIFFERENTIÆ, nec ad meritum requiritur; etsi homo etiam nunc liber sit a necessitate INFLEXIBILI, non item a necessitate RELATIVA in his adjunctis.

° Vides cuilibet adfertioni aliquam EXCEPTIONEM a Jansenio provide adjectam, quæ sibi instar EFFUGII ad decipiendos lectores, & argumenta Catholicorum eludenda inserviret. Sinceritatis amans ultro intelliget,

a) gratiam absolute tantum sufficientem esse in his adjunctis vere INSUFFICIENTEM,

b) im-

B. PRINCIPIA totius Doctrinae.

a) DELECTATIO INDELIBERATA MA

II

b) Delectatio DUPLEX, terrena, &

caelestis.

c) Delectatio VICTRIX, gratia

PARVA

d) Gratia EFFICAX omnis est, sed non omnis VICTRIX.

e) Necessitas gratiae VIXTRICIS in praesente statu.

C. COROLLARIA ex his principiis a Jansenio juxta regulas Logices deducta.

a) Nulla gratia in praesente statu est vere & RELATIVE, ac simul pure sufficiens, etsi gratia parva sit ABSOLUTE sufficiens.

b) In praesente statu nec datur LIBERTAS INDIFFERENTIAE, nec ad meritum requiritur; etsi homo etiam nunc liber sit a necessitate INFLEXIBILI, non item a *necessitate RELATIVA* in his adjunctis.

* Vides cuilibet adsertioni aliquam EXCEPTIONEM a Jansenio provide adjectam, quae sibi instar EFFUGII ad decipiendos lectores, & argumenta Catholicorum eludenda inserviret. Sinceritatis amans ultro intelliget,

a) gratiam absolute tantum sufficientem esse in his adjunctis vere INSUFFICIENTEM.

TEM.

b) immunitatem a necessitate inflexibili (pro alijs adjunctis) esse in his adjunctis VERAM NECESSITATEM ANTECEDENTEM.

D. QUINQUE PROPOSITIONES, seu ulteriora Corollaria ejusdem Systematis, & facillime ad duo priora reducenda. Circa has singulas Theologus Dogmaticus examinet seorsim

a) quamlibet PROPOSITIONEM

b) SENSUM propositionis

c) CENSURAM propositionis

d) VERITATEM Catholicam cuilibet propositioni contradictorie oppositam.

E. Assertiones FALSE præcise in hoc systemate occurrentes.

a) FALSUM est, omnem Christi gratiam esse DELECTATIONEM. Sic timor SALUTARIS gratia est, etsi minime delectet.

b) FALSUM est, inter duas delectationes contrarias unam præ altera libere eligi non posse.

c) Vi hujus systematis nec Adam, nec Angelos in primævo statu peccare potuisse, FALSO sequeretur.

F. ASSERTIONES HÆRETICÆ præcipue

a) Prima tollit dogma FUNDAMENTALE, LIBERTATEM INDIFFERENTIÆ, dogma

b) immunitatem a necessitate in-
flexibili (pro ALIIS adjunctis) esse in HIS
adjunctis
TEM. VERAM NECESSITATEM ANTECEDEN-

D. QUINQUE PROPOSITIONES, ceu ul-
teriora Corollaria ejusdem Systematis, & fa-
cillime ad duo priora reducenda. Circa has
singulas Theologus Dogmaticus examinet seor-
sim

- a) quamlibet PROPOSITIONEM
- b) SENSUM propositionis
- c) CENSURAM propositionis

d) VERITATEM Catholicam cuilibet
propositioni contradictorie oppositam.

E. Assertiones FALSAE *praecise* in hoc
systemate occurrentes.

a) FALSUM est, omnem Christi
gratiam esse DELECTATIONEM. Sic timor SA-
LUTARIS gratia est, etsi minime delectet.

b) FALSUM est, inter duas delecta-
tiones contrarias unam prae altera libere eligi

¶

c) Vi hujus systematis nec Ada-
mum, nec Angelos in primaevo statu peccare
potuisse, FALSO sequeretur.

DICAE. F. ASSERTIONES HAERETICAE praecipue

a) Prima tollit dogma FUNDAMENTA-
LE, LIBERTATEM INDIFFERENTIAE, dogma

FRACTICUM, cui omnia morum principia IN-
 NITUNTUR; quo semel sublato nec DEI sapien-
 tia in præmittendo hujus vitæ statu, nec DEI
 bonitas in præmittendis malis physicis, nec
 DEI Justitia in puniendis malis moralibus sal-
 vari ab evidente imperfectione amplius poterit.

° Unde hanc Doctrinæ Jansenianæ partem
 penitus confutare præcipuum Theologiæ Chri-
 stianæ PRACTICÆ officium erit.

b) Altera tollit dogma Theoreticum de *vera, ET PURA GRATIÆ sufficientia.*

° Primus error ad secundam, tertiam, &
 quartam propositionem, alter ad quintam, &
 primam pertinet.

G. DOGMA CATHOLICUM. Datur in sta-
 tu naturæ lapsæ gratia vere, & pure sufficientis.

a) Gratia *VERE* est sufficientis Benevo-
 lentia DEI, qua serio actum salutarem crea-
 turæ rationalis *EXOPTAT*, & simul ei confert
POTENTIAM MORALEM completam ad actum sa-
 lutarem. Unde *VERA* gratiæ sufficientia a
 DEO est.

b) Gratia *PURE* sufficientis est ea-
 dem DEI benevolentia, conferens potentiam
 moralem ad actum salutarem, *QUIN* eundem
 obtineat. Unde *PURA* gratiæ sufficientia ab HO-
 MINE est.

c) Si datur gratia *VERE*, & *PURE*
 sufficientis, Deus dat *COMPLETAM* potentiam,
 sed creatura eadem non *UTITUR* juxta regulas
 finis

PRACTICUM, cui omnia morum principia IN-
 NITUNTUR; quo semel sublato nec DEI sapien-
 tia in praemittendo hujus vitas statu , nec DEI
 bonitas in praemittendis malis physicis, nec
 DEI Justitia in puniendis malis moralibus sal-
 vari ab evidente imperfectione amplius poterit.

* Unde hanc Doctrinae Jansenianae partem
 penitus confutare praecipuum Theologiae Chri-
 stianae PRACTICAE officium erit.

b) Altera tollit dogma Theoreti-
 cum de *vera*, ET PURA GRATIAE *sufficientia*.

* Primus error ad secundam, tertiam, &
 quartam propositionem, alter ad quintam, &
 primam pertinet.

G. DOGMA CATHOLICUM. Datur in sta-
 tu naturae lapsae gratia vere, & pure sufficiens.

a) Gratia VERE est sufficiens Benevo-
 lentia DEI, qua serio actum salutarem crea-
 turae rationali EXOPTAT, & simul ei confert
 POTENTIAM MORALEM completam ad actum sa-
 lutarem. Unde VERA gratiae sufficientia a
 DEO est.

b) Gratia PURE sufficiens est ea-
 dem DEI benevolentia , conferens potentiam
 moralem ad actum salutarem, QUIN eundem
 obtineat. Unde PURA gratiae sufficientia ab HO-
 MINE est.

c) Si datur gratia VERE, & PURE
 sufficiens , Deus dat COMPLETA potentiam,
 sed creatura eadem non UTITUR juxta regulas

finis ultimi. Ergo BENEVOLENTIA DEI in conferendo sufficiente auxilio, & negligentia hominis in non utendo auxilio constituunt gratiam vere, & pure sufficientem.

d) Atqui hujus rei exempla in SS. Scripturis extant apertissima.

I. Sic Isaia V. 3. dicit Dominus:

„ Quid est, quod debui ultra facere vineæ
meæ, & non feci? „

Hæc verba exprimunt, quod Deus Judæis dederit POTENTIAM COMPLETAM liberam bene agendi. Secus quilibet Judæus interroganti Domino respondere potuisset. „ Est aliquid, quod debuisses facere vineæ tuæ; nempe potentiam illius complere; sine completa potentia prudenter fructus expectare nequis. „ Atqui pergit Dominus „ expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas. „

Hæc verba exprimunt, quod Judæi potentiam completam ad bonum non applicaverunt. Dedit ergo Deus gratiam vere sufficientem; quia omnia præstitit, quæ penes ipsam erant; & nihilominus hæc gratia erat simul pure sufficiens, quia data potentia, effectus ipse secutus non est.

II. Sic Christus Matth. XXIII. 37. ait:

„ Quoties volui congregare filios tuos?
Ecce potentia libera completa. „ ET NOLU-
ISTI! Ecce potentia completa sine usu recto
hujus potentia.

III. Sic

finis ultimi. Ergo BENEVOLENTIA DEI in conferendo sufficiente auxilio , & negligentia hominis in non utendo auxilio constituunt gratiam vere , & pure sufficientem.

d) Atqui hujus rei exempla in SS. Scripturis extant apertissima.

I. Sic Isaiae V. 3. dicit Dominus:

„*Quid est, quod debui ultra facere vineae
meae, & non feci?*„

Haec verba exprimunt, quod Deus Judaeis dederit POTENTIAM COMPLETAM liberam bene agendi. Secus quilibet Judaeus interroganti Domino respondere potuisset. „*Est aliquid, quod debuisses facere vineae tuae; nempe potentiam illius complere; sine completa potentia prudenter fructus exspectare nequis.* „ Atqui pergit Dominus „*exspectavi, ut faceret uvas, & fecit labruscas.*„

Haec verba exprimunt , quod Judaei potentiam completam ad bonum non ADPLICARINT. Dedit ergo Deus gratiam VERE sufficientem: quia omnia praestitit, quae penes ipsum erant; & nihilominus haec gratia erat simul PURE SUFFICIENTIS, quia data potentia, effectus ipse secutus non est.

II. Sic Christus Matth. XXIII. 37. ait:

„*Quoties VOLUI congregare filios tuos?*

Ecce potentia libera completa. „ ET NOLUI-
STI! Ecce potentia completa sine usu recto
^{ips} potentiae.

III. Sic Osee, XIII. 9. legitur.

Perditio tua ex te Israel, — Ecce malitia hominis. Tantummodo in me auxilium tuum. — Ecce benevolentia Dei.

° Hic jam duo observare licet. PRIMO omnes hos textus involvere RELATIONEM DEI concedentis auxilium, & hominis eo non utentis; DEIN ipsum sensus literalis significatum applicata notione gratiæ vere, & pure sufficientis novos claritatis gradus acquirere.

2) Illustratio hujus Demonstrationis ex conceptu BENEVOLENTIÆ, & OBLIGATIONIS.

A. OBLIGATIO.

a) Homo justus OBLIGATUR ad mandata DEI servanda in quibusvis adjunctis, quæ prædominium amoris divini exigunt supra omnia impedimenta finis ultimi.

° Si enim Deus illum non obligaret, finem ultimum mediis sufficientibus non promoveret.

b) Atqui obligatio perfecta ad id imponi nequit, ad quod COMPLETA POTENTIA libera non suppetit.

c) Completa potentia supponit præsentiam GRATIÆ VERÆ SUFFICIENTIS, cetero necessariæ ad omnem actum salutarem.

° Realitas gratiæ VERÆ sufficientis.

d) Homo justus, etiam potentia libera completa instructus, legem sæpe non exser-

III. Sic Osee. XIII. 9. legitur.

Perditio TUA ex te Israel, — Ecce MALITIA hominis. Tantummodo IN ME auxilium tuum. -

Ecce BENEVOLENTIA DEI.

* Hic jam duo observare licet. PRIMO

omnes hos textus involvere RELATIONEM DEI concedentis auxilium, & hominis eo non utentis; DEIN *ipsum sensus literalis significatum* adplicata notione gratiae vere, & pure sufficientis novos claritatis gradus acquirere.

2) Illustratio hujus Demonstrationis ex *conceptu* BENEVOLENTIAE, & OBLIGATIONIS.

A. OBLIGATIO.

a) Homo justus OBLIGATUR ad mandata DEI servanda in quibusvis adjunctis, quae praedominium amoris divini exigunt supra omnia impedimenta finis ultimi.

* Si enim Deus illum non obligaret, finem ultimum mediis sufficientibus non promoveret.

b) Atqui obligatio perfecta ad id imponi nequit, ad quod COMPLETA POTENTIA libera non suppetit.

c) Completa potentia supponit praesentiam GRATIAE VERE SUFFICIENTIS, ceu necessariae ad omnem actum salutarem.

* Realitas gratiae VERE sufficientis.

d) Homo justus, etiam potentia libera completa instructus, *legem saepe non EXE-*

QUITUR. Secus plane homo justus novi peccati incapax censeri deberet, aut saltem omnis semel justus esset semper justus,

• En gratiam simul PURE sufficientem.

B. BENEVOLENTIA.

a) Deus BENEVOLENTIA antecedente paratus est dare omnibus SUFFICIENTIA media.

b) Idem BENEVOLENTIA consequente sic dat gratias SUFFICIENTES, ut simul paratus esset dare loco earum, quas INEFFICACES prævidet, quasvis alias, siquas extra boni communis præjudicium EFFICACES fore prævidet.

c) Itaque gratia etiam pure sufficiens est VERA gratia: quia Benevolentiam DEI SERIAM, & saltem in auxilii collatione EFFICACEM importat. Usus enim rectus auxilii, sicut non a Deo solo pendet, ita neque a Deo, ceu auctore gratiæ exigi potest.

• Hinc jam in notione gratiæ eam tantum BENEVOLENTIÆ efficaciam adstruximus, quæ præcise a comprincipio actus liberi pendet, scilicet a causa PRINCIPALI.

d) EFFECTUS Benevolentiae gratiam pure sufficientem constituentis est POTENTIA libera completa.

e) Exigit BONUM COMMUNE MAXIMUM a divina benevolentia, ut det gratias etiam pure sufficientes. Nam nisi Deus daret gratias pure

QUITUR. Secus plane homo justus novi peccati incapax censeretur, aut saltem omnis semel justus esset semper justus,

* En gratiam simul PURE sufficientem.

B. BENEVOLENTIA.

a) Deus BENEVOLENTIA antecedente paratus est dare omnibus SUFFICIENTIA *media.*

b) Idem BENEVOLENTIA consequente sic dat gratias SUFFICIENTES, ut simul paratus esset dare loco earum, quas INEFFICACES praevidet, quasvis alias, si quas citra boni communis praejudicium EFFICACES fore praevidet.

e) Itaque gratia etiam pure sufficiens est VERA *gratia*: quia *Benevolentiam DEI SERIAM*, & saltem in auxilii collatione EFFICACEM importat. Usus enim rectus auxilii, sicut non a Deo solo pendet, ita neque a Deo, seu auctore gratiae exigi potest.

* Hinc jam in notione gratiae eam tantum BENEVOLENTIAE efficaciam adstruximus, quae praecise a comprincipio actus liberi pendet, scilicet a causa PRINCIPALI.

d) EFFECTUS Benevolentiae gratiam pure sufficientem constituentis est POTENTIA libera completa.

e) Exigit BONUM COMMUNE MAXIMUM a divina benevolentia, ut det gratias etiam pure sufficientes. Nam nisi Deus daret gratias

pure sufficientes, peccata gravis ex NECESSITATE MORALI admitterentur. Ob peccata ex morali necessitate commissa nemo a Deo infinite bono DAMNARI posset. Cessante generali damnationis periculo tolleretur praecipuum motivum PRACTICAE sufficiens ad excitandam electorum vigilantiam. Sublato tali motivo ruert ipsum COMMUNE BONUM.

3) EXTENSIO gratiae vere sufficientis ad *justos, infideles, & peccatores*

A. datur JUSTIS

a) ad servanda MANDATA DEI actu obligantia, (Ecclesi. II. 12.)

b) ad PERSEVERANDUM in iusticiam accepta (I. Cor. X. 13.)

c) POTENTIA MORALIS completa, seu ad ipsum actum mandato DEI praecipuum.

d) seu ad ALIUM actum vere salutarem, quo posito datur potentia completa ad ipsum actum praecipuum.

° Unde alia proxime, alia remote, utraque vere sufficiens est.

B. ANALYSIS peccati, quo Petrus, prius justus, Christum negavit.

a) Accepit a Deo gratiam REMOTE SUFFICIENTEM ad perseverandum, gratiam ORATIONIS. VIGILATE, ET ORATE &c.

b) Hac gratia usus non est, ex NEGLIGENCE, quae ipsa

c) ora

pure sufficientes , peccata gravia ex NECESSI-
TATE MORALI admitterentur. Ob peccata ex
morali necessitate commissa nemo a Deo infini-
te BONO DAMNARI posset. Cessante generali
damnationis periculo tolleretur praecipuum MO-
TIVUM PRACTICE sufficiens ad excitandam elec-
torum vigilantiam. Sublato tali motivo rueret

ipsum COMMUNE BONUM.

3) EXTENSIO gratiae vere sufficientis ad
justos, infideles & peccatores

A. datur JUSTIS

a) ad servanda MANDATA DEI AC-
TU obligantia , (Eccli. II. 12.)

b) ad PERSEVERANDUM in justitia
jam accepta (I. Cor. X. 13.)

c) POTENTIA MORALIS *completa*, seu
ad IPSUM actum mandato DEI praeceptum,

d) seu ad ALIUM actum vere salu-
tarem , quo posito datur potentia completa
ad ipsum actum praeceptum.

* Unde alia proxime, alia remote , utra-
que vere sufficiens est.

B. ANALYSIS peccati, quo Petrus,
prius justus , Christum negavit.

a) Acceptit a Deo gratiam REMOTE
SUFFICIENTEM ad perseverandum , gratiam
orationis. VIGILATE, ET ORATE &c. .

b) Hae gratia usus non est, ex
NEGLIGENTIA, quae ipsa

c) orta est ex PRÆSUMPTIONE de sua firmitate,

d) ex non usu gratiæ remote sufficientis orta est subtractio gratiæ PROXIME SUFFICIENTIS,

e) et ex hac subtractione LAPSUS.

C. *Propositio accuratissime DETERMINATA de INFIDELIBUS.*

a) Infidelibus ADULTIS,

b) & eousque in USU RATIONIS proventis,

c) ut peccati GRAVIS capaces sint,

d) & a sorte PARVULORUM fecerantur,

e) datur gratia, seu REMOTE, seu PROXIME sufficiens,

f) ad FIRMAM saltem notitiam

g) de dogmatis fundamentalibus scientia absolute NECESSARIIS.

o Ut usum propositionis DETERMINATÆ proprius intelligas, omitte primo in propositione supra posita vocem, ADULTI; & statim de INFANTIBUS nova obiectio formari potest. Omitte dein vocem, RATIONIS USU TOLLENTES; & AMENTES exceptionem facient. Omitte porro CAPACITATEM GRAVIS PECCATI; nec, unde veritatis ratio sufficiens detegenda sit, usquam invenies. Postea pone adultum esse ita IMBELLEM, ut ad nihil sanctum mente versandum

c) orta est ex PRAESUMPTIONE de sua
firmata

d) ex non usu gratiae remote sufficientis orta est subtractio gratiae PROXIME SUFFICIENTIS,

e) et ex hac subtractione LAPSUS.

C. Propositio *accuratissime* DETERMINATA de INFIDELISBUS.

a) Infidelibus ADULTIS,

b) & eousque in USU RATIONIS

c) ut peccati GRAVIS capaces sint,

d) & a sorte PARVULORUM secernantur,

e) datur gratia, seu REMOTE, seu PROXIME sufficiens,

f) ad FIRMAM *saltem notitiam*

g) de dogmatis *fundamentalibus* scientu absolute NECESSARIIS.

* Ut usum propositionis DETERMINATAE proprius intelligas, omitte primo in propositione supra posita vocem, ADULTI; & statim de INFANTIBUS nova objectio formari potest. Omitte dein vocem , RATIONIS USU POLLENTES; & AMENTES exceptionem facient. Omitte porro CAPACITATEM GRAVIS PECCATI; nec, unde veritatis ratio sufficiens detegenda sit, usquam invenies. Postea pone adultum esse ita IMBELLEM, ut ad nihil sanctum mente versan-

dum instar INFANTIS assurgere possit; & iterum in probatione Thesis hæsitabis. Quodsi propositionem ad FIDEM revelationi cognitæ habendam, & ad fidem omnium dogmatum CATHOLICORUM extendas, nec eam præcise ad firmam PERSUASIONEM de dogmatis FUNDAMENTALIBUS restringas: itidem nullum certitudinis gradum in ullo argumento deteges.

ARGUMENTUM *convincens.*

a) Ejusmodi infideles, adulti, rationis usu pollentes, a parvulorum sorte discernendi, proprio Marte seu BEATITATEM, seu INFELICITATEM æternam consequentur.

b) Ergo præmio, & supplicio æterno ipsis proposito, ad mandata divina servanda lege perfecta, & gravi OBLIGABUNTUR.

c) Ut obligari a divina bonitate, & sapientia lege gravi possint, requiritur tum *potentia* MORALIS dogmata fundamentalia cognoscendi, tum *potentia* MORALIS mandata servandi.

d) Atqui utraque moralis potestas sine gratia vere SUFFICIENTE moraliter est impossibilis.

e) Ex hoc ratioeio ille locus Scripturæ Joan. I. 9. „ *Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem in hunc mundum venientem* „, multum luminis accipit

E. Gratia sufficiens PECCATORIBUS data.

dum instar INFANTIS assurgere possit; & iterum in probatione Thesis haesitabis. Quodsi propositionem ad FIDEM revelationi cognitae habendam, & ad fidem omnium dogmatum CATHOLICORUM extendas, nec eam praecise ad firmam PERSUASIONEM de dogmatis FUNDAMENTALIBUS restringas: itidem nullum certitudinis gradum in ullo argumento deteges.

ARGUMENTUM *convincens*.

a) Ejusmodi infideles, adulti, rationis usu pollentes, a parvulorum forte discernendi, proprio Marte seu BEATITATEM, seu INFELICITATEM aeternam consequentur.

b) Ergo praemio, & supplicio alterno ipsis proposito, ad mandata divina servanda lege perfecta, & gravi OBLIGABUNTUR.

c) Ut obligari a divina bonitate, & sapientia lege gravi possint, requiritur tum *potentia* MORALIS dogmata fundamentalia COGNOSCENDI, tum *potentia* MORALI mandata servandi.

d) Atqui utraque moralis potestas sine gratia vere SUFFICIENTE moraliter est impossibilis.

e) Ex hoc ratiocinio ille locus Scripturae Joan. I. 9. „*Erat lux vera, quae illuminat omnem hominem in hunc mundum venientem*„, multum luminis accipit

E. Gratia sufficiens PECCATORIBUS data.

a) PARATUS est Deus dare SEMPER gratias sufficientes

b) peccatoribus OMNIBUS,

c) & ACTU dat tunc, cum citra præjudicium BONI COMMUNIS

d) aliquam exinde UTILITATEM fore in peccatore prævidet.

F. PROMPTITUDO benevolentiae divinae dandi semper gratias sufficientes

a) Excitat in peccatore FIDUCIAM,

b) Sapientia, & justitia usum misericordiae temperans excitat in peccatore TIMOREM salutarem,

c) & VIGILANTIAM, ne peccata peccatis accumulando tam pertinaces in malo habitus contrahamus, qui vim gratiarum, quae salvo bono communi dari possunt, omnium cluderent.

d) Ex hoc unico conceptu status EXCAECATIONIS facile explicatur. Dicitur enim Deus indurare, excæcare hominem. Atqui, si Deus semper daret gratias sufficientes, non Deus hominem excæcasset, sed homo solus se ipsum excæcasset diceretur, non utendo etiam intempestiva DEI misericordia.

G. OSTENSIO hujus conceptus ex NOTIONE BENEVOLENTIAE.

a) Est in Deo voluntas antecedens BENEVOLA, qua vult procurare omnia MEDIA,

a) PARATUS est Deus dare SEMPER gratias sufficientes

b) peccatoribus OMNIBUS,

c) & ACTU dat tunc , cum citra praejudicium BONI COMMUNIS

d) aliquam exinde UTILITATEM fore in peccatore praevidet.

F. PROMPTITUDO benevolentiae divinae dandi semper gratias sufficientes

a) Excitat in peccatore FIDUCIAM,

b) Sapientia, & justitia usum misericordiae temperans excitat in peccatore TIMOREM salutarem ,

c) & VIGILANTIAM , ne peccata peccatis accumulando tam pertinaces in malo habitus contrahamus , qui vim gratiarum , quae salvo bono communi dari possunt , omnium eluderent.

d) Ex hoc unico conceptu status EXCAECATIONIS facile explicatur. Dicitur enim Deus indurare , excaecare hominem. Atqui, si Deus semper daret gratias sufficientes, non Deus hominem excaecaret, sed homo solus se ipsum excaecasse diceretur , non utendo etiam intempestiva DEI misericordia.

G. OSTENSIO hujus conceptus ex NOTIONE BENEVOLENTIAE.

a) Est in Deo voluntas antecedens BENEVOLA, qua vult procurare omnia MEDIA,

& submovere omnia IMPEDIMENTA finis ultimi.
Ecce MISERICORDIA.

b) Finis ultimus est salus electorum
COMMUNIS MAXIMA. Unde præjudicium boni
majoris est *primum* MISERICORDIÆ TEMPERA-
MENTUM.

c) Si DEUS prævidet, gratias vere
sufficientes ruinam salutis non præpedituras,
MISERICORDIÆ PARS est majorem gradum dam-
nationis avertere, non dando gratias, ubi per
nullam porro, quam salva sapientia dare pos-
set, gratiam substantia damnationis impediri
possit. Ecce ALTERUM TEMPERAMENTUM DIVI-
NÆ MISERICORDIÆ.

4) SENSUS COMPLETUS axiomatis illius
HOMINI FACIENTI, QUOD EST IN SE, DEUS
NON DENEGAT GRATIAM.

a) Etsi gratia sit NECESSARIA ad
salutem, exinde tamen salutis nostræ nihil re-
mirandum est.

b) Nam modo ex parte NOSTRA
nullus sit defectus in usu propriæ LIBERTATIS,
ex parte DEI nulla nobis deest gratia, que-
cumque sit NECESSARIA, & simul salvo com-
muni bono nobis UTILIS esse possit.

° Ex eo ipso, quod gratiæ conceptus re-
lativus sit, hoc axioma recte intelligi nequit,
nisi benevolentia DEI, & hominis libertas
ter se comparentur.

& submovere omnia IMPEDIMENTIA finis ultis

Ecce MISERICORDIA.

b) Finis ultimus est salus electorum

COMMUNIS MAXIMA, Unde praejudicium boni majoris est *primum* MISERICORDIAE TEMPERA-

MENTUM.

c) Si DEUS praevidet, gratias vere sufficientes ruinam salutis non praepedituras, MISERICORDIAE PARS est majorem gradum damnationis avertere, non dando gratias, ubi per nullam porro, quam salva sapientia dare posset, gratiam substantia damnationis impediti

possit. Ecce ALTERUM TEMPERAMENTUM DIVI-

NAE MISERICORDIAE.

4) SENSUS COMPLETUS axiomatis illius:

HOMINI FACIENTI, QUOD EST IN SE, DEUS NON DENEGAT GRATIAM.

a) Etsi gratia sit NECESSARIA ad salutem, exinde tamen saluti nostrae nihil TEMENTUM est

b) Nam modo ex parte NOSTRA nullus sit defectus in usu propriae LIBERTATIS, ex parte DEI nulla nobis deerit gratia, quaecunque sit NECESSARIA, & simul salvo communi bono nobis UTILIS esse possit.

* Ex eo ipso, quod gratiae conceptus relativus sit, hoc axioma recte intelligi nequit, nisi benevolentia DEI, A hominis libertas inter se comparentur.

c) Vi hujus regulæ universalis Deus actu dat gratias vere sufficientes **INFAN-
DELIBUS**, nullo adhuc pacto de se bene meren-
tibus; dat etiam **PECCATOIBUS**, male de se
merentibus; dat **JUSTIS** juxta sapientiæ, & bo-
nitatis sancte attemperatæ imperium.

o Nihil in ostendendo præsentè dogmate
intermissum esse exinde patet. Quod juxta

a) **ORDINEM** demonstrandi histo-
riam, Principia, corollaria **ERRORIS OP-
POSITI**, item propositiones præcise falsas,
asserta vere hæretica, & **DOGMA CATHOLI-
CUM** recta methodo proposuimus.

b) **DEMONSTRATIONIS CERTITU-
DINEM** conceptu obligationis, & benevolen-
tiæ illustravimus.

c) **Veritatis EXTENSIONEM** omnem
juxta diversitatem personarum accurate deter-
minavimus, & denique

d) **REGULAM UNIVERSALEM** cir-
ca collationem gratiarum sufficientium ex ge-
nèro generalis axiomatis sensu stabilivimus,
cum ingenti **HUMANÆ IMBECILLITATIS** con-
solatione, & excellenti **DIVINÆ BONITATIS**
commendatione.

§. 119.

V. *Actus salutaris, non nisi per gratiam
efficacem eliciendi, sunt vere DONA DEI, &
sunt MERITA MORALIA HOMINIS, gratiæ
væ libertate indifferentiæ cooperantis.*

c) Vi hujus regulae universalis Deus actu dat gratias vere sufficientes INFIDELIBUS, nullo adhuc pacto de se bene merentibus; dat etiam PECCATOIBUS, male de se merentibus; dat JUSTIS juxta sapientiae, & bonitatis sancte attemperatae imperium.

* Nihil in ostendendo praesente dogmate intermissum esse exinde patet. Quod juxta

a) ORDINEM demonstrandi historiam, Principia, corollaria ERRORIS OPPOSITI, item propositiones praecise falsas, adserta vere haeretica, & DOGMA CATHOLICUM recta methodo proposuimus.

b) DEMONSTRATIONIS CERTITUDINEM conceptu obligationis, & benevolentiae illustravimus.

c) Veritatis EXTENSIONEM omnem juxta diversitatem personarum accurate determinavimus, & denique

d) REGULAM UNIVERSALEM circa collationem gratiarum sufficientium ex genuino generalis axiomatis sensu stabilivimus, cum ingenti HUMANAEB IMBECILLITATIS consolatione, & excellenti DIVINAE BONITATIS commendatione.

§. 119.

Actus salutaris, nonnisi per gratiam efficacem eliciendi, sunt vere DONA DEI, & simul MERITA MORALIA HOMINIS, gratiae cum liberate indifferentiae cooperantis.

1) Omnium primo DOGMATA CATHOLICA a PLACITIS scholarum fecernenda, & quidem cum peculiari diligentia in hac materia.

a) DOGMATA enim & PAUCISSIMA, & offendenda FACILLIME, & SINCERRISSIMA mente tenenda sunt.

b) PLACITA scholarum vero & intricatissima, & plurima numero, & summa obscuritate involuta sunt.

2) DOGMATA circa efficaciam gratiæ sunt præcise DUO.

a) Actus salutares per gratiam efficacem EVADUNT dona DEI.

b) Actus salutares per gratiam efficacem elicitum MANENT actus vere LIBERI hominis.

3) EXISTENTIA *primi dogmatis.*

A. NOTIO gratiæ efficaciæ. Est

a) BENEVOLENTIA DEI, qua non solum confert *auxilium vere* SUFFICIENS,

b) sed etiam per illud VULT, ut causa PRINCIPALIS

c) ex certa SCIENTIA,

d) & voluntate consequente EFFE-

CACI

e) determinare EXISTENTIAM

f) actus LIBERI, theologice formaliter BONI.

1) Omnium primo DOGMATA CATHOLICA a PLACITIS scholarum secernenda, & quidem cum peculiari diligentia in hac materia.

a) DOGMATA enim & PAUCISSIMA, & ostendenda FACILLIME, & SINCE-RISSIMA mente tenenda sunt.

b) PLACITA scholarum vero & *intricatissima*, & *plurima* numero, & *summa obscuritate* involuta sunt.

2) DOGMATA circa efficaciam gratiae sunt praecise DUO.

a) Actus salutes per gratiam efficacem EVADUNT *dona DEI*.

b) Actus salutes per gratiam efficacem elicitos MANENT actus vere LIBERI hominis.

3) EXISTENTIA *primi dogmatis*.

A. NOTIO gratiae efficaci. Est

a) BENEVOLENTIA DEI, qua non solum confert *auxilium vere* SUFFICIENS,

b) sed etiam per illud VULT, ut causa PRINCIPALIS

c) ex certa SCIENTIA,

d) & voluntate consequente EFFI-

CACI

e) determinare EXISTENTIAM

f) actus LIBERI, theologice formaliter BONI.

^o Benevolentia, & collatio auxilii ad **GENUS** gratiæ sufficientis, reliquæ notæ ad **SPECIEM** gratiæ efficaciæ pertinent.

B. EFFECTUS hujus gratiæ

a) est ipse **ACTUS** liber bonus,

b) non sola **POTENTIA** libera bene agendi.

c) Si actus bonus est **EFFECTUS** divinæ benevolentiae, Deus illius **RATIO PRINCIPALIS** est.

d) Si effectus gratiæ efficaciæ simul est actus **LIBER**, creatura rationalis est illius **CAUSSA INSTRUMENTALIS** libera.

C. Actus salutaris hominum est vere DONUM DEI ob gratiam efficaciæ;

a) Deus enim operatur **VELLE, ET PERFICERE**. Philip. II. 13.

b) Salvamur per fidem, & hoc non ex nobis; Dei enim **DONUM** est. Ephes. II. 8.

c) Deus facit, ut in præceptis ipsius **AMBULEMUS** Ezech. XXVI. 26. Ergo creatura rationalis nil salutare **ADPETIT, ET PERFICIT**, quin ad volendum, & perficiendum Deus prior concurrat; nec **SALVATUR**, nisi Deus salutem donet, nec **SALUTEM MERETUR**, nisi Deus eam in præceptis suis ambulare faciat.

* Benevolentia , & collatio auxilii ad GENUS gratiae sufficientis , reliquae notae ad SPECIEM gratiae efficacis pertinent.

B. EFFECTUS hujus gratiae

- a) est ipse ACTUS liber bonus ,
- b) non sola POTENTIA libera bene agendi.
- c) Si actus bonus est EFFECTUS divinae benevolentiae, Deus illius RATIO PRINCIPALIS est.
- d) Si effectus gratiae efficacis simul est actus LIBER, creatura rationalis est illius CAUSSA INSTRUMENTALIS libera.

C. *Actus salutaris hominum est vere DONUM DEI* ob gratiam efficacem;

- a) Deus enim operatur VELLE, ET PERFICERE. Philip. II. 13.
- b) Salvamur per fidem, & hoc non ex nobis; Dei enim DONUM est. Ephes. II. 8.
- c) Deus facit, ut in praeceptis ipsius AMBULEMUS Ezech. XXVI. 26. Ergo creatura rationalis nil salutare ADPETIT, ET PERFICIT, quin ad volendum, & perficiendum Deus prior concurrat ; nec SALVATUR, nisi Deus salutem donet , nec SALUTEM MERETUR, nisi Deus eam in praeceptis suis ambulare faciat.

4) **EXISTENTIA ALTERIUS DOGMATIS.**
 Actus salutaris ceu **DONUM DEI** est adhuc
MERITUM hominis liberi.

a) Efficacia gratiæ tollens meritum
 morale repugnat **FINI ULTIMO** creationis, qui
 est salus maxima electorum, seu **PRÆDESTI-**
NATIO ad gloriam.

b) Repugnat **PRÆDEFINITIONI**
 meritorum, quæ sunt finis **ULTIMUS** saltem
 in hac vita efficiendus.

c) Repugnat divini **PERMISSIONI**
 tot malorum physicorum æque, ac moralium,
 quæ sine relicta vera libertate, porro omni
 sine sapienti carebit.

d) Repugnat **SUBORDINATIONI**,
 quem **PRÆSENS** vitæ status ad **FUTURAM** in-
 star mediæ necessariæ habet.

° Equidem scio, hæc omnia in idem re-
 cidere; sapientia enim, & benevolentia **DEI**
 juxta consilium æternum eodem voluntatis de-
 creto, & finem ultimum, & mediæ necessariæ,
 & permissionem malorum, & subordinationem
 hujus vitæ status ad boni communis majoris
 emolumenta stabilivit. Sed juvat eandem veri-
 tatem ex pluribus partibus ostendere, ut sen-
 tentiæ huic dogmati contrariæ debilitas in plena
 luce constituatur.

5) **SENSUS LITERALIS** illius Textus I.
 Cor. XV. 10. *Abundantius omnibus laboravi
 non ego autem, sed gratia DEI mecum.*

a) Quæ

4) EXISTENTIA ALTERIUS DOGMATIS.

Actus salutaris ceu DONUM DEI est adhuc MERITUM hominis liberi,

a) Efficacia gratiae tollens meritum morale repugnat FINI ULTIMO creationis, qui est salus maxima electorum, seu PRAEDESTINATIONI ad gloriam.

b) Repugnat PRAEDEFINITIONI

meritorum, quae sunt finis ULTIMUS saltem in hac vita efficiendus.

c) Repugnat divinae PERMISSIONI tot malorum physicorum aequae, ac moralium, quae sine relicta vera libertate, porro omni fine sapienti carebit.

d) Repugnat SUBORDINATIONI, quem PRAESENS vitae status ad FUTURAM instar medii necessarii habet.

* Equidem scio, haec omnia in idem recidere; *sapientia enim, & benevolentia DEI juxta consilium aeternum eodem voluntatis decreto, & sinem ultimum, & media necessaria, & permissionem malorum, & subordinationem hujus vitae status ad boni communis majoris emolumenta stabilivit. Sed juvat eandem veritatem ex pluribus partibus ostendere, ut sententiae huic dogmati contrariae debilitas in plena luce constituatur.*

5) SENSUS LITERALIS illius Textus. I.

Cor. XV. 10.. *Abundantius omnibus laboravi, non ego autem, sed gratia DEI mecum.*

a) Quare Apostolus laborem suum abundantem non sibi adscribit? NON EGO AUTEM. Quia gratia DEI erat causa principalis, cui effectus semper adscribitur. SED GRATIA DEI.

b) Quare tamen initio de se ipso dicit, ego ABUNDANTIUS OMNIBUS LABORAVI? quia ipse erat concausa laboris, causa instrumentalis, causa libera; gratia DEI MECUM.

c) Unde hæc tria Apostoli verba, GRATIA DEI MECUM, omnia dogmata de efficaci gratia usque ad rigorem geometricum exprimunt. GRATIA DEI. Si hæc est causa principalis; ergo actus salutaris est DONUM DEI. Gratia DEI MECUM. Si homo est causa instrumentalis libera, actus salutaris est MERITUM HOMINIS.

6) Itaque OMNIA DOGMATA circa efficaciam gratiæ reducuntur ad DUPLEX COMPRINCIPIMUM actus liberi.

a) Cum benevolentia divina, conferens auxilium, non sit ratio completa consensus creaturæ, actus liber in Deo *rationem partialem ultimam*, in homine libero alteram *rationem partialem ultimam habet*.

b) Ex præsentia unius concausæ non necessario sequitur EFFECTUS, si altera concausæ vere libera est; etsi ad effectum ipsum opus sit concursu utriusque comprincipii.

a) Quare Apostolus laborem suum abundantem non sibi adscribit ? NON EGO AU-

TEM. Quia gratia DEI erat causa principalis, cui effectus semper adscribitur. SED GRATIA DEI.

b) Quare tamen initio de se ipso

dicit ego ABUNDANTUS OMNIBUS LABORAVI? quia ipse erat concaussa laboris, causa instrumentalis, causa libera; gratia DEI MECUM.

c) Unde haec tria Apostoli verba, GRATIA DEI MECUM, omnia dogmata de efficaci gratia usque ad rigorem geometricum exprimunt. GRATIA DEI. Si haec est causa principalis; ergo actus salutaris est DONUM DEI. Gratia DEI MECUM. Si homo est causa instrumentalis libera , actus salutaris est MERITUM HOMINIS.

6) Itaque OMNIA DOGMATA circa efficaciam gratiae reducuntur ad DUPLEX COMPRINCIPIUM actus liberi.

a) Cum benevolentia divina , conferens auxilium , non sit ratio completa consensus creaturae, actus liber in Deo *rationem partialem ultimam*, in homine libero alteram *rationem partialem ultimam habet*.

b) Ex praesentia unius concaussae non necessario sequitur EFFECTUS, si altera concaussa vere libera est; etsi ad effectum ipsum opus sit concursu utriusque comprincipii.

c) Hujus Veritatis obvium exemplum præbet v. g. DONATIO CIVILIS. Ad Completam enim hanc actionem requiritur duplex comprincipium, CONFERENS donum, & ACCEPTANS donum. Sicut acceptatio IMPOSSIBILIS est sine collatione doni, ita donatio sine acceptatione COMPLERI nequit.

d) Ex ignorantia ejusdem veritatis ortus est ERROR PELAGIANORUM in neganda gratiæ adjuvantis necessitate; ERROR JANSENIUM gratiam pure sufficientem negantis: omnino denique DISCORDIA SCHOLARUM Catholicarum in EXPLICANDA gratiæ efficacia.

e) Summi ergo momenti res est in Ontologia examinare CONCURSUM, & energiam PLURIUM causarum, in Psychologia concursum LIBERI SECUNDI, in Theologia naturali denique concursum LIBERI PRIMI.

D. Quotiescunque de divina gratia efficaci sermo nobis est, nulla suppetit nobilior veritatis EXPRESSIO, nulla Scripturæ conformior, nulla expurgata Philosophia dignior, quam quæ ex conceptu causæ principalis, & Instrumentalis ultro consequitur. Deus enim COMPLET potentiam liberam, eamque prior illustrando, & movendo ad agendum IMPELLIT, libertas vero creata, ut COMPLETA a Deo, & ut IMPULSA, ad agendum LIBERE concurret.

- c) Hujus Veritatis obvium exemplum praebet v. g. DONATIO CIVILIS. Ad Completam enim hanc actionem requiritur duplex comprincipium, CONFERNES donum, & ACCEPTANS donum. Sicut acceptatio IMPOSSIBILIS est sine collatione doni, ita donatio sine acceptatione COMPLERI nequit.
- d) Ex ignorantia ejusdem veritatis ortus est ERROR PELAGIANORUM in neganda gratiae adjuvantis necessitate; ERROR JANSENI gratiam pure sufficientem negantis: omnis denique DISCORDIA SCHOLARUM Catholicarum in EXPLICANDA gratiae efficacia.
- e) Summi ergo momenti res est in Ontologia examinare CONCURSUM, & energiam PLURIUM caussarum, in Psychologia concursum LIBERI SECUNDI, in Theologia naturali denique concursum LIBERI PRIMI. D. Quotiescunque de divina gratia efficaci sermo nobis est, nulla suppetit nobilior veritatis EXPRESSIO, nulla Scripturae conformior, nulla expurgata Philosophia dignior, quam quae ex conceptu caussae principalis, & Instrumentalis ultro consequitur. Deus enim COMPLET potentiam liberam, eamque prior illustrando, & movendo ad agendum IMPELLIT, libertas vero creata, ut COMPLETA a Deo, & ut IMPULSA, ad agendum LIBERE concurrat.

° Unde causa instrumentalis univcrse se dividit in LIBERAM, & NECESSARIAM.

7) MODUS EXPLICANDI efficacem gratiam.

A. REGULÆ in explicandi modo quocunque observandæ.

a) Ratio genuina, solius veritatis amori insistens, cuique bono Catholico non nisi illud systema adoptandum proponit, quod DOGMATA CATHOLICA circa EFFICACEM gratiam, gratiam PURE SUFFICIENTEM, PRÆSCIENTIAM DEI, & libertatem indifferentiæ sacra, & inviolata relinquit.

b) Unde si ex aliquo systemate EVIDENS corollarium, seu efficaci, seu sufficienti gratiæ, seu libertati humanæ, seu præscientiæ divinæ vere CONTRARIUM manifesta consecutione deducitur, a SCIENTE, & nexum inter systema, & corollarium PERSPICIENTE defendi porto nequit.

B. PRÆDETERMINATIO physica.

a) HISTORIA.

b) PRINCIPIA.

I. Prædeterminatio est absolute NECESSARIA,

II. SOLI DEO libera,

III. a creatura rationali non IMPEDIENDA,

IV. PER

* Unde caussa instrumentalis universe se dividit in LIBERAM, & NECESSARIAM.

7) MODUS EXPLICANDI efficacem gratiam.

A. REGULAE in explicandi modo quocunque observandae.

a) Ratio genuina, solius veritatis amori insistens, cuique bono Catholico non nisi illud systema adoptandum proponit, quod DOGMATA CATHOLICA circa EFFICACEM gratiam, *gratiam* PURE SUFFICIENTEM, PRAESCHIENTIAM DEI, & libertatem indifferentiae sacra, & inviolata relinquit.

b) Unde si ex aliquo systemate EVIDENS corollarium, seu efficaci, seu sufficienti gratiae, seu libertati humanae, seu praescientiae divinae vere CONTRARIUM manifesta consecutione deducitur, a SCIENTE, & nexum inter systema, & corollarium PERSPICIENTE defendi porro nequit.

B. PRAEDETERMINATIO physica.

a) HISTORIA.

b) PRINCIPIA.

I. Praedeterminatio est absolute NECESSARIA,

II. SOLI DEO libera,

III. a creatura rationali non IMPEDIENDA,

IV. PER ESSENTIAM cum actu libero connexa

C. COROLLARIUM manifestum aduersus libertatem indifferentiae.

I. Prædeterminatio est juxta Bannesium RATIO COMPLETA, ex qua eam prius intellecta intelligitur, cur sequatur actus liber creaturæ.

II. Atqui, quidquid ita ex alio sequitur, ut ex hoc eam ratione ultima completa intelligatur, CUR ILLUD eveniet, necessitate antecedente existit.

° Prima propositio est principium proprium Bannesium, altera principium evidens ontologum de connexis. Unde evidens est

CONCLUSIO: ergo actus bonus creaturæ LIBER NECESSITATE antecedente existit.

d) FUNDAMENTUM adparens totius systematis est conceptus præpositus de DOMINIO DEI, & LIBERO PRIMO.

D. Systema PRUDENTIÆ DE MONTE MAJORE, origine secundum, & prædeterminationi physice oppositum.

a) PRINCIPIA.

I. AUXILIA gratiæ efficaciæ secundum se non differunt ab illis auxiliis gratiæ pure sufficientis.

II. Differunt tamen ex parte BENEVOLENTIÆ DIVINÆ,

III. quæ

IV. PER ESSENTIAM cum actu
libero connexa

C. COROLLARIUM manifestum adversus
libertatem indifferentiae.

I. Praedeterminatio est juxta Bannesium
RATIO COMPLETA, ex qua ceu prius intellecta
intelligitur, CUR sequatur actus liber creaturae,
II. Atqui, quidquid ita ex alio sequitur,
ut ex hoc ceu ratione ultima completa intel-
ligatur, CUR ILLUD eveniat, necessitate an-
tecedente existit.

* Prima propositio est principium pro-
prium Bannesii, altera principium evidens
ontologum de connexis. Unde evidens est
CONCLUSIO: ergo actus bonus creaturae
LIBER NECESSITATE antecedente existit.

d) FUNDAMENT adparens totius
systematis est conceptus praeposterus de DO-
MINIO DEI, & LIBERO PRMO.

D. Systema PRUDENTII DE MONTE MA-
JORI, origine secundum, & praedeterminatio-
ni physicae oppositum.

a) PRINCIPIA.

I. AUXILIA gratiae efficaci secundum SE
non differunt ab illis auxiliis gratiae pure suffi-
cientis.

II. Differunt tamen ex parte BENEVOLEN-
TIAE DIVINAE,

III. quæ ea ex prævisione INFALLIBILI futuri consensus creaturæ confert.

b) Tria SCOMMATA huic doctrinæ ex falso impacta.

c) VERUS DEFECTUS hujus systematis,

I. Efficaciam gratiæ præcise repetit ab EFFECTU gratiæ, seu consensu creaturæ.

II. Hunc defectum correxit ex parte Suarezii, dicens, gratiam efficacem ratione AUXILII non differre a pure sufficienti, sed ratione BONI, BENEVOLENTIÆ divinæ.

III. Sed nec Suarezii omnem veritatem dixit; non advertens, id quod totius rei caput est, benevolentiam divinam esse notam ESSENTIALEM ipsi gratiæ intrinsicam.

E. Systema Prædeterminationis MORALIS.

a) ORIGO hujus systematis.

I. Destinatum CONSILIUM scientiam conditionatam non admittendi ex una parte,

II. & CONVICTIO ex altera, quod Prædeterminatio physica libertatem evorteret,

III. animos ad prædeterminationem MORALEM excogitandum transfudit.

b) PRINCIPIA hujus Systematis.

I. Gratia efficax intensione sua infert NECESSITATEM MORALEM ad actum salutarem ponendum.

II. In

III. quae ea ex praevisione INFALLIBILI futuri consensus creaturae confert.

b) Tria SCOMMATA huic doctrinae ex falso impacta.

c) VERUS DEFECTUS hujus systema-

tis,

I. Efficaciam gratiae praecise repetit ab EFFECTU gratiae, seu consensu creaturae.

II. Hunc defectum correxit ex parte Suaresius, dicens, gratiam efficacem ratione AUXILII non differre a pure sufficienti, sed ratione DONI, BENEVOLENTIAE divinae.

III. Sed nec Suaresius omnem veritatem dixit; non advertens, id quod totius rei caput est, benevolentiam divinam esse notam ESSENTIALEM ipsi gratiae intrinsecam.

E. Syttema Praedeterminationis MORALIS.

LIS.

a) ORIGO hujus systematis.

I. Destinatum CONSILIUM scientiam conditionatam non admittendi ex una parte,

II. & CONVICTIO ex altera, quod Praedeterminatio physica libertatem everteret,

III. animos ad praedeterminationem MORALEM excogitandam transtulit.

b) PRINCIPIA hujus Systematis.

I. Gratia efficax intensione sua infert NECESSITATEM MORALEM ad actum salutarem ponendum.

II. In assignanda hujus intensiōnis CAUSSA differunt. Alii enim eam ab intensiōne illustrationis, alii a congruitate adjunctorum, alii a multitudine auxiliorum repetunt.

III. Æque differunt in necessitatis moralis NATURA explicanda. Modo enim comparant necessitati morali, quam prudens habet, ne NUDUS in platea publica CURRAT; modo illi, quæ urget divitem, pauperrimo parvam STIPEM LARGIENDI: modo illi, quæ datur ad peccatum leve intra breve tempus committendum.

c) COROLLARIA adVERSUS PRÆSCIEN-
TIAM DEI, LIBERTATEM hominis, & obviam
EXPERIENTIAM.

I. Si inter gratiam efficacem, & actum liberum datur tantum NEXUS MORALIS, ex necessitate morali ortus: prævisio actus liberi tantum MORALITER CERTA Deo competit. Nam quamdiu datur tantum necessitas moralis ad actum salutarem, omissio actus salutaris adhuc vere possibilis est. Si oppositum adhuc possibile est; alterius oppositi prævisio non nisi moralis certitudinis gradum attingere potest. Atqui INFALLIBILIS prædefinitio meritorum pertinet ad dogma fidei.

II. Quodsi sub necessitate morali illa intelligatur, quæ est in viro prudente, oculos sibi non effodiendi, in plateis corpore nudo non currendi &c., non jam necessitatem moralem, sed physicam, imo METAPHYSICAM, & absolutam

II. In assignanda hujus intensionis CAUSSA dissentiunt. Alii enim eam ab intensione illustrationis , alii a congruitate adjunctorum, alii a multitudine auxiliorum repetunt.

III. AEque diffentiunt in necessitatis moralis NATURA explicanda. Modo enim comparant necessitati morali , quam prudeus habet, ne NUDUS in platea publica CURRAT; modo illi , quae urget divitem , pauperrimo parvam STIPEM LARGIENDI: modo illi, quae datur ad peccatum leve intra breve tempus committendum.

c) COROLLARIA adversus PRAESCIENTIAM DEI, LIBERTATEM hominis, & obviam EXPERTENTIAM.

I. Si inter gratiam efficacem , & actum liberum datur tantum NEXUS MORALIS, ex necessitate morali ortus : praevisio actus liberi

tantum MORALITER CERTA Deo competit.

Nam quamdiu datur tantum necessitas moralis ad actum salutarem , omissio actus salutaris adhuc vere possibilis est. Si oppositum adhuc possibile est ; alterius oppositi praevisio non nisi moralis certitudinis gradum attingere potest. Atqui INFALLIBILIS praedefinitio meritorum pertinet ad dogma fidei.

II. Quodsi sub necessitate morali illa intelligatur , quae est in viro prudente , oculos sibi non effodiendi, in plateis corpore nudo non currendi &c. , non jam necessitatem moralem, sed physicam , imo METAPHYSICAM, & abso-

lutam adstruunt. Nam in consensu utriusque appetitus, sine pugna motivorum, datur LEX generalis mentis humanæ, id omittendi, ad quod nullum motivum suppetit, id agendi, circa quod uterque appetitus consentit. Atqui necessitas ista antecedens, instar legis physicæ, tollit omnem LIBERTATEM, cujus nota essentialis est immunitas a necessitate antecedenti.

III. Porro falsum est, & experientiæ contrarium, quod ad actus salutares, quos possunt homines, necessitate morali adigantur.

IV. CORRIGITUR hoc systema, addendo scientiam conditionatam de actibus liberis.

F. Systema duarum DELECTATIONUM a P. P. F. F. Bellelli, & Laurentio Berti.

a) Synopsis hujus doctrinæ

I. ASSUMUNT principia Jansenii.

II. NEGANT corollaria, quæ Jansenius inde deducit, nempe quod nulla detur GRATIA vere SUFFICIENS, & nulla LIBERTAS INDIFERENTIA in statu naturæ lapsæ.

III. Si ostendi cum evidentia posset, Jansenium juxta omnem logicam legitimo ratiocinio in deducendis his consecrariis usum esse, nullum porro inter utrumque systema assignari posset discrimen.

b) FUNDAMENTUM assumtis iisdem principiis negandi easdem sequelas. Dicunt:

I. Etiam

lutam adstruunt. Nam in consensu utriusque adpetitus , sine pugna motivorum , datur LEX generalis mentis humanae , id omittendi , ad quod nullum motivum suppetit , id agendi , circa quod uterque adpetitus consentit. Atqui necessitas ista antecedens , instar legis physicae , tollit omnem LIBERTATEM , cujus nota essentialis est immunitas a necessitate antecedenti.

III. Porro falsum est , & *experientiae contrarium* , quod ad actus salutare , quos ponunt homines , necessitate morali adigantur.

IV. CORRIGITUR hoc systema , addendo scientiam conditionatam de actibus liberis.

F. Systema duarum DELECTATIONUM
a P. P. F. F. Bellelli , & Laurentio Berti.

a) Synopsis hujus doctrinae

I. ASSUMUNT principia Jansenii.

II. NEGANT corollaria , quae Jansenius inde deducit , nempe quod nulla detur GRATIA vere SUFFICIENS , & nulla LIBERTAS INDIFFERENTIAE in statu naturae lapsae.

III. Si ostendi cum evidentia posset , Jansenium juxta omnem logicam legitimo ratiocinio in deducendis his consecrariis usum esse , nullum porro inter utrumque systema assignari posset discrimen.

b) FUNDAMENTUM assumtis iisdem principiis negandi easdem sequelas. Dicunt:

I. Etiam gratia parva dat ABSOLUTAM sufficientiam.

II. Etiam gratia victrix relinquit INDIFFERENTIAM JUDICII, & parit tantum INFALLIBILITATEM ILLATIONIS.

III. Ergo & gratia sufficiens, & libertas indifferentiæ inviolata relinquitur.

c) RESPONSIO.

I. Gratia tantum absolute sufficiens est in his adjunctis vere insufficientis.

II. INDIFFERENTIA judicii componi potest cum NECESSITATE ANTECEDENTE voluntatis.

III. Infallibilitas illationis supponit nexum necessarium inter gratiam, & actum.

d) CENSURA Illustrissimi, ac Reverendissimi D. D. Joannis Archiepiscopi, & Comitis Viennensis, Galliæ Primatis de hoc systemate sub initium anni 1745. Romam missa ad summum Pontificem.

e) DISCRIMEN inter gratiam versatilem, & victricem in statu naturæ integræ, & lapsæ.

I. male COHÆRET cum reliquo systemate,

II. & solido carci FUNDAMENTO.

G. Modus gratiam efficacem explicandi SECURUS, & COMPLETUS.

a) PRÆVISIO de futuro consensu.

b) BENEVOLA VOLUNTAS intrinsece

efficax.

c) AUX.

I. Etiam gratia parva dat ABSOLUTAM sufficientiam.

II. Etiam gratia victrix relinquit INDIFFERENTIAM JUDICII, & parit tantum INFALLIBILITATEM ILLATIONIS.

III. Ergo & gratia sufficiens, & libertas indifferentiae inviolata relinquitur.

c) RESPONSIO.

I. Gratia tantum absolute sufficiens est in his adjunctis vere insufficientis.

II. INDIFFERENTIA judicii componi potest cum NECESSITATE ANTECEDENTE voluntatis.

III. Infallibilitas illationis supponit nexum necessarium inter gratiam, & actum.

d) CENSURA Illustrissimi, ac Reverendissimi D. D. Joannis Archiepiscopi, & Comitis Viennensis, Galliae Primatis de hoc systemate sub initium anni 1745. Romam missa ad summum Pontificem.

e) DISCRIMEN inter gratiam versatilem, & victricem in statu naturae integrae, & lapsae,

I. male COHAERET cum reliquo systemate,

II. & solido caret FUNDAMENTO.

G. Modus gratiam efficacem explicandi SECURUS, & COMPLETUS.

a) PRAEVISIO de fururo consensu.

b) BENEVOLA VOLUNTAS intrinsece

efficax.

c) AUXILIUM nulla necessitate cum consensu connexum. Hæ tres notæ simul junctæ aptissime omnem gratiæ efficaciam explicant.

d) Nam SALVANT OMNIA DOGMATA.

I. Deus enim BENEVOLA VOLUNTATE conferens auxilium, quod cum actu libero conjungendum ex scientia conditionata prævidet, vere DONAT bona merita, & ut causa principalis MOVET prior.

II. Relinquit tamen LIBERTATEM creaturæ conferens auxilium, quod NULLA NECESSITATE cum actu libero connexum, sed tantum cum eo, infallibili prælucente scientia, libere connectendum prævidet.

o Itaque BENEVOLENTIA VOLUNTATIS, seu prima nota essentialis gratiæ, facit, ut actus salutares sint dona DEI, INDIFFERENTIA auxilii, ut sint merita hominis.

e) Salvant IPSOS LOQUENDI MODOS in Scriptura occurrentes.

I. Deus enim PRÆPARAT bona opera, aufert cor lapideum, dat carneum: quia seu causa PRINCIPALIS BENEVOLENTIA efficaci impellit causam instrumentalem.

II. Nemo potest GLORIARI de merito, quasi non accepisset a Deo; omnis enim actus causæ principali ita adscribitur, ut causa instrumentalis nunquam gloriari possit, se so-

c) AUXILIUM nulla necessitate cum consensu connexum. Hae tres notae simul junctae aptissime omnem gratiae efficaciam explicant.

d) Nam SALVANT OMNIA DOGMATA.

I. Deus enim BENEVOLA VOLUNTATE conferens auxilium, quod cum actu libero conjungendum ex scientia condicionata praevidet, vere DONAT bona merita, & ut causa principalis MOVET prior.

H. Relinquit tamen LIBERTATEM creaturae conferens auxilium, quod NULLA NECESSITATE cum actu libero connexum, sed tantum cum eo, infallibili praevalente scientia, libere connectendum praevidet.

* Itaque BENEVOLENTIA VOLUNTATIS, ceu prima nota essentialis gratiae, facit, ut actus salutare dona DEI, INDIFFERENTIA auxilii, ut sint merita hominis.

e) Salvant IPSOS LOQUENDI MODOS
in Scriptura occurrentes.

I. Deus enim PRAEPARAT bona opera, aufert cor *lapideum*, *dat carneum*: quia ceu causa PRINCIPALIS BENEVOLENTIA efficaci impellit causam instrumentalem.

II. Nemo potest GLORIARI de merito, quasi non accepisset a Deo; omnis enim actus causae principali ita adscribitur, ut causae instrumentalis nunquam gloriari possit, se SO-

LAM esse rationem completam actus salutaris sine interventu alterius principii.

III. Deus prior DISCERNIT, prior ELIGIT salvandos; ratio enim PRIMARIA actus salutaris soli Deo competit, qui PRIMUS libertatem suam exerit: ELIGIT PRIOR illud dare auxilium, quod efficax futuram præscit, hanc facultatem liberam completam PRIOR homini concedit, PRIOR impellit.

IV. Unde & Esai. XIII. 9. dicitur: si DECREVERIS salvare Israel, non est, qui possit tuæ resistere VOLUNTATI.

° Ecce! ut Scriptura efficaciam auxilii non a virtute ipsius AUXILII, sed a virtute DECRETI, VOLUNTATIS, ac BENEVOLENTIÆ diviniæ repetat, & simul DISCRIMEN INTRINSECUM gratiæ efficacis, & puræ sufficientis clare innuat. Benevolentia enim utrique gratiæ & INTRINSECA est, & in utraque DIFFERT.

f) Salvatur MENS AUGUSTINI circa efficaciam gratiæ.

I. Enchirid. cap. 93. „ *quis tam impie desipiat, ut dicat, Deum malas voluntates hominum, QUAS VOLUERIT, QUANDO VOLUERIT, UBI VOLUERIT, non posse convertere. Idem l. de correptione, c. 14.*

II. Ex hoc loco evidens est, Augustinum efficaciam gratiæ non repetere ab efficacia AUXILII, sed ab energia DIVINÆ VOLUNTATIS, UBI VOLUERIT, QUANDO VOLUERIT. Atqui omnia

LAM esse rationem completam actus salutaris sine interventu alterius comprincipii.

III. Deus prior DISCERNIT, prior ELIGIT salvandos; ratio enim PRIMARIA actus salutaris soli Deo competit, qui PRIMUS libertatem suam exerit: ELIGIT PRIOR illud dare auxilium, quod efficax futurum praescit, hanc facultatem liberam completam PRIOR homini concedit, PRIOR impellit.

IV. Unde & Esth. XIII. 9. dicitur: si DECREVERIS salvare Israel, non est, qui possit tuae resistere VOLUNTATI.

* Ecce! ut Scriptura efficaciam auxilii non a virtute ipsius AUXILII, sed a virtute DECRETI, VOLUNTATIS, ac BENEVOLENTIAE divinae repetat, & simul DISCRIMEN INTRINSECUM gratiae efficacis, & purae sufficientis clare innuat. Benevolentia enim utrique gratiae & INTRINSECA est, & in utraque DIFFERT.

f) Salvatur MENS AUGUSTINI circa efficaciam gratiae.

I. Enchirid. cap. 98. „*quis tam impie desipiat, ut dicat, Deum malas voluntates hominum, QUAS VOLUERI, QUANDO VOLUERIT, UBI VOLUERIT, non posse convertere. Idem*

I. de correptione c. 14.

II. Ex hoc loco evidens est, Augustinum efficaciam gratiae non repetere ab efficacia AUXILII, sed ab energia DIVINAE VOLUNTATIS.

UBI VOLUERIT, QUANDO VOLUERIT. Atqui

omnis voluntas divina, ne imprudentiæ, & precipitantis labem contrahat, infallibili præscientia dirigi debet.

III. Si VULT Deus, salvus fio, sed NON VULT, nisi præviso conditionate consensu meo.

8. REFLEXIO super omnes explicandi modos a præsentibus diversos.

a) Quilibet hunc DEFECTUM habet, quod essentiam gratiæ constituat in AUXILIO CREATO.

b) Hic defectus suppleri nequit, nisi BENEVOLENTIAM DEI INCREATAM ad gratiæ essentiam pertinere ostendatur.

c) Benevolentia increata nunquam se exercere potest, nisi PRÆLUCENTE SCIENTIA de futuro consensu.

d) Si BENEVOLENTIA ad essentiam gratiæ pertineat, inter gratiam pure sufficientem, & efficacem DISCRIMEN INTRINSECUM intercedit.

I. Ex præviso enim dissenso DISPLICENTIA, ex præviso consensu COMPLACENTIA oritur.

II. Benevolentia conferens auxilium pure sufficientem est præcise EFFICAX in collatione auxilii, conferens auxilium cum actu libero consentendum est etiam EFFICAX circa existentiam ipsius actus.

omnis voluntas divina , ne imprudentiae, & praecipitantiae labem contrahat, infallibili praescientia dirigi debet.

III. Si VULT Deus, salvus fio, sed NON VULT, nisi praeviso conditionate consensu meo.

8. REFLEXIO super omnes explicandi modos a praesente diversos.

a) Quilibet hunc DEFECTUM habet,
quod essentiam gratiae constituat in AUXILIO

CREATO.

b) Hic defectus suppleri nequit,
nisi BENEVOLENTIAM DEI INCREATAM ad gratiae essentiam pertinere ostendatur.

c) Benevolentia increata nunquam se exerere potest, nisi PRAELUCENTE SCIENTIA de futuro consensu.

d) Si BENEVOLENTIA ad essentiam gratiae pertineat, inter gratiam pure sufficientem, & efficacem DISCRIMEN INTRINSECUM

intercedit.

I. Ex praeviso enim dissensu DISPLICENTIA, ex praeviso consensu COMPLACENTIA oritur.

II. Benevolentia conferens auxilium pure sufficiens est praecise EFFICAX in collatione auxilii, conferens auxilium cum actu libero connectendum est etiam EFFICAX circa existentiam

III. In pure sufficiente gratia benevolentia divina EFFICACITER SOLAM POTESTATEM MORALEM agendi, in efficaci insuper IPSUM ACTUM, CONCURSUM SUÆ omnipotentiae, ut causa principalis VULT, & ejus existentiam DETERMINAT.

e) Unde PRÆSENS EXPLICANDI MODUS cum Prudentio SCIENTIAM conditionatam & AUXILIUM de se indifferens, cum reliquis systematis INTRINSECAM gratiae efficacis differentiam admittit.

f) DIFFERT vero a systemate Prudentii per hoc, quod in BENEVOLENTIA, non in solo auxilio, essentiam gratiae constituat; a reliquis vero systematis INSUPER differt per hoc, quod efficaciam gratiae intrinsecam non ab auxilio, sed a VOLUNTATE DIVINA cum Scripturis, & Augustino repetat.

g) FUNDAMENTA EVIDENTIA hujus praesentis explicationis sunt

a) Conceptus LIBERTATIS HUMANÆ, quæ est ratio partialis ultima actus liberi,

b) Conceptus PRÆSCIENTIÆ DEI, qui hanc rationem partialem ultimam cognoscit,

c) Conceptus DIVINÆ BENEVOLENTIÆ, quæ se prælucenti scientiæ de libertatis humanæ usu conformat.

10) Sensus genuinus axiomatis: *secundum id, quo magis delectat, operemur, necesse est.*

a) Amor

III. In pure sufficiente gratia benevolentia divina EFFICACITER SOLAM POTESTATEM MORALEM agendi, in efficaci insuper IPSUM ACTUM, CONCURSUM SUAE omnipotentiae, ut
caussa principalis VULT, & ejus existentiam
DETERMINAT.

e) Unde PRAESENS EXPLICANDI MODUS cum Prudentio SCIENTIAM conditionatam, & AUXILIUM de se indifferens, cum reliquis systematis INTRINSECAM gratiae efficacis differentiam admittit.

f) DIFFERT vero a systemate Prudentii per hoc, quod in BENEVOLENTIA, non in solo auxilio, essentiam gratiae constituit; a reliquis vero systematis INSUPER differt per hoc, quod efficaciam gratiae intrinsecam non ab auxilio, sed a VOLUNTATE DIVINA cum Scripturis, & Augustino repetat.

g) FUNDAMENTA EVIDENTIA hujus praesentis explicationis sunt.

a) Conceptus LIBERTATIS HUMANAE, quae est ratio partialis ultima actus liberi,

b) Conceptus PRAESCIENTIAE DEI, qui hanc rationem partialem ultimam cognoscit,

c) Conceptus DIVINAE BENEVOLENTIAE, quae se praelucenti scientiae de libertatis humanae usu conformat.

10) Sensus genuinus axiomatis: *secundum id, quo magis delectat, operemur, necesse est.*

- a) Amor complacentiæ in fine ultimo est PRIMITIVUS AFFECTUS.
- b) Itaque IMPERAT usum mediorum.
- c) Amor mediorum ergo ceu affectus imperatus HYPOTHETICE NECESSARIUS, &
- d) solus AMOR finis IMMEDIATE LIBER est.

§. 120.

V. Gratia sanctificans est DECRETUM benevolentium DEI, ADPLICANS omnipotentiam, ad danda AUXILIA sufficientia, exercendæ justitiæ universali necessaria, & ad conferendam ipsam BEATITATEM.

1) REALITAS hujus notionis.

A. JUSTITIA UNIVERSALIS

a) EST rectus ordo completus omnium virtutum, gradu substantiali perfectarum.

I. ORDO virtutum, seu prædominium unius præ altera.

II. Ordo RECTUS, seu tale prædominium, quale dicitur SAPIENTIA, media optima fini optimo adplicans.

III. Ordo rectus COMPLETUS, seu prædominium tam efficax, ut nullius medii ad fidem NECESSARIUM adplicatio omittatur.

b) IMPORTAT ordo completus virtutum prædominium generale AMORIS divini præta regulas FIDEI supernaturalis.

- a) Amor complacentiae in fine ultimo est PRIMITIVUS AFFECTUS.
- b) Itaque IMPERAT usum mediorum.
- c) Amor mediorum ergo ceu affectus imperatus HYPOTHETICE NECESSARIUS, &
- d) solus amor finis IMMEDIATE LIBER est.

§. 120.

V. Gratia sanctificans est DECRETUM benevolum DEI, ADPLICANS omnipotentiam, ad danda AUXILIA sufficientia, excercendae justitiae universali necessaria, & ad couferendam

^{ipsam} BEATITATEM.

1) REALITAS hujus notionis.

A. JUSTITIA UNIVERSALIS

a) EST rectus ordo completus omnium virtutum, gradu substantiali perfectarum.

I. ORDO virtutum, seu praedominium unius prae altera.

II. Ordo RECTUS, seu tale praedominium, quale dictat SAPIENTIA, media optima fini optimo adplicans.

III. Ordo rectus COMPLETUS, seu praedominium tam efficax, ut nullius medii ad finem NECESSARII adplicatio omittatur.

b) IMPORTAT ordo completus virtutum praedominium generale AMORIS divini juxta regulas FIDEI supernaturalis.

c) Ad stabile prædominium amoris divini, & fidei supernaturalis opus est PERPETUA gratiarum actualium internarum AFFLUENTIA; nam ad actum salutarem omnem gratia supernaturalis interna necessaria est.

B. STATUS JUSTITIÆ UNIVERSALIS

a) est POTENTIA libera completa, CONSTANter omnes virtutes recto ordine completo exercendi,

b) Hæc potentia libera non compleri potest PER VIRES NATURÆ.

c) Ergo non nisi per AUXILIA supernaturalia,

d) Auxilia ACTUALIA etiam supernaturalia non sufficiunt ad potentiam STABILEM.

e) Ergo ad potentiam stabilem justitiæ universalis exercendæ requiritur gratia DEI supernaturalis PERDURANS.

C. Gratia divina PERDURANS.

a) Hæc gratia perdurans (vulgo habitualis), non est, nisi BENEVOLENTIA perdurans. Omnis enim gratiæ nota essentialis est benevolentia.

b) Hæc benevolentia, ut sit per se EFFICAX, ADPLICAT omnipotentiam ad danda auxilia omnia necessaria.

c) Ut tamen differat ab ACTUALI gratia, non nisi tunc effectum creatum producit, cum

c) Ad stabile praedominium amoris divini , & fidei supernaturalis opus est PERPETUA gratiarum actualium internarum AFFLUENTIA; nam ad actum salutarem omnem gratia supernatralis interna necessaria est.

B. STATUS JUSTITAE UNIVERSALIS

a) est POTENTIA libera completa, CONSTANTER omnes virtutes recto ordine completo excedi.

b) Haec potentia libera non compleri potest PER VIRES NATURAE.

c) Ergo non nisi per AUXILIA supernaturalia,

d) Auxilia ACTUALIA etiam supernaturalia non sufficiunt ad *potentiam* STABI-

LEM.

e) Ergo ad potentiam *stabilem* iustitiae universalis exercendae requiritur gratia DEI supernaturalis PERDURANS.

C. Gratia divina PERDURANS.

a) Haec gratia perdurans (vulgo habitualis) , non est, nisi BENEVOLENTIA perdurans. Omnis enim gratiae nota essentialis est benevolentia.

b) Haec benevolentia , ut sit per se EFFICAX, ACPLICAT omnipotentiam ad danda auxilia omnia necessaria.

c) Ut tamen differat ab ACTUALI gratia, nonnisi tunc effectum creatum producit,

cum eo opus est ad finem ultimum consequendum.

D. GRATIA JUSTIFICANS, seu sanctificans.

a) Quamdiu in Deo datur DECRETUM benevolum, dandi auxilia NECESSARIA, tamdiu in homine datur POTENTIA completa exercendæ JUSTITIÆ UNIVERSALIS.

b) Gratia conferens potentiam completam exercendæ justitiæ universalis est vere JUSTIFICANS, h. e. conferens, & conservans statum justitiæ universalis.

2) FÆCUNDITAS notionis. Omnes veritates ex illa facile ostenduntur.

A. *Justificatio hominis peccatoris adulti non fit sine conversione cordis.* Dogma.

a) JUSTIFICATIO in genere est transitus ad potentiam exercendæ universalis justitiæ a defectu hujus potentiae.

a) Hæc potentia, vel sola NEGATIONE, vel POSITIVO impedimento ab homine EXCLUDI potest. Unde & duplici modo RESTITUI potest.

c) OSTENSIO.

I. STATUS PECCATI importat prædominium amoris rei terrenæ supra amorem divinum.

II. STATUS JUSTITIÆ universalis infert prædominium amoris divini.

cum eo opus est ad finem ultimum consequendum.

D. GRATIA JUSTIFICANS , seu sanctificans.

a) Quamdiu in Deo datur DECRETUM benevolum , dandi auxilia NECESSARIA, tamdiu in homine datur POTENTIA completa *exercendae* JUSTITIAE UNIVERSALIS.

b) Gratia conferens potentiam completam *exercendae* justitiae universalis est vere JUSTIFICANS, h. e. conferens, & conferens statum justitiae universalis.

2) FAECUNDITAS notionis. Omnes veritates ex illa facile ostenduntur.

A. *Justificatio hominis peccatoris adulti non fit sine conversione cordis.* Dogma.

a) JUSTIFICATIO in genere est transitus ad potentiam *exercendae* universalis justitiae a defectu hujus potentiae.

a) Haec potentia, vel sola NEGATIONE, vel POSITIVO impedimento ab homine EXCLUDI potest. Unde & duplici modo RESTITUI potest.

c) OSTENSIO.

I. STATUS PECCATI importat praedominium amoris rei terrenae supra amorem divinum.

II. STATUS JUSTITIA universalis infert praedominium amoris divini.

III. Atqui tale prædominium divini amoris nequit RESTITUI, nisi prædominium amoris terreni EXCLUDATUR.

IV. Excludere prædominium amoris terreni est DESTRUERE prAVOS HABITUS in mente relictos, h. e. Animam ad Deum ceu finem ultimum convertere.

V. Unde justificatio nequit fieri per favorem extrinsecum adultis concessum.

d) NON IMPUTATIO peccatorum, & IMPUTATIO meritorum Christi repugnat VERACITATI, & perfecta CONDONATIO sine penitentia repugnat divinæ SAPIENTIÆ, ET JUSTITIÆ.

B. DUPLEX STATUS JUSTIFICACIONIS IN adulto.

a) DECRETUM divinæ benevolentiae, adplicans omnipotentiam ad danda auxilia est merum Dei DONUM.

b) AMOR DEI prædominans, qui cum fide, & spe, per liberum arbitrium divina gratia adjutum, in justificatione REICITUS est, & exinde in HABITUM transibat, conficit eam CARITATEM, quam per Spiritum S. in cordibus diffundi Tridentinum docet.

c) Primus ergo status mero DEI DONO, alter usu LIBERI arbitrii, qui & ipse donum DEI est, superaddito absolvitur.

C. *Justi-*

III. Atqui tale praedominium divini amoris nequit RESTITUI, nisi praedominium amoris terreni EXCLUDATUR.

IV. Excludere praedominium amoris terreni est DESTRUERE pravos HABITUS in mente relictos, h. e. Animam ad Deum ceu finem ultimum convertere.

V. Unde justificatio nequit fieri per favorem extrinfecum adultis concessum.

d) Non IMPUTATIO peccatorum, & IMPUTATIO meritorum Christi repugnat VERACITATI, & perfecta CONDONATIO sine poenitentia repugnat divinae SAPIENTIAE, ET JUSTITIAE.

B. DUPLEX STATUS JUSTIFICATIONIS IN adulto.

a) DECRETUM divinae benevolentiae, adplicans omnipotentiam ad danda auxilia est merum Dei DONUM.

b) AMOR DEI praedominans, qui cum fide, & spe, per liberum arbitrium divina gratia adjutum, in justificatione ELICITUS est, & exinde in HABITUM transibat, conficit eam CARITATEM, quam per Spiritum S. in cordibus diffundi Tridentinum docet.

c) Primus ergo status mero DEI DONO, alter USU LIBERI arbitrii, qui & ipse donum DEI est, superaddito absolvitur.

C. *Justificatio hominum fit per gratiam SANCTIFICANTEM.* Dogma. Est corollarium ex præc.

D. ESSENTIA GRATIÆ sanctificantis.

a) consistit in STABILI, & BENEVOLA APPLICATIONE omnipotentis diviniæ

b) ad conferendas homini GRATIAS ACTUALES

c) NECESSARIAS pro exercenda universali justitia,

d) & ad CONFERENDAM ipsam gloriam. Nam,

I. Hoc decretum homini largitur POTENTIAM MORALEM omnes virtutes exercendi ordine recto.

II. In ADULTO supponit CONVERSIONEM CORDIS; non enim succedit potentia moralis omnes virtutes exercendi, donec impedimentum virtutis sublatum est.

III. INFANTIBUS accedit SECURITAS, si adolebant, GRATIAS; sin post Baptismum moriantur, GLORIAM statim acquirendi, vi SOLIUS DECRETI BENEVOLI, in ipsorum justificatione concepti.

○ UNIVERSALITAS notionis est proprius FÆCUNDITATIS Character.

E. *Gratia sanctificans efficit nos naturæ consortes diviniæ, & filios DEI adoptivos.*

C. *Justificatio hominum fit per gratiam*
SANTIFICANTEM. Dogma. Est corollarium

ex praec.

D. ESSENTIA GRATIAE sanctificantis.

a) consistit in STABILI, & BENE-
VOLA ADPLICATIONE omnipotentiae divinae

b) ad conferendas homini GRATIAS

||

c) NECESSARIAS pro exercenda
universali justitia,

d) & ad CONFERENDAM ipsam
gloriam. Nam

I. Hoc decretum homini largitur POTEN-
TIAM MORALEM omnes virtutes exercendi or-

||

II. In ADULTO supponit CONVERSIONEM
CORDIS; non enim succedit potentia moralis
omnes virtutes exercendi , donec impedimen-
tum virtutis sublatum est,

III. INFANTIBUS accedit SECURITAS, si
adolescant, GRATIAS ; sin post Baptismum
moriantur , GLORIAM statim acquirendi , vi
SOLIUS DECRETI BENEVOLI, in ipsorum ju-
stificatione concepti.

* UNIVERSALITAS notionis est proprius
FAECUNDITATIS Character.

E. *Gratia sanctificans efficit nos naturae*
consortes divinae, & filios DEI adoptivos.

a) DIVINÆ CONSORTES NATURÆ.

I. Natura divina importat INFINITAM RECTITUDINEM tum physicam, tum moralem.

II. Atqui gratia sanctificans tribuit, POTENTIAM MORALEM, vivendi cum summa RECTITUDINE morali, secundum amplitudinem totius iustitiæ.

III. Ergo nobis competit PARTICIPATIO divinæ naturæ.

b) FILIOS ADOPTIVOS.

I. Adoptivus filius est persona extranea, quæ in emolumenta filii proprii ex benevolentia adsumitur.

II. Atqui, vi gratiæ sanctificantis, benevolentia divina adplicat omnipotentiam suam, ad conferendam perseverantibus beatitatem instar hæreditatis:

III. etsi simus personæ extraneæ respectu DEI.

F. *Gratia sanctificans nequit componi cum gravi peccato.*

a) PECCATUM GRAVE movet iustitiam divinam ad subtrahendam beatitatem, instar pœnæ æternæ; GRATIA SANCTIFICANS adplicat benevolentiam ad conferendam beatitatem instar præmii.

b) PECCATUM GRAVE est impedimentum prædominantis Charitatis erga Deum: GRATIA SANCTIFICANS est facultas inimpedita Charitatis exercendæ.

c) Gra-

a) DIVINAE CONSORTES NATURAE.

I. Natura divina importat INFINITAM RECTITUDINEM tum physicam, tum moralem.

II. Atqui gratia sanctificans tribuit, POTENTIAM MORALEM, vivendi cum summa RECTITUDINE morali, secundum amplitudinem totius justitiae.

III. Ergo nobis competit PARTICIPATIO divinae naturae,

b) FILIOS ADOPTIVOS.

I. Adoptivus filius est persona extranea, quae in emolumenta filii proprii ex benevolentia adsumitur.

II. Atqui, vi gratiae sanctificantis, benevolentia divina adplicat omnipotentiam suam, ad conferendam perseverantibus beatitatem instar haereditatis :

III. etsi simus personae extraneae respectu DEI.

F. Gratia sanctificans nequit componi cum gravi peccato.

a) PECCATUM GRAVE movet justitiam divinam ad subtrahendam beatitatem, instar poenae aeternae; GRATIA SANCTIFICANS adplicat benevolentiam ad conferendam beatitatem instar praemii.

b) PECCATUM GRAVE est impedimentum praedominantis Charitatis erga Deum: GRATIA SANCTIFICANS est facultas inimpedita Charitatis exercendae.

c) Gratia sanctificans supponit REMISSIONEM culpæ gravis. Ergo cum culpa non remissa nequit componi.

3) CONSENSUS harum veritatum omnium cum Scriptura, & Concilio Tridentino.

4) PHRASES SCHOLÆ a veritate dogmatica discernuntur.

CAPUT IV.

NEXUS RECTÆ PHILOSOPHIÆ CUM THEOLOGIA CHRISTIANA IN TRACTATU SPECIALI V. DE DEO - HOMINE.

ART. I.

Deus - Homo.

§. 121.

ORDO, ARGUMENTUM, & CRITERIA hujus tractatus.

1) ORDO. Tractatui de GRATIA recte subjungitur disquisitio nobilissima de AUCTORE Gratiae, qui est Jesus Christus Deus - Homo.

a) Sicut enim ut DEUS CONFERT gratias,

b) ita

c) Gratia sanctificans supponit RE-
MISSIONEM culpae gravis. Ergo cum culpa
non remissa nequit componi.

3) CONSENSUS harum veritatum omnium
cum Scriptura, & Concilio Tridentino.

4) PHRASES SCHOLAE a veritate dogma-
tica discernuntur.

CAPUT IV.

NEXUS RECTAE PHILOSOPHIAE

CUM THEOLOGIA CHRISTIANA IN TRACTATU SPECIALI V.

DE DEO - HOMINE.

ART. I.

Deus - Homo.

§. 121.

ORDO, ARGUMENTUM, & CRITERIA hu-
jus tractatus.

1) ORDO. Tractatui de GRATIA recte
subjungitur disquisitio nobilissima de AUCTORE
Gratiae, qui est Jesus Christus Deus-Homo.

a) Sicut enim ut DEUS CONFERT

b) ita, ut DEUS - HOMO collationem gratiarum nobis PROMERITUS est.

2) ARGUMENTUM itaque hujus totius tractatus est summa JESU CHRISTI DIGNITAS, ex UNIONE DEI, & Hominis, atque ex NEGOTIO DEI--Hominis resultans.

A. Unde ut IDEA PERFECTA de Deo-Homine obtineatur, distincte exponenda est

- a) DIVINITAS JESU CHRISTI,
- b) UNIO ejusdem cum natura humana,
- c) GENERATIO secundum Carnem,
- d) NEGOTIUM humanæ salutis universum,
- e) STATUS VITÆ tum mortalis, tum gloriosæ.

B. Porro ut DIVINITAS JESU CHRISTI accurate ostendatur, tria universe proponenda sunt,

- a) quod sit Verus DEUS.
- b) Quod sit Verus DEI Patris FILIUS,
- c) Quod sit PRINCIPIUM Spiritus Sancti.

Si enim alterutram ex his tribus notam omittas, multiplex in Idea Dei--Hominis confusio miscabitur.

b) ita, ut DEUS- HOMO collationem gratiarum nobis PROMERITUS est.

2) ARGUMENTUM itaque hujus totius tractatus est summa JESU CHRISTI DIGNITAS, ex UNIONE DEI, & Hominis, atque ex NEGOTIO DEI - - Hominis resultans.

A. Unde ut IDEA PERFECTA de Deo-Homine obtineatur, distincte exponenda est

- a) DIVINITAS Jesu Christi,
- b) UNIO ejusdem cum natura humana,
- c) GENERATIO secundum Carnem,
- d) NEGOTIUM humanae salutis univ-
ersum.
- e) STATUS VITAE tum mortalis, tum
gloriosae.

B. Porro ut DIVINITAS JESU CHRISTI adcurate ostendatur, tria universae proponenda sunt,

- a) quod sit Verus DEUS.
- b) Quod sit Verus DEI Patris FI-
LIUS,
- c) Quod sit PRINCIPIUM Spiritus
Sancti.

Si enim alterutram ex his tribus notam omittas, multiplex in Idea Dei - - Hominis confusio miscebitur.

C. Tractatus itaque de SS. TRINITATE ab INCARNATIONE Jesu Christi salvo re-
tum ordine sejungi nequit. Nam

a) nec PRÆMITTI potest; cum
quæ hæctenus de Deo, de Angelis, de primo
Homine, de Gratia (Tract. I. II. III. IV.)
dicta sunt, ex æquo ad Judaicam, & Chri-
stianam religionem pertineant; contra Myste-
rium SS. Trinitatis, uti nunquam ad publi-
cam fidei Judaicæ professionem pertinuit, ita
PRIMUM, ceu PRINCIPALE, & maxime PRO-
PRIUM Religionis Christianæ Dogma, a Jesu
Christo publice mundo annuntiatum, & ab
eo ipso in SOLENNE SIGNUM ASSOCIATIO-
NIS ad suam Ecclesiam constitutum est.

b) Sed nec POSTPONI Incarnatio-
nis Mysterio potest, UNITIO enim Verbi ceu
Unitio transiens, totius Trinitatis Decreto facta,
sine accurata Trinitatis notitia intelligi ne-
quit; multominus NEGOTIUM humanæ salu-
tis a Deo--Homine administratum, hoc est,
Voluntas PATRIS annuntiata hominibus per
MAGISTERIUM, stabilita per EXEMPLUM, con-
summata per REDEMPTIONEM, & denique Mis-
sione Spiritus Sancti CORONATA, cum debita
claritate poni ob oculos potest, nisi & Patris,
& Filii, & Spiritus Sancti uti COMMUNIS ES-
SENTIA, ita CONCEPTUUM diversitas ostendatur.

D. Itaque primo loco MYSTERIUM SS.
TRINITATIS exhibetur, ita tamen, ut

C. Tractatus itaque de SS. TRINITATE ab INCARNATIONE Jesu Christi salvo rerum ordine sejungi nequit. Nam

a) nec PRAEMITTI potest; cum

quae hactenus de Deo , de Angelis , de primo Homine , de Gratia (Tract. I. II. III. IV.) dicta sunt , ex aequo ad Judaicam , & Christianam religionem pertineant ; contra Mysterium SS. Trinitatis , uti nunquam ad publicam fidei Judaicae professionem pertinuit , ita PRIMUM, ceu PRINCIPALE, & maxime PROPRIUM Religionis Christianae Dogma , a Jefu Christo publice mundo annuntiatum , & ab eo ipso in SOLENNE SIGNUM ASSOCIATIONIS ad suam Ecclesiam constitutum est.

b) Sed nec POSITIONI Incarnationis

Mysterio potest. UNITIO enim Verbi ceu actio transiens , totius Trinitatis Decreto facta, fine accurata Trinitatis notitia intelligi nequit; multominus NEGOTIUM humanae salutis a Deo — Homine administratum , hoc est, Voluntas PATRIS annuntiata hominibus per MAGISTERIUM, stabilita per EXEMPLUM, consummata per REDEMPTIONEM, & denique Missionem Spiritus Sancti CORONATA, cum debita claritate poni ob oculos potest , nisi & Patris, & Filii, & Spiritus Sancti uti COMMUNIS ESSENTIA, ita CONCEPTUUM diversitas ostendatur.

D. Itaque primo loco MYSTERIUM SS. TRINITATIS exhibetur , ita tamen , ut

a) SUBSTANTIA dogmatis ab IDIOMATE Ecclesiastico discernatur,

b) ut prius SINGULÆ PARTES dogmatis totius quasi COMPLEXUS proponatur,

c) ut circa singulas dogmatis partes ea, quæ ex VERBIS Jesu Christi præcipue, & reliqua Scriptura innotescant, ab iis sejungantur, quæ RATIO ex Veritate certo jam aliunde cognita eruit.

Ratio, cur substantiam dogmatis ab Idiomate Ecclesiastico separemus, duplex est; tum ut remotis litibus de NOMINE, facilius de VERITATE rei convincamur: tum vero, ut ostensa SUBSTANTIA dogmatis, ipsa NOMINIS realitas pronius intelligatur, circa utramque vero rationis cum DOGMATE ipso, & dogmatis ENUNTIATIONE consensio clarius observetur. Cur autem SINGULAS DOGMATIS partes seorsim prius ostendamus: inde est, quia pro SINGULIS partibus seorsim textus Scripturæ plurimi, clarissimi, lique summe emphatici; pro toto COMPLEXU dogmatis non nisi DUO textus, iidemque se solis non ita CLARI, suppositis vero prioribus satis EXPEDITI inveniantur.

E. PARTES SINGULÆ dogma totum constituentes sunt hæ:

a) UNITAS essentiæ.

b) DIVINITAS Patris, Filii, & Spiritus Sancti.

c) DIVERSITAS horum trium.

d) COM-

- a) SUBSTANTIA dogmatis ab IDIOMATE Ecclesiastico discernatur,
- b) ut prius SINGULAE PARTES dogmatis totius quasi COMPLEXUS proponatur,
- c) ut circa singulas dogmatis partes ea, quae es VERBIS Jesu Christi praecipue, & reliqua Scriptura innotescunt, ab iis sejungantur, quae RATIO ex Veritate certo jam aliunde cognita eruit.

* Ratio, cur substantiam dogmatis ab Idiome Ecclesiastico separemus, duplex est; tum ut remotis litibus de NOMINE, facilius de VERITATE rei convincamur: tum vero, ut ostensa SUBSTANTIA dogmatis, ipsa NOMINIS realitas pronius intelligatur, circa utrumque vero rationis cum DOGMATE ipso, & dogmatis ENUNTIATIONE consensio clarius observetur. Cur autem SINGULAS DOGMATIS partes seorsim prius ostendamus: inde est, quia pro SINGULIS partibus seorsim textus Scripturae plurimi, clarissimi, iique summe emphatici; pro toto COMPLEXU dogmatis nonnisi DUO textus, iidemque se solis non ita CLARI, suppositis vero prioribus satis EXPEDITI inveniuntur. E. PARTES SINGULAE dogma totum constituentes sunt hae.

- a) UNITAS essentiae.
- b) DIVINITAS Patris, Filii, & Spiritus Sancti.
- c) DIVERSITAS horum trium.

d) COMMUNIO ejusdem divinæ essentiae.

3) CRITERIA huic tractatui propria sunt præcipue

A. VERBA Jesu Christi, tum quia

a) Joan. I. 18. *Deum NEMO vidit unquam; UNIGENITUS DEI FILIUS, qui est in sinu Patris, ipse ENARRAVIT.*

b) Tum quia IN VETERI TESTAMENTO SS. Trinitas aut agnita non fuit, aut certe ad publicam professionem fidei non pertinuit.

B. Eadem verba ab ECCLESIA Jesu Christi infallibili interpretatione authentice declarata. Magisterium enim divinum

a) non completor per auctoritatem Christi LOQUENTIS, sed per auctoritatem quoque divinam Ecclesiæ, quæ verba loquentis Christi declarat.

b) Unde in ostendendo DOGMATE nullum admittimus criterium nisi DIVINUM.

c) Contra dogmate jam evictio RATIO primum ex veritate jam demonstrata veritates cum ea connexas, incognitas ex cognitis evolvit. Unde

d) in ipso argumentorum selectu ORDINEM servare oportet, ut prius DOGMA probetur ex attestatione AUCTORITATIS divinæ, dein NOTÆ dogmæ componentes ex
RATIO-

d) COMMUNIO ejusdem divinae essentiae.

3) CRITERIA huic tractatui propria sunt praecipue

A. VERBA Jesu Christi, tum quia

a) Joan. I. 18. *Deum NEMO vidit*

unquam; UNIGENITUS DEI FILIUS , qui est in sinu
l'atris, ipse ENARRAVIT.

b) Tum quia IN VETERI TESTA-

MENTO SS. Trinitas aut agnita non fuit , aut certe ad publicam professionem fidei non pertinuit.

B. Eadem verba ab ECCLESIA Jesu Christi infallibili interpretatione authentice declarata. Magisterium enim divinum

a) non completur per auctoritatem Christi LOQUENTIS, sed per auctoritatem quoque divinam Ecclesiae, quae verba loquentis Christi declarat.

b) Unde in ostendendo DOGMATE nullum admittimus criterium nisi DIVINUM.

c) Contra dogmate jam evicto RATIO primum ex veritate jam demonstrata veritates cum ea connexas, incognitas ex cognitis evolvit. Unde

d) in ipso argumentorum selectu ORDINEM servare oportet, ut prius DOGMA probetur ex attestatione AUCTORITATIS divinae, dein NOTAE dogma componentes ex

RATIONIS distincte meditantis conceptibus evolvantur.

◦ Ex his illud facile intelligitur, quod ad ordinem, & nexum inter veritates revelatas inveniendum genuinæ Philosophiæ, & summa necessitas, & plurimus usus sit (C. I.).

ART. II.

DIVINITAS JESU CHRISTI, ET
TRINITATIS INDE RELUCENS
MYSTERIUM.

I.

Divinitas Jesu Christi.

§. 122.

I. *Jesús Christus est verus DEUS, & verus DEI Patris Filius naturalis, dignitate aequalis.*

1) DOGMA

A. Ad hæc omne argumentum reducendum est, ut pateat, Jesum & DEUM esse, & FILIUM naturalem Patris, & hunc Patrem itidem DEUM ESSE. Secus nec divinitas Christi tanquam FILII, nec divinitas Christi tanquam EJUSDEM NATURÆ cum Patre, unquam clare innotesceret.

B. ENERGIA totius argumenti.

a) *Ipsè*

RATIONIS distincte meditantis conceptibus evolvantur.

* Ex his illud facile intelligitur, quod ad ordinem, & nexum inter veritates revelatas inveniendum genuinae Philosophiae, & summa necessitas, & plurimus usus sit (C. I.).

ART. II.

DIVINITAS JESU CHRISTI, ET
TRINITATIS INDE RELUCENS
MYSTERIUM.

Divinitas Jesu Christi.

§.122.

I. *Jesus Christus est verus DEUS, & verus DEI Patris Filius naturalis, dignitate aequalis.*

I) DOGMA

A. Ad haec omne argumentum reducendum est, ut pateat, Jesum & DEUM esse, & FILIUM naturalem Patris, & hunc Patrem itidem DEUM ESSE. Secus nec divinitas Christi tanquam FILII, nec divinitas Christi tanquam EJUSDEM NATURAE cum Patre, unquam clare innotesceret.

B. ENERGIA totius argumenti.

a) *Ipsse Christus se DIXIT* verum Deum, verum DEI Patris Filium,

b) *Ipsi APOSTOLI, & PRÆDICAVERE & CREDIDERE* Christum, ceu verum Deum, verum DEI Patris Filium.

c) *PROPHETÆ Veteris Testamenti Christum PRÆDIXERE* ceu verum Deum, ceu verum DEI Patris Filium.

d) *Ecclesia universa Christum & agnovit, & publice professa est* primis jam sæculis ceu verum Deum, ceu verum DEI Patris Filium.

C. PARS PRIMA argumenti.

a) *VERBA Christi se Deum dicentis vim MAXIMAM* habent.

I. Divinus enim Pater Verba Christi MIRACULIS confirmavit; ergo VERA SUNT, & ex criterio certo VERA esse noscuntur.

II. Dein complures exinde NEGANDÆ DIVINITATIS Christi occasionem capiunt: quia hanc ab ipso Christo publice ANNUNTIATAM negare audent.

b) *ADNOTATIO* circa præcipua Christi verba constanter facienda.

I. Judæi, & Discipuli verba Christi ita INTELLIGEBANT, ut Deum se profiteri non dubitarent.

II. Judæi ex crebra divinitatis suæ annuntiatione SCANDALUM capiebant.

Sailer Nexus.

P

III. Chri-

- a) *Ipsse Christus se* DIXIT verum
Deum, verum DEI Patris Filium,
- b) *Ipsi APOSTOLI, & PRAEDICAVERE*
& CREDIDERE Christum, ceu verum Deum,
verum DEI Patris Filium.
- c) *PROPHETAE Veteris Testamenti*
Christum PRAEDIXERE ceu verum Deum,
ceu verum DEI Patris Filium.
- d) *Ecclesia universa Christum &*
agnovit, & publice professa est primis jam
saeculis ceu verum Deum,
ceu verum DEI Patris Filium.

C. PARS PRIMA argumenti.

- a) *VERBA Christi se Deum dicentis*
vim MAXIMAM habent.

I. *Divinus enim Pater Verba Christi MIRACU-
LIS confirmavit; ergo VERA SUNT, & ex cri-
terio certo VERA esse NOSCUNTUR.*

II. *Dein complures exinde NEGANDAE DIVI-
NITATIS Christi occasionem capiunt: quia
hanc ab ipso Christo publice ANNUNTIATAM
negare audent.*

- b) *ADNOTATIO circa praecipua Chri-
sti verba constanter facienda.*

I. *Judaei, & Discipuli verba Christi ita IN-
TELLIGEBANT, ut Deum se prositeri non dubi-
tarent.*

II. *Judaei ex crebra divinitatis suae annun-
tiatione SCANDALUM capiebant.*

III. Christus Judæis scandalum adeo non eripuit, ut CONFIRMARE videretur.

IV. Christus non solum Judæos in opinionem suæ divinitatis induxit, sed & eandem per TOTUM MUNDUM ab Apostolis propagari voluit.

V. Si ergo Christus verus DEI Filius non fuit,

Sane ARROGANTISSIMUS hominum fuit; quia errorem tam enormem toti mundo persuaderi voluit.

Idem TENTATOR publicus Judæorum fuit; quia eos data opera in idololatriam inducere voluit.

Idem a judaica natione propter apertam Blasphemiam merito crucifixus est.

Idem ita DECEPTIONEM suam stabilivit, ut eam Deus etiam miraculis confirmaret.

VI. Itaque Jesus Christus a nemine esse MAGISTER Religionis adoptari potest, nisi Magistri ejusdem vera DIVINITAS agnoscat.

c) SELECTUS Verborum Christi in JOAN. CAPIT. V. 17. seq.

I. Profitetur se FILIUM DEI: Judæi hæc verba intelligunt de vero DEI Filio, ipse scandalum non eripit; nam

II. Sibi, & Patri nullum certum operandi TEMPUS PRÆSCRIPTUM affirmat.

III. Opera Patris sibi esse COMMUNIA dicit.

IV. Ope-

III. Christus Judaeis scandalum adeo non eripuit, ut CONFIRMARE videretur.

IV. Christus non solum Judaeos in opinionem suae divinitatis induxit, sed & eandem per TOTUM MUNDUM ab Apostolis propagari voluit.

V. Si ergo Christus verus DEI Filius non fuit,

Sane ARROGANTISSIMUS hominum fuit; quia errorem tam enormem toti mundo persuaderi voluit.

Idem TENTATOR publicus Judaeorum fuit: quia eos data opera in idololatriam inducere voluit.

Idem a judaica natione propter apertam Blasphemiam merito crucifixus est.

Idem ita DECEPTIONEM suam stabilivit, ut eam Deus etiam miraculis confirmaret.

VI. Itaque Jesus Christus a nemine ceu MAGISTER Religionis adoptari potest, nisi Magistri ejusdem vera DIVINITAS agnoscat.

c) SELECTUS Verborum Christi EX JOAN, CAPITE V. 17. seq.

I. Profitetur se FILIUM DEI: Judaei haec verba intelligunt de vero DEI Filio, ipse scandalum non eripit; nam

II. Sibi, & Patri nullum certum operandi TEMPUS PRAESCRIPTUM affirmat.

III. Opera Patris sibi esse COMMUNIA dicit.

IV. Operari se pro POTESTATE ARBITRII, sicut Patrem, testatur.

V. Æqualem sibi cum Patre HONOREM debere contendit.

VI. Se auctorem VITÆ SPIRITUALIS, sicut Patrem, profitetur.

VI. se vivere in SEMET IPSE, sicut Patrem, ostendit, etsi, ut vivere a se ipso possit, a Patre acceperit. Atqui

VII. NOMEN Filii DEI irrestrictum, DOMINIUM operandi plenum, COMMUNIO operum divinorum, ÆQUALIS cum Deo HONOR, POTESTAS VIVIFICANDI cum Patre communis,

VITA perdurans in semetipso, simul & ORIGO a Deo Patre Christum & Verum Deum, & verum DEI Filium esse manifeste probant.

d) SELECTUS Verborum Christi ex Joan. Capite X. 15. seq.

I. Dicit, se, & Patrem UNUM esse POTESTATE, & sic comprobatur: nemo potest oves rapere de manu patris: nemo potest oves mihi tripere; ergo ego & Pater unum sumus, & POTESTATE unum sumus.

II. Judæis scandalum capientibus sic respondet: si OPERA Patris mei non facio, nolite mihi CREDERE. Ergo FIDEM de sua divinitate

IV. Operari se pro POTESTATE ARBITRII, sicut Patrem, testatur.

V. AEqualem sibi cum Patre HONOREM deberi contendit.

VI. Se auctorem VITAE SPIRITUALIS, sicut Patrem, profitetur.

VI. se vivere in SEMET IPSO, sicut Patrem, ostendit, etsi, ut vivere a se ipso possit, a Patre acceperit. Atqui

VII. NOMEN Filii DEI irrestrictum,
DOMINIUM operandi plenum,
COMMUNIO operum divinorum,
AEQUALIS cum Deo HONOR,
POTESTAS VIVIFICANDI cum Patre

communis,

VITA perdurans in semetipso, simul & ORIGO a Deo Patre Christum & Verum Deum, & verum DEI Filium esse manifeste probant.

d) SELECTUS Verborum Christi ex Joan. Capite X. 15. seq.

I. Dicit, se, & Patrem UNUM esse POTESTATE, & sic comprobatur : nemo potest oves rapere de manu patris : nemo potest oves mihi eripere ; ergo ego & Pater unum sumus, & POTESTATE unum sumus.

II. Judaeis scandalum capientibus sic respondet: si OPERA Patris mei non facio, nolite mihi CREDERE. Ergo FIDEM de sua divini-

tate exigit, & ideo exigit: quia OPERIBUS comprobatur, se a Patre missum esse.

III. Sensus literalis. (Versus 34. seq.)
 „ Dum DAVID Judices Terræ Deos dicit, Da-
 „ vidi creditis; quia Davidem divino illustra-
 „ tum lumine scitis; cur ergo mihi, Deum
 „ me profitenti, non creditis, cum tamen mi-
 „ raculis Veritatem testimonii mei comprobent.

Itaque Christus suam AUCTORITATEM cum auctoritate Davidis comparat, non vero suam DIVINITATEM cum DIVINITATE Judicum terræ.

e) RATIO, cur præcipue ex Joanne argumentum petamus, est, quod

I. Evangelium suum ad ostendendam divinitatem, seu FINEM primarium, scripserit,

II. & FORMALIA Christi Verba instar apti MEDII ad suum finem adferat,

III. eaque maxime EMPHATICA esse soleant.

f) ALIA Christi dicta æque emphatica.

I. Ego sum VIA, VERITAS, & VITA
 Joan. XIV. 16.

II. Jugum MEUM suave est XI. 29. Matth.

III. omnia, QUÆCUNQUE habet Pater, mea sunt. Joan. XVI. 15.

IV. Jubet socios Ecclesiæ suæ adscribi auctoritate DEI Patris, & SUA, COMMUNI. Atqui

V. esse PRINCIPIMUM PRIMUM, ET ULTIMUM Vitæ, & veritatis,

legent

tate exigit , & ideo exigit : quia OPERIBUS
comprobat , se a Patre missum esse.

III. Sensus literalis, (Versus 34. seq.)

„Dum DAVID Judices Terrae *Deos* dicit, Da-
„vidi creditis ; quia Davidem divino illustra-
„tum lumine scitis; cur ergo mihi , Deum
„me prositenti, non creditis, cum tamen mi-
„raculis Veritatem testimonii mei comprobem.
Itaque Christus suam AUCTORITATEM cum
auctoritate Davidis comparat , non vero suam
DIVINITATEM cum DIVINITATE Judicum terrae.

e) RATIO, cur praecipue ex Joan-
ne argumentum peramus , est, quod

I. Evangelium suum ad *ostendendam* divi-
nitatem , ceu FINEM primum , scripserit,
II. & FORMALIA Christi Verba instar apti
MEDII ad suum finem adferat,

III. eaque Maxime EMPHATICA esse soleant.

f) ALIA Christi dicta aequae empha-

1

I. Ego sum VIA, VERITAS, & VITA.

Joan. XIV. 16.

II. Jugum MEUM suave est XI. 29. Matth.

III. omnia, QUAECUNQUE habet Pater, mea
sunt. Joan. XVI. 15.

IV. Jubet socios Ecclesiae suae adscribi auc-
toritate DEI Patris , & SUA, COMMUNI. Atqui

V. esse PRINCIPIUM PRIMUM, ET ULTIMUM

Vitae, & veritatis ,

legem naturalem suam dicere posse,
omnia, quæ DEI Patris sunt, sibi at-
tribuere,

Patri, & sibi æqualem AUCTORITATEM
vendicare, Filii NATURALIS certissi-
mæ, & characteristicae NOTÆ sunt.

g) Unde circa singulos ejusmodi
textus SIMPLICISSIMA REFLEXIO obtinet.

„ Ejusmodi prædicata, salva veritate

I. nec de puro HOMINE,

II. nec de Filio DEI ADOPTIVO intelligi
possunt.

III. Ergo de FILIO NATURALI.

1) Ultimo illi Scripturæ textus, qui præ-
cise originem VERBI PRIOREM seu B. Virgine,
seu mundi creatione indicant, probe discer-
nendi sunt ab iis, qui DIVINITATEM abso-
lute comprobant.

D. PARS ALTERA argumenti

a) TESTIMONIA EXPRESSA præcipua
edidit S. Joannes Evangelista, & S. Paulus,
item S. Petrus, & S. Thomas.

b) Testimonia ÆQUIVALENTIA. Tri-
buant enim Christo.

I. *Omniscientiam divinam,*

II. *Omnipotentiam infinitam*

III. *Substantiam divinitatis,*

IV. *Æternitatem,*

legem naturalem SUAM dicere posse,
omnia, quae DEI Patris sunt, SIBI at-
tribuere ,

Patri , & sibi aequalem AUCTORITATEM
vindicare , Filii NATURALIS certissi-
mae, & characteristicae NOTAE sunt.

g) Unde circa singulos ejusmodi
textus SIMPLICISSIMA REFLEXIO obtinet.

„Ejusmodi praedicata, salva veritate

I. nec de puro HOMINE,

II. nec de Filio DEI ADOPTIVO intelligi
possunt.

III. Ergo de FILIO NATURALI.

1) Ultimo illi Scripturae textus, qui prae-
cise originem VERBI PRIOREM seu B. Virgine,
seu mundi creatione indicant, probe discer-
nendi sunt ab iis, qui DIVINITATEM abso-
lute comprobant.

D. PARS ALTERA argumenti

a) TESTIMONIA EXPRESSA praecipua
edidit S. Joannes Evangelista, & S. Paulus,
item S. Petrus , & S. Thomas.

b) Testimonia AEQUIVALENTIA. Tri-
buunt enim Christo.

I. *Omniscientiam divinam.*

II. *Omnipotentiam infinitam*

III. *Substantiam divinitatis,*

IV. *AEternitatem,*

V. *Nomina* eadem, quæ in V. T. DEO Patri eminenter tribuuntur.

E. PARS TERTIA argumenti pertinet ad NEXUM utriusque Testamenti, qui in Dem. Evang. exhibetur.

F. PARS QUARTA argumenti.

a) HISTORIA errorum, quos Ecclesia constanter damnavit.

I. JUDÆORUM

II. Pauli Samosatani

III. Sabellii

IV. Arii

V. Socini utriusque

VI. Theistarum omnium.

b) ARGUMENTA his erroribus in speciem faventia.

c) SENSUS Ecclesiæ de hoc dogmate ex primis tribus sæculis.

d) FACTUM LIBERII R. P.

° Offenso dogmate sequuntur

2) COROLLARIA ex veritate hac legitime deducta.

A. UNITAS essentiæ inter Patrem, & Filium.

a) in INFINITO inest Deus Pater, & Deus Filius.

b) Sicut unicum Infinitum possibile est, ita Pater, & Filius sunt UNUS DEUS.

c) Id

V. *Nomina eadem* , quae in V. T. DEO
Patri eminenter tribuuntur.

E. PARS TERTIA argumenti pertinet ad
NEXUM utriusque Testamenti, qui in Dem.
Evang. exhibetur.

F. PARS QUARTA argumenti.

a) HISTORIA errorum, quos Ec-
clesia constanter damnavit.

I. JUDAEORUM

II. Pauli Samosateni

III. Sabellii

IV. Arii

V. Socini utriusque

VI. Theistarum omnium.

b) ARGUMENTA his erroribus in
speciem saventia.

c) SENSUS Ecclesiae de hoc dogma-
te ex primis tribus saeculis.

d) FACTUM LIBERII R. P.

* Ostenso dogmate sequuntur

2) COROLLARIA ex veritate hac legitime
deducta.

A. UNITAS essentiae inter Patrem, &
Filius.

a) in INFINITO inest Deus Pater,
& Deus Filius.

b) Sicut unicum Infinitum possibile
est, ita Pater , & Filius sunt UNUS Deus.

c) Id quod in Infinito UNICUM est, & UNICUM esse debet, ESSENTIA est. Nam

I. DUO PRIMA, si realiter DISTINCTA sint, duo infinita, seu duos Deos efficerent.

II. Si duo prima realiter INDISTINCTA, & inter se connexa sunt, illud, quod est rationatum alterius, PRIMUM esse nequit.

III. Sin inter se non connexa, non sunt duo prima, sed UNUM, UNICUM, una essentia.

d) Unica essentia Infiniti est OMNIPOTENTIA, & SCIENTIA omnis veri a se diversi.

* Hæc quatuor adserta simplicissima consecutione fluunt

ex notione entis INFINITI

ex notione ESSENTIÆ

ex notione realis DISTINCTIONIS.

B. COMMUNIO ejusdem essentia inter Patrem, & Filium,

a) Uterque DEUS est.

b) DEUS sine ESSENTIA concipi

sequit.

c) Essentia UNICA est, & unica esse debet:

d) Ergo utrique COMMUNIS.

C. DIVERSITAS inter Patrem, & Filium.

a) PATER (vi notionis) est PRINCIPIUM generans,

b) FILIUS

c) Id quod in Infinito UNICUM est,
& UNICUM esse debet, ESSENTIA est, Nam

I. DUO PRIMA, si realiter DISTINCTA sint,
duo infinita, seu duos Deos efficerent.

II. Si duo prima realiter INDISTINCTA, &
inter se connexa sunt, illud, quod est rationa-
tum alterius, PRIMUM esse nequit.

III. Sin inter se non connexa , non sunt
DUO prima , sed UNUM, UNICUM, una es-
sentia.

d) Unica essentia Infiniti est OMNI-
POTENTIA, & SCIENTIA omnis veri a se diversi.

* Haec quatuor adserta simplicissima con-
secutione fluunt.

ex notione entis INFINITI
ex notione ESSENTIAE
ex notione realis DISTINCTIONIS.

B. COMMUNIO ejusdem essentiae inter
Patrem, & Filium.

a) Uterque DEUS est.

b) DEUS sine ESSENTIA concipi

nequit.

se debet: C) Essentia UNICA est , & unica es-

d) Ergo utrique COMMUNIS.

C. DIVERSITAS inter Patrem, & Filium.

a) PATER (vi notionis) est PRINCI-

PIUM generans,

b) FILIUS (vi notionis, qualiscunque illa sit) est PRINCIPIATUM generationis.

c) Atqui inter principium, & Principiatum intercedit aliqua DIVERSITAS.

d) Hæc diversitas non est in ESSENTIA; hæc enim UNA, & communis est.

e) PATER suo modo differt ab essentia; secus non differret a Filio, eandem essentiam habente.

f) Si PATER differret ab essentia, essentia non GENERAT. Id enim, quod generat, Pater est.

g) Vicissim FILIUS differt ab essentia. Secus non differret a Patre, eandem essentiam habente.

h) Si Filius differt ab essentia, essentia non GENERATUR. Id enim, quod generatur, Filius est, & in Deo UNICUS Filius est: quia Christus est UNIGENITUS DEI (Joan. I. 18.).

D. CONCEPTUS Filii PROPRIUS, & PATRIS.

a) Filius est IMAGO DEI INVISIBILIS Coloss. I. 15. & *Figura* SUBSTANTIÆ EJUS Hebr. I. 3.

b) Itaque producitur vel per INTELLECTUM, vel per OMNIPOTENTIAM. Hæc duæ notæ enim SUBSTANTIAM, seu essentiam DEI constituunt.

c) Atqui

b) FILIUS (vi notionis, qualiscunque illa sit) est PRINCIPIATUM generationis.

c) Atqui inter principium , & Principiatum intercedit aliqua DIVERSITAS.

d) Haec diversitas non est in ESSENTIA; haec enim UNA, & communis est.

e) PATER suo modo differt ab essentia; secus, non differret a Filio, eandem essentiam habente.

f) Si PATER differret ab essentia, essentia non GENERAT. Id enim , quod generat, Pater est.

g) Vicissim FILIUS differt ab essentia. Secus non differret a Patre, eandem essentiam habente.

h) Si Filius differt ab essentia, essentia non GENERATUR. Id enim , quod generatur , Filius est , & in Deo UNICUS Filius est: quia Christus est UNIGENITUS DEI (Joan. I. 18.).

D. CONCEPTUS Filii PROPRIUS , & PATRIS.

a) Filius est IMAGO DEI INVISIBLES Coloss. I. 15. & *Figura* SUBSTANTIAE EJUS Hebr. I. 3.

b) Itaque producitur vel per INTELLECTUM, vel per OMNIPOTENTIAM. Hae duae notae enim SUBSTANTIAM, seu essentiam DEI constituunt.

c) Atqui non producitur per OMNIPOTENTIAM; quidquid enim producitur per omnipotentiam, a Deo realiter est distinctum. Sed Filius unus est essentia, & in eodem INFINITO cum Patre inest.

d) Ergo producitur per INTELLECTUM actione immanente, actione spirituali.

e) Si producitur per intellectum ad imaginem DEI, INTELLECTIO est. Hæc enim est effectus immediatus INTELLECTUS, & simul IMAGO Spiritus.

f) Filius nequit esse intellectio DIRECTA omnis veri a Deo DIVERSI: hæc enim ESSENTIA est, & FILIUS ab essentia differt.

g) Ergo Filius est INTELLECTIO REFLEXA, exhaustiva omne verum Deo INTRINSECUM, & Pater Filium generat INTUENDO SE IPSUM.

h) ESSENTIA est INTELLECTIO omnis veri a Deo diversi,

PATER est vis COMPLETA intuendi se ipsum,

FILIUS est INTUITUS REFLEXUS SUI IPSIUS.

i) Pater est principium EXISTENTIE Filii: essentia est principium POSSIBILITATIS Filii. Unde Pater vere Filium GENERAT: quia agit cum interventu alterius principii, h. e. essentiae, & Filius vere est

c) Atqui non producitur per OMNIPOTENTIAM; quidquid enim producitur per omnipotentiam, a Deo realiter est distinctum. Sed Filius UNUS est essentia, & in eodem INFINITO cum Patre inest.

d) Ergo producitur per INTELLECTUM actione immanente, actione spiritali.

e) Si producitur per intellectum ad imaginem DEI, INTELLECTIO est. Haec enim est effectus immediatus INTELLECTUS, & simul IMAGO Spiritus.

f) Filius nequit esse intellectio DIRECTA omnis veri a Deo DIVERSI: haec enim ESSENTIA est, & FILIUS ab essentia differt.

g) Ergo Filius est INTELLECTIO REFLEXA, exhauriens omne verum Deo INTRINSECUM, & Pater Filium generat INTUENDO SE IPSUM.

h) ESSENTIA est INTELLECTIO omnis veri a Deo diversi,

PATER est vis COMPLETA intuendi se ipsum,
FILIUS est INTUITUS REFLEXUS SUI IPSIUS.

i) Pater est principium EXISTENTIAE Filii: essentia est principium POSSIBILITATIS Filii. Unde Pater vere Filium GENERAT: quia agit cum interventu alterius principii, h. e. essentiae, & Filius vere est

FILIUS: quia & GENERATUR, & ad IMAGINEM DEI generatur.

- k) Generatio ipsa est
 I. absolute NECESSARIA,
 II. infinite PERFECTA,
 III. vere ÆTERNA.

§. 123.

II. Spiritus Sanctus est verum principium intellectivum efficiens, divinum, procedens a Patre, procedens & a Filio.

1) DOGMA.

A. Spiritus S. est PRINCIPIUM INTELLECTIVUM EFFICIENS. Illi enim adscribuntur actiones, soli ejusmodi Principio intellectivo propriæ.

a) Vocatur a Christo CONSOLATOR, & DOCTOR, Joan. XIV. 26.

b) Vocatur ab eodem TESTIS de Jesu Christo Joan. XV. 26., AUDIENS, LOQUENS Joan. XVI. 14.

c) Est principium EFFICIENS INCARNATIONIS Verbi Matth. I. 20.

d) Dat RESPONSAM Simeoni Luc. II. 2.

e) JUDICAT cum Apostolis Act. XV. 28. Visum est nobis, & Spiritui Sancto.

f) PONIT Episcopos in Ecclesia DEI. Act. XX. 28.

g) Fide-

FILIUS : quia & GENERATOR , & ad IMAGINEM DEI generatur.

- k) Generatio ipsa est
 - I. absolute NECESSARIA,
 - II. infinite PERFECTA,
 - III. vere AETERNA.

§. 123.

II. Spiritus Sanctus est verum principium intellectivum efficiens, divinum , procedens a Patre , procedens & a Filio.

1) DOGMA.

A. Spiritus S. est PRINCIPIUM INTELLECTIVUM EFFICIENS. Illi enim adscribuntur actiones, soli ejusmodi Principio intellectivo propriae.

a) Vocatur a Christo CONSOLATOR , & DOCTOR, Joan. XIV. 26.

b) Vocatur ab eodem TESTIS de Jesu Christo Joan. XV. 26., AUDIENS, LOQUENS Joan. XVI. 14.

c) Est principium EFFICIENS INCARNATIONIS Verbi Matth. I. 20.

d) Dat RESPONSAM Simeoni Luc.

II.2

e) JUDICAT cum Apostolis Act. XV. 28. Visum est nobis, & Spiritui Sancto.

f) PONIT Episcopos in Ecclesia DEI. Act. XX. 28.

g) Fideles nomine, & AUCTORITATE Spiritus Sancti, sicut Patris, & Filii, per Baptismum in Societatem visibilem adoptantur.

Atqui *consolari, docere, testimonium ferre, loqui, audire, incarnationem efficere, respondere, judicare, instituere Episcopos, consociare fideles*; non nisi principio intellectivo efficiendi convenire possunt.

o Sociniani has ACTIONES ILLUSTRATIONI divinæ, vel inspirationi tribuentes, non multum ab similes sunt illis, qui DÆMONIA eurgumenos obsidentia pro MORBIS vendere amant. Sane admirabiles MORBI, & admirabiles ILLUSTRATIONES, quæ tantis prodigiis patrandis sufficiunt!

B. *Hoc principium intellectivum est DIVINUM.* Nam sacrae literæ Spiritum Sanctum

a) dicunt expresse DEUM, &

c) COMMUNITER enuntiant de Patre, Filio, & Spiritu Sancto, quæ ad actiones, & proprietates divinas pertinent. Sic

I. dicuntur tres LOCUTI esse in Prophetis,

II. tres ordinem HIERARCHICUM Ecclesiæ constituerunt,

III. tres ex æquo IMPLENT unversum,

IV. tres mundo æque IGNOTI,

V. tres æquale de Christi Divinitate TESTIMONIUM perhibent,

VI. tres SALUTEM hominum operantur,

VII. tres

g) Fideles nomine, & AUCTORITATE Spiritus Sancti, sicut Patris, & Filii, per Baptismum in Societatem visibilem adoptantur.

Atqui consolari, docere, testimonium ferre, loqui, audire, incarnationem efficere, respondere, judicare, instituere Episcopos, consociare fideles, non nisi principio intellectivo efficienti convenire possunt.

* Sociniani has ACTIONES ILLUSTRATIONI divinae, vel inspirationi tribuentes, non multum absimiles sunt illis, qui DAEMONIA energumenos obsidentia pro MORBIS vendere amant. Sane admirabiles MORBI, & admirabiles ILLUSTRATIONES, quae tantis prodigiis patrandis sufficiunt!

B. *Hoc principium intellectivum est DIVINUM.* Nam sacrae literae Spiritum Sanctum
a) dicunt expresse DEUM, &

c) COMMUNITER enuntiant de Patre, Filio, & Spiritu Sancto, quae ad actiones, & proprietates divinas pertinent. Sic

I. dicuntur tres LOCUTI esse in Prophetis,

II. tres ordinem HIERARCHICUM Ecclesiae constituerunt,

III. tres ex aequo IMPLENT unversum,

IV. tres mundo aequae IGNOTI,

V. tres aequale de Christi Divinitate TESTIMONIUM perhibent,

VI. tres SALUTEM hominum operantur,

VII. tres constituunt SIGNUM ASSOCIATIONIS ad Ecclesiam Christi.

C. Hoc principium divinum procedit a PATRE. Id quod Christus ipse Joan. XV. 26. annuntiat.

D. *Procedens a Patre simul procedit a FILIO.* Nam

a) dicitur Joan. XIV. 26. MITTI A *Filio*

b) dicitur Joan. XVI. 13. ACCIPERE a *Filio*, quæ Filius cum Patre communia habet; AUDIRE, quæ annuntiat.

c) Atqui Deus nec mitti per IMPERIUM quasi inferior, nec mitti per CONSILIUM, quasi minus sapiens potest; ergo hæc MISSIO nil aliud significat, nisi ORIGINEM a Filio, & DESTINATIONEM ad effectum sibi proprium producendum.

d) Vicissim DEUS, ceu infinitum, nihil ACCIPERE, nihil AUDIRE potest, nisi via ORIGINIS; unde Spiritus Sanctus recte dicitur non loqui de SUO: quia, quidquid illi PROPRIUM est per originem a PATRE, id omne simul in FILIO comprincipium habet.

° SINGULÆ itaque Partes hujus dogmatis facile ostenduntur, cum pro dogmate COMPLETO textus nullus afferri possit. In ipso partium ORDINE eæ præmittendæ sunt, quæ & FACILIORES sunt, & sequentium RATIONEM continent. Sic MISSIONIS propria significatio

VII. tres constituunt SIGNUM ASSOCIATIONIS ad Ecclesiam Christi.

C. Hoc principium divinum procedit a PATRE. Id quod Christus ipse Joan. XV. 26. annuntiat.

D. *Procedens a Patre simul procedit a FILIO.* Nam

a) dicitur Joan. XIV. 26. MITTI A

Filio

b) dicitur Joan. XVI. 13. ACCIPERE a *Filio*, quae Filius cum Patre communia habet; AUDIRE, quae annuntiat,

c) Atqui Deus nec mitti per IMPERIUM quasi inferior, nec mitti per CONSILIUM, quasi minus sapiens potest; ergo haec MISSIO nil aliud significat, nisi ORIGINEM a Filio, & DESTINATIONEM ad effectum sibi proprium producendum.

d) Vicissim DEUS, ceu infinitum, nihil ACCIPERE, nihil AUDIRE potest, nisi via ORIGINIS; unde Spiritus Sanctus recte dicitur non loqui de SUO: quia, quidquid illi PROPRIUM est per originem a PATRE, id omne simul in FILIO comprincipium habet.

* SINGULAE itaque Partes hujus dogmatis facile ostenduntur, cum pro dogmate COMPLETO textus nullus afferri possit. In ipso partium ORDINE eae praemittendae sunt, quae & FACILIORES sunt, & sequentium RATIONEM continent. Sic MISSIONIS propria significatio

nunquam ita clare evolvi potuisset, nisi prius DIVINITAS ejus, qui mitti dicitur, exposita fuisset. DENIQUE etsi aliqui textus non evincant DIVINITATEM, tamen PRINCIPIUM EFFICIENS denotant. Item etsi aliqui DIVINAM NATURAM non ostendant, ORIGINEM tamen a Patre, & Filio probant. Ex quo ipso patet, TEXTUS SCRIPTURÆ novum claritatis gradum obtinere, si ORDINE recto exinde argumenta formentur.

2) COROLLARIA

A. UNITAS ESSENTIÆ inter Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum.

a) in ENTE INFINITO inest DEUS Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus.

b) Sicut unum Infinitum possibile, ita Pater, Filius, & Spiritus S. sunt UNICUS DEUS.

c) In unico Deo UNICA SIMPLICISSIMA ESSENTIA tribus COMMUNIS.

B. DIVERSITAS inter Spiritum S., & Patrem, Filiumque.

a) Id, QUOD procedit, diversum est ab eo, a QUO procedit. Atqui Spiritus S. procedit ab utroque.

b) Hæc diversitas non est in ESSENTIA. Hæc enim UNA, & COMMUNIS est.

c) Spiritus Sanctus non est FILIUS PATRIS. DEI enim Patris est Filius UNICUS,

a quo iterum DIFFERT Spiritus Sanctus.

d) Unde

nunquam ita clare evolvi potuisset, nisi prius DIVINITAS ejus, qui mitti dicitur, exposita fuisset. DENIQUE etsi aliqui textus non evincant DIVINITATEM, tamen PRINCIPIUM EFFICIENS denotant. Item etsi aliqui DIVINAM NATURAM non ostendant, ORIGINEM tamen a Patre, & Filio probant. Ex quo ipso patet, TEXTUS SCRIPTURAE novum claritatis gradum obtinere, si ORDINE recto exinde argumenta formentur.

2) COROLLARIA

A. UNITAS ESSENTIAE inter Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum.

a) in ENTE INFINITO inest DEUS Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus.

b) Sicut unum Infinitum possibile, ita Pater, Filius, & Spiritus S. sunt UNICUS DEUS.

c) In unico Deo UNICA SIMPLICISSIMA ESSENTIA tribus COMMUNIS.

B. DIVERSITAS inter Spiritum S., & Patrem, Filiumque.

a) Id, QUOD procedit, diversum est ab eo, a QUO procedit. Atqui Spiritus S. procedit ab utroque.

b) Haec diversitas non est in ESSENTIA. Haec enim UNA, & COMMUNIS est.

c) Spiritus Sanctus non est FILIUS PATRIS. DEI enim Patris est Filius UNICUS, a quo iterum DIFFERT Spiritus Sanctus.

d) Unde Spiritus Sanctus neque est **FILIUS FILII DEI**. Non enim est Filius Patris; atqui a Patre, & a Filio **UNA**, eademque processione originem habet.

C. CONCEPTUS Spiritus Sancti.

a) Non procedit a Patre, & Filio per **OMNIPOTENTIAM**; secus non haberet eandem communem essentiam.

b) Ergo procedit a **SPIRITUALI** principio.

c) Atqui non procedit per **INTELLECTUM**. Secus a Filio non differret, & ipse Filius esset.

d) Ergo Spiritus Sanctus procedit per **VOLUNTATEM**.

e) Actus primitivus voluntatis, circa bonum versans, est **AMOR COMPLACENTIAE**.

f) Hic amor complacentiae (quia Spiritus Sanctus a Patre se cognoscente, & a Filio, ceu sui ipsius intuitu, procedit) est gaudium **REFLEXUM**, quo Pater, & Filius **BEATI** sunt.

I. Gaudium enim reflexum necessario oritur ex **INTUITU SUI IPSIUS**.

II. Hoc gaudium reflexum, ceu amor complacentiae in bono puro, **STATUM PERDURANTEM SUMMÆ FELICITATIS** constituit.

g) Hoc

d) Unde Spiritus Sanctus neque est FILIUS FILII DEI. Non enim est Filius Patris; atqui a Patre, & a Filio UNA, eademque processione originem habet.

C. CONCEPTUS Spiritus Sancti.

a) Non procedit a Patre, & Filio per OMNIPOTENTIAM; secus non haberet eandem communem essentiam.

b) Ergo procedit a SPIRITUALI principio.

c) Atqui non procedit per INTELLECTUM. Secus a Filio non differret, & ipse Filius esset.

d) Ergo Spiritus Sanctus procedit per VOLUNTATEM.

e) Actus primitivus voluntatis, circa bonum versans, est AMOR COMPLACENTIAE.

f) Hic amor complacentiae (quia Spiritus Sanctus a Patre se cognoscente, & a Filio, ceu sui ipsius intuitu, procedit) est gaudium REFLEXUM, quo Pater, & Filius BEATI sunt.

I. Gaudium enim reflexum necessario oritur ex INTUITU SUI IPSIUS.

II. Hoc gaudium reflexum, ceu amor complacentiae in bono puro, STATUM PERDURANTEM SUMMAE FELICITATIS constituit.

g) Hoc gaudium reflexum conjunctum est cum DESIDERIO, EANDEM beatitatem creaturis rationalibus communicandi.

I. Hoc desiderium in ente Infinito INEST.

II. Jam vero non nascitur immediate ex ipsa ESSENTIA. Amor enim REFLEXUS immediate ex scientia DIRECTA omnis veri a Deo diversi oriri nequit. Atqui sine amore previo reflexo, quo Deus beatus est, non est possibile desiderium, EANDEM beatitatem aliis communicandi.

III. Nec ex PATRE, ET FILIO. Nam desiderium, ceu actus DERIVATIVUS VOLUNTATIS immediate non ex vi intuen- di se ipsam, nec ex ipso sui ipsius intuitu, sed ex actu VOLUNTATIS PRIMITIVO intelligi potest.

D. Idem Spiritus S. conceptus ostenditur ex SS. literis, quæ

a) inter FRUCTUS Spiritus Sancti recenset CARITATEM, GAUDIUM, PACEM Galat. V. 22.

b) Memorat, CARITATEM DEI diffundi per Spiritum Sanctum. Rom. XV. 30.

I. Atqui ex natura FRUCTUUM, EFFECTUUM, ad simile PRINCIPIMUM recte concluditur.

II. Ergo & ipse Spiritus Sanctus CARITAS est.

c) I. Joan. IV. 16, dicitur: DEUS CARITAS EST.

I. Atqui

g) Hoc gaudium reflexum conjunctum est cum DESIDERIO, EANDEM beatitatem creaturis rationalibus communicandi.

I. Hoc desiderium in ente Infinito INEST.

II. Jam vero non nascitur immediate ex ipsa ESSENTIA. Amor enim REFLEXUS immediate ex scientia DIRECTA omnis veri a Deo diversi oriri nequit. Atqui sine amore praevio reflexo, quo Deus beatus est, non est possibile desiderium, EANDEM beatitatem aliis communicandi.

III. Nec ex PATRE, ET FILIO. Nam desiderium . ceu actus DERIVATIVUS VOLUNTATIS immediate non ex vi intuendi se ipsum, nec ex ipso sui ipsius intuitu, sed ex actu VOLUNTATIS PRIMITIVO intelligi potest.

D. Idem Spiritus S. conceptus ostenditur ex SS. literis, quae

a) inter FRUCTUS Spiritus Sancti recenset CARITATEM, GAUDIUM, PACEM Galat.

V. 22.

b) Memorat, CARITATEM DEI diffundi per Spiritum Sanctum. Rom. XV. 30.

I. Atqui ex natura FRUCTUUM, EFFECTUUM, ad simile PRINCIPIUM recte concluditur.

II. Ergo & ipse Spiritus Sanctus CARITAS

c) I. Joan. IV. 16. dicitur: DEUS CARITAS EST.

I. Atqui nec ESSENTIA DEI vi proprii conceptus est Caritas. Nam amor complacentiæ PRIMUM esse nequit: quia in INTUITU rationem possibilitatis habet.

II. NEC PATER, ET FILIUS. Nam Caritas cum amor complacentiæ in ipso Deo, Patrem se intuentem, & intuitum reflexum pro objecto habet.

III. Ergo SPIRITUS SANCTUS vi conceptus proprii est CARITAS.

E. PRINCIPIUM COMPLETUM Spiritus Sancti.

a) PATER est ratio EXISTENTIÆ. Hic enim se intucendo, in se ipso, & sui ipsius intuitu sibi COMPLACET.

b) FILIUS est ratio possibilitatis. Amor enim reflexus sine intuitu reflexo possibilis non est.

c) Pater, & Filius sunt COMPLETUM PRINCIPIUM Spiritus Sancti. Ratio enim sufficiens ex ratione tum possibilitatis, tum existentiæ componitur.

d) Spiritus Sanctus habet UNICUM Principium completum.

o Si quis quærat, quid sit, se ipsam intueri, sui ipsius intuitum esse, in se ipso sibi complacere; ut sibi ipsi expeditum responsum dare queat, secum in INTIMA mentis suæ successa descendat, & studiosissima attentione intuitus reflexi, amoris reflexi notiones comprehendat.

I. Atqui nec ESSENTIA DEI vi proprii conceptus est Caritas, Nam amor complacentiae PRIMUM esse nequit : quia in INTUITU rationem possibilitatis habet.

II. NEC PATER , ET FILIUS, Nam Caritas ceu amor complacentiae in ipso Deo, Patrem se intuentem, & intuitum reflexum pro-objecto habet.

III. Ergo SPIRITUS SANCTUS vi conceptus proprii est CARITAS.

E. PRINCIPIUM COMPLETUM Spiritus

Sancti.

a) PATER est ratio EXISTENTIAE.

Hic enim se intuendo , in se ipso, & sui ipsius intuitu sibi COMPLACET.

b) FILIUS est ratio possibilitatis.

Amor enim reflexus sine intuitu reflexo possibilis non est.

c) Pater, & Filius sunt COMPLETUM PRINCIPIUM Spiritus Sancti. Ratio enim sufficiens ex ratione tum possibilitatis, tum existentiae componitur.

d) Spiritus Sanctus habet UNICUM Principium completum.

* Si quis quaerat, quid sit, *se ipsum intueri* , *sui ipsius intuitum esse, in se ipso sibi complacere*; ut sibi ipsi expeditum responsum dare queat, secum in INTIMA mentis SUAE SENSUA descendat , & studiosissima attentione intuitus reflexi, amoris reflexi notiones compre-

hendat, easque ab imperfectione defæctas transferat ad essentiam divinam. Quodsi ad *MUNITIS* *SUM* actiones attendere negligat, non miretur, si naturalia non capienti, *ALTIORA* adhuc multa obscuritate esse involuta videantur.

§. 124.

I. In Deo UNA ESSENTIA divina TRIBUS inter se DIVERSIS, Patri, Filio, & Spiritui Sancto, COMMUNIS est. Seu: *Deus TRINUS, & unus est.*

II. Postquam UNITAS essentiae, COMMUNIO ejusdem essentiae, DIVERSITAS trium, seu partes dogmatis ostensæ jam sunt; sequitur *SUMMA TOTIUS DOGMATIS*, adhuc ab Idiomatico Ecclesiastico secreta.

A. PRIMUS textus ex SS. Literis. Matth. XXVIII. 19. docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

a) Tria NOMINA diversi significatus, ARTICULUS *TR* cuilibet in græco adpositus.

PARTICULA *et* bis repetita DIVERSITATEM trium.

b) Una communis AUCTORITAS (in NOMINE) UNITATEM, & COMMUNIONEM ejusdem divinitatis seu supponit, seu exprimit.

c) Ut argumentum convincens evadat, ADDE;

Sailer Nexus.

Q

I. DIVI-

hendat , easque ab imperfectione defaecatas
transerat ad essentiam divinam. Quodsi ad
MENTIS SUAE actiones attendere negligat , non
miretur, si naturalia non capienti , ALTIORA
adhuc multa obscuritate esse involuta videantur.

§. 124.

I. In Deo UNA ESSENTIA divina TRIBUS
inter se DIVERSIS, Patri , Filio , & Spiritui
Sancto, COMMUNIS est. Seu: *Deus* TRINUS,

II. Postquam UNITAS essentiae, COMMUNIO
ejusdem essentiae , DIVERSITAS trium, ceu
partes dogmatis ostensae jam sunt ; sequitur
SUMMA TOTIUS DOGMATIS, adhuc ab Idiomate
Ecclesiastico secreta.

A. PRIMUS textus ex SS. Literis.
Matth. XXVIII. 19. docete omnes gentes,
baptizantes eos *in nomine Patris, & Filii,*
& *Spiritus Sancti.*

a) Tria NOMINA diversi significatus,
ARTICULUS τδ cuilibet in graeco
adpositus.

PARTICULA καὶ bis repetita DI-
VERSITATEM trium.

b) Una communis AUCTORITAS (in
NOMINE) UNITATEM, & COMMUNIONEM ejus-
dem divinitatis seu supponit, seu exprimit.

c) Ut argumentum convincens eva-
dat, ADDE,

I. DIVINITATEM Patris, & Filii, & Spiritus S. in præc. §. esse satis demonstratam.

II. UNITATEM clare exprimi I. Cor. VIII. 4. *nullus est Deus, nisi unus.*

° Ecce! quantum interfit singulas dogmatis partes prius cum certitudine ostendisse.

B. Alter TEXTUS. I. Joan. V. 7. *Quoniam tres sunt, qui testimonium dant in celo; Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt.*

a) Veritas AUTHENTICA textus probatur

I. ex MANUSCRIPTIS auctoritate, & antiquitate potioribus,

II. ex serie totius CONTEXTUS,

III. ex TESTIMONIIS veterum Scriptorum.

° Logica Practica SUFFICIENTIA esse hæc Criteria, & huic veritati PROPRIA ostendit.

b) SENSUS hujus textus.

I. Non tam UNITATEM essentiae divinae, quæ sola ratione evidens est,

II. sed præcipue DIVERSITATEM trium probat.

C. SENSUS Ecclesiae de SS. Trinitate.

a) TESTIMONIA Patrum.

b) PUELICA hujus fidei PROFESSIO.

I. FORMA Baptismi.

II. CULTUS ADORATIONIS, (Gloria Patri &c.)

III. CLAU-

I. DIVINITATEM Patris , & Filii, & Spiritus S. in praec. §. esse satis demonstratam.

II. UNITATEM clare exprimi I. Cor. VIII.

4. *nullus est Deus, nisi unus.*

* Ecce ! quantum intersit singulas dogmatis partes prius cum certitudine ostendisse.

B. Alter TEXTUS. I. Joan. V. 7. Quoniam TRES sunt, *qui testimonium dant in caelo ; Pater , Verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt.*

a) Veritas AUTHENTICA textus

probatur

I. ex MANUSCRIPTIS auctoritate, & antiquitate potioribus,

II. ex serie totius CONTEXTUS ,

III. ex TESTIMONIIS veterum Scriptorum.

* Legica Practica SUFFICIENTIA esse haec Criteria , & huic veritati PROPRIA ostendit.

b) SENSUS hujus textus.

I. Non tam UNITATEM essentiae divinae, quae sola ratione evidens est,

II. sed praecipue DIVERSITATEM trium probat.

C. SENSUS Ecclesiae de SS. Trinitate.

a) TESTIMONIA Patrum.

b) PUBLICA hujus fidei PROFESSIO-

I. FORMA Baptismi.

II. Cultus ADORATIONIS. (Gloria Patri &c.)

III. CLAUSULA omnium precum, & sacrificiorum Per nomen Filii Jesu Christi, & Spiritus Sancti rerum univrsarum Patri offeri solitotum.

IV. CONTRADICTIONE publica fidelium adversus omnes errores huic dogmati contrarios.

V. SYMBOLA Fidei.

* SENSUM Ecclesie nemo potest aliunde reperere, nisi ex natura SIGNORUM UNIFORMIUM, quæ CERTAM attestacionem conficiunt.

2) COROLLARIA ex dogmate præcedente.

A. NOTIO COMPLETA DEI.

a) Pater, Filius, & Spiritus Sanctus insunt in EADEM ESSENTIA DIVINA, ceu tres NOTÆ INVARIABLES, ORIGINE, ET CONCEPTU DIVERSE.

b) Notæ invariables, si essentiam ipsam non constituunt, & simul origine, & conceptu differunt, sunt ATTRIBUTA RELATIVA.

c) Cum ergo essentia divina sit SPIRITUS infinite perfectus, & infinite POTENS; exurgit hæc DEI notio distincta:

DEUS est INTUITUS omnis veri a se diversi, & OMNIPOTENTIA,

Complectens in SE TRIA ATTRIBUTA RELATIVA &c.

* Si distincta satis per solam ESSENTIAM non sit notio, licet ATTRIBUTA relativa addere.

III. CLAUSULA omnium precum , & sacrificiorum Per nomen Filii Jesu Christi , & Spiritus Sancti rerum universarum Patri offeri solitorum.

IV. CONTRADICTIONE publica fidelium adversus omnes errores huic dogmati contrarios.

V. SYMBOLA Fidei.

* SENSUM Ecclesiae nemo potest aliunde repetere, nisi ex natura SIGNORUM UNIFORMIUM, quae CERTAM attestationem conficiunt.

2) COROLLARIA ex dogmate praecedente.

A. NOTIO COMPLETA DEI.

a) Pater, Filius, & Spiritus Sanctus insunt in EADEM ESSENTIA DIVINA, ceu tres NOTAE INVARIABLES , ORIGINE, ET CONCEPTU DIVERSAE.

b) Notae invariables, si essentiam ipsam non constituunt, & simul origine , & conceptu differunt, sunt ATTRIBUTA RELATIVA.

c) Cum ergo essentia divina sit SPIRITUS infinite perfectus, & infinite POTENS; exurgit haec DEI notio distincta:

DEUS est INTUITUS omnis veri a se diversi, & OMNIPOTENTIA,

Complectens in SE TRIA ATTRIBUTA RELATIVA &c.

* Si distincta satis per solam ESSENTIAM non sit notio, licet ATTRIBUTA relativa addere.

B. NOTIO COMPLETA trium inter se diverforum.

a) Pater est SPIRITUS DIVINUS, omne verum, & se IPSUM SIMUL COGNOSCENS.

b) FILIUS est SPIRITUS DIVINUS, ADÆQUATA COGNITIONE A SE IPSO COGNITUS.

c) Spiritus Sanctus est SPIRITUS DIVINUS PER REFLEXAM SUI COGNITIONEM SE DELECTANS, ET SE IPSO BEATUS.

Spiritus divinus est NOTA COMMUNIS, se cognoscens, a se cognitus, se ipso beatus. Sunt NOTÆ PROPRIÆ.

d) Unde eadem DEI Notio aliis verbis clarius sic efferetur :

DEUS est SPIRITUS infinite perfectus omne verum, & se ipsum COGNOSCENS, a se ipso COGNITUS, se ipso BEATUS.

C. UNITAS horum trium.

a) Tria attributa relativa non sunt TRES SUBSTANTIÆ, tres res, tria realiter distincta : quia in una essentia insunt.

b) Tria attributa relativa in essentia divina NECESSARIO INSUNT. Oriuntur enim ex vi infinita intelligendi.

c) Itaque ideo UNUS est Deus : quia Spiritus infinite perfectus vi EJUSDEM essentia

B. NOTIO COMPLETA trium inter se diversorum.

a) Pater est SPIRITUS DIVINUS,
omne verum , &

se IPSUM SIMUL COGNOSCENS.

b) FILIUS est SPIRITUS DIVINUS,
ADAEQUATA COGNITIONE A
SE IPSO COGNITUS.

c) Spiritus Sanctus est SPIRITUS DIVINUS PER REFLEXAM SUI COGNITIONEM SE DELECTANS , ET SE IPSO BEATUS.

Spiritus divinus est NOTA COMMUNIS, se cognoscens , a se cognitus , se ipso beatus.

Sunt NOTAE PROPRIAE.

d) Unde eadem DEI Notio aliis
verbis clarius sic efferetur :

DEUS est SPIRITUS infinite perfectus omne verum , & se ipsum COGNOSCENS, a se ipso COGNITUS, se ipso BEATUS.

C. UNITAS horum trium.

a) Tria attributa relativa non sunt TRES SUBSTANTIAE, tres res , tria realiter distincta : quia in una essentia insunt.

b) Tria attributa relativa in essentia divina NECESSARIO INSUNT. Oriuntur enim ex vi infinita intelligendi.

c) Itaque ideo UNUS est Deus: quia Spiritus infinite perfectus vi EJUSDEM essen-

tiæ complectitur TRIA attributa relativa, & absoluta necessitate complectitur.

D. ABSENTIA CONTRADICTIONIS a Deo uno, & trino,

a) ESSENTIA DIVINA, utique infinite perfecta, nempe intellectio directa, & Omnipotentia, non contradicit Patri, non Spiritui Sancto. Est enim RATIO POSSIBILITATIS ad hoc, ut ista attributa inesse possint.

b) Nec PATER contradicit Filio, & Spiritui Sancto. Quilibet enim est pura perfectio; perfectio perfectioni non contradicit. DEIN Pater est RATIO EXISTENTIÆ respectu filii, & Spiritus Sancti; Filius vero est RATIO POSSIBILITATIS respectu Spiritus Sancti.

c) Evidenter possibile est, ut intellectus purus

I. Omne verum a se diversum cognoscat. (Ecce ESSENTIA!)

II. Ut vi ulteriore seipsum cognoscendi polleat. (Ecce PATER!)

III. Ut hac ipsa vi perfectissimum sui intuitum producat (Ecce FILIUS).

IV. Ut porro vi delectandi se ipsum prædium sit, & reapse sic se ipso delectetur. (Ecce SPIRITUS SANCTUS).

d) EXEMPLUM. In mente humana inest VIS cognoscendi res extraneas, VIS intuendi se ipsum,

tiae complectitur TRIA attributa relativa , & absoluta necessitate complectitur.

D. ABSENTIA CONTRADICTIONIS a Deo uno, & trino.

a) ESSENTIA DIVINA, utique infinite perfecta , nempe intellectio directa, & Omnipotentia, non contradicit Patri, non Spiritui Sancto. Est enim RATIO POSSIBILITATIS ad hoc, ut ista attributa inesse possint.

b) Nec PATER contradicit Filio , & Spiritui Sancto. Quilibet enim est pura perfectio ; perfectio perfectioni non contradicit. DEIN Pater est RATIO EXISTENTIAE respectu filii, & Spiritus Sancti ; Filius vero est RATIO POSSIBILITATIS respectu Spiritus Sancti.

e) Evidenter possibile est, ut intellectus purus

I. Omne verum a se diversum cognoscat. (Ecce ESSENTIA!)

II. Ut vi ulteriore seipsum cognoscendi polleat. (Ecce PATER!)

III. Ut hac ipsa vi perfectissimum sui intuitum producat (Ecce FILIUS).

IV. Ut porro vi delectandi se ipsum praeditum sit, & reapse sic se ipso delectetur.

(Ecce SPIRITUS SANCTUS).

d) EXEMPLUM. In mente humana inest VIS cognoscendi res extraneas, VIS intuendi se ipsum,

INTUITUS SUI ipsius
COMPLACENTIA in se ipso.

Nec tamen in mente oritur contradictio :
quia omnes hæ notæ & REALES, & COMPOS-
SIBILES sunt.

E. SENSUS VERUS propositionum hæ
dogma exprimentium.

a) Hæc propositio, PATER EST
DEUS, habet univèrse duplicem sensum.

I. Pater est UNA, eademque RES cum DEO.

II. Pater est ens divinum SE IPSUM per-
fectissime COGNOSCENS.

* Alter sensus unitatem ESSENTIÆ,
alter diversitatem CONCEPTUS exprimit.

b) Hæc propositio, PATER NON
EST FILIUS, non habet

I. hunc sensum : *Pater non est EADEM res
cum Filio.*

II. Nec hunc; PATER EST ALIUD, QUAM
Filius.

III. Sed præcise unicum : Pater est ALIUS,
quam Filius.

Pater enim NEGATIONEM Filii non im-
portat. Atqui ut propositio negativa cum
multiplicatione rerum verificetur, vi criterii
generalis in subjecto requiritur NEGATIO
prædicati.

c) Hæc Propositio : *Pater est Fil-
lius*, non habet

I. hunc

INTUITUS SUI ipsius
COMPLACENTIA in se ipso.

Nec tamen in mente oritur contradictio:
quia omnes hae notae & REALES, & COMPOS-
SIBILES sunt.

E. SENSUS VERUS propositionum hoc
dogma exprimentium.

a) Haec propositio, PATER EST
DEUS, habet universe duplicem sensum.

I. Pater est UNA, eademque RES cum DEO,

II. Pater est ens divinum SE IPSUM per-
fectissime COGNOSCENS.

* Alter sensus unitatem ESSENTIAE,
alter diversitatem CONCEPTUS exprimit.

b) Haec propositio, PATER NON
EST FILIUS, non habet

I. hunc sensum: *Pater non est EADEM res
cum Filio.*

II. Nec hunc: PATER EST ALIUD, QUAM
Filius.

III. Sed praecise unicum : Pater est ALIUS,
quam Filius.

Pater enim NEGATIONEM Filii non im-
portat. Atqui ut propositio negativa cum
multiplicatione rerum verisicetur, vi criterii
generalis in subjecto requiritur NEGEATIO
praedicati.

c) Haec Propositio: *Pater est Fi-
lius, non habet*

I. hunc sensum : *Pater non est alius a Filio.* Secus Pater , & Filius nec origine , nec conceptu differrent.

II. Sed hunc : *Pater est eadem res cum Filio.*

o Unde patet , nec hanc propositionem , *Pater est Filius* , nec hanc propositionem , *Pater non est Filius* , in sensu stricto esse accipiendam. Nam

I. uti *diversitas originis non importat distinctionem rerum* ,

II. ita tamen *excludit identitatem notarum.*

F. *DISTINCTIO TRIUM.*

a) Inter Patrem , Filium , & Spiritum S. non datur *distinctio rerum* , quæ evidentem contradictionem importat.

b) Est tamen *ALIQUA distinctio.* Secus non essent attributa *relativa.*

c) Itaque consistit præcise in *diversitate originis* , & *conceptus.*

I. Pater est *IMPRODUCTUS.*

Pater est *PRINCIPIUM Filii* , cognoscens se ipsum,

II. Filius est *AB ALIO.*

Filius est *REFLEXUS INTUITUS Patris.*

III. Spiritus Sanctus est *A PATRE , ET FILIO.*

Spiritus Sanctus est *GAUDIUM REFLEXUM.*

I. hunc sensum: *Pater non est alius a Filio*. Secus Pater, & Filius nec origine, nec conceptu differrent.

II. Sed hunc: *Pater est eadem res cum Filio*.

* Unde patet, nec hanc propositionem, *Pater est Filius*, nec hanc propositionem, *Pater non est Filius*, in sensu stricto esse accipiendam. Nam

I. uti *diversitas originis non importat distinctionem rerum*,

II. ita *tamen excludit idenditatem notarum*.

F. DISTINCTIO TRIUM.

a) Inter Patrem, Filium, & Spiritum S. non datur distinctio RERUM, quae evidentem contradictionem importat.

b) Est tamen ALIQUA distinctio. Secus non essent attributa *relativa*.

c) Itaque consistit praecise in *diversitate originis, & conceptus*.

I. Pater est IMPRODUCTUS.

Pater est PRINCIPIUM Filii, cognoscens se ipsum.

II. Filius est AB ALIO.

Filius est REFLEXUS INTUITUS Patris.

III. Spiritus Sanctus est A PATRE, ET FILIO.

Spiritus Sanctus est GAUDIUM RE-

IV. In Deo dantur tres, nec plures personæ

1) NOTIO PERSONÆ.

A. SUPPOSITUM est

- a) STATUS CONSTANS naturæ, seu substantiæ,
 b) In ratione PRINCIPII PHYSICI
 c) COMPLETUS
 d) ad actiones CERTI generis.

* Brevius: est COMPLEMENTUM PRINCIPII ad CERTAS actiones.

B. PERSONA

- a) EST suppositum naturæ intelligentis.
 b) UNDE quidquid naturam intelligentem COMPLET ad efficiendas certas actiones, persona dicitur.

c) EXEMPLUM. UNIO mentis cum corpore corpus, & animam COMPLET ad efficiendas actiones HUMANAS. Unde oritur persona humana.

d) FUNDAMENTUM hujus notionis. NATURA fere semper est tantum ratio POSSIBILITATIS ad effectum quemvis. Unde indiget COMPLEMENTO virium ad ipsum effectum producendum. Patet hic

C. DIFFERENTIA personæ, & naturæ.

- a) Na

IV. *In Deo dantur tres, nec plures personae.*

1) Notio PERSONAE.

A. SUPPOSITUM est

a) STATUS CONSTANS naturae, seu substantiae,

b) In ratione PRINCIPII PHYSICI

c) COMPLETUS

d) ad actiones CERTI generis.

* Brevius: est COMPLEMENTUM PRINCIPII ad CERTAS actiones.

B. PERSONA

a) EST suppositum naturae intelligentis.

b) UNDE quidquid naturam intelligentem COMPLET ad efficiendas certas actiones, persona dicitur.

c) EXEMPLUM. UNIO mentis cum corpore corpus, & animam COMPLET ad EFFICIENDAS actiones HUMANAS. Unde oritur persona humana.

d) FUNDAMENTUM hujus notionis.

NATURA fere semper est tantum ratio POSSIBILITATIS ad effectum quemvis. Unde indiget COMPLEMENTO virium ad ipsum effectum producendum. Patet hic

C. DIFFERENTIA personae, & naturae.

a) Natura est principium vulgo
INCOMPLETUM.

b) Persona est principium COM-
PLETUM.

c) Possunt in UNA natura SUCCE-
SIVE PLURES inesse personæ. Sic

I. mens unita corpori est persona HUMANA

II. divulsa a corpore est persona SPIRI-
TUALIS.

d) Possunt in una natura plures in
esse personæ simul; si natura ita est PERFEC-
TA, ut tres status diversos SIMUL ceu totidem
attributa relativa determinet.

2) Essentia divina non est PERSONA.

a) Essentia non est principium SUI.

b) Essentia non est principium PA-
TRIS. Essentia enim, sicut Pater, a se est.

c) Principium incompletum FILII.

3) Pater est PRIMA PERSONA.

a) Paternitas enim est STATUS CON-
STANS, improductus,

b) determinans in Deo PRINCIPIMUM
COMPLETUM,

c) ad actionem CERTAM, ad gene-
rationem Filii.

4) Filius est altera PERSONA.

a) Est enim alter status CONSTANS,

b) COMPLENS principium physicum

a) Natura est principium vulgo
INCOMPLETUM.

b) Persona est principium COM-
PLETUM.

c) Possunt in UNA natura SUCCES-
SIVE PLURES inesse personae. Sic

I. mens unita corpori est persona HUMANA

II. divulsa a corpore est persona SPIRI-
TUALIS.

d) Possunt in una natura plures in
esse personae simul ; si natura ita est PERFEC-
TA, ut tres status diversos SIMUL ceu totidem
attributa relativa determinet.

2) Essentia divina non est PERSONA.

a) Essentia non est principium SUI.

b) Essentia non est principium PA-
TRIS. Essentia enim , sicut Pater, a SE est.

c) Principium incompletum FILII.

3) Pater est PRIMA PERSONA.

a) Paternitas enim est STATUS CON-
STANS, improductus,

b) determinans in Deo PRINCIPIUM
COMPLETUM,

c) ad actionem CERTAM, ad gene-
rationem Filii.

4) Filius est altera PERSONA.

a) Est enim alter status CONSTANS,

b) COMPLENS principium physicum

e) ad actionem CERTAM, ad producendum Spiritum Sanctum.

5) Spiritus Sanctus est TERTIA PERSONA.

a) Est enim tertius status CONSTANS.

b) COMPLENS principium physicum.

c) ad CERTAS actiones, ad actiones omnes transeuntes, ad communicandam creaturis rationalibus beatitatem.

6) PROCESSIO personarum.

a) Filius a Patre, Spiritus Sanctus ab utroque PROCEDIT.

b) Utraque processio est IMMANENS.

c) Processio utraque differt a CREATIONE.

d) Processio utraque infert diversitatem ORIGINIS, non temporis.

e) Processio utraque excludit DEPENDENTIAM.

° ONTOLOGIA significatum creationis, generationis, dependentiæ, & originis sect. III. examinat.

7) DUPLEX processio.

a) Intuitus reflexus omne verum, amor complacentiæ omne pulchrum EXHAURIT.

b) Unde nec NOVUM reflexæ cognitionis, nec NOVUM complacentiæ reflexæ OBJECTUM superest.

c) ad actionem CERTAM, ad producendum Spiritum Sanctum.

5) Spiritus Sanctus est TERTIA PERSONA.

a) Est enim tertius status CONSTANS,

b) COMPLENS principium physicum

c) ad CERTAS actiones , ad actiones omnes transeuntes, ad communicandam creaturis rationalibus beatitatem.

6) PROCESSIO personarum.

a) Filius a Patre , Spiritus Sanctus ab utroque PROCEDIT.

b) Utraque processio est IMMANENS.

c) Processio utraque differt a CREA-

TI

d) Processio utraque insert diversitatem ORIGINIS, non temporis

e) Processio utraque excludit DE-

PENDENTIAM.

* ONTOLOGIA significatum creationis , generationis, dependentiae , & originis sect. III. examinat.

7) DUPLEX processio.

a) Intuitus reflexus omne verum, amor complacentiae omne pul-

chrum EXHAURIT.

b) Unde nec NOVUM reflexae cognitionis, nec novum complacentiae reflexae OBJECTUM superest.

8) TITOLI præcipui personarum.

A. Spiritui Sancto sanctitas recte attribuitur.

a) Proccdit per actum VOLUNTATIS.

b) Ut actus voluntatis conficit BEATITATEM summam DEI.

c) Ex beatitudine hac summa oritur BENEVOLENTIA infinita erga creaturas.

d) Ex benevolentia infinita nascitur RECTITUDO SUMMA Voluntatis in decretis liberis circa creationem mundi.

e) Rectitudo summa in actionibus liberis SANCTITAS est.

B. Sapientia FILIO DEI recte attribuitur.

a) Filius est INTUITUS REFLEXUS.

b) Per intuitum reflexum Pater etiam SCIENTIAM directam, & OMNIPOTENTIAM intuetur.

c) Intuitus scientiæ directæ exhibet FINEM OPTIMUM, & media OPTIMA.

d) Intuitus finis optimi, & mediocrum optimorum est SAPIENTIA.

e) Intuitus REFLEXUS suum, & mediocrum est SAPIENTIA PERSONALIS.

C. OMNIPOTENTIA Patri recte adscribitur.

a) Omnipotentia quidem ad ESSENTIAM pertinet;

b) Pa-

8) TITULI praecipui personarum.

A. *Spiritus Sancti sanctitas* recte attribuitur.

a) Procedit per actum VOLUNTATIS.

b) Ut actus voluntatis conficit
BEATITATEM summam DEI.

c) Ex beatitudine hac summa oritur
BENEVOLENTIA infinita erga creaturas.

d) Ex benevolentia infinita nascitur
RECTITUDO SUMMA Voluntatis in decretis liberis circa creationem mundi.

e) Rectitudo summa in actionibus liberis SANCTITAS est.

B. Sapientia FILIO DEI recte attribuitur.

a) Filius est INTUITUS REFLEXUS.

b) Per intuitum reflexum Pater etiam SCIENTIAM directam, & OMNIPOTENTIAM intuetur.

c) Intuitus scientiae directae exhibet
OPTIMUM, & media OPTIMA.

d) Intuitus finis optimi, & mediorum optimorum est SAPIENTIA.

e) Intuitus REFLEXUS finium, & mediorum est SAPIENTIA PERSONALIS.

C. OMNIPOTENTIA Patri recte adscribitur.

a) Omnipotentia quidem ad ESSENTIAM pertinet;

b) Patri tamen ideo attribuitur :
quia

I. Quidquid ad extra producitur , a PATRE
PER Filium IN Spiritu Sancto producitur.
Cum ergo Sapientia, & benevolentia, cum RA-
TIONES POSSIBILITATIS Filio, & Spiritui
Sancto conveniant, RATIO EXISTENTIÆ, seu
omnipotentia Patri competit.

II. Altera ratio hæc est : quia Filius, &
Spiritus Sanctus PER *originem* a Patre eandem
essentiam participant.

D. ACTIONES TRANSEUNTES tribus per-
sonis simul adscribuntur.

a) *Omnipotentia* enim juxta consi-
lium *Sapientiæ*, & imperium *benevolentia* se
applicat ad actiones transeuntes.

b) Atqui omnipotentia Patri,
sapientia Filio,
benevolentia Spiritui Sancto
recte adscribitur.

E. PRÆSENTIA personarum.

a) Præsentia LOCALIS in Deo im-
plicat.

b) Ergo nonnisi REALIS possibilis est.

c) Hæc fit ACTIONE TRANSEUNTE.

d) Actio transiens tribus personis
COMMUNIS est.

e) Ergo ubi una præsens, altera
præsens est.

f) Una

b) Patri tamen ideo attribuitur:

I. Quidquid ad extra producitur , a PATRE per Filium IN Spiritu Sancto producitur.

Cum ergo Sapientia, & benevolentia, ceu RATIONES POSSIBILITATIS Filio, & Spiritui Sancto convenient, RATIO EXISTENTIAE, seu omnipotentia Patri competit.

II. Altera ratio haec est: quia Filius, & Spiritus Sanctus PER *originem* a Patre eandem essentiam participant.

D. ACTIONES TRANSEUNTES tribus personis simul adscribuntur.

a) *Omnipotentia* enim juxta consilium *Sapientiae*, & imperium *benevolentiae* se se adplicat ad actiones transeuntes.

b) Atqui omnipotentia Patri, sapientia Filio , benevolentia Spiritui Sancto recte adscribitur.

E. PRAESENTIA personarum.

a) Praesentia LOCALIS in Deo implicat.

b) Ergo nonnisi REALIS possibilis est.

c) Haec sit ACTIONE TRANSEUNTE.

d) Actio transiens tribus personis COMMUNIS est.

e) Ergo ubi una praesens, altera praesens est.

f) Una tamen PRÆ alia præfens dicitur, si EFFECTUS uni potius, quam alteri personæ proprius est.

ART. III.

Unio Verbi cum Humanitate.

§. 126.

I. *Jesus Christus fuit verus Homo.*

1) HABUIT VERUM CORPUS VIRILE HUMANUM.

a) ARGUMENTUM. Scriptura ei tribuit

I. MEMBRA Corporis humani,

II. ACTIONES, & proprietates corporis humani.

b) Historia erroris oppositi.

I. FUNDAMENTA levia erroris,

II. SENSUS LITERALIS textuum, quos in suis partes trahunt.

2) HABUIT VERAM ANIMAM NOSTRÆ SIMILEM.

a) Argumentum.

I. *Tristitia* Christi usque ad mortem
Math. XXVI. 38.

II. *Obedientia* erga Deum Patrem Philipp.
II. 8.

III. *Re-*

f) Una tamen PRAE alia praesens dicitur, si EFFECTUS uni potius, quam alteri personae proprius est.

ART. III.

Unio Verbi cum Humanitate.

§. 126.

I. *Jesus Christus fuit verus Homo.*

NUM.

1) HABUIT VERUM CORPUS VIRILE HUMANA-

bit

a) ARGUMENTUM. Scriptura ei tri-

I. MEMBRA Corporis humani,

II. ACTIONES, & proprietates corporis humani.

b) Historia erroris oppositi.

I. FUNDAMENTA levia erroris,

II. SENSUS LITERALIS textuum, quos in suas partes trahunt.

2) HABUIT VERAM ANIMAM NOSTRAE SI-

MILEM.

a) Argumentum.

I. *Tristitia* Christi usque ad mortem

Matth. XXVI. 38.

II. *Obedientia* erga Deum Patrem Philipp.

II. 8.

III. *Resignatio* suæ voluntatis in divinam.

IV. *Commendatio* Spiritus in manus Patris XXXIII. 24. nec naturæ divinæ,
nec personæ divinæ,
nec corpori convenit, sed
tantum SPIRITUI FINITO.

b) *Historia*

I. erroris ab Apollinare sparsi,

II. & nuper a Diogene Christiano Part. II.
ex parte refuscitati.

3) Anima, & corpus Christi erant inter se
UNIONE PHYSICA UNITA.

a) DOLORES interni mentis,
externi corporis.

b) ORIGO dolorum erat infirmitas
naturalis; Crucifixio enim ex INFIRMITATE
(II. Cor. XIII. 4.) tolerata, effectum natu-
ræ arguit, non effectum VIRTUTIS DEI Su-
pernæ.

c) DIFFERENTIA inter nostros, &
Christi dolores.

I. Dolores Christi erant LIBERI. Obla-
tus est, quia ipse voluit.

II. Necessitas tolerandi dolores in Christo
non orta est PECCATO seu actuali, seu habi-
tuali naturæ.

III. Dolores Christi RATIONEM non præ-
veniebant, nec ejus TRISTITIA excohsit vim
moli.

4) Ita

III. *Resignatio* suae voluntatis in divinam.

IV. *Commendatio* Spiritus in manus Patris XXXIII. 24. nec naturae divinae,

nec personae divinae,
nec corpori convenit, sed
tantum SPIRITUI FINITO.

b) Historia

I. erroris ab Apollinare sparsi,

II. & nuper a Diogene Christiano Part. II.

ex parte resuscitati.

3) Anima, & corpus Christi erant inter se

UNIONE PHYSICA UNITA.

a) DOLORES interni mentis,
externi corporis.

b) ORIGO dolorum erat infirmitas naturalis; Crucifixio enim ex INFIMITATE (II. Cor. XIII. 4.) tolerata, effectum naturae arguit, non effectum VIRTUTIS DEI Superbae.

c) DIFFERENTIA inter nostros, & Christi dolores.

I. Dolores Christi erant LIBERI. Oblatus est, quia ipse voluit.

II. Necessitas tolerandi dolores in Christo non orta est PECCATO seu actuali, seu habituali naturae.

III. Dolores Christi RATIONEM non praeveniebant, nec ejus TRISTITIA excessit vim

4) Itaque Christus fuit VERUS HOMO,
quia constat ex corpore (1)
ex anima (2)
physice inter se unitis (3).

* Ostensa divinitate (Art. I.), & hu-
manitate Christi (S. præf.) ostendenda jam
UNIO utriusque.

§. 127.

I. *Una in Jesu Christo Persona, &
Deus, & Homo fuit.*

1) DOGMA.

A. Christus est unica persona, si in eo

a) datur status PERDURANS,

b) ex natura humana, & Verbo

CONSTANS,

c) status unius PRINCIPII COM-

PLETI,

d) ad actiones nec mere divinas,

nec mere humanas,

sed theandricas, DEI

VIRILES, DIVINO-

HUMANAS.

B. Atqui datur talis status; quia fa-
ctæ literæ FILIO DEI UNIGENITO omnes ac-
tiones humanas, omnes passionis Christi, om-
nes etiam proprietates HUMANITATIS tribuant:

a) seu de proprietatibus, & opera-
tionibus DIVINITATIS,

b) seu

4) Itaque Christus fuit VERUS HOMO,
quia constat ex corpore (1)
ex anima (2)
physice inter se unitis (3).

* Ostensa divinitate (Art. I.) , & hu-
manitate Christi (§. praes.) ostendenda jam
UNIO utriusque.

§. 127.

I. *Una in Jesu Christo Persona, &
Deus, & Homo fuit.*

1) DOGMA.

A. Christus est unica persona , si in eo

a) datur status PERDURANS,

b) ex natura humana, & Verbo
CONSTANS.

c) status unius PRINCIPII COM-
PLETI,

d) ad actiones nec mere divinas,

nec mere humanas ,
sed theandricas , DEI
VIRILES , DIVINO-
HUMANAS.

B. Atqui datur talis status ; quia sa-
crae literae FILIO DEI UNIGENITO omnes ac-
tiones humanas, omnes passiones Christi, om-
nes etiam proprietates HUMANITATIS tribuunt:

a) seu de proprietatibus, & opera-
tionibus DIVINITATIS,

b) seu de passione, & morte HUMANITATIS suæ Christus LOQUATUR.

C. Jam vero actiones HUMANÆ VERBO tribui cum veritate non possent, nisi & a VERBO CEU COMPRINCIPIO procederent, & a NATURA HUMANA tanquam CAUSSA INSTRUMENTALI, ab utroque vero CEU a PRINCIPIO COMPLETO proficiscerentur. Nisi enim

a) IN CHRISTO Verbum, CEU principium principale simul, &

b) simul NATURA HUMANA, CEU principium instrumentale, loqueretur, quomodo DICTA Christi veritati conformia esse intelliguntur?

D. Porro idem Christus non posset simul dici Filius DEI, & Filius HOMINIS, nisi & Verbum, & humanitas UNUM COMPLETUM PRINCIPIUM constituerent.

* Brevius: Christus loquens de se, VERBO tribuit omnes actiones HUMANAS. Atqui hæc enuntiatio evidenter falsa est, nisi idem Christus & DEUS & HOMO sit.

E. Eadem veritas ALITER expressa.

a) *Principium* actionum etiam humanarum, & passionum, in Christo continentium, non complebantur per HUMANAM NATURAM, sed per ipsum VERBUM, CEU COMPRINCIPIUM principale.

b) seu de passione, & morte HUMANITATIS suae Christus LOQUATUR.

C. Jam vero actiones HUMANAE VERBO tribui cum veritate non possent, nisi & a VERBO ceu COMPRINCIPIO procederent, & a NATURA HUMANA tanquam CAUSSA INSTRUMENTALI, ab utroque vero ceu a PRINCIPIO COMPLETO prosiciscerentur. Nisi enim

a) IN CHRISTO Verbum, ceu principium principale simul, &

b) simul NATURA HUMANA, ceu principium instrumentale, loqueretur, quomodo DICTA Christi veritati conformia esse intelliguntur ?

D. Porro idem Christus non posset simul dici Filius DEI, & Filius HOMINIS, nisi & Verbum, & humanitas UNUM COMPLETUM PRINCIPIUM constituerent.

* Brevius : Christus loquens de se, VERBO tribuit omnes actiones HUMANAS. Atqui haec enuntiatio evidenter falsa est, nisi idem Christus & DEUS & HOMO sit.

E. Eadem veritas ALITER expressa.

a) Principium *actionum* etiam humanarum, & passionum, in Christo contingentium, non complebantur per HUMANAM NATURAM, sed per ipsum VERBUM, ceu principium principale.

^a Sicut in homine CORPUS ad actiones etiam corporeas non est completum principium, nisi SPIRITUS, ceu causa principalis, statum principii physici compleat.

b) In *Christo non est persona HUMANA*, sed tantum *DIVINA*.

I. Nullæ actiones, nullæ passiones in *Christi* humanitate contingunt, quin illarum *RATIO PRINCIPALIS* sit Verbum divinum.

II. Ergo Verbum COMPLET statum principii physici.

III. Id, quod statum principii physici compleat, *PERSONA* est.

^c Sicut in homine non est *PERSONA CORPOREA*, quia Spiritus est *RATIO PRINCIPALIS*, cur in corpore, ceu instrumento, actio humana oriatur.

c) Inter naturam humanam, & divinam datur *UNIO PHYSICA*.

I. Verbum est *PRINCIPIUM STABILE*, & physicum actionum humanitatis.

II. Principium stabile physicum actionum humanitatis esse nequit, nisi constanti, & immediato nexu cum actionibus humanitatis *CONNECTATUR* ceu principium.

III. Hæc constans, & immediata connexio requirit *RATIONEM SUFFICIENTEM*, hoc est, stabilem *ADPLICATIONEM* Verbi ad naturam humanam, & *CAPACITATEM* naturæ humanæ

* Sicut in homine CORPUS ad actiones etiam corporeas non est completum principium, nisi SPIRITUS, ceu caussa principalis, statum principii physici compleat.

b) In *Christo non est persona* HUMANA, sed tantum DIVINA.

I. Nullae actiones, nullae passiones in Christi humanitate contingunt, quin illarum RATIO PRINCIPALIS sit Verbum divinum.

II. Ergo Verbum COMPLET statum principii physici.

III. Id , quod statum principii physici complet, PERSONA est.

* Sicut in homine non est PERSONA CORPOREA, quia Spiritus est ratio PRINCIPALIS, cur in corpore, ceu instrumento, actio humana oriatur.

c) Inter naturam humanam , & divinam datur UNIO PHYSICA.

I. Verbum est PRINCIPIUM STABILE, & physicum actionum humanitatis.

II. Principium stabile physicum actionum humanitatis esse nequit, nisi constanti, & immediato nexu cum actionibus humanitatis CONNECTATUR ceu principium.

III. Haec constans, & immediata connexio requirit RATIONEM SUFFICIENTEM, hoc est, stabilem ADPLICATIONEM Verbi ad naturam humanam, & CAPACITATEM naturae humanae

ad hoc, ut actionem Verbi RECIPERE, & illa PERFICI possit.

IV. Atqui stabilis ista ADPLICATIO unius ad perficiendum alterum UNITIO physica, ipsa actualis CONNEXIO unius cum altero, eaque CONSTANS, & IMMEDIATA UNIO physica dicitur.

° Est hoc exemplum satis patheticum, quam facile VERITAS rei ostendatur, si veritatis rationes sufficientes ex ipsis NOTIONIBUS erui possunt. Ipsæ vero notiones Ontologicæ tum personæ, tum unionis physicæ, quam FACUNDÆ, & accuratæ sint, ex ipsa ostensionis facilitate innotescit.

°° Substantiam dogmatis iterum ab Idiomate Ecclesiastico recte sejungimus. Christum EUNDEM & Deum esse, & Hominem, SCRIPTURA aperte probat, Unitatem DEI. Hominis unione physica recte exprimit ECCLESIA.

F. Error Nestorii.

a) CAPITA præcipua erroris.

b) ACCUSATIO, & CONDEMNATIO erroris.

c) DEFENSIO S. Cyrilli adversus Calumnias.

d) REFUTATIO argumentorum pro errore allatorum.

G. POSSIBILITAS unionis physicæ inter Verbum, & humanitatem adversus omnes Theistas ostenditur.

u) ANA-

ad hoc, ut actionem Verbi RECIPERE, & illa PERFICI possit.

IV. Atqui stabilis ista ADPLICATIO unius ad perficiendum alterum UNITIO physica, ipsa actualis CONNEXIO unius cum altero, eaque CONSTANS, & IMMEDIATA UNIO physica dicitur.

* Est hoc exemplum satis patheticum, quam facile VERITAS rei ostendatur, si veritatis rationes sufficientes ex ipsis NOTIONIBUS erui possunt. Ipsae vero notiones Ontologiae tum personae, tum unionis physicae, quam FAECUNDAE, & accuratae sint, ex ipsa ostensionis facilitate innotescit.

** Substantiam dogmatis iterum ab Idiomate Ecclesiastico recte sejungimus. Christum EUNDEM & Deum esse, & Hominem, SCRIPTURA aperte probat, Unitatem DEI - - Homini unionem physica recte exprimit ECCLESIA.

F. Error Nestorii.

a) CAPITA praecipua erroris.

b) ACCUSATIO, & CONDEMNATIO

erroris.

c) DEFENSIO S. Cyrilli adversus

Calumnias.

d) REFUTATIO argumentorum pro errore allatorum.

G. POSSIBILITAS unionis physicae inter Verbum, & humanitatem adversus omnes Theistas ostenditur.

a) ANALOGIA cum mente humana corpori unita.

I. Mens est physice unita corpori : quia COEXISTIT cum corpore,

AGIT in corpus , & est

RATIO PRINCIPALIS actionum ipsius corporis.

II. Sic Verbum est ADPLICATUM animæ humanæ , AGIT in animam humanam , est ratio PRINCIPALIS actionum animæ , & corporis.

III. Eti corpus reagat in animam , non tamen reagit in VERBUM. Verbum enim novæ perfectionis recipiendæ incapax est.

IV. Unde omnis Unio ACTIONEM , non tamen omnis actionem MUTUAM importat.

b) Modus hujus UNIONIS.

I. Unio supponit UNITIONEM.

II. Unio verbi fit ACTIONE TRANS-EUNTE.

III. Actio transiens COMMUNIS est omnibus tribus personis.

IV. Unio ergo Verbi facta est DECRETO totius Trinitatis.

V. Unio ipsa , seu effectus unionis propria est soli VERBO : quia Verbo proprium est illustrare animam humanam.

c) UNIO non importat MUTATIONEM Verbi.

a) ANALOGIA cum mente humana
corpori unita.

I. Mens est physice unita corpori: quia
COEXISTIT cum corpore,
AGIT in corpus, & est
RATIO PRINCIPALIS actionum ipsius cor-
poris.

II. Sic Verbum est ADPLICATUM animae
humanae, AGIT in animam humanam, est ra-
tio PRINCIPALIS actionum animae, & corporis.

III. Etsi corpus reagat in animam, non
tamen reagit in VERBUM. Verbum enim no-
vae perfectionis recipiendae incapax est.

IV. Unde omnis Unio ACTIONEM, non
tamen omnis actionem MUTUAM importat.

b) Modus hujus UNIONIS.

I. Unio supponit UNITIONEM.

II. Unio verbi sit ACTIONE TRANS-
EUNTE.

III. Actio transiens COMMUNIS est omni-
bus tribus personis.

IV. Unio ergo Verbi facta est DECRETO
totius Trinitatis.

V. Unio ipsa, seu effectus unitionis pro-
pria est soli VERBO: quia Verbo proprium
est illustrare animam humanam.

c) UNIO non importat MUTATIO-
NEM Verbi.

I. Decretum adplicandi omnipotentiam ad mundum creandum ab ÆTERNO Deo inest, quin MUTETUR; etsi mundus in TEMPORIS existat.

II. Ergo Decretum adplicandi Verbum ad perficiendam humanitatem ab ÆTERNO Deo & Verbo inesse potest sine MUTATIONE Verbi, etsi actualis Verbi influxus primum in TEMPORIS incipiat.

III. ANALOGIA hæc summam perfectionem attingit: quia essentia DEI in Omnipotentia, & intellectu consistit; creatio ad Omnipotentiam, unio ad intellectum pertinet.

d) Inter naturam humanam & Verbum est sufficiens PROPORTIO ad hoc, ut unio utriusque concipi queat.

I. Natura humana est INTELLIGENS:

II. Verbum est REFLEXA INTELLECTIO Patris.

III. Ergo Verbum est aptum ad agendum in humanitatem, & hæc apta ad recipiendam actionem Verbi.

e) HUMANITAS spoliari potest statu suo personali.

I. Natura humana per verbum elevatur ad PRINCIPIUM NOBILIUS actionum Theandricarum.

II. Ergo natura humana STATU IMPERFECTIORE spoliari potest, ut per verbum acquirat statum principii PERFECTIORIS.

III. In

I. Decretum adplicandi omnipotentiam ad mundum creandum ab AETERNO Deo inest, quin MUTETUR; etsi mundus in TEMPORE existat.

II. Ergo Decretum adplicandi Verbum ad perficiendam humanitatem ab AETERNO Deo & Verbo inesse potest sine MUTATIONE Verbi, etsi actualis Verbi influxus primum in TEMPORE incipiat.

III. ANALOGIA haec summam perfectionem attingit : quia essentia DEI in Omnipotentia, & intellectu consistit; creatio ad Omnipotentiam, unio ad intellectum pertinet.

d) Inter naturam humanam & Verbum est sufficiens PROPORTIO ad hoc, ut unio utriusque concipi queat.

I. Natura humana est INTELLIGENS:

II. Verbum est REFLEXA INTELLECTIO Patris.

III. Ergo Verbum est aptum ad agendum in humanitatem, & haec apta ad recipiendam actionem Verbi.

e) HUMANITAS spoliari potest statu suo personali.

I. Natura humana per verbum elevatur ad PRINCIPIUM NOBILIUS actionum Theandricarum.

II. Ergo natura humana STATU IMPERFECTIORE spoliari potest, ut per verbum acquirat statum principii PERFECTIORIS.

III. In hoc statu nobilioris principii non existit per propriam perfectionem, sed per VERBUM, ceu rationem principalem existentiae actionum Theandricarum,

IV. Hoc æque parum repugnat, ac illud, quod omnes substantiæ creatæ non a se ipso, non per propriam perfectionem, sed per rationem sufficientem a se distinctam, per decretum omnipotentiae divinæ, existant.

V. Sic etiam elementa corpus humanum componentia statu IMPERFECTIORE alicujus principii completi ad actiones CORPOREAS spoliantur, ut evadant comprincipium ad actiones NOBILIORES, humanas, producendas.

VI. Porro hæc vox, SPOLIARI PROPRIA SUBSISTENTIA, in sensu stricto nequidem VERA est. Nam sicut corpus humanum in prima sui origine jam destinatur ad unionem cum mente, ita tota humanitas Christi in prima sui origine jam est destinata ad unionem Verbi. Ergo corpus humanum in primo, & tota humanitas in altero casu nunquam habuit subsistentiam propriam, ideoque ea SPOLIARI non potuit.

f) Etsi Christus est UNA persona, dici tamen potest COMPOSITA.

I. PRINCIPIUM COMPLETUM ad actiones DEI -- viriles nec per solum Verbum, nec per solam humanitatem, sed per unionem utriusque constituitur.

III. In hoc statu nobilioris principii non existit per propriam perfectionem, sed per VERBUM, ceur ationem principalem existentiae actionum Theandricarum.

IV. Hoc aeque parum repugnat, ac illud, quod omnes substantiae creatae no a se ipso, non per propriam perfectionem, sed per rationem sufficientem a se distinctam, per decretum omnipotentiae divinae, existant.

V. Sic etiam elementa corpus humanum componentia statu IMPERFECTIORE alicujus principii completi ad actiones CORPOREAS spoliantur, ut evadant comprincipium ad actiones NOBILIORES, humanas, producendas.

VI. Porro haec vox, SPOLIARI PROPRIA SUBSISTENTIA, in sensu stricto nequidem VERA est. Nam sicut corpus humanum in prima sui origine jam destinatur ad unionem cum mente, ita tota humanitas Christi in prima sui origine jam est destinata ad unionem Verbi. Ergo corpus humanum in primo, & tota humanitas in altero casu nunquam habuit subsistentiam propriam, ideoque ea SPOLIARI non potuit.

f) Etsi Christus est UNA persona, dici tamen potest COMPOSITA.

I. PRINCIPIUM COMPLETUM ad actiones DEI.. viriles nec per solum Verbum, nec per solam humanitatem, sed per unionem utriusque constituitur.

II. Itaque Verbum est ratio principalis, & humana natura ratio instrumentalis.

III. Etsi persona Christi componatur ex duabus naturis, non tamen componitur ex **DUABUS PERSONIS**. Nec enim sola humanitas, nec solum Verbum est **PERSONA THEANDRICA**.

IV. Unde nec Verbum est **PARS** personæ Christi. Non enim a natura humana, cum comparte perficitur, nec perfici potest.

V. Christus porro est persona tantum **DIVINA**. Denominatio enim personæ sumitur a comprincipio nobiliori. Dein persona proprie est id, quod naturam intelligentem **COMPLET** in ratione principii physici.

VI. Etsi Christus sit una persona divina, tamen ut Christus differt a **PERSONA SOLIUS VERBI**. Verbum enim seorsim ad actiones **DIVINAS**, unitum ad *actiones* **DIVINO-HUMANAS** completi principii rationem importat.

g) **UNIO VERBI** differt a **CONCURSU DEI** ad actiones finitorum.

I. Deus, concurrens ad actiones finitorum, conservat tantum existentiam **SUBSTANTIÆ**.

II. Verbum unitum humanitati producit notas variables, (**MODIFICATIONES**) in mente humana.

II. Itaque Verbum est ratio principalis,
& humana natura ratio instrumentalis.

III. Etsi persona Christi componatur ex
duabus naturis, non tamen componitur ex
DUABUS PERSONIS. Nec enim sola humanitas,
nec solum Verbum est PERSONA THEAN-
DRICA.

IV. Unde nec Verbum est PARS personae
Christi. Non enim a natura humana, ceu
comparte perficitur, nec perfici potest.

V. Christus porro est persona tantum DI-
VINA. Denominatio enim personae sumitur
a comprincipio nobiliori. Dein persona pro-
prie est id, quod naturam intelligentem COM-
PLET in ratione principii physici.

VI. Etsi Christus sit una persona divina,
tamen ut Christus differt a PERSONA SOLIUS
VERBI. Verbum enim seorsim ad actiones
DIVINAS, unitum ad *actiones* DIVINO- HU-
MANAS completi principii rationem importat.

g) UNIO VERBI differt a CONCUR-
SU DEI ad actiones finitorum.

I. Deus, concurrens ad actiones finito-
rum, conservat tantum existentiam SUBSTAN-
TIAE.

II. Verbum unitum humanitati producit
notas variabiles, (MODIFICATIONES) in men-
te humana.

III. Ut ergo SUBSTANTIA A MODO differt, ita Unio Verbi a concursu DEI differt.

h) Unio Verbi differt a PRÆSENTIA Spiritus Sancti in anima Iustorum.

I. Spiritus Sanctus in anima Iusti producit quidem MODIFICATIONES; unde a CONCURSU DEI ordinario differt.

II. Sed non influit in OMNES actiones. Unde non conficit statum perdurantem personæ, & unioni physicæ proprium.

III. Contra Verbum ceu comprincipium influit in OMNES actiones humanæ naturæ.

IV. Ut ergo NEXUS invariabilis a variabili differt, ita præsentia Spiritus Sancti differt ab unione Verbi.

V. Itaque omnis quidem unio præsentia est, sed non omnis præsentia unionem conficit. Præsentia NEXUM: unio physica nexum constantem immediatum importat.

o Plenam harum Veritatum lucem præbet Ontologia notiones maxime affines, & idcirco maxime delicatas *de Concursu*

de præsentia

de unione physica distinctissi-

me evolvens. Sed & illud fatendum sincerissime existimo, sicut notio ontologica satis distincta veritatem revelatam multo illustrat, ita

III. Ut ergo SUBSTANTIA A MODO differt, ita Unio Verbi a concursu DEI differt.

h) Unio Verbi differt a PRAESENTIA Spiritus Sancti in anima Justorum.

I. Spiritus Sanctus in anima Justi producit quidem MODIFICATIONES; unde a CONCURSU DEI ordinario differt.

II. Sed non influit in OMNES actiones. Unde non conficit statum perdurantem personae, & unioni physicae proprium.

III. Contra Verbum ceu comprincipium influit in OMNES actiones humanae naturae.

IV. Ut ergo NEXUS invariabilis a variabili differt, ita praesentia Spiritus Sancti differt ab unione Verbi.

V. Itaque omnis quidem unio praesentia est, sed non omnis praesentia unionem conficit. Praesentia NEXUM: unio physica nexum constantem immediatum importat.

* Plenam harum Veritatum lucem praebet Ontologia notiones maxime affines, & idcirco maxime delicatas *de Concursu*

de praesentia

de unione physica distinctissime evolvens. Sed & illud fatendum sincerissime existimo, sicut notio ontologica satis distincta veritatem revelatam multo illustrat, ita

vicissim notiones ontologicas ex contemplatione dogmatum aliunde certorum ad novum claritatis gradum evehi, & notarum aliquam **UNIVERSITATEM** in iis detegi, quæ ratio sola veluti quadam necessitate **CONFUNDIT**.

I) *Verbum* **SOLUM**, non item Pater, & Spiritus Sanctus, immediate unitum dici **DEBET**, & solum uniri **POTUIT** animæ humanæ.

I. Unum præfens alteri, unitum alteri secundum id dicitur, per quod est ratio **IMMEDIATA** modificationum in altero productarum.

II. Atqui ratio immediata, cur in humanitate Christi modificationes, seu **INTELLECTIONES** consiliorum divinatorum, & illustrationes, producantur, est sola reflexa **INTELLECTIO** Patris, h. e. Verbum.

III. Verbum itaque humanitati **COMMUNICAT** Consilia Patris de totius humanæ salutis negotio; Verbum humanitatem **DIRIGIT**: Verbum est **COMPRINCIPIUM** omnium actionum humanitatis.

IV. Jam vero **ILLUSTRARE** humanitatem nec proprium est personæ **PATRIS**, cui **OMNIPOTENTIA** competit, nec personæ **SPIRITUS** Sancti, qui, ceu **GAUDIUM REFLEXUM**, analogum gaudium immediate in humanitate non efficit, nisi **PÆVIA** illustratione, Verbo propria.

vicissim notiones ontologicas ex contemplatione dogmatum aliunde certorum ad novum claritatis gradum evehi, & notarum aliquam DIVERSITATEM in iis detegi, quae ratio sola veluti quadam necessitate CONFUNDIT.

1) *Verbum SOLUM*, non item Pater, & Spiritus Sanctus, immediate unitum dici DEBET, & solum uniri POTUIT animae humanae.

I. Unum praesens alteri, unitum alteri secundum ID dicitur, per QUOD est ratio IMMEDIATA modificationum in altero productarum.

II. Atqui ratio immediata, cur in humanitate Christi modificationes, seu INTELLECTIONES consiliorum divinatorum, & illustrationes, producantur, est sola reflexa INTELLECTIO Patris, h. e. Verbum.

III. Verbum itaque humanitati COMMUNICAT Consilia Patris de totius humanae salutis negotio; Verbum humanitatem DIRIGIT: Verbum est COMPRINCIPIUM omnium actionum humanitatis.

IV. Jam vero ILLUSTRARE humanitatem nec proprium est personae PATRIS, cui OMNIPOTENTIA competit, nec personae SPIRITUS Sancti, qui, ceu GAUDIUM REFLEXUM, analogum gaudium immediate in humanitate non efficit, nisi PRAEVIA illustratione, Verbo propria.

V. PATER ergo uniri humanitati immediate nequit: quia nihil nisi PER Filium IN Spiritu Sancto efficit. SPIRITUS SANCTUS ideo immediate uniri nequit: quia gaudii reflexi communicatio intellectionem præviam, ceu rationem possibilitatis requirit.

VI. Ipsa porro COMMUNICATIO consiliorum divinatorum fieri nequit, nisi actione OMNIPOTENTIAE, quæ naturæ divinæ propria est. At enim non illud immediate unitum alteri dicitur, quod effectum producit, sed illud, cui effectus productus proprius est. Jam vero etsi effectus PRODUCATUR actione communi totius TRINITATIS, VERSI tamen solius personalitati PROPRIUS est.

2) COROLLARIA ex dogmate præcedenti.

a) *Unio* physica Verbi cum natura humana facta est IMMEDIATE IN PERSONA Verbi, mediate in NATURA divina.

I. Illud IMMEDIATE unitum dicitur, cui effectus proprius est. Atqui illustratio humanitatis est effectus proprius PERSONÆ Verbi.

II. Unde in VERBO duo distinguenda sunt, NATURA divina Verbi, & PERSONA Verbi.

III. UNIO requirit adplicationem stabilem unius EFFICIENTIS principii ad alterum perficiendum. Atqui PERSONA Verbi, ceu intuitus reflexus Patris, non est nisi RATIO POSSIBILITATIS ad actionem transeuntem. Ergo principium efficiens est ipsa NATURA divina Verbi;

V. PATER ergo uniri humanitati immediate nequit: quia nihil nisi PER Filium IN spiritu Sancto efficit. SPIRITUS SANCTUS ideo immediate uniri nequit : quia gaudii reflexi communicatio intellectionem praeiviam, ceu rationem possibilitatis requirit.

VI. Ipsa porro COMMUNICATIO consiliorum divinatorum fieri nequit, nisi actione OMNIPOTENTIAE, quae naturae divinae propria est. At enim non illud immediate unitum alteri dicitur, QUOD effectum producit, sed illud, CUI effectus productus proprius est. Jam vero etsi effectus PRODUCATUR actione communi totius TRINITATIS, VERBI tamen solius personalitati PROPRIUS est.

2) COROLLARIA ex dogmate praecedenti.

a) *Unio* physica Verbi cum natura humana facta est IMMEDIATE in PERSONA Verbi, mediate in NATURA divina.

I. Illud IMMEDIATE unitum dicitur, cui effectus proprius est. Atqui illustratio humanitatis est effectus proprius PERSONAE Verbi.

II. Unde in VERBO duo distinguenda sunt, NATURA divina Verbi, & PERSONA Verbi.

III. UNIO requirit adplicationem stabilem unius EFFICIENTIS principii ad alterum persiciendum. Atqui PERSONA Verbi, ceu intuitus reflexus Patris, non est nisi RATIO POSSIBILITATIS ad actionem transeuntem. Ergo principium efficiens est ipsa NATURA divina Verbi;

ergo & hæc ADPLICARI debet, ut unionis conceptus adæquatus obtineatur.

IV. PERSONALITAS ergo Verbi ut ratio possibilitatis, & NATURA DIVINA Verbi, ceu ratio existentiae, constituit PRINCIPIMUM COMPLETUM Unionis.

V. Unde rectissime VERBUM simpliciter UNITUM dicitur, VERBUM Caro Factum: quia Verbum & PERSONAM & naturam DIVINAM complectitur. Porro hæc expressio illi æquivaleret. *Verbum in personalitate per naturam divinam unitum est humanitati.*

b) PERSONA Verbi immediate tantum *animæ humanæ* unita fuit, & uniri potuit.

I. Persona enim Verbi, qua talis, nonnisi INTELLECTIONES producere potest.

II. Atqui intellectio nonnisi in natura INTELLIGENTE produci potest.

III. CORPUS caret omni capacitate ideas distinctas recipiendi, vel saltem intuendi.

c) NATURA DIVINA, qua talis, immediate uniri potest ipsi corpori.

I. Ad naturam divinam pertinet OMNIPOTENTIA.

II. Omnipotentia, ceu vis completa, agere potest immediate in ipsa elementa corpus constituentia.

ergo & haec ADPLICARI debet, ut unionis conceptus adaequatus obtineatur.

IV. PERSONALITAS ergo Verbi ut ratio possibilitatis, & NATURA DIVINA Verbi, ceu ratio existentiae, constituit PRINCIPIUM COMPLETUM Unionis.

V. Unde rectissime VERBUM simpliciter UNITUM dicitur, VERBUM Caro Factum: quia Verbum & PERSONAM & naturam DIVINAM complectitur. Porro haec expressio illi aequivalet. *Verbum IN personalitate per naturam divinam unitum est humanitati.*

b) PERSONA Verbi immediate tantum *animae humanae* unita fuit, & uniri potuit.

I. Persona enim Verbi, qua talis, nonnisi INTELLECTIONES producere potest.

II. Atqui intellectio nonnisi in natura INTELLIGENTE produci potest.

III. CORPUS caret omni capacitate ideas distinctas recipiendi, vel saltem intuendi.

c) NATURA DIVINA, qua talis, immediate uniri potest ipsi corpori.

I. Ad naturam divinam pertinet OMNIPOTENTIA.

II. Omnipotentia, ceu vis completa, agere potest immediate in ipsa elementa corpus constituentia.

d) PERSONA Verbi, UNIONE MEDIATA, STABILI, unita fuit cum partibus corporis PROPRIIS, & TERDURATURIS.

I. UNIONE MEDIATA. Immediate enim persona Verbi agit in animam, & anima, a persona Verbi impulsa, agit in corpus.

II. UNIONE STABILI. Cum partibus enim seu VARIABILIBUS, seu ALIENIS nulla stabilis, nulla PERSONALIS unio concipi potest.

§. 128.

III. In *Jesu Christo inest natura divina, & humana, salvis utriusque proprietatibus, sine confusione, & sine mutatione substantiali.*

1) Argumentum reflexum ex præc. §§.

a) Christus habuit verum Corpus.

b) Christus habuit veram animam.

c) Corpori physice unitam.

I. Itaque NATURA INTEGRATA HUMANA Christo competebat.

II. Natura integra supponit omnes PROPRIETATES ESSENTIALES.

d) Christus fuit verus DEUS,

e) Christus fuit verus DEI Filius.

I. Itaque Christo competebat integra NATURA DIVINA, & PERSONALITAS Verbi.

II. Utraque supponit PROPRIETATES naturæ divinæ, & personalitatis invariabiles.

d) PERSONA Verbi, unione MEDIA-
TA, STABILI, unita fuit cum partibus cor-
poris PROPRIIS & PERDURATURIS.

I. Unione MEDIATA. Immediate enim per-
sona Verbi agit in animam , & anima, a per-
sona Verbi impulsa, agit in corpus.

II. Unione STABILI. Cum partibus enim
seu VARIABILIBUS, seu ALIENIS nulla stabilis,
nulla PERSONALIS unio concipi potest.

§. 128.

III. *In Jesu Christo inest natura divina,
& humana, salvis utriusque proprietatibus, si-
ne confusione, & sine mutatione substantiali.*

1) Argumentum reflexum ex praec. §§.

a) Christus habuit verum Corpus.

b) Christus habuit veram animam.

c) Corpori physice unitam.

I. Itaque NATURA INTEGRATA HUMANA Christo
competebat.

II. Natura integra supponit omnes PRO-
PRIETATES ESSENTIALES.

d) Christus fuit verus DEUS,

e) Christus fuit verus DEI Filius.

I. Itaque Christo competebat integra
NATURA DIVINA , & PERSONALITAS Verbi.

II. Utraque supponit PROPRIETATES naturae
divinae, & personalitatis invariabiles.

° Unde hæc Veritas est nonnisi ALIA EXPRESSIO ejusdem Veritatis: Christus DEUS-HOMO est. Ex quo intelligere primum est quantum ad firmam veritatis ostensionem ordo rectus inter ipsas veritates conferat. Certe nisi Articulus II. divinitatem, & Articulus III. humanitatem Christi clare demonstrasset, præsentis argumentationis energia omnis langueresceret.

2) ARGUMENTUM ONTOLOGICUM.

a) SUBSTANTIÆ rerum sunt immutabiles, necessariæ, æternæ.

b) Dux SIMPLICES substantiæ, ut anima humana, & natura divina, sunt omnis mixtionis, omnis confusionis incapaces.

c) Natura divina NULLO MODO natura HUMANA, si humana esse perseverat, nonnisi ACCIDENTALI mutatione vere immutari potuit.

3) ERROR EUTYCHETIS.

a) CONDEMNATIO authentica.

b) FUNDAMENTA erroris satis exigua.

° Cur natura in Christo composita admitti nequeat, inde est: quia

I. actio inter naturas componentes MUTUA non est.

II. Quia

* Unde haec Veritas est nonnisi ALIA EX-PRESSIO ejusdem Veritatis : Christus DEUS--

HOMO est. Ex quo intelligere pronum est, quantum ad firmam veritatis ostensionem ORDO

rectus inter ipsas veritates conferat. Certe nisi Articulus II. divinitatem , & Articulus III. humanitatem Christi clare demonstrasset, praesentis argumentationis energia omnis langueret.

2) ARGUMENTUM ONTOLOGICUM.

a) SUBSTANTIAE rerum sunt immutabiles , necessariae , aeternae.

b) Duae SIMPLICES substantiae, uti anima humana , & natura divina, sunt omnis mixtionis, omnis confusionis incapaces.

c) Natura divina NULLO MODO; natura HUMANA, si humana esse perseverat, nonnisi ACCIDENTALI mutatione vere immutari potuit.

3) ERROR EUTYCHETIS.

a) CONDEMNATIO authentica.

b) FUNDAMENTA erroris fati exi-

* Cur natura in Christo composita admitti nequeat , inde est : quia

I. actio inter naturas componentes MUTUA non est.

II. Quia natura divina non IMMEDIATE secundum se, sed secundum personalitatem unita est humanitati.

III. Contra in homine quovis & alio inter corpus & animam MUTUA est, & anima corpori IMMEDIATE unita est. Unde natura humana composita dicitur.

c) DEFENSIO Cyrilli adversus hæresim Eutychianæ suspicionem.

d) CONATUS auctoritatem Concilii Chalcedonensis per cuniculos subruendi.

I. Fortuna trium Capitulorum.

II. Constantia Vigilii R. P.

§. 129.

IV. In Christo Jesu inerat DUPLEX OPERATIO, sine operationum CONTRARIETATE.

1) DOGMA.

A. Matth. VVVI. 39. *veruntamen non sicut ego volo, sed sicut tu.*

a) Hic Christus voluntatem, quam SUAM dicit, voluntati PATRIS opponit.

b) Hæc voluntas, quam Christus voluntati Patris opponit, non alia esse, quam HUMANA potest. Divina enim Christo cum Patre communis est.

c) Hæc humana voluntas fuit OPERATIO mentis.

d) Hæc

II. Quia natura divina non IMMEDIATE secundum se, sed secundum personalitatem unita est humanitati.

III. Contra in homine quovis & actio inter corpus & animam MUTUA est, & anima corpori IMMEDIATE unita est. Unde natura humana composita dicitur.

c) DEFENSIO Cyrilli adversus haeresis Eutychnianae suspicionem.

d) CONATUS auctoritatem Concilii Chalcedonensis per cuniculos subruendi.

I. Fortuna trium Capitulorum.

II. Constantia Vigilii R. P.

§. 129.

IV. In Christo Jesu inerat DUPLEX OPERATIO, *sine operationum CONTRARIETATE.*

1) DOGMA.

A. Matth. VVVI. 39. *verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu.*

a) Hic Christus voluntatem, quam SUAM dicit, voluntati PATRIS opponit.

b) Haec voluntas, quam Christus voluntati Patris opponit, non alia esse, quam HUMANA potest. Divina enim Christo cum Patre communis est.

c) Haec humana voluntas fuit OPE-

RATIO mentis.

d) Hæc mentis operatio fuit *sub-*
JECTA voluntati divinæ; *non sicut ego volo*
sed sicut tu.

e) Ergo *CONTRARIA* non fuit.

f) Quodsi Christus ut *HOMO* hu-
 manam, ut *DEUS* divinam voluntatem habuit.

B. ex præc. *DOGMATE.*

a) Inerat in Christo, *DUPLEX NA-*
TURA, duplex vis agendi, divina, & humana.

b) Ergo quælibet natura *OPERA-*
BATUR, quod suum est

c) *Hoc discrimine*, ut Verbum *con-*
comprincipium primarium influeret in singu-
 las actiones humanæ naturæ.

C. Consensus *TRIUM dogmatum* de uni-
 tate personæ, de duplicitate naturarum, &
 duplicitate Operationum.

a) Inest in Christo *NATURA DIVI-*
NA: quia *DEUS* verus, & *HUMANA*, quia
 homo verus est.

b) *UTRAQUE* natura non constituit,
 nisi *UNICUM principium completum* ad actio-
 nes novæ *THEANDRICAS*; quia idem Christus
DEUS--Homo est.

c) *Actio THEANDRICA* concipi non
 quit, nisi natura divina operetur, quod suum
 est, & humana itidem, quod suum est.

d) Haec mentis operatio fuit SUBJECTA voluntati divinae; *non sicut ego volo, sed sicut tu.*

e) Ergo CONTRARIA non fuit.

f) Quodsi Christus ut HOMO humanam, ut DEUS divinam voluntatem habuit.

B. ex praec. DOGMATE.

a) Inerat in Christo , DUPLEX NATURA, duplex vis agendi, divina, & humana.

b) Ergo quaelibet natura OPERABATUR , quod suum est

c) Hoc *discrimine*, ut Verbum ceu principium primum influeret in singulas actiones humanae naturae.

C. Consensus TRIUM dogmatum de unitate personae, de duplicitate naturarum, & duplicitate Operationum.

a) Inest in Christo NATURA DIVINA: quia DEUS verus, & HUMANA, quia homo verus est.

b) UTRAQUE natura non constituit, nisi UNICUM principium completum ad actiones novas THEANDRICAS; quia idem Christus DEUS-Homo est.

c) Actio THEANDRICA concipi nequit, nisi natura divina operetur, quod suum est, & humana itidem, quod suum est.

* Sicut actio HUMANA nequit concipi, nisi CORPUS, quod suum, & simul ANIMA operetur, quod suum est.

D. ERROR OPPOSITUS.

a) OCCASIO erroris.

b) EPISTOLÆ Honorii R. P.

c) DAMNATIO Honorii facta a

Concilio Generali VI. Constantinopolitano in materia Hæresis.

d) ADPROBATIO hujus Concilii

facta a Leone II. Rom. Pont., sententiam in Honorium latam MITIGANTE.

e) Factum Hadriani II. R. P.

f) CONSECTARIUM ex universa hæc

historia.

I. Concilia generalia, consensu Primatis destituta, errare posse in Orthodoxia Textuum.

II. Nihil exinde contra formam Regiminis Ecclesiastici per legem fundamentalem a Christo determinatam inferri posse.

E. FUNDAMENTA erroris contrarii convelluntur.

a) Ex unitate PERSONÆ non consequitur UNITAS OPERATIONIS.

I. Sic in homine est UNICA persona, & tamen DUPLEX operatio spiritualis una, corporalis altera.

II. Et-

* Sicut actio HUMANA nequit concipi,
nisi CORPUS, quod suum, & simul ANIMA
operetur, quod suum est.

D. ERROR OPPOSITUS.

a) OCCASIO erroris.

b) EPISTOLAE Honorii R. P.

c) DAMNATIO Honorii facta a
Concilio Generali VI. Constantinopolitano in
materia Haeresis.

d) ADPROBATIO hujus Concilii
facta a Leone II. Rom. Pont., sententiam in
Honorium latam MITIGANTE.

e) Factum Hadriani II. R. P.

f) CONSECTARIUM ex universa hac

historia.

I. Concilia generalia, consensu Primatis
estituta, errare posse in Orthodoxia Textuum.

II. Nihil exinde contra formam Regiminis
Ecclesiastici per legem fundamentalem a Christo
determinatam inferri posse.

E. FUNDAMENTA erroris contrarii
convelluntur.

a) Ex *unitate* PERSONAE non con-
sequitur UNITAS OPERATIONIS.

I. Sic in homine est UNICA persona, &
tamen DUPLEX operatio spiritualis una, cor-
poralis altera.

II. Etsi porro in homine sit DUPLEX operatio spiritualis, & corporalis, tamen UNITAS HUMANA est.

III. Ex unitate personæ ergo tantum consequitur UNITAS OPERATIONIS PERSONALIS, non item unitas operationis NATURARUM.

IV. Sic in Christo DUPLEX operatio humana, & divina, sed UNA THEANDRICA.

V. Dux ergo actiones, humana, & divina constituunt unam actionem compositam THEANDRICAM, sicut in homine dux actiones, corporis, & Spiritus unam HUMANAM efficiunt.

b) *Ex duplicitate operationum non consequuntur duo principia agentia completa. Est propositio inversa prioris.*

I. Nulla enim natura agit sine communicatione alterius.

II. Ergo dantur duo principia PARTIALIA, & UNICUM PRINCIPIUM COMPLETUM, hoc est, una persona.

III. Unde in Christo non sunt DUO VOLENTES, non duo OPERANTES. Nam operans est principium completum, quod in Christo UNICUM est.

IV. Sic SECANS UNUS est, etsi SECANS ceu causa principalis, & SERRA ceu causa instrumentalis, operentur, quod suum est. Ecce DUPLEX ACTIO, & UNUS AGENS.

c) *Pr-*

II. Etsi porro in homine sit DUPLEX operatio spiritualis , & corporalis , tamen UNICA HUMANA est.

III. Ex unitate personae ergo tantum consequitur UNITAS OPERATIONIS PERSONALIS, non item unitas operationis NATURARUM.

IV. Sic in Christo DUPLEX operatio humana, & divina , sed UNA THEANDRICA.

V. Duae ergo actiones , humana, & divina constituunt unam actionem compositam THEANDRICAM, sicut in homine duae actiones, corporis, & Spiritus unam HUMANAM efficiunt.

b) *Ex duplicitate operationum non consequuntur duo principia agentia completa.*

Est propositio inversa prioris.

I. Nulla enim natura agit sine *communione* alterius.

II. Ergo dantur duo principia PARTIALIA, & UNICUM PRINCIPIUM COMPLETUM , hoc est , una persona.

III. Unde in Christo non sunt DUO VOLENTES , non duo OPERANTES. Nam operans est: principium completum, quod in Christo UNICUM est.

IV. Sic SECANS UNUS est , etsi SECANS ceu causa principalis, & SERRA ceu causa instrumentalis , operentur, quod suum est. Ecce DUPLEX ACTIO , & UNUS AGENS.

c) *Personalitas Verbi non est principium efficiens, diversum a natura divina; ergo in Christo non sunt tres operationes,*

*divina, naturæ divinæ
divina, personalitatis Verbi,
humana, corporis & animæ.*

I. *Personalitas enim omnino non est principium efficiens. INTUITUS REFLEXUS PATRIS, ut talis intuitus, non est nisi principium IDEALE actionum Theandricarum.*

II. *Principium efficiens est NATURA DIVINA, tribus personis communis.*

III. *Unde vi NATURÆ DIVINÆ nec Pater, nec Filius, nec Spiritus Sanctus, nulla persona magis præ alia posset dici unita humanitati. Tribus enim personis COMMUNIS est.*

IV. *RATIO COMPLETA, cur Filius humanitati unitus est mediate, nulla alia assignari potest, nisi quod Filius, ceu principium ideale, producat effectum suæ personalitati proprium, nempe cognitiones divinorum consiliorum, quæ intuitus reflexus, ceu IDEA ADÆQUATA DEI PATRIS conceptu proprio exhibet.*

V. *Porro principium IDEALE, & principium EFFICIENS ideas divinorum consiliorum, simul AD TOTAM PERSONAM VERBI pertinet. Verbum enim, & DEUS est NATURA.*

& DEI Filius PERSONALITATE.

c) *Personalitas Verbi non est principium efficiens, diversum a natura divina ; ergo in Christo non sunt tres operationes,*

divina, naturae divinae

divina, personalitatis Verbi,

humana, corporis & animae.

I. Personalitas enim omnino non est principium efficiens. INTUITUS REFLEXUS PATRIS, ut talis intuitus , non est nisi principium IDEALE actionum Theandricarum.

II. Principium efficiens est NATURA DIVINA, tribus personis communis.

III. Unde vi NATURAE DIVINAE nec Pater, nec Filius, nec Spiritus Sanctus, nulla persona magis prae alia posset dici unita humanitati. Tribus enim personis COMMUNIS est.

IV. RATIO COMPLETA, cur Filius humanitati unitus est mediate, nulla alia assignari potest, nisi quod Filius , ceu principium ideale producat effectum *suae personalitati proprium*, nempe cognitiones divinorum confiliorum, quae intuitus reflexus, ceu IDEA AD AEQUATA DEI PATRIS conceptu proprio exhibet.

V. Porro principium IDEALE, & principium EFFICIENS ideas divinorum consiliorum, simul AD TOTAM PERSONAM VERBI pertinet. erbum enim , & DEUS est NATURA.

& DEI Filius PERSONALITATE.

VI. Unde unica actio DIVINA resultat, cujus ratio possibilitatis intuitus reflexus Patris, & ratio existentiae natura divina, ratio & possibilitatis & existentiae VERBUM est.

2) COROLLARIA EX HOC DOGMATE.

A. *Fundamenta communicationis idiomatum.*

a) Actio CHRISTI non est nisi THEOPHORICA. Christus enim & DEUS & Homo est; ergo actio Christi DIVINO-HUMANA tantum est.

b) ACTIONES VERBI solius sunt tantum divinae, ut *creare mundum, conservare creaturas.*

c) Nihilominus etiam actiones solius Verbi Christo possunt ATTRIBUI. In Christo enim inest & Verbum, & natura humana; ergo quidquid de VERBO affirmari potest, etiam CHRISTO convenit. Certe juxta criterium Logices DE VERITATE JUDICII id omne de subiecto affirmari potest, quod in subiecto vere inest. EX EADEM RATIONE.

d) De Christo etiam PROPRIETATES HUMANAE naturae affirmari possunt.

e) Quod ex vero negatur de natura divina, non item ex vero NEGATUR de Christo. Etsi enim haec nota excludatur a DIVINA NATURA, COMPREHENDI tamen ab humana natura, & sic INESSE Christo potest. Si inest, negari

VI. Unde unica actio DIVINA resultat, cujus ratio possibilitatis *intuitus reflexus Patris*, & ratio existentiae *natura divina*, ratio & possibilitatis & existentiae VERBUM est.

2) COROLLARIA EX HOC DOGMATE.

A. *Fundamenta communicationis idiomatum.*

a) Actio CHRISTI non est nisi THEANDRICA. Christus enim & DEUS & Homo est; ergo actio Christi DIVINO- HUMANA tantum est.

b) ACTIONES VERBI solius sunt tantum divinae, ut *creare mundum,*

conservare creaturas.

c) Nihilominus etiam actiones solius Verbi Christo possunt ATTRIBUI. In Christo enim inest & Verbum, & natura humana; ergo quidquid de VERBO affirmari potest, etiam CHRISTO convenit. Certe juxta criterium Logices DE VERITATE JUDICII id omne de subjecto affirmari potest, quod in subjecto vere inest. EX EADEM RATIONE.

d) De Christo etiam PROPRIETATES HUMANAЕ naturae affirmari possunt.

e) Quod ex vero negatur de natura divina, non item ex vero NEGATUR de Christo. Etsi enim haec nota excludatur a DIVINA NATURA, COMPREHENDI tamen ab humana natura, & sic INESSE Christo potest. Si inest,

negari nequit. VICISSIM quod vere negatur de HUMANITATE, non item de CHRISTO.

f) Etiam PASSIONES humanitatis de Christo enuntiari possunt. PASSIO enim HUMANITATI, hæc CHRISTO competit.

g) Quæ de CHRISTO recte enuntiantur, non item de singulis constitutivis affirmari possunt. Christus enim est PERSONA COMPOSITA. Atqui id, quod PRINCIPIO COMPLETO vere inest, non idcirco principio PARTIALI vere inest.

o Singulæ hæc veritates partim ex dogmatibus præcedentibus, partim ex Criteriis logicis de veritate Judiciorum evidententer consequuntur.

B. *Communicatio Idiomatum*, seu communio proprietatum naturæ divinæ, & humanæ eidem personæ Christi compositæ conveniens.

a) *Datur in CHRISTO Idiomatum communicatio*. Enuntiari enim ex vero de PERSONA CHRISTI possunt

I. ACTIONES Verbi solius, quia Verbum constituit personam Christi,

II. NATURA VERBI,

III. PROPRIETATES naturæ Verbi,

IV. PERSONALITAS Verbi; hæc enim quatuor ideam COMPLETAM VERBI constituunt,

V. NATURA HUMANA, quæ est alterum partiale COMPRINCIPIMUM,

negari nequit. VICISSIM quod vere negatur de HUMANITATE, non item de CHRISTO.

f) Etiam PASSIONES humanitatis de Christo enuntiari possunt. PASSIO enim HUMANITATI, haec CHRISTO competit.

g) Quae de CHRISTO recte enuntiantur, non item de singulis constitutivis affirmari possunt. Christus enim est PERSONA COMPOSITA. Atqui id, quod PRINCIPIO COMPLETO vere inest, non idcirco principio PARTIALI vere inest.

* Singulae hae veritates partim ex dogmatis praecedentibus, partim ex Criteriis logices de veritate Judiciorum evidenter consequuntur.

B. *Communicatio Idiomatum*, seu communio proprietatum naturae divinae, & humanae eidem persona Christi compositae conveniens.

2) *Datur in CHRISTO Idiomatum communicatio*. Enuntiari enim ex vero de PERSONA CHRISTI possunt

I. ACTIONES Verbi solius, quia Verbum constituit personam Christi,

II. NATURA VERBI,

III. PROPRIETATES naturae Verbi,

IV. PERSONALITAS Verbi; haec enim quatuor ideam COMPLETAM VERBI constituunt,

V. NATURA HUMANA, quae est alterum partiale COMPRINCIPIUM,

VI. PROPRIETATES, ET ACTIONES NATURÆ
HUMANÆ,

b) *Nulla autem Idiomatum communicatio datur inter naturam humanam, & divinam.* Non enim inter utramque naturam est **ULLA IDENTITAS** notarum, quæ fundamentum iudicii affirmativi constituit.

I. Hæc ergo propositio falsa est: **HUMANITAS EST UBIQUE.** Immensa enim præsentia est vera proprietas solius naturæ divinæ.

II. Vera tamen hæc est: **CHRISTUS EST UBIQUE.** Proprietas enim naturæ divinæ de Christi persona ex vero affirmatur.

C. *Christus nullo vero sensu potest dici Filius adoptivus DEI.*

I. **Filius adoptivus DEI est PERSONA EXTRANEA,**

A DEO SUMPTA,

IN PARTICIPATIONEM EMOLUMENTORUM
aliquorum

FILII NATURALIS.

II. **Christus secundum divinitatem non est PERSONA EXTRANEA respectu DEI Patris; ergo secundum DIVINITATEM NON EST FILIUS DEI ADOPTIVUS.**

III. **Christus secundum humanitatem omnino non est PERSONA.** In Christo enim est **UNICA PERSONA DIVINA.** Ergo neque secundum humanitatem potest dici **Filius ADOPTIVUS.** Nam secundum hanc

VI. PROPRIETATES , ET ACTIONES NATURAE
HUMANAE.

b) *Nulla autem Idiomatum com-
municatio datur inter naturam humanam, & di-
vinam.* Non enim inter utramque naturam est

ULLA IDENTITAS notarum, quae fundamen-
tum iudicii affirmativi constituit.

I. Haec ergo propositio falsa est: HUMA-
NITAS EST UBIQUE. Immensa enim praesen-
tia est vera proprietas solius naturae divinae.

II. Vera tamen haec est: CHRISTUS EST
UBIQUE. Proprietas enim naturae divinae de
Christi persona ex vero affirmatur.

C. *Christus nullo vero sensu potest dici
Filius adoptivus DEI.*

I. Filius adoptivus DEI est PERSONA EX-
TRANEA,
A DEO SUMPTA,
IN PARTICIPATIONEM EMOLUMENTORUM
aliquorum
FILII NATURALIS.

II. Christus secundum divinitatem non est
PERSONA EXTRANEA respectu DEI Patris; er-
go secundum DIVINITATEM NON EST FILIUS
DEI ADOPTIVUS.

III. Christus secundum humanitatem om-
nino non est PERSONA. In Christo enim est
UNICA PERSONA DIVINA. Ergo neque secun-
dum humanitatem potest dici Filius ADOPTI-
VUS. Nam secundum hanc

nec est persona,
nec Filius simpliciter,
nec proin Filius adoptivus.

IV. Christus ut homo est *FILIUS HOMINIS*;
ergo ut homo non est *FILIUS DEI NATURALIS*.

V. Humanitas tamen recte dicitur *ADOP-
TATA* in consortium Verbi; sed sicut huma-
nitas non constituit *PERSONAM*, ita nec Filium
adoptivum.

ART. IV.

Generatio Christi secundum Carnem.

§. 129.

I. *Verbum carnem assumpsit ex Maria Ma-
tri.*

1) *GENERATIO* Christi apte sejungitur ab
UNIONE Verbi cum humanitate; quia

a) *CONCEPTUS* *UNIONIS* se solo satis
difficilis, majori adhuc difficultate involvitur,
si cum *GENERATIONE* absque omni necessitate
conjugatur.

b) *Errores* circa *Unionem* versan-
tes ad *PERSONAM CHRISTI* solius, errores ve-
ro in explicanda ejus *generatione* commissi si-
mul & *præprimis* ad *VIRGINEM MARIAM* spec-
tant.

2) *DOGMA*. Dicitur Christus

a) *Factus ex semine David*. Rom. I. 3.

§ 3

b) *Fac-*

nec est persona,
nec Filius simpliciter,
nec proin Filius adoptivus.

IV. Christus ut homo est **FILIUS HOMINIS**;
ergo ut homo non est **FILIUS DEI NATURALIS**.

V. Humanitas tamen recte dicitur **ADOP-
TATA** in consortium Verbi; sed sicut huma-
nitas non constituit personam, ita nec Filium

¶

ART. IV.

Generatio Christi secundum Carnem.

§. 129.

I. *Verbum carnem assumpsit ex Maria Ma-*

¶

1) **GENERATIO** Christi apte se jungitur ab
UNIONE Verbi cum humanitate ; quia

a) **CONCEPTUS UNIONIS** se solo satis
difficilis, majori adhuc difficultate involvitur ,
si cum **GENERATIONE** absque omni necessitate
conjungatur.

b) Errores circa Unionem versan-
tes ad **PERSONAM CHRISTI** solius, errores ve-
ro in explicanda ejus generatione commisi si-
mul & praeprimis ad **VIRGINEM MATREM** spec-
tant.

2) **DOGMA**. Dicitur Christus

a) *Factus ex semine David. Rom. I. 3.*

- b) *Factus ex muliere.* Gal. IV. 4.
 c) *Fructus ventris Mariæ.* Luc. I. 45.
 d) *Natus de Maria.* Matth. I. 16.
 in Maria. Matth. I. 20.
 ex Maria. Luc. I. 35.

e) *Habuisse Progenitores.* Matth. I.

Atqui nihil horum vere dici potest de Verbo si non carnem veram assumpsit ex Maria Matre.

- 3) Itaque Verbum carnem assumpsit, quæ
 a) non fuit aliunde allata,
 b) non fuit de nihilo creata,
 c) sed ex muliere accepta.

4) SENSUS LITERALIS textuum Scripturæ aliud in speciem probantium.

a) Joan. III. 13. *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo, Filius hominis, qui est in cælo.*

I. Verbum demisit se ad unionem cum carne. DESCENDIT DE COELO.

II. HIC DE COELO DESCENSUS recte attribuitur Christo. Christus enim & Filius DEI & Filius hominis simul fuit.

III. Ergo & FILIO HOMINIS recte adscribitur.

b) Joan. VIII. *Ego non sum de hoc mundo.*

I. Mea SENSU non conveniunt cum sensu hominum.

II. Mei

b) *Factus ex muliere.* Gal. IV. 4.

c) *Fructus ventris Mariae.* Luc. I. 43.

d) *Natus de Maria.* Matth. I. 16.

in Maria. Matth. I. 20.

ex Maria. Luc. I. 35.

e) *Habuisse Progenitores.* Matth. I.

Atqui nihil horum vere dici potest de Verbo,

si non carnem veram assumpsit ex Maria Matre.

3) Itaque Verbum carnem assumpsit, quae

a) non fuit aliunde allata ,

b) non fuit de nihilo creata,

c) sed ex muliere accepta.

4) SENSUS LITERALIS textuum Scripturae

aliud in speciem probantium.

a) Joan. III. 13. *Nemo ascendit*

in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis, qui est in caelo.

I. Verbum demisit se ad unionem cum car-

ne. DESCENDIT DE COELO.

II. HIC DE COELO DESCENSUS recte attribuitur Christo. Christus enim & Filius DEI & Filius hominis simul fuit.

III. Ergo & FILIO HOMINIS recte adscribitur.

b) Joan. VIII. *Ego non sum de hoc*

mundo.

I. Mea SENSU non conveniunt cum sensis hominum.

II. Mei affectus, seu verius, mea VOLUNTAS differt a voluntate hominum.

III. Nec habeo SOCIETATEM communem cum hominibus mundanis, ad constituendum Regnum temporalis;

IV. Etsi habeam CARNEM similem carni humane.

§. 130.

II. *Verbum carnem assumpsit ex Maria Matre, quæ Virgo mansit in conceptione, in partu, etiam post partum, & vere DEIPARA dici debet.*

1) *Christus est ex Maria Virgine, sola virtute Spiritus Sancti, absque commercio Viri.*

A. *Argumentum se solo decretorium ex Evangeliiis novi testamenti.*

Luc. I. 26. *Missus est Angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilææ &c. . . . usque ad Versum 39.*

a) Tunc cum Angelus Gabriel ad Mariam missus est, VIRGO FUIT. *Missus est ad VIRGINEM*

b) Angelus Mariæ nuntium attulit, quod CONCEPTURA sit FILIUM ALTISSIMI. *Concipies Filius altissimi vocabitur.*

c) Virgo, accepto hoc nuntio, adhuc habuit FIRMUM PROPOSITUM VIRGINITATIS conservandæ. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco.*

II. Mei affectus, seu verius, mea VOLUNTAS differt a voluntate hominum.

III. Nec habeo SOCIETATEM communem cum hominibus mundanis , ad constituendum Regnum temporale;

IV. Etsi habeam CARNEM similem carni humanae.

§. 130.

II. *Verbum carnem assumpsit ex Maria Matre , quae Virgo mansit in conceptione, in partu, etiam post partum, & vere DEI paradi dici debet.*

1) *Christus est ex Maria Virgine , sola virtute Spiritus Sancti, absque commercio Viri.*

A. *Argumentum si solo decretorium ex Evangeliiis novi testamenti.*

Luc. I. 26. *Missus est Angelus Gabriel a Deo in civitatem Galitaeae &c. ... usque ad Versum 39.*

a) Tunc cum Angelus Gabriel ad Mariam missus est, VIRGO FUIT. *Missus est ad VIRGINEM*

b) Angelus Mariae nuntium attulit, quod CONCEPTURA sit FILIUM ALTISSIMI. *Concipies.... Filius altissimi vocabitur.*

c) Virgo, accepto hoc nuntio, adhuc habuit FIRMUM PROPOSITUM VIGINITATIS conservandae. *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco.*

d) Angelus demonstrat Virgini,
SALVA VIRGINITATE Filium DEI ab ipsa con-
ceptum iri.

*Spiritus Sanctus superveniet in te,
Et virtus altissimi obumbrabit tibi.*

e) Angelus possibilitatem rei con-
probat exemplo sterilis cognitæ;

*Quia non est impossibile apud Deum omnia
Verbum.*

f) Tandem Maria CONSENSIT Vir-
go in Conceptionem Filii DEI, *salva tamen
Virginitate: fiat mihi secundum Verbum tuum,*
hoc est, superveniat in me Spiritus Sanctus,
obumbret me virtus altissimi.

g) Consensione Virginis facta ABIT
ANGELUS, & discessit ab illa Angelus. Ecce
nil ultra DEUS a Virgine expetit?

h) Eventum describit Matthæus I. 18.
*Antequam convenirent, inventa est in utero ha-
bens de Spiritu Sancto.*

Ergo Christus conceptus est a *Maria Vir-
gine sine commercio Viri,*
sola obumbratione Spiritus Sancti.

B. ARGUMENTUM ex Prophetia Isaie
VII. 14. *Ecce Virgo concipiet, & pariet.*

a) Propheta loquitur de Messia no-
scituro.

b) Sensus prophetiæ proprius, &
nobilior COMPLETUR primum in *Jesu Christo,*
ex Virgine concepto.

c) iri

d) Angelus demonstrat Virgini,
SALVA VIRGINITATE Filium DEI ab ipsa conceptum iri.

*Spiritus Sanctus superveniet in te,
Et virtus altissimi obumbrabit tibi.*

e) Angelus possibilitatem rei comprobat exemplo sterilis cognitae;
Quia non est impossibile apud Deum omne Verbum.

f) Tandem Maria CONSENSIT Virgo in Conceptionem Filii DEI, *salva tamen Virginitate: fiat mihi secundum Verbum tuum,* hoc est, superveniat in me Spiritus Sanctus, obumbret me virtus altissimi.

g) Consensione Virginis facta ABIIT ANGELUS, & *discessit ab illa Angelus.* Ecce nil ultra DEUS a Virgine expetiit!

h) Eventum describit Matthaeus I. 18. *Antequam convenirent, inventa est in utero habens de Spiritu Sancto.*

Ergo Christus conceptus est a *Maria Virgine sine commercio Viri,* *sola obumbratione Spiritus Sancti.*

B. ARGUMENTUM ex Prophetia Isaiae VII. 14. *Ecce Virgo concipiet, & pariet.*

a) Propheta loquitur de *Messia nascituro.*

b) Sensus prophetiae proprius, & nobilior COMPLETUR primum in *Jesu Christo,* ex *Virgine concepto.*

c) IPSI JUDÆI hanc Prophetiam de Messia ex Virgine nascituro intellexerunt.

d) S. Matthæus, interpret authenticæ sacræ Scripturæ, hanc Prophetiam, Conceptionem, & Partum Messiaë DESIGNASSE, & in eo penitus COMPLETAM fuisse testatur Capite I. 23.

e) Hæc probatio lucem a PRIORE ACCIPIT, ergo illi SUBJUNGENDA; & interpretatione authentica S. Matthæi CONFIRMATUR; ergo factum in novo testamento allatum veluti clavis est ad sensum prophetiæ apertendum.

2) *Verbum Carnem assumpsit ex Maria, quæ in partu Virgo permansit.*

a) Prophetia Isaiaë VII. 14. CHRISTI conceptionem; & partum exprimit. (præc.)

b) Jam vero sicut hæc prophetia ostendit Virginitatem concipientis: VIRGO CONCIPINET, ita pari cum certitudine probat Virginitatem parientis, ET PARIET.

c) Unde patet, quanti intersit SENSUM HUIUS PROPHETIÆ PROBE DETERMINARE. Hic enim textus non solum a S. Matthæo ad præsens dogma comprobandum ADPLICATUS, sed & a tota Ecclesia solenni interpretatione veluti CONSECRATUS est.

d) *Clausura inviolata uteri* ex SENSU PATRUM quidem adstruitur, sed ad DOGMA CATHOLICUM, publice & solenniter in

c) IPSI JUDAEI hanc Prophetiam de Messia ex Virgine nascituro intellexerunt.

d) S. Matthaeus, interpres authenticus sacrae Scripturae, hanc Prophetiam, Conceptionem, & Partum Messiae DESIGNASSE, & in eo penitus COMPLEAM fuisse restatur Capite I. 23.

e) Haec probatio lucem a PRIORE ACCIPIT, ergo illi SUBJUNGENDA; & interpretatione authentica S. Matthaei CONFIRMATUR; ergo factum in novo testamento allatum veluti clavis est ad sensum prophetiae aperiendum.

2) Verbum Crnem assumpsit ex Maria, quae in partu Virgo permansit.

a) Prophetia Isaiae VII. 14. CHRISTI conceptionem; & partum exprimit. (praec.)

b) Jam vero sicut haec prophetia ostendit Virginitatem concipientis: VIRGO CONCIPIET, ita pari cum certitudine probat Virginitatem parientis, ET PARIET.

c) Unde patet, quanti intersit SENSUM HUIUS PROPHETIAE PROBE DETERMINARE. Hic enim textus non solum a S. Matthaeo ad praesens dogma comprobandum ADPLICATUS, sed & a tota Ecclesia solenni interpretatione veluti CONSECRATUS est.

d) *Clausura inviolata* uteri EX SENSU PATRUM quidem adstruitur, sed ad DOGMA CATHOLICUM, publice & solenniter in

Symbolis fidei, & Conciliis adfertur, non æque pertinet.

3) *Virgo Maria etiam post partum Jesu Christi Virgo semper permansit.*

a) CRITERIUM proprium hujus doctrinæ est TRADITIO genuina, ANTIQUITATE, & NUMERO testium mediatorum CERTA.

b) FUNDAMENTA LEVIA sententiæ oppositæ.

I. Hæc argumentatio : *Christus conceptus est a Virgine, antequam hæc cum Josepho conveniret; ergo postea convenit, ridicula est, & similis huic :*

Antequam operam dedit Philosophiæ, ad Theologiam transit; ergo postea Philosophiæ studuit.

Antequam matrimonium iniit, morte sublectus est; ergo postea iniit.

II. Christus vere est PRIMOGENITUS, etsi sit UNIGENITUS B. V. Dein Evangelista Christum primogenitum vocat, ut ostenderet, eum in templo consecrandum vi legis Num. VIII. 15.

III. Proximi consanguinei in Scripturis passim FRATRES audiunt. Ergo tales fratres etiam Christus Unigenitus habere potuit.

4) B. V. vere & est, & dici potest, & dici debet DEI pars.

a) ARGU-

Symbolis fidei, & Conciliis adsertum, non aequè pertinet.

3) *Virgo Maria etiam post partum Jesu Christi Virgo semper permansit.*

a) CRITERIUM proprium hujus doctrinae est TRADITIO genuina, ANTIQUITATE, & NUMERO testium mediatorum CERTA.

b) FUNDAMENTA LEVIA sententiae

oppositae.

I. Haec argumentatio : *Christus conceptus est a Virgine , antequam haec cum Josepho conveniret ; ergo postea convenit, ridicula est, & similis huic :*

Antequam operam dedit Philosophiae , ad Theologiam transiit; ergo postea Philosophiae studuit.

Antequam matrimonium iniit, morte sublatus est; ergo postea iniit.

II. Christus vere est PRIMOGENITUS, etsi sit UNIGENITUS B. V. Dein Evangelista Christum primogenitum vocat , ut ostenderet, eum in templo consecrandum vi legis Num. VIII. 15.

III. Proximi consanguinei in Scripturis passim FRATRES audiunt. Ergo tales fratres etiam Christus Unigenitus habere potuit.

4) B. V. vere & est , & dici potest , & dici debet DEIpara.

a) ARGUMENTA ex S. Literis.

I. Luc. I. 35. *Quod ex te nascetur, vocabitur Filius DEI.*

Ergo Filius DEI ex Maria natus est.

Ergo Maria est Mater Filii DEI.

Ergo Maria est Mater DEI.

II. Matth. I. 16. *De qua natus est Jesus.*

Sed Jesus est Filius DEI, & verus DEUS:

Ergo de Maria natus est verus DEUS.

b) RESPENSIO solida ad argumenta Nestorii.

I. *Maria genuit Christum secundum humanitatem*; sed Christus & homo & DEUS est. Ergo sicut Christus potest dici MORTALIS, quia homo; ita & Maria potest dici Mater DEI, quia homo a Matre genitus simul est DEUS.

II. Maria genuit CHRISTUM, etsi divinitatem non genuerit; sicut quælibet Mater generat HOMINEM, etsi animam non generet.

III. Maria, etsi FILIO DEI non est consubstantialis, CHRISTO tamen, qui est simul FILIUS DEI, CONSUBSTANTIALIS vere est secundum naturam humanam.

IV. Maria, etsi non sit principium DEI, tamen vere est principium DEI INCARNATI.

V. Unde & PRIOR est Deo incarnato secundam naturam humanam, secundum quam & Mater est.

a) ARGUMENTA ex S. Literis.

I. Luc. I. 35. *Quod ex te nascetur, vocabitur Filius DEI.*

Ergo Filius DEI ex Maria natus est.

Ergo Maria est Mater Filii DEI,

Ergo Maria est Mater DEI.

II. Matth. I. 16. *De qua natus est Jesus.*

Sed Jesus est Filius DEI, & verus DEUS:

Ergo de Maria natus est verus DEUS.

b) RESPONSIO solida ad argumenta Nestorii.

I. *Maria genuit Christum secundum humanitatem*; sed Christus & homo & DEUS est.

Ergo sicut Christus potest dici MORTALIS,

quia homo; ita & Maria potest dici Mater

DEI, quia homo a Matre genitus simul est

DEUS.

II. Maria genuit CHRISTUM, etsi divinitatem non genuerit; sicut quaelibet Mater generat HOMINEM, etsi animam non generet.

III. Maria, etsi FILIO DEI non est consubstantialis, CHRISTO tamen, qui est simul FILIUS DEI, CONSUBSTANTIALIS vere est secundum naturam humanam.

IV. Maria, etsi non sit principium DEI, tamen vere est principium DEI INCARNATI.

V. Unde & PRIOR est Deo incarnato secundam naturam humanam, secundum quam & Mater est.

° Interim voces postremæ, CONSUBSTANTIALIS, PRINCIPIUM, PRIOR, etsi VERISSIMÆ, tamen ABUSUI valde sunt obnoxie, & idcirco Ecclesiæ USU non consecrantur.

VI. Licet Maria vere sit Mater Filii DEI, non tamen Mater PATRIS DEI, vel SPIRITUS SANCTI dici potest; sicut nec Pater, nec Spiritus Sanctus INCARNATUS est. Maria enim PERSONAM, quæ DEUS est, genuit, non secundum NATURAM DIVINAM, sed humanam.

VII. Maria ideo est MATER DEI,

a) quia & MATERIAM corporis, & OMNEM EAM ACTIONEM exhibuit, quam alie matres meris hominibus generandis exhibent, & Spiritus Sanctus solam Viri actionem supplevit;

b) quia in eodem momento, quo materiam de suo præbuit, & ANIMA Christi creata, & unio VERBI facta est:

c) quia denique ALIMENTA in utero ministravit foetui,

eum CALORE NATIVO fovit,
ac in LUCEM FOETUM JAM maturum effudit.

5) DOGMATA ad generationem Christi spectantia sunt sequentia.

a) Verbum ex Maria Matre VERAM CARNEM assumpsit,

b) a

* Interim voces postremae, CONSUBSTANTIALIS , PRINCIPIUM , PRIOR , etsi VERISSIMAE , tamen ABUSUI valde sunt obnoxiae, & idcirco Ecclesiae USU non consecrantur.

VI. Licet Maria vere sit Mater Filii DEI, non tamen Mater PATRIS DEI, vel SPIRITUS SANCTI dici potest; sicut nec Pater, nec Spiritus Sanctus INCARNATUS est. Maria enim PERSONAM, quae DEUS est , genuit , non secundum NATURAM DIVINAM , sed humanam.

VII. Maria ideo est MATER DEI,

a) quia & MATERIAM corporis, &

OMNEM EAM ACTIONEM exhibuit , quam aliae matres meris hominibus generandis exhibent, & Spiritus Sanctus solam Viri actionem supplevit;

b) quia in eodem momento , quo materiam de suo praebuit , & ANIMA Christi creata , & unio VERBI facta est:

c) quia denique ALIMENTA in utero ministravit foetui,

eum CALORE NATIVO fovit, ac in LUCEM FOETUM JAM maturum effudit.

5) DOGMATA ad generationem Christi spectantia sunt sequentia.

a) Verbum ex Maria Matre VERAM CARNEM assumpsit,

b) a VIRGINE absque viri opera conceptam,

c) a VIRGINE generatam, quæ DEI MATER est.

d) Maria post partum VIRGO PERMANSIT.

ART. IV.

*Negotium humanæ salutis a DEO-
Homine administratum.*

§. 131.

1. *Finis Incarnationis Verbi fuit salus maxima, ope meritorum moralium acquirenda.*

1) Omnium primo Incarnationis fines investigandi sunt. NEGOTIUM enim non est nisi summa actionum: quæ instar totidem mediorum ad certum denique finem collimant. Jam vero ratio mediorum non nisi ex fine prius perspecto intelligi potest.

2) FINIS INCARNATIONIS fuit salus hominum peccato perditorum.

a) Luc. XIX. 10. *Venit Filius hominis, saluum facere, quod perierat.* I. Tim. I. 25. *Christus Jesus venit in hunc mundum, peccatores salvos facere.* Uterque textus TRIA probat.

I. ADVENTUM Christi. *Venit filius hominis.*

II. FI-

conceptam, b) a VIRGINE absque viri opera

c) a VIRGINE generatam , quae
DEI MATER est.

d) Maria post partum VIRGO PER-

■

ART. IV.

*Negotium humanae salutis a DEO-
Homine administratum.*

§. 131.

I. *Finis Incarnationis Verbi fuit salus maxi-
ma, ope meritorum moralium acquirenda.*

1) *Omnium primo Incarnationis fines in-
vestigandi sunt.* NEGOTIUM enim non est ni-
si summa actionum : quae instar totidem me-
diorum ad certum denique finem collimant.
Jam vero ratio mediorum non nisi ex fine prius
perspecto intelligi potest.

2) FINIS INCARNATIONIS fuit salus ho-
minum peccato perditorum.

a) Luc. XIX. 10. *Venit Filius ho-
minis ,salvum facere, quod perierat.* I. Tim. I.

25. *Christus Jesus venit in hunc mundum, pec-
catores salvos facere.* Uterque textus TRIA

probat.

I. ADVENTUM Christi. *Venit filius ho-
minis.*

II. FINEM *Adventus* fuisse SALUTEM hominum, *salvum facere*,

III. Et quidem salutem PECCATORUM, *quod perierat*, hoc est, salutem meritis propriis consequendam.

b) Hic Incarnationis finis, cum nimis compositus, in FINES PARTIALES resolvi poterit.

3) ANALYSIS FINIS, cujus causa Christus in mundum venit.

A. *Finis Incarnationis fuit homines a peccato originali liberare, & a peccato actuali.*

a) Filius DEI venit ad assicurandam nostram salutem (n. 2.), cum FINEM GENERALEM.

b) Salus, per merita moralia acquirenda, assicurari nequit, nisi IMPEDIMENTA SALUTIS tollantur.

c) Impedimentum salutis est peccatum ORIGINALE, & ACTUALE, illud negativum, hoc positivum. Utrumque importat DEFECTUM MEDII A FINE ULTIMO, a salute nostra, a beatitudine per meritum consequenda.

d) Hunc utrumque finem indicant sacrae Literae.

I. Rom. V. 10. *Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem, ita & per unius Justitiam in omnes homines in justificatione*

II. FINEM *Adventus* fuisse SALUTEM hominum, *salvum facere* ,

III. Et quidem salutem PECCATORUM, *quod perierat*, hoc est, salutem meritis propriis consequendam.

b) Hic Incarnationis finis , ceu nimis compositus , in FINES PARTIALES resolvi poterit.

3) ANALYSIS FINIS , cujus caussa Christus in mundum venit.

A. *Finis Incarnationis fuit homines a peccato originali liberare , & a peccato actuali.*

a) Filius DEI venit ad assecurandam nostram salutem (n. 2.) , ceu FINEM

GENERALEM.

b) Salus , per merita moralia acquirenda, assecurari nequit, nisi IMPEDIMENTA SALUTIS tollantur.

c) Impedimentum salutis est peccatum ORIGINALE, & ACTUALE , illud negativum , hoc positivum. Utrumque importat DEFECTUM MEDII A FINE ULTIMO , a salute nostra , a beatitudine per meritum consequenda.

d) Hunc utrumque finem indicant sacrae Literae.

I. Rom. V. 10. *Sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem , ita & per unius Justitiam in omnes homines in iustifi-*

caſionem. DELICTUM unius, OMNES ad finem ultimum ineptos faciens, eſt PECCATUM ADAMI; JUSTITIA unius, omnibus medium completum reſtituens, eſt DESTRUCTIO PECCATI ORIGINALIS.

II. Matth. IX. Chriſtus ipſe publice proficitur: *non eſt opus valentibus medico -- non veni vocare juſtos, ſed peccatores.*

PECCATORES opponit JUSTIS; ergo de ACTUALI peccato loquitur: vi enim originis nullus homo per ſe JUSTUS dici poteſt, cum omnes defectu naturæ laboremus. Dein OCCASIO locutionis fuit converſatio cum actualibus peccatoribus, publicanis &c. . . Denique CONTEXTUS probat, hoc Chriſti dictum RESPONSIONEM eſſe ad querelas Pharifæorum, Chriſti cum peccatoribus familiaritatem culpantium.

e) Hic uterque finis æque PRIMARIUS eſt. Uterque enim importat ſublationem neceſſariam IMPEDIMENTI ſalutis noſtræ, quæ ceu finis ultimus, perdurante tali impedimento, effectui dari nequit.

B. *Finis Incarnationis itaque fuit reſtituere nobis gratiam ſanctificantem, & peccatoribus perſonalibus procurare media ſufficientia ad juſtitiam univerſalem recuperandam, & perfectam peccatorum actualium remiſſionem obtinendam.*

cationem. DELICTUM unius , OMNES ad finem ultimum ineptos faciens , est PECCATUM ADAMI; JUSTITIA UNIUS , omnibus medium completum restituens, est DESTRUCTIO PECCATI ORIGINALIS.

II. Matth. IX. Christus ipse publice profitetur: *non est opus valentibus medico — non veni vocare justos , sed peccatores.*

PECCATORES opponit JUSTIS; ergo de ACTUALI peccato loquitur : vi enim originis nullus homo per se JUSTUS dici potest , cum omnes defectu naturae laboremus. Dein OCCASIO locutionis fuit conversatio cum actualibus peccatoribus , publicanis &c. . . Denique CONTEXTUS probat , hoc Christi dictum RESPONSIONEM esse ad querelas Pharisaeorum, Christi cum peccatoribus familiaritatem culpantium.

e) Hic uterque finis aequè PRIMARIUS est. Uterque enim importat sublationem necessariam IMPEDIMENTI salutis nostrae, quae ceu finis ultimus , perdurante tali impedimento , effectui dari nequit.

B. *Finis Incarnationis itaque fuit restituere nobis gratiam sanctificantem , & peccatoribus personalibus procurare media sufficientia ad justitiam universalem recuperandam, & perfectam peccatorum actualium remissionem obtinendam.*

a) *Voluit enim nos liberare a peccato originali.* Atqui

I. Hic totius naturæ defectus tolli nequit, nisi STATUS MEDII COMPLETI ad finem ultimum restituatur.

II. Status Medii completi importat GRATIAM SANCTIFICANTEM,

III. Quæ peccato originali AMISSA fuit.

b) *Voluit nos liberare a peccatis actualibus.* Jam vero peccata actualia juxta sapientiæ divinæ regulas non tolluntur, nisi PER MEDIA SUFFICIENTIA,

I. Quæis tum JUSTITIÆ UNIVERSALIS, peccato destructæ donum restitui,

II. Tum perfecta peccati REMISSIO obtineri possit.

c) *Ad hos omnes fines consequendos Incarnatio Verbi est optimum medium.*

I. SAPIENTIA enim infinita non solum fines optimos, sed & media optima suggerit.

II. BENEFICIUM INCARNATIONIS omnia nobis dona secum attulit: qui enim proprio filio suo non pepercit, quomodo non etiam cum illo omnia nobis donavit? Rom. VIII. 31.

III. Supponit PERFECTISSIMAM ADPLICATIONEM divinæ sapientiæ,

benevolentæ,

omnipotentæ; sine quibus

perfectionibus Unjo Filii DEI ne quidem concipi potest.

a) *Voluit enim nos liberare a peccato originali. Atqui*

I. Hic totius naturae defectus tolli nequit, nisi STATUS MEDII COMPLETI ad finem ultimum restituatur.

II. Status Medii completi importat GRATIAM SANCTIFICANTEM ,

III. Quae peccato originali AMISSA fuit.

b) *Voluit nos liberare a peccatis*

actualibus. Jam vero peccata actualia juxta sapientiae divinae regulas non tolluntur, nisi PER MEDIA SUFFICIENTIA,

I. Queis tum JUSTITIAE UNIVERSALIS, peccato destructae donum restitui,

II. Tum perfecta peccati REMISSIO obtineri possit.

c) *Ad hos omnes fines consequendos*

Incarnatio Verbi est optimum medium.

I. SAPIENTIA enim infinita non solum fines optimos , sed & media optima suggerit.

II. BENEFICIUM INCARNATIONIS omnia nobis dona secum attulit: *qui enim proprio filio suo non pepercit, quomodo non etiam cum*

illo omnia nobis donavit ? Rom. VIII. 31.

III. Supponit PERFECTISSIMAM APPLICATIONEM divinae sapientiae , benevolentiae, omnipotentiae; sine quibus perfectionibus Unio Filii DEI ne quidem concipi potest.

o Juvat tamen finem hujus unionis amplius determinare, ut NOTIO RESTAURATORIS nostræ salutis fecundior evadat.

C. *Finis Incarnationis Verbi non fuit, PLENAM justitiæ originalis, primis parentibus concessæ, integritatem nobis restituere.* Si enim DEUS hunc finem, a solo suo arbitrio dependentem, sibi præstituisset, certe obtinuisset; jam vero domestica cujusvis experientia testatur, hunc finem actu non EXISTERE; ergo INTENTUS nunquam fuit.

a) *Si plena justitiæ originalis integritas ad majorem hominum salutem conducere prævisa fuisset; certe nobis restituta fuisset.* BENEVOLENTIA enim infinita adplicat omnia media, quæ SAPIENTIA ad maximam salutem utilia esse dicitur.

b) *Cum ergo plena originalis justitiæ integritas reparata non sit, hujus indebiti favoris subtractio efficax maximæ beatitudinis medium esse prævisa fuit.*

o Hæc tota argumentatio juxta regulas Logicæ accuratissima est. Si enim quiscunque effectus a solo DEI dominio pendeat, vera est hæc propositio:

Effectus non existit; ergo a DEO efficaciter intentus non est.

Porro æque vera est hæc:

Hic effectus, alias bonus, non existit; ergo ejus non existentia ad finem ultimum magis

* Juvat tamen finem hujus unionis amplius determinare, ut NOTIO RESTAURATORIS nostrae salutis faecundior evadat.

C. Finis Incarnationis Verbi non fuit,

PLENAM justitiae originalis, primis parentibus

concessae, integritatem nobis restituere. Si enim

DEUS hunc finem, a solo suo arbitrio dependen-

tem, sibi praestituisset, certe obtinuisset; jam

vero domestica cujusvis experientia testatur,

hunc finem actu non EXISTERE; ergo INTEN-

TUS nunquam fuit.

a) *Si plena justitiae originalis inte-*

gritas ad majorem hominum salutem conducere

praevisa fuisset; certe nobis restituta fuisset.

BENEVOLENTIA enim infinita adplicat omnia

media, quae SAPIENTIA ad maximam salutem

utilia esse dictat.

b) *Cum ergo plena originalis justi-*

tiae integritas reparata non sit, hujus indebiti

favoris subtractio efficax maximae beatitudinis

medium esse praevisa fuit.

* Haec tota argumentatio juxta regulas Lo-

gices accuratissima est. Si enim quiscunque

effectus a solo DEI dominio pendeat, vera est

haec propositio:

Effectus non existit; ergo a DEO effica-

citer intentus non est.

Porro aequae vera est haec:

Hic effectus, alias bonus, non existit;

ergo ejus non existentia ad finem ultimum magis

conducit, quam existentia. Existentia enim, & non existentia effectus finiti a DEI dominio pendet. Jam vero hoc dominium nunquam se exerit, nisi salva *sapientia,*

sanctitate,

benevolentia.

Unde si existentia effectus est aptior ad finem ultimum, ejus aptitudinem uti sapientia dicitur, ita sanctitas, & benevolentia se ipsam nunquam limitans, statim applicat.

c) Idcirco ALIQUAM INFIRMITATEM Filius DEI nobis reliquit, ut superbiam beatitudini maximæ per se tam infestæ, REMEDIUM in promptu esset, & DEBELLATIONE infirmitatis, luctaque perpetua salus communis maxima promoveatur. Hoc divinæ sapientie consilium Apostolus II. Cor. XIII. graphice exprimit.

D. *Finis itaque Incarnationis non fuit, TOLLERE omnem ignorantiam naturalem, AU- FERRE naturalem concupiscentiæ fomitem, sed utrique potens remedium procurare.* Nam

a) IGNORANTIÆ NOSTRÆ ut succurreret, LOCO primæ Religionis notitiæ primis parentibus concessæ,

I. GRATIAM EXTERNÆ REVELATIONIS suscipiendo munus DOCTORIS in propria persona, EXPLICANDO Religionem tum naturalem tum supernaturalem, nobis applicavit,

conducit, quam existentia. Existentia enim, & non existentia effectus finiti a DEI dominio pendet. Jam vero hoc dominium nunquam se exerit, nisi salva *sapientia,*

sanctitate,

benevolentia.

Unde si existentia effectus est aptior ad finem ultimum, ejus aptitudinem uti sapientia dictat, ita sanctitas, & benevolentia se ipsam nunquam limitans, statim adplicat.

c) Idcirco ALIQUAM INFIRMITATEM Filius DEI nobis reliquit, ut superbiae, beatitudini maximae per se tam infestae, REMEDIUM in promptu esset, & DEBELLATIONE infirmitatis, luctaque perpetua salus communis maxima promoveatur. Hoc divinae sapientia consilium Apostolus II. Cor. XIII. graphice exprimit.

D. *Finit itaque Incarnationis non fuit, TOLLERE omnem ignorantiam naturalem, AU-FERRE naturalem concupiscentiae fomitem, sed utrique potens remedium procurare.* Nam

a) IGNORANTIAE NOSTRAE ut succurreret, LOCO primaevae Religionis notitiae, primis parentibus concessae,

I. GRATIAM EXTERNAE REVELATIONIS, *suscipiendo munus DOCTORIS in propria persona, EXPLICANDO Religionem tum naturalem, tum supernaturalem, nobis adplicavit,*

II. In Societate sua visibili, abiturus in cœlum, reliquit perpetuum Magisterium falli necium, eeu aptissimum remedium, quo **MODESTIAM IN SENSIS PROPRIIS** conservaret, & **RELIGIONIS VERÆ GENERALE CRITERIUM** constitueret.

III. *Quin virilem agendi prudentiam, & clarorum rerum utilium internam notitiam, primævo statui propriam, denuo nobis procuraret.*

Primum ex Demonstratione Evangelica, alterum ex Demonstratione Catholica, tertium ex Experientia domestica certum est.

b) Pariter, cum concupiscentia sit **PARS PECCATI ORIGINALIS**, quamdiu ejus vincendæ remedio destituimur; Christus vero a peccato originali nos liberare voluit, nec tamen ipsam concupiscentiam sustulit: ejus vincendæ potentissimum nobis remedium procuravit, nempe **EXEMPLUM** eminentissimum vitæ suæ theandricæ, universorum hominum conditioni omnino sufficiens.

I. Exemplo hoc suo promeruit **GRATIAM SANCTIFICANTEM**, & **GRATIAS MEDICINALES** actuales, conseruandæ nostræ infirmitati, tum ex peccato originali, tum ex peccatis actualibus contractæ sufficientissimas.

o Sicut, quæ (lit. præc.) memorata sunt, ad dignitatem **DOCTORIS**, ita quæ (lit. præf.) adducta sunt, ad **EXEMPLI** tum excellentiam, tum meritum pertinent. Sed pergamus exhibere

II. In Societate sua visibili, abiturus in coelum, reliquit perpetuum Magisterium falli nescium, ceu aptissimum remedium, quo **MODESTIAM IN SENSIS PROPRIIS** conservaret, & **RELIGIONIS VERAЕ GENERALE CRITERIUM** constitueret.

III. *Quin virilem agendi prudentiam, & claram rerum utilium internam notitiam, primaevo statui propriam, denuo nobis procuraret.*

Primum ex Demonstratione Evangelica, alterum ex Demonstratione Catholica, tertium ex Experientia domestica certum est.

b) Pariter, cum concupiscentia sit **PARS PECCATI ORIGINALIS**, quamdiu ejus vincendae remedio destituimur; Christus vero a peccato originali nos liberare voluit, nec tamen ipsam concupiscentiam sustulit: ejus vincendae potentissimum nobis remedium procuravit, nempe **EXEMPLUM** eminentissimum vitae suae theandricae, universorum hominum conditioni omnino sufficiens.

I. Exemplo hoc suo promeruit **GRATIAM SANCTIFICANTEM**, & **GRATIAS MEDICINALES** actuales, consanandae nostrae infirmitati, tum ex peccato originali, tum ex peccatis actualibus contractae sufficientissimas.

* Sicut, quae (lit. praec.) memorata sunt, ad dignitatem **DOCTORIS**, ita quae (lit. praes.) adducta sunt, ad **EXEMPLI** tum excellentiam, tum meritum pertinent. Sed pergamus exhi-

bere veluti in Schemate, quæ ulterius hic evol-
venda erunt.

II. Nec meritum, nec Exemplum sine LIBERTATE INDIFFERENTIÆ concipi potest. Qui enim non potest non optime agere, eundem imitari DESPERAMUS, nec ad imitandum MOVEMUR, nec PRETIUM MORALE actionibus illius tribuimus.

III. RATIO EXEMPLI in Christo PERFECTISSIMA, simul & statui præsecuti naturæ humanæ maxime ACCOMMODATA fuit. Cum ergo in hac vita omnes, etiam JUSTI, malis physicis obnoxii simus, TOLERANTIÆ sane *heroicæ exemplum* nobis præbet DEUS-Homo, non solum naturalibus MISERIIS subiectus, sed etiam ODII, & contumeliis veluti meta positus, & in eisdem cum summa æquanimitate usque ad mortem CONSTANS.

IV. Eadem malorum tolerantia est, qua NOBIS EXEMPLUM, & PATRI SACRIFICIUM infirmitati valoris obtulit

TUM LATREVTICUM, ad honorationem præ-
tiosam divini Domini,

TUM IMPETRATORIUM earum gratiarum,
quæ AD EXEMPLUM IMITANDUM necessarie
nobis sunt.

° Ecce in Idea Restauratoris humanæ salutis confurgit nova & excellentissima nota; non DOCTORIS solum,
non EXEMPLI solum,
sed & SACERDOTIS.

bere veluti in Schemate, quae ulterius hic evol-
venda erunt.

II. Nec meritum, nec Exemplum sine LI-
BERTATE INDIFFERENTIAE concipi potest.
Qui enim non potest non optime agere, eun-
dem imitari DESPERAMUS, nec ad imitandum
MOVEMUR, nec PRETIUM MORALE actioni-
bus illius tribuimus.

III. RATIO EXEMPLI in Christo PERFE-
CTISSIMA, simul & statui praesenti naturae hu-
manae maxime ACCOMMODATA fuit. Cum ergo
in hac vita omnes, etiam JUSTI, malis physicis
obnoxii simus, TOLERANTIAE sane *heroicae*
exemplum nobis praebet DEUS- Homo, non
solum naturalibus MISERIIS subjectus, sed
etiam ODIIS, & contumeliis veluti meta positus,
& in eisdem cum summa aequanimitate usque
ad mortem CONSTANS.

IV. Eadem malorum tolerantia est, qua NO-
BIS EXEMPLUM, & PATRI SACRIFICIUM infi-
niti valoris obtulit
TUM LATREVITICUM, ad honorationem pra-
cticam divini Domini,
TUM IMPETRATORIUM earum gratiarum,
quae AD ECEMPLUM IMITANDUM necessariae
nobis sunt.

* Ecce in Idea Restauratoris humanae sa-
lutis confurgit nova & excellentissima nota;
non DOCTORIS solum,
non EXEMPLI solum,
sed & SACERDOTIS.

V. Porro mala hujus vitæ etiam ut POENAE PATERNAE peccatoribus imittuntur, tum ut pœnitentiæ offeratur occasio, tum ut necessitas ostendatur. His ut Christus SPECIALE EXEMPLUM DARET, cum ipse uti nec peccati, sic nec pœnæ capax esset, omnia hujus vitæ mala licet innocentissimus cum summa voluntatis rectitudine pertulit; & hac tolerantia TUM PECCATORIBUS EXEMPLUM dedit pœnas paternas demisse ferendi, TUM GRATIAS PERFECTÆ POENITENTIÆ, TUM GRATIAS PERFECTÆ REMISSIONIS a Patre promeruit, & PRETIO CONDIGNO promeruit, Itaque OMNES HOMINES A PECCATIS REDEMIT, & VERE PRO PECCATIS NOSTRIS UNIVERSIS SATISFECIT.

VI. Unde eadem malorum omnium tolerantia
Justis, & peccatoribus EXEMPLUM dedit,
Patri divino SACRIFICIUM obtulit,
Omnes homines a PECCATIS redemit, &
pro eis satisfecit.

◦ Singulæ hæ notæ porro ACCURATE demonstrandæ erunt, & SEORSIM evolvendæ. Hic tamen sine demonstratione completa SIMUL conjungendæ fuere,
ut RESTAURATORIS NOSTRÆ salutis idea completa sisteretur,
ut REDEMPTIONIS MAJESTAS velut sub uno intuitu exhiberetur,

V. Porro mala hujus vitae etiam ut POENAE PATERNAE peccatoribus imittuntur, tum ut poenitentiae offeratur occasio, tum ut necessitas ostendatur. His ut Christus SPECIALE EXEMPLUM DARET, cum ipse uti uec peccati, sic nec poenae capax esset, omnia hujus vitae mala licet innocentissimus cum summa voluntatis rectitudine pertulit; & hac tolerantia TUM PECCATORIBUS EXEMPLUM dedit poenas paternas demisse ferendi, TUM GRATIAS PERFECTAE POENITENTIAE, TUM GRATIAS PERFECTAE REMISSIONIS a Patre promeruit, & PRETIO CONDIGNO promeruit, Itaque OMNES HOMINES A PECCATIS REDEMIT, & VERE PRO PECCATIS NOSTRIS UNIVERSIS SATISFECIT.

VI. Unde eadem malorum omnium tolerantia

Justis, & peccatoribus EXEMPLUM dedit, Patri divino SACRIFICIUM obtulit, Omnes homines a PECCATIS redemit, & pro eis satisfecit.

* Singulae hae notae porro ACCURATE demonstrandae erunt, & SEORSIM evolvendae. Hic tamen sine demonstratione completa SIMUL conjungendae fuere, ut RESTAURATORIS NOSTRAE salutis idea completa sisteretur, ut REDEMPTIONIS MAJESTAS velut sub uno intuitu exhiberetur,

ut denique FINIS INCARNATIONIS ADÆQUATUS intelligi, plenaque in luce collocari posset. Itaque

4) Postquam FINIUM ANALYSIN adornavimus, FINIS INCARNATIONIS ADÆQUATUS veluti per SYNTHESIN recta methodo facile exhibetur.

CHRISTUS JESUS IN MUNDUM HUNG ADVENIT,

a) ut IGNORANTIAM, ceu primum peccati originalis effectum, tolleret; ideo MUNUS DOCTORIS suscepit,

b) ut naturam humanam ab infirmitate ex CONCUPISCENTIA orta repararet; ideo EXEMPLO vitæ suæ theandricæ nobis gratias necessarias, sanctificantem, & actuales, vere promeruit, queis concupiscentiæ rebellionem vincamus. Porro

c) ut peccatores, actuales etiam, a peccatis REDIMERET, & Deo Patri plene pro eis SATISFACERET; ideo SACERDOTIS, ET REDEMPTORIS munus suscepit,

§. 132.

II. *Doct̄oris publici universalis munus in s̄c̄s terris degens gessit, & implevit Christus Jesus.*

I) VOCATIO AD OFFICIUM DOCTORIS UNIVERSALIS,

a) PA*

ut denique FINIS INCARNATIONIS ADAEQUATUS intelligi, plenaque in luce collocari posset. Itaque

4) Postquam FINIUM ANALYSIN adornavimus, FINIS INCARNATIONIS ADAEQUATUS veluti per SYNTHESIN recta methodo facile exhibetur.

CHRISTUS JESUS IN MUNDUM HUNC ADVENIT,

a) ut IGNORANTIAM, ceu primum peccati originalis effectum, tolleret; ideo MUNUS DOCTORIS suscepit,

b) ut naturam humanam ab infirmitate ex CONCUPISCENTIA orta repararet; ideo EXEMPLO vitae suae theandricae nobis gratias necessarias, sanctificantem & actuales, vere promeruit, quibus concupiscentiae rebellionem vincamus. Porro

c) ut peccatores, actuales etiam, a peccatis REDIMERET, & Deo Patri plene pro eis SATISFACERET; ideo SACERDOTIS, ET REDEMPTORIS munus suscepit,

§. 132.

II. Doctoris publici universalis munus in his terris degens gessit, & implevit Christus Jesus.

1) VOCATIO AD OFFICIUM DOCTORIS UNIVERSALIS,

a) PATER DIVINUS Christum anno trigesimo ætatis suæ solenniter ad hoc munus INAUGURAVIT. Luc. III. 23. ubi

I. FILIUS DILECTUS ALTISSIMI declaratus publice, & mundo annuntiatus est,

II. & SPIRITUS SANCTUS in specie columbæ super eum descendit.

b) Ipse Christus hoc docendi munus, postquam 40. dierum Jejunio ad id se præparavit, AUSPICATUS EST. Luc. IV. 16.

c) Divinus Pater testimonium, primitus Christo datum, in monte Tabor CONFIRMAVIT denuo, addita exhortatione: IPSUM AUDITE. Math. XVII. 5.

2) AUCTORITAS DOCTORIS.

a) Christus constanter protestatus est. Joan. VII. 16., *Doctrinam suam non esse suam, sed ejus, qui se misit.*

b) Doctrinam, & missionem mirabilis passim CONFIRMAT, Joan. X. 25., & ad hæc ipsa miracula provocat.

c) Ubique professus est, se esse illum MESSIAM divinitus Judæorum Patribus promissum. Luc. VII. 19.

d) Etiam coram Judice solenniter interrogatus de officio, quod gereret, Joan. XVIII. 37. MAGISTERII SUI AUCTORITATEM a fine sui adventus repetit: *Ego in hoc natus sum, ut testimonium perhibeam veritati.*

a) PATER DIVINUS Christum anno trigesimo aetatis suae solenniter ad hoc munus INAUGURAVIT. Luc. III. 22. ubi

I. FILIUS DILECTUS ALTISSIMI declaratus publice , & mundo annuntiatus est,

II. & SPIRITUS SANCTUS in specie columbae super eum descendit.

b) Ipse Christus hoc docendi munus, postquam 40. dierum Jejunio ad id se praeparavit, AUSPICATUS EST. Luc. IV. 16.

c) Divinus Pater testimonium, primitus Christo datum, in monte Tabor CONFIRMAVIT denuo, addita exhortatione: IPSUM AUDITE. Math. XVII. 5.

2) AUCTORITAS DOCTORIS.

a) Christus constanter protestatus est. Joan. VII. 16., *Doctrinam suam non esse suam, sed ejus, qui se misit.*

b) Doctrinam, & missionem miraculis passim CONFIRMAT, Joan. X. 25., & ad haec ipsa miracula provocat.

c) Ubique professus est, se esse illum MESSIAM divinitus Judaeorum Patribus Promissum. Luc. VII. 19.

d) Etiam coram Judice solenniter interrogatus de officio, quod gereret, Joan. XVIII. 37. MAGISTERII SUI AUCTORITATEM a fine sui adventus repetit: *Ego in hoc natus sum, ut testimonium perhibeam veritati.*

3) *Transmissio hujus officii, ejusque perpetuitas.*

a) Apostolos, seu Doctores publicos DELEGAVIT ad Evangelium suum predicandum, Matth. ult. 19.

b) Eisque suam, & sancti Spiritus ASSISTENTIAM PERENNEM promisit: *ego vobiscum ero usque ad consummationem seculi.*

c) Huic officio ut pares essent, non solum perpetuos vitae suae comites, miraculorum testes, ac sermonum auditores esse voluit, sed & privatim,

I. tum E RE NATA parabolas explicans,

II. tum DESTINATA OPERA in cena ultima. Joan. XIII. 33.

III. tum denique post RESURRECTIONEM per quadraginta dies, Act. I. 3. de regno suo instruxit,

IV. & denique Act. II. 2. die Pentecostis DIVINO SPIRITU super eos descendente adversus omne erroris, vel oblivionis periculum praemunivit.

4) ARGUMENTUM doctrinae Christi erat

a) tum RELIGIO NATURALIS,

b) tum nova SUPERNATURALIS, utraque prorsus excellentissima,

c) & SOLA Religio: publice enim professus est, regnum suum non esse de hoc mundo.

5) *duo*

3) *Transmissio hujus officii, ejusque perpetuitas.*

a) Apostolos, ceu Doctores publicos DELEGAVIT ad Evangelium suum praedicandum, Matth. alt. 19,

b) Eisque suam, & sancti Spiritus ASSISTENTIAM PERENNEM promisit: *ego vobiscum ero usque ad consummationem seculi.*

c) Huic officio ut pares essent, non solum perpetuos vitae suae comites, miraculorum testes, ac sermonum auditores esse voluit, sed & privatim,

I. tum ERE NATA parabolis explicans,

II. tum DESTINATA OPERA in coena ultima. Joan. XIII. 33.

III. tum denique post RESURRECTIONEM per quadraginta dies, Act. I. 3. de regno suo instruxit,

IV. & denique Aft. II. 2. die Pentecostis DIVINO SPIRITU super eos descendente adversus omne erroris, vel oblivionis periculum praemunivit.

4) ARGUMENTUM doctrinae Christi erat

a) tum RELIGIO NATURALIS,

b) tum nova SUPERNATURALIS, utraque prorsus excellentissima,

c) & SOLA Religio : publice enim professus est, regnum suum non esse de hoc mundo.

5) DUO CAPITA MAXIME PATHETICA, in quibus non solum potestatem divini MAGISTERII, sed & sacram potestatem divinæ LEGISLATIONIS exercuit.

a) In APOSTOLIS JUDICES PERPETUOS INSTITUIT, qui post prævium examen de sinceritate pœnitentiæ, divinæ auctoritatis suffragio muniti, peccata rite pœnitentibus DEI nomine vere remittunt.

b) MODUM CULTUS DEI EXTERNI NOBILISSIMUM, uno Eucharistiæ Sacrificio pro omnibus hominibus Sancto, instituit; in quo ipse Sacerdotem perpetuum agit.

6) EXTENSIO DOCTRINÆ

a) AD OMNIA VERITATUM CAPITA, salutis humanæ studium commendantia,

I. eorumque tum SUBSTANTIALEM,

II. tum ACCIDENTALEM perfectionem.

b) Ad OMNES OMNINO homines: Docete omnes gentes.

c) AD OMNIA OMNINO TEMPORA: Ego vobiscum sum usque ad consummationem sæculi.

Itaque Jesus Christus

Magister divinitus missus (1)

Auctoritate divina præditus (2),

Magister perpetuus (3),

Magister Religionis (4),

Magister, & legislator simul (5),

5) DUO CAPITA MAXIME PATHETICA, in quibus non solum potestatem divini MAGISTERII, sed & sacram potestatem divinae LEGISLATIONIS exercuit.

a) In APOSTOLIS JUDICES PERPETUOS INSTITUIT, qui post praeivium examen de sinceritate poenitentiae, divinae auctoritatis suffragio muniti, peccata rite poenitentibus DEI nomine vere remittunt.

b) MODUM CULTUS DEI EXTERNI NOBLISSIMUM, uno Eucharistiae Sacrificio pro omnibus hominibus Sancto, instituit; in quo ipse Sacerdotem perpetuum agit.

6) EXTENSIO DOCTRINAE

a) AD OMNIA VERITATUM CAPITA, salutis humanae studium commendantia, I. eorumque tum SUBSTANTIALEM, II. tum ACCIDENTALEM perfectionem.

b) Ad OMNES OMNINO homines: Docete omnes gentes.

c) AD OMNIA OMNINO TEMPORA : Ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.

Itaque Jesus Christus

Magister divinitus missus (1)

Auctoritate divina praeditus (2),

Magister perpetuus (3),

Magister Religionis (4),

Magister, & legislator simul (5),

Magister universalis (6) & est, & dici debet.

§. 133.

III. *Iesus Christus exempla dedit DEO*
Homine digna EMINENTIUM VIRTUTUM,
& præcipue æquanimitatis, in obsequio DEI
Patris inter gravissima mala invariabilis,

1) Exemplum eminentissimum a Psalte regio PRÆDICTUS; & ut tale ab Apostolo Psaltis interprete Heb. X. 17. Christianis PROPOSITUS est.

2) Prædictionem Psaltis implevit, & Apostoli encomium verissime meruit Christus in omni vita sua.

A. RELIGIO in DEUM PATREM.

a) LEGEM COEREMONIALEM, qui cultus religionis genti suæ præscribentur, ad summum apicem implevit.

b) ZELO DOMUS DEI EXARDENTIS emtores, & venditores flagello e templo ejecit. Matth. XXI. 12.

c) Caiphæ per nomen DEI VIVI ipsum ADJURANTI, præviso licet certo infernis mortis periculo, se Christum DEI filium esse, respondit

B. CARITAS SUMMA in homines, recto ORDINE servato. Sic summa in eo erat

a) PIETAS ERGA MARIAM Matrem, & Josephum, ita tamen,

Magister universalis (6) & est,
dici debet.

§. 133.

III. *Jesus Christus exempla dedit DEO*
Homine digna EMINENTIUM VIRTUTUM,
& praecipue aequanimitatis, in obsequio DEI
Patris inter gravissima mala invariabilis,

1) Exemplum eminentissimum a Psalte re-
gio PRAEDICTUS; & ut tale ab Apostolo Psal-
tis interprete Heb. X.17. Christianis PROPO-
SITUS est.

2) *Praedictionem Psaltis implevit, & Apo-
stoli encomium verissime meruit Christus in om-
ni vita sua.*

A. RELIGIO in DEUM PATREM.

a) LEGEM COEREMONIALEM, qui
cultus religionis genti suae praescribatur, ad
summum apicem implevit,

b) ZELO DOMUS DEI EXARDENS,
emtores, & venditores flagello e templo ejecit.
Matth. XXI. 12.

c) Caiphae per nomen DEI VIVI
ipsum ADJURANTI, praeviso licet certo insa-
mis mortis periculo, se Christum DEI filium
esse, respondit

B. CARITAS SUMMA in homines, rec-
to ORDINE servato. Sic summa in eo erat

a) PIETAS ERGA MARIAM Ma-
trem, & Josephum, ita tamen,

I. ut obedientiam erga Deum Patrem semper salvam custodiret,

II. ut amorem spirituales carnali præferret.

b) Obedientia erga Præpositos temporales.

I. Ipse Tributum Cæsari SOLVIT.

II. Cæsari dari JUSSIT, quæ Cæsaris sunt.

III. Non passus est se falso accusari a Malcho irreverentiæ erga summum Pontificem, ne infirmi scandalum caperent.

IV. DEO PATRI præ terræ Principibus honorem deberi in quolibet collisionis casu professus est. Unde

V. Sicut Pilato pro potestate varia exquirenti cum reverentia respondit, ita Herodi ex curiositate miraculum expectanti nec verbum respondere dignatus est.

c) Erga discipulos INDULGENTIA.

d) Erga omnis generis, conditionis, & ætatis homines summa BENIGNITAS.

I. Tener erga parvulos,

II. misericors erga miseros,

III. amabilis erga peccatores,

IV. mansuetus ergo inimicos.

C. PRUDENTIA

a) in QUESTIONIBUS repentinis, & captiosis

b) in

I. ut obedientiam erga Deum Patrem semper salvam custodiret,

II. ut amorem spirituales carnali praefer-

ret.

b) Obedientia erga Praepositos temporales.

I. Ipse Tributum Caesari SOLVIT.

II. Caesari dari JUSSIT, quae Caesaris sunt.

III. Non passus est se falso accusari a Malcho irreverentiae erga summum Pontificem, ne infirmi scandalum caperent,

IV. DEO PATRI prae terrae Principibus honorem deberi in quolibet collisionis casu professus est. Unde

V. Sicut Pilato pro potestate varia exquirenti cum reverentia respondit, ita Herodi ex curiositate miraculum exspectanti nec verbum respondere dignatus est.

c) Erga discipulos INDULGENTIA.

d) Erga omnis generis, conditionis, & aetatis homines summa BENIGNITAS.

I. Tener erga parvulos,

II. misericors erga miseros,

III. amabilis erga peccatores,

IV. mansuetus ergo inimicos.

C. PRUDENTIA

& captiosis a) in QUAESTIONIBUS repentinis,

b) in CONSILIIIS dandis

c) in RESPONSIS Caiphæ, Pilato,
& Malchæ datis.

D. TEMPERANTIA

a) AMOR PAUPERTATIS in usu
BONORUM temporalium, in adpetitione eor-
um.b) TOLERANTIA JEJUNII per 40
dies.

c) FUGA HONORIS.

E. JUSTITIA. Nil proprium habuit,
præter modicos loculos in discipulorum susten-
tationem servituros

F. FORTITUDO.

a) TOLERANTIA vitæ, & mortis,
LABORIBUS, IGNOMINIIS, & DOLORIBUS ple-
næ, NULLI MUTATIONI OBNOXIA.

b) PRÆSENTIA MENTIS continua

c) *Submissio erga Voluntatem Pa-
tris.*

d) PERSEVERANTIA IN ORANDO

e) SILENTIUM tot inter Blasphæ-
mias, tot inter dolores.

G. Plena sui ipsius EXINANITIO.

° Ut breviter rem omnem dicamus, fuit
exemplum perfectissimum triplicis officii,
erga DEUM, OBEDIENTIA
erga homines, CARITATE
erga se ipsum, HUMILITATE.

- b) in CONSILIIS dandis
- c) in RESPONSIS Caiphae, Pilato,
& Malchae datis.

D. TEMPERANTIA

a) AMOR PAUPERTATIS in usu
BONORUM temporalium , in adpetitione eo-

b) TOLERANTIA JEJUNII per 40.

C) FUGA HONORIS.

E. JUSTITIA. Nil proprium habuit,
praeter modicos loculos in discipulorum susten-
tationem servituros

F. FORTITUDO.

a) TOLERANTIA vitae, & mortis,
LABORIBUS, IGNOMINIIS, & DOLORIBUS ple-
nae, NULLI MUTATIONI OBNOXIA.

b) PRAESENTIA MENTIS continua.

c) *Submissio erga Voluntatem Pa-*

d) PERSEVERANTIA IN ORANDO.

e) SILENTIUM tot inter Blasphe-
mias, tot inter dolores.

G. Plena sui ipsius EXINANITIO.

* Ut breviter rem omnem dicamus, fuit
exemplum perfectissimum triplicis officii,
erga DEUM, OBEDIENTIA

erga homines, CARITATE
erga se ipsum, HUMILITATE.

§. 134

IV. *Jesus Christus in dandis hisce virtutum exemplis vera libertate indifferentiæ secundum humanitatem usus, & bene meritus est apud DEUM Patrem.*

I) DOGMA FIDEL.

a) Christus patiendo dedit nobis
EXEMPLUM. I. Pct. II. 21.

Factus est OBEDIENS usque ad mortem. Philipp. II. 8.

Propter hanc obedientiam EXALTATUS est.

Oblatus est, quia ipse VOLUIT.
Isai. LIII. 7.

Ipse CONSENSIT in mortem humanitatis suæ. Joan. X. 17.

b) Atqui

I. Christus non est EXEMPLUM actionis liberæ nisi libera actione

II. Nec OBEDIENTIA, nec PRÆMIUM exaltationis locum habet sine merito morali, nec meritum sine libertate.

III. Si oblatus est, quia VOLUIT, potuit velle non offerri.

IV. Si Christus *mandatum* accepit (Joan. X. 17.) moriendi, & tamen ipse *potestatem* habet non moriendi, vere LIBER esse libertate indifferentiæ debuit.

c) Cum

§. 134.

IV. *Jesus Christus in dandis hisce virtutum exemplis vera libertate indifferentiae secundum humanitatem usus, & bene meritus est apud DEUM Patrem.*

I) DOGMA FIDEI.

a) Christus patiendo dedit nobis

EXEMPLUM. I. Pet. II. 21.

Factus est OBEDIENS usque ad mortem. Philpp. II. 8.

Propter hanc obedientiam EXAL-

TATUS est.

Oblatus est, quia ipse VOLUIT.

Isai. LIII. 7.

Ipse CONSENSIT in mortem humanitatis suae. Joan. X. 17.

b) Atqui

I. Christus non est EXEMPLUM actionis liberae nisi libera actione

II. Nec OBEDIENTIA, nec PRAEMIUM exaltationis locum habet sine merito morali, nec meritum sine libertate.

III. Si oblatus est, quia VOLUIT, potuit velle *non* offerri.

IV. Si Christus *mandatum* accepit (Joan. X. 17.) moriendi, & ramen ipse potestatem habet non moriendi, vere LIBER esse libertate indifferentiae debuit.

c) Cum porro sancti Patres Ecclesiæ hos textus de vera Christi libertate, consensu unanimi publico, intelligant; exhibent sanctæ universæ Ecclesiæ publicum, & communem sensum, qui ad DOGMA fidei omnino sufficit, eius solenitate careat.

d) SUBSTANTIA hujus dogmatis probe a MODO EXPLICANDI secernenda. Hic enim in tanto Scripturæ, & Patrum hac de re silentio miris antiquæ Theologiæ tenebris est involutus, nec nisi ratione notionibus directricibus instructa distincte evolvendus.

2) *Modus explicandi hoc dogma.*

A. *Principia Evidentia.*

a) *SS. Humanitas ad eligendum salutem bona inæqualia libera fuit.* Si enim ecclesiæ ad bona æqualia restricta est,

I. Abest omnis PUGNA motivorum,

II. Electio cujuscunque boni NOVO PRETIO caret,

III. Actio ipsa actionis liberæ EXEMPLUM esse nequit.

b) PRINCIPIMUM SECUNDUM: *Unio Verbi cum humanitate ex sine proprio fuit insolubilis; insolubilis*

I. EX PARTE DEI, cujus dona sunt absque pœnitentia.

II. EX PARTE HUMANITATIS; quæ si ad finem unionis, ad eminentissimum & meritum

c) Cum porro sancti Patres Ecclesiae hos textus de vera Christi libertate, consensu unanimes publico, intelligant; exhibent sane universae Ecclesiae publicum, & communem sensum, qui ad DOGMA fidei omnino sufficit, etsi solenitate careat.

d) SUBSTANTIA hujus dogmatis probe a MODO EXPLICANDI discernenda. Hic enim in tanto Scripturae, & Patrum hac de re silentio miris antiquae Theologiae tenebris est involutus, nec nisi ratione notionibus directricibus instructa distincte evolendus.

2) *Modus explicandi hoc dogma.*

A. *Principia Evidentia.*

a) *SS. Humanität ad eligendum saltem bona inaequalia libera fuit.* Si enim electio ad bona aequalia restricta est,

- I. Abest omnis PUGNA motivorum,
- II. Electio cujuscunque boni NOVO PRETIO caret,
- III. Actio ipsa actionis liberae EXEMPLUM esse nequit.

b) PRINCIPIUM SECUNDUM: *Unio Verbi cum humanitate ex fine proprio fuit insolubilis; insolubilis*

- I. EX PARTE DEI, cujus dona sunt absque poenitentia.
- II. EX PARTE HUMANITATIS; quae si ad finem unionis, ad eminentissimum & meritum,

& exemplum in singulis actionibus præbendum inepta, & influxui Verbi aliquando dissensura fuisset prævisa, a Verbo nunquam assumpta foret.

c) PRINCIPIUM TERTIUM: *Humanitas Christi, Verbo unita, PRÆCEPTO seu ad bonum agendum, seu ad malum vitandum a DEO Patre obligari non potuit.* Nam

I. Præceptum importat COACTIONEM, qua superior pœnam inferiori intentat, & inobedienti infligit.

II. Atqui coactio in personam DIVINAM, ceu minime natura inferiorem, non cadebat.

III. Nec in HUMANITATEM exerceri poterit. Vel enim in casu repugnantiae adversus influxum Verbi SOLVERETUR unio; & hoc est contra finem unionis vi principii secundi: vel PERMANERET unio; & sic ipsa PERSONA DIVINA in Christo qua talis seu malum, seu minus bonum ageret, quod est contra

d) PRINCIPIUM QUARTUM: *Persona divina qua talis, in Christo nec peccare, nec minus bonum eligere potuit, nec existente jam unione ad alterutrum ex istis libertate pollibat.* Ad hoc enim

I. Requiritur, ut Verbum ceu principium principale humanitatem ceu instrumentum vel ad male, vel ad minus bene agendum IMPELLERET. Sine hoc enim impulsu Verbo ceu principio libero ipsa actio imputari non posset.

II. At-

& exemplum in singulis actionibus praebendum inepta, & influxui Verbi aliquando diffensura fuisset praevisa, a Verbo nunquam assumpta foret.

c) **PRINCIPIUM TERTIUM** : *Humana-Christi, Verbo unita, PRAECEPTO seu ad bonum agendum, seu ad malum vitandum a DEO Patre obligari non potuit. Nam*

I. Praeceptum importat COACTIONEM, qua superior paenam inferiori intentat, & inobedienti infligit.

II. Atqui coactio in personam DIVINAM, ceu minime natura inferiorem, non cadebat.

III. Nec in HUMANITATEM exerceri poterit. Vel enim in casu repugnantiae adversus influxum Verbi SOLVERETUR unio; & hoc est contra finem unionis vi principii secundi: vel PERMANERET unio; & sic ipsa PERSONA DIVINA in Christo qua talis seu malum, seu minus bonum ageret, quod est contra

d) **PRINCIPIUM QUARTUM**: *Persona divina qua talis, in Christo nec peccare, nec minus bonum eligere potuit, nec existente jam unione ad alterutrum ex istis libertate pollebat, Ad hoc enim*

I. Requiretur, ut Verbum ceu principium principale humanitatem ceu instrumentum vel ad male, vel ad minus bene agendum IMPELLERET. Sine hoc enim impulsu Verbo ceu principio libero ipsa actio imputari non posset.

II. Atqui esse AUCTOREM seu malæ, seu minus bonæ actionis Verbum omnino dedecet.

B. *Adplicatio horum principiorum.*

a) *Nulla in humanitate Christi erat libertas ad PECCATUM THEOLOGICUM, an- tonomastice sic dictum, quod est actio, seu omis- sio libera LEGI contraria. Lex enim, præcep- tum, obligatio perfecta ab humanitate ABS- RAT VI PRINCIPII TERTII.*

b) *Unde moralitas actionum a Ver- bo REGEBATUR SOLUM INTIMATIONE HO- NITATIS FUNDAMENTALIS, VEL ETIAM MALITIÆ FUNDAMENTALIS, siquidem in hu- manitate libertas ad malum etiam dabatur; ABSQUE JUSSU, SOLA SIGNIFICATIONE BONI INDE CONSEQUITURI. Verbum enim non influebat in actus liberos PRÆCIPIEN- DO (præc. lit.); ergo nonnisi proponendo HO- NITATEM FUNDAMENTALEM, & SUADENDO.*

c) *Humanitas Christi, unione Ver- bi semel existente, nec peccare, nec imperfecte agere potuit.*

I. Si humanitas semel contra impulsam Ver- bi egisset, SOLA HUMANITAS FUISSET PRIN- CIPIMUM ACTIVUM HUIUS ACTIONIS. Per- sona enim divina in Christo nec peccare; nec mi- nus bonum eligere potest VI PRINCIPII QUARTI.

II. *Ex tali actione impulsui Verbi dissen- tanea sequerentur DUO PRINCIPIA stabilia di- sparata. Nam ex tali actione sequeretur FA- CILI-*

II. Atqui esse AUCTOREM seu malae, seu minus bonae actionis Verbum omnino dedecet.

B. *Aplicatio horum principiorum.*

a) *Nulla in humanitate Christi erat*

libertas ad PECCATUM THEOLOGICUM, an-
tonomastice sic dictum, quod est actio, seu omis-
sio libera LEGI contraria. Lex enim, praecep-
tum, obligatio perfecta ab humanitate ABE-
RAT VI PRINCIPII TERTII.

b) *Unde moralitas actionum a Ver-*

bo REGEBATUR SOLUM INTIMATIONE BO-
NITATIS FUNDAMENTALES , VEL ETIAM
MALITIAE FUNDAMENTALIS , siquidem in hu-
manitate libertas ad malum etiam dabatur;
ABSQUE JUSSU , SOLA SIGNIFICATIONE
BONI INDE CONSEQUITURI. Verbum enim
non influebat in actus liberos PRAECIPIEN-
DO (praec. lit.); ergo non nisi proponendo BO-
NITATEM FUNDAMENTALEM, & SUADENDO.

c) *Humanitas Christi, unione Ver-*

*bi semel existente, nec peccare , nec imperfecte
agere potuit.*

I. Si humanitas semel contra impulsum Ver-
bi egisset, SOLA HUMANITAS FUISSET PRIN-
CIPIMUM ACTIVUM HUIUS ACTIONIS. Per-
sona enim divina in Christo nec peccare; nec mi-
nus bonum eligere potest VI PRINCIPII QUARTI.

II. *Ex tali actione impulsui Verbi densen-*
tanea sequerentur DUO PRINCIPIA *stabilia di-*
sparata. Nam ex tali actione sequeretur FA-

CILITAS ad similes actiones; hæc facilitas
CONSTANTEM STATUM PRINCIPII solitarii
constituit.

III. Unde per quamlibet actionem impulsus
Verbi dissentaneam solveretur in Christo UNI-
TAS personæ. Orirentur enim duo principia
(præc.).

IV. Soluta unitate personæ solveretur UNIO
PERSONALIS VERBI CUM HUMANITATE.
Unio enim personalis est PHYSICA. Physica
unio UNICUM principium completum ad certas
actiones ejusdem generis importat.

V. Atqui unio Verbi ex fine proprio est
INSOLUBILIS vi principii secundi.

VI. Ergo humanitas UNITA Verbo nec pec-
care, nec imperfecte agere POTEST.

o Ostensa ergo est illa PECCANDI IMPO-
TENTIA, quæ alias ingenia tantopere vexa-
bat.

d) Ipsa tamen libera potentia ante-
cedens, etiam male agendi, non pugnat cum
unione Verbi; modo humanitas libertate sua
nunquam abusura, & sic ad finem unionis apta
suerit prævisa. Si enim ad IMPERFECTE AGEN-
DUM debuere humanitati MOTIVA suppetere
vi principii primi: cur non & AD MALE
AGENDUM potuere?

I. LIBERTAS ANTECEDENS. Humani-
tas enim UNITA jam nec peccare, nec imper-
fecte agere potuit (c).

Solus Nexus.

U

II. NON

CILITAS ad similes actiones ; haec facilitas
CONSTANTEM STATUM PRINCIPII solitarii
consicit.

III. *Unde per quamlibet actionem impulsui
Verbi dissentaneam solveretur in Christo UNI-
TAS personae.* Oriuntur enim duo principia
(*praec.*)

IV. Soluta unitate personae solveretur UNIO
PERSONALIS VERBI CUM HUMANITATE.
Unio enim personalis est PHYSICA. Physica
unio UNICUM principium completum ad certas
actiones ejusdem generis importat.

V. Atqui unio Verbi ex fine proprio est
INSOLUBILIS vi principii secundi.

VI. *Ergo humanitas UNITA Verbo nec pec-
care, nec imperfecte agere POTEST:*

* Ostensa ergo est illa PECCANDI IMPO-
TENTIA, quae alias ingenia tantopere vexa-

bat.

d) *Ipsa tamen libera potentia ante-
cedens, etiam male agendi, non pugnat cum
unione Verbi ; modo humanitas libertate sua
nunquam abusura, & sic ad finem unionis apta
fuerit praevisa.* Si enim ad IMPERFECTE AGEN-
DUM debuere humanitati MOTIVA suppetere
vi principii primi: cur non & AD MALE
AGENDUM potuere?

I. LIBERTAS ANTECEDENS. Humani-
tas enim UNITA jam nec peccare, nec imper-
fecte agere potuit (c).

II. NON PUGNABAT; ex quo nondum sequitur, quod etiam ADFUERIT.

e) *Evidens est, ad hoc, ut unio Verbi cum humanitate decerni posset, requisitam fuisse scientiam conditionatam in DEO, quod humanitas libertate qualicunque nunquam abusu-
sura fuerit. Sine hac enim prævisione unio perpetua, qualis ex fine suo esse debuit, decerni non potuisset.*

f) *Humanitas Christi CERTO libera fuit ad eos omnes actus, qui alias tantum CONSILII sunt, ponendos, VEL omittendos; item ad eos, qui legis naturalis sunt, cum MAJORI, VEL MINORI perfectione ponendos. VIM enim EXEMPLI, & NUMERUM MERITORUM absque ratione sufficiente restringunt, qui Christum nonnisi in electione mortis, aut aliis paucis actionibus liberum volunt.*

g) *VERISIMILIUS SS. humanitas etiam libera fuit ad malum positivum. Hac enim libertas*

I. per se cum UNIONE NON PUGNAT, sed tantum abusus illius (d).

II. RATIO EXEMPLI in Christo relate ad plerosque homines vim maximam amittit, quibus non cum eo, quod perfectius est, sed cum eo, quod positive malum, cum substantia legitimum res est; nisi libertas ad malum positivum in SS. humanitate adstruatur.

II. NON PUGNABAT; ex quo nondum sequitur, quod etiam ADFUERIT.

e) *Evidens est, ad hoc, ut unio*

Verbi cum humanitate decerni posset, requisitam fuisse scientiam conditionatam in DEO, quod humanitas libertate qualicunque nunquam absurda fuerit. Sine hac emm praevisioe unio perpetua, qualis ex fine suo esse debuit, decerni non potuisset.

f) *Humanitas Christi CERTO libera*

fuit ad eos omnes actus, qui alias tantum CONSILII sunt, ponendos, VEL omittendos; item ad eos, qui legis naturalis sunt, cum MAJORI, VEL MINORI perfectione ponendos. VIM enim EXEMPLI, & NUMERUM MERITORUM absque ratione sufficiente restringunt, qui Christum nonnisi in electione mortis, aut aliis paucis actionibus liberum volunt.

g) *VERISIMILIUS SS. humani-*

tas etiam libera fuit ad malum positivum.

Haec enim libertas

I. per se cum UNIONE NON PUGNAT, sed tantum abusus illius (d).

II. RATIO EXEMPLI in Christo relate ad plerosque homines vim maximam amittit, quibus non cum eo, quod perfectius est, sed cum eo, quod positive malum, cum substantia legum res est; nisi libertas ad malum positivum in SS. humanitate adstruatur.

• Qui novit, EXEMPLUM hominibus dan-
dum fuisse FINEM PRIMARIUM totius Incar-
nationis, in illius animo hoc argumentum non
leve pondus habebit.

III. In S. literis Christo tribuitur LAUS,
quod nunquam male egerit I. Pet. II. 22.,
Item dicitur TENTATUS per omnia absque pec-
cato. Hebr. IV. 15. Jam vero LAUS propter
omissionem mali, & TENTATIO, seu invitatio
ad malum, potentiam liberam ad malum re-
quirunt.

- Itaque de *extensione libertatis* (fg)
de *usu libertatis* (e)
de *compossibilitate cum unione* (d)
de *libertatis, & impeccabilitatis*
concordia (c),
de *diversitate moralitatis actionum*
(ba) diximus; Nunc de

C. VERITATUM SINGULARUM, hac-
tenus allatarum, CERTITUDINE.

a) Quod Christus actu nunquam
peccarit,

- I. ex ratione EVIDENS (e præ.)
- II. ex Dogmate Catholico CERTUM est.

b) Quod nunquam nec peccare, nec
imperfecte agere potuerit,

- I. ex sensu SS. Patrum CERTUM est,
- II. ex RATIONE EVIDENS est (e præ.).

c) Quod Christus ad BONA INÆ-
QUALIA liber fuerit, CERTUM,

* Qui novit, EXEMPLUM hominibus dandum fuisse FINEM PRIMARIUM totius Incarnationis, in illius animo hoc argumentum non leve pondus habebit.

III. In S. literis Christo tribuitur LAUS, quod nunquam male egerit I. Pet. II. 22., Item dicitur TENTATUS *per omnia absque peccato*. Hebr. IV. 15. Jam vero LAUS propter omissionem mali, & TENTATIO, ceu invitatio ad malum, potentiam liberam ad malum requirunt.

* Itaque de *extensione libertatis* (f g)

de *usu libertatis* (e)

de *compossibilitate cum unione* (d)

de *libertatis, & impeccabilitatis*

concordia (c),

de *diversitate moralitatis actionum*

(ba) diximus; Nunc de

C. VERITATUM SINGULARUM, hactenus allatarum, CERTITUDINE.

a) *Quod Christus actu nunquam*

peccarit,

I. *ex ratione* EVIDENS (e praec.)

II. *ex Dogmate Catholico* CERTUM est.

b) *Quod nunquam nec peccare, nec*

imperfecte agere potuerit,

I. *ex sensu SS. Patrum* CERTUM est,

II. *ex RATIONE* EVIDENS est (e praec.).

c) *Quod Christus ad BONA INAEQUALIA liber fuerit* CERTUM,

d) Quod etiam ad MALUM POSI-
TIVUM, VEROSIMILIUS EST.

° Idcirco aliqua hic EVIDENTIA acquiri potest, quia principia harum veritatum solius rationis distincte cogitantis usu inventa fuere; interim hæc evidentia PURA non est; FACTA enim plurima, & ipsius etiam Incarnationis, præsupponit.

° ° Postquam de LIBERTATE Christi in dando exemplo convicti sumus, de MERITO ET VALORE ejusdem exempli dicendum.

§. 135.

V. *Merita operum SS. humanitatis seorsim spectata FINITA; merita operum Theandricorum simpliciter INFINITA, a prima conceptionis momento inchoata, & usque ad mortem continuata sunt; queis sibi ipsi omnem gloriam essentialem, & accidentalem promeruit, non tamen ipsam unionem personalem.*

1) Distinguendum inter MERITA OPERIS & inter MERITA PERSONÆ OPERANTIS.

a) MERITUM OPERIS præcise tria involvit,

I. BONITATEM actionis,

II. LIBERTATEM INDIFFERENTIÆ,

III. Et ut bonitas hæc libera, ut ALIUD DE EXISTENS, apta sit, cetero efficacem complacentiam ergo Auctorem operum.

b) Me

d) Quod etiam ad MALUM POSITIVUM, VEROSIMILIUS EST.

* Idcirco aliqua hic EVIDENTIA acquiri potest, quia principia harum veritatum solius rationis distincte cogitantis usu inventa fuere; interim haec evidentia PURA non est; FACTA enim plurima, & ipsius etiam Incarnationis, praesupponit,

** Postquam de LIBERTATE Christi in dando exemplo convicti sumus, de MERITO ET VALORE ejusdem exempli dicendum.

§. 135.

V. Merita operum SS. humanitatis seorsim spectatae FINITA; merita operum Theandricorum simpliciter INFINITA, a prima conceptionis momento inchoata, & usque ad mortem continuata sunt; quæ sibi ipsi omnem gloriam essentialem, & accidentalem promeruit, non tamen ipsam unionem personalem.

1) Distinguendum inter MERITA OPERIS, & inter MERITA PERSONAE OPERANTIS.

a) MERITUM OPERIS præcise tria involvit.,

I. BONITATEM actionis,

II. LIBERTATEM INDIFFERENTIAE,

III. Et ut bonitas haec libera, ut ALIUNDE EXISTENS, apta sit, cetera efficacem complacentiam ergo Auctorem operum.

b) MERITUM PERSONÆ operantis complectitur & perfectionem OPERIS, & perfectionem PERSONÆ, ita, ut utraque ceu aliunde existens amorem complacentiæ efficacem ciet.

2) *Merita operum SS. humanitatis, seorsim spectata, sunt finita: quia*

a) & a CAUSSA FINITA procedunt,

b) & SUBJECTO FINITO insunt.

I. Singula opera humanitatis formaliter sunt OPTIMA, licet finita sint: cum enim ab humanitate omnis etiam imperfectio Theologica absit, summam ad salutis humanæ negotium, summam ad finem unionis aptitudinem merita singula habent, scilicet relate ad singulares circumstantias loci, temporis &c.

II. MATERIALITER tamen alia aliis perfectiora sunt, prout vel media ad finem PROPINQUIORA fuere, vel intrinseca ARDUITATE majorem agentis adplicationem exigebant &c. . . .

3) *Merita operum theandricorum sunt infinita perfectionis,*

a) Oriuntur enim ex IMPULSU VERBI, ceu principii principalis, & CONSENSU HUMANITATIS, ceu instrumenti.

b) Ergo PERFECTIO OPERIS, & perfectio PERSONÆ conjunguntur in quolibet actu theandrico.

b) MERITUM PERSONAE operantis complectitur & perfectionem OPERIS , & perfectionem PERSONAE , ita , ut utraque ceu aliunde existens amorem complacentiae efficacem cieat.

2) *Merita operum SS. humanitatis, seorsum spectatae, sunt finita: quia*

a) & a CAUSSA FINITA procedunt,

b) & SUBJECTO FINITO insunt.

I. Singula opera humanitatis formaliter sunt OPTIMA, licet finita sint: cum enim ab humanitate omnis etiam imperfectio Theologica absit, summam ad salutis humanae negotium, summam ad finem unionis aptitudinem merita singula habent, scilicet relate ad singulares circumstantias loci, temporis &c.

II. MATERIALITER tamen alia aliis perfectiora sunt, prout vel media ad finem PROPINQUIORA fuere, vel intrinseca ARDUITATE majorem agentis adplicationem exigebant &c. ...

3) *Merita operum theandricorum sunt infinitae perfectionis,*

a) Oriuntur enim ex IMPULSU VERBI , ceu principii principalis , & CONSENSU HUMANITATIS , ceu instrumenti.

b) Ergo PERFECTIO OPERIS, & perfectio PERSONAE conjunguntur in quolibet actu theandrico.

c) Atqui & MERITUM OPERIS respectu DEI ALIUNDE existit, & excellentia PERSONÆ, secundum naturam divinam A SE IPSA, & respectu DEI Patris aliunde EXISTIT.

d) Ergo actui theandrico cuilibet inest VIS MOVENDI Patrem cœlestem ad amorem complacentiæ INFINITA; etenim & persona AGENS, divina utique, & MODUS actionis, & ipsa ACTIO, utpote a divino principio profecta, simpliciter INFINITE PERFECTA sunt.

4) *Merita theandrica a primo conceptionis momento sunt inchoata.*

a) Hebr. X. 5.

b) Philipp. II. 8.

5) *Ad mortem usque continuata.* Ex iisdem textibus patet. Christus enim in primo conceptionis momento consensit, ut esset obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis, propter quod exaltavit illum DEUS. Exaltatio primum a morte inchoata est; quia meritum obedientiæ ad mortem usque continuatur. Hinc & illa vox, *consummatum est*, meriti totius finem aptissime exprimit.

6) *Christus sibi meruit omnem gloriam essentialem, & accidentalem;* quod ipse Christus a) Luc. XXIV. 26. Sine omni restrictione affirmat:

c) Atqui & MERITUM OPERIS respectu DEI ALIUNDE existit , & excellentia PERSONAE , secundum naturam divinam A SE IPSA & respectu DEI Patris aliunde EXISTIT.

d) Ergo actui theandrico cuilibet inest VIS MOVENDI Patrem coelestem ad amorem complacentiae INFINITA; etenim & persona AGENS, divinae utique, & MODUS actionis, & ipsa ACTIO, utpote a divino principio profecta, simpliciter INFINITE PERFECTA sunt.

4) *Merita theandrica a prima conceptionis momento sunt inchoata.*

a) Hebr. X. 5.

b) Philipp. II. 8.

5) *Ad mortem usque continuata.* Ex iisdem textibus patet. Christus enim in primo conceptionis momento consensit, ut esset *obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis, propter quod exaltavit illum DEUS.* Exaltatio primum a morte inchoata est; quia meritum obedientiae ad mortem usque continuatur. Hinc & illa vox, *consummatum est*, meriti totius finem aptissime exprimit.

6) *Christus sibi meruit omnem gloriam essentialem, & accidentalem;* quod ipse Christus

a) Luc. XXIV. 26. Sine omni restrictione affirmat:

Nonne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam: mereri oportuit, & ita MERENDO intrare in gloriam. Christus ergo loquitur de gloria tum accidentali, tum essentiali.

b) ACCIDENTALEM GLORIAM Apostolus Philipp. II. 8. clare enuntiat.

c) Christus hoc ipsum PRÆMIUM Joan. XVII. 4. a Patre expetiit.

7) *Christus sibi non meruit unionem personalem.*

a) Unio enim Verbi ad ipsum meritum CHRISTI prærequiritur; ergo sine unione nullum meritum CHRISTI.

b) Porro meritum solius humanitatis, etsi aliquod fuisset ante unionem, tamen tale præmium non ADÆQUARET.

c) *Sed non fuit ullum meritum humanitatis ante Unionem.*

I. Non enim DEUS Verbum cum humana natura univit; QUIA JAM ADERAT meritum seu operis, seu personæ.

II. Sed UT OBTINERET meritum personale. Prævisus ergo humanitatis consensus cum impulsu Verbi non fuit causa MORALIS Unionis, sed FINALIS. Unio enim erat medium ad meritum theandricum.

III. Atqui CAUSSA MORALIS, bonitas aliunde existens, constituit essentiam MERITI.

Nonne haec oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam: mereri oportuit, & ita MERENDO intrare in gloriam. Christus ergo loquitur de gloria tum accidentali, tum essentiali.

b) ACCIDENTALEM GLORIAM Apostolus Philipp. II. 8. clare enuntiat,

c) Christus hoc ipsum PRAEMIUM Joan. XVII. 4. a Patre expetiit.

7) Christus sibi non meruit unionem personalem.

a) Unio enim Verbi ad ipsum meritum CHRISTI praerequiritur; ergo sine unione nullum meritum CHRISTI.

b) Porro meritum solius humanitatis, etsi aliquod fuisset ante unionem tamen tale praemium non ADAEQUARET.

c) *Sed non fuit ullum meritum humanitatis ante Unionem.*

I. Non enim DEUS Verbum cum humana natura univit; QUIA JAM ADERAT meritum seu operis, seu personae,

II. Sed UT OBTINERET meritum personale. Praevisus ergo humanitatis consensus cum impulsu Verbi non fuit causa MORALIS Unionis, sed FINALIS. Unio enim erat medium ad meritum theandricum.

III. Atqui CAUSSA MORALIS, bonitas aliunde existens, constituit essentiam MERITI.

IV. Brevius: *Consensus humanitatis non nisi conditionate praevisus nequit Deum ut causa moralis ad Unionem Verbi movere. Ut contra moveret, deberet posse aliunde existere, quam per id, ad quod movet.*

§. 136.

VI. *Christus vere nos redemit a peccatis originali, & actualibus, verum Sacrificium pro nobis obtulit verus Sacerdos, verus inter DEUM & hominem Mediator, verus Sponsor, vere pro peccatis de condigno satisfecit.*

1) Officium salvatoris tunc distincte explanatum erit, si ostenderimus, quod sit

a) Verus REDEMTOR,

b) Verus SACERDOS,

c) Verus MEDIATOR,

d) Verus SPONSOR, ET FIDEJUS-

SOR,

e) Verus SATISFACTOR.

2) Illud data opera ostendendum, hos titulos non esse inanes, sed summo rigore cum plenissimo significato in persona Jesu Christi VERIFICARI.

3) Huic fini non nisi illa demonstratio sufficiet, quae non jam solum ex uno, altero TEXTU, ubi ista NOMINA occurrunt, sed vel maxime ex integra serie FACTORUM, nominis, & tituli REALITATEM, & significatum plene experimentium contexitur. Hic argumentandi mo-

IV. *Brevius: Consensus humanitatis non nisi conditionate praevisus nequit Deum ut caussa moralis ad Unionem Verbi movere. Ut enim moveret, deberet posse aliunde existere, quam per id, ad quod movet.*

§. 136.

VI. *Christus vere nos redemit a peccatis originali, & actualibus, verum Sacrificium pro nobis obtulit verus Sacerdos, verus inter DEUM & hominem Mediator, verus Sponsor, vere pro peccatis de condigno satis fecit.*

1) Officium salvatoris tunc distincte explanatum erit, si ostenderimus, quod sit

- a) Verus REDEMTOR,
- b) Verus SACERDOS,
- c) Verus MEDIATOR,
- d) Verus SPONSOR, ET FIDEJUS-

SOR.

e) Verus SATISFACTOR.

2) Illud data opera ostendendum, hos titulos non esse inanes, sed summo rigore cum plenissimo significato in persona Jesu Christi VERIFICARI.

3) Huic fini non nisi illa demonstratio sufficiet, quae non jam solum ex uno, alterove TEXTU, ubi ista NOMINA occurrunt, sed vel maxime ex integra serie FACTORUM, nominis, & tituli REALITATEM, & significatum plene experimentium contextitur. Hic argumentandi

modus in præsentè quæstione singulari ex capite probe advertendus est: quia res nobis est eum Socino, ejusque affectis, qui summos se philosophos esse & constanter jaclant, & sunt intercedum, & semper REM loco TITULI affectant.

4) Porro hæc propositio, *Christus nos vere redemit*, CAPITALIS est, & simul PRINCIPIMUM fecundissimum reliquarum veritatum secum intime connexarum continet; unde officium Redemptoris omnium distinctissime evolvendum.

5) OFFICIUM REDEMPTORIS. Singula facta ex innumeris aliis composita sunt; unde UT TALIA pluribus comprobanda.

A. FACTUM PRIMUM: *Jesus Christus ex intentione divini Patris omnia sua merita ad nostram salutem promovendam destinavit. Facta partialia.*

a) *Intentio Patris fuit hæc, ut filius merita sua ad nostram salutem destinaret.*

I. } Joan. III. 14.

II. } Gal. IV. 4.

III. } I. Joan. IV. 10.

IV. } Rom. VIII. 31.

Pater divinus Unigenitum dedit,
ut habeamus vitam æternam,
ut adoptionem filiorum reciperemus,
ut esset propitiatio pro peccatis nostris,
ut cum illo omnia nobis dona donarentur.

Quid est merita Christi ad nostram salutem destinare, hoc nisi est?

modus in praesente quaestione singulari ex capite probe advertendus est: quia res nobis est cum Socino, ejusque asseclis, qui summos se philosophos esse & constanter jactant, & sunt interdum & semper REM loco TITULI affectant.

4) Porro haec propositio, *Christus nos vere redemit*, CAPITALIS est, & simul PRINCIPIUM faecundissimum reliquarum veritatum secum intime connexarum continet; unde officium Redemptoris omnium distinctissime evolvendum.

5) OFFICIUM REDEMPTORIS. Singula facta ex innumeris aliis composita sunt; unde ut TALIA pluribus comprobanda.

A. FACTUM PRIMUM: *Jesus Christus ex intentione divini Patris omnia sua merita ad nostram salutem promovendam destinavit. Facta partialia.*

a) *Intentio Patris fuit haec, ut filius merita sua ad nostram salutem destinaret.*

I. Joan. III. 14.

II. Gal. IV. 4.

III. I. Joan. IV. 10.

IV. Rom. VIII. 31.

Pater divinus Unigenitum dedit,

ut habeamus vitam aeternam,

ut adoptionem filiorum reciperemus,

ut esset propitiatio pro peccatis nostris,

ut cum illo omnia nobis dona donarentur.

Quid est merita Christi ad nostram salutem destinare, hoc nisi est?

b) *Filius omnem intentionem Patris explevit.* Venit enim

I. Salvum facere, quod perierat. Luc. XIX. 12.

II. Oblatus est ad exhaurienda peccata. Hebr. VIII. 26.

III. Ad omnem Patris voluntatem in primo conceptionis momento se obtulit dicens: *ECCO VENIO*: Hebr. X. 5.

B. Factum II. *Christus nobis promittit gratiam sanctificantem peccato Adami amissam, gratias agenda de peccatis poenitentiae, & ipsam gratiam remissionis.*

a) *GRATIAM SANCTIFICANTEM.* Ad Rom. V. 1. &c. . . . Qui textus exprimit

I. Omnia essentialia, &

II. Attributa gratiæ sanctificantis. Exprimunt enim *GRATIAM HABITUALEM, IN QUASTAMUS,*

SPEM GLORIÆ,

CARITATEM DIFFUSAM,

IMMUNITATEM AB IRA DEI &c. . . .

b) *GRATIAS AGENDÆ PERFECTÆ POENITENTIÆ.*

I. Condonatio culpæ sine *POENITENTIA* pugnat cum bono communi majori;

II. Ad *PERFECTAM* poenitentiam requiritur *GRATIA* salutaris, uti & ad *IMPERFECTAM.*

III. Hanc

b) *Filius omnem intentionem Patris explevit. Venit enim*

I. Salvum facere, quod perierat. Luc. XIX. 12.

II. Oblatus est ad exhaurienda peccata. Hebr. VIII. 26.

III. Ad omnem Patris voluntatem in primo conceptionis momento se obtulit dicens: ECCE VENIO ; Hebr. X. 5.

B. Factum II. *Christus nobis promeruit gratiam sanctificantem peccato Adami amissam, gratias agenda de peccatis poenitentiae, & ipsam gratiam. remissionis.*

a) GRATIAM SANCTIFICANTEM.

Ad Rom. V. 1. &c. .. Qui textus exprimit

I. Omnia essentialia , &

II. Attributa gratiae sanctificantis. Exprimunt enim GRATIAM HABITUALEM, IN QUA

STAMUS,

SPEM GLORIAE,

CARITATEM DIFFUSAM,
IMMUNITATEM AB IRA DEI &c. ...

b) GRATIAS AGENDAE PERFECTAE POENITENTIAE.

I. Condonatio culpae sine POENITENTIA

pugnat cum bono communi majori;

II. Ad PERFECTAM poenitentiam requiritur GRATIA salutaris, uti & ad IMPERFECTAM.

III. Hanc gratiam nobis CHRISTUS promeruit. Joan. XV. 15. SINE ME nihil potestis facere.

c) GRATIAM REMISSIONIS IPSIUS. Hanc exprimit Joannes, Christum dicens PROPITIATIONEM pro peccatis I. Epist. III. 2. Paulus Ephes. I. 3. remissionem peccatorum superabundantem, divitias gratiæ, redemptionem per sanguinem cælestem Christi BENEDICTIONEM appellans. DOGMA CATHOLICUM.

o Prior veritas est corollarium præsentis. Si enim gratiam remissionis nobis Christus promeruit, gratias ad rite pœnitendum necessarias itidem promeruerit necesse est. Interim eam præponere volui: quia etiam EX ALIO PRINCIPIO ad tractatum de gratia pertinente FACILE inferri potest, & simul ad gratiam remissionis recte concipiendam animum præparat.

C. Factum III. Christus dona ista (præc. lit.) nobis promeruit a Patre cælesti sub pacto veluti oneroso agendi omnia, quæ divinus Pater fieri ab ipso vellet, patiendi omnia &c. . . . Nam ex textu Apostoli ad Hebr. X. 4. &c. . . Hæc duo certissime consequuntur:

a) Pater divinus in ipso conceptio- nis momento significavit Filio, voluntatem suam hanc, ut ipse DEUS-Homo, rejeddit veteris legis oblationibus, ad expianda peccata ceu victimam offerret se ipsum.

b) Fi-

III. Hanc gratiam nobis CHRISTUS promeruit. Joan. XV. 15. SINE ME nihil potestis facere.

c) GRATIAM REMISSIONIS IPSIUS. Hanc exprimit Joannes, Christum dicens PROPITIATIONEM pro peccatis I. Epist. III. 2. Paulus Ephes. I. 3. *remissionem peccatorum superabundantem, divitias gratiae, redemptionem per sanguinem caelestem Christi BENEDICTIONEM* appellans. DOGMA CATHOLICUM.

* Prior veritas est corollarium praesentis. Si enim gratiam remissionis nobis Christus promeruit, gratias ad rite poenitendum necessarias itidem promeruerit necesse est. Interim eam praeponere volui: quia etiam EX ALIO PRINCIPIO ad tractatum de gratia pertinente FACILE inferri potest, & simul ad gratiam remissionis recte concipiendam animum praeparat.

C. Factum III. *Christus dona ista*

(praec. lit.) *nobis promeruit a Patre caelesti sub pacto veluti oneroso agendi omnia, quae divinus Pater fieri ab ipso vellet, patiendi omnia &c. . . .* Nam ex textu Apostoli ad Hebr. X. 4. &c. . . Haec duo certissime consequuntur:

a) *Pater divinus in ipso conceptivus momento significavit Filio, voluntatem suam hanc, ut ipse DEUS-Homo, rejectis veteris legis oblationibus, ad expianda peccata ceu victimam offerret se ipsum.*

b) *Filius hanc Patris voluntatem demisse acceptavit dicens: Ecce venio: ad quid Oblationem noluisti, corpus autem aptasti mihi. Ecce venio, ut EGO IPSE hostia, & oblatio fiam, CORPUS MIHI APFASTI. Eideo hostia ipse fieri volo. CUR? quia OBLATIONES TAURORUM NOLUISTI. Quid clarius.*

c) *Atqui voluntas a Patre significata, & a filio demisse acceptata QUASI PACTUM constituit.*

D. Factum IV. *DEUS Pater exegit a Filio, & Filius juxta voluntatem Patris consensit ad ista omnia agenda, & patienda, quæ egit, & passus est, EO UNICO FINE, ut & justis, & peccatoribus Exemplum daret; ut utrisque gratias ad hoc exemplum imitandum necessarias, ac denique ipsam remissionem peccatorum mereretur.*

a) *INTENTIO A CHRISTO AD EXEMPLUM DIRECTA patet ex illo S. Petri I. Epist. II. 21. Christus passus est pro vobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus*

b) *MERITUM GRATIARUM. Rom. VII. 31. Deus proprio filio non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo OMNIA nobis donavit?*

Porro I. quod JUSTOS attinet; seorsim patet id ex Oratione Christi (Joan. XVII. 15.) rogantis Patrem, non ut Apostolos TOLLAT

b) *Filius hanc Patris voluntatem*

demisse accepit dicens : Ecce venio: ad QUID?

Oblationem noluit, corpus autem aptasti MI-

HI. Ecce venio, ut EGO IPSE hostia , & oblatio siam, CORPUS MIHI APTASTI. Et ideo hostia ipse fieri volo. CUR? quia OBLATIONES TAURORUM NOLUISTI. Quid clarius.

c) *Atqui voluntas a Patre signifi-*

cata, & a filio demisse acceptata QUASI PAC-TUM constituit.

D. Factum IV. *DEUS Pater exegit*

a Filio , & Filius juxta voluntatem Patris

consensit ad ista omnia agenda, & patienda, quae

egit, & passus est, EO UNICO FINE ut &

justis, & peccatoribus Exemplum daret; ut

utrique gratias ad hoc exemplum imitandum

necessarias, ac denique ipsam remissionem peccatorum mereretur.

a) INTENTIO A CHRISTO AD

EXEMPLUM DIRECTA patet ex illo S. Petri

I. Epist. II. 21. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus*

b) MERITUM GRATIARUM. Rom.

VII. 31. *Deus proprio filio non pepercit, sed*

pro nobis omnibus tradidit illum, quomodo non etiam cum illo OMNIA nobis donavit?

Porro I. quod JUSTOS attinet; seorsim patet

id ex Oratione Christi (Joan. XVII.15.)

rogantis Patrem, non ut Apostolos TOLLAT

A MUNDO liberando a persecutionibus, sed ut
SERVET eos a malo.

II. Quoad PECCATORES elucet id ex eodem
textu I. Epist. Petri II. 18. Ubi peccatores
hortatur ad patientiam in adversis, argumentum
sumens ex morte Christi, qui nos vitæ æternæ
haeredes effecit.

c) REMISSIO PECCATORUM. Hu-
jus finis intentio emphatice describitur. Matth.
XXVI. 28. *Hic est sanguis meus novi testa-
menti, qui pro multis effundetur in REMISSIO-
NEM PECCATORUM.*

Unde consequitur I., Deum peccatoribus
conferre gratias ad penitendum necessarias,
gratiam remissionis, & ipsam sanctificantem
GRATIS respectu peccatoris, sed non GRATIS
respectu Christi, imo potius veluti EX PACTO
ONEROSO. Gravis peccator enim, ut peccator,
semper caret DIGNITATE PERSONÆ, quæ ad
MERITUM CONDIGNUM requiritur, etsi GRA-
TIA ACTUALI supernaturali instructus sit,
quæ ad OMNEM ACTUM SALUTAREM requiri-
tur, adeoque etiam ad destruendum peccatum
NECESSARIA est. Igitur homo expers gratiæ
sanctificantis

II. *Nec ex se ipso potens est delere pecca-
tum; quia ex se caret etiam GRATIA ACTUALI*
ad actum salutarem necessaria;

III. *Nec hanc potentiam acquirit PER GRA-
TIAM ACTUALEM: quia ad meritum condig-
num*

A MUNDO liberando a perfecutionibus, sed ut SERVET eos a malo.

II. Quoad PECCATORES elucet id ex eodem textu I. Epist. Petri II. 18. Ubi peccatores hortatur ad patientiam in adversis, argumentum sumens ex morte Christi, qui nos vitae aeternae haeredes effecit.

c) REMISSIO PECCATORUM. Hujus finis intentio emphatice describitur. Matth. XXVI. 28. *Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro multis effundetur in REMISSIONEM PECCATORUM.*

Unde consequitur I., *Deum peccatoribus conferre gratias ad poenitendum necessarias, gratiam remissionis, & ipsam sanctificantem* GRATIAS respectu peccatoris, sed non GRATIS respectu Christi, imo potius veluti EX PACTO ONEROSO. Gravis peccator enim, ut peccator, semper caret DIGNITATE PERSONAE, quae ad MERITUM CONDIGNUM requiritur, etsi GRATIA ACTUALI supernaturali instructus sit, quae ad OMNEM ACTUM SALUTAREM requiritur, adeoque etiam ad destruendum peccatum NECESSARIA est. Igitur homo expers gratiae sanctificantis

II. *Nec ex se ipso potens est delere peccatum; quia ex se caret etiam GRATIA ACTUALI ad actum salutarem necessaria;*

III. *Nec hanc potentiam acquirit PER GRATIAM ACTUALEM : quia ad meritum condig-*

num dignitas personæ, hoc est, gratia adoptionis requiritur.

° Nil hic supponimus, nisi ad meritum condignum requiri GRATIAM SANCTIFICANTEM, id quod in Ethic. Christ. evidenter demonstratum est.

E. Factum V. *Christus, ut nos a peccatis originali, & actualibus liberaret, conditione onerosa suscepit omnia mala, quæ in nobis, ceu totidem pænæ paternæ a divina iustitia immissæ, peccatis istis responderent. Testes summe authenticos de hoc principali factu habemus inter præcipuos*

a) ISAIAM prædicentem C. III. 3.

b) MATTHÆUM prædictionem hæc adimpletam publice declarantem VIII. 17.

c) PETRUM I. Ep. II. 24. gemina hæc testimonia confirmantem: *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui vivamus, cujus livore sancti sumus.*

F. COMPLEXUS QUINQUE FACTORUM.

a) Christus comparavit nobis ONERATA MEDIA perfectæ remissionis peccatorum.

I. Promerendo gratias actuales, & gratiam sanctificantem (B).

II. Promerendo gratias istas FACTO veluti oneroso (C),

III. VIRTUTE EXEMPLI ad harum gratiarum usum invitando (D),

IV. Pra-

318 *Cap. IV. Nexus rectae*

num dignitas personae, hoc est, gratia adoptionis requiritur.

* Nil hic supponimus, nisi ad meritum condignum requiri GRATIAM SANCTIFICANTEM, id quod in Ethic. Christ. evidenter demonstratum est.

E. Factum V. *Christus, ut nos a peccatis originali, & actualibus liberaret, conditione onerosa suscepit omnia mala, quae in nobis, ceu totidem paenae paternae a divina iustitia immissae, peccatis istis responderent. Testes summe authenticos de hoc principali facto habemus inter praecipuos*

a) ISAIAM praedicientem C. III. 3.

b) MATTHEAUM praedictionem hanc adimpletam publice declarantem VIII. 17.

c) PETRUM I. Ep. II. 24. gemina

haec testimonia confirmantem: *Peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum, ut peccatis mortui vivamus, cujus livore sanati sumus.*

F. COMPLEXUS QUINQUE FACTORUM.

a) Christus comparavit nobis OMNIA MEDIA perfectae remissionis peccatorum, I. Promerendo gratias actuales, & gratiam sanctificantem (B).

II. Promerendo gratias alias PACTO *veluti oneroso* (C),

III. VIRTUTE EXEMPLI ad harum gratiarum usum invitando (D),

IV. Promerendo nobis etiam REMISSIO-
NEM POENARUM (E), quoad salus communis
maxima id permittebat.

o Nota, Christum portando omnia mala
vitæ, & mortis, quæ in nobis rationem pœnæ
habitura fuissent, isthæc omnia bona nobis pro-
curasse.

b) Christus ergo

I. proprio gravi incomodo,

II. subiit durissimas condiciones omnes,

III. quas Pater DEUS pro perfectissima pec-
catorum remissione exigere poterat.

c) Itaque nos a peccatis actualibus,
& originali vere REDEMIT.

o Cui hæc illatio adhuc suspecta est, dicat
nobis, quid sit redimere sensu summe proprio,
hoc nisi sit? Nunquid vere redimit captivum
servum filius, si OMNES condiciones implet
filius, GRAVES condiciones, quas Dominus
exigit pro liberando captivo, Dominus, mini-
me gratis captivum dimittere volens? Aut
passio Jesu Christi est completissima redemptio,
aut huic voci nullus possibilis conceptus subest.

6) OFFICIUM SACERDOTIS.

a) Sacrificium est

I. DESTINATIO efficax actualis,

II. cujuscunque rei CREATÆ,

III. ad USUM VOLUNTATI divine con-
formem,

IV. ex

IV. Promerendo nobis etiam REMISSIO-
NEM POENARUM (E), quoad salutem communis
maximam id permittebat.

* Nota, Christum portans omnia mala
vitae, & mortis, quae in nobis rationem poenae
habitura fuissent, isthaec omnia bona nobis pro-
curasse.

b) Christus ergo

I. proprio gravi incommodo,

II. subiit durissimas conditiones omnes,

III. quas Pater DEUS pro perfectissima pec-
catorum remissione exigere poterat.

c) Itaque nos a peccatis actualibus,
& originali vere REDEMIT.

* Cui haec illatio adhuc suspecta est, dicat
nobis, quid sit redimere sensu summe proprio,
hoc nisi sit? Nunquid vere redimit captivum
servum filius, si OMNES conditiones implet

filius, GRAVES conditiones, quas Dominus
exigit pro liberando captivo, Dominus, mini-
me gratis captivum dimittere volens? Aut
passio Jesu Christi est completissima redemptio,
aut huic voci nullus possibilis conceptus subest.

6) OFFICIUM SACERDOTIS.

a) Sacrificium est

I. DESTINATIO efficax actualis,

II. cujuscunque rei CREATAE,

III. ad USUM VOLUNTATI divinae con-
formem,

IV. ex RECOGNITIONE, ET AMORE ^{for}preme sanctitatis, & supremi Domini DEI.

b) Atqui Christus (ad Hebr. IX II.).

I. DESTINAVIT sanguinem, & vitam suam,

II. ad USUM divinæ voluntati conformem, nempe ceu pretium redemptionis nostræ,

III. ex RECOGNITIONE DIVINI DOMINI.

c) Ergo verum vitæ, & sanguinis suæ sacrificium pro nobis obtulit. *Dogma Catholicum.*

d) Christus est Sacerdos potius *secundum Melchisedec*, quam Aarons ordinem.

I. MELCHISEDEC non habuit SUCCESSOREM in sacerdotio; ita nec Christus; cuius tantum MINISTRI sunt nostri Sacerdotes. Aaroni succedebant alii, nempe filii parentibus.

II. Melchisedec erat & REX & SACERDOS, ita & Christus. Aaron Sacerdos tantum.

III. Melchisedec obtulit PANEM, ET VINUM, ita & Christus; Aaron oves, & boves.

IV. Melchisedec erat sacerdos pro Sacerdotibus, æque ac familia Abrahami exteri; ita & Christus Sacerdos UNIVERSALIS. Aaron Sacerdos Israelitarum tantum.

V. Melchisedec non indigebat Tabernaculo & Templo ad sacrificandum, sicut nec Christus usus est CORPORE SUO; Aaron illis indigebat.

VI. Christi

IV. ex RECOGNITIONE, ET AMORE supremae sanctitatis , & supremi Domini DEI.

b) Atqui Christus (ad Hebr. IX.

II.).

I. DESTINAVIT sanguinem, & vitam suam,

II. ad USUM divinae voluntati conformem, nempe ceu pretium redemptionis nostrae,

III. ex RECOGNITIONE DIVINI DOMINII.

c) Ergo verum vitae , & anguinis suae sacrificium pro nobis obtulit. *Dogma Catholicum.*

d) *Christus est Sacerdos potius secundum Melchisedec, quam Aaronis ordinem.*

I. MELCHISEDEC non habuit SUCCESSOREM in sacerdotio; ita nec Christus; cujus tantum MINISTRI sunt nostri Sacerdotes. Aaroni succedebant alii, nempe filii parentibus.

II. Melchisedec erat & REX & SACERDOS, ita & Christus. Aaron Sacerdos tantum.

III. Melchisedec obtulit PANEM, ET VINUM, ita & Christus; Aaron oves, & boves.

IV. Melchisedec erat sacerdos pro Saelimitis, aequae ac familia Abrahami exteri; ita & Christus Sacerdos UNIVERSALIS. Aaron Sacerdos Israelitarum tantum.

V. Melchisedec non indigebat Tabernaculo, & Templo ad sacrificandum, sicut nec Christus usus est CORPORE SUO; Aron illis indigebat.

VI. Christus, ex tribu Juda ortus, non poterat esse SACERDOS SECUNDUM ORDINEM Aaronis, cui non nisi ex tribu Levitica succedebatur.

VII. Porro Melchisedec (Hebr. VII. 7.) benedicit Abraham Patri Aaronis; ergo & Aaroni major, & Christi similitudinem proprius exprimit.

7) *Officium Mediatoris.* Mediator est, qui

a) *operam suam amice interponit ad pacem inter partes dissidentes restituendam.*

I. Est ergo MEDIUM, ut voluntas unius ab altero, & voluntas alterius ab illo fiat.

II. PAX non restituitur, nisi CONSENSIO aliqua voluntatum restituitur.

b) Atqui per *Christum Deus sibi mundum reconciliavit. II. Cor. V. 18.* DOGMA CATHOLICUM.

c) Itaque recte ab Apostolo dicitur

I. MEDIATOR DEI, & hominum, I. Timoth. II. 5.

II. PAX NOSTRA. Ephes. II. 3.

III. INTERFECTOR INIMICITARUM, ad Coloss. I. 19.

d) Christus ideo est MEDIATOR: quia nos vere liberavit ceu REDENTOR

I. a PECCATIS NOSTRIS. Hæc enim tollunt gratiam sanctificantem, ceu statum perdurantem amicitie divinæ.

Sister Nexus.

X

II. Quia

VI. Christus , ex tribu Juda ortus, non poterat esse SACERDOS SECUNDUM ORDINEM Aaronis, cui non nisi ex tribu Levitica succedebatur.

VII. Porro Melchisedec (Hebr. VII. 7.) benedicit Ahrahae Patri Aaronis; ergo & Aaronne Major, & Christi similitudinem proprius

qui 7) *Officium Mediatoris.* Mediator est,

a) *operam suam amice interponit ad pacem inter partes diffidentes restituendam.*

I. Est ergo MEDIUM, ut voluntas unius ab altero , & voluntas alterius ab illo fiat.

II. PAX non restituitur, nisi CONSENSIO aliqua voluntatum restituatur.

b) Atqui per *Christum Deus sibi mundum reconciliavit.* II. Cor. V. 18. DOGMA CATHOLICUM.

c) Itaque recte ab Apostolo dicitur

I. MEDIATOR DEI, & hominum, I. Timoth. II. 5.

II. PAX NOSTRA. Ephes. II. 3.

III. INTERFECTOR INIMICITIARUM, ad Coloss. I. 19.

d) Christus ideo est MEDIATOR: quia nos vere liberavit ceu REDEMTOR

I. a PECCATIS NOSTRIS. Haec enim tollunt gratiam sanctificantem, ceu statum perdurantem amicitiae divinae.

II. Quia est DOCTOR Religionis, & EXEMPLUM. Hoc enim DEUS Pater a Filio inflat conditionis onerosæ ad remittenda peccata petiit.

e) Christus ergo

I. Fuit MEDIATOR HOMINUM APUD DEUM; quia remissionem peccatorum suo pretio emit. Hanc enim sibi concedi a DEO HOMINES volebant.

II. Fuit Mediator DEI apud homines; quia hominibus regnum DEI docendo, & exemplum exhibendo, manifestavit. Hanc enim veritatem tum notitiam, tum amorem HOMINIBUS communem esse DEUS VOLUIT.

8) OFFICIUM SPONSORIS. Sponsor est qui

a) Se,

I. ULTRO offert,

II. ad præstantiã OMNIA,

III. quæ creditor, debitum NEQUAQUAM GRATIS REMITTERE VOLENS,

IV. JUSTE exigere potest,

V. Ad LIBERANDUM a debito debitorem,

VI. QUOAD hic ipse solvendo non est.

b) Atqui Christus

I. Se ULTRO obtulit, in primo conceptionis momento,

II. Ad eas OMNES CONDITIONES subeundas,

III. Quas

II. Quia est DOCTOR Religionis, & EXEMPLUM. Hoc enim DEUS Pater a Filio instar conditionis onerosae ad remittenda peccata petiit.

e) Christus ergo

I. Fuit MEDIATOR HOMINUM APUD DEUM; quia remissionem peccatorum suo pretio emit. Hanc enim sibi concedi a DEO HOMINES volebant.

II. *Fuit Mediator DEI apud homines:*

quia hominibus regnum DEI docendo, & exemplum exhibendo, manifestavit. Hanc enim veritatum tum notitiam, tum amorem HOMINIBUS communem esse DEUS VOLUIT.

8) OFFICIUM SPONSORIS. Sponsor est, qui

a) Se,

I. ULTRO *offert,*

II. ad praestanda OMNIA ,

III. quae creditor, debitum NEQUAQUAM

GRATIS REMITTERE VOLENS,

IV. JUSTE exigere potest,

V. Ad LIBERANDUM a debito debitorem,

VI. QUOAD hic ipse solvendo non est.

b) Atqui Christus

I. Se ULTRO obtulit, in primo conceptionis momento,

II. Ad eas OMNES CONDITIONES subeundas,

III. Quas DEUS Pater, peccata GRATIS nequaquam remittere volens (ad promovendam scilicet beatitudinem maximam),

IV. Pro SAPIENTIÆ suæ consilio exigere poterat,

V. Ad concedendam perfectam REMISSIONEM peccatorum,

VI. Quoad PECCATOR pro eis CONDIGNAM agere penitentiam nequit.

c) Unde dicitur MELIORIS TESTAMENTI SPONSOR. Hebr. VII. 22. VIVENS AD INTERPELLANDUM.

9) OFFICIUM SATISFACTORIS. Is sponsor pro debitore,

a) De condigno satisfacit creditori,

qui

I. Id omne de suo præstat,

II. Quæ Creditor salva rellitudine EXIGERE,

III. Ac sponsor salva sapientia PRÆSTARE potest, ita,

IV. Ut eo præstito non deceat creditorem aut ultra aliquid ab eo EXIGERE,

V. Aut remissionem debiti DENEGARE debitori, etiam de suo præstanti, quod ipsum præstare deest.

b) Atqui Christus

I. Cum nos ipsi peccata delere non possimus, et dignitate personæ destituti,

III. Quas DEUS Pater, peccata GRATIS nequaquam remittere volens (ad promovendam scilicet beatitudinem maximam),

IV. Pro SAPIENTIAE suae consilio exigere poterat,

V. Ad concedendam perfectam REMISSIONEM peccatorum,

VI. Quoad PECCATOR pro eis CONDIGNAM agere paenitentiam nequit.

c) Unde dicitur MELIORIS TESTAMENTI SPONSOR. Hebr. VII. 22. VIVENS
AD INTERPELLANDUM.

9) OFFICIUM SATISFACTORIS. Is sponsor pro debitore,

a) De condigno satisfacit creditori,

qui

I. Id omne de SUO praestat,

II. Quae Creditor salva rectitudine EXIGERE,

III. Ac sponsor salva sapientia PRAESTARE potest, ita,

IV. Ut eo praestito non deceat creditorem aut ultra aliquid ab eo EXIGERE,

V. Aut remissionem debiti DENEGARE debitori, etiam de suo praestanti, quod ipsum praestare decet.

b) Atqui Christus

I. *Cum nos ipsi peccata delere non possemus,*
ceu dignitate personae destituti,

II. Cum DEUS ea MINIME GRATIS remittere decrevisset; condonatio enim profusa gratuita, uti relapsum in nova peccata promoveret, ita salutem maximam impediret,

III. Cum porro sacrificia VETERIS testamenti nullo pacto sufficerent; secus (ad Hebr. VII. 11.) necessarium non fuisset, alium Sacerdotem secundum ordinem Melchisedec surgere.

IV. Jesus Christus in eas omnes duas sane conditiones gravi proprio incommodo CONSENSIT,

V. Quas DEUS Pater, salva sapientia, sanctitate, & bonitate EXIGERE POTERAT ad perfectissimam remissionem concedendam;

VI. Et in hunc finem obtulit SACRIFICIUM vitæ, & sanguinis, VALORE INFINITO preeminens,

VII. EXEMPLOQUE perfectissimo hominum ad perfectam POENITENTIAM animatum certissimam eis divinæ misericordiæ PREDUCIAM persuadere studuit.

VIII. Jam vero FINIS NULLUS superest, cujus causa DEUS ultra a Christo EXIGERE aut peccatori, quod ipsum decet, præstare remissionem peccatorum DENEGARE possit.

IX. Vox itaque illa morientis summi nostri Sacerdotis, Redemptoris, Sponsoris, Satisfactionis: CONSUMMATUM est, sensu eminenti consummationem perfectissimæ Redemptionis exprimit.

II. Cum DEUS ea MINIME GRATIS re-

mittere decrevisset ; condonatio enim prorsus gratuita, uti relapsum in nova peccata promo-

veret, ita salutem maximam impediret,

III. Cum porro sacrificia VETERIS testamenti nullo pacto sufficerent; secus (ad Hebr.

VII. 11.) *necessarium non fuisset, alium Sacerdotem secundum ordinem Melchisedec surgere.*

IV. Jesus. Christus in eas omnes duras sane conditiones gravi proprio incommodo CONSENSIT,

V. Quas DEUS Pater, salva sapientia, sanctitate, & bonitate EXIGERE POTERAT ad perfectissimam remissionem concedendam;

VI. Et in hunc finem obtulit SACRIFICIUM vitae, & sanguinis, VALORE INFINITO prae-minens,

VII. EXEMPLO que perfectissimo homines tum ad perfectam POENITENTIAM animare, tum certissimam eis divinae misericordiae FIDUCIAM persuadere studuit.

VIII. Jam vero FINIS NULLUS superest, cujus caussa DEUS ultra a Christo EXIGERE, aut peccatori, quod ipsum decet, praestanti remissionem peccatorum DENEGARE posset.

IX. Vox itaque illa morientis summi nostri Sacerdotis, Redemptoris, Sponsoris, Saris-factoris: CONSUMMATUM est, sensu eminenti consummationem perfectissimae Redemtionis exprimit.

* Dogma ergo Catholicum de Redemptione, sic explanatum est, ut ex testimonio Scripturarum certissimum, & cum sana ratione convenientissimum cuilibet veritatis amanti adparere debeat.

10) PRINCIPIA ex Dogmate Catholico deducta, quæ omnia adversariorum argumenta solido carere fundamento ostendunt.

a) Remissio peccatorum peccatoribus concessa est VERA GRATIA respectu peccatoris, PRETIUM ONEROSUM respectu Christi, Unde hæc duo optime concordant:

I. *DEUS gratis justificat.*

II. *Christus DEO Patri de condigno satisfecit.*

b) *Ex condigna satisfactione Christi non consequitur immunitas peccatorum ab officio penitentia.*

I. *Christus præstando, quæ nos præstare non possemus,*

II. *Meruit nobis gratiam præstandi ea, quæ possumus.*

III. *Et si DEUS ex infinita misericordia promptissimus esset ad dandas gratis omnes gratias, ad rite penitendum necessarias; hanc tamen misericordiam Sapientia sancte attemperat, dictans DEO, fore, ut pretio Unigeniti sui pro peccatis nostris oblato salus communis maxima eveniret; quia & gratias magis æstima-*

* Dogma ergo Catholicum de Redemptione sic explanatum est, ut ex testimonio Scripturarum certissimum, & cum sana ratione convenientissimum cuilibet veritatis amanti adpa-

10) PRINCIPIA ex Dogmate Catholico deducta, quae omnia adversariorum argumenta solido carere fundamento ostendunt,

a) Remissio peccatorum peccatoribus concessa est VERA GRATIA respectu peccatoris, PRETIUM ONEROSUM respectu Christi. Unde haec duo optime concordant:

I. *DEUS gratis justificat.*

II. *Christus DEO Patri de condigno satisfecit.*

b) *Ex condigna satisfactione Christi non consequitur immunitas peccatorum ab officio poenitentiae.*

I. Christus praestado, quae nos praestare non possemus,

II. Meruit nobis gratiam praestandi ea,

quae poenitentiae.

III. Etsi DEUS ex infinita misericordia promptissimus esset ad dandas gratis omnes gratias, ad rite poenitendum necessarias; hanc tamen misericordiam Sapientia sancte attemperat, dictans DEO, *fore, ut pretio Unigeniti sui pro peccatis nostris oblato salus communis maxima eveniret; quia & gratias magis aestima-*

rent, & majori ardore castigationi paternæ se submitterent.

IV. Etsi porro DEUS vi misericordiæ solius promptissimus esset ad remittenda peccata sine omni pœnitentia, hanc tamen misericordiam sapientia attemperat, distans Deo, fore, ut gratuita peccatorum condonatione salus maxima ita non solum non promoveretur, ut una relapsus in nova peccata maxime promoveretur.

V. Unde officium pœnitentiæ agendæ sit PERSONALISSIMUM est, ut ab eodem nos liberare Christus etiam de CONDIGNO satisfaciens non posset.

VI. Ergo etiam hæc duo optime consecutiunt:

I. DEUS a peccatore pœnitentiam requirit,

II. DEO a Christo condigne satisfactum est.

c) Etsi pœnitentia imperfecta, scilicet destructio prædominantis affectus peccatorum, nec dispensari a Deo, nec suppleri ab alio potest; pœnitentiæ tamen perfectæ officium non ita universe personale est, quin ob majus bonum ejus expletio personalis dispensari possit sub certis conditionibus, divina Sapientia, & Bonitate dignissimis.

I. Certum est, ipsam pœnitentiam perfectam esse officium personale. Illam enim negligentibus scienter DEUS vi justitiæ EX LEGE COMMUNI interrogat pœnas temporales purgatorii.

II. It-

rent, & majori ardore castigationi paternae se submitterent.

IV. Etsi porro DEUS vi misericordiae solius promptissimus esset ad remittenda peccata sine omni poenitentia, hanc tamen misericordiam sapientia attemperat, dictans Deo, fore: *ut gratuita peccatorum condonatione salus maxima ita non solum non promoveretur, ut una relapsus in nova peccata maxime promoveretur.*

V. Unde officium poenitentiae agendaе sic PERSONALISSIMUM est, ut ab eodem nos liberare Christus etiam de CONDIGNO satisfaciens non posset.

VI. Ergo etiam haec duo optime consentiunt:

I. *DEUS a peccatore poenitentiam requirit,*

II. *DEO a Christo condigne satisfactum est.*

c) *Etsi poenitentia imperfecta, scilicet destructio praedominantis affectus peccaminosi, nec dispensari a Deo, nec suppleri ab alio potest; poenitentiae tamen perfectae officium non ita universe personale est, quin ob majus bonum ejus expletio personalis dispensari possit sub certis conditionibus, divina Sapientia, & Bonitate dignissimis.*

I. *Certum est, ipsam poenitentiam perfectam esse officium personale. Illam enim negligentibus scienter DEUS vi justitiae EX LEGE COMMUNI irrogat poenas temporales purgatorii.*

II. Interim POENITENTIA PERFECTA, suppresso jam affectu prædominante per imperfectam, non est ita ABSOLUTE NECESSARIA ad relapsum vitandum, ut non BONO MELIORE suppleri interdum cum emolumento possit in his adjunctis, in quibus MAJUS BONUM possibile est.

• Ecce! ostendendum, bonum majus possibile esse bono illo, ex perfecta poenitentia consecuturo. Hoc enim si ostendatur, divinæ Sapientię consilium admirabile elucescet.

III. Atqui evidenter majus bonum est EXALTATIO MERITORUM Jesu Christi conjuncta cum augmento fiducię

& amoris erga ipsam, quam

EXERCITIUM CARITATIS MUTUÆ ex oblatione suffragiorum
pro vivis, & defunctis.

IV. Illud unice notandum, penes Rectores Ecclesię esse, ut in hac remissionum dispensatione seu fideles ministri moderatione summa utantur, nec

LEGEM COMMUNEM POENITENTIÆ PERFECTÆ ENERVENT, nec alias justas dispensationis hujus causas,

NISI QUÆ CUM PUBLICA SOCIETATIS CHRISTIANÆ SALUTE CONNEXÆ sunt, unquam agnoscant.

V. Unde hæ duæ veritates amico inter se facere conspirant:

II. Interim POENITENTIA PERFECTA, sup-
presso jam affectu praedominante per imperfec-
tam, non est ita ABSOLUTE NECESSARIA ad
relapsum vitandum, ut non BONO MELIORE
suppleri interdum cum emolumento possit in
iis adjunctis, in quibus MAJUS BONUM pos-
sibile est.

* Ecce! ostendendum, bonum, majus pos-
sibile esse bono illo, ex perfecta poenitentia con-
secuturo. Hoc enim si ostendatur, divinae Sa-
pientiae consilium admirabile elucescet.

III. Atqui evidenter majus bonum est
EXALTATIO MERITORUM Jesu Christi con-
juncta cum augmento siduciae
& amoris erga ipsum, quam
EXERCITIUM CARITATIS MUTUAE ex obla-
tione suffragiorum
pro vivis, & defunctis.

IV. Illud unice notandum, penes Rectores
Ecclesiae esse, ut in hac remissionum dispensa-
tione ceu fideles ministri moderatione summa
utantur, nec

LEGEM COMMUNEM POENITENTIAE PER-
FECTAE ENERVENT, nec alias justas dispen-
sationis hujus caussas,

NISI QUAE CUM PUBLICA SOCIETATIS
CHRISTIANAE SALUTE CONNEXAE sunt, un-
quam agnoscant.

V. Unde hae duae veritates amico inter se
faedere conspirant:

Christus meruit nobis gratias perfectæ pœnitentiæ;

Et: necessitas perfectæ pœnitentiæ interdum sola meritorum Christi applicatione suppleri potest.

VI. Porro ex his cum evidentia patet,
Nec condignam satisfactionem Jesu Christi,
Nec legem communem perfectæ pœnitentiæ,
Nec relaxationem perfectæ pœnitentiæ sapienter administratam

repugnare conceptui genuino divinæ
Sapientiæ,
Misericordiæ,
Justitiæ.

d) Christus condigne satisfaciens, pro peccatis tamen PUNITUS non est.

I. SATISFACIT, qui mala tolerat, PERSONA DEBITORIS, rationem pœnæ habitura.

II. PUNITUR, qui mala tolerat, quæ IN SUA IPSIUS PERSONA rationem pœnæ, & rationem mali propter propria peccata inflicti habent.

III. Unde DOGMA Catholicum, ab hoc improprio loquendi MODO segregatum, exquisitissimæ Metaphysicæ gustum nequaquam offendit.

e) Hæc propositio: *DEUS* per secundam divinitatis Personam, seu principale principium, usus humanitate seu instrumento ad satisfaciendum, condigne, pro peccatis totius mundi sibi et ipsi satisfecit; adeo nihil absurdum habet,

Christus meruit nobis gratias perfectae paenitentiae;

&: necessitas perfectae paenitentiae interdum sola meritorum Christi adplicatione suppleri potest.

VI. Porro ex his cum evidentia patet,
Nec condignam satisfactionem Jesu Christi,
Nec legem communem perfectae paenitentiae,
Nec relaxationem perfectae paenitentiae sapienter administratam

repugnare conceptui genuino divinae

Sapientiae,

Misericordiae,

Justitiae.

d) *Christus condigne satisfaciens, pro peccatis tamen PUNITUS non est.*

I. SATISFACIT, qui mala tolerat, PERSONA DEBITORIS, rationem poenae habitura.

II. PUNITUR, qui mala tolerat, quae IN SUA IPSIUS PERSONA rationem poenae, & rationem mali propter propria peccata inflictivi habent.

III. Unde DOGMA Catholicum, ab hoc improprio loquendi MODO segregatum, exquisitissimae Metaphysices gustum nequaquam offendit.

e) Haec propositio: *DEUS per secundam divinitatis Personam, ceu principale principium, usus humanitate ceu instrumento ad satisfaciendum, condigne, pro peccatis totius mundi sibimet ipsi satisfecit; adeo nihil absurdi*

habet, ut ab ipso Apostolo iisdem pæne verbis sed brevius fuerit adhibita:

DEUS erat in Christo mundum reconcilians sibi.

II) *Aliæ Veritates cum Dogmate Catholico de Redemptione proxime connexæ.*

a) *Christus mortis suæ Sacrificium obtulit pro salute omnium omnino hominum.*

I. Hæc propositio: *Christus non pro solis prædestinatis, sed aliquibus etiam ex reprobis mortuus est*, DOGMATICA;

II. Hæc vero: *Christus pro omnibus hominibus mortuus est*, FIDEI PROXIMA est.

III. ANALOGIA SUMMA inter voluntatem antecedentem & DEI, & Christi.

IV. ARGUMENTA CONTRARIA ex genuino Redemptionis conceptu soluta.

b) *Satisfactio a Christo præstita sic ABUNDAT, ut & pro multo pluribus hominibus, & multo pluribus peccatis sufficeret.*

I. Fuit VALORIS INFINITI.

II. Ubi abundavit delictum, superabundavit gratia.

c) *Satisfactio Christi a Patre eo sine non potuit non acceptari; quo oblata est.*

I. Unde iustitiæ vindici PLENO rigore satisfactum.

II. Hæc ipsa vindex iustitia est SUMMA BONITAS, SUMMA MISERICORDIA.

habet, ut ab ipso Apostolo iisdem poene verbis
sed brevius fuerit adhibita:

*DEUS erat in Christo mundum reconci-
lians sibi.*

11) *Aliae Veritates cum Dogmate Catho-
lico de Redemptione proxime connexae.*

a) *Christus mortis suae Sacrificium
pro salute omnium omnino hominum.*

I. Haec propositio : *Christus non pro solis
praedestinatiis, sed aliquibus etiam ex reprobis
mortuus est, DOGMATICA;*

II. Haec vero: *Christus pro omnibus homi-
nibus mortuus est, FIDEI PROXIMA est.*

III. *ANALOGIA SUMMA inter voluntatem
antecedentem & DEI, & Christi.*

IV. *ARGUMENTA CONTRARIA ex genuino
Redemptionis conceptu soluta.*

b) *Satisfactio a Christo praestita sic
ABUNDAT, ut & pro multo pluribus homini-
bus & multo pluribus peccatis sufficeret.*

I. Fuit VALORIS INFINITI.

II. Ubi abundavit delictum, superabunda-
vit

c) *Satisfactio Christi a Patre eo
fine non potuit non acceptari; quo oblata est.*

I. Unde justitiae vindici PLENO rigore sa-
tisfactum.

II. Haec ipsa vindex justitia est SUMMA
BONITAS, SUMMA MISERICORDIA.

III. Hæc justitiæ vindicis severitas A NUL-
LA PURA CREATURA utcumque innocente po-
tuisse talem condignam satisfactionem accipere.

IV. Incarnatio & hypotheticæ NECESSA-
RIA est, & simul summa GRATIA erga genus
humanum.

§. 137.

VII. Dotes, quæ DEUS-Homo ad sua
officia implenda instructus erat.

1) ORDO exigit, ut ex fine NEGOTIUM,
& ex negotio DEI-hominis DOTES, quæ se
instar mediorum ad negotium implendum ha-
bent, deducamus.

2) DOTES.

A. Clarissima notitia rerum omnium ad
officium Doctõris, ac Redemptoris pertinentium.

a) Ab ipso PRIMO CONCEPTIO-
NIS momento animæ communicata,

b) a VERBO DIVINO communicata.

I. SELECTUS TEXTUUM. Aliqui enim in-
certum relinquunt, utrum de divinitate, an de
humanitate sermo sit.

II. DETERMINATIO DOGMATIS. Non
enim ad fidei dogma pertinet, NIHIL omnino
latuisse SS. humanitatem.

B. Utrum Visione beatifica gavisus fue-
rit anima Christi a primo conceptionis mo-
mento?

a) Sa

III. Haec justitiae vindicis severitas A NUL-
LA PURA CREATURA utcunque innocente po-
tuisset talem condignam satisfactionem accipere.

IV. Incarnatio & hypothetice NECESSA-
RIA est, & simul summa GRATIA erga genus
humanum.

§. 137.

VII. *Dotes , quae DEUS-Homo ad sua
officio implenda instructus erat.*

1) ORDO exigit, ut ex fine NEGOTIUM,
& ex negotio DEI-hominis DOTES, quae se
instar mediorum ad negotium implendum ha-
bent, deducamus,

2) DOTES,

A. *Clarissima notitia verum omnium ad
officium Doctoris, ac Redemptoris pertinentium.*

a) *Ab ipso PRIMO CONCEPTIO-
NIS momento animae communicata,*

b) a VERBO DIVINO communicata.

I. SELECTUS TEXTUUM. Aliqui enim in-
certum relinquunt, utrum de divinitate, an de
humanitate sermo sit.

II. DETERMINATIO DOGMATIS. Non
enim ad fidei dogma pertinet, NIHIL omnino
latuisse SS. humanitatem.

B. *Utrum Visione beatifica gavisus fue-
rit anima Christi a primo conceptionis mo-
mento ?*

a) *Sacræ literæ* nil memorant.

b) *Ecclesia* nil definiit.

c) *Argumenta* Theologorum non sunt convincentia.

d) Si visio beatifica libertati Christi, & veritati passionis REPUGNAT, evidenter ab anima Christi aberat.

e) Utrum repugnet, viderint ii, qui distinctos de BEATITUDINE conceptus sibi compararint.

f) Donec convincentia argumenta afferantur, logica suadet SUSPENDERE JUDICIUM.

C. *Gratia sanctificans*

a) *Gradu* EMINENTISSIMO in Christo fuit.

b) Nec AB UNIONE PERSONALI differt.

c) Ex hac gratia sanctificante consequantur in Christo,

I. *Facultates stabiles omnium virtutum*, prout in Christum cadunt, ordine perfectissimo exercendarum.

II. *Gratiæ actuales.*

D. *Dona omnia Spiritus sancti.*

E. *Gratiæ gratis datæ* omnes, prout Christum decebant.

a) *Sacrae literae* nil memorant.

b) *Ecclesia* nil definiit.

c) *Argumenta* Theologorum non

sunt convincentia.

d) Si visio beatifica libertati Christi,
& veritati passionis REPUGNAT, evidenter ab
anima Christi aberat,

e) Utrum repugnet, viderint ii,
qui distinctos de BEATITUDINE conceptus sibi
compararint.

f) Donec convincentia argumenta
afferantur, logica suadet SUSPENDERE JUDI-
CIUM.

C. Gratia sanctificans

a) *Gradu* EMINENTISSIMO in Chri-
sto fuit.

b) Nec AB UNIONE PERSONALI
differt.

c) Ex hac gratia sanctificante conse-
quebantur in Christo,

I. Facultates stabiles omnium virtutum,
prout in Christum cadunt, ordine perfectis-
simo exercendarum.

II. Gratiae actuales.

D. Dona omnia Spiritus sancti,

E. Gratiae gratis datae omnes, prout
Christum decebant.

ART. V.

Status Vitæ mortalis, & gloriosæ.

§. 138.

I. *Christus vere exinanivit semetipsum per omnes dies vitæ suæ.*

1) PRINCIPIUM GENERALE.

Christus in vitæ mortalis statu abdicavit se ultro constanter ab omni applicatione divinæ naturæ ad se ipsum glorificandum, nec ea usus est nisi ad salutem hominum, & beneplacitum Patris,

a) ARGUMENTUM I. ad Philipp. II. a versu 1. usque 11.

b) ARGUMENTUM II. ad Hebr. XII. a versu 2. & seq.

2) NOTIO EXINANITIONIS. *Christus se EXINANIVIT* vere, si

a) *Secundum humanitatem ultro fruitioni plenariæ bonorum naturæ humanæ compossibilem,*

b) *Et usui perfectionum divinarum ad ea bona procuranda renuntiavit; si*

c) *Porro omnia mala sine peccato in homine possibile suscepit,*

d) *Simul renuntians usui divinarum perfectionem ad ea amovenda.*

EXINANITIO ergo est

ART. V.

Status Vitae mortalis, & gloriosae.

§. I.

I. *Christus vere exinanivit semetipsum per omnes dies vitae suae.*

1) PRINCIPIUM GENERALE. *Jesus*

Christus in vitae mortalis statu abdicavit se ultro constanter ab omni adplicatione divinae naturae ad se ipsum glorificandum, nec ea usus est, nisi ad salutem hominum, & beneplacitum Patris,

a) ARGUMENTUM I. ad Philipp.

II. a versu 1. usque 11.

b) ARGUMENTUM II. ad Hebr.

XII. a versu 2. & seq.

2) NOTIO EXINANITIONIS. *Christus se EXINANIVIT vere, si*

a) *Secundum humanitatem ultro fruitioni plenariae bonorum naturae humanae compossibilem,*

b) *Et usui perfectionum divinarum ad ea bona procuranda renuntiavit; si*

c) *Porro omnia mala sine peccato in homine possibile suscepit,*

d) *Simul renuntians usui divinarum perfectionem ad ea amovenda.*

EXINANITIO ergo est

I. Voluntaria ABDICATIO fruitionis ple-
narie BONORUM,

II. Voluntaria SUSCEPTIO MALORUM,
cum humana natura compossibilem,

III. *Sine applicatione divinitatis*
ad illa procuranda, &
ad hæc amovenda.

3) VERITAS THEOLOGICA: *Christus se*
vere secundum humanitatem exinanivi: per om-
nes dies carnis suæ. Nam

a) *Renuntiavit* bonis fortunæ, &
honoris.

b) *Renuntiavit* quieti mentis.

c) *Suscepit* in se mala omnia phy-

sica,

I. Externa,

II. Interna,

d) Tum illa renuntiatio, tum hæc
susceptio fuit vere VOLUNTARIA.

e) DURAVIT a primo concep-
tionis momento ad mortem usque.

4) *Gradus exinanitionis quinque.*

a) Humilitas, & paupertas NATI-
VITATIS.

b) *Obscuritas conditionis vitæ* ad
usque tempus prædicationis,

c) *Magnitudo, & multitudo adverso-*
rum, quæ tempore prædicationis, & mortis
sustinuit.

d) *Mors* in Cruce exantlata.

e) *Status corporis* post mortem.

I. Voluntaria ABDICATIO fruitionis plenariae BONORUM,

II. Voluntaria SUSCEPTIO MALORUM,
cum humana natura compossibilium,

III. *Sine adplicatione divinitatis*

ad illa procuranda, &

ad haec amovenda.

3) VERITAS THEOLOGICA : *Christus se vere secundum humanitatem exinanivit per omnes dies carnis suae.* Nam

a) *Renuntiavit bonis fortunae, & honoris.*

b) *Renuntiavit quieti mentis.*

c) *Suscepit in se mala omnia physica,*

I. Externa,

II. Interna,

d) Tum illa renuntiatio, tum haec susceptio fuit vere VOLUNTARIA.

e) DURAVIT a primo conceptionis momento ad mortem usque.

4) *Gradus exinanitionis quinque.*

a) Humilitas, & paupertas NATI-

VITAE

b) *Obscuritas conditionis vitae ad usque tempus praedicationis,*

c) *Magnitudo, & multitudo adversorum, quae tempore praedicationis, & mortis sustinuit.*

d) *Mors in Cruce exantlata.*

e) *Status corporis post mortem.*

II. *Exaltatio Jesu Christi.*1) *Notio exaltationis.*

- a) Est influxus divinitatis in *humilitatem*,
 b) ad *communicanda illi bona* communi
 possibile, *possibilia*,
 c) & ad *amovenda mala*,
 d) *perfectæ Deitatis* contraria.

2) *Initium exaltationis.*3) *Gradus exaltationis.*

A. Primus; *Descensus animæ Christi in infernum.*

- a) *Certitudo* hujus descensus.
 b) *Finis* hujus descensus.

B. Secundus; *Resurrectio*, importans

- a) *Reunionem mentis* cum corpore,
 b) *Claritatem corporis*, & aptitudi-
 nem ad *usum vitæ beatæ*,
 c) *Egressum e sepulchro gloriosum.*

C. Tertius; *Ascensus* in cælos.

D. Quartus; *Sessio ad dextram Patris*,
 quæ importat

- a) *Potestatem conservandi*, & guber-
 nandi *universa*,
 b) *Jus*, & *usum honoris divini.*
 c) *Vi* hujus prærogativæ est *Christus*

stus

II. *Exaltatio Jesu Christi.*

1) *Notio exaltationis.*

a) *Est influxus divinitatis in humanitatem,*

b) *ad communicanda illi bona compossibilia,*

c) *& ad amovenda mala,*

d) *perfectae Deatitati contraria.*

2) *Initium exaltationis.*

3) *Gradus exaltationis.*

A. *Primus; Descensus animae Christi in infernum.*

a) *Certitudo hujus descensus.*

b) *Finis hujus descensus.*

B. *Secundus; Resurrectio, importans,*

a) *Reunionem mentis cum corpore,*

b) *Claritatem corporis, & aptitudinem ad usus vitae beatae,*

c) *Egressum e sepulchro gloriosum.*

C. *Tertius ; Ascensus in coelos.*

D. *Quartus; Sessio ad dextram Patris, quae importat*

a) *Potestatem conservandi, & gubernandi universa.*

b) *Jus, & usum honoris divini.*

c) *Vi hujus praerogativae est Chri-*

stus

I. Rex Ecclesiæ militantis,

II. Rex gloriæ,

III. Rex naturæ.

E. Quintus; *Missio Spiritus sancti*, facta die pentecostes.

o Ut finis, & effectus hujus missionis intelligatur, plura probe sunt discernenda.

a) *Præsentia Spiritus sancti* in anima justis. Hujus præsentia

I. Effectus est *diffusio charitatis* in cordibus justorum, & *gaudium reflexum*, quod signus filii DEI.

II. *Fructus* reliquos omnibus justis communes recenset Apostolus. Gal. V. 22.

b) *Dona Spiritus sancti*. Isaïæ XI. 2.

I. Non sunt omnibus *justis communia*.

II. Gratia sanctificans nos ad illa facit idoneos.

III. Tendunt ad *promovendam sanctitatem* subjecti proprii.

IV. *Spiritui sancto recte adscribuntur*.

c) *Alii benigni effectus* sunt gratiæ gratis datæ.

I. Finis earum immediatus est *promovere Sanctitatem alienam*.

II. Etsi bono earum usu sanctitas subjecti proprii promoveri itidem possit.

III. Perficiunt tamen *restitutionem physicam* recipientis.

d) Ex

- I. Rex Ecclesiae militantis,
- II. Rex *gloriae*,
- III. Rex *naturae*.

E. Quintus; *Missio Spiritus sancti*, facta die pentecostes.

* Ut *finis*, & *effectus* hujus missionis intelligatur, plura probe sunt discernenda.

a) *Praesentia Spiritus sancti* in anima justis. Hujus praesentiae

I. Effectus est *diffusio charitatis* in cordibus justorum, & *gaudium reflexum*, quod simus filii DEI.

II. *Fructus* reliquos omnibus justis communes recenset Apostolus. Gal. V. 22.

b) *Dona Spiritus sancti*. Isaiae XI. 2.

I. Non sunt omnibus *justis communia*.

II. *Gratia* sanctificans nos ad illa *facit idoneos*.

III. Tendunt ad *promovendam sanctitatem* subjecti proprii.

IV. *Spiritui sancto recte adscribuntur*.

c) *Alii benigni effectus* sunt gratiae

I. *Finis* earum immediatus est promovere Sanctitatem alienam.

II. Etsi bono earum usu sanctitas subjecti proprii promoveri itidem possit.

III. Perficiunt tamen *rectitudinem physicam* recipientis.

d) Ex his intelligitur, quomodo Spiritus sanctus *diversis modis* communicari Apostolis, atque fidelibus dicatur.

I. In baptismo confertur ad SANCTIFICAN-
DUM hominem baptizatum.

II. Joan. XX. 22. Apostolis collatus ad
ad exercendum MINISTERIUM JURISDICTIONIS
SPIRITUALIS.

III. Die Pentecostes descendit Spiritus sanctus in totam Ecclesiam, congregatam in concilio, modo visibili, EO PINE, ut præsentia Spiritus sancti in regenda Christi Ecclesia indicaretur EO IPSO DIE, quo per publicam legis Christianæ promulgationem nexus publicus Christianæ Societatis inchoabatur.

° Ecce! ut exaltatio J. Ch. in missione Spiritus S. elucet.

F. *Gradus exaltationis ultimus* complectitur ea, quæ de Christo, ceu futuro Judicio in mundi fine S. literis sunt contestata.

° Itaque idea completa DEI - HOMINIS obtinetur, meditando

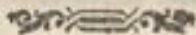
I. Illius *divinitatem*,

II. Illius *incarnationem*,

III. Illius *generationem secundum carnem*,

IV. Illius *officium triplex* in assecurando salutis humanæ negotio,

V. Ac denique vitæ tum *mortalis*, tum *gloriosæ* statum.

d) Ex his intelligitur , quomodo

Spiritus sanctus *diversis modis* communicari
Apostolis, atque fidelibus dicatur.

I. In baptismo confertur ad SANCTIFICAN-
DUM hominem baptizatum.

II. Joan. XX. 22. Apostolis collatus ast
ad exercendum MINISTERIUM JURISDICTIONIS
SPIRITUALIS.

III. Die Pentecostes descendit Spiritus sanc-
tus in totam Ecclesiam, congregatam in coena-
culo, modo visibili, EO FINE, ut praesentia
Spiritus sancti in regenda Christi Ecclesia in-
dicaretur EO IPSO DIE , quo per publicam le-
gis Christianae promulgationem nexus publicus
Christianae Societatis inchoabatur.

* Ecee! ut exaltatio J. Ch. in missione Spi-
ritus S. elucet.

F. *Gradus exaltationis ultimus* com-
plectitur ea, quae de Christo, ceu futuro Judice,
in mundi fine S. literis sunt contestata.

* Itaque idea completa DEI - HOMINIS
obtinetur, meditando

I. Illius *divinitatem*,

II. Illius *incarnationem*,

III. Illius *generationem* secundum carnem,

IV. Illius *officium triplex* in affecurando
salutis humanae negotio,

V. Ac denique vitae tum *mortalis*, tum glo-
riosae statum.

CAPUT V.

NEXUS RECTÆ PHILOSOPHIÆ
 CUM THEOLOGIA CHRISTIANA IN
 TRACTATU SPECIALI DE SACRA-
 MENTIS, QUEIS DEUS-HOMO SO-
 CIETATEM SUAM COL-
 LIGAVIT.

ART. I.

Prænotiones de Sacramentis in genere.

§. 140.

I. *Fundamentum totius hujus Tractatus est
 idea distincta Religionis internæ, & ex-
 ternæ.*

1) *Religio interna est summa omnium vir-
 tutum Theologicarum.*

A. VIRTUTES THEOLOGICÆ AD IN-
 TELLECTUM pertinentes sunt

a) Vel THEORETICÆ, uti

- I. *Theologia naturalis,*
- II. *Notitia certa revelationis,*
- III. *Fides supernaturalis,*

b) Vel PRACTICÆ, uti

- I. *Sapientia, & prudentia,*
- II. *Scientia legum naturalium,*

Sailer Nexus.

Y

III. No-

CAPUT V.

NECUS RECTAE PHILOSOPHIAE
 CUM THEOLOGIA CHRISTIANA IN
 TRACTATU SPECIALI DE SACRA-
 MENTIS, QUEIS DEUS- HOMO SO-
 CIETATEM SUAM COL-
 LIGAVIT.

ART. I.

Praenotiones de Sacramentis in genere.

§. 140.

I. *Fundamentum totius hujus Tractatus est
 idea distincta Religionis internae, & ex-
 ternae.*

1) *Religio interna est summa omnium vir-
 tutum Theologicarum.*

A. VIRTUTES THEOLOGICAE AD IN-
 TELLECTUM pertinentes sunt

a) Vel THEORETICAE , uti

I. *Theologia naturalis,*

II. *Notitia certa revelationis,*

III. *Fides supernaturaiis,*

b) Vel PRACTICAE, uti

I. *Sapientia, & prudentia,*

II. *Scientia legum naturalium,*

III. Notitia supernaturalis legum divinarum positivarum.

B. VIRTUTES THEOLOGICÆ AD VOLUNTATEM Spectantes sunt

- a) Charitas DEI pura,
- b) Amor DEI concupiscentiæ, seu spes,
- c) Charitas pura omnium Hominum.

2) Itaque Religio interna duplex est, intellectus, & voluntatis.

a) RELIGIO INTELLECTUS est certa notitia regularum, officia hominis docentium & ad eadem exequenda impellentium.

◦ Hæc pars Religionis in Dem. Evang. definita jam est.

b) RELIGIO VOLUNTATIS est amor DEI, Hominumque prædominans.

◦ Hæc pars Religionis in Ethica Christiana pertractatur.

3) Religio voluntatis a religione intellectus in omni suo exercitio dependet. Nam

a) Soli actus religiosi intellectus supeditant motiva,

b) A quibus actus religiosi voluntatis constanter dependent.

c) Unde a vivacitate actuum intellectus oritur facilitas, & vivacitas actuum voluntatis.

4) In

III. Notitia supernaturalis *legum* divinarum
positivarum.

B. VIRTUTES THEOLOGICAE AD VO-
LUNTATEM Spectantes sunt

- a) Charitas DEI pura,
- b) Amor DEI concupiscentiae, seu
- c) Charitas pura omnium Homi-

2) *Itaque Religio interna duplex est, intel-
lectus, & voluntatis.*

a) RELIGIO INTELLECTUS est cer-
ta notitia regularum, officia hominis docentium,
& ad eadem exequenda impellentium.

* Haec pars Religionis in Dem. Evang. de-
finita jam est.

b) RELIGIO VOLUNTATIS est amor
DEI, Hominumque praedominans.

* Haec pars Religionis in Ethica Christiana
pertractatur.

3) *Religio voluntatis a religione intellectus
in omni suo exercitio dependet. Nam*

a) *Soli actus religiosi intellectus sup-
peditant motiva,*

b) *A quibus actus religiosi volunta-
tis constanter dependent.*

c) *Unde a vivacitate actuum intel-
lectus oritur facilitas, & vivacitas actuum vo-
luntatis.*

4) In rebus sensibilibus signa naturalia non suppetunt, quæ instar idearum excitatricium actus religiosos intellectus promovent.

a) Religio intellectus versatur circa perfectiones divinas, factum revelationis, dogmata revelata.

b) Atqui hæc a sensibus, & a rebus in sensus incurrentibus satis remota sunt.

5) Itaque ad promovendam religionem intellectus necessaria sunt sensibilia signa, ex placito instituta, quæ objecta ad religionem intellectus pertinentia in memoriam revocant.

a) Aliqua signa sensibilia certe ad hunc finem necessaria sunt.

Actus enim voluntatis ab actu intellectus,

Actus intellectus ab idea excitatrice,
Idea excitatrix a signo sensibili pendet.

b) Atqui signa naturalia (4) ad hunc finem nulla suppetunt.

c) Ergo signa ex placito rite instituta sunt necessaria.

6) Hæc signa ex placito instituta, & ad religionem internam promovendam apta, pertinent ad religionem externam.

a) Externa religio est facilitas internam per signa sensibilia ex placito instituta apud alios contestandi, & in se, ac in aliis promovendi.

4) *In rebus sensibilibus signa naturalia non suppetunt, quae instar idearum excitatricium actus religiosos intellectus promovent.*

a) *Religio intellectus versatur circa perfectiones divinas, factum revelationis, dogmata revelata.*

b) *Atqui haec a sensibus, & a rebus in sensus incurrentibus satis remota sunt.*

5) *Itaque ad promovendam religionem intellectus necessaria sunt sensibilia signa, ex placito instituta, quae objecta ad religionem intellectus pertinentia in memoriam revocant.*

a) *Aliqua signa sensibilia certe ad hunc finem necessaria sunt.*

Actus enim voluntatis ab actu intellectus,

Actus intellectus ab idea excitatrice,

Idea excitatrix a signo sensibili pendet.

b) *Atqui signa naturalia (4) ad hunc finem nulla suppetunt.*

c) *Ergo signa ex placito rite instituta sunt necessaria.*

6) *Haec signa ex placito instituta, & ad religionem internam promovendam apta, pertinent ad religionem externam.*

a) *Externa religio est facilitas internam per signa sensibilia ex placito instituta apud alios contestandi, & in se, ac in aliis promovendi.*

b) Unde *objectum* ejusmodi ſigni ad internam, ſignum ipſum pertinet ad *externam religionem*.

§. 141.

II. Notio, & Diviſio Sacramentorum.

1) NOTIO.

a) CÆREMONIA eſt

I. Signum ſenſibile,

II. ex placito ſignificans rem,

III. cujus nos in certis propoſitis negotiis meminiffe convenit.

b) Cæremonia vel eſt SACRA, vel POLITICA, prout vel in negotio civitatis, vel religionis uſum habet.

° Signa, queis reges, doctores, equites &c. inaugurantur, ſunt cæremoniæ politicæ.

c) SACRAMENTUM eſt cæremonia religioſa.

° Quid ſuccinctius cogitari, quid diſtinctius dici poteſt apud eos, qui Religionis, & Cæremoniæ conceptus non penitus ignorant?

d) Itaque, ſi notionem Cæremoniæ & Religionis explices, Sacramentum eſt

I. Signum ſenſibile,

II. ex placito rite inſtitutum,

III. quo objectum ad religionem intellectus pertinens in memoriam nobis revocatur,

IV. Quod

b) Unde objectum ejusmodi signi ad internam, signum ipsum pertinet ad *externam religionem*.

§. 141.

II. *Notio, & Divisio Sacramentorum.*

1) NOTIO.

a) CAEREMONIA est

I. Signum sensibile,

II. ex placito significans rem,

III. cujus nos in certis propositis negotiis meminisse convenit.

b) Caeremonia vel est SACRA, vel POLITICA, prout vel in negotio civitatis, vel religionis usum habet.

* Signa, queis reges, doctores, equites &c, inaugurantur, sunt caeremoniae politicae.

c) SACRAMENTUM est *caeremonia*

religiosa.

* Quid succinctius cogitari, quid distinctius dici potest apud eos, qui Religionis, & Caeremoniae conceptus non penitus ignorant?

d) Itaque, si notionem Caeremoniae, & Religionis explices, Sacramentum est

I. *Signum sensibile,*

II. ex placito rite institutum,

III. quo objectum ad *religionem intellectus pertinens in memoriam nobis revocatur,*

IV. Quodque proinde idoneum est ad religionem internam intellectus, & voluntatis promovendam.

2) DIVISIO

A. Sacramenta sunt vei-

a) PRIVATA,

uti Abelis, Caini sacrificium,

b) vel PUBLICA,

uti sacrificium Melchisedeci.

B. Publica, quæ pro integra societate constituuntur, sunt

a) Alia *DEI*, seu generalia, seu particularia;

b) Alia *Christi*,

c) Alia *Ecclesiæ*.

Potest enim I. *DEUS* ceu auctor societatis universalis,

II. *Christus* ceu supremus Monarcha novæ societatis,

III. Ipsa *Ecclesiæ*, potestate legislatrici instructa, conferre rebus sensibilibus vim significandi rem religiosam.

Ex notione Sacramenti ipsius *possibilitas* manifeste innotescit.

C. Alia *THEORETICA*, *PRACTICA* alia.

a) In ipsa societate politica aliquæ ceremoniæ præcise rem quampiam *SIGNIFICANT*, aliæ significatam insuper *CONFERUNT*,

IV. Quodque proinde idoneum est ad *religionem internam* intellectus, & voluntatis pro-

II

2) DIVISIO

A. Sacramenta sunt vel

a) PRIVATA,

uti Abelis, Caini sacrificium,

b) vel PUBLICA,

uti sacrificium Melchisedeci.

B. Publica, quae pro integra societate constituuntur, sunt

particularia; a) Alia DEI, seu generalia, seu

b) Alia *Christi*,

c) Alia *Ecclesiae*.

Potest enim I. DEUS ceu auctor societatis universalis,

II. *Christus* ceu supremus Monarcha novae-societatis.

III. Ipsa *Ecclesia*, potestate legislatrici instructa, conferre rebus sensibilibus vim significandi rem religiosam.

* Ex notione Sacramenti ipsius *possibilitas* manifeste innotescit.

C. Alia THEORETICA, PRACTICA alia.

a) In ipsa societate politica aliquae caeremoniae praecise rem quampiam SIGNIFICANT, aliae significatam insuper CONFERUNT,

uti Nobilitas, Doctoratus &c. signis omnino PRACTICIS confertur.

b) Ergo & DEUS, Christus, Ecclesia potest instituere cæremonias sacras, quæ effectum RELIGIOSUM conferunt,

c) quin ALIUS subiecti recipientis CONCURSUS accedat.

3) *Reflexio super Notionem, & Divisionem Sacramentorum.*

a) SICUT Theologi in explicanda natura ECCLESIE Christianæ multa se obscuritate involverunt ex eo unico capite, quod principia juris socialis ad hanc societatem divinitus constitutam non applicarint; ita pariter in explicandis Sacramentis multiplex confusio regnat, eo maxime titulo, quod a Cæremoniis POLITICIS in societate civili vigentibus conceptum fecundiorẽ SACRÆ Cæremoniæ vi abstractionis formare neglexerint.

b) Pariter ipsa DIVISIO Sacramentorum plurimum lucis accipit ab analogia cæremoniarum politicarum, quæ, uti quidem semper PUBLICÆ, sic modo THEORETICÆ, modo EFFECTRICES esse solent.

c) Ex hac ipsa Analogia patet, SACRAMENTORUM institutionem in præsentẽ Tractatu non posse cum claritate intelligi, nisi ab iis, qui institutionem ECCLESIE in Dem. Catholica probe perspexerunt. Nam institutio

CÆRE-

uti Nobilitas, Doctoratus &c. signis omnino PRACTICIS confertur.

b) Ergo & DEUS, Christus, Ecclesia potest instituere caeremonias sacras, quae effectum RELIGIOSUM conferunt,

c) quin ALIUS subjecti recipientis CONCURSUS accedat.

3) *Reflexio super Notionem, & Divisionem Sacramentorum.*

a) SICUT Theologi in explicanda natura ECCLESIAE Christianae multa se obscuritate involverunt ex eo unico capite, quod principia juris socialis ad hanc societatem divinitus constitutam non adplicarint; ita pariter in explicandis *Sacramentis* multiplex confusio regnat, eo maxime titulo, quod a Caeremoniis POLITICS in societate civili vigentibus conceptum faecundiorum SACRAE Caeremoniae vi abstractionis formare neglex erint.

b) Pariter ipsa DIVISIO Sacramentorum plurimum lucis accipit ab analogia caeremoniarum politicarum, quae, uti quidem semper PUBLICAE, sic modo THEORETICAE, modo EFFECTRICES esse solent.

c) Ex hac ipsa Analogia patet, SACRAMENTORUM institutionem in praesente Tractatu non posse cum claritate intelligi, nisi ab iis, qui institutionem ECCLESIAE in Dem. Catholica probe perfpexerunt. Nam institutio

CÆREMONIARUM communiter connexa est cum institutione SOCIETATIS.

d) Itaque præsens hic Tractatus COMPLEMENTUM veluti est divinæ illius Doctrinæ, qua Jesus Christus non solum

I. RELIGIONEM internam ut DOCTOR suis fidelibus proposuit, sed &

II. Ut LEGISLATOR religionem externam accurate determinavit in Ecclesia,

III. Quam lege fundamentali sapienter ut supremus MONARCHA adversus omnes errorum insidias præmunierat.

e) *Ex quo ipso innotescit*, quam propinquo federe Demonstratio Evangelica, quæ DOCTOREM religionis internæ, &

Demonstratio Catholica, quæ PRINCIPEM supremum Ecclesiæ, Tractatus de Sacramentis, qui INSTITUTOREM religionis EXTERNÆ perfectissimum in Christo nobis exhibet, inter se connectantur.

4) Notio Sacramenti a nobis data consentit cum *significatu*, quem

a) *Vox græca*, mysterion, in SS. Literis,

b) *Vox latina*, Sacramentum, in optimis Scriptoribus latinis obtinet.

5) Itaque Notio isthæc sacramenti

a) Cum loquendi usu vulgari, (4 b)

b) Cum significatu Scriptoris proprio, (4 a)

CAEREMONIARUM communiter connexa est cum institutione SOCIETATIS.

d) Itaque praesens hic Tractatus

CONPLEMENTUM veluti est divinae illius Doctrinae, qua Jesus Christus non solum

I. RELIGIONEM internam ut DOCTOR suis fidelibus proposuit, sed &

II. Ut. LEGISLATOR religionem externam accurate determinavit in Ecclesia,

III. Quam lege fundamentali sapienter ut supremus. MONARCHA adversus omnes errorum insidias praemunierat.

e) *Ex quo ipso innotescit*, quam

propinquo foedere Demonstratio Evangelica, quae DOCTOREM religionis internae, &

Demonstratio Catholica, quae PRINCIPEM supremum Ecclesiae, Tractatus de Sacramentis, qui INSTITUTOREM religionis EXTERNAE perfectissimum in Christo nobis exhibet, inter se connectantur.

4) Notio Sacramenti a nobis data consentit cum *significatu*, quem

a) *Vox graeca*, mysterion, in SS.

Literis,

b) *Vox latina*, Sacramentum, in optimis Scriptoribus latinis obtinet.

5) Itaque Notio isthaec sacramenti

a) Cum loquendi *usu vulgari*, (4 b)

b) Cum *significatu Scriptoris proprio*, (4 a)

c) Cum conceptu religionis internæ & externæ, (n 1.)

d) Cum principiis juris socialis (3) adeoque cum singulis bonæ Logicæ regulis accurate concordat.

§. 142.

III. In statu primo originalis iustitiæ abstinentia a pomo vetito erat sacramentum religionis subjectionis erga DEUM.

1) Hæc abstinentia a pomo vetito fuit aliquid signum sensibile.

a) FINIS præcepti fuit urgere observationem primæ legis naturæ per legem positivam.

b) Ergo abstinentia debuit esse MEDIUM ad hunc finem, REVOCANDO scilicet in memoriam legem primam naturæ: unde

c) Ratio hujus MEDII convenit cum ratione SIGNI.

2) Fuit signum ex PLACITO institutum: quia lege POSITIVA.

3) Fuit signum RELIGIOSÆ SUBJECTIONIS; hæc enim mentis dispositio finis est omnium legum divinarum.

4) Ergo fuit SACRAMENTUM.

§. 143.

IV. Sacramenta in altero religionis statu qui legis naturæ dicitur.

1) PRO

c) Cum conceptu *religionis interna*,
& *externae*, (n 1.)

d) Cum principiis juris socialis (3)
adeoque cum singulis bonae Logicae regulis ac-
curate concordat.

§.142.

III. *In statu primo originalis justitiae absti-
nentia a pomo vetito erat sacramentum religiosae
subjectionis erga DEUM.*

1) Haec abstinentia a pomo vetito fuit *ali-
quod signum* sensibile.

a) FINIS praecepti fuit urgere ob-
servationem primae legis naturae per legem po-
sitivam.

b) Ergo abstinentia debuit esse ME-
DIUM ad hunc finem , REVOCANDO scilicet in
memoriam legem primam naturae : unde

c) Ratio hujus MEDII convenit cum
ratione SIGNI.

2) Fuit *signum* ex PLACITO institutum,
quia lege POSITIVA.

3) Fuit signum RELIGIOSAE SUBJECTIO-
NIS; haec enim mentis dispositio finis est om-
nium legum divinarum.

4) Ergo fuit SACRAMENTUM.

§.143.

IV. *Sacramenta in altero religionis statu,
qui legis naturae dicitur.*

1) PRO ADULTIS.

a) *Delictus sacramentorum liber relictus Patribus familias, & summis Principibus civitatum. Id probant*

Sacrificia *Abelis,*
Caini,
Melchisedeci,
Jobi.

b) *Nullum sacramentum determinatum pro adultis in hoc statu fuit divinitus institutum.*

c) *Usus tamen aliquorum Sacramentorum, quos religionem internam promovebant, LEGE naturali praeceptus fuit.*

d) *Absoluta autem Sacramentorum necessitas sine ratione sufficiente adseritur.*

2) PRO PARVULIS

a) *Exstitisse pro parvulis aliquod adversus peccatum originale remedium CERTIUS est.*

b) *Hoc remedium SACRAMENTO, seu signo sensibili, necessario adplicari debuisse, NON PROBATUR.*

c) *Neutrum ad DOGMA pertinet.*

d) *Fides parentum, adplicata parvulis, non nisi per modum CAUSSÆ OCCASIONALIS prodesse iis poterat, qua posita DEUS, filii sui meritis commotus, suam parvulis benevolentiam adplicabat.*

1) PRO ADULTIS.

a) *Delectus sacramentorum liber relictus Patribus familias, & summis Principibus sivitatum. Id probant Sacrificia Abelis,*

Caini,

Melchisedeci,

Jobi.

b) *Nullum sacramentum determinatum pro adultis in hoc statu fuit divinitus insti-*

tutum.

c) *Usus tamen aliquorum Sacramentorum, queis religionem, internam promovebant, LEGE naturali praeceptus fuit.*

d) *Absoluta autem Sacramentorum necessitas sine ratione sufficiente adseritur.*

2) PRO PARVULIS

a) *Exstitisse pro parvulis aliquod adversus peccatum originale remedium CERTIUS est.*

b) *Hoc remedium SACRAMENTO, ceu signo sensibili, necessario adplicari debuisse, NON PROBATUR.*

c) *Neutrum ad DOGMA pertinet.*

d) *Fides parentum, adplicata parvulis, non nisi per modum CAUSSAE OCCASIONALIS prodesse iis poterat, qua posita DEUS, filii sui meritis commotus, suam parvulis benevolentiam adplicabat.*

e) Ratio, cur DEUS HANC CONDI-
TIONEM requisierit, fuit major salus adultero-
rum, ex elicitâ in Redemptorem fide enascitura.

§. 144.

V. *Sacramenta in tertio religionis statû
qui legis Scriptæ dicitur.*

1) CIRCUMCISIO. Gen. XVII. 11.

a) SIGNUM FOEDERIS inter Deum
& posteros Abrahami,

b) NON ITEM REMEDIUM peccati
originalis divinitus constitutum.

2) *Consecratio Sacerdotum, ac Levitarum.*
Exod. XXIX.

3) SACRIFICIA

a) Eucharistica, uti mactatio *æsus*
agni paschalis,

b) Latreutica, uti holocausta,

c) Expiatoria.

4) *Ritus legalem immunditiam purgantes.*

5) *Ritus alii in memnosynon variorum benefi-
ciorum instituti.*

a) Omnes hæ cæremoniæ erant
VERA SACRAMENTA.

b) Sacramenta communiter THEO-
RETICA;

I. Divina promissa, & beneficia IN ME-
MORIAM revocabant,

e) Ratio, cur DEUS HANC CONDI-
TIONEM requisierit, fuit major salus adulto-
rum, ex elicita in Redemptorem fide enascitura.

§. 144.

V. Sacramenta in tertio religionis statu,
qui legis Scriptae dicitur.

1) CIRCUMCISIO. Gen. XVII. 11.

a) SIGNUM FOEDERIS inter Deum,
& posteros Abrahami,

b) NON ITEM REMEDIUM peccati
originalis divinitus constitutum.

2) Consecratio Sacerdotum, ac Levitarum.
Exod. XXIX..

3) SACRIFICIA

a) Eucharistica, uti mactatio esus
agni paschalis,

b) Latrevtica, uti holocausta,

c) Expiatoria.

4) *Ritus legalem immunditiam purgantes.*

5) *Ritus alii in memnosynon variorum bene-
ficiorum instituti.*

a) Omnes hae caeremoniae erant

VERA SACRAMENTA.

b) Sacramenta communiter THEO-

RETICA;

I. Divina promissa, & beneficia IN ME-
MORIAM revocabant,

II. Et sic ad fidem, spem, ac Charitatem
EXCITABANT.

c) Sacramenta aliqua ex parte
PRACTICA.

I. *Circumcisio* Jus ad benedictiones toti populo a Deo promissas,

II. CONSECRATIO potestatem moralem sacrificandi conferebat.

d) Sacramenta EX SE IPSIS nec gratiam sanctificantem, nec actualem OPERANTIA.

e) Itaque præcise per modum IDEÆ EXCITATORICIS disponebant homines ad fidem in Redemptorem, & ad Charitatem.

f) FIDES in Redemptorem erat aptissima dispositio ad divinas gratias acceptandas.

6) *Modus operandi salutem parvulorum* erat idem cum statu legis naturæ.

ART. II.

Institutio, materia, forma, & Minister Baptismi, ac cætera huc pertinentia.

§. 145.

I. *Institutio Baptismi, seu veri Sacramenti præfici.*

1) TEXTUS PRÆCIPUI de Baptismo pertrahentes.

2) SIG-

II. Et sic ad fidem, spem, ac Charitatem
EXCITABANT.

c) Sacramenta aliqua ex parte

I. *Circumcisio* Jus ad benedictiones toti populo a Deo promissas,

II. CONCECRATIO potestatem moralem sacrificandi conferebat.

d) Sacramenta EX SE IPSIS nec gratiam sanctificantem, nec actualem OPERANTIA.

e) Itaque praecise per modum IDEAE EXCITARICIS disponebant homines ad fidem in Redemptorem, & ad Charitatem.

f) FIDES in Redemptorem erat aptissima dispositio ad divinas gratias acceptandas.

6) *Modus operandi salutem* parvulorum erat idem cum statu legis naturae.

ART. II.

Institutio, materia, forma, & Minister Baptismi, ac caetera huc pertinentia.

§. 145.

I. *Institutio Baptismi, ceu veri Sacramenti practici.*

1) TEXTUS PRAECIPUI de Baptismo pertractantes.

2) SIGNIFICATUS, quem BAPTISMUS in SS. literis habet, figitur.

a) Vox, Baptismus, significat *lotionem in fluidum, quod ad lavandum corpus adhibetur,*

b) Et quidem in fluidum AQUEUM.

c) Baptismus ergo exprimit LOTIONEM AQUA faciendam, quomocunque ipsa lotio fiat.

3) PARTES SINGULÆ INSTITUTIONIS.

A. *Christus omnibus in se credentibus lotionem aqua faciendam præscripsit, ceu ceremoniam sacram toti Ecclesiæ suæ communem.*

Verba enim Matth. ult. 15. exprimunt

a) Lotionem aqua faciendam, BAPTIZANTES eos &c.

b) *Ceu ceremoniam sacram; IN NOMINE PATRIS &c.*

c) *Et toti Ecclesiæ communem, DO CETE OMNES GENTES &c.*

B. *Christus lotionem hanc aqua faciendam præscripsit ceu signum visibile PROFESSIONIS, ET CONSOCIATIONIS DISCIPULORUM SUORUM. Ex eodem textu ostenditur. Dein et Dem. Cath.*

a) Qui missionem Christi divinam agnoscebant, SOCIETATE ALIQUA VISIBILI constringebantur.

b) Ut Societas visibilis evaderet, NEXUS SIGNO visibili indicari debebat.

c) Sig

348 *Cap. V. Nexus rectae*

2) SIGNIFICATUS , quem BAPTISMUS in SS. literis habet, figitur.

a) Vox , Baptismus , significat *intinctionem in fluidum, quod ad lavandum corpus adhibetur,*

b) Et quidem in fluidum AQUEUM,

c) Baptismus ergo exprimit LOTIONEM AQUA *faciendam, quomocunque ipsa lotio fiat,*

3) PARTES SINGULAE INSTITUTIONIS.

A. *Christus omnibus in se credentibus lotionem aqua faciendam praescripsit, ceu caeremoniam sacram toti Ecclesiae suae communem.*

Verba enim Matth. ult. 15. exprimunt

a) Lotionem aqua faciendam, BAPTIZANTES eos &c.

b) *Ceu caeremoniam sacram; IN NOMINE PATRIS &c.*

c) *Et toti Ecclesiae communem, DOCTETE OMNES GENTES &c.*

B. *Christus lotionem hanc aqua faciendam praescripsit ceu signum visibile* PROFESSIO-
NIS, ET CONSOCIATIONIS DISCIPULORUM
SUORM. Ex eodem textu ostenditur. Dein ex
Dem. Cath.

a) Qui missionem Christi divinam agnoscebant, SOCIETATE ALIQUA VISIBILI constringebantur.

b) Ut Societas visibilis evaderet, NEXUS SIGNO visibili indicari debebat.

c) Signum hoc visibile est BAPTIS-

MUS I. Cor. XII. 13.

C. *Christus lotionem aqua faciendam instituit ceu signum visibile regenerationis spiritualis internæ ad gratiam sanctificantem a morte spirituali peccatorum, tam originalium, quam actualium.*

a) **NOTIO VITÆ SPIRITUALIS.** Est facultas expedita omnes virtutes recto ordine completo exercendi.

I. **AMITTITUR** quovis peccato actuali gravi, & originali.

II. **IMPORTAT** gratiam sanctificantem, ceu rationem sufficientem suæ existentie.

b) **NOTIO MORTIS SPIRITUALIS.**

Est defectus permanens mediæ a fine ultimo, inhabilitas perdurans ad actus salutares, ad vitam Spiritualem, ad justitiam universalem.

c) **NOTIO REGENERATIONIS SPIRITUALIS.** Est restitutio vitæ Spirituales per gratiam sanctificantem.

d) Atqui restitutionem vitæ Spirituales per gratiam sanctificantem significat Baptismus ex institutione Christi (Joan. III. 5. & ad Titum III. 4.).

D. *Christus lotionem aqua faciendam instituit ceu signum PERFECTÆ REMISSIONIS omnium peccatorum.*

a) In baptizatis **NIL** inest **DAMNATIONIS.** Rom. VIII.

b) At-

c) Signum hoc visibile est BAPTIS-

MUS I. Cor. XII. 13.

C. Christus lotionem aqua faciendam instituit ceu signum visibile regenerationis spiritalis internae ad gratiam sanctificantem a morte spiritali peccatorum, tam originalium, quam actualium.

a) Notio VITAE SPIRITUALIS. Est facultas expedita omnes virtutes recto ordine completo exercendi.

I. AMITTITUR *quovis peccato actuali gravi, & originali.*

II. IMPORTAT *gratiam sanctificantem, ceu rationem sufficientem suae existentiae.*

b) Notio MORTIS SPIRITUALIS.

Est defectus permanens medii a fine ultimo, inhabilitas perdurans ad actus salutare, ad vitam Spiritualem, ad justitiam universalem.

c) NOTIO REGENERATIONIS SPIRITUALIS. Est restitutio vitae Spirituales per gratiam sanctificantem.

d) Atqui restitutionem vitae Spirituales per gratiam sanctificantem significat Baptismus ex institutione Christi (Joan. III. 5. & ad Titum III. 4.).

D. Christus lotionem aqua faciendam instituit ceu signum PERFECTAE REMISSIONIS omnium peccatorum.

a) In baptizatis NIL inest DAMNATIONIS. Rom. VIII.

b) Atqui, si nil damnationis superest, nil porro SENTENTIAM JUDICIS CONDAMNATORIAM mereatur.

c) Ergo OMNIS RATIO peccati baptismo tollitur.

° Hæ quatuor notæ simul junctæ exhibent interim sequentem

E. DEFINITIONEM BAPTISMI. *Est* Sacramentum PUBLICUM, PRACTICUM, REGENERATIONIS Spiritualis, & PERFECTÆ remissionis omnium peccatorum. Huic definitioni paulo post novæ insuper notæ addendæ erunt.

§. 146.

II. *Baptismi necessitas.*

1) Medium absolute necessarium ad finem est id,

a) Quod POSITIVAM APTITUDINEM habet ad finem producendum,

b) Et sine quo FINIS OBTINERI NEQUIT.

2) Atqui Baptismus ex lege divina

a) Habet APTITUDINEM POSITIVAM ad finem ultimum. Joan. III. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum celorum.* Ecce AQUÆ tribuitur vis MEDII ad regenerationem, & per regenerationem ad regnum celorum.

b) *Et*

b) Atqui, si nil damnationis super-
est, nil porro SENTENTIAM JUDICIS CON-
DEMNATORIAM meretur.

c) Ergo OMNIS RATIO peccati
baptismo tollitur.

* Hae quatuor notae simul junctae exhibent

interim sequentem

E. DEFINITIONEM BAPTISMI. Est
Sacramentum PUBLICUM, PRACTICUM, RE-
GENERATIONIS Spiritualis , & PERFECTAE
remissionis omnium peccatorum. Huic defini-
tioni paulo post novae insuper notae addendae
erunt.

§. 146.

II. *Baptismi necessitas.*

1) Medium absolute necessarium ad finem
est id,

a) Quod POSITIVAM APTITUDI-
NEM habet ad finem producendum,

b) Et fine quo FINIS OBTINERI

NEQUIT.

2) Atqui Baptismus ex lege divina

a) Habet APTITUDINEM POSITI-
VAM ad finem ultimum. Joan. III. 5. *Nisi
quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto,
non potest introire in regnum caelorum.* Ecce
AQUAE tribuitur vis MEDII ad regenerationem,
& per regenerationem ad regnum coelorum.

b) *Et quidem eam aptitudinem, sine qua finis creationis obtineri nequit. NISI quis &c.*

3) *Baptismum, ubi ejus accipiendi copia non est, supplet amor DEI saltem substantiali gradu perfectus, & eo ipso desiderium efficax baptismi includens.*

a) HANC EXCEPTIONEM a lege generali ipse summus Legislator authentice declarat Joan. XIV. 21. *Qui diligit me, diligetur a Patre meo, & ego diligam eum.*

I. Dilectio DEI erga homines importat STABILEM BENEVOLENTIAM.

II. Stabilis DEI benevolentia, adplicans omnipotentiam ad danda auxilia necessaria, est Gratia vere SANCTIFICANS.

b) Interim desiderium efficax Baptismi non tollit debitum pœnæ etiam temporalis, nisi amor DEI consue se extendat, ut omnes pravorum effectuum reliquias deleat.

4) COROLLARIUM triplex.

A. *Martyrium in adultis supplet Baptismum, si*

a) EX AMORE DEI substantialiter perfecto

b) PRO FIDE, aut alterius virtutis officio toleratur,

c) NEC BAPTISMI IN RE suscipiendi copia suppetit. Sine dubio enim

I. AD-

b) *Et quidem eam aptitudinem, sine qua finis creationis obtineri nequit. NISI quis &c.*

3) *Baptismum, ubi ejus accipiendi copia non est, supplet amor DEI saltem substantiali gradu perfectus, & eo ipso desiderium efficax*

baptismi includens.

a) HANC EXCEPTIONEM a lege generali ipse summus Legislator authentice declarat Joan. XIV. 21. *Qui diligit me, diligitur a Patre meo, & ego diligam eum.*

I. Dilectio DEI erga homines importat STABILEM BENEVOLENTIAM.

II. Stabilis DEI benevolentia, adplicans omnipotentiam ad danda auxilia necessaria, est Gratia vere SANCTIFICANS.

b) Interim desiderium efficax Baptismi non tollit debitum poenae etiam temporalis, nisi amor DEI eousque se extendat, ut omnes pravorum affectuum reliquias deleat.

4) COROLLARIUM triplex.

A. *Martyrium in adultis supplet Baptismum, si*

a) EX AMORE DEI substantialiter perfecto

b) PRO FIDE, aut alterius virtutis officio toleratur,

c) NEC BAPTISMI IN RE suscipiendi copia suppetit. Sine dubio enim

I. ADEST EFFICAX DESIDERIUM BAPTISMI.

II. HANC QUOQUE EXCEPTIONEM clare enuntiavit Christus: *Qui me confessus fuerit coram hominibus confitebor & ego cum coram Patre meo.* Matth. X. 32.

d) INTERIM Martyrium ex amore DEI tam perfecto, qualis ad perfectam remissionem culpæ, ac pœnæ requiritur, toleratum CERTE supplet TOTUM Baptismum.

e) QUODSI AMOR DEI hunc efficaciam gradum non attingat, CERTUM non est, OMNES Baptismi effectus Martyrio suppleri.

B. *Baptismus in re susceptus est medium necessarium ad salutem parvulorum.*

a) Baptismus aut RE susceptus, non VOTO exoptatus omnibus ad salutem est necessarius.

b) Sed parvuli VOTI sunt incapaces.

c) Nec CHRISTUS præter votum ASSIGNAT aliud remedium, quo suppleri Baptismus posset, nec aliud AGNOSCIT ECCLESIA.

C. *Itaque sententia tenens, Baptismum in parvulis suppleri posse fide parentum & signo externo adplicata, solida caret probabilitate.*

a) Nullum fundamentum in SS. libris habet,

b) Fuit ignota PATRIBUS Ecclesie

c) Est hodieum ignota ECCLESIE

d) Nihil

I. ADEST EFFICAX DESIDERIUM BAPTISMI.

II. HANC QUOQUE EXCEPTIONEM *clare*

enuntiavit Christus: Qui me confessus fuerit

coram hominibus confitebor & ego cum coram

Patre meo. Matth. X. 32.

d) INTERIM Martyrium ex amore DEI tam perfecto, qualis ad perfectam remissionem culpae, ac poenae requiritur, toleratum CERTE supplet TOTUM Baptismum.

e) QUODSI AMOR DEI hunc efficaciae gradum non attingat, CERTUM non est, OMNES Baptismi effectus Martyrio suppleri.

B. Baptismus in re susceptus est medium necessarium ad salutem parvulorum.

a) Baptismus aut RE susceptus, aut VOTO exoptatus omnibus ad salutem est necessarius.

b) Sed parvuli VOTI sunt incapaces.

c) Nec Christus praeter votum ASSIGNAT aliud remedium, quo suppleri Baptismus posset, nec aliud AGNOSCIT ECCLESIA.

C. Itaque sententia tenens, Baptismum in parvulis suppleri posse fide parentum &c. signo externo adplicata, solida caret probabilitate.

a) Nullum fundamentum in SS. literis habet,

b) Fuit ignota PATRIBUS Ecclesiae,

c) Est hodiedum ignota ECCLESIAE,

d) Nullo evidenti RATIONIS principio confirmatur.

5) ERRORES circa Baptismi naturam hactenus explicatam, & ARGUMENTA contraria.

§. 147.

III. *Materia, Actus Baptismi, & prolatio* FORMULÆ.

1) MATERIA BAPTISMI

a) NECESSARIA,

b) Ex CHRISTI institutione,

c) Est AQUA NATURALIS. Joan.

III. 5.

2) ACTUS BAPTISMI quoad substantiam

a) Est ABLUTIO, qua pars præcipua corporis aqua naturali tingitur.

b) Utrum hæc ablutio fiat immersione, infusione, asperzione, ACCIDENTALE est; siquidem *solum Christi legem* spectes.

3) PRAXIS ECCLESIE circa abluionem a temporibus Apostolorum.

a) Apostoli ut plurimum sola IMMERSIONE baptizarunt.

b) Nec tamen infusionis & asperisionis EXEMPLA defunt in SS. literis.

c) Primis tamen Ecclesie seculis usus immersionis VULGARIS fuit in Ecclesia GRÆCA, & latina.

4) TRINA ABLUTIONIS REPETITIO.

Sailer Nexus.

Z

a) Inde

d) Nullo evidenti RATIONIS principio confirmatur.

5) ERRORES circa Baptismi naturam hactenus explicatam, & ARGUMENTA contraria.

§. 147.

III. *Materia, Actus Baptismi, & prolatio* FORMULAE.

1) MATERIA BAPTISMI

a) NECESSARIA,

b) Ex CHRISTI institutone,

c) Est AQUA NATURALIS. Joan.

III. 5.

2) ACTUS BAPTISMI quoad substantiam

a) Est ABLUTIO, qua pars praecipua corporis aqua naturali tingitur.

b) Utrum haec ablutio fiat immersione, infusione, aspersione, ACCIDENTALE est; siquidem *solam Christi legem* spectes.

3) PRAXIS ECCLESIAE circa ablutionem a temporibus Apostolorum.

a) Apostoli ut plurimum sola IMMERSIONE baptizarunt.

b) Nec tamen infusionis & aspersionis EXEMPLA desunt in SS. literis.

c) Primis tamen Ecclesiae seculis usus immersionis VULGARIS fuit in Ecclesia graeca, & latina.

A) TRINA ABLUTIONIS REPETITIO.

a) Inde ab APOSTOLIS observata
in utraque Ecclesia,

b) Non tamen ad SUBSTANTIAM
BAPTISMI pertinet.

5) FORMULÆ PROLATIO.

a) Ablutioni aqua factæ conjungenda
est prolatio formulæ: ego te baptizo in nomine
Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.

I. MANDATUM Jesu Christi. Matth. ult. 19.

II. INTERPRETATIO AUTHENTICA hujus
mandati.

b) Hæc formula nomen Trinitatis
exprimens ad SUBSTANTIAM Baptismi per-
tinet.

c) Baptismus tunc in NOMINE
CHRISTI confertur, si juxta regulam institutio-
nis a Christo factæ confertur.

d) Nec Apostoli BAPTISMUM alio-
ter contulere nisi invocatione SS. Trinitatis, nec
nunc valeret in solo Christi nomine collatus.

6. Ex his oritur completa definitio Bap-
tismi.

a) Est Sacramentum publicum, et
prædicum,

b) Spiritualis regenerationis per-
fectæ,

c) Per ablutionem aquæ,

d) Et per verba a Christo Domino
præscripta. Prima nota SIGNUM, altera SIGNI-
FICANTIA.

a) Inde ab APOSTOLIS observata
in utraque Ecclesia,

b) Non tamen ad SUBSTANTIAM
BAPTISMI pertinet.

5) FORMULAE PROLATIO.

a) *Ablutioni aqua factae conjungenda est prolatio formulae: ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.*

I. MANDATUM Jesu Christi. Matth. ult 19.

II. INTERPRETATIO AUTHENTICA hujus
mandati.

b) *Haec formula nomen Trinitatis*
exprimens ad SUBSTANTIAM Baptismi per-
tinet.

c) Baptismus tunc in NOMINE
CHRISTI confertur, si juxta regulam institutio-
nis a Christo factae confertur.

d) Nec Apostoli BAPTISMUM ali-
ter contulere nisi invocatione SS. Trinitatis, nec
nunc valeret in solo Christi nomine collatus.

6. Ex his oritur completa definitio Bap-
tismi.

a) Est Sacramentum publicum, ac
practicum,

b) Spiritualis regenerationis per-
fectae,

c) Per ablutionem aquae,

d) Et per verba a Christo Domino
praescripta. Prima nota SIGNUM, altera SIG-

IFICATUM, tertia MATERIAM, & ACTUM
Baptismi, quarta FORMULAM exprimit.

§. 148.

IV. *Minister Baptismi.*

1) *Christus ministros Baptismi cum PRO-
PRIO officio constituit SOLOS Apostolos, jam
EPISCOPALI ordine insignitos.* Nam verba
Math. ult. 19. *Euntes docete omnes gentes,
baptizantes eos,*

a) Sicut munus DOCENDI, ita &
munus baptizandi proprium SOLIS Apostolis
tribuunt.

b) Apostoli jam ante in cena ultima,
& Joan. XX. 21. EPISCOPI consecrati erant.

c) Apostolorum veri successores
sunt soli EPISCOPI.

d) Ergo PROPRIA potestate,
SOLI Apostoli
Eorumque SUCCESSORES,
Episcopi,
Ex institutione DIVINA Bap-
tismum administrant.

e) REFLEXIO: Parochorum offi-
cium non esse PROPRIUM, sed DELEGATUM,
exinde manifestum EXEMPLUM habemus.

2) Jam inde a primis seculis Episcopi of-
ficium ordinarium etiam solenniter baptizandi
Presbyteris subin delegabant.

NIFICATUM, tertia MATERIAM , & ACTUM
Baptismi, quarta FORMULAM exprimit.

§. 148.

IV. *Minister Baptismi.*

1) *Christus ministros Baptismi cum PRO-
PRIO officio constituit SOLOS Apostolos, jam
EPISCOPALI ordine insignitos. Nam verba
Matth. ult. 19. Euntes docete omnes gentes,
baptizantes eos,*

a) Sicut munus DOCENDI ita &
munus baptizandi proprium SOLIS Apostolis
tribuunt.

b) Apostoli jam ante in coena ultima,
Joan. XX. 21. EPISCOPI consecrati erant.

c) Apostolorum veri successores
sunt soli EPISCOPI.

d) Ergo PROPRIA potestate,

SOLI Apostoli

Eorumque SUCCESSORES,

Episcopi,

Ex institutione DIVINA Bap-
tismum administrant.

e) REFELXIO: Parochorum offi-
cium, non esse PROPRIUM, sed DELEGATUM,
exinde manifestum EXEMPLUM habemus.

2) Jam inde a primis seculis Episcopi of-
ficium ordinarium etiam solenniter baptizandi
Presbyteris subin delegabant.

a) Quæritur de FACTO.

b) Hujus facti TESTES authentici
sunt PATRES ECCLESIAE.

3) Diaconis non officium vulgo, sed so-
lum actus baptizandi extra ordinem delegari
convenit.

a) Sunt MINISTRI SACERDOTIS,
non ipsius CHRISTI, in confectione Sacra-
mentorum.

b) Consentit TRADITIO Ecclesia-
rum. Itaque

c) EPISCOPI gaudent potestate PROP-
RIA baptismum ad-
ministrandi.

PAROCHI potestate DELEGATA
sed simul STABILIS.

DIACONIS potestas quidem DE-
LEGATUR, sed non
STABILIS, sed præcise
ad actum.

4) *Vel Ecclesiae generali delegatione, vel
ipsius Christi lege quavis in casu necessitatis, item
in quovis casu, quo se quis titulo colorato po-
tat habere potestatem baptizandi, valide, et si-
cite baptismum administrare potest.*

a) CRITERIUM hujus veritatis uni-
cum est SENSUS Ecclesiae catholicae.

b) UNIVERSALITAS potestatis huius
jus extraordinariae homines laicos sive viros
sive foemina, sive fidelem sive infidelem com-
prehendit.

c) RAR-

a) Quaeritur de FACTO.

b) Hujus facti TESTES authentici sunt PATRES ECCLESIAE.

3) Diaconis non officium vulgo, sed solum actus baptizandi extra ordinem delegari convenit.

a) Sunt MINISTRI SACERDOTIS, non ipsius CHRISTI, in confectione Sacramentorum. ,

b) Consentit TRADITIO Ecclesiarum. Itaque

c) EPISCOPI gaudent potestate PROPRIA baptismum administrandi.

PAROCHI potestate DELEGATA,

sed simul STABILI.

DIACONIS potestas quidem DE-

LEGATUR, sed non STABILES, sed praecise ad actum.

4) *Vel Ecclesiae generali delegatione, vel ipsius Christi lege quivis in casu necessitatis, item in quovis casu, quo se quis titulo colorato putat habere potestatem baptizandi, valide, & licite baptismum administrare potest.*

a) CRITERIUM hujus veritatis unicum est SENSUS Ecclesiae catholicae.

b) UNIVERSALITAS potestatis hujus extraordinariae homines laicos sive virum sive foeminam, sive fidelem sive infidelem comprehendit.

c) **RATIO SUFFICIENS** istius seu divinæ legis, seu apostolicæ delegationis est **BO-
NUM COMMUNE** majus electorum.

I. Uti enim **MATERIAM** baptismi cum Christus instituit, quæ ubique in promptu esset,

II. Ita in casu necessitatis **MINISTRUM** quoque obvium esse voluit.

III. Hæc baptismi obtinendi **FACILITAS** & **DEI BONITATEM** commendat, & illam **LE-
GEM**, quæ baptismi necessitatem determinat, ex divinæ Sapientiæ consilio mitigat.

5) **DOCTRINA** Cypriani de invaliditate baptismi ab hæreticis collati.

a) **ARGUMENTA** Cypriani.

b) **RESPONSIO** ad isthæc argumen-
to paulo solidior ad tria capita revocatur.

I. Christus, vel Ecclesia hanc potestatem physicam baptizandi **POTUIT** hæreticis relin-
quere.

II. **UT** relinqueret, **SALUS PUBLICA** ex-
git.

III. **QUOD** actu reliquerit, **TRADITIO** Ec-
clesiæ catholicæ probat.

* Ecce tibi **NECESSITATEM**, & **EXISTEN-
TIAM** hujus extraordinariæ potestatis.

c) Utrum Cyprianus quæstionem de baptismo hæreticorum ad fidem pertinere crediderit, **INCERTUM** est.

d) Utrum retractarit suam opinio-
nem, iterum **INCERTUM** est.

c) **RATIO SUFFICIENS** istius seu divinae legis, seu apostolicae delegarionis est **BO-
NUM COMMUNE** majus electorum.

I. Uti enim **MATERIAM** baptismi eam

Christus instituit, quae ubique in promptu esset,

II. Ita in casu necessitatis **MINISTRUM**

quoque obvium esse voluit.

III. Haec baptismi obtinendi **FACILITAS**
& **DEI BONITATEM** commendat, & illam **LE-
GEM**, quae baptismi necessitatem determinat,
ex divinae Sapientiae consilio mitigat.

5) **DOCTRINA** Cypriani de invaliditate
baptismi ab haereticis collati.

a) **ARGUMENTA** Cypriani.

b) **RESPONSIO** ad isthaec argumen-
to paulo solidior ad tria capita revocatur.

I. Christus, vel Ecclesia hanc potestatem

quere. physicam baptizandi **POTUIT** haereticis relin-

II. **UT** relinqueret, **SALUS PUBLICA** exe-
git.

III. **QUOD** actu reliquerit, **TRADITIO** Ec-
clesiae catholicae probat,

* Ecce tibi **NECESSITATEM**, & **EXISTEN-
TIAM** hujus extraordinariae potestatis.

c) Utrum Cyprianus quaestionem
de baptismo haereticorum ad fidem pertinere
crediderit, **INCERTUM** est.

d) Utrum retractarit suam opinio-
nem, iterum **INCERTUM** est.

§. 149.

V. SUBJECTUM BAPTISMI.

1) *Omnes Adæ posterii, a statu gratiæ originali delapsi, sunt capaces baptismi recipiendi.*

a) Indigent REMEDIO peccati originali.

b) Christus generale REMEDIUM in Baptismo Joan. III constituit.

c) MANDATUM baptizandi includit OMNES. Matth. ult. 19.

2) Infantes quoque baptismi capaces sunt. Nam regnum COELORUM introire

a) Nemo POTEST sine baptismo. Joan. III.

b) Atqui parvuli sunt CAPACES REGNI cœlorum. *Talium enim Matth. XIX. 14. est regnum cœlorum.*

c) Ergo & BAPTISMI capaces sunt, ceu medii necessarii.

d) Porro CAPACES sunt gratiæ SANCTIFICANTIS; ergo & baptismi, qui est medium necessarium ad utramque.

3) *Itaque expedit infantes mox a natiuitate baptizare.*

a) Magis CAVENDUM PERICULUM æternæ salutis, in quod inciderent infantes, repentinæ mortis casibus expositi,

b) Quam

V. SUBJECTUM BAPTISMI.

1) *Omnes Adae posterī, a statu gratiae originalis delapsi, sunt capaces baptismi recipiendi.*

a) Indigent REMEDIO peccati originalis.

b) Christus generale REMEDIUM in Baptismo Joan III. constituit.

c) MADATUM baptizandi includit OMNES Matth. ult. 19.

2) Infantes quoque baptismi capaces sunt. Nam regnum COELORUM *introire*

a) Nemo POTEST sine baptismo.

Joan. III.

b) Atqui parvuli sunt CAPACES REGNI coelorum. *Talium enim* Matth. XIX. 14. *est regnum caelorum.*

c) Ergo & BAPTISMI capaces sunt, ceu medii necessarii.

d) Porro CAPACES sunt gratiae SANCTIFICANTIS; ergo & baptismi, qui est medium necessarium ad utramque.

3) *Itaque expedit infantes mox a natiuitate baptizare.*

a) Magis CAVENDUM PERICULUM aeternae salutis, in quod inciderent infantes, repentinae mortis casibus expositi,

b) Quam FRUCTUS CURANDUS, qui ex dilato baptismo, & cum dispositione adulta jam ætate recepto nasceretur.

c) Hic FRUCTUS certe SINE isto PERICULO suppleri potest, crebra revocatione illarum sponſionum, quas nomine illorum patini fecere.

* Ea exemplum Christianæ PRUDENTIÆ, quæ neglecto MINORI bono MAJUS malum cavet!

4) *Nec infantes nondum nati, nec jam mortui, valide baptizari possunt.*

a) GENERATIO CORPORALIS est CONDITIO requisita ad regenerationem Spiritualem. Joan. III. 5.

b) VITA CORPORALIS itidem est tempus PROPRIUM gratiæ sanctificantis per baptismum recipiendæ.

§. 150.

VI. EFFECTUS BAPTISMI.

1) Effectus PROPRIUS est GRATIA SANCTIFICANS PRIMA,

a) Cujus ESSENTIA consistit in decreto stabili divini benevolentiae &c. ATTRIBUTA vero sunt,

b) DONA HABITUALIA omnium virtutum,

PRÆSENTIA Spiritus Sancti,
CONSORTIUM DIVINÆ naturæ,
ADOPTIO filii DEI.

b) Quam FRUCTUS CURANDUS,
qui ex dilato baptismo, & cum dispositione
adulta jam aetate recepto nasceretur.

c) Hic FRUCTUS certe SINE isto
PERICULO suppleri potest, crebra revocatione
istarum sponsonum, quas nomine illorum pa-
trini fecere.

* En exemplum Christianae PRUDENTIAE,
quae neglecto MINORI bono MAJUS malum cavet!

4) *Nec infantes nondum nati, nec jam mor-
tui, valide baptizari possunt.*

a) GENERATIO CORPORALIS est
CONDITIO requisita ad regenerationem Spiri-
tualem. Joan. III. 5.

b) VITA CORPORALIS itidem est
tempus PROPRIUM gratiae sanctificantis per
baptismum recipiendae.

§. 150.

VI. EFFECTUS BAPTISMI.

1) Effectus PROPRIUS est GRATIA SANC-
IFICANS PRIMA ,

a) Cujus ESSENTIA consistit in de-
certo stabili divinae benevolentiae &c. ATTRI-
BUTA vero sunt,

b) DONA HABITUALIA omnium
virtutum,

PRAESENTIA Spiritus Sancti,
CONSORTIUM DIVINAE naturae,
ADOPTIO filii DEI.

2) Alter EFFECTUS est remissio peccati originalis, & actualis tam quoad culpam, quam quoad penam.

3) Tertius effectus est ASSOCIATIO ad Ecclesiam, quæ infert

a) PARTICIPATIONEM omnium iurium, & obligationum,

b) Adeoque CAPACITATEM ad reliqua sacramenta suscipienda.

° USUS RATIONIS in questionibus de Baptismo,

a) MODUM invenit, singulas partes Sacramenti seorsim ostendendi,

b) CRITERIUM cuilibet veritati proprium assignat,

c) CERTA ab incertis separat,

d) NOTIONES accuratas applicat.

° Eundem Rationis usum in singulis deinceps Sacramentis pertractandis observare licebit.

ART. III.

Sacramentum Confirmationis.

§. 151.

I. Confirmatio est verum Sacramentum.

1) *Adnotatio Generalis.*

a) SS. LITERÆ se solis non ita CLARE expriment institutionem divinam huius Sacramenti, etsi eam VIRE probent.

b) Ita

2) Alter EFFECTUS est remissio peccati originalis, & actualis tam quoad culpam, quam quoad poenam.

3) Tertius effectus est ASSOCIATIO ad Ecclesiam, quae infert

a) PARTICIPATIONEM omnium iurium, & obligationum,

b) Adeoque CAPACITATEM ad reliqua sacramenta suscipienda.

* USUS RATIONIS in quaestionibus de Baptismo,

a) MODUM invenit, singulas partes Sacramenti seorsim ostendendi,

b) CRITERIUM euilibet veritati proprium affignat,

c) CERTA ab incertis separat,

d) NOTIONES accuratas adplicat.

* Eundem Rationis usum in singulis deinceps

Sacramentis pertractandis observare licebit.

ART. III.

Sacramentum Confirmationis.

§. 151.

I. Confirmatio est verum Sacramentum.

1) *Adnotatio Generalis.*

a) SS. LITERAE se solis non ita CLARE exprimunt institutionem divinam hujus Sacramenti, etsi eam VERE probent.

b) Itaque SENSUM Scripturæ confirmari TRADITIONE Ecclesiæ Catholicæ necesse est.

c) Suppetit CRITERIUM indubitatum, ex quo institutio divina hujus Sacramenti comperta fiat.

d) Hoc criterium est AUCTORITAS Ecclesiæ, quæ in

INTERPRETANDIS divinis *Scripturis*
DISCERNENDIS divinorum dogmatum
traditionibus, &

PROPONENDIS ipsis Fidei *Dogmatibus*
infallibilitatis prærogativa gaudet

2) SIGNIFICATUS SACRAMENTI hujus
in Ecclesia Catholica exprimit

a) Riturum *sacrum*, quo *baptizatis*

b) *Episcopus* manus imponit, &
frontem *Chrismate* inungit,

c) Ut iis conferatur *Spiritus Sanctus*,

d) In ROBUR fidei Christianæ profutendæ.

3) *Factum historicum principale.*

A. PARS PRIMA FACTI. *Apostoli credidere, per impositionem manuum Episcopaliū baptizatis conferri certo effectu Spiritum Sanctum in robur fidei.*

a) TEXTUS Scripturæ Act. VIII.
14. & Act. XIX. 5.

b) SENSUS genuinus textuum

b) Itaque SENSUM Scripturae confirmari TRADITIONE Ecclesiae Catholicae necesse est.

c) Suppetit CRITERIUM indubitatum, ex quo institutio divina hujus Sacramenti comperta fiat.

d) Hoc criterium est AUCTORITAS

Ecclesiae, quae in

INTERPRETANDIS divinis *Scripturis*

DISCERNENDIS divinatorum dogmatum

traditionibus, &

PROPONENDIS ipsis Fidei *Dogmatis* infallibilitatis praerogativa gaudet

2) SIGNIFICATUS SACRAMENTI hujus in Ecclesia Catholica exprimit

a) Riturum *sacrum, quo baptizatis*

b) *Episcopus manus imponit, & frontem Chrismate inungit,*

c) Ut iis conferatur *Spiritus Sanctus,*

d) In ROBUR fidei Christianae prositendae.

3) *Factum historicum principale.*

A. PARS PRIMA FACTI. *Apostoli credidit, per impositionem manuum Episcopatum baptizatis conferri certo effectu Spiritum Sanctum in robur fidei.*

a) TEXTUS Scripturae Act. VIII. 14. & Act. XIX. 5.

b) SENSUS genuinus textuum

I. Exprimat gratiam *sanctificantem* *specialem*, qualis non datur in baptismo.

II. *Gratiæ gratis datæ* non pertinent ad SUBSTANTIAM confirmationis.

III. GRATIÆ gratis datæ IDEO simul in confirmatione conferebantur, ut robur fidei, & propagationem Evangelii promoverent.

IV. Hinc Successores primi Apostolorum impositione manuum conferri Spiritum Sanctum certa fide credebant, *etsi dona illa gratis data abessent*, ceu jam non necessaria.

B. *Idem ipsum omnis vera Christi Ecclesia constanter credidit.* PARS ALTERA FACTI.

a) SERIES non interrupta testium,

b) SYNOPSIS testimoniorum est sequens, in CONFIRMATIONIS collatione
proprium MINISTRUM, Episcopum,
proprium SUBJECTUM, baptizatos,
diversum a Baptismo EFFECTUM, robur fidei,

diversum a Baptismo RITUM, impositionem manuum intervenire.

4) COROLLARIA.

A. *Itaque confirmatio est VERUM SACRAMENTUM.* DOGMA.

a) CERTA FIDES Apostolorum, quos Christus ceu Doctores infallibiles, & totidem sui Vicarios misit ad mandata sua nobis communicanda,

b) Et

I. Exprimit gratiam *sanctificantem specialem*, qualis non datur in baptismo.

II. *Gratiae gratis datae* non pertinent ad SUBSTANTIAM confirmationis.

III. GRATIAE gratis datae IDEO simul in confirmatione conferebantur, ut robur fidei, & propagationem Evangelii promoverent.

IV. Hinc Successores primi Apostolorum impositione manuum conferri Spiritum Sanctum certa fide credebant, *etsi dona illa gratis data abessent*, ceu jam non necessaria.

B. *Idem ipsum omnis vera Christi Ecclesia constanter credidit.* PARS ALTERA FACTI.

a) SERIES non interrupta testium,

b) SYNOPSIS testimoniorum est sequens, in CONFIRMATIONIS collatione *proprium* MINISTRUM Episcopum, *proprium* SUBJECTUM, baptizatos, *diversum a Baptismo* EFFECTUM, robur fidei,

diversum a Baptismo RITUM, impositionem manuum intervenire.

4) COROLLARIA.

A. *Itaque confirmatio est* VERUM SACRAMENTUM. DOGMA.

a) CERTA FIDES Apostolorum, quos Christus ceu Doctores infallibiles, & totidem sui Vicarios misit ad mandata sua nobis communicanda,

b) Et CERTA PERSUASIO totius veræ Ecclesiæ, quam Christus interpretem authenticum sacrarum literarum constituit, ab omni erroris periculo immunis est.

c) PERSUASIO Apostolorum ex sacris literis: FIDES Ecclesiæ universalis tum ex testimoniis Patrum, tum ex consensu Rituum, seu PROPRIO criterio intelligitur.

d) SUMMA ergo Demonstrationis hæc est:

I. Nec Apostoli in TRADENDO hoc dogmate,

II. Nec Ecclesia in eo ad nos TRANSMITTENDO errare potuerunt.

e) CATHOLICIS hæc ostensio plene satisfacit; ACCATHOLICIS tunc denique satisfaciet, cum Ecclesiæ universalis AUCTORITATEM aliquando agnoscent. Illud saltem cum fundamento negare nequeunt: *Apostoli confirmationem pro vero sacramento habebant, & in hac sententia non errabant.*

B. *Confirmatio Sacramentum est a baptismo, & omni ejus caremonia diversum. Differt enim a baptismo per ritum, per effectum, per subjectum.*

C. *Confirmatio tam verisimiliter a Christo est immediate instituta, ut opposita Sententia omni verisimilitudine careat.*

a) AR-

b) Et CERTA PERSUASIO totius
verae Ecclesiae, quam Christus interpretern au-
theticum sacrarum literarum constituit, ab om-
nis erroris periculo immunis est.

c) PERSUASIO Apostolorum ex sa-
cris literis : FIDES Ecclesiae universalis tum
ex testimoniis Patrum, tum ex consensu Ritua-
lium, ceu PROPRIO criterio intelligitur.

d) SUMMA ergo Demonstrationis
haec est:

I. Nec Apostoli in TRADENDO hoc dog-
mate,

II. Nec Ecclesia in eo ad nos TRANSMIT-
TENDO errare potuere,

e) CATHOLICIS haec ostensio plene
satisfacit; ACCATHOLICIS tunc denique fati-
faciet, cum Ecclesiae universalis AUCTORITA-
TEM aliquando agnoscent. Illud saltem cum
fundamento negare nequeunt: *Apostoli confir-
mationem pro vero sacramento habebant, & in
hac sententia non errabant.*

B. *Confirmatio Sacramentum est a bap-
tismo, & omni ejus caeremonia diversum. Dif-
fert enim a baptismo per ritum,*
per effectum ,
per subjectum.

C. *Confirmatio tam verisimiliter a Chri-
sto est immediate instituta, ut opposita Senten-
tia omni verisimilitudine careat.*

a) ARGUMENTUM directe nec ex *Scripturis*, nec ex *Patribus* peti potest, nec ex *definitione* Ecclesie.

b) Itaque IMMEDIATA hujus Sacramenti divina institutio ad FIDEM non pertinet.

c) Unde ortæ sunt diversissimæ Catholicorum etiam Theologorum SENTENTIE de institutione hujus Sacramenti.

d) NIHILOMINUS argumentum REFLEXUM satis tum ex SS. Literis, tum ex usu totius Ecclesie pro immediata hujus Sacramenti divina institutione petitur.

e) SCILICET: nec APOSTOLI tam SECURE ex certa scientia secuturi effectus baptizatis manum IMPOSUISSENT, nec TAM SECURE hunc ipsum ritum Ecclesiis a se ecclesiis perpetuo adhibendum TRADIDISSENT, nec denique *Successores Apostolorum*, TANTA SECURITATE conferendi Spiritus Sancti, eundem ritum baptizatis applicassent, nisi & Apostoli a Christo tum potestatem, tum mandatum robur fidei baptizatis aliquo SIGNO conferendis accepissent, & Episcopi idem ipsum persuasissimum habuissent.

f) Atqui si Christus & POTESTATEM, & MANDATUM signo aliquo Spiritum Sanctum conferendi Apostolis contulit, IMMEDIATE CONFIRMATIONEM quoad SUBSTANTIAM instituit.

a) ARGUMENTUM directe nec ex *Scripturis*, nec ex *Patribus* peti potest, nec ex *definitione* Ecclesiae.

b) Itaque IMMEDIATA hujus Sacramenti divina institutio ad FIDEM non pertinet.

c) Unde ortae sunt diversissimae Catholicorum etiam Theologorum SENTENTIAE de institutione hujus Sacramenti.

d) NIHILOMINUS argumentum REFLEXUM satis tum ex SS. Literis, tum ex usu totius Ecclesiae pro immediata hujus Sacramenti divina institutione petitur.

e) SCILICET: nec APOSTOLI tam SECURE, ex certa scientia secuturi effectus baptizatis *manum* IMPOSUISSENT, nec TAM SECURE hunc ipsum ritum Ecclesiis a se erectis perpetuo adhibendum TRADIDISSENT, nec dentque Successores Apostolorum, TANTA SECURITATE conferendi Spiritus Sancti, eundem ritum baptizatis adplicassent, nisi & apostoli a Christo tum *potestatem*, tum *mandatum* robor fidei baptizatis aliequo SIGNO conferendi accepissent, & Episcopi idem ipsum persuasissimum habuissent.

f) Atqui si Christus & POTESTATEM, & MANDATUM signo aliquo Spiritum Sanctum conferendi Apostolis contulit, IMMEDIATE CONFIRMATIONEM quoad SUBSTANTIAM instituit.

g) Ex quo ipso patet, quod Christus Sacramenta, quæ INSTITUIT, IMMEDIATE instituit.

h) Itaque et si Tridentinum præcise definiat, *septem Sacramenta a Christo esse instituta*, tamen ex generali conceptu INSTITUTIONIS inferitur, eadem ab ipso esse IMMEDIATE instituta.

i) *Confirmatio ergo est Sacramentum PRACTICUM, & DIVINITUS institutum.*

§. 152.

II. ACTIO essentialis, & FORMULA confirmationis.

1) *Aliqua manuum impositio in Sacramento confirmationis est ESSENTIALIS ACTIO.*

a) Sub hoc solo NOMINE & in SS. Lateris memoratur,

b) Et sub hoc SIGNIFICATU in testimoniiis sanctorum Ecclesie Patrum recensetur.

2) *Verosimiliter sufficit ea manuum impositio, quæ jam in ipsa unctione Chrismatismatis intervenit.*

a) *Hæc videtur esse MENS Ecclesie LATINÆ.* Episcopi enim passim etiam eos ad Chrismationem frontis admittunt, qui post primam manuum impositionem adveniunt.

b) *Eadem videtur esse MENS Ecclesie GRÆCÆ.* Ex nullo enim documento constat,

g) Ex quo ipso patet, quod Christus Sacramenta, quae INSTITUIT, IMMEDIATE instituerit.

h) Itaque etsi Tridentinum praecise definiat, *septem Sacramenta a Christo esse instituta*, tamen ex generali conceptu INSTITUTIONIS infertur, eadem ab ipso esse IMMEDIATE instituta.

i) *Confirmatio ergo est Sacramentum PRACTICUM*, & DIVINITUS institutum.

§. 152.

II. ACTIO *essentialis*, & FORMULA *confirmationis*.

1) *Aliqua manuum impositio in Sacramento confirmationis est ESSENTIALIS ACTIO.*

a) Sub hoc solo NOMINE & in SS. Literis memoratur,

b) Et sub hoc SIGNIFICATU in testimoniis sanctorum Ecclesiae Patrum recensetur.

2) *Verosimiliter sufficit ea manuum impositio, quae jam in ipsa unctione Chrismatis intervenit.*

a) *Haec videtur esse MENS Ecclesiae*

LATINAE. Episcopi enim passim etiam eos ad Chrismationem frontis admittunt, qui post primam manuum impositionem adveniunt.

b) *Eadem videtur esse MENS Ecclesiae GRAECAE.* Ex nullo enim documento con-

stat, græcos inde a seculo XII. uti alia manuum impositione, quam ipsa Chrismatione frontis.

c) ARGUMENTA ALIA ad verisimilitudinem hujus sententiæ afferri solita idem nonnisi SENSUM ECCLESIAE probare nituntur.

d) ARGUMENTA CONTRARIA, etsi CERTITUDINI hujus sententiæ obstant, ejus tamen VERISIMILITUDINEM non evertunt.

3) *Valde probabiliter etiam ipsa frontis Chrismatio secundum se est actio essentialis in eodem Sacramento.*

a) Aliquod FUNDAMENTUM hujus sententiæ occurrit, II. Cor. I. 21.

b) Hic textus si de confirmatione intelligatur, & nomen, & ritum, & effectum Sacramenti exprimit.

c) UT hunc textum de confirmatione intelligamus, aliqua AUCTORITAS Patrum suadet.

d) Illud CERTUM est, in eo textu unctionem saltem ut SYMBOLUM spiritualis unctionis assumi; recte vero de unctione corporali intelligi, satis PROBABILE est.

4) *Probabilius sola VERBA Chrismationis conjuncta sunt essentialia huic Sacramento, sicut probabilius sola Chrismatio est ACTIO essentialis.*

Ratio præcipua item SENSUS est ECCLESIAE tum latinæ, tum græcæ.

stat, graecos inde a seculo XII. uti alia manuum impositione, quam ipsa Chrismatione frontis.

c) ARGUMENTA ALI A ad verisimilitudinem hujus sententiae afferri solita itidem non nisi SENSUM ECCLESIAE probare nituntur.

d) ARGUMENTA CONTRARIA, etsi CERTITUDINI hujus sententiae obstant, ejus tamen VERISIMILITUDINEM non evertunt.

3) *Valde probabiliter etiam ipsa frontis Chrismatio secundum se est actio essentialis in eodem Sacramento.*

a) Aliquod FUNDAMENTUM hujus sententiae occurrit, II. Cor. I. 21.

b) Hic textus SI de confirmatione intelligatur, & *nomen, & ritum, & effectum* Sacramenti exprimit.

c) UT hunc textum de confirmatione intelligamus, aliqua AUCTORITAS Patrum suadet.

d) Illud CERTUM est, in eo textu unctionem saltem ut SYMBOLUM spiritualis unctionis assumi; recte vero de unctione corporali intelligi, satis PROBABLE est.

4) *Probabilius sola VERBA Chrismationi conjuncta sunt essentialia huic sacramento, sicut probabilius sola Chrismatio est ACTIO essentialis.*
Ratio praecipua item SENSUS est ECCLESIAE tum latinae, tum graecae. .

§. 153.

III. *Minister hujus Sacramenti.*

1) *Minister ex propria potestate administrans Sacramentum confirmationis, ex institutione divina est solus Episcopus.* DOGMA.

a) *UNIVERSE solis Apostolis cum Episcopis data est potestas propria administrandi Sacramenta.* Ab Episcopatu enim primum, facto Apostolico, separatus est Presbyteratus.

b) *SINGILLATIM A& VIII. SOLI* Apostoli mittuntur ad neophytis conferendum Spiritum Sanctum.

2) *Delegari tamen Presbyteris simplicibus potestas confirmandi potest, nulla certe divina lege obstante.*

a) *Non obstat LEX SCRIPTA;* ex eo enim, quod A& VIII. soli Apostoli manus imponebant; nulla consecutio fieri potest adversus potestatem presbyteris delegandam. Tunc enim verosimiliter adhuc nulli existebant.

b) *Non TRADITA.* Etsi enim Patres *PROPRIAM* Episcopis confirmandi potestatem vendicent, *DELEGATAM* tamen presbyteris convenire posse æque innuunt.

c) *FACTA AUTHENTICA utriusque Ecclesiæ.*

I. Certum est, *GRÆCOS* a multis retro seculis potestatem confirmandi delegasse presbyteris, non improbante Ecclesia latina.

II. *Cer-*

§. 153.

III. *Minister hujus Sacramenti.*

1) *Minister ex propria potestate administrans Sacramentum confirmationis, ex institutione divina est solus Episcopus. DOGMA.*

a) *UNIVERSE solis Apostolis ceu Episcopis data est potestas propria administrandi Sacramenta. Ab Episcopatu enim primum, facto Apostolico, separatus est Presbyteratus.*

b) *SINGILLATIM Act. VIII. SOLI Apostoli mittuntur ad neophytis conferendum Spiritum Sanctum.*

2) *Delegari tamen Presbyteris simplicibus potestas confirmandi potest, nulla certe divina lege obstante.*

a) *Non obstat LEX SCRIPTA; ex eo enim, quod Act. VIII. soli Apostoli manus imponebant; nulla consecutio fieri potest adversus potestatem presbyteris delegandam. Tunc enim verosimiliter adhuc nulli existebant.*

b) *Non TRADITA. Etsi enim Patres PROPRIAM Episcopis confirmandi potestatem vendicent, DELEGATAM tamen presbyteris convenire posse aequè innuunt.*

c) *FACTA AUTHENTICA utriusque Ecclesiae.*

I. *Certum est, GRAECOS a multis retro seculis potestatem confirmandi delegasse presbyteris, non improbante Ecclesia latina.*

II. Certum est, jam seculo sexto etiam in Ecclesia latina officium confirmandi meris presbyteris esse concessum.

III. Certa denique etiam POSTREMIS seculis ejusdem rei inter Latinos exempla extant.

d) Ex his factis facilis est RESPONSIO ad argumenta contraria.

3) ALIQUÆ REFLEXIONES circa potestatem confirmandi.

a) Potestas confirmandi est pars Ordinis Episcopalis. Est enim potestas Christo ministrandi in confectioe alicujus Sacramenti & est gradus potestatis stabilis per se. Hæ notæ definitionem ORDINIS ingrediuntur.

b) Potestas confirmandi nulli Diacono communicari potest. Diaconatus enim non est nisi potestas stabilis ministrandi ECCLESIAE.

c) Si Presbytero confertur potestas DELEGATA confirmandi, ei non confertur PARS ORDINIS episcopalis; ordo enim potestas per se STABILIS, potestas delegata vero talis est, quæ quovis momento a delegante REVOCARI potest.

d) Quodsi Presbytero potestas confirmandi etiam ORDINARIA delegetur, tamen pars ordinis Episcopalis ei nondum competet. ORDINARIA enim potestas, si delegata est, adhuc multum differt a PROPRIA.

e) Pot

II. *Certum est, jam seculo sexto etiam in Ecclesia latina officium confirmandi meris presbyteris esse concessum.*

III. *Certa denique etiam POSTREMIS seculis ejusdem rei inter latinos exempla extant.*

d) Ex his factis facilis est **RESPON-**
SIO ad argumenta contraria.

3) **ALIQUAE REFLEXIONES** circa potestatem confirmandi.

a) *Potestas confirmandi est pars Ordinis Episcopalis.* Est enim potestas Christo ministrandi in confectione alicujus Sacramenti, & est gradus potestatis stabilis per se. Hae notae definitionem **ORDINIS** ingrediuntur.

b) *Potestas confirmandi nulli Diacono communicari potest.* Diaconatus enim non est nisi potestas stabilis ministrandi **ECCLESIAE**.

c) Si Presbytero confertur potestas **DELEGATA** confirmandi, ei non confertur **PARS ORDINIS** episcopalis; ordo enim potestas per se **STABILIS**, potestas delegata vero talis est, quas quovis momento a delegante **RE-VOCARI** potest.

d) Quodsi Presbytero potestas confirmandi etiam **ORDINARIA** delegetur, tamen pars ordinis Episcopalis ei nondum competet. **ORDINARIA** enim potestas, si delegata est, adhuc multum differt a **PROPRIA**.

e) Porro etiam si Presbytero etiam

PROPRIA potestas confirmandi sine potestate tamen ordinandi conferri posset,

I. SUPERIOR quidem meris Presbyteris,

II. Sed multo INFERIOR adhuc Episcopo facti, qui & potestatem ordinandi presbyteros, ac Episcopos haberet, & potestatem confirmandi Presbyteris conferret;

III. Nullum tamen exemplum extat, quod potestas propria confirmandi unquam ab Episcopatu separata sit. Itaque

f) Presbyter merus invalide confirmat, si delegata ad id potestate carent.

4) Nullus Episcopus proprio iudicio in Ecclesia latina Presbyteris sua Dioceseos ministerium confirmandi delegare potest.

A. Non LICET delegare.

a) LEX generalis, diuturna jam observantia stabilita, id prohibet in Ecclesia latina.

b) In lege universali Ecclesiastica solus Romanus Pontifex ex iusta causa DISPENSARE potest.

B. Non VALET ejusmodi delegatio.

a) Potestas propriam potestatem delegandi non ulterius se extendit, quam voluit supremus Princeps, qui & PROPRIAM, & eam DELEGANDI facultatem largitus est.

b) Atqui nequit praesumi, quod Christus POTESTATEM DELEGANDI ministerium

e) Porro etiamsi Presbytero etiam PROPRIA potestas confirmandi sine potestate tamen ordinandi conferri posset,

I. SUPERIOR quidem meris Presbyteris,

II. Sed multo INFERIOR adhuc Episcopo foret, qui & *potestatem ordinandi presbyteros*, ac Episcopos haberet, & *potestatem confirmandi Presbyteris conferret*;

III. Nullum tamen *exemplum* extat, quod potestas propria confirmandi unquam ab Episcopatu separata sit. Itaque

f) Presbyter merus *invalidè confirmat*, si delegata ad id potestate careat.

4) *Nullus Episcopus proprio iudicio in Ecclesia latina Presbyteris suae Diaeceseos ministerium confirmandi delegare potest.*

A. Non LICET delegare.

a) LEX generalis, diuturna jsm observantia stabilita, id prohibet in Ecclesia Iatina.

b) In lege universali Ecclesiastica solus Romanus Pontifex ex justa caussa DISPENSARE potest.

B. Non VALET ejusmodi delegatio.

a) Potestas propriam potestatem delegandi non ulterius se extendit, quam voluit supremus Princeps, qui & PROPRIAM, & eam DELEGANDI facultatem largitus est.

b) Atqui nequit praesumi, quod Christus POTESTATEM DELEGANDI ministe-

rium suum in conficiendis VALIDE Sacramentis concedat in casibus ILLICITIS, nisi id ratio boni communis postulet.

c) Jam vero NULLA RATIO BONI COMMUNIS postulat, ut Episcopus potestatem confirmandi delegare VALIDE possit adversus legem Ecclesiæ actu obligantem.

5) *Confirmatio facta ab Episcopo hæretico est valida.*

a) Tam manuum IMPOSITIO in Latina,

b) Quam CHRISMATIO frontis in græca Ecclesia, hæreticis ad Ecclesiam revertentibus applicari solita, fuit mera CÆREMONIA ECCLESIASTICA, & signum RECONCILIATIONIS.

§. 154.

IV. *Subiectum confirmationis est omnis, & solus baptizatus.*

1) Probant SS. LITERÆ.

a) Act. VIII. nonnisi jam BAPTIZATI SAMARITANIS,

b) Et Act. XIX. nonnisi jam BAPTIZATI EPHESIIS conferebatur confirmatio.

2) Sensum SS. Literarum interpretatur ECCLESIA.

3) RATIO consentit cum auctoritate Scripturæ, & Ecclesiæ.

a) Po

rium suum in conficiendis VALIDE Sacramentis concedat in casibus ILLICITIS , nisi id ratio boni communis postulet.

c) Jam vero NULLA RATIO BONI COMMUNIS postulat, ut Episcopus potestatem confirmandi delegare VALIDE possit adversus legem Ecclesiae actu obligantem.

5) *Confirmatio facta ab Episcopo haeretica est valida.*

a) Tam manuum IMPOSITIO in latina,

b) Quam CHRISMATIO frontis in graeca Ecclesia , haeticis ad Ecclesiam rerertentibus adplicari solita, fuit mera CAEREMONIA ECCLESIASTICA, & signum RECONCILIATIONIS.

§. 154.

IV. *Subjectum confirmationis est omnis, & solus baptizatus.*

1) Probant SS. LITERAE.

a) Act. VIII. nonnisi jam BAPTIZATIS SAMARITANIS,
b) Et Act. XIX. nonnisi jam BAPTIZATIS EPHESIIS conferebatur confirmatio.

2) Sensus SS. Literarum interpretatur ECCLESIA.

3) RATIO consentit cum auctoritate Scripturae, & Ecclesiae.

a) Per confirmationem jam non VITA SPIRITUALIS, quod proprium est Baptismo, sed ROBUR VITÆ SPIRITUALIS confertur.

b) Atqui ROBUR vitæ Spiritualis præsupponit INITIUM.

c) Etiam infantes, etiam amentes CAPACES sunt confirmationis. Gratia enim sanctificanti nec INFANTIA, nec solus defectus rationis obstat.

§. 155.

V. Confirmatio non est medium salutis absolute necessarium.

1) Solus baptismus est MEDIUM NECES-SARIUM, ut REGENEREMUR vita Spiritualī (Rom. VIII. 1), eamque ACQUIRAMUS.

2) Sola Eucharistia est MEDIUM NECES-SARIUM Joan. VI. ad vitam Spiritualem CON-TINUANDAM.

3) Eucharistia denique est se sola SUFFI-CIENS ad vitam Spiritualem continuandam.

* CONCLUSIO generalis. In quæstione de Sacramento maxime, & præ omnibus in quæ-stione de confirmatione, cum non ita frequen-tes SS. Literarum textus suppetant,

a) TESTIMONIA Patrum solertis-sime inspicienda sunt, quia consentientia gene-ralems Ecclesiæ sensum exhibent.

b) Eadem testimonia ita CITANDA sunt, ut eorum sensus ex contextu cum certitu-dine pateat.

a) Per confirmationem jam non
VITA SPIRITUALIS, quod proprium est Bap-
tismo, sed ROBUR VITAE SPIRITUALIS con-
feritur.

b) Atqui ROBUR vitae Spiritualis
praesupponit INITIUM.

c) Etiam infantes, etiam amentes
CAPACES sunt confirmationis. Gratiae enim
sanctificanti nec INFANTIA, nec solus defectus
rationis obstat.

§. 155.

*V. Confirmatio non est medium salutis ab-
solute necessarium.*

1) Solus baptismus est MEDIUM NECES-
SARIUM, ut REGENEREMUR vita Spirituali
(Rom. VIII. 1), eamque ACQUIRAMUS.

2) Sola Eucharistia est MEDIUM NECES-
SARIUM Joan. VI. ad vitam Spiritualem CON-
TINUANDAM.

3) Eucharistia denique est se fola SUFFI-
CIENS ad vitam Spiritualem continuandam.

* CONCLUSIO generalis. In quaestione de
Sacramentis maxime, & prae omnibus in quae-
stione de confirmatione, cum non ita frequen-
tes SS. Literarum textus suppetant,

a) TESTIMONIA Patrum solertis-
sime inspicienda sunt, quia consentientia gene-
ralem Ecclesiae sensum exhibent.

b) Eadem testimonia ita CITANDA
sunt, ut eorum sensus ex contextu cum certitu-

c) ANTIQUIORUM Patrum præcipue RATIO habenda, quia, TESTES proximiores ætati Apostolorum, plus AUCTORITATIS habent.

d) Præter isthæc in præsentem materiam nil studiosius observandum, quam ne PLUS affirmetur, quam quod ex criteriis PROBARI potest.

e) Hæc SINCERITAS a Theologo Catholico observata plus probabit Accatholicis, quam affectata certitudo in iis, ubi nulla haberi potest.

ART. IV.

*Sacramentum, & Sacrificium
Eucharisticum.*

§. 156.

I. *Christus sub speciebus panis, & vini veri præsens est.*

1) SUMMA TEXTUUM SS. Scripturæ quæ ad hoc sacramentum pertinent.

2) PRINCIPIA CERTA ex SS. Literis, eaque ab omnibus Christianis adoptata.

a) Christus hoc Sacramentum sub ratione CIBI, & POTUS,

b) Et IN MEMNOSYNON MORTIS, ET AMORIS sui, quo mortem pro nostra salute subiit,

c) Et

c) ANTIQUIORUM Patrum praecipue RATIO habenda, quia, TESTES proximiores aetati Apostolorum, plus AUCTORITATIS habent.

d) Praeter isthaec in praesente materia nil studiosius observandum, quam ne PLUS affirmetur, quam quod ex criteriis PROBARI potest.

e) Haec SINCERITAS a Theologo Catholico observata plus probabit Accatholicis, quam affectata certitudo in iis, ubi nulla haberi potest.

ART. IV.

Sacramentum, & Sacrificium

Eucharisticum.

§. 156.

I. *Christus sub speciebus panis, & vini vert
praesens est.*

1) SUMMA TEXTUUM SS. Scripturae qui ad hoc sacramentum pertinent.

2) PRINCIPIA CERTA *ex SS. Literis*,
eaeque ab omnibus Christianis adoptata.

a) Christus hoc Sacramentum sub
ratione CIBI, & POTUS,

b) Et IN MEMNOSYNON MORTIS,
ET AMORIS sui, quo mortem pro nostra salute subiit,

c) Et ipse CELEBRAVIT, & celebrandum perpetuo PRÆCEPIT.

3) PRINCIPIUM ALIUD EX SS. LITERIS, jam magis controversum: *Institutio hujus Sacramenti a Christo C. VI. Joan. est promissa.*

A. Argumentum DIRECTUM præbet

a) CONSENSIO PLENISSIMA inter hæc verba, & verba institutionis.

b) Hæc CONSENSIO VERUM, ET PROPRIUM significatum non acquirit, nisi de promissione Sacramenti sermo esse dicatur.

c) Hæc PROMISSIO & sensui liberali, & sapientiæ Christi loquentis, & menti Ecclesiæ interpretantis accurate concordat.

B. Argumentum INDIRECTUM.

a) Si verba tam manifesta, nisi manducaveritis carnem &c. de Spirituali manducatione per fidem intelligenda sunt: ergo etiam illa, nisi quis renatus fuerit &c. de Spirituali ablutione per fidem intelligi poterunt.

b) Itaque si CHRISTIANI arbitriam Spirituales manducationis interpretationem adoptant, SOCINIANIS idem de Baptismo dicentibus ex SS. Scriptura nihil solidi responderi unquam poterit.

c) Nisi Christus C. VI. Joan. promiserit Sacramentum hoc a se instituendum, nullibi aut MANDATUM sumendi hujus Sacramenti, aut FRUCTUM expressit.

c) Et ipse CELEBRAVIT, & celebrandum perpetuo PRAECEPIT.

3) PRINCIPIUM ALIUD EX SS. LITERIS, jam magis controversum: *Institutio hujus Sacramenti a Christo C. VI. Joan. est promissa.*

A. Argumentum DIRECTUM praebet

a) CONSENSIO PLENISSIMA inter isthaec verba, & verba institutionis.

b) Haec CONSENSIO VERUM, ET PROPRIUM significatum non acquirit, nisi de promissione Sacramenti sermo esse dicatur.

c) Haec PROMISSIO & *sensui* liberali, & *sapientiae* Christi loquentis, & *menti* Ecclesiae interpretantis accurate concordat.

B. Argumentum INDIRECTUM.

a) Si verba tam manifesta, *nisi manducaveritis carnem &c.* de Spirituali manducatione per fidem intelligenda sunt: ergo etiam illa, *nisi quis renatus fuerit &c.* de Spirituali ablutione per fidem intelligi poterunt.

b) Itaque si CHRISTIANI arbitriam Spirituales manducationis interpretationem adoptant, SOCINIANIS idem de Baptismo dicentibus ex SS. Scriptura nihil solidi responderi unquam poterit.

c) Nisi Christus C. VI. Joan. promiserit Sacramentum hoc a se instituendum, nullibi aut MANDATUM sumendi hujus Sacramenti, aut FRUCTUM expressit.

C. RATIONES CONTRARIÆ INTERPRETATIONIS

a) ACCATHOLICI ideo negant promissam C. VI. institutionem; quia ex illo nihil certum de REALI CHRISTI PRÆSENTIA argumentum peti intelligunt.

b) Aliqui Catholici, satis pauci id ipsum negant: quia COMMUNIONEM SUB UTRAQUE SPECIE velut necessariam exinde ostendi sibi persuadent.

4) NOTITIA HISTORICA DE SACRAMENTARIIS.

a) EPOCHA PRIMA hujus sententia.

b) *Diversa ejus* MODIFICATIO posterioribus seculis inventa.

c) ARTIFICIA ÆQUIVOCATIONUM in ea contegenda.

d) SENSUS VERBORUM, queis Tridentinum viam æquivocationibus præclufit, veram, realem, & substantialem Christi in SS. Eucharistia præsentiam definiens.

5) PRINCIPIA CERTA EX RECTA PHILOSOPHIA.

a) Notio SIGNI, tum naturalis, tum arbitrariæ.

b) Notio PRÆSENTIÆ realis, involvit

COEXISTENTIAM duorum inter se, &

ACTIO-

C. RATIONES CONTRARIAE INTER-
PRETATIONIS

a) ACCATHOLICI ideo negant pro-
missam C. VI. institutionem ; quia ex illo ni-
mis certum de REALI CHRISTI PRAESENTIA
argumentum peti intelligunt.

b) Aliqui Catholici, satis pauci,
id ipsum negant: quia COMMUNIONEM SUB
UTRAQUE SPECIE velut necessariam exinde
ostendi sibi persuadent.

4) NOTITIA HISTORICA DE SACRAMEN-
TARIIS.

a) EPOCHA PRIMA hujus senten-

b) Diversa ejus ^{ut} MODIFICATIO po-
sterioribus seculis inventa.

c) ARTIFICIA AEQUIVOCATIONUM

in ea contegenda.

d) SENSUS VERBORUM, queis Tri-
dentinum viam aequivocationibus praeclusit,
veram, realem, & substantialem Christi in SS.
Eucharistia praesentiam definiens.

5) PRINCIPIA CERTA EX RECTA PHILO-
SOPHIA.

a) Notio SIGNI, tum naturalis,
tum arbitrarii.

b) Notio PRAESENTIAE realis, in-
volvitur
COEXISTENTIAM duo-
rum inter se, &

ACTIONEM unius in alterum,

c) *Notio præsentiæ in signo suo.*

Ut quid immediate in signo suo nobis præ-

sens sit, requiritur

actio propria immediata,

quæ signi sui tum existentiam, tum ideam
in nobis determinet,

Et sic per illud se ipsum præsentem signi-
cat.

I. REALITAS hujus notionis. Requiritur

ACTIO IMMEDIATA; secus res PRÆSENS

non est.

Actio, quæ EXISTENTIAM SIGNI
determinet; secus non est præsens in signo
suo.

Actio, quæ IDEAM SIGNI excitet; secus
NOBIS in signo suo VERE præsens non est.

II. EXEMPLA.

Ex VOCE Petrum PRÆSENTEM agnosco:
ergo vox est SIGNUM NATURALE præsentiae
Petri.

Ex CIRCUMACTO stropholiolo inter persona-
tos homines Petrum PRÆSENTEM agnosco; si-
quidem PETRUS hoc signum sui constituit.
Erit ergo circumactio stropholioli signum arbi-
trarium PRÆSENTIÆ PETRI.

d) *Notio STATUS SENSITIVI.*

I. *Actiones omnes, per quas res sensibilis*
sensus afficit, sunt signum naturale, in quo se
res præsentem significat.

ACTIONEM unius in alterum,

c) *Notio praesentiae in SIGNO SUO.*

Ut quid immediate in signo suo nobis praesens sit, requiritur

actio propria immediata,

quae signi sui tum existentiam, tum ideam in nobis determinet,

& sic per illud se ipsum praesentem significet.

I. REALITAS hujus notionis. Requiritur

ACTIO IMMEDIATA; secus res PRAESENS

non est.

Actio, QUAE EXISTENTIAM SIGNI determinet; secus non est praesens in SIGNO suo.

Actio, quae IDEAM SIGNI excitet; secus NOBIS in signo suo VERE praesens non est.

II. EXEMPLA.

Ex VOCE Petrum PRAESENTEM agnosco: ergo vox est SIGNUM NATURALE praesentiae Petri.

Ex CIRCUMACTO strophio inter personatos homines Petrum PRAESENTEM agnosco; siquidem PETRUS hoc signum sui constituit. Erit ergo circumactio strophio signum arbitrium PRAESENTIAE PETRI.

d) *Notio STATUS SENSITIVI.*

I. *Actiones omnes, per quas res sensibilis sensus afficit, sunt signum naturale, in quo se res praesentem significat.*

II. Summa harum actionum est STATUS SENSITIVUS rei.

III. Nisi res statum sensibilem habeat, PROPRIO significato, & simul sensibus cum DEMONSTRANDO dicere nequeo: HOC est CALUD. Quod enim vere præsens sensibus nostris non est, ut præsens sensibus demonstrari nequit.

6) POSSIBILITAS Dogmatis Catholici.

a) Ut Christus sub statu sensibili panis, & vini præsens sit eum in signo suo, & ut præsens demonstrari possit; statum sensibilem panis, & vini efficere actione propria debet.

b) Si Christus sub pane & vino solum lateret præsentia mere locali, manente simultanea panis & vini præsentia, dici sensu proprio non posset: HOC est Corpus Christi: Hic est Christus, sed: In hoc loco est Christus.

c) Quodsi solum panis & vinum, Christus vero omnino non adesset, sensu proprio multominus dici posset, hoc est Corpus Christi, hic est Christus, etsi actione Spirituali in ANIMAS fidelium ageret.

d) Contra si Christus actione sua statum sensibilem panis & vini, remota utriusque substantia, efficiat, & sola reali præsentia adesset, ex sensu proprio diceretur de hoc Sacramento: HOC est corpus Christi, HIC est Christus,

7) Existentia DOGMATIS Catholici.

II. Summa harum actionum est STATUS SENSITIVUS rei.

III. Nisi res statum sensibilem habeat, PROPRIO significato, & simul sensibus eam DEMONSTRANDO dicere nequeo: HOC est IL-LUD. Quod enim vere praesens sensibus nostris non est, ut praesens sensibus demonstrari nequit.

6) POSSIBILITAS *Dogmatis Catholici.*

a) *Ut Christus sub statu sensibili panis, & vini praesens sit ceu in signo suo, & ut praesens demonstrari possit; statum sensibilem panis, & vini efficere actione propria debet.*

b) *Si Christus sub pane & vino solum lateret praesentia mere locali, manente simultanea panis & vini praesentia, dici sensu proprio non posset: HOC est Corpus Christi: Hic est Christus, sed: In hoc loco est Christus.*

c) *Quodsi solum panis & vinum, Christus vero omnino non adesset, sensu proprio multominus dici posset, hoc est Corpus Christi, hic est Christus, etsi actione Spirituali in ANIMAS fidelium ageret.*

d) *Contra si Christus actione sua statum sensibilem panis & vini, remota utriusque substantia, efficiat, & sola reali praesentia ad esset, ex sensu proprio diceretur de hoc Sacramento: HOC est corpus Christi, HIC est Christus,*

7) Existentia DOGMATIS Catholici.

A. Si verba promissionis, & institutionis in sensu proprio accipiuntur, Christus sub statu sensibili panis & vini vera realiter, & substantialiter præsens est.

a) Secus SENSU PROPRIO dici non posset: Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus. Caro mea vere est cibus, sanguis meus vere est potus.

b) Hoc assertum evidens est ADPLICATIS notionibus PRÆSENTIÆ in signo, & STATUS SENSIBILIS, qui demonstrari sensibus potest.

B. Atqui verba promissionis, & institutionis in sensu proprio accipienda sunt.

a) Criterium hujus veritatis.

Adjuncta institutionis,

Traditio Patrum constans,

Sensus universalis Ecclesiæ, & præscriptio per 15. secula,

Solemnia declaratio Conciliorum.

b) Sufficiëntia hujus Criterii.

I. NECESSARIUM est aliquod CRITERIUM, ex quo intelligatur, utrum Christus proprie, an improprie sit locutus. Secus Sacramentum panis esset nutrimentum æternæ discordiæ.

II. Hoc criterium debet esse etiam pro vulgo hominum ACCOMODATUM, ex quo intelligant, an Sacramentariis potius, quam universali Ecclesiæ sit habenda fides.

A. *Si verba promissionis, & institutionis in sensu proprio accipiuntur, Christus sub statu sensibili panis & vini vere realiter, & substantialiter praesens est.*

a) *Secus SENSU PROPRIO dici non posset: Hoe est corpus meum, hic est sanguis meus, Caro mea vere est cibus, sanguis meus vere est potus.*

b) *Hoc assertum evidens est ADPLICATIS notionibus PRAESENTIAE in signo, & STATUS SENSIBILIS, qui demonstrari sensibus potest.*

B. *Atqui verba promissionis, & institutionis in sensu proprio accipienda sunt.*

a) *Criterion hujus veritatis.*

Adjuncta institutionis,

*Traditio Patrum constans,
Sensus universalis Ecclesiae, &
praescriptio per 15. secula,
Solemnis declaratio Conciliorum.*

b) *Sufficiencia hujus Criterii.*

I. *NECESSARIUM est aliquod CRITERIUM, ex quo intelligatur, utrum Christus proprie, an improprie sit locutus. Secus Sacramentum pacis esset nutrimentum aeternae discordiae.*

II. *Hoc criterium debet esse etiam pro vulgo hominum ACCOMODATUM, ex quo intelligant, an Sacramentariis potius, quam universali Ecclesiae sit habenda fides.*

III. Christus certe Ecclesiae suae providit de Criterio summe necessario. SAPIENTIA enim infinita medium sufficiens, & necessarium praestituit, & bonitas ADPLICAT.

IV. Sacramentarii NULLUM CRITERIUM afferre possunt, ex quo sensus improprius verborum Christi pro certo habeatur,

Non favet lingua autographa,
contextus sermonis,
dicta Scripturae analogae.

Non decedit ratio humana utcumque polita,
auctoritas mere humana,
sensus communis,
experientia sensuum.

V. Catholici pro certo criterio assignant sensum publicum Ecclesiarum per 15. secula, & declarationem solennem sensus proprii.

VI. Provoco, ut quisunque veritatis solius amator Criterium nobis ostendat,
magis aptum pro vulgo hominum,
magis divinae sapientiae consentaneum,
magis humanae imbecillitati accomodatum,
magis ad unitatem conservandam necessarium.

8) RESPONSO ad argumenta Sacramentariorum.

a) SUBSTANTIA dogmatis CERTA separatur a MODO.

b) MODUS praesentiae ab omni contradictione immunis adstruitur.

III. Christus certe Ecclesiae suae providit de Criterio summe necessario. SAPIENTIA enim infinita medium sufficiens , & necessarium praestituit, & bonitas ADPLICAT.

IV. Sacramentarii NULLUM CRITERIUM afferre possunt, ex quo sensus improprius verborum Christi pro certo habeatur.

Non favet lingua autographa,
contextus sermonis,
dicta Scripturae analogae.

Non decidit ratio humana utcunque polita,
auctoritas mere humana,
sensus communis,
experientia sensuum.

V. *Catholici pro certo criterio assignant sensum publicum Ecclesiarum per 15. secula, & declarationem solennem sensus proprii.*

VI. Provoco, ut quisunque veritatis solius amator Criterium nobis ostendat,
magis aptum pro *vulgo hominum,*
magis divinae *sapientiae consentaneum,*
magis *humanae imbecillitati accomodatam,*
magis *ad unitatem conservandam necessa-*

rium.

8) RESPONSIO ad argumenta Sacramentarium.

a) SUBSTANTIA dogmatis CERTA separatur a MODO.

b) MODUS praesentiae ab omni contradictione immunis adstruitur.

I. *Christus omnipotentia sua potest supplere actiones panis, & vini.* Vires enim elementorum simplicium non sunt nisi participatio omnipotentiae divinae.

II. *Christus omnipotentia sua actu supplet impressiones panis, & vini.* Secus ex sensu proprio tanquam praesens sub statu sensibili panis, & vini demonstrari non posset.

III. Si Christus statum sensibilem panis, & vini ipse efficit, *sub Speciebus panis & vini praesens est.* Nam & COEXISTIT nobis, & AGIT, quod utrumque praesentiam absolvit.

IV. Haec praesentia Jesu Christi est
SACRAMENTALIS; quia sub statu sensibili panis & vini, ceu in SIGNO suo adest.
VERA; opponitur enim haec praesentia praesentiae per FIGURAM,
REALIS; opponitur enim praesentiae per FIDEM,
SUBSTANTIALIS; opponitur enim praesentiae PER VIRTUTEM diffusam in animis recipientium.

V. Itaque haec Jesu Christi praesentia TALIS est, qualem Tridentinum requirit.

VI. Unde dogmata catholica salva relinquit omnia.

VII. Conceptum hujus praesentiae nec COMPENETRATIO, nec REPLICATIO per se ingreditur.

VIII. Ita-

I. *Christus omnipotentia sua potest supplere actiones panis, & vini.* Vires enim elementorum simplicium non sunt nisi participatio omnipotentiae divinae.

II. *Christus omnipotentia sua actu supplet impressiones panis, & vini.* Secus ex sensu proprio tanquam praesens sub statu sensibili panis, & vini demonstrari non posset.

III. Si Christus statum sensibilem panis, & vini ipse efficit, *sub Speciebus panis & vini praesens est.* Nam & COEXISTIT nobis, & AGIT, quod utrumque praesentiam absolvit.

IV. Haec praesentia Jesu Christi est SACRAMENTALIS; quia Sub statu sensibili panis & vini, ceu in SIGNO suo adest.

VERA; opponitur enim haec praesentia praesentiae per FIGURAM,

REALIS; opponitur enim praesentiae per FIDEM,

SUBSTANTIALIS; opponitur enim praesentiae PER VIRTUTEM diffusam in animis recipientium.

V. Itaque haec Jesu Christi praesentia TALLIS est, qualem Tridentinum requirit.

VI. Unde *dogmata catholica salva* relinquit omnia.

VII. Conceptum hujus praesentiae nec COMPENETRATIO, nec REPLICATIO per se ingreditur.

VIII. Itaque & CATHOLICIS non potest non commendari, quia in explicanda dogmatis POSSIBILITATE omnem DIFFICULTATEM tollit, & ACATHOLICIS, quia possibilitatem dogmatis distinctissime evolvens, SENSUM PROPRIUM Verborum facilius persuadebit.

IX. Uade univérse concludimus.

POSSIBILITAS DOGMATIS ex notione præ
sentis realis,

EXISTENTIA DOGMATIS ex sensu proprio
verborum Christi,

SENSUS PROPRIUS VERBORUM ex auctori-
tate Ecclesiæ intelligitur.

9) CONSPECTUS ORDINIS in ostendenda
præsentis Thesi.

SUMMA TEXTUUM, & veluti apparatus
armorum (1)

PRINCIPIA CERTA ex SS. Literis (2. 3)

PRINCIPIA HISTORICA (4)

PRINCIPIA ex recta Philosophia (5)

POSSIBILITAS Dogmatis (6)

EXISTENTIA Dogmatis (7)

MODUS explicandi (8).

§. 157.

II. In SS. Eucharistia non manet substantia panis, & vini.

I) ALTERUM CAPITALE DOGMA.

a) Si id, quod sensus afficit, esset panis & vinam, ex vero CORPUS, ET SANGUIS CHRISTI dici non posset.

b) Et

VIII. Itaque & CATHOLICIS non potest non commendari, quia in explicanda dogmatis POSSIBILITATE omnem DIFFICULTATEM tollit, & ACATHOLICIS, quia possibilitatem dogmatis distinctissime evolvens, SENSUM PROPRIUM Verborum facilius persuadebit.

IX. Unde universe concludimus.
POSSIBILITAS DOGMATIS ex notione praesentiae realis,
EXISTENTIA DOGMATIS ex sensu proprio verborum Christi,
SENSUS PROPRIUS VERBORUM ex auctoritate Ecclesiae intelligitur.

9) CONSPECTUS ORDINIS in ostendenda praesente Thesi.
SUMMA TEXTUUM, & veluti apparatus armorum (1)
PRINCIPIA CERTA ex SS. Literis (2. 3)
PRINCIPIA HISTORICA (4)
PRINCIPIA ex recta Philosophia (5)
POSSIBILITAS Dogmatis (6)
EXISTENTIA Dogmatis (7),
MODUS explicandi (8).

§. 157.

II. *In SS. Eucharistia non manet substantia panis, & vini.*

1) ALTERUM CAPITALE DOGMA.

a) Si id, quod sensus afficit, esset panis & vinum, ex vero CORPUS, ET SANGUIS CHRISTI dici non poffet.

b) Ergo ABSENTIA PANIS, & vini est necessaria, ut PRÆSENTIA CHRISTI signo suo concipi possit.

c) Ex quo patet utriusque dogmatis NEXUS INVIOLABILIS.

2) CONCEPTUS IMPANATIONIS, & CONSUBSTANTIATIONIS.

a) Si Christus panem præsentem manibus adhuc tenebat, nullo proprio sensu dicere poterat, HOC EST CORPUS MEUM. Si enim panis sensus afficiebat, de PANE affirmari CORPUS nullo modo potuit.

b) Unde REALIS PRÆSENTIA Christi excludit omnem PRÆSENTIAM PANIS, sive simultaneam coexistentiam, sive unionem Sacras.

3) COROLLARIA.

a) *Integer Christus præsens est sub qualibet specie.*

I. Totus Christus, id est, merita humanitatis, & dignitas personæ sunt *ratio completa effectuum nutritionis Spiritualis*, qui sunt huic Sacramento proprii.

II. Itaque & merita humanitatis, & dignitas personæ sunt *ratio completa sacramenti sensibilis*, quo Spiritualis nutritionis effectus representantur.

b) *Etsi integer Christus ob UNIONEM INDISSOLUBILEM sub qualibet specie adsit;*

b) Ergo ABSENTIA PANIS, & vini est necessaria, ut PRAESENTIA CHRISTI signo suo concipi possit.

c) Ex quo patet utriusque dogmatis NEXUS INVIOLABILIS.

2) CONCEPTUS IMPANATIONIS , & CONSUBSTANTIATIONIS.

a) Si Christus panem praesentem manibus adhuc tenebat, nullo proprio sensu dicere poterat, HOC EST CORPUS MEUM. Si enim panis sensus afficiebat , de PANE affirmari CORPUS nullo modo potuit.

b) Unde REALIS PRAESENTIA Christi excludit omnem PRAESENTIAM PANIS, sive simultaneam coexistentiam, sive unionem

dicas.

3) COROLLARIA.

a) *Integer Christus praesens est sub qualibet specie.*

I. Totus Christus, id est, merita humanitatis, & dignitas personae sunt *ratio completa effectuum nutritionis Spiritualis*, qui sunt huic Sacramento proprii.

II. Itaque & merita humanitatis, & dignitas personae sunt *ratio completa sacramenti sensibilis*, quo Spiritualis nutritionis effectus praesentantur.

b) *Etsi integer Christus ob UNIONEM INDISSOBULILEM sub qualibet specie ad-*

fit; tamen vis verborum non ex a quo importat
realem præsentiam totius Christi.

I. Verba non plus SIGNIFICANT, quam
ab institutione ejusmodi SIGNO substat.

II. Atqui CORPUS, & SANGUIS vi significatrice, nec plus nec minus exprimunt, quam
corpus, & sanguinem.

c) Integer Christus sub quavis sensibili parte cujuscumque speciei præsens est.

I. Christus totum statum sensibilem panis
& vini efficit.

II. Ergo quælibet pars status sensibilis est
signum sacrum præsentiae Jesu Christi.

4) Capitalia ergo Dogmata de SS. Eucharistia ad hæc duo revocantur.

a) Christus vere præsens,

b) Panis & vinum jam non præsentia sunt. Utrumque possibile;

Imo primum sine altero nequidem possibile; utrumque existere sensus proprius verborum probat.

§. 158.

III. Tempus institutionis SS. Eucharistiae.

i) Christus SS. Eucharistiam in ultimæ
cæna, pridie quam pateretur, instituit,

a) IN HOC FACTO attestando sacri
HISTORICI verbotenus consentiunt.

b) Ab

*sit; tamen vis verborum non ex aquo importat
realem praesentiam totius Christi.*

I. Verba non plus SIGNIFICANT , quam
ab institutione ejusmodi SIGNO substat.

II. Atqui CORPUS , & SANGUIS vi significa-
trice, nec plus nec minus exprimunt, quam
corpus, & sanguinem.

c) *Integer Christus sub quavis sen-
sibili parte cujuscumque speciei praesens est,*

I. Christus totum statum sensibilem panis,
& vini efficit.

II. Ergo quaelibet pars status sensibilis est
signum sacrum praesentiae Jesu Christi.

4) Capitalia ergo Dogmata de SS. Eucha-
ristia ad haec duo revocantur.

a) *Christus vere praesens,*

b) *Panis & vinum jam non prae-*

sentia sunt. Utrumque possibile;

Imo primum sine altero nequidem POSSI-

BILE; utrumque existere sensus proprius ver-
borum probat.

§. 158.

III. *Tempus institutionis SS. Eucharistiae.*

1) *Christus SS. Eucharistiam in ultima
coena, pridie quam pateretur , instituit,*

a) *IN HOC FACTO attestando sacri*

HISTORICI verbotenus consentiunt.

b) Ab institutione EUCHARISTIÆ probe fecernenda est celebratio PASCATIS LEGALIS.

2) *Antequam hoc Sacramentum institueret, Pasca legale celebravit.*

a) Ex SS. Matthæi, & Lucæ testimoniis TRIA sunt manifesta.

I. *Apostoli ex præscripto Christi paravere agnum pascalem.*

II. *Christus discubuit cum Apostolis ad manducanda ea, quæ Apostoli paravere.*

III. *Christus ea ipsa manducavit cum Apostolis, ad quæ manducanda discubuit.* Itaque

b) CELEBRATIO Pascatis legalis sententia quidem CERTA; sed minime DOGMATICA.

I. ARGUMENTA eorum, qui contrarium sentiunt, hærescos argui recte non possunt.

II. Ex quibus insuper patet, *judicium Ecclesiæ nunquam a doctõribus scholæ prudenter posse præoccupari.*

c) Diversæ OPINIONES ad enodandas difficultates, insuper in hac sententia occurrentes.

§. 159.

IV. *Materia in confessione SS. Eucharistiæ.*

1) *Christus usus est pane triticeo, & vino de vite.*

2) *Er-*

b) Ab institutione EUCHARISTIAE probe secernenda est celebratio PASCATIS LEGALIS.

2) *Antequam hoc Sacramentum institueret, Pasca legale celebravit.*

a) Ex SS. Matthaei, & Lucae testimoniis TRIA sunt manifesta.

I. *Apostoli ex praescripto Christi paravere agnum pascalem.*

II. *Christus discubuit cum Apostolis ad manducanda ea, quae Apostoli paravere.*

III. *Christus ea ipsa manducavit cum Apostolis, ad quae manducanda discubuit.* Itaque

b) CELEBRATIO Pascatis legalis sententia quidem CERTA; sed minime DOGMATICA.

I. ARGUMENTA eorum, qui contrarium sentiunt, haereseos argui recte non possunt.

II. Ex quibus insuper patet, *judicium Ecclesiae nunquam a doctoribus scholae prudenter posse praeoccupari.*

c) Diversae OPINIONES ad enodandas difficultates, insuper in hac sententia occurrentes.

§. 159.

IV. *Materia in confectione SS. Eucharistiae.*

1) *Christus usus est pane triticeo, & vino de vite.*

2) Ergo panis triticeus, & vinum de vitis sunt materia idonea ad conficiendam SS. Eucharistiam.

a) Primum, seu FACTUM ex TESTIMONIO Evangelistarum, alterum seu CONSEQUENS exinde certum est, quia Sacerdos, ut consecret, ex præcepto Christi institutionis primævæ historiam ipso facto commemorare tenetur: hoc facite in meam commemorationem.

b) Unde quicquid naturam specificam panis triticei, & vini servat, materiae valore participat. REGULA GENERALIS.

3) Ad substantiam sacramenti perinde est panis azymus sit, an fermentatus.

a) Christus pane Azymo usus est, rationem temporis SECUTUS, & panem USUALEM adhibens.

b) Hoc exemplum non aliam nobis necessitatem imponit, nisi ut utamur PANE USUALI triticeo.

4) Aqua calici Eucharistico modica portione infunditur.

a) Docet hoc antiquissima PRAXIS ECCLESIAE,

b) Quæ tamen non ad SUBSTANTIAM sacramenti pertinet,

§. 160.

V. Verba in confessione SS. Eucharistia profertur solita.

1) CON-

2) *Ergo panis triticeus, & vinum de vite sunt materia idonea ad conficiendam SS. Eucharistiam.*

a) Primum, ceu FACTUM ex TESTIMONIO Evangelistarum, alterum ceu CONSEQUENS exinde certum est, quia Sacerdos, ut consecret, ex praecepto Christi institutionis primaevae historiam ipso facto commemorare tenetur: *hoc facite in meam commemorationem.*

b) *Unde quidquid naturam specificam panis triticei, & vini servat, materiae valorem participat.* REGULA GENERALIS.

3) *Ad substantiam sacramenti perinde est, panis azymus sit, an fermentatus.*

a) Christus pane Azymo usus est, rationem temporis SECUTUS, & panem USUALI adhibens.

b) Hoc exemplum non aliam nobis necessitatem imponit, nisi ut utamur PANE-USUALI triticeo.

4) *Aqua calici Eucharistico modica portione infunditur.*

a) Docet hoc antiquissima PRAXIS ECCLESIAE,

b) Quae tamen non ad SUBSTANTIAM sacramenti pertinet,

v. Verba in confectione SS. Eucharistia proferri solita.

1) CONVERSIO PANIS, ET VINI a Christo
FACTA.

A. *Christus prius jam omnipotentia sua panem, & vinum in corpus, & sanguinem suum converterat, quam verba ista protulit: Hoc est corpus meum &c.*

a) ARGUMENTUM directum.

I. Verba non habent per se aliam aptitudinem, nisi ut SIGNIFICENT, quæ effecta sunt, non ut ipsa quid EFFICIENT. Itaque

II. Verba a Christo prolata corpus, & sanguinem jam ut PRÆSENTIA significabant, hoc est corpus meum &c. non vero, ut essent præsentia, EFFICIENT.

b) NEXUS CAUSSARUM in celebrando hoc Sacramento intervenientium.

I. *Verbum humanitati* communicabat consilium de instituendo hoc Sacramento.

o Ecce CAUSSA EFFICIENS NOTITIAE.

II. Humanitas de hoc consilio certa, sua quoque merita ad eundem finem *DEI* obtulit.

o Ecce CAUSSA MORALIS.

III. Omnipotentia ad votum humanitatis, & imperium divinitatis excuta est consilium sapientie, *& panem ac vinum in corpus ac sanguinem Christi permulavit.*

o Ecce CAUSSA EFFICIENS MIRACULI.

IV. Verba a Christo prolata Apostolis SIGNIFICABANT miraculum a se patratum.

Sailer Nexus.

B b

o Ecce

1) CONVERSIO PANIS , ET VINI a Christo FACTA.

A. *Christus prius jam omnipotentia sua panem, & vinum in corpus, & sanguinem suum vonvererat, quam verba ista protulit: Hoc est corpus meum &c.*

a) ARGUMENTUM *directum.*

I. Verba non habent per se aliam aptitudinem, nisi ut SIGNIFICENT , quae effecta sunt, non ut ipsa quid EFFICIENT. Itaque

II. Verba a Christo prolata corpus, & sanguinem jam ut PRAESENTIA significabant, *hoc est corpus meum &c.* non vero , ut essent praesentia , EFFICIEBANT.

b) NEXUS CAUSSARUM in celebrando hoc Sacramento intervenientium.

I. *Verbum humanitati* communicabat consilium de instituendo hoc Sacramento,

* Ecce CAUSSA EFFICIENS NOTITAE.

II. Humanitas de hoc consilio certa, sua quoque *merita* ad eundem finem *DEI obtulit.*

* Ecce CAUSSA MORALIS.

III. Omnipotentia ad votum humanitatis, & , imperium divinitatis executi est consilium sapientiae, & *panem ac vinum in corpus ac sanguinem Christi permutavit.*

* Ecce CAUSSA EFFICIENS MIRACULI.

IV. Verba a Christo prolata Apostolis SIGNIFICABANT miraculum a se patratum.

° Ecce CAUSSA SIGNIFICATRIX, in istis verbis.

c) *Argumentum reflexum.*

I. Hæc verba, hoc est corpus meum, significatione propria exprimunt id, quod Christus ut *præfens demonstrare* voluit, non vero quod *virtute omnipotentiae effecturus* erat.

II. Significatio propria tam diu retinenda, donec *certum fundamentum* suadeat oppositum.

III. Atqui hoc nec sacra *Scriptura*,
nec *declaratio* Ecclesiæ,
nec *Testimonia* Patrum,
nec alia quæcunque *ratio* suadet.

B. Nihilominus verba à Christo prolata, hoc est corpus meum, hic est sanguis meus, ad substantiam Sacramenti ad Christo celebrati pertinent.

a) Ad substantiam signi cujuscumque pertinet vis SIGNIFICATRIX COMPLETA.

b) Atqui verbis istis inest VIS SIGNIFICATRIX miraculi a Christo patrati, &

c) SINE ISTIS VERBIS præsentia corporis NULO INTELLIGIBILI modo Apostolis significaretur.

° Duo ergo universe comprobanda fuerunt VERBIS VIM significatricem præsentia realis inesse, & sine verbis rationem COMPLETAM SIGNI non adesse.

d) Unde etsi verba non pertineant ad substantiam CONVERSIONIS, pertinent tamen ad substantiam SACRAMENTI.

* Ecce CAUSSA SIGNIFICATRIX, insita
verbis.

c) *Argumentum reflexum.*

I. Haec verba, hoc est corpus meum, significatione propria exprimunt id, quod Christus ut *praesens demonstrare* voluit, non vero quod *viriate omnipotentiae effecturus erat.*

II. Significatio propria tam diu retinenda, donec *certum fundamentum* suadeat oppositum.

III. Atqui hoc nec sacra *Scripturae*,
nec *declaratio* Ecclesiae,
nec *Testimonia* Patrum,
nec alia quaecunque *ratio* suadet.

B. *Nihilominus verba a Christo prolata, hoc est corpus meum, hic est sanguis meus, ad substantiam Sacramenti ad Christo celebrati pertinent.*

a) Ad substantiam signi cujuscumque pertinet vis SIGNIFICATRIX CON-

PLETA,

b) Atqui verbis istis inest VIS SIGNIFICATRIX miracui a Christo patrati, &

C) SINE ISTIS VERBIS praesentia corporis NULLO INTELLIGIBILI modo Apostolis significaretur.

* Duo ergo universe comprobanda fuere, VERBIS VIM significatricem praesentiae realis inesse, & sine verbis rationem COMPLETAM SIGNI non adesse.

d) Unde etsi verba non pertineant ad substantiam CONVERSIONIS, pertinent tamen ad substantiam SACRAMENTI.

2. *Conversio panis, & vini in Corpus, & sanguinem Christi, a Sacerdotibus nunc fieri solita.*

A. *Christus per illa verba, hoc facite &c. præcepit Sacramentum Eucharistiæ celebrari perpetuo, & iisdem verbis, quibus ipse celebraverat, & eadem veritate verborum.*

a) *Christus iussit IDEM Sacramentum celebrari, quod ipse celebravit. Hoc facite:*

b) *Ut IDEM Sacramentum celebretur, debent species panis, & vini fieri signum corporis, & sanguinis & EFFICAX, & VERUM.*

c) *Atqui species panis, & vini non fiunt signum EFFICAX, nisi per illa ipsa verba,*

d) *Nec VERUM, nisi iisdem verbis eadem realis præsentia Christi respondeat.*

B. *Itaque verba Christi, hoc est corpus meum &c. etiam nunc ad substantiam sacramenti pertinent.*

a) *Per hæc verba species panis, & vini sunt signum sacramentis realis præsentia,*

b) *Et per hæc sola verba Sacramentum completur.*

c) *Unde, phrasi Scholasticæ, verba hæc FORMAM SACRAMENTI NUNC CELEBRANDI conficiunt.*

C. *Quotiescunque verba ista, hoc est corpus meum, hic est sanguis meus, a Ministro rite super pane, & vino pronuntiantur, panis, & vinum*

2. *Conversio panis, & vini in Corpus, & sanguinem Christi, a Sacerdotibus nunc fieri*

solita.

A. *Christus per illa verba, hoc facite*

&c. praecepit Sacramentum Eucharistiae celebrari perpetuo, & iisdem verbis, quibus ipse celebraverat, & eadem veritate verborum.

a) Christus jussit IDEM Sacramentum celebrari, quod ipse celebravit. *Hoc facite:*

b) Ut IDEM Sacramentum celebretur, debent species panis, & vini fieri signum corporis, & sanguinis & EFFICAX, & VERUM.

c) Atqui species panis, & vini non fiunt signum EFFICAX, nisi per illa ipsa

verba,

d) Nec VERUM, nisi iisdem verbis eadem realis praesentia Christi respondeat.

B. *Itaque verba Christi, hoc est corpus meum &c. etiam nunc ad substantiam sacramenti pertinent.*

a) *Per haec verba species panis, & vini sunt signum sacrum realis praesentiae,*

b) *Et per haec sola verba Sacramentum completur.*

c) *Unde, phrasi Scholastica, verba haec FORMAM SACRAMENTI NUNC CELEBRANDI conficiunt.*

C. *Quotiescunque verba ista, hoc est corpus meum, hic est sanguis meus, a Ministra rite super pane, & vino pronuntiantur, panis,*

Et vinum vere in corpus, & ſanguinem Chriſti convertuntur.

a) Inſtituit Chriſtus hoc Sacramentum ceu PERPETUO celebrandum (A).

b) Ut celebretur perpetuo, niſi præcepit, niſi COMMEMORATIONEM SUÆ CELEBRATIONIS.

c) Hæc commemoratio fit pronuntiatione VERBORUM EORUNDEM, QUÆ IPSE PRONUNTIARAT.

D. Itaque eadem verba Chriſti, hoc eſt corpus meum &c. nunc a miniſtris proferuntur hiſtorice ex præſcripto ipſius.

a) Proferuntur HISTORICE. Commemorant enim celebrationem primam a Chriſto factam

b) Ex PRÆSCRIPTO CHRISTI. Hoc facite in meam commemorationem.

E. Eſi verba Chriſti a miniſtris hiſtorice proferantur, tamen indireccte ſignificant, etiam nunc ſub ſpeciebus illius panis, & vini, ſuper quo pronuntiantur, vere ad eſſe corpus, & ſanguinem.

a) Verba DIRECTE ſignificant præſentiam Chriſti ſub ſpeciebus panis, & vini, quas ipſe manibus tenuerat.

b) INDIRECTE ſignificant præſentiam Chriſti ſub ſpeciebus illius panis, & vini, quem Sacerdotes manibus tenent. Eo ſine enim præ

*& vinum vere in corpus, & sanguinem Christi
convertuntur.*

a) Instituit Christus hoc Sacramen-
tum ceu PERPETUO celebrandum (A).

b) Ut celebretur perpetuo , nil
praecepit , nisi COMMEMORATIONEM SUAE
CELEBRATIONIS.

c) Haec commemoratio sit pronun-
tiatione VERBORUM EORUNDEM , QUAE IPSE
PRONUNTIARAT.

*D. Itaque eadem verba Christi, hoc est
corpus meum &c. nunc a ministris proferuntur
historice ex praescripto ipsius.*

a) Proferuntur HISTORICE. Com-
memorant enim celebrationem primam a Chri-
sto factam

b) Ex PRAESCRIPTO CHRISTI.
Hoc facite in meam commemorationem.

*E. Etsi verba Christi a ministris historice
proferantur, tamen indirecte significant, etiam
nunc sub speciebus illius panis, & vini, super
quo pronuntiantur, vere adesse corpus, & san-
guinem.*

a) Verba DIRECTE significant prae-
sentiam Christi sub speciebus panis, & vini,
quas ipse manibus tenuerat.

b) INDIRECTE significant praesen-
tiam Christi sub speciebus illius panis , & vini,
quem Sacerdotes manibus tenent. Eo fine enim

præcepta est commemoratio primæ celebrationis.

c) Unde verba Christi historice relata sunt **CONDITIO** necessaria consecrationis a Sacerdotibus faciendæ.

d) Ergo non nisi iis **INTEGRE PROLATUS** sit conversio panis, & vini. Omnis enim conditio est **NATURA PRIOR** ad effectum illum, cujus ipsa est ratio possibilitatis.

e) Ideo præcise Verba Christi & **INDIRECTE** ejus præsentium nunc significant (b), & celebrandæ Eucharistiæ sunt **NECESSARIA CONDITIO** (c): quia eorum commemoratio & **PROMISSIO**, & **PRÆCEPTUM** ejusdem Sacramenti celebrandi a Christo annexa est.

F. **PRECES**, quas latina præmittit, & græca Ecclesia subjungit verbis Christi, ad sacramenti hujus essentiam, *vi divinæ institutionis*, non pertinent.

G. Interim verba præcedentia, *qui pridie, quam pateretur &c.* sunt **REQUISITA NECESSARIA**, ut verba Christi sacramentalem significatum sortiantur. Conficiunt enim substantiam historice narrationis.

USUS RATIONIS in præsentè quæstione

a) Inter conversionem a Christo, & a Ministris factam cum fundamento **DISCRIMEN** assignat.

praecepta est commemoratio primae celebrationis.

c) Unde verba Christi historice relata sunt **CONDITIO** necessaria consecrationis a Sacerdotibus faciendae.

d) Ergo non nisi iis **INTEGRE PRO-LATIS** fit conversio panis, & vini. Omnis enim conditio est **NATURA PRIOR** ad effectum illum, cujus ipsa est ratio possibilitatis.

e) Ideo praecise Verba Christi & **INDIRECTE** ejus praesentiam nunc significant (b), & celebrandae Eucharistiae sunt **NECESSARIA CONDITIO** (c): quia eorum commemorationi & **PROMISSIO**, & **PRAECEPTUM** ejusdem Sacramenti celebrandi a Christo annexa est.

F. **PRECES**, quas latina praemittit, & graeca Ecclesia subjungit verbis Christi, *ad sacramenti hujus essentiam, vi divinae institutionis, non pertinent.*

G. Interim verba praecedentia, *qui pridie, quam pateretur &c.* sunt **REQUISITA NECESSARIA**, ut verba Christi Sacramentalem significatum sortiantur. Conficiunt enim substantiam historicae narrationis.

* **USUS RATIONIS** in praesente quaestione

a) Inter *conversionem a Christo*, & *a Ministris* factam cum fundamento **DISCRIMEN** assignat.

b) In ipsa consecratione Christi substantiam CONSECRATIONIS a substantia SACRAMENTI separat.

c) NEXUM CAUSSARUM in patrandō hoc miraculo examinat,

d) Notiones signi VERI, & EFFICACIS evolvit.

e) Significatum verborum DIRECTUM, & INDIRECTUM observat.

§. 161.

VI. SS. *Eucharistia est Sacramentum permanens etiam ante sumtionem.*

1) DOGMA.

a) Verba Christi jam tum VERA erant, cum proferrentur.

b) Verba proferebantur ANTE SUMTIONEM.

c) Verba adhuc vera manebant IN IPSA SUMTIONE.

Ergo veritas verborum

PERMANENS Sacramentum,

PERMANENS ante sumtionem,

PERMANENS in ipsa sumtione importat.

2) COROLLARIA.

a) Essentia hujus Sacramenti consistit tum in VERBIS CHRISTI moraliter permanentibus, tum in SPECIEBUS panis, & vini.

Hæc

b) In ipsa consecratione Christi
stantiam CONSECRATIONIS a substantia SA-

CRAMENTI separat.

c) NEXUM CAUSSARUM in patran-
do hoc miraculo examinat.

d) Notiones signi VERI , & EFFI-
CACIS evolvit.

e) Significatum verborum DIREC-
TUM, & INDIRECTUM observat.

§. 161.

VI. SS. *Eucharistia est Sacramentum per-
manens etiam ante sumtionem.*

1) DOGMA.

a) Verba Christi jam tum VERA
erant, cum proferrentur.

b) Verba proferebantur ANTE
SUMTIONEM.

c) Verba adhuc vera manebant IN
IPSA SUMTIONE,

Ergo veritas verborum
PERMANENS Sacramentum,
PERMANENS ante sumtionem,
PERMANENS in ipsa sumtione importat.

2) COROLLARIA.

a) Essentia hujus Sacramenti con-
sistit tum in VERBIS CHRISTI moraliter per-
manentibus, tum in SPECIEBUS panis, & vini.

Hæc enim utraque absolvunt *rationem completam* signi *STABILIS*.

b) *Species panis, & vini una cum verbis Christi unum moraliter Sacramentum conficiunt.*

Nam I. *refectio sensibilis completa & cibo, & potu simul constat,*

II. *Et nonnisi sub cibo et potu sensibili significat REFECTIONEM SPIRITUALEM completam,*

III. *Quam Christus in hoc Sacramento nobis PRÆPARAVIT.*

§. 162.

VII. *In confessione SS. Eucharistiæ intervenit verum Sacrificium, & a Christo celebratum, & celebrari perpetuo institutum.*

1) *NOTIO Sacrificiæ tria impertat*

a) *DESTINATIONEM efficacem rei cujuscunque,*

b) *AD USUM voluntati divinæ conformem;*

c) *EX RECOGNITIONE; & amore supremæ DEI Excellentæ.*

2) *Applicatio hujus notionis ad verba Christi, hoc est corpus meum, quod pro vobis DATUR.*

Hic calix novum TESTAMENTUM est in sanguine meo, qui pro vobis EFFUN-

Haec enim utraque absolvunt *rationem* COM-
PLETAM signi STABILIS.

b) *Species panis, & vini una cum
verbis Christi unum moraliter Sacramentum
conficiunt.*

Nam I. refectio sensibilis completa & CI-
BO, & POTU simul constat,

II. Et nonnisi sub CIBO ET POTU SENSI-
BILI significat REFECTIONEM SPIRITUALEM
completam,

III. Quam Christus in hoc Sacramento
nobis PRAEPARAVIT.

§. 162.

VII. *In confectione SS. Eucharistiae inter-
venit verum Sacrificium, & a Christo celebra-
tum, & celebrari perpetuo institutum.*

1) NOTIO Sacrificii tria importat

a) DESTINATIONEM efficacem rei
cujuscunque,

b) AD USUM voluntati divinae con-
formem,

c) EX RECOGNITIONE, & amore
supremae DEI Excellentiae.

2) *Adplicatio hujus notionis ad verba
Christi, hoc est corpus meum, quod
pro vobis DATUR.*

*Hic calix novum TESTAMENTUM est in
sanguine meo, qui pro vobis EFFUN-*

DETUR IN REMISSIONEM RECCATORUM.

a) DESTINAVIT Christus corpus, & sanguinem suum mox in cruce immolandum (DATUR, EFFUNDETUR),

b) Destinavit efficacissima VOLUNTATE (NOVUM TESTAMENTUM).

c) Destinavit in SACRAMENTO PANIS, ET VINI (HOC EST corpus meum, HIC EST sanguis meus).

d) *Destinavit ad conferendam remissionem peccatorum, ad applicandum cruenti Sacrificii fructum, ad vitæ Spirituales alimoniam, ad ipsam vitæ æternæ securitatem (datur pro VOBIS, effundetur pro VOBIS, in REMISSIONEM peccatorum).*

a) Itaque Christus celebrans institutionem SS. Eucharistiæ

DESTINAVIT EFFICACI voluntate,
CORPUS, ET SANGUINEM suum

Ad USUS VOLUNTATI DIVINÆ conformes (d),

EX RECOGNITIONE supremæ Excellentie Patris sui, ejus voluntati suam punitus conformabat.

Quæ modo dicta sunt, & ex verbis Christi immediate consequuntur, & ad comprobandum dogma Catholicum omnino sufficiunt.

3) *Sensus Verborum Christi, n. præ. stabilitus confirmatur.*

a) Par

DETUR IN REMISSIONEM RECCATORUM.

a) DESTINAVIT Christus corpus, & sanguinem suum mox in cruce immolandum (DATUR, EFFUNDETUR) ,

b) Destinavit efficacissima VOLUNTATE (novum TESTAMENTUM).

c) Destinavit in SACRAMENTO PANIS, ET VINI (HOC EST corpus meum, HIC EST sanguis meus).

d) *Destinavit ad conferendam remissionem peccatorum, ad adplicandum cruenti Sacrificii fructum, ad vitae Spiritualis alimoniam, ad ipsam vitae aeternae securitatem (datur pro VOBIS, effundetur pro VOBIS, in REMISSIONEM peccatorum).*

a) Itaque Christus celebrans institutionem SS. Eucharistiae

DESTINAVIT EFFICACI voluntate, CORPUS, ET SANGUINEM suum Ad USUS VOLUNTATI DIVINAE conformes (d), Ex RECOGNITIONE supremae Excellentiae Patris sui, cujus voluntati suam penitus conformabat.

* Quae modo dicta sunt , & ex verbis Christi *immediate consequuntur*, & ad comprobandum dogma Catholicum *omnino sufficiunt*.

3) *Sensus Verborum Christi*, n. praec. stabilitus confirmatur.

a) Partim ex *Sacrificio Melchisedec* Gen. XIV. 18., cujus cum Sacrificio Christi similitudinem Propheta accurate describit Ps. CIX. 4.

b) Partim ex *Vaticinio Malachie* I. 10., quo & *Sacrificia* Judæorum reprobata iri, & loco illorum *hostiam mundam* omni loco iri oblatum manifeste intelligimus.

c) Partim ex *consensu Conciliorum*, quæ a primævâ æque, ac subsequenti Ecclesia sunt celebrata, Nicæni I. Ephesini I. Toletani XII. & Tridentini;

d) Partim denique ex *Consilio sapientiæ divinæ*, cujus est idem pretium salutis pro omnibus *generatim in cruce* offerre, & ad *singulorum* usus in SS. Eucharistiæ celebratione efficaciter destinare.

4) *Principia certa, & facilia*, quæ Argumentis D. D. Protestantium insitæ responsi possunt inservire.

a) Christus *una oblatione* consummavit pretium salutis, sed non *una oblatione* singulis idem pretium applicavit.

b) Christus sicut in cruce fuit & *Sacerdos & víctima*, ita in celebratione Eucharistiæ & *pretium* esse potest, & *applicans* in usum fidelium.

c) *Preces, laudes, gratiarum actiones* non sunt *Sacrificium externum, publicum, uniforme, mundum*, quale Propheta orbi annunciat.

a) Partim ex *Sacrificio Melchisedeci*
Gen. XIV. 18., cujus cum *Sacrificio Christi*
similitudinem *Propheta* accurate describit Pf.
CIX. 4.

b) Partim ex *Vaticinio Malachiae*

I. 10. , quo & *Sacrificia Judaeorum* reprobata
iri, & loco illorum *hostiam mundam* omni
loco iri oblatum manifeste intelligimus.

c) Partim ex *consensu Conciliorum*,
quae a primaeva aequae, ac subsequenti *Ecclesia*
sunt celebrata, *Nicaeni I.* *Ephesini I.* *Toletani*
XII. & *Tridentini*;

d) Partim denique ex *Consilio sapientiae divinae*,
cujus est idem pretium salutis,
pro omnibus *generatim in cruce* offerre, & ad
singulorum usus in *SS. Eucharistiae* celebratione
efficaciter destinare.

4) *Principia certa, & facilia*, quae *Argumentis*
D. D. Protestantium instar responsi
possunt inservire.

a) *Christus una oblatione* consum-
mavit pretium salutis, sed non *una oblatione*
singulis idem pretium adplicavit.

b) *Christus sicut in cruce fuit &*
Sacerdos & victima , ita in celebratione *Eucha-*
ristiae & pretium esse potest, & *adplicans* in

usum fidei.

c) *Preces, laudes, gratiarum actio-*
nes non sunt *Sacrificium externum, publicum,*
uniforme, mundum, quale *Propheta* orbi an-
nunciat.

d) Ad *essentiam Sacrificii* non requiritur occisio, seu destructio rei offerendæ. Qui enim se totum, cogitata omnia, desideria, et usum voluntatis divinæ destinat, Sacerdotis non minus quam victimæ rationem habet, & sine destructione habet.

e) Sacrificium, quod in celebratione Eucharistiæ intervenit, *sapientiæ divinæ* instituto conforme, *usibus quotidianis* fidelium consentaneum, a *dignitate Religionis* non alienum, *Majestati Numinis honorandæ*, & placandæ aptissimum, ac divinum profus *Sacrificii crucienti* in cruce peracti complementum est.

5) *Quæ cum Dogmate Catholico sunt connexa.*

a) *Sacrificium Eucharistiæ non est sola morientis Christi representatio.* Importat enim efficacem applicationem pretii redemptionis ad usus singulares, divinæ voluntati conformes.

b) Sicut pretium Sacrificii crucienti ad varios usus potest applicari, DEUS vero omnem bonum usum rei cujuscunque efficaciter intendit; ita Christus Sacerdos pretium illud infinitum

I. *Partim ad cultum supremum divinæ Majestatis,*

II. *Partim in gratiarum actionem pro beneficiis in genus humanum ex redemptione profectis,*

III. *Par*

d) *Ad essentiam Sacrificii non requiritur occisio, seu destructio rei offerendae. Qui enim se totum, cogitata omnia, desideria, ad usum voluntatis divinae destinat, Sacerdotis non minus quam victimae rationem habet, & sine destructione habet.*

e) *Sacrificium, quod in celebratione Eucharistiae intervenit, sapientiae divinae instituto conforme, usibus quotidianis fidelium consentaneum, a dignitate Religionis non alienum, Majestati Numinis honorandae, & placandae aptissimum, ac divinum prorsus Sacrificii cruenti in cruce peracti complementum est.*

5) *Quae cum Dogmate Catholico sunt connexa.*

a) *Sacrificium Eucharistiae non est sola morientis Christi repraesentatio. Importat enim efficacem adplicationem pretii redemptionis ad usus singulares, divinae voluntati conformes.*

b) *Sicut pretium Sacrificii cruenti ad varios usus potest adplicari, DEUS vero omnem bonum usum rei cujuscunque efficaciter intendit; ita Christus Sacerdos pretium illud infinitum*

I. Partim ad cultum supremum divinae Majestatis,

II. Partim in gratiarum actionem pro beneficiis in genus humanum ex redemptione profectis,

III. Partim in satisfactionem condignam pro male actis,

IV. Partim ad impetranda bona omnia, salutis utilia applicat.

c) Si defuncti quoque capaces sunt fructus satisfactionis, pro vivis, æque ac defunctis Sacrificium Eucharisticæ potest offerri. Nec enim DEI benevolentia se limitat, nec Caritas Christi erga omnes homines ullo pacto restringitur, nec pretium infinitum usu imminui potest.

o Atqui, si existit communio sanctorum inter militantem, ac purgantem Ecclesiam, defuncti hujus fructus capaces sunt. Utrum vero existat communio sanctorum, non est hujus loci inquirere.

d) *Essentia Sacrificii, quod intervenit in confessione SS. Eucharisticæ, consistit in eo, quod Christus*

I. Ministerio Sacerdotis,

II. Se præsentem sistens sub visibili Sacramento,

III. Applicet totum pretium cruenti Sacrificii.

IV. Ad fines enumeratos lit. b. c.

e) Itaque essentia Sacrificii,

I. Consistit in actu consecrationis; hic enim involvit oblationem, & applicationem totius fructus.

II. Christus ergo est Sacerdos primarius, homo administrator secundarius. Quando enim pro-

III. *Partim in satisfactionem condignam*

pro male actis,

IV. *Partim ad impetranda bona omnia,*

saluti utilia adplicat.

c) *Si defuncti quoque capaces sunt*

fructus satisfactionis, pro vivis, aequae ac defunc-

tis Sacrificium Eucharistiae potest offerri. Nec

enim DEI benevolentia se limitat, nec *Chari-*

tas Christi erga omnes homines ullo pacto re-

stringitur, nec pretium infinitum usu imminui

potest.

* Atqui, xi existit communio sanctorum

inter militantem, ac purgantem Ecclesiam, de-

functi hujus fructus capaces sunt. Utrum

vero existat communio sanctorum, non est hu-

jus loci inquirere.

d) *Essentia Sacrificii, quod interve-*

nit in confectione SS. Eucharistiae, consistit in

eo, quod Christus

I. *Ministerio Sacerdotis,*

II. *Se praesentem sistens sub visibili Sacra-*

mento,

III. *Adplicet totum pretium cruenti Sacri-*

ficii,

IV. *Ad fines enumeratos lit, b. c.*

e) Itaque essentia Sacrificii,

I. *Consistit in actu consecrationis; hic enim*

involvit oblationem, & adplicationem totius

fructus.

II. *Christus ergo est Sacerdos primarius,*

homo administer secundarius. Quando enim

profert homo verba canonica, & quam requisivit Christus, conditionem inflat causæ instrumentalis implet: ipse Christus, ceu ratio principalis, præsentem se silit, ac DEO Patri præteritum *semel comparatum denuo offert.*

f) De fructu hujus inveniuntur Sacrificii tum *per visibilem manducationem, tum per solam fidem, fiduciam, desiderium, ac caritatem possumus participare.* Christus enim se offert ad omnes fructus possibiles, fidelibus scilicet impertiendos; jam vero duplex manducationis species possibilis est, altera visibilis, seu Sacramentalis; altera Spiritualis.

g) Partim *ex hac intentione benedicta Christi, partim ex traditione perpetua innoscit, saltem Sacerdotes celebrantes teneri ad manducationem Sacramentalem.*

I. Itaque sumtio SS. Eucharistiæ, Sacerdotibus præcepta, *non tam ad essentiam Sacrificii, quam ad consequendum ex intentione Christi fructum omnem pertinet.*

II. *Non tamen fructus hujus Sacrificii ad solum Sacerdotem restringitur; prout capacitas fidelium, & intentio Christi abunde probat.*

h) *Fundamentum triplicis cujusdam fructus.* Fructus, qui tum ex intentione Christi, tum nomine totius Societatis Christianæ omnibus membris veræ Ecclesiæ adplicatur, GENERALIS; qui ab intentione sacrificantis dependet *juxta votum petentis, tanquam auctoritatis*

profert homo verba canonica, & quam requisivit Christus, conditionem instar cause instrumentalis implet: ipse Christus, ceu ratio principalis, praesentem se sistit, ac DEO Patri pretium *semel comparatum denuo offert.*

f) De fructu hujus incruenti Sacrificii tum *per visibilem manducationem, tum per sola fidem, fiduciam, desiderium, ac caritatem possumus participare.* Christus enim se offert ad omnes fructus posibles, fidelibus seorsim impertiendos; jam vero duplex manducationis species possibilis est, altera visibilis, seu Sacramentalis; altera Spiritualis.

g) Partim *ex hac intentione benevolentia Christi, partim ex traditione perpetua innoscit, saltem Sacerdotes celebrantes teneri ad manducationem Sacramentalem.*

I. Itaque sumtio SS. Eucharistiae, Sacerdotibus praecepta, *non tam ad essentiam Sacrificii, quam ad consequendum ex intentione Christi fructum omnem pertinet,*

II. *Non tamen fructus hujus Sacrificii ad solum Sacerdotem restringitur; prout capacitas fidelium, & intentio Christi abunde probat.*

h) *Fundamentum triplicis cujusdam fructus.* Fructus, qui tum ex intentione Christi, tum nomine totius Societatis Christianae omnibus membris verae Ecclesiae adplicatur, GENERALIS; qui ab intentione sacrificantis dependet *juxta votum petentis, tanquam auc-*

toris, ut sacrificium ad finem honestum a se intentum offeratur, SPECIALIS; qui vero ab ipso Sacerdote pro se ipso obtinetur, SPECIALISSIMUS dicitur.

i) Triplex hicce fructus

Sicut cum intentione Jesu Christi, Societatis Christianæ, ipsius Sacerdotis, ac singulorum fidelium accurate consentit, ita a divina benevolentia, omnis partialitatis experte, minime aliudit, ac cum humana imbecillitate aptissime congruit.

k) Fructus omnis, ex incremento hoc sacrificio in Ecclesiam redundans, in subiecto recipiente vel *solam capacitatem*, vel *singularitatem concursam*, ac pietatem supponit. Prior meritum solius Christi, posterior insuper meritum aliquod hominis importat; uterque sapientiam divinam mire commendat.

§. 163.

VIII. Effectus manducationis SS. Eucharistia.

1) *Multitudo effectuum.* Manducatio Sacramenti largitur

A. *Augmentum vitæ Spiritualis.* Joan. VI. 58. qui manducat me; & ipse vivet propter me. Augmentum vitæ Spiritualis involvit

a) *Gratias actuales*, necessarias ad conservandum prædominium amoris divini;
ab

toris, ut sacrificium ad finem honestum a se intentum offeratur, SPECIALIS; qui vero ab ipso Sacerdote pro se ipso obtinetur, SPECIALISSIMUS dicitur.

i) Triplex hicce fructus

Sicut cum *intentione* Jesu Christi, Societatis Christianae, ipsius Sacerdotis, ac singulorum fidelium accurate consentit, ita a *divina benevolentia*, omnis partialitatis experte, abludit, ac cum *humana imbecillitate* aptissime congruit. minime

k) Fructus omnis, ex incruento hoc sacrificio in Ecclesiam redundans, in subjecto recipiente vel *solam capacitatem*, vel *singularem concursum*, ac pietatem supponit. Prior *meritum solius Christi*, posterior insuper *meritum* aliquod hominis importat; uterque *sapientiam* divinam mire commendat.

§. 163.

VIII. *Effectus manducationis SS. Eucharistiae.*

1) *Multitudo effectuum.* Manducatio Sacramenti largitur

A. *Augmentum vitae Spiritualis.* Joan.

VI. 58. *qui manducat me; & ipse vivet propter me.* Augmentum vitae Spiritualis involvit

a) *Gratias actuales*, necessarias ad conservandum praedominium amoris divini;

ab hoc enim prædominio vita Spiritualis pendet.

b) *Concupiscentiæ restrictionem*; prædominium enim amoris divini delet magis magisque reliquias terreni.

c) *Præservationem a peccatis*; nam incrementum caritatis est decrementum pravi affectus, ad peccatum inclinantis.

d) *Perseverantiam in bono*; prædominium enim amoris divini est fulcrum quoddam solidissimum humane fragilitatis.

e) *Expiationem delictorum veniale*; nam fervor caritatis extinguit quotidianos defectus, in ipso virtutis studio enascentes.

B. *Pignus futuræ gloriæ, & resurrectionis corporis*; Joan. VI. 52. & 55. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem; habet vitam æTERNAM, & ego RESURGITABO cum in novissimo die.*

2) *Limes effectuum.* *Ex proprio sine SS. Eucharistia non remittit peccatum mortale, nec restituit gratiam sanctificantem illo amissam.* *Dogma Catholicum.* Illi enim, qui (Joan. VI. 50.) manducaverit ex pane hoc, tantum promittitur, *Quod non moriatur, non vero quod mortuus ad vitam redeat.* Huc pertinet

a) *Præceptum Apostoli Cor. XI. 28. probet se ipsum homo &c.* probare ergo prius oportet animum, quam nutrire, purgare priusquam confirmare.

b) *Ufus*

ab hoc enim praedominio vita Spiritualis pendet.

b) *Concupiscentiae restinctionem*; praedominium enim amoris divini delet magis magisque reliquias terreni.

c) *Praeservationem a peccatis*; nam incrementum caritatis est decrementum pravi affectus, ad peccatum inclinantis.

d) *Perseverantiam in bono*; praedominium enim amoris divini est sulcrum quoddam solidissimum humanae fragilitatis.

e) *Expiationem delictorum venialium*; nam fervor caritatis extinguit quotidianos defectus, in ipso virtutis studio enascentes.

B. *Pignus futurae gloriae, & resurrectionis corporis*; Joan. VI. 52. & 55. *qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem; habet vitam AETERNAM, & ego RESUSCITABO eum in novissimo die.*

2) *Limes effectuum. Ex proprio fine SS.*

Eucharistia non remittit peccatum mortale, nec restituit gratiam sanctificantem illo amissam.

Dogma Catholicum. Illi enim, qui (Joan. VI. 50.) manducaverit ex pane hoc, tantum promittitur, Quod non moriatur, non vero, quod mortuus ad vitam redeat. Huc pertinet

a) *Praeceptum Apostoli Cor. XI. 28.*

probet se ipsum homo &c. probare ergo prius oportet animum, quam nutrire, purgare prius, quam confirmare.

b) *Ufus Ecclesiæ*, criminum reos ab altari semper removentis, atque ad penitentiam debitam prius iuvantis.

c) *Sensus Patrum concors*, ex quo & *ufus Ecclesiæ*, & *ratio* hujus usus innotescit.

d) *Ipsa ratio distat*, nutrimento restitui vitam non posse, augeri tantum, & conservari posse aliunde existentem.

e) Huic multiplici fundamento innotetur *definitio* Tridentini Sess. XIII. Can. 5.

3) **COROLLARIUM.** *Illi tantum cum fructu recipiunt hoc Sacramentum, qui & baptizati, & nullius gravis noxæ nondum penitentia expiatae rei sunt.* Nam

a) *Baptisma inchoat vitam Spiritualem, & largitur capacitatem alimenti,*

b) *Penitentia vero restituit vitam Spiritualem, peccato amissam, & restituit capacitatem alimenti.*

Is ergo rationis usus est in presente questione, ut effectus solide probet, distincte enumeret, accurate limitet.

§. 164.

IX. Ministri SS. Eucharistiæ consecrandæ sunt soli Apostoli, & per hos Episcopi, ac Sacerdotes.

1) *Institutio Christi.*

a) *Chri-*

b) *Usus Ecclesiae*, criminum reos ab altari semper removentis, atque ad poenitentiam debitam prius invitantis.

c) *Sensus Patrum concors*, ex quo & *usus Ecclesiae*, & *ratio* hujus usus innotescit.

d) *Ipsa ratio dicitur*, nutrimento restitui vitam non posse, augeri tantum, & conservari posse aliunde existentem.

e) Huic multiplici fundamento innotitur *definitio* Tridentini Sess. XIII. Can. 5.

3) COROLLARIUM. *Illi tantum cum fructu recipiunt hoc Sacramentum, qui & baptizati, & nullius gravis noxae nondum poenitentia expiatae rei sunt.* Nam

a) *Baptisma inchoat vitam Spiritualem, & largitur capacitatem alimenti.*

b) *Poenitentia vero restituit vitam Spiritualem, peccato amissam, & restituit capacitatem alimenti.*

* Is ergo rationis usus est in praesente quaestione, ut effectus solide *probet*, distincte *enumeret*, accurate *limitet*.

§. 164.

IX. *Ministri SS. Eucharistiae consecrandae sunt soli Apostoli, & per hos Episcopi, ac Sacerdotes.*

1) *Institutio Christi.*

a) Christus verba isthæc, *hoc facite in meam commemorationem*, dixit ad solos Apostolos. Itaque his solis potestatem offerendi hujus Sacrificii contulit.

b) Christus iisdem verbis voluit hoc Sacrificium perpetuo in sua Societate celebrari. Itaque Apostolis simul dedit potestatem communicandi priorem illam potestatem suis Successoribus.

° Utrumque involvit ordo sacer perpetuus, existentiam nempe potestatis; & Transmissiōnem legitimam.

2) *Gesta Apostolorum.*

a) Integram hanc potestatem, sacrificandi Eucharistiam, & constituendi sacrificantes &c. contulere solis *Episcopis*.

b) *Potestatem sacrificandi solam* separato scilicet ordine Episcopatus a Presbyteratu, contulere certis ministris, qui simpliciter nomine *Presbyteri* Sacerdotes dicebantur.

° Institutio primæva totius potestatis ex Evangeliiis, separatio potestatis ex concordia testimonio Patrum, utrumque ex proprio criterio addiscitur.

3) *Potestas dispensandæ Eucharistiæ*

A. *Ordinaria solis Episcopis competit & Presbyteris.*

a) *PROPRIA Episcopis*; sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum DEI.

b) *DE*

a) Christus verba isthaec, *hoc facite in meam commemorationem*, dixit ad solos Apostolos. Itaque his solis *potestatem offerendi hujus Sacrificii contulit*.

b) Christus iisdem verbis voluit hoc Sacrificium *perpetuo* in sua Societate celebrari. Itaque Apostolis simul dedit potestatem, *communicandi priorem illam potestatem suis Successoribus*.

* Utrumque involvit *ordo sacer perpetuus, existentiam nempe potestatis; & Transmissionem legitimam*.

2) Gesta Apostolorum.

a) Integram hanc potestatem, *sacrificandi Eucharistiam, & constituendi sacrificantes &c. contulere solis Episcopis*.

b) *Potestatem sacrificandi solam*, separato scilicet ordine Episcopatus a Presbyteratu, contulere certis ministris, qui simplici nomine *Presbyteri* Sacerdotes dicebantur.

* Institutio primaeva totius potestatis ex Evangeliiis, separatio potestatis ex concordi testimonio Patrum, utrumque *ex proprio criterio* addiscitur.

3) *Potestas dispensandae Eucharistiae*
A. *Ordinaria solis Episcopis competit, & Presbyteris*.

a) PROPRIA Episcopis ; sic nos existimet homo ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum DEI.

b) DELEGATA *Presbyteris*: his enim vi sacri ordinis non nisi potestas Eucharistiæ conficiendæ competit: ergo potestas ejus dispensandæ non nisi *delegatione* ipsis competere potest.

B. *Extra ordinem Diaconis* potest delegari.

a) Ad functionem cibi *Spiritualis ministro* per se opus non haberemus,

b) Nec *dispensatio* Sacramenti est ipsis Sacramenti confectio,

c) Diaconi vero vi primæ institutionis ad *ministerium sacrorum* jam sunt deputati.

◦ Quod *delegata sit*; inter alios S. Justinum M. & S. Cyprianum testes omni exceptione majores habemus.

§. 165.

X. *Necessitas SS. Eucharistiæ.*

1) *Perceptio hujus Sacramenti, seu in re, seu in voto, est medium necessarium ad vitam Spiritualem in adultis ratione utentibus diutius conservandam.*

◦ *Exemplum propositionis accurate determinatæ.*

a) Christus Joan. VI. 57. & 54. eisdem plane verbis pronunciat necessariam perceptionem hujus Sacramenti, ac susceptionem Baptismi Joan. III. 5. *nisi quis renatus fuerit, nisi quis manducaverit.*

b) DELEGATA *Presbyteris* : his enim vi sacri *ordinis* non nisi potestas Eucharistiae conficiendae comperit: ergo potestas ejus dispensandae non nisi *delegatione* ipsis competere potest.

B. *Extra ordinem Diaconis* potest dele-

gari.

a) Ad sumtionem cibi *Spiritualis ministro* per se opus non haberemus,

b) Nec *dispensatio* Sacramenti est ipsius Sacramenti confectio,

c) Diaconi vero vi primae institutionis ad *ministerium sacrorum* jam sunt deputati.

* Quod *delegata sit*; inter alios S Justinum M. & S. Cyprianum testes omni exceptione majores habemus.

§. 165.

X. *Necessitas SS. Eucharistiae.*

1) *Perceptio hujus Sacramenti, seu in re, seu in voto, est medium necessarium ad vitam Spiritualem in adultis ratione utentibus diutius conservandam.*

* *Exemplum propositionis accurate determinatae.*

a) Christus Joan. VI. 57. & 54.

iisdem plane verbis pronunciat necessariam perceptionem hujus Sacramenti, ac susceptionem Baptismi Joan. III. 5. *nisi quis renatus fuerit, nisi quis munducaverit.*

Ergo vera utrinque NECESSITAS.

b) Baptismus vitam spirituales confert, Eucharistia conservat. Ergo Eucharistia est necessaria ad vitam spirituales diutius CONSERVANDAM.

c) Eucharistia continet aptitudinem positivam conservandæ vitæ spiritualis in substantia nutrimenti. Ergo est MEDIUM necessarium.

d) Vita spiritualis nutrimento ad conservationem nonnisi in iis indiget, qui vitam spirituales jam habent, & amittere possunt. Itaque Eucharistia est medium necessarium ad vitam spirituales in iis conservandam, qui & baptizati, & adulti, & rationi usu præditi sunt, & amittere vitam possunt.

e) Interdum deest copia manducandi Sacramentum; nec DEUS quemquam obligat ad impossibile. Itaque seu in re, seu in voto necessaria est perceptio sacramenti.

f) Denique non singulis momentis imminet periculum vitæ spiritualis amittendæ. Unde perceptio Eucharistiæ necessaria est ad vitam spirituales DIUTIUS conservandam.

◦ Determinare propositionem est tot notis adiacere, quot & requiruntur, & sufficiunt ad hoc, ut prædicatum subiecto constanter insit, & inesse manifeste intelligatur. Nascitur enim vero exinde summa facilitas inveniendi veritates, & ruit illud inane Chaos objectionum, quæ mentem perplexam, & scientiam reddunt impos-

Ergo vera utrinque NECESSITAS.

b) Baptismus vitam spiritualem

confert, Eucharistia conservat. Ergo Eucharistia est necessaria ad vitam spiritualem diutius CONSERVANDAM.

c) Eucharistia continet aptitudinem

positivam conservandae vitae spiritualis instar nutrimenti. Ergo est MEDIUM necessarium.

d) Vita spiritualis nutrimento ad

conservationem non nisi in iis indiget, qui vitam spiritualem jam habent, & amittere possunt. Itaque Eucharistia est medium necessarium ad vitam spiritualetn in iis conservandam, qui & baptizati, & adulti, & rationis usu praediti sunt, & amittere vitam possunt.

e) Interdum *deest copia* manducandi

Sacramentum ; nec DEUS quemquam obligat ad impossibile. Itaque seu in re, seu in voto necessaria est perceptio sacramenti.

f) Denique non singulis momen-

tis imminet periculum vitae spiritualis amittendae. Unde perceptio Eucharistiae necessaria est ad vitam spiritualem DIUTIUS conservandam.

* *Determinare* propositionem est tot notas adijcere, quot & requiruntur, & sufficiunt ad hoc, ut praedicatum subjecto constanter insit, & inesse manifeste intelligatur. Nascitur enim vero exinde summa *facilitas* inveniendi veritates, & ruit illud inane *Chaos objectionum*, quae mentem perplexam, & scientiam reddunt impos-

libilem. *Hæc unica regula si in usu foret apud eos, qui in studio Theologico versantur, sine ambagibus verum invenirent, & invenisse se intelligerent.*

2) *Ad fructum necessarium ex SS. Eucharistia percipiendum satis est, eam sub una specie accipere. Dogma.*

Christus enim Joan. VI. 52. de sola specie panis dixit: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum.*

a) *Quin manducationem sanguinis sui necessariam asseruerit,*

b) *Sensus publicus Ecclesiæ cluget Ex asportata secum in domos Eucharistia, Ex more eam agris concedendi, Ex missis præsanctificatorum.*

c) *Sensus publicus solennis Ecclesiæ innotescit ex Conciliis, Constantiensi, Basileensi, Tridentino.*

d) *Ipsa ratio suffragatur.*

Est enim *qualibet species* signum præsentia Christi, præsentia totius Christi, conferens nutrimentum *sufficiens* ad vitam spiritualem diutius conservandam.

e) *Interim hæc eadem ratio discernit fructum necessarium a non necessario. Quid enim obstat, quo minus specie VINI, singularem quamdam lætitiã, ad progressus vitæ spiritualis cum intimo voluptatis purissimæ sensu nos extimulantem, conferri credamus?*

sibilem. *Haec unica regula* si in usu foret apud eos, qui in studio Theologico versantur, sine ambagibus verum invenirent, & invenisse se intelligerent.

2) *Ad fructum necessarium ex SS.Eucharistia percipiendum satis est, tam sub una specie accipere.* Dogma.,

Christus enim Joan. VI. 52. de sola specie panis dixit: *Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in aeternum.*

a) Quin manducationem sanguinis sui *necessariam asseruerit,*

b) *Sensus publicus Ecclesiae* elucet
Ex *asportata* secum in domos Eucharistia,
Ex *more* eam aegris concedendi,
Ex *missis praesanctificatorum.*

c) *Sensus publicus solennis Ecclesiae* innotescit ex Conciliis, Constantiensi, Basileensi, Tridentino.

d) *Ipsa ratio* suffragatur.

Est enim *quaelibet species* signum praesentiae Christi, praesentiae *totius Christi*, conferens nutrimentum *sufficiens* ad vitam spiritualem diutius conservandam.

e) Interim haec eadem ratio discernit fructum *necessarium* a non necessario. Quid enim obstat, quo minus specie VINI, singularem *quamdam laetitiam*, ad progressus vitae spiritualis cum intimo voluptatis purissimae sensu nos exstimulantem, conferri credamus?

Erat sine dubio consilium sapientiae profusae
insigne, convivium perfectum instituendi, quo
& fames pellatur, & hilaritas mentis excitetur
ut & species panis, & species vini vim signifi-
candi illustriorem obtinerent.

CAPUT VI.

NEXUS RECTÆ PHILOSOPHIÆ
CUM THEOLOGIA CHRISTIANA
OSTENDITUR IN TRACTATU SPE-
CIALI DE RESIDUIS
SACRAMENTIS.

ART. I.

Sacramentum Pœnitentiæ.

§. 166.

I. *Christus veram potestatem remittendi pec-
cata post baptismum admissa contulit
Apostolis.*

1) Cum Sacramentum Pœnitentiæ sit iudi-
cialis absolutio a peccatis post baptismum ad-
missis, quam homo homini baptizato ceu mi-
nister Christi confert,

a) Capitalis quæstio est hæc: utrum
Christus veram potestatem absolvendi reliquerit
Ecclesiæ suæ?

b) Hæc

Erat sine dubio consilium sapientiae prorsus insigne, convivium perfectum instituendi, quo & fames pellatur, & hilaritas mentis exciretur; ut & species panis, & species vini virn significandi illustriorem obtinerent.

CAPUT VI.

NEXUS RECTAE PHILOSOPHIAE
CUM THEOLOGIA CHRISTIANA
OSTENDITUR IN TRACTATU SPE-
CIALI DE RESIDUIS
SACRAMENTIS.

ART. I.

Sacramentum Poenitentiae.

§. 166.

I. *Christus veram potestatem remittendi per-
cata post baptismum admissa contulit
Apostolis.*

1) Cum Sacramentum Poenitentiae sit *judi-
cialis absolutio* a peccatis post baptismum ad-
missis, quam homo homini baptizato ceu mi-
nister Christi confert,

a) *Capitalis quaestio est haec: utrum
Christus veram potestatem absolvendi reliquerit
Ecclesiae suae?*

b) Huic quæstioni præmittenda est inquisitio *de natura absolutionis judicialis*. Nisi enim possibilitas rei distincte evolvatur, existentia facti difficulter comprobatur.

c) Ostensa tum *possibilitate*, tum *existentia* potestatis remittendi peccata, porro disquirendum, *quanta* sit hæc potestas, quibus fuerit collata, *quo ritu* exercenda, quæ a *pœnitente* præstanda, ut Sacramenti valor existat, *num necessaria* absolutio. Ut enim *plenus effectus* hujus Sacramenti perspiciatur, isthæc omnia intelligamus necesse est.

o En *ordinem* rerum dicendarum!

d) Porro ne multitudo rerum pariat confusionem; reliqua tum *pœnitentis*, tum *absolventis officia* Theologiæ practicæ ceu loco proprio reservantur.

2) *Possibilitas dogmatis Catholici.*

A. *Remissio peccatorum non nisi a DEO, ut principali, & immediato auctore, existere potest.*

a) *DEUS remittit peccata*, si malitia morali peccatorum non jam permovetur ad decernendam pœnam iis respondentem; *perfecte remittit*, si ad nullam omnino pœnam decernendam permovetur.

* *Usus loquendi, usus biblicus, usus Doctorum* realitatem hujus notionis comprobant.

b) *DEUS, peccata remissurus, concipit benevolum decretum, rei culpæ gravis gratiam*

b) Huic quaestioni praemittenda est inquisitio *de natura absolutionis judicialis*. Nisi enim possibilitas rei distincte evolvatur, existentia facti difficulter comprobatur.

c) Ostensa tum *possibilitate*, tum *existentia* potestatis remittendi peccata, porro disquirendum, *quanta* sit haec potestas, *quibus* fuerit collata, *quo ritu* exercenda, quae a *paenitente* praestanda, ut Sacramenti valor existat, *num necessaria* absolutio. Ut enim *plenus effectus* hujus Sacramenti respiciatur, isthaec omnia intelligamus necesse est.

* En *ordinem* rerum dicendarum!

d) Porro ne multitudo rerum pariatur confusionem; reliqua tum *paenitentis*, tum *absolventis officia* Theologiae practicae ceu loco proprio reservantur.

2) *Possibilitas dogmatis Catholici.*

A. *Remissio peccatorum non nisi a DEO, ut principali, & immediato auctore, existere potest.*

a) *DEUS* remittit peccata, si malitia morali peccatorum non jam permovetur ad decernendam poenam iis respondentem; *perfecte* remittit, si ad nullam omnino poenam decernendam permovetur.

* *Usus loquendi, usus biblicus, usus Doctorum* realitatem hujus notionis comprobant.

b) *DEUS*, peccata remissurus, concipit benevolum decretum, reis culpaе gravis gra-

tiam sanctificantem restituendi, reos culpæ leviter statim a morte ad beatitudinem admittendi. Nam sine hoc benevolo decreto pœnæ alterius vitæ naturali necessitate consequuntur ex eo solo quod DEUS animas post mortem corporis conservet,

c) Atqui restituere gratiam sanctificantem, beatitudinem statim a morte conficere est actio soli DEO propria,

B. *Christus etiam ut homo remittit peccata hominum.*

a) DEUS nequit remittere peccata nisi JUDICET, remissionem hanc non obesse bono communi maximo creaturarum rationabilium,

b) Juxta hoc sapientiæ consilium decrevit, nulli hominum remittere peccata, nisi pro quo Christus Sacrificium mortis suæ obtulit, ac efficaci voluntate obtulit,

c) Itaque sicut olim hoc Sacrificium a libera voluntate SS. humanitatis Christi dependebat; ita nunc, omnis remissio peccatorum pendet a libera voluntate SS. humanitatis,

d) Unde Christus eo sensu etiam ut homo peccata remittit, quod efficaci voluntate solum illi exoret gratiam DEI, qui implet condiciones pœnitentiæ a justitia divina præscriptas,

C. *Etiam Apostoli potuerunt accipere potestatem veram remittendi peccata.*

a) Si

tiam sanctificantem restituendi, reos culpae levis statim a morte ad beatitatem admittendi. Nam sine hoc, benevolo decreto poenae alterius vitae naturali necessitate consequuntur ex eo solo, quod DEUS animas post mortem corporis conservet.

c) Atqui restituere *gratiam sanctificantem*, *beatitatem* statim a morte conferre, est *actio soli DEO* propria.

B. *Christus etiam ut homo remittit peccata hominum.*

a) DEUS nequit remittere peccata, nisi JUDICET, remissionem hanc non obesse bono communi maximo creaturarum rationalium.

b) Juxta hoc sapientiae consilium decrevit, nulli hominum remittere peccata, nisi pro quo Christus Sacrificium mortis suae obtulit, ac efficaci voluntate obtulit.

c) Itaque sicut olim hoc Sacrificium a libera voluntate SS. humanitatis Christi dependebat; ita nunc, omnis *remissio peccatorum pendet a libera voluntate SS. humanitatis.*

d) Unde Christus eo sensu etiam ut homo peccata remittit, quod *efficaci voluntate solum iis exoret gratiam DEI*, qui implent condiciones poenitentiae a justitia divina praescriptas.

C. *Etiam Apostoli potuere accipere potestatem verarum remittendi peccata.*

a) Sicut Pater caelestis voluit, ut nulli remissio peccatorum contingeret, nisi cui applicata forent merita filii sui; ita filius DEI velle potuit, ut meritum mortis suae nulli applicaretur, nisi applicatio fieret ex voluntate, & iudicio eorum, quos sui Vicarios constitueret.

b) Sicut Pater caelestis juxta sapientiae consilium voluit, ut in remissione peccatorum intervenirent merita filii sui, ita filius DEI sapienter velle potuit, ut in applicatione meritorum suorum interveniret officium hominum.

c) Sicut Christus nulli peccatorum applicat merita sua, nisi poenitentia debita peracta fuerit, & praedictum maximae communis beatitudinis absit: ita potestatem remittendi peccata concedere non potuit hominibus, nisi per illius exercitium maximae beatitudini electorum aliquod incrementum accessurum praevidisset.

d) Apostoli potestatem remittendi peccata non aliter exercendam accipere potuerunt, nisi cum certo JUDICIO, quod facta remissio nec saluti peccatoris, nec bono communi obset.

o Itaque solus DEUS remittit peccata, ut auctor principalis, Christus ut homo tanquam causa moralis: Apostoli, siquidem remittunt, ut iudices delegati.

o o In statibus politicis principes supremi jus aggratiandi nec exercere ipsi, nec trans-

a) Sicut *Pater coelestis voluit*, ut nulli remissio peccatorum contingeret, nisi cui adplicata forent merit *fili sui; ita filius DEI* velle potuit, ut meritum mortis suae nulli adplicaretur, nisi adplicario fieret ex voluntate, & iudicio eorum, quos *sui Vicarios* constitueret.

b) Sicut Pater coelestis juxta *sapientiae* consilium voluit, ut in remissione peccatorum intervenirent merita filii sui, ita filius DEI *sapienter* velle potuit, ut in adplicatione meritorum suorum interveniret officium hominum.

c) Sicut Christus nulli peccatorum adplicat merita sua, nisi poenitentia debita peracta fuerit, & praedictum maximae communis beatitudinis absit: ita potestatem remittendi peccata concedere non potuit hominibus, nisi per illius exercitium maximae beatitudinis electorum aliquod incrementum accessurum praevideisset.

d) Apostoli potestatem remittendi peccata *non aliter exercendam* accipere potuerunt, nisi *cum certo* JUDICIO, quod facta remissio nec saluti peccatorum, nec bono communi obstet.

* Itaque *solus DEUS* remittit peccata, ut auctor *principalis*, Christus ut homo tanquam causa moralis: Apostoli, siquidem remittunt, ut *judices delegati*.

* * In statibus politicis principes supremi *jus aggratiandi* nec exercere ipsi, nec trans-

mittere in Ministros, se absentibus regimini præfectos aliter possunt, nisi secundum sapientiae consilium, quod dicitur, *ex concessa hac gratia nil detrimenti reipublicæ imminere*; igitur nec DEUS, nec Christus aliis sub regulis administrare potestatem remittendi peccata, nec transmittere hanc ipsam potestatem in homines vicarios possunt. Regulæ enim sapientiae invariabiles, & æternæ sunt, non ex ingenio hominum, sed ex natura divinitatis, justitiæ, sanctitatis, ac bonitatis deductæ, regimini divino, ac humano, siquidem genuinum est, ex æquo communes. Certe potestas remittendi peccata, aut potestas aggratiandi, aut chimæra est. Potestas aggratiandi vero aut juxta sapientiae consilium exerceri debet, aut parum cum despotismo ruinam afferre reipublicæ potest.

3) Existentiæ dogmatis.

A. *Verba Christi*. Matth. XVIII. 18. quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in cælis: & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cælis.

a) *Verba in sensu proprio accipienda sunt*, dedit Apostolis veram potestatem remittendi peccata, ligandi, solvendi.

b) Atqui verba in sensu proprio accipienda sunt. Nam

I. Ex toto contextu patet, Christum vocem *Legislatoris* usum esse.

mittere in Ministros, se absentibus regimini praefectos aliter possunt, nisi secundum sapientiae consilium, quod dictat, *ex concessa hac gratia nil detrimenti reipublicae imminere*; igitur nec DEUS, nec Christus *aliis sub regulis* administrare potestatem remittendi peccata, nec transmittere hanc ipsam potestatem in homines vicarios posunt. Regulae enim sapientiae invariabiles, & *aeternae* sunt, non ex ingenio hominum, sed ex natura *dominii, justitiae, sanctitatis, ac bonitatis* deductae, regimini divino, ac humano, siquidem genuinum est, ex aequo communes. Certe potestas remittendi peccata, aut *potestas aggratiandi*, aut chimaere est. Potestas aggratiandi vero aut juxta *sapientiae consilium* exerceri debet, aut parem cum despotismo ruinam afferre reipublicae potest.

3) *Exisientia dogmatis.*

A. *Verba Christi* Matth. XVIII. 18.

quaecunque alligaveritis super terram, erunt ligata & in coelis: & quaecunque solveritis super terram, erunt soluta & in coelis.

a) *Verba in sensu proprio accipienda sunt*, dedit Apostolis veram potestatem remittendi peccata, *ligandi, solvendi*.

b) Atqui verba in sensu proprio accipienda sunt. Nam

I. Ex toto contextu patet, Christum voce *Legislatoris* usum esse.

II. Ex eodem contextu patet, de potestate sermonem esse, qua peccatores *excludi* ab omnibus emolumentis, & remediis salutis possint, & *exclusio* in terris pronunciata etiam in caelis rata habeatur.

III. Ipse legislator mentem suam Joan. XX. 21. clarissime explicat, Apostolos ita mittens, sicut ipse missus est a Patre, eadem potestate illos instruens, quam ipse a Patre accepit.

IV. Denique potestas remittendi peccata in homine possibilis, DEO Auctore digna (n. 2. C.), prorsus nullo absurdo cogit nos a sensu proprio desistere.

B. *Sensus Patrum.*

a) *Error Novatianorum.*

b) *Argumenta*, quibus errorem probabant.

c) *Responsio Patrum* ad isthæc argumenta.

3) Hæc tria simul meditanda sunt, ut certitudo doctrinæ, & energia responsionis accuratius intelligatur.

4) Cum dogmate capitali (n. 3) connecuntur SEQUENTIA Dogmata.

A. *Potestas remittendi peccata, Apostolis a Christo concessa, per se extenditur ad peccata quantumvis gravia, & multa.* Patet id

II. Ex eodem contextu patet, de potestate sermonem esse, qua peccatores *excludi* ab omnibus emolumentis, & remediis salutis possint, & *exclusio* in terris pronunciata etiam in coelis rata habeatur.

III. Ipse legislator mentem suam Joan. XX. 21. clarissime explicat, Apostolos ita mittens, *sicut* ipse missus est a Patre, eadem potestate illos instruens, quam ipse a Patre accepit.

IV. Denique potestas remittendi peccata in *homine possibilis*, *DEO Auctore digna* (n. 2. C.), prorsus nullo absurdo cogit nos a sensu proprio deflectere.

B. *Sensus Patrum.*

a) *Error Novatianorum.*

b) *Argumenta* , quibus errorem

c) *Responsio Patrum* ad isthaec ar-

* Haec tria simul meditanda sunt, ut *certitudo doctrinae*, & *energia* responsionis accuratius intelligatur.

4) Cum dogmate capitali (n. 3) connec-
tuntur SEQUENTIA Dogmata.

A. *Potestas remittendi peccata, Apostolis a Christo concessa, per se extenditur ad peccata quantumvis gravia, & multa. Patet id*

a) *Ex tenore Verborum*, quibus Christus potestatem contulit, Matth. XVIII. 18. *QUÆCUNQUE solveritis.*

b) *Ex promittitudine divinæ misericordiæ*, Ezech. XVIII. 21. *amoliendi omnia mala aliena.*

c) *Ex intentione Christi*, *Sacrificium mortis suæ pro peccatis totius mundi offerentis*, I. Joan. II.

d) *Ex Praxi Apostolorum*, qui gravissima peccata remisere, II. Cor. II. 7.

B. Potestas remittendi peccata, a Christo sic est instituta, ut immediate

a) *Eam SOLIS APOSTOLIS committentem,*

b) *Et PERPETUAM in eorum Successoribus esse voluerit.*

§. 167.

II. *Remissio peccatorum, quam Ministri Christi rite penitentibus secundum institutionem Christi impertiuntur, sacramentum est prædicum, Et a baptismo diversum.*

1) *Sacramentum.*

a) *Remissio peccatorum inter homines aliquo signo debet declarari.*

b) *Quocumque signo declaratur; id signum erit sacrum, signum rei religiosæ, signum gratiæ sanctificantis, adeoque Sacramentum.*

2) *Sacramentum prædicum.*

a) Po-

- a) *Ex tenore Verborum, quibus*
Christus potestatem contulit, Matth. XVIII.
18. QUAECUNQUE *solveritis.*
- b) *Ex promittitudine divinae misericordiae*, Ezech. XVIII. 21. amoliendi omnia mala aliena.
- c) *Ex intentione Christi, Sacrificium* mortis suae pro peccatis totius mundi offerentis, I. Joan. II.
- d) *Ex Praxi Apostolorum, qui*
gravissima peccata remisere, II. Cor. II. 7.
B. Potestas remittendi peccata, a Christo sic est instituta, ut immediate

a) *Eam SOLIS APOSTOLIS com-*

mittit

b) *Et PERPETUAM in eorum Successoribus esse voluerit.*

§. 167.

II. *Remissio peccatorum, quam Ministri Christi rite poenitentibus secundum institutionem Christi impertiuntur, sacramentum est practicum, & a baptismo diversum.*

1) *Sacramentum.*

a) *Remissio peccatorum inter homines aliquo signo debet declarari.*

b) *Quocumque signo declaratur; id signum erit sacrum, signum rei religiosae, signum gratiae sanctificantis, adeoque Sacramentum.*

2) *Sacramentum practicum.*

a) Potestas remittendi peccata non solum est instituta ad declarandam, sed & ad conferendam remissionem peccatorum.

b) Ergo signum, conferens remissionem peccatorum, erit *Sacramentum practicum*.

3) *Sacramentum a Baptismo diversum.*

a) *Baptismus* est ordinatus pro iis, qui de novo inceperint credere, Matth. XXVIII. 19; potestas remittendi peccata Apostolis concessa, Joan. XX. 21. spectat peccata jam baptizatorum.

b) Christus ad baptismum conferendum requisivit ablationem aqua factam, non item ad remissionem peccatorum.

c) In baptismo verba, *baptizo te in nomine Patris &c.* essentialia sunt, in remissione peccatorum omnino nullum locum habent.

Itaque definitio Concilii Tridentini hac in parte minime omnium potest esse suspecta; utpote quæ institutioni a Christo factæ presse insistit. Illud vero considerandum, quam sine ambagibus probetur ratio *Sacramenti* ex potestate absolvendi, tam penitus rectum ordinem inverti ab iis, qui omissa capitali veritate *Sacramentum Penitentiae* prius commonstrare adgrediuntur, quam vel *possibilitatem* absolutionis, vel saltem *existentiam* ejusmodi potestatis accurate definiunt.

a) Potestas remittendi peccata non solum est instituta ad declarandam, sed & ad conferendam remissionem peccatorum,

b) Ergo signum, conferens remissionem peccatorum, erit *Sacramentum practicum*.

3) *Sacramentum a Baptismo diversum.*

a) *Baptismus* est ordinatus pro iis, qui de novo inceperint credere, Matth. XXVIII. 10; potestas remittendi peccata Apostolis concessa, Joan. XX. 21. spectat peccata jam baptizatorum.

b) Christus ad baptismum conferendum requisivit ablutionem *aqua factam*, non item ad remissionem peccatorum.

c) In baptismo verba , *baptizo te in nomine Patris &c. essentialia sunt, in remissione peccatorum omnino nullum locum habent.*

* Itaque *definitio Concilii Tridentini* hac in parte minime omnium potest esse suspecta; utpote quae *institutioni* a Christo factae presse insistit. Illud vero considerandum, quam sine ambagibus probetur ratio *Sacramenti* ex potestate *absolvendi*, tam penitus rectum ordinem inverti ab iis, qui omnia capitali veritate *Sacramentum Paenitentiae* prius commonstrare adgrediuntur, quam vel *possibilitatem* absolutionis, vel saltem *existentiam* ejusmodi potestatis accurate definierint.

III. Quisquis uti voluerit beneficio Sacramenti Pœnitentiæ; virtute divinæ institutionis distincte prius confiteri Ministro Christi debet omnia peccata saltem gravia.

1) *Principium evidens.* Christus Dominus potestatem remittendi peccata tam generalem ad nullam peccatorum multitudinem, & magnitudinem restrictam, dare Apostolis non potuit nisi sub prudenti judicio exercendam,

a) Tum de sufficiente pœnitentiâ peccatoris,

b) Tum de prompta voluntate ejusdem satisfaciendi, & cavendi omnibus damnis.

c) Quæ sive ex peccatis, sive ex tam facili remissione,

d) Tum in ipsam pœnitentem facilitate remissionis forte abufurum,

e) Tum in alios privatos fideles,

f) Tum in bonum majus commune omnium fidelium possent redundare. Exercitium enim potestatis cujuscunque, quod seu privato, seu communi bono præjudicium affert, divina sapientiâ indignum, nec nisi cum gravissima offensa divinæ bonitatis supponi potest.

2) *Applicatio hujus principii.*

A. Peccata quamlibet gravia, quamlibet multa, quamlibet frequenti relapsu admissa, quam-

§. 168.

III. *Quisquis uti voluerit beneficio Sacramenti Paenitentiae; virtute divinae institutionis distincte prius confiteri Ministro Christi debet omnia peccata saltem gravia.*

1) *Principium evidens.* Christus Dominus potestatem remittendi peccata tam generalem, ad nullam peccatorum multitudinem, & magnitudinem restrictam, dare Apostolis non potuit, nisi sub prudenti judicio exercendam,

a) Tum de sufficiente *poenitentia*

peccatoris,

b) Tum de prompta voluntate ejusdem *satisfaciendi*, & *cavendi* omnibus damnis,

c) Quae sive ex *peccatis*, sive ex tam *facili remissione*,

d) Tum in ipsum *poenitentem* facilitate remissionis forte abusurum,

e) Tum in *alios privatos fideles*,

f) Tum in bonum majus commune omnium fidelium possent redundare. Exercitium enim potestatis cujuscunque, quod seu privato, seu communi bono praejudicium affert, divina *sapientia* indignum, nec nisi cum gravissima offensa *divinae bonitatis* supponi potest.

2) *Adplicatio hujus principii.*

A. Peccata quamlibet *gravia*, quamlibet *multa*, quamlibet frequenti *relapsu* *admissa*,

quamlibet noxia salutis propriæ, & aliæ, spiritali, & temporali, sapienter remitti non possunt, nisi probe prius inspiciatur; & PRUDENTER JUDICETUR, an id genus remissio non magis oblit tum salutis peccatoris, tum communi maximæ salutis omnium.

o Aut capitale dogma, quo nihil certius, negandum, aut hæc assertio evidentissime admittenda.

B. Atqui tale iudicium prudens ferri nequit, nisi perspectæ sint &

a) OBLIGATIONES, quæ peccatori incumbunt,

I. Tum ad satisfaciendum læso honori dî-

viuo,

II. Tum ad præveniendum ulteriorem re-

lapsum,

III. Tum ad reparandum damnum, tam

spiritalis, quam temporale, aliis exinde homi-

nibus ortum,

b) ET PROMTA VOLUNTAS, istas omnes obligationes ad amissim implendi.

C. Jam vero nec OBLIGATIO ex peccatis orta, nec PROMPTITUDO voluntatis, obligationi satisfaciendi inspicere ab homine potest, nisi penitens distinxerit statum animi, & gravia saltem peccata, ex quibus id genus obligatio nascitur, enunciet.

3) Finis, quem Christus in conferenda Apostolis potestate absolvendi intendit, fuit

QUIES,

quamlibet noxia saluti propriae , & alienae, spiritali, & temporali, sapienter remitti non possunt nisi probe prius inspiciatur; & PRUDENTER JUDICETUR , an id genus remissio non magis obsit tum saluti peccatoris, tum communi maximae saluti omnium.

* Aut *capitale dogma*, quo nihil certius, negandum, aut *haec adsertio* evidentissime admittenda.

B. Atqui tale iudicium prudens ferri nequit, nisi perspectae sint &

a) OBLIGATIONES , quae peccatori incumbunt,

I. Tum ad satisfaciendum *laeso honori divino*,

II. Tum ad praeveniendum *ulteriorem relapsum*,

III. Tum ad reparandum *damnum, tam spirituale*, quam temporale, aliis exinde hominibus ortum,

b) ET PROMPTA VOLUNTAS, istas omnes obligationes ad amussim implendi.

C. Jam vero nec OBLIGATIO ex peccatis orta, nec PROMPTITUDO voluntatis, obligationi satisfaciendi inspici ab homine potest, nisi *poenitens distincte statum animi, & gravia saltem peccata, ex quibus id genus obligatio nascitur, enunciet.*

3) *Finis*, quem Christus in conferenda Apostolis potestate absolvendi intendit, fuit

QUIES, AC PLENA TRANQUILLITAS conscientie. Jam vero tranquillitati mentis minime omnium consultum est, si absolutio sine prævio, ac sufficienti examine de statu pœnitentium concedatur.

4) Quod ex POTESTATE absolvendi a Christo concessa (n. 2.), quod ex FINE potestatis concessæ (n. 3.) innotescit; id EX TRADITIONE PATRUM æque est indubitatum. Ne vero argumenti hujus energia debilitetur: nonnisi SEQUENTIA capita ex Scriptis authenticis comprobanda sunt; constantem scilicet Ecclesiæ sensum fuisse, quod potestas remittendi peccata nec aliter a Christo CONCESSA sit, nec aliter EXERCENDA a ministris Christi, nisi cum gravi, & diligenti judicio,

a) An delicta pœnitentis TALIA sint, quæ remittere salvo communi, & privato bono mox oporteat,

b) An debita POENITENTIS AD SIT DISPOSITIO,

c) Quæ, & QUANTA SATISFACTIO a pœnitente sit requirenda.

◦ Atqui HÆC TRIA CAPITA PRIMI Ecclesiæ Scriptores, *Origenes, Tertullianus, Cyprianus, Hilarius* &c. conceptissimis verbis exprimunt. De SUBSEQUENTIBUS Patribus nulla est disceptatio.

◦ Cui vero isthæc non satisfaciunt, illum *substantiam veritatis a sonitu verborum* discernere

QUIES, AC PLENA TRANQUILLITAS conscientiae. Jam vero tranquillitati mentis minime omnium consultum est, si abolutio sine praevio, ac sufficienti examine de statu poenitentium concedatur.

4) Quod ex POTESTATE absolvendi a Christo concessa (n. 2.), quod ex FINE potestatis concessae (n. 3.) innotescit; id EX TRADITIONE PATRUM aequae est indubitatum. Ne vero argumenti hujus energia debiliatur: nonnisi SEQUENTIA capita ex Scriptis authenticis comprobanda sunt; constantem scilicet Ecclesiae sensum fuisse, quod potestas remittendi peccata nec aliter a Christo CONCESSA sit, nec aliter EXERCENDA a ministris Christi, nisi cum gravi, & diligenti judicio,

a) An delicta poenitentis TALIA sint, quae remittere salvo communi, & privato bono mox oporteat,

b) An debita POENITENTIS AD-SIT DISPOSITIO,

C) Quae, & QUANTA SATISFACTIO a poeniteute sit requirenda.

* Atqui HAEC TRIA CAPITA PRIMI Ecclesiae Scriptores, *Origenes, Tertullianus, Cyprianus, Hilarius &c.* conceptissimis verbis exprimunt. De SUBSEQUENTIBUS Patribus nulla est disceptatio.

** Cui vero isthaec non satisfaciunt, illum *substantiam veritatis a sonitu verborum*

discernere non posse, palam est. Illud porro, lector amice, diligenter velim observes, humane rationis sobrie, & distincte cogitantis adminiculo non solum proprium cuilibet veritati criterium assignari, sed & criterii usum facilem reddi, atque expeditum.

5) EXEMPLA luculentissima, quæ usum perpetuum distinctæ confessionis peccatorum commonstrant.

a) Huic argumento non obstat, quod exempla confessionis publicæ, & privatæ commisceantur.

b) Non tamen omnia exempla publicæ confessionis se solis argumentum solidum conficiunt.

6) *Canones pœnitentiales veteris Ecclesiæ*, qui non solum pro publicis, sed & pro occultis gravibus peccatis certas statuunt pœnitentias.

a) Hi canones dirigunt Sacerdotes in exercenda potestate remittendi peccata adversus eos, qui occulta solum pœnitentia expiaturi peccata utcumque gravia, confugiebant ad claves Ecclesiæ.

b) Ergo ad usum clavium, etiam extra processum pœnitentiæ publicæ semper requirebatur in Ecclesia confessio distincta peccatorum gravium.

© Itaque necessitas distinctæ confessionis peccatorum, siquidem frui beneficio Sacramenti volumus, clare ostenditur ex institutione Christi,

discernere non posse, palam est. Illud porro, lector amice, diligenter velim observes, humanae rationis sobrie, & distincte cogitantis adminiculo non solum proprium cuilibet veritati *criterium* assignari, sed & *criterii usum* facilem reddi, atque expeditum.

5) EXEMPLA luculentissima, quae usum perpetuum distinctae confessionis peccatorum commonstrant.

a) Huic argumento non obstat, quod exempla confessionis *publicae*, & *privatae* commisceantur.

b) Non tamen *omnia exempla* publicae confessionis se solis argumentum solidum conficiunt.

6) *Canones paenitentiales veteris Ecclesiae*, qui non solum pro publicis, sed & pro occultis gravibus peccatis certas statuunt poenitentias.

a) Hi *canones dirigunt Sacerdotes* in exercenda potestate remittendi peccata adversus eos, qui occulta solum poenitentia expiaturi peccata utcunque gravia, confugiebant ad claves Ecclesiae.

b) Ergo ad usum clavium, etiam extra processum poenitentiae publicae semper requirebatur in Ecclesia *confessio distincta peccatorum gravium*.

* Itaque *necessitas distinctae confessionis peccatorum*, siquidem frui beneficio Sacramenti volumus, clare ostenditur ex *institutione Chri-*

sti, ex sine institutionis, ex testimonio Patrum ex usu Ecclesiae, ex legibus Ecclesiae. INSTITUTIO Christi auctoritatem mere divinam, TESTIMONIA Patrum, & USUS fidelium sensum Ecclesiae publicum, CANONES sensum Ecclesiae solennem, SENSUS Ecclesiae publicus, ac solennis itidem auctoritatem saltem mediate divinam conficiunt.

7) Ostensa jam EXISTENTIA LEGIS divinae, liceat paucis expendere SPIRITUM LEGIS atque ingentia EMOLUMENTA, quae exinde consequuntur. Namque distincta confessio

a) Est medium aptissimum experiendi utrum *singuli* Christiani necessaria fidei, & moralium dogmata, & speciatim poenitentiae rituum agenda regulas probe perspectas habeant.

b) Medium aptissimum edocendi omnis conditionis, sexus, & aetatis homines de officiis suo statui propriis.

c) Est medium aptissimum consiliandi omnibus in quacunque causa Spirituali, salvo summo arcano.

d) Est medium paene unicum edocendi peccantes de OBLIGATIONIBUS ex peccato primum ortis,

I. Reparandi damna honoris, fortunae, salutis alienae,

II. Fugiendi occasiones de novo ad peccatum invitantes,

III. Ad.

sti, ex *fine* institutionis, ex *testimonio* Patrum, ex *usu* Ecclesiae, ex *legibus* Ecclesiae. INSTITUTIO Christi auctoritatem *mere divinam*, TESTIMONIA Patrum, & USUS fidelium *sensum* Ecclesiae publicum, CANONES *sensum* Ecclesiae *solennem*, SENSUS Ecclesiae publicus, ac solennis itidem auctoritatem *saltem mediate divinam* conficiunt.

7) Ostensa jam EXTSTENTIA LEGIS divinae, liceat paucis expendere SPIRITUM LEGIS, atque ingentia EMOLUMENTA, quae exinde consequuntur. Namque distincta confessio

a) Est *medium aptissimum experiendi*,

utrum *singuli* Christiani necessaria fidei, & morum dogmata, & speciatim poenitentiae rite agenda regulas probe perspectas habeant.

b) Medium aptissimum *edocendi* omnis conditionis, sexus, & aetatis homines de *officiis suo statui propriis*.

c) Est medium aptissimum *consilia dandi* omnibus in *quacunque* caussa Spirituali, salvo summo *arcano*.

d) Est medium paene unicum *edocendi peccantes de OBLIGATIONISBUS* ex peccato primum ortis,

I. Reparandi *damna* honoris, fortunae, salutis alienae,

II. Fugiendi *occasiones* de novo ad peccatum invitantes, .

III. Adhibendi *media necessaria* adversus relapsum,

IV. Sanandi *malas consuetudines*,

V. Superandi tentationes omnis generis,

VI. Devitandi *fraudes* dæmonis.

e) *Medium quoddam universale*, quod Principibus, & Episcopis, ministris, iudicibus, medicis, parentibus, Liberis, heris, famulis &c. æque in promptu, æque proficuum est.

f) *Omnis ratio hujus medii evanescit*; si potestatem absolvendi sine distincta peccatorum confessione adstruas.

Optandum, ut non nisi primæ notæ Sacerdotes, scientia, & gloriæ divinæ studio eximii, ad sacrum hoc tribunal admitterentur. Quo facto fructus innumeri, & præstantissimi, quos Christus certissime intendit, ex distincta peccatorum confessione redundarent.

§. 169.

IV. *Sacramentum absolutionis, seu re, seu voto susceptum, est omnino necessarium ad obtinendam veniam peccatorum gravium, post baptismum admissorum.*

1) *Discernenda gemina hæc propositio:*

Si quis frui vult beneficio Sacramenti, peccata sua confiteatur, necesse est. Et: nulla prorsus remissio sine hoc sacramento, seu re, seu voto a fidelibus suscepto. Prior hypotheticam, Sailer Nexus. D d altera

III. Adhibendi *media necessaria* adversus relapsum,

IV. Sanandi malas *consuetudines*,

V. Superandi tentationes omnis generis,

VI. Devitandi *fraudes* daemonis.

e) *Medium quoddam universale*,

quod Principibus, & Episcopis, ministris, iudicibus, medicis, parentibus, Liberis, heris, famulis &c. aequè in *promptu*, aequè *proficuum* est.

f) *Omnis ratio hujus medii evane-*

scit; si potestatem absolvendi sine distincta peccatorum confessione adstruas.

* *Optandum*, ut nonnisi primae notae Sacerdotes, scientia, & gloriae divinae studio eximii, ad sacrum hocce tribunal admitterentur. Quo facto fructus innumeri, & praestantissimi, quos Christus certissime intendit, ex distincta peccatorum confessione redundarent.

§. 169.

IV. *Sacramentum absolutionis, seu re, seu voto susceptum, est omnino necessarium ad obtinendam veniam peccatorum gravium, post baptismum admissorum.*

1) *Discernenda gemina haec propositio:*

Si quis frui vult beneficio Sacramenti, peccata sua confiteatur, necesse est. Et: nulla prorsus remissio sine hoc sacramento, seu re, seu voto a fidelibus suscepto. Prior hypotheticam,

altera absolutam quamdam necessitatem in-
dicat.

a) Pater dedit omne Judicium filio.
Filius omne iudicium Apostolis: *Sicut misit me
Pater, ita & ego mitto vos.* Ergo sicut nulla
remissio sine meritis Christi, ita nulla sine ad-
plicatione meritorum, facta ab Apostolis;

b) Unde propositio, *quæcunque remiseritis
remissa sunt*, hunc quoque sensum habet.
Et *quæ non remiseritis, non remissa sunt.*

° *Duplex hic sensus probe inter se itidem
discernendus, cum prior hypotheticam, alter
absolutam quamdam necessitatem distinctæ con-
fessionis enunciet.*

c) Nisi Christus fidelibus post baptis-
mum peccantibus imposuerit necessitatem
moralem, *constitendi omnia peccata gravia;*
Apostolis dare nequit potestatem illimitatam
solvendi, & simul ligandi quæcunque peccata.
Nequeunt ligari sapienter, solvi sapienter, nisi
quæ distincte exponuntur, peccata. Quomodo
ergo *Minister Christi sapienter solvere, ligare
poterit OMNIA; nisi exponere distincte omnia
peccata teneantur subditi?*

° Scilicet *jus unius importat obligationem
alterius.* Ergo & *jus aggratiandi, Apostolis
collatum, importat obligationem, fidelibus im-
positam.*

° ° *Ordo rerum hætenus prolatarum: in-
stituta est potestas remittendi peccata. Remis-*
sio

altera absolutam quamdam necessitatem indicat.

a) Pater dedit omne Judicium filio.

Filius omne iudicium Apostolis: *Sicut misit me Pater, ita & ego mitto vos.* Ergo sicut nulla remissio sine meritis Christi, ita nulla sine applicatione meritorum, facta ab Apostolis;

b) Unde propositio, *quaecunque remiseritis remissa sunt*, hunc quoque sensum habet. Et *quae non remiseritis, non remissa sunt.*

* *Duplex hic sensus* probe inter se itidem discernendus, cum prior hypotheticam, alter absolutam quamdam necessitatem distinctae confessionis enunciet,

c) Nisi Christus fidelibus post baptismum peccantibus imposuerit necessitatem moralem, *confitendi* omnia peccata gravia; Apostolis dare nequii potestatem illimitatam *solvendi, & simul ligandi* quaecunque peccata. Nequeunt ligari sapienter, solvi sapienter, nisi quae distincte exponuntur, peccata. Quomodo ergo *Minister* Christi sapienter solvere, ligare poterit OMNIA; nisi exponere distincte omnia peccata teneantur *subditi*?

* Scilicet *jus unius* importat *obligationem* alterius. Ergo & *jus aggratiandi*, Apostolis collatum, importat *obligationem*, fidelibus impositam.

* * *Ordo rerum* hactenus prolatarum: instituta est *potestas* remittendi peccata. Remis-

io peccatorum est *Sacramentum*. Sacramentum non conceditur nisi *distincte consentibus* peccata. *Distincta confessio* est omnino necessaria. Hanc ipsam vero necessitatem accuratius definiunt, quæ subjungo.

2) *Corollaria.*

A. Graviter lapsis post baptismum absolutio Sacramentalis est æque necessaria ad vitam spirituales *restituendam*, uti

a) Omnibus adultis, peccato originali & actuali infectis baptismus ad *vitam spirituales inchoandam*,

b) Et Eucharistia ad eandem *conservandam distinctius.*

B. Non tamen ad Sacramentalem hanc absolutionem requiritur *PUBLICA peccatorum occultorum confessio.*

a) Ad veniam peccatorum requiritur *absolutio,*

b) Ad absolutionem *inspectio causæ;*

c) Ad inspectionem causæ sufficit *secreta confessio.*

d) Dein obligatio publice confiteodi peccata esset

I. *Prudentiæ adversa,*

II. *Humanæ imbecillitati intolerabilis,*

III. *Nulli novo emolumento per se futura,*

IV. *Suavi Christi jugo omnino repugnans,*

sio peccatorum est *Sacramentum*. Sacramentum non conceditur nisi *distincte confitentibus* peccata. *Distincta confessio* est omnino necessaria. Hanc ipsam vero necessitatem accuratius definiunt, quae subjungo

2) *Corollaria*.

A. Graviter lapsis post baptismum absolutio Sacramentalis est aequae necessaria ad vitam spiritualem *restituendam*, uti

a) Omnibus adultis, peccato originali & actuali infestis baptismus ad *vitam spiritualem inchoandam*,

b) Et Eucharistia *ad eandem conservandam diutius*.

B. Non tamen ad Sacramentalem hanc absolutionem requiritur PUBLICA *peccatorum occultorum confessio*.

a) Ad veniam peccatorum requiritur *absolutio*,

b) Ad absolutionem *inspectio causae*;

c) Ad inspectionem causae sufficit *secreta confessio*.

d) Dein obligatio publice confitendi peccata esset

I. *Prudentiae* adversa,

II. *Humanae imbecillitati* intolerabilis,

III. Nulli novo *emolumento* per se futura,

IV. Suavi Christi jugo omnino repugnans,

V. *Ac exemplis illius penitus contraria.*

C. Si confessio peccatorum *distincta* fieri v. g. a moribundo jam non poterit; signum tamen *probabile* edat, ex quo animus penitens, & absolutionis votum possit *presumi*: *absolutio sacramentalis rite conferretur.* Namque usus hic potestatis a Christo concessæ

a) Proderit *saluti privatae moribundæ* *orientis*, si quidem *presumptioni* subest *veritas*,

b) Nec *obicit bono communi* *Ecclesiæ*,

c) Nec *pugnat cum institutione* Christi, qui potestatem absolvendi *prudenter* exerceri a suis ministris voluit; *prudencia* vero suadet, ubi *notitia certa* haberi nequit, *incerta* contentum esse.

§. 170.

V. *Ritus, & Minister hujus Sacramenti.*

1) *Verba absolutionem exprimentia.*

a) *Sacramentalis absolutio his verbis* REMITTO TIBI PECCATA, *vel æquivalentibus cum effectu* *conferretur.* Id partim ex *verbis* Christi potestatem hanc *instituentis*, partim ex *observantia* *Ecclesiæ* potestatem *exercens* *is* cum *certitudine* intelligitur.

b) *Temerarium est dicere, quod motu, aliisque ejusmodi signis valide* *conferatur absolutio* *Sacramentalis.* In mediis enim ad *salutem* *necessariis, libera* Christi *voluntate* *instituta,*

V. Ac *exemplis* illius penitus contraria.

C. Si confessio peccatorum *distincta* fieri v. 9. a moribundo jam non poterit; signum tamen *probabile* edat, ex quo animus poenitens, & absolutionis votum possit praesumi: *absolutio sacramentalis rite conferretur*. Namque usus hic potestatis a Christo concessae

a) Proderit *saluti privatae morituri*, si quidem praesumptioni subest veritas,

b) Nec oberit *bono communi Ec-*

clesiae.

e) Nec pugnat *cum institutione*

Christi, qui potestatem absolvendi prudenter exerceri a suis ministris voluit; *prudencia* vero suadet, ubi notitia certa haberi nequit, incerta contentum esse.

¶

V. *Ritus, & Minister hujus Sacramenti.*

1) *Verba absolutionem exprimentia.*

a) *Sacramentalis absolutio his verbis* REMITTO TIBI PECCATA, *vel aequivalentibus cum effectu confertur*. Id partim ex *verbis* Christi potestatem hanc instituentis, partim ex *observantia* Ecclesiae potestatem exercentis cum certitudine intelligitur.

b) *Temerarium est dicere, quod nullo, aliisque ejusmodi signis valide conferatur absolutio Sacramentalis*. In mediis enim ad salutem necessariis, libera Christi voluntate insti-

tatis, ex privato iudicio adversus Ecclesie universalis observantiam aliquid asserere, temeritate non vacat.

c) *Formula indicans*, absolvo te, remitto tibi peccata, *convenientissima est exercitio potestatis a Christo instituta*. Per hanc enim formulam apte declarat minister, quod pro potestate sibi concessa IPSEMET vere peccata remittat.

o Unde formula indicans declaratione Tridentini est stabilita Sess. XIV. cap. 3.

d) *Per se tamen, ex divina institutione, invalida non est formula absolvendi per preces, quibus exoratur DEUS, ut peccata remittat*. Natura enim absolutionis consistit in eo, quod DEUS Pater nonnisi interveniente MERITO Filii, & Filius nonnisi interveniente OFFICIO Sacerdotum peccata remittat. Jam vero applicari merita Christi per Sacerdotes tam *indicante*, quam *deprecante* formula possunt.

* *Observare* hic denuo licet, quam exacte limitanda sint adsertiones, ut cum fundamento probari queant. Quae enim cum natura rei congruunt, ac institutioni primavae magis consentiunt, separanda ab iis sunt, quae ad temeritatis notam accedunt.

2) *Sensus verborum absolutionem exprimentium.*

a) *Causa conscientiae tuae rite examinata,*

tutis, *ex privato* iudicio adversus Ecclesiae *universalis* observantiam aliquid asserere, temeritate non vacat.

c) *Formula indicans*, absolvo te, remitto tibi peccata, *convenientissima est exercitio potestatis a Christo institutae*. Per hanc enim formulam apte declarat minister, quod pro potestate sibi concessa IPSEMET vere peccata remittat.

* Unde formula indicans declaratione Tridentini est stabilita Sess. XIV. cap. 3.

d) *Per se tamen, ex divina institutione, invalida non est formula absolvendi per preces, quibus exoratur DEUS, ut peccata remittat*. Natura enim absolutionis consistit in eo, quod DEUS Pater nonnisi interveniente MERITO Filii, & Filius nonnisi interveniente OFFICIO Sacerdotum peccata remittat. Jam vero applicari merita Christi per Sacerdotes tam *indicante*, quam *deprecante* formula pos-

sunt.

* *Observare* hic denuo licet, quam exacte *limitandae* sint adsertiones, ut cum fundamento *probari* queant. Quae enim cum *natura rei* congruunt, ac *institutioni primaevae* magis consentiunt, separanda ab iis sunt, quae ad *temeritatis* notam accedunt.

2) *Sensus verborum absolutionem exprimentium*.

a) *Causa conscientiae tuae rite examinata,*

b) *Auctoritate* Jesu Christi,

c) Merita ejusdem Christi tibi *applicata* volo,

d) Ad impetrandam *remissionem peccatorum tuorum*,

e) Et restituendam, vel augendam *gratiam DEI Patris*. Quid hoc conceptu magis divinum cogitari possit, quo *judicium hominis, auctoritas Christi, gratia DEI*, totius redemptionis *fructus* accurate exprimitur?

3) *Minister absolutionis.*

a) *Potestas propria, completa, immediata* absolvendi pertinet ad solos Episcopos *jure divino*.

b) Ex *delegatione* competit potestas *completa* Parochis, atque aliis Sacerdotibus.

c) Potestas delegata a *delegante* vel *extendi ad omnia*, vel restringi ad certa peccata potest.

I. Itaque: *Reservatio peccatorum* in *Jurisdictione PROPRIA* rationem possibilitatis habet.

II. *Existentia Reservationis* nonnisi secundum consilia sapientiae determinanda est.

III. Consilia sapientiae *ex bono communi majore*, eoque *Spiritali* petenda sunt,

IV. Sicut bonum hoc commune majus partim *frequentia certorum criminum* in aliquo *Diaecesi* invalescentium, partim *nimia facilitate iudicium* in concedenda venia impediri, ita *RESERVATIONE* promoveri posset.

V. Cef-

b) *Auctoritate Jesu Christi,*

c) Merita ejusdem Christi tibi *ad-*

plicata volo,

d) Ad impetrandam *remissionem pec-*
catorum tuorum,

e) Et restituendam, vel augendam

gratiam DEL Patris. Quid hoc conceptu ma-
gis divinum cogitari possit, quo iudicium ho-
minis, auctoritas Christi, gratia DEI, totius
redemptionis fructus accurate exprimitur?

3) *Minister absolutionis.*

a) *Potestas propria, completa, im-*

mediata absolvendi pertinet ad solos Episcopos
jure divino.

b) *Ex delegatione* competit potestas

completa Parochis, atque aliis Sacerdotibus.

c) Potestas delegata a *delegante* vel

extendi ad omnia, vel restringi ad certa pecca-
ta potest.

I. Itaque *Reservatio peccatorum* in Juris-

dictione PROPRIA rationem possibilitatis habet.

II. *Existentia Reservationis* nonnisi secun-

dum consilia sapientiae determinanda est.

III. Consilia sapientiae *ex bono communi ma-*

jore, eoque Spirituali petenda sunt,

IV. Sicut bonum hoc commune majus par-

tim *frequentia certorum criminum* in aliqua

Dioecesi invalescentium, partim *nimia facilitate*

judicium in concedenda venia impediri, ita

RESERVATIONE promoveri posset.

V. Cessante ratione legum, leges reservationum itidem tollere suadet sapientia, augere universe vetat; ne & pœnitentes, & iudices molles non necessarias persentiscant.

§. 171.

VI. *Dispositio pœnitentis ad recipiendum hocce Sacramentum.*

1) Cum, quæ ad hanc materiam pertinent, miris involuta tenebris, partium studio vehementer intricata, humanis cogitationibus aucta, ac vanis subtilitatibus penitus implexa, singularem a recta methodo lucem flagitent: ordini, claritati, ac certitudini singulari cum diligentia studendum erit; ne theoria in ea potissimum parte deficiat, quæ ad praxin omnium maxime conducit. Quod ut facilius consequamur, effectum absolutionis sacramentalis, impedimentum hujus effectus, atque impedimenti destructionem prius definire est animus.

A. *Effectus sacramentalis absolutionis, absente omni impedimento ex parte pœnitentis, est gratia perdurans, qua DEUS culpam, ac penam omnem condonet.*

a) Perfecta remissio importat benevolam voluntatem, qua

I. DEUS pœnitentem eripere ex effectibus naturalibus peccatorum,

II. Et perducere per necessaria auxilia ad salutem æternam decernat.

V. Cessante ratione legum, leges reservationum itidem *tollere* suadet sapientia, *augere* universe vetat; ne & poenitentes, & iudices molestias non necessarias persentiscant.

§. 171.

VI. *Dispositio poenitentis ad recipiendum hocce Sacramentum.*

1) Cum, quae ad hanc materiam pertinent, miris involuta *tenebris*, *partium* studio vehementer intricata, *humanis* cogitatibus aucta, ac vanis *subtilitatibus* penitus implexa, singularem a recta methodo lucem flagitent: *ordini*, *claritati*, ac *certitudini* singulari cum diligentia studendum erit; ne *theoria* in ea potissimum parte deficiat, quae ad *praxin* omnium maxime conducit. Quod ut facilius consequamur, *effectum* absolutionis sacramentalis, *impedimentum* hujus effectus, atque *impedimenti destructionem* prius definire est animus.

A. *Effectus sacramentalis absolutionis, absente omni impedimento ex parte poenitentis, est gratia perdurans, qua DEUS culpam, ac paenam omnem condonet.*

a) Perfecta remissio importat benevolam voluntatem, qua

I. DEUS poenitentem *eripere ex effectibus naturalibus peccatorum,*

II. Et *perducere per necessaria auxilia ad eam aeternam decernat.*

b) Atqui hæc benevola voluntas

I. Et est *gratia perdurans*, sanctificans,

II. Et a DEO non restringitur, nisi pœnitentis indispositio obicem ponat.

B. *Impedimentum hujus effectus oritur.*

a) Partim a prædominio affectus pravi, si nulla,

b) Partim a reliquiis pravi affectus si imperfecta tantum pœnitentia acta fuerit.

C. *Destructio hujus impedimenti.*

a) Prædominium affectus pravi destrui nequit, nisi per actus contrarios, qui intensione sua & numerum, & magnitudinem actuum pravorum excedant.

b) Itaque ad eliminandas reliquiis pravi habitus multo major intensio actuum contrariorum requiritur, pro numero scilicet & magnitudine actuum pravorum.

° Lex hæc gemina ex indole habituum, & notione pœnitentiæ manifeste consequitur. Illud insuper inquirendum, quinam sint

D. *Actus contrarii*, prædominio, & reliquiis pravorum habituum eliminandis pares.

a) *Malitia completa* cujuslibet peccati pugnat

I. *Cum bono physico* naturæ rationalis in præsentem vitam

II. *Cum bono theologico* tum proprio, tum alieno, in præsentem vitam,

III. *Cum*

b) Atqui haec benevola voluntas

I. Et est *gratia perdurans*, sanctificans,

II. *Et a DEO non restringitur*, nisi poenitentis indispositio obicem ponat.

B. *Impedimentum hujus effectus oritur*,

a) *Partim a praedomino affectus*

pravi, si nulla,

b) *Partim a reliquiis pravi affectus*,

sis imperfecta tantum poenitentia acta fuerit.

C. *Destructio hujus impedimenti.*

a) *Praedominium affectus pravi de-*

strui nequit, nisi per actus contrarios, qui intensione sua & *numerum*, & magnitudinem actuum pravorum excedant.

b) Itaque ad *eliminandas reliquias*

pravi habitus multo major intensio actuum *contrariorum* requiritur, pro numero scilicet, & magnitudine actuum pravorum.

* *Lex haec gemina ex indole habituum*, &

notione poenitentiae manifeste consequitur. Il-

lud insuper inquirendum, quinam sint

D. *Actus contrarii*, praedominio, & re-

liquiis pravorum habituum eliminandis pares.

a) *Malitia completa* cujuslibet peccati pugnat

I. *Cum bono physico* naturae rationalis in praesente vita

II. *Cum bona theologico* tum proprio, tum alieno, in praesente vita,

III. *Cum securitate beatitudinis æternæ*, vel statim a morte, vel saltem post aliquam dilationem consequendæ,

IV. *Cum fuga periculi, infelicitatem alterius vitæ* incurrendi,

V. *Cum pulchritudine perfectionum* divinarum.

◦ *En analysin totius malitiæ!* exemplum magis obvium præbet amor voluptatis illicitæ, qui sanitatem corporis destruit, imaginem DEI in anima refulgentem deformat, securitatem fruitionis divinæ tollit, periculum gehennæ adducit, atque pulchritudini divinarum perfectionum penitus adversatur.

b) Itaque *actus contrarius*, malitiam destrucens, vel

I. *Amor veri boni physici*, virtus philosophica, vel

II. *Amor honestatis Theologicæ*, amor veri boni Theologici, vel

III. *Amor DEI concupiscentiæ*, desiderium divinæ fruitionis, vel

IV. *Odiū gehennæ, purgatorii*, vel

V. *Complacētia in infinita DEI pulchritudine* esse debet,

VI. Vel denique *actus plures simul juncti* requiruntur.

◦ Quos recensuimus modo, *actus contrarii* potissimum sunt *primitivi*; quos *imperent*, porro videndum.

III. *Cum Ssecuritate beatitatis aeternae*, vel statim a morte, vel saltem post aliquam dilationem consequendae,

IV. *Cum fuga periculi, infelicitatem alterius vitae* incurrendi,

V. *Cum pulchritudine perfectionum* divinorum.

* *En analysisin totius malitiae ! exemplum magis obvium praebet amor voluptatis illicitae, qui sanitalem corporis destruit, imaginem DEI in anima refulgentem deformat, securitatem fruitionis divinae tollit, periculum gehennae adducit, atque pulchritudini divinarum perfectionum penitus adversatur.*

b) Itaque *actus contrarius*, malitiam destruens, vel

I. *Amor veri boni physici*, virtus philoso-

phici

II. *Amor honestatis Theologicae*, amor veri boni Theologici, vel

III. *Amor DEI concupiscentiae*, defiderium divinae fruitionis, vel

IV. *Odium gehennae, purgatorii*, vel

V. *Complacentia in infinita DEI pulchritudine* esse debet,

VI. Vel denique *actus plures simul juncti* requiruntur.

* Quos recensuimus modo, *actus contrarii* potissimum sunt *primitivi*; quos *imperent*, porro videndum,

c) Aëtus contrarii, ut vi sufficiente polleant ad destruendum peccatum, imperent neceffe est!

I. *Odiùm displicentiæ* de aëtto pravo,

II. *Tristitiàm* de illo in præfens jam contræto,

III. *Detestationem*, feu votum sincerum, quo velis, nunquam peccaffe,

IV. *Fugam denique* peccati deinceps committendi, h. e. propositam utendi omnibus mediis, quæ necessaria sunt ad vitanda peccata, & eorum propinqua pericula fugienda.

d) *Affectus hi molesti*, quos imperat aëtus aliquis primitivus, peccato contrarius dicuntur *contritio*,

I. *Imperfecta*; si cum voto sacramentalis absolutionis, ante perceptionem hujus Sacramenti, pœnitentibus statum *justitiæ* non conferat.

II. *Perfecta*; si cum voto sacramenti, etiam ante perceptionem sacramenti, pœnitentem *justum* efficiat,

III. *Perfectissima*; si insuper omnes reliquias peccati ex integro destruat.

° Superest, ut ex hisce principiis, quæ ex natura peccati, habituum, affectuum cum evidentia intelliguntur, ipsam quæstionem de dispositione pœnitentis juxta regulas, quas sacra literæ suppeditant, distincte resolvamus.

c) Actus contrarii, ut vi sufficiente polleant ad destruendum peccatum, imperent necesse est

I. *Odium displicentiae* de actu pravo,

II. *Tristitiam* de illo in praesens jam contracto,

III. *Detestationem*, seu votum sincerum, qua velis, nunquam peccasse,

IV. *Fugam denique* peccati deinceps committendi, h. e, propositum utendi omnibus mediis, quae necessaria sunt ad vitanda peccata, & eorum propinqua pericula fugienda.

d) *Affectus hi molesti*, quos imperat actus aliquis primitivus, peccato contrarius dicuntur *contritio*,

I. *Imperfecta*; si cum voto sacramentalis absolutionis, ante perceptionem hujus Sacramenti, poenitentibus statum *justitiae* non conferat.

II. *Perfecta*; si cum voto sacramenti, etiam ante perceptionem sacramenti, poenitentem *justum* efficiat,

III. *Perfectissima*; si insuper omnes reliquias peccati ex integro destruat.

* Superest, ut ex hisce principiis, quae & natura peccati, habituum, affectuum cum evidentiâ intelliguntur, ipsam quaestionem de *dispositione poenitentis* juxta regulas, quas *sacrae literae* suppeditant, distincte resolvamus.

2) *Propositio prima: omnis contritio, quam amor DEI substantiali gradu perfectus imperat, peccatorem jam ante sacramentalem absolutionem justificat.*

a) *Sapientia divina declarat de se ipsa Prov. VIII. 17. ego diligentes me diligo. H. e. qui me perfecto amore diligit, hunc ego perfecto amore redamo. Quæso, quis a DEO amari se credat, nisi gratiam sanctificantem unico suo restituat?*

b) *Hoc sapientiæ divinæ effatum confirmatur I. Joan IV. 7. omnis, qui diligit, ex DEO natus est. Quomodo ex DEO natus est, nisi vitam Spiritualem vivat, nisi gratia sanctificante gaudeat?*

c) *Sensum hunc unice genuinum probat ratio.*

I. *Amor DEI substantiali gradu perfectus & prædominium pravi affectus destruit, & desiderium efficax finis ultimi concitat.*

II. *Itaque mentem a peccato avertit, & ad DEUM convertit.*

III. *Quid ergo impediat DEUM infinite misericordem, quo minus animum sui amatissimum amore reciproco complectatur?*

d) *Cum sacræ literæ in re summi momenti nihil distinguant inter amorem DEI purum, ac impurum; modo sit substantiali gradu perfectus: distinctio scholæ jure non attenditur.*

3) *Pro-*

2) *Propositio prima: omnis contritio, quam amor DEI substantiali gradu perfectus imperat, peccatorem jam ante sacramentalem absolutionem justificat.*

a) *Sapientia divina declarat de se ipsa Prov. VIII. 17. ego diligentes me diligo. H. e. qui me perfecto amore diligit, hunc ego perfecto amore redamo. Quaeso, quis a DEO amari se credat, nisi gratiam sanctificantem amico suo restituat?*

b) *Hoc sapientiae divinae effatum confirmatur I. Joan IV. 7. omnis, qui diligit, ex DEO natus est, Quomodo ex DEO natus est, nisi vitam Spiritualem vivat, nisi gratia sanctificante gaudeat?*

c) *Sensum hunc unice genuinum probat ratio.*

I. *Amor DEI substantiali gradu perfectus & praedominium pravi affectus destruit, & desiderium efficax finis ultimi concitat.*

II. *Itaque mentem a peccato avertit, & ad DEUM convertit.*

III. *Quid ergo impediat DEUM infinite misericordem, quo minus animum sui amatissimum amore reciproco complectatur?*

d) *Cum sacrae literae in re summi momenti nihil distinguant inter amorem DEI purum, ac impurum; modo sit substantiali gradu perfectus: distinctio scholae jure non attenditur.*

3) *Propositio secunda.* Nulla alia contritio, nisi ab amore DEI, substantiali gradu perfectio, imperetur, se sola sine Sacramento absolutionis justificat peccatorem. Nam

A. Nulli alteri hæc promissio facta a DEO;

B. Nulla alia contritione DEUS secus dum se honoratur, & præ rebus omnibus creaturis honoratur. Nam

a) *Virtus philosophica* de DEO se quidem cogitat;

b) *Timor gehennæ* pœnas plus quidem averfatur, quam bona adparentia diliguntur, sed amorem DEI non importat.

C. Nec virtus philosophica, nec timor gehennæ se solo sufficit restituendo efficaci desiderio finis ultimi.

4) *Propositio tertia.* Ad veniam peccatorum ope Sacramenti acquirendam sufficit, & requiritur contritio imperfecta, imperata finis ab AMORE DEI, qui quidem se solo imperfectus, sed junctus TIMORI GEHENNÆ, peccatum grave excludat ab animo, & restituat INTENTIONEM EFFICACEM FINIS ULTIMI. Nam

A. Ad remissionem peccatorum ope sacramenti obtinendam non requiritur contritio perfecta, se sola justificant. Secus officio Sacerdotum nunquam gratia amissa restitueretur, sed aliunde restituta augetur.

3) *Propositio secunda. Nulla alia contritio, nisi ab amore DEI, substantiali gradu perfecto, imperetur, se sola sine Sacramento absolutionis justificat peccatorem. Nam*

A. *Nulli alteri haec promissio facta a*

DEO;

B. *Nulla alia contritione DEUS secundum se honoratur, & prae rebus omnibus creatis honoratur. Nam*

a) *Virtus philosophica de DEO ne quidem cogitat;*

b) *Timor gehennae poenas plus quidem aversatur, quam bona adparentia diliguntur, sed amorem DEI non importat.*

C. *Nec virtus philosophica, nec timor gehennae se solo sufficit restituendo efficaci desiderio finis ultimi.*

4) *Propositio tertia. Ad veniam peccatorum ope Sacramenti acquirendam sufficit, & requiritur contritio imperfecta, imperata simul ab AMORE DEI, qui quidem se solo imperfectus, sed junctus TIMORI GEHENNAE, peccatum grave excludat ab animo, & restituat*

INTENTIONEM EFFICACEM FINIS ULTIMI.

‡

A. *Ad remissionem peccatorum ope sacramenti obtinendam non requipitur contritio perfecta, se sola justificans. Secus officio Sacerdotum nunquam gratia amissa restitueretur, sed aliunde restituta augetur.*

B. Gehennæ timor substantiali gradu perfectus potest excludere ab animo voluntatem peccandi, & destruere peccatum. Nam malum gehennæ

a) Majus est omni difficultate, quæ virtutis studium asperum reddit,

b) Majus omnibus molestiis, quibus fuga peccati est obnoxia,

c) Majus omni jucunditate, qua ad peccandum incitatur. Dein

d) Solum periculum mali hujus incurrendi ob æternitatem pœnæ formidabilius est omni malo hujus vitæ, præsentem, & futuro, ac potentius a peccato mentem absterret, quam omnia bona præsentia, & futura hujus vitæ ad peccatum impellunt.

e) Denique malum gehennæ CUIVIS PECCATO gravi intentatum est. Itaque supeditat motivum universale, ac practice sufficientissimum adversus illecebras vitiorum omnium, & difficultates in virtutis studio occurrentes.

C. Solus gehennæ timor animum non convertit ad DEUM, nec restituit efficacem intentionem finis ultimi. Etsi enim amorem terrenum eliminat, divinum tamen non restituit.

D. Interim ad remissionem peccatorum etiam ope Sacramenti obtinendam requiritur, tum ut pravi habitus prædominium destruat, tum ut efficax intentio finis ultimi restitatur. Utrumque enim

a) Est

B. *Gehennae timor substantiali gradu perfectus potest excludere ab animo voluntatem peccandi, & destruere peccatum. Nam malum gehennae*

a) *Majus est omni difficultate, quae virtutis studium asperum reddit,*

b) *Majus omnibus molestiis, quibus fuga peccati est obnoxia,*

c) *Majus omni jucunditate, qua ad peccandum incitatur. Dein*

d) *Solum periculum mali hujus incurrendi ob aeternitatem poenae formidabilius est omni malo hujus vitae, praesente, & futuro, ac potentius a peccato mentem absterret, quam omnia bona praesentia, & futura hujus vitae ad peccatum impellunt.*

e) *Denique malum gehennae CUIVIS PECCATO gravi intentatum est. Itaque supeditat motivum universale, ac practice sufficientissimum adversus illecebras vitiorum omnium, & difficultates in virtutis studio occurrentes.*

C. *Solus gehennae timor animum non convertit ad DEUM, nec restituit efficacem intentionem finis ultimi. Etsi enim amorem terrenum eliminat, divinum tamen non restituit.*

D. *Interim ad remissionem peccatorum etiam ope Sacramenti obtinendam requiritur, tum ut pravi habitus praedominium destruat, tum ut efficax intentio finis ultimi restituatur. Utrumque enim*

a) *Est medium necessarium ad beatitudinem maximam bono libertatis usu obtinendam.*

b) *Nec gratia sanctificans componitur cum prædominante amore terreno, nec concipi sine prædominio amoris divini potest.*

E. Atqui *amor DEI*, etsi se solo sufficiat ad restituendam efficacem intentionem finis ultimi, tamen accedente *timore gehennæ* hunc efficaciam gradum attingere potest, & si attingit, eam contritionem conficit, quæ *ope Sacramenti iustitiam confert*. *Divina enim sapientia* ad conferendam gratiam sanctificantem nil exigit a pœnitente, nisi ut animum a peccato avertat, & ad *DEUM* convertat. Jam vero timor gehennæ animum a peccato avertit, & amor *DEI* saltem una cum hoc timore ad *DEUM* convertit.

° *Ultimum huic sententiæ robur accedit a quotidiana experientia*. Hunc enim salutis ordinem divina providentia suaviter, atque efficaciter plerumque determinat; cum peccatores, malitiæ pondere lassati, subito horrore ob resuscitatum *gehennæ* memoriam concutiantur, voluptatis studium mali multo majoris odio compefcant, *salutis desiderium* initio quidem tenue concipiant, ac tandem *DEI* infinite misericordis benevolentia ad *efficacem amorem* finis ultimi disponantur. Illud vero quis non avertit, nonnisi *ope notionum directrii*um veritatem hanc inveniri potuisse, quæ cum *divina* pro-

a) *Est medium necessarium ad beatitudinem maximam bono libertatis usu obtinendam.*

b) *Nec gratia sanctificans componi cum praedominante amore terreno, nec concipi sine praedominio amoris divini potest.*

E. Atqui *amor DEI*, etsi se solo sufficiat ad restituendam efficacem intentionem finis ultimi, tamen accedente *timore gehannae* hunc efficaciae gradum attingere potest, & si attingit, eam contritionem consicit, quae ope *Sacramenti justitiam confert. Divina enim sapientia* ad conferendam gratiam sanctificantem nil exigit a poenitente, nisi ut animum a peccato avertat, & ad DEUM convertat. Jam vero timor gehennae animum a peccato avertit, & amor DEI saltem una cum hoc timore ad DEUM convertit.

* *Ultimum huic sententiae robur accedit a quotidiana experientia. Hunc enim salutis ordinem divina providentia suaviter, atque efficaciter plerumque determinat; cum peccatores, malitiae pondere lassati, subito horrore ob resuscitatam gehennae memoriam concutiantur, voluptatis studium mali multo majoris odio compescant, salutis desiderium initio quidem tenue concipiant, ac tandem DEI infinite misericordis benevolentia ad efficacem amorem finis ultimi disponantur. Illud vero quis non avertit, nonnisi ope notionum directricium veritatem hanc inveniri potuisse, quae cum divinae*

providentiæ consiliis, sacrarum literarum testimoniis, ac quotidiana experientia optime concordat?

§. 172.

VII. Satisfactionis a penitentibus præstandæ theoria.

1) Principia certa, quibus notio satisfactionis stabilitur.

A. Pertinet ad officium sacri iudicis imperfecte penitentibus penam paternam imponere, qua

a) Tum a relapsu absterreantur,

b) Tum idoneum remedium adversus relapsum in promptu habeant.

° Scilicet & correctionis, & medicinæ præservatricis rationem habere convenit.

B. Ipsa tamen tolerantia ejusmodi penæ non est necessaria conditio, ut absolutionem sacramentalem recipiant. Nam

a) Imperfectio penitentis non impedit remissionem penæ æternæ.

b) Ergo gratia sanctificans restitui potest, licet penæ temporalis nec remissa, nec soluta sit.

° Unde præsumptio imperfectæ penitentis, & periculum relapsus sunt ratio sufficiens penæ paternæ confessis imponi solitæ.

C. Pa-

providentiae confiliis, sacrarum literarum testimoniis, ac quotidiana experientia optime concordat?

§. 172.

VII. *Satisfactionis a poenitentibus praestandae theoria.*

1) *Principia certa, quibus notio satisfactionis stabilitur.*

A. *Pertinet ad officium sacri iudicis imperfecte poenitentibus poenam paternam imponere, qua*

a) *Tum a relapsu absterreantur,*

b) *Tum idoneum remedium adversus relapsum in promptu habeant.*

* *Scilicet & correctionis, & medicinae praeservatricis rationem habere convenit.*

B. *Ipsa tamen tolerantia ejusmodi poenae non est necessaria conditio, ut absolutionem sacramentalem recipiant. Nam*

a) *Imprefectio poenitentiae non impedit remissionem poenae aeternae.*

b) *Ergo gratia sanctificans restitui potest, licet poena temporalis nec remissa, nec soluta sit.*

* *Unde praesumptio imperfectae poenitentiae, & periculum relapsus sunt ratio sufficiens poenae paternae confessis imponi solitae.*

C. *Pœnæ vero*, post culpas imperfecte expiatis residuæ, possunt expiari per pœnâs quas

ipse, a) Vel *pœnitens* eo fine sibi infligit

b) Vel *sacer judex* imponit confesso

c) Vel *Deus*, paterne puniens, immittit. Nam

I. *Ejusmodi tolerantia* servit per se ad extinguentes reliquias pravi habitus.

II. *DEUS* vero alioquin promississimus est ad tollendas pœnâs reliquias, nec nisi necessitate boni communis pœnam immittit.

III. Cessante vero omni culpa cessat necessitas pœnæ novæ infligendæ.

IV. Nec permittit infinita *DEI* misericordia, quo minus omnem bonum usum intendat quem tolerantia malorum habere potest.

V. Cum natura actionis (I), natura *DEI* (II), natura libertatis humanæ (III), propositionem lit. C. assertam luculenter comprobent, nulla sane prudens ratio affulget, cur textus Scripturæ Jonæ III. 10. & Paral. VII. 13. in sensus improprius misere detorqueamus.

° En tibi exemplum summe patheticum, quod sensum Scripturæ proprium optissime figat sana ratio!

D. Itaque

a) Libera susceptio cujuscunque molestiæ

b) In

C. Poenae vero, post culpas imperfecte expiatas residuae, *possunt expiari per poenas*, quas

a) Vel *poenitens* eo fine sibi infligit

b) Vel *sacer judex* imponit confesso,

c) Vel *Deus, paterne puniens*, immittit. Nam

I. *Ejusmodi tolerantia* servit per se ad extinguendas reliquias pravi habitus.

II. DEUS vero alioquin promptissimus est ad tollendas *poenae reliquias*, nec nisi *necessitate boni communis poenam immittit*.

III. Cessante vero omni culpa cessat *necessitas poenae novae infligendae*.

IV. Nec permittit *infinita DEI misericordia*, quo minus omnem bonum usum intendat; quem tolerantia malorum habere potest.

V. Com natura *actionis* (I), natura *DEI* (II), natura *libertatis humanae* (III), propositionem lit. C. assertam loculenter comprobent, nulla sane prudens ratio affulget, cur textus Scripturae Jonae III. 10. & Paral. VII. 13. *in sensus improprios* misere detorqueamus.

* En tibi *exemplum summe* patheticum, quod *sensum Scripturae proprium aptissime figat sana ratio* !

D. Itaque

a) Libera susceptio *cujuscunque*

b) Instar pænæ, & ex odio peccati,

c) Cum subiectione erga divinam ju-

stitiam,

d) Prout vim habet exsolvendi pæ-

nas temporales, residuas, dicitur *satisfactio*
pro peccatis propriis.

I. Possunt iusti satisfacere DEO pro pænis
residuis. Est Dogma Catholicum.

II. Possunt satisfacere de condigno. Est
sententia certa.

° Mala pœnitenti animo tolerata ab amico
DEI, pro magnitudine molestiarum, pro diu-
turnitate temporis, pro fervore caritatis, cum
sane dignitatem aliquando acquirant, ut pænæ
porro residuæ condonatio *decenter* negari ab in-
finita iustitia non possit.

2) *Notio indulgentiæ*. Est *immediata* ad-
plicatio meritorum passionis Christi, aut Sanc-
torum, ad *remittendam* pœnam de peccatis
residuam.

° Ut *realitas* hujus notionis pateat, &
REMANERE pænæ temporales, & *immediata*
adplicatione meritorum TOLLI POSSE debent.
Prius cum alias jam ostensum sit, ostendere
posterius superest.

a) Christus *promisit* Matth. XVIII.
& contulit Joan. XX. 21. Apostolis potestatem
remittendi, nullo pacto *limitatam*.

b) Potestas *remittendi* per se exten-
ditur ad mala *culpæ*, & *pænæ*.

Salliv Nexus.

E c

c) Er.

b) Instar *poenae* , & ex odio *peccati*,
c) Cum subiectione erga *divinam justitiam*,

d) Prout *vim habet exsolvendi poenas temporales* , residuas, dicitur *satisfactio pro peccatis propriis*.

I. *Possunt justi satisfacere DEO pro poenis residuis*. Est *Dogma Catholicum*.

II. *Possunt satisfacere de condigno*. Est *sententia certa*.

* *Mala poenitenti animo tolerata ab amico HEL*, pro *magnitudine molestiarum*, pro *diuturnitate temporis*, pro *fervore caritatis*, eam sane *dignitatem* aliquando acquirunt, ut *poenae* porro *residuae* *condonatio decenter* negari ab *infinita justitia* non possit.

2) *Notio indulgentiae*. Est *immediata applicatio meritorum passionis Christi*, aut *Sanctorum* , ad *remittendam poenam de peccatis residuam*.

* *Ut realitas hujus notionis pateat*, & *REMANERE poenae temporales*, & *immediata applicatio meritorum TOLLI POSSE* debent. Prius cum alias jam ostensum sit, ostendere posterius superest.

a) *Christus promisit Matth. XVIII*. & *contulit Joan. XX. 21*. *Apostolis potestatem remittendi*, nullo pacto *limitatam*.

b) *Potestas remittendi per se extenditur ad mala culpae* , & *poenae*.

c) Ergo potestas remittendi nulli defectu laborat; modo salus privata, ac publica nullum obicem ponat.

d) Jam vero culpa semel per absolutionem simpliciter remissa, nihil obstat, quin minus ex causis specialibus, cum debita moderatione, prudenter fieri possit remissio pœnitentiæ residuæ.

e) Etsi primum posterioribus temporibus uti cœperit Ecclesia hac potestate; concessa tamen a Christo pridem, imo & agnita ab Ecclesia esse dudum potuit.

f) Exercitium hujus potestatis omnino prudens esse potuit; si pœnitentiæ publicæ delapsa severitate, hoc unico remedio tum publica opera pietatis, tum frequens usus Sacramentorum, tum perfectæ pœnitentiæ studium promoveri potuerint.

g) Indulgentiæ, sine prudente causâ datæ, tam parum sunt validæ, ac absolutio Sacramentalis immerenti collata.

h) Non nisi tunc prudens est causâ largiendi indulgentiam, quando bonum per indulgentias obtinendum censetur esse majus quam perfectio pœnitentiæ sine indulgentiâ futuræ.

i) Itaque indulgentiæ nequeunt promouendi ad promovendas quascunque devotiones, quarum multo studio studium indulgentiarum multo utiliorum suffocat.

- c) Ergo potestas remittendi nullo defectu laborat; modo salus privata , ae publica nullum *obicem ponat*.
- d) Jam vero culpa semel per absolutionem simpliciter remissa, nihil obstat, quominus ex caussis *specialibus*, cum *debita moderatione* , *prudenter* fieri possit remissio poenae residuae.
- e) Etsi primum posterioribus temporibus *uti* coeperit Ecclesia hac potestate; *concessa* tamen a Christo pridem, imo & agnita ab Ecclesia esse dudum potuit.
- f) *Exercitium hujus potestatis* omnino prudens esse potuit; si poenitentiae publica delapsa severitate, *hoc unico remedio* tum *publica opera pietatis*, tum *frequens usus Sacramentorum*, tum *perfectae poenitentiae studium* promoveri potuerint.
- g) *Indulgentiae*, sine prudente caussa datae, tam parum sunt validae , ac absolutio Sacramentalis immerenti collata.
- h) Nonnisi *tunc prudens est caussa* largiendi indulgentiam , quando bonum per indulgentias obtinendum censetur esse majus, quam *perfectio poenitentiae sine indulgentia secururae*.
- i) Itaque indulgentiae nequeunt profundi ad *promovendas quascunque devotiones*, quarum multitudo studium *indulgentiarum multo utiliorum suffocat*.

k) Nemo negat, in concessione indulgentiarum *modum excedi posse*, & sæpe id contigisse, salva tamen dogmatis substantia.

l) Falsissimum est, indulgentiis quibuscunque *pœnitentem solvi ab omni obligatione propria satisfactionis*. Remittere peccata absque propria satisfactione dedecet *infinitam clementiam*; quo pacto ejusmodi potestas collata homini fuerit?

m) Unde non nisi *iis lucranda indulgentia* iusta spes accedit, qui pœnitentiæ perfectæ studio tanto favore dignos se reddiderint.

n) Ergo sicut divina *justitia* perfectæ pœnitentiæ *studium lege invariabili* urget, ita legem exequi *conantibus favore* singulari succurrit divina misericordia.

o) Ceterum *merita sanctorum* non ideo adjunguntur meritis Christi, quasi hæc *emendicato tali subsidio opus haberent*, sed

a) Quia *merita sanctorum* virtute pollent, aliquid ad *nostram satisfactionem* conferendi,

b) Et hanc ipsam virtutem debent *meritis Christi*, a quibus & *existentiam* accipere, & *dignitatem*.

p) Cum potestas concedendi indulgentias sit *complementum potestatis remittendi peccata*,

k) Nemo negat, in concessione indulgentiarum *modum excedi posse*, & saepe id contigisse, salva tamen dogmatis substantia.

l) Falsissimum est, indulgentiis quibuscunque *poenitentem solvi ab omni obligatione propriae satisfactionis*. Remittere peccata absque propria satisfactione dedecet *infinitam clementiam* ; quo pacto ejusmodi potestas collata homini fuerit?

m) Unde non nisi *iis lucrandae indulgentiae* justa spes accedit, qui poenitentiae perfectae *studio* tanto favore dignos se reddiderint.

n) Ergo sicut divina *justitia* perfectae poenitentiae *studium lege* invariabili urget, ita legem exequi *conantibus favore* singulari succurrit divina misericordia.

o) Ceterum *merita sanctorum* non ideo adjunguntur meritis Christi, quasi haec *emendicato tali subsidio opus haberent, sed*

a) Quia *merita sanctorum* virtute pollent, aliquid ad *nostram satisfactionem* conferendi,

b) Et hanc ipsam virtutem debent *meritis Christi*, a quibus & *existentiam accipere, & dignitatem*.

p) Cum potestas concedendi indulgentias sit *complementum potestatis remittendi peccata,*

a) *Ex potestate clavium solum esse concedi indulgentia,*

b) *Defunctis vero non nisi ex suffragiis Ecclesiæ prodesse potest.*

° *Usus rationis in præsentè tractatu tam frequens est, & manifestus, ut, ingrata repetitione, ne molestus accidam, indicandis seorsim commodis, exinde proficiscentibus, superfluo dere omnino debeam.*

ART. II.

Sacramentum Extremæ Unctionis.

§. 173.

Existentiæ, & natura hujus Sacramenti.

1.) *Jac. V. 15. infirmatur quis in vobis? involcat presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum ungentes eum oleo, in nomine Domini: & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.*

a) *His verbis exprimitur ceremonia sacra, unctio olei, & oratio; ORENT super eum, UNGENTES oleo.*

b) *Hæc ceremonia sacra confert gratiam. ALLEVIABIT eum Dominus; si in peccatis sit, REMITTENTUR EI.*

c) *Itaque unctio olei, & oratio sunt verum Sacramentum practicum (a. b.)*

d) *Unctio*

a) *Ex potestate clavium solum vivis
concedi indulgentia,*

b) *Defunctis vero nonnisi ex suffra-
giis Ecclesiae prodesse potest.*

* *Usus rationis* in praesente tractatu tam
frequens est, & manifestus, ut, ingrata repe-
titione, ne molestus accidam, indicandis seorsim
commodis, exinde proficiscentibus, superse-
dere omnino debeam.

ART. II.

Sacramentum Extremae Unctionis.

§. 173.

Existentia, & natura hujus Sacramenti.

1) *Jac. V. 15. infirmatur quis in vobis?
inducat presbyteros Ecclesiae, & orent super
eum ungentes eum oleo, in nomine Domini: &
oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum
Dominus: & si in peccatis sit, remittentur ei.*

a) *His verbis exprimitur ceremonia
sacra, unctio olei, & oratio; ORENT super
eum, UNGENTES oleo.*

b) *Haec ceremonia sacra confert
gratiam. ALLEVIABIT eum Dominus; si in
peccatis sit, REMITTENTUR EI.*

c) *Itaque unctio olei, & oratio sunt
verum Sacramentum practicum (a. b.)*

d) Unctio olei pertinet ad *substantiam Sacramenti*. UNGENTES cum oleo.

e) Absolute sufficit UNCTIO UNA, in quocunque organo sensorio facta. Neque enim verba Apostoli plus exprimunt.

f) Etiam *oratio* pertinet ad *substantiam Sacramenti*. ORENT super eum.

g) Substantia orationis consistit in eo, ut exprimat *votum* ungentis, ad *DEUM* directum, ut ægro conferatur *gratia*. Ungentes IN NOMINE DOMINI; ORATIO FIDEI.

h) *Minister* hujus Sacramenti est *Sacerdos*. Inducat *presbyteros* Ecclesiæ. Nam cum Episcopus in qualibet Ecclesia non nisi unus esset, per *presbyteros* simplices Sacerdotes intelliguntur.

i) *Solis infirmis baptizatis* conferatur hoc Sacramentum. *Infirmatur quis in vobis.*

k) *Effectus* hujus Sacramenti est *salus corporis*, si *saluti animæ* proficit; *salvabit infirmum: levamentum tristitiæ* ex morbis, tentationibus orituræ; *alleviabit eum Dominus*. *Remissio aliqua peccatorum*; si in peccatis sit, remittentur ei.

l) *Christus ipse* immediate instituit hoc Sacramentum. Apostoli enim I. Cor. IV. non sunt nisi *ministri Christi*, & dispensatores *Mysteriorum DEL*.

m) *Ad valorem hujus Sacramenti* itaque requiritur

- d) Unctio olei pertinet ad *substantiam Sacramenti*. UNGENTES eum oleo.
- e) Absolute sufficit UNCTIO UNA, in quocunque organo sensorio facta. Neque enim verba Apostoli plus exprimunt.
- f) Etiam *oratio* pertinet ad *substantiam Sacramenti*. ORENT super eum.
- g) Substantia orationis consistit in eo, ut exprimat *votum ungentis*, ad *DEUM* directum, ut aegro conferatur *gratia*, Ungentes IN NOMINE DOMINI ; oratio FIDEI.
- h) *Minister* hujus Sacramenti est *Sacerdos*. Inducat *presbyteros* Ecclesiae. Nam cum Episcopus in qualibet Ecclesia non nisi unus esset, per *presbyteros* simplices Sacerdotes intelliguntur.
- i) *Solis infirmis baptizatis* conferitur hoc Sacramentum. *Infirmitur quis in vobis*.
- k) *Effectus* hujus Sacramenti est *salus corporis, si saluti animae prosit; salvabit infirmum: levamentiristitiae ex morbis, tentationibus oriturae ; alleviabit eum Dominus. Remissio aliqua peccatorum; si in peccatis sit, remittentur ei*.
- l) *Christus ipse immediate instituit hoc Sacramentum*. Apostoli enim I. Cor. IV. non sunt nisi *ministri Christi*, & dispensatores *Mysteriorum DEI*.
- m) *Ad valorem hujus Sacramenti*
itaque requiritur

- I. Ex parte *ministri* Sacerdotium,
 II. Ex parte *recipientis* baptismus, & infirmitas.
 III. Ex parte *ceremoniæ* unctio, & oratio.

ART. III.

Sacramentum Ordinis.

§. 174.

I. *Ordinatio ministrorum Christi, qua illis ordo confertur, est Sacramentum prædicatum, ab ipso Christo institutum.*

1) Distinguendum inter *potestatem*, qua confertur, & *signum*, quo confertur.

a) *Institutio potestatis*, ordinis fieri, pertinet ad Dem. Cath.

b) *Institutio signi* ad tractatum de Sacramentis.

c) *Ordo ipse sacer* importat gradum potestatis stabilis fungendi ministerio in confectioe Sacramentorum.

d) *Sacramentum* absolvitur signo, quo & *potestas* stabilis confertur, & *gratia*, quæ stabili signo est annexa.

2) *Partes*, quæ institutionem hujus Sacramenti consciunt.

A. *Pars prima.* Christus instituit in Ecclesia sua ordinem sacrum. Dem. Cath.

B. *Part*

I. Ex parte *ministri* Sacerdotium,
II. Ex parte *recipientis* baptismus, & infirmitas.

III. Ex parte *ceremoniae* unctio, & oratio.

ART. III.

Sacramentum Ordinis.

§. III.

I. *Ordinatio ministrorum Christi, qua illis ordo confertur, est Sacramentum practicum, ab ipso Christo institutum.*

1) Distinguendum inter *potestatem*, quae confertur, & *signum*, quo confertur.

a) *Institutio potestatis*, ordinis sacerdotii, pertinet ad Dem. Cath.

b) *Institutio signi* ad tractatum de Sacramentis.

c) *Ordo* ipse sacer importat gradum potestatis stabilis fungendi ministerio in confectione Sacramentorum.

d) *Sacramentum* absolvitur signo, quo & *potestas* stabilis confertur, & *gratia*, quae stabili signo est annexa.

2) *Partes, quae institutionem hujus Sacramenti consiciunt.*

A. *Pars prima. Christus instituit in Ecclesia sua ordinem sacrum.* Dem. Cath.

B. *Pars altera.* Christus Apostolis suis contulit potestatem, transmittendi ad alios ordinem sacrum. Secus ordinem perpetuum inter fideles non instituisset. Dem, Cath.

C. *Pars tertia.* Christus Apostolis ordinem sacrum signo aliquo sensibili contulit, & voluit, ut Apostoli sensibili signo uterentur, in ordine sacro ad successores suos transmittendo. Sine signo enim sensibili nec Christus voluntatem suam Apostolis declarare potuit, nec Apostoli potestatem a Christo acceptam transmittere in alios potuere.

D. *Pars quarta.* Christus Apostolis cum ordine sacro & gratiam permanentem, ministerio suo rite fungendi, & potestatem, ordinem sacrum una cum gratia transmittendi, contulit.

a) Nisi enim Christus potestati physice fungendi suo ministerio addidisset potestatem moralem, qua ministerio suo secundum regulas Vocationis fungerentur, sane manca foret, & incompleta Christi institutio, nec infinite Christi benevolentie erga ministros suos conformis.

b) Quod ex conceptu divinæ benignitatis evidens; id ex testimonio Apostoli certum est, I. Timoth. IV. 14. *noli negligere GRATIAM, quæ data est tibi per prophetiam, & impositionem manuum presbyterii.*

CLARIUS: Christus juxta sapientiæ suæ consilium, in Societate visibili, ad salutis spiritua-

B. *Pars altera. Christus Apostolis suis contulit potestatem, transmittendi ad alios ordinem sacrum. Secus ordinem perpetuum inter fideles non instituisset. Dem. Cath.*

C. *Pars tertia. Christus Apostolis ordinem sacrum signo aliquo sensibili contulit, & voluit, ut Apostoli sensibili signo uterentur, in ordine sacro ad successores suos transmittendo. Sine signo enim sensibili nec Christus voluntatem suam Apostolis declarare potuit, nec Apostoli potestatem a Christo acceptam transmittere in alios potuere.*

D. *Pars quarta. Christus Apostolis cum ordine sacro & gratiam permanentem, ministerio suo rite fungendi, & potestatem, ordinem sacrum una cum gratia transmittendi, contulit.*

a) Nisi enim Christus potestati *physicae* fungendi suo ministerio addidisset potestatem *moralem*, qua ministerio suo secundum regulas Vocationis fungerentur, sane *manca* foret, & incompleta Christi institutio, nec infinitae Christi *benevolentiae* erga ministros suos conformis.

b) Quod ex conceptu divinae benignitatis *evidens*; id ex testimonio Apostoli certum est, I. Timoth. IV. 14. *noli negligere*

GRATIAM, quae data est tibi per prophetiam, & impositionem manuum presbyterii.

* CLARIUS: Christus juxta *sapientiae* suae consilium, in Societate *visibili*, ad salutis *spi-*

ritualis incrementum, instituit ordinem sacrum perpetuum. Ergo

a) Opus est *signo*, quo & is, qui ordinem sacrum suscipit, se hac *potestate instructum intelligat*, & ab aliis sociis *potestate ministeriali præditus intelligatur*.

b) Opus est *gratia stabili*, qua ad-
juti cum dignitate fungi officio possint *dispensatores Myſteriorum DEL*.

c) Opus est, ut non solum Aposto-
lis *signo sensibili potestas una cum gratia con-*
feratur, sed & eadem ipsa *potestas una cum*
gratia in successores Apostolorum eodem signo
saltem in genere spectato transmittatur.

E. Itaque existit in societate visibili a
DEO homine constituta

a) Signum aliquod vere *prædicium*
(C.),

b) Quo *potestas stabilis non omni-*
bus communis, fungendi ministerio Christi in
confectione Sacramentorum (A. B.),

c) Una *cum gratia permanente*, po-
testatem hanc rite exercendi (D.).

d) Per *successores Apostolorum con-*
fertur.

F. *Acta Apostolorum institutionem*
Christi plane confirmant. Vide Act. XIII. 3.
I. Timoth. IV. 14. II. Timoth. I. 6. Ex quibus
tria certissime intelliguntur,

a) Apostolos ex *mandato Christi*
ordinem sacrum in alios transmisisse,

b) *Signo*

ritualis incrementum, instituit ordinem sacrum *perpetuum*. Ergo

- a) Opus est *signo*, quo & is, qui ordinem sacrum suscipit, se hac *potestate in-fructum intelligat*, & ab aliis sociis *potestate ministeriali praeditus intelligatur*.
- b) Opus est *gratia* stabili, qua ad-juti cum dignitate fungi officio possint *dispen-satores Mysteriorum DEI*.
- c) Opus est, ut non solum Aposto-lis *signo* sensibili *potestas* una cum *gratia* con-feratur, sed & eadem ipsa *potestas* una cum *gratia* in *successores* Apostolorum eodem *signo* saltem in genere spectato transmittatur.

E. Itaque existit in societate visibili a DEO homine constituta

- a) Signum aliquod vere *practicum*

(C.),

- b) Quo *potestas stabilis* non omni-bus communis, fungendi ministerio Christi in confectione Sacramentorum (A.B.),
- c) Una *cum gratia permanente*, po-
testatem hanc rite exercendi (D.).

d) Per *successores Apostolorum* con-
fertur.

F. *Acta Apostolorum* institutionem

Christi plane confirmant. Vide Act. XIII. 2.

I. Timoth. IV. 14. II. Timoth. I. 6. Ex quibus tria certissime intelliguntur,

- a) Apostolos ex *mandato Christi* ordinem sacrum in alios transmisisse,

b) *Signo aliquo sensibili, scilicet impositione manuum, & oratione transmisisse,*

c) *Et cum certa persuasione transmisisse, quod gratia permanens novis ministris reipsa conferatur.*

° Atqui ultra hæc nihil omnino ad *substantiam Sacramenti practici* pertinet.

3) *Eadem veritas aliis verbis expressa una cum corollariis.*

A. *Ordinatio Episcopi est verum Sacramentum divinitus institutum.* Christus enim Apostolos simul presbyteros, & Episcopos ordinavit.

B. *Etiam separato ordine Episcopali a presbyteratu, ordinatio Episcopi verum Sacramentum est.* Separatio enim nec sine ordinatione divina contigit, nec in institutione Christi quidquam immutavit.

C. *Ordo Episcopalis nulli confertur, facta separatione, nisi qui ordine presbyterali prius est insignitus.* Gradus enim superior ejusdem potestatis in eodem subiecto nequit concipi sine inferiore.

D. *Ordinatio presbyteri, etiam sine Episcopatu, Sacramentum est.* Potestas enim presbyteris concessa est pars totius potestatis a Christo constitutæ. Unde illius collatio nec signo sacro caret, nec gratia.

E. *Ordinatio Diaconi est Sacramentum,*

b) *Signo aliquo sensibili, scilicet impositione manuum, & oratione transmisisse,*

c) *Et cum certa persuasione transmisisse, quod gratia permanens novis ministris reipsa conferatur,*

* *Atqui ultra haec nihil omnino ad substantiam Sacramenti practici pertinet.*

3) *Eadem veritas aliis verbis expressa una cum corollariis.*

A. *Ordinatio Episcopi est verum Sacramentum divinitus institutum. Christus enim Apostolos simul presbyteros, & Episcopos ordinavit.*

B. *Etiam separato ordine Episcopali a presbyteratu, ordinatio Episcopi verum Sacramentum est. Separatio enim nec sine ordinatione divina contingit, nec in institutione Christi quidquam immutavit.*

C. *Ordo Episcopalis nulli confertur, facta separatione, nisi qui ordine presbyterali prius est insignitus. Gradus enim superior ejusdem potestatis in eodem subjecto nequit concipi sine inferiore.*

D. *Ordinatio presbyteri, etiam sine Episcopatu, Sacramentum est. Potestas enim presbyteris concessa est pars totius potestatis a Christo constitutae. Unde illius collatio nec signo sacro caret, nec gratia.*

E. *Ordinatio Diaconi est Sacramentum.*

a) *Ordo Diaconatus involvit ministerium nomine totius Ecclesiæ gerendum, divina ordinatione constitutum.*

b) *Collatio tamen hujus ordinis ad Ecclesiam pertinet.*

F. *Cum reliqui ordines Diaconatu inferiores non nisi partes sint ministerii Ecclesiastici, in plures gradus divisi; illorum collatio Sacramenti Ecclesiastici naturam non excedit: nullum enim eorum Vestigium in Scriptura sacra reperitur.*

§. 175.

II. *Ad substantiam sacramenti ordinis pertinet sola impositio manuum, & oratio, quantum potestas conferenda significatur, tum gratia conveniens ab ordinante exoratur.*

1) *Facta authentica.*

a) *Apostoli sola manuum impositione, & oratione ordinarunt tum Episcopos, tum presbyteros.*

b) *Utraque Ecclesia, tam orientalis, quam occidentalis solem manuum impositionem, & orationem consentiente usu adhibuerunt: in ceteris ritibus nullo pacto conveniunt, quin altera alteri errorem objecerit.*

3) *Conclusio legitima ex factis authenticis deducta.*

a) *Vel Christus ipse substantialem ritum hujus sacramenti determinavit; ergo Apostoli*

a) Ordo Diaconatus involvit *ministerium* nomine totius Ecclesiae gerendum, *divina ordinatione constitutum*.

b) *Collatio* tamen hujus ordinis ad *Ecclesiam* pertinet.

F. Cum *reliqui ordines Diaconatu inferioriores* non nisi partes sint *ministrū Ecclesiastici*, in plures gradus divisi; illorum *collatio Sacramenti Ecclesiastici naturam* non excedit: nullum enim eorum *Vestigium* in *Scriptura sacra* reperitur.

§. 175.

II. *Ad substantiam sacramenti ordinis pertinet sola impositio manuum, & oratio, quae tum potestas conferenda significatur, tum gratia conveniens ab ordinante exoratur.*

1) *Facta authentica.*

a) *Apostoli* sola manuum impositione, & oratione ordinarunt tum *Episcopos*, tum *presbyteros*.

b) *Utraque Ecclesia, tam orientalis, quam occidentalis* solam manuum impositionem, & orationem consentiente usu adhibuerunt: in ceteris ritibus nullo pacto conveniunt; quin altera alteri errorem objecerit.

3) *Conclusio legitima ex factis authenticis deducta.*

a) *Vel Christus ipse substantialem ritum hujus sacramenti determinavit; ergo Apo-*

foli & ipsi accurate observarunt, & accurate observandum tradidere *Ecclesiis omnibus*, quod a Christo sciebant invariabili lege constitutum.

b) *Vel Apostolis determinandum reliquit*; ergo rursus id solum, quod uniformi usu utriusque *Ecclesiæ* observatum est, ad substantiam sacramenti pertinebit.

c) Cum ergo in sola manuum impositione, & oratione usus *Apostolorum*, ac utriusque *Ecclesiæ* consentiat, nil præterea ad substantiam sacramenti pertinere censendum est.

□ Hæc de ritu, quo *Episcopalis, & presbyteralis* ordo confertur. De *Diaconatu* idem valet.

§. 176.

III. *Minister Sacramenti Ordinis, & subiectum.*

1) *Propria potestas ordinandi est penes solos Episcopos.* Dogm. Cath. Christus enim solis *Apostolis* contulit ordinem sacrum completum, *Apostoli* vero non nisi *per se* primos successores ordinarunt; ipsa potestas ordinandi denique est id ipsum, ex quo ordinem *Episcopalem superiorem esse presbyterali*, universalis *Ecclesiæ* iudicio innotuit.

2) Nihil tamen obstat, quo minus *ex causa gravi* etiam simplici presbytero auctoritate *Ecclesiæ delegari* possit potestas conferendi omnes ordines presbyteratu, & diaconatu inferiores.

a) Ni-

stoli & ipsi accurate observarunt, & accurate observandum tradidere *Ecclesiis omnibus*, quod a Christo sciebant invariabili lege constitutum.

b) *Vel Apostolis determinandum*

reliquit, ergo rursus id solum, quod uniformi usu utriusque Ecclesiae observatum est, ad substantiam sacramenti pertinebit.

c) Cum ergo in sola manuum impositione, & oratione *usus Apostolorum, ac utriusque Ecclesiae* consentiat, nil praeterea ad substantiam sacramenti pertinere censendum est.

* Haec de ritu, quo *Episcopalis, & presbyteralis* ordo confertur. De *Diaconatu* idem valet.

§. 176.

III. *Minister Sacramenti Ordinis, & subjectum.*

1) *Propria potestas ordinandi est penes solos Episcopus.* Dogm. Cath. Christus enim *solis Apostolis* contulit ordinem sacrum completum, Apostoli vero nonnisi *per se* primos successores ordinarunt; ipsa potestas ordinandi denique est id ipsum, ex quo ordinem *Episcopalem superiorem esse presbyterali, universalis Ecclesiae* iudicio innotuit.

2) Nihil tamen obstat, quo minus *ex causa gravi* etiam simplici presbytero auctoritate Ecclesiae *delegari* possit potestas conferendi omnes ordines presbyteratu, & diaconatu inferiores,

a) Nihil obstat ex parte *ordinum*; pertinent enim ad ministerium *nomine Ecclesiæ* gerendum.

b) Nihil ex parte *ordinationis*; sacramento enim *Ecclesiastico* constat.

c) Nihil ex parte *Presbyteri simplicis*; utpote qui cum sit *minister Christi*, nec ineptus ad conferendam aliis potestatem *ministerii Ecclesiastici* esse potest.

3) Etsi presbytero simplici *delegari* posset potestas ordinandi alios clericos, adhuc **DUPLEX DISCRIMEN** inter Episcopalem, & presbyteralem ordinem intercederet, scilicet, quod Episcopus *potestate propria*, & Episcopos ordinare possit, & presbyteros; presbyter vero solum *delegata potestate* ordinare *solos* clericos Diacono inferioris possit. Quo minus *delegari possit*; nulla obest *repugnantia*; sicut ut *delegetur* vix ulla *suadere ratio* videtur.

4) Ad *validam* consecrationem Episcopi *præsentia* plurium Episcoporum non requiritur; etsi ut sit *licita*, tres, vel duo saltem sunt adhibendi.

5) *Valori ordinationis* non obstat *hæresis*, *Schisma*, *Simonia*, *suspensio*, *excommunicatio*, *depositio* Episcopi ordinantis. Communi enim *saluti Ecclesiæ* ingens detrimentum immineret, si

a) Collatio potestatis tam utilis, tam *necessaria*

b) Hu-

a) Nihil obstat ex parte *ordinum*;
pertinent enim ad ministerium *nomine Ecclesiae*
gerendum.

b) Nihil ex parte *ordinationis*;
sacramento enim *Ecclesiastico* constat.

c) Nihil ex parte *Presbyteri simplicis*;
utpote qui cum sit *minister Christi*, nec
ineptus ad conferendam aliis potestatem *mini-*
sterii Ecclesiastici esse potest.

3) Etsi presbytero simplici *delegari* pos-
set potestas ordinandi alios clericos , adhuc
DUPLEX DISCRIMEN inter Episcopalem, &
presbyteralem ordinem intercederet , scilicet,
quod Episcopus *potestate propria*, & *Episcopos*
ordinare possit , & presbyteros ; presbyter
vero solum *delegata potestate* ordinare *solos* cleri-
cos Diacono inferiores possit. Quo minus dele-
gari *possit*; nulla obest *repugnantia*; sicut ut
delegetur vix ulla *suadere* ratio videtur.

4) Ad *validam* consecrationem Episcopi
praesentia plurium Episcoporum non requiri-
tur; etsi ut sit *licita*, tres, vel duo saltem sunt
adhibendi.

5) *Valori ordinationis non obstat haeresis*,
Schisma, *Simonia*, *suspensio*, *excommunicatio*,
depositio Episcopi ordinantis. Communi enim
saluti Ecclesiae ingens detrimentum immine-
ret, si

a) Collatio potestatis *tam utilis*,

b) Humana libertate tam facile posset impediri, ac effectus expers reddi.

6) *Solos viros baptizatos*, non item mulieres capaces esse ordinis, ex traditione constat.

ART. IV.

Sacramentum Matrimonii.

§. 177.

I. *Status Matrimonii.*

1) *Ut natura matrimonii* in plena luce collocetur; discernenda inter se hæc tria sunt, *contractus matrimonii, status matrimonii, Sacramentum matrimonii.*

a) *Sacramentum signo sacro pratico,*

b) *Contractus consensu mutuo dato, & accepto,*

c) *Status obligationibus, ex contractu profectis, absolvitur.*

2) *Status matrimonii*

a) *Alius est secundum legem naturæ;*

b) *Alius secundum legem positivam DEI & Christi.*

3) *Notio de Statu matrimonii.*

A. *Est societas maris, & feminae ad procreandam, & educandam sobolem.*

a) So-

b) *Humana libertate tam facile posset impediri, ac effectus expers reddi.*

6) *Solos viros baptizatos, non item mulieres capaces esse ordinis, ex traditione constat.*

ART. IV.

Sacramentum Matrimonii.

§. 177.

I. *Status Matrimonii.*

1) *Ut natura matrimonii in plena luce collocetur; discernenda inter se haec tria sunt, contractus matrimonii, status matrimonii, Sacramentum matrimonii.*

a) *Sacramentum signo sacro practico,*

tico,

b) *Contractus consensu mutuo dato, & accepto,*

c) *Status obligationibus, ex contractu profectis, absolvitur-*

2) *Status matrimonii*

a) *Alius est secundum legem naturae;*

turae;

b) *Alius secundum legem positivam DEI & Christi.*

3) *Notio de Statu matrimonii.*

A. *Est societas maris, & feminae ad procreandam, & educandam sobolem.*

a) *Societas*; adest enim numerus personarum, finis communis, media communis obligatio communis.

b) *Societas ab omni alia prorsus diversa*; partim ob numerum personarum, partim ob finem singularem.

° Itaque huic notioni addi nihil, nihil detrahi potest, cum & genus Societatis, & differentia ab omni alia Societate distincte exprimitur.

B. *Analysis ulterior notionis.*

a) Status matrimonii importat obligationem mutuam concedendi, & jus mutuum exigendi usum corporis ad procreandam sobolem;

b) Procreata vero sobole adest obligatio mutua conferendi facultates ad educandam prolem, & jus mutuum exigendi conjunctionem facultatum.

c) Itaque

I. *Essentia matrimonii non in usu corporum, sed in obligatione, & jure concedendi, atque exigendi usum corporum consistit.*

II. *Pactum de servanda virginitate pugnat cum pacto conjugali.* Tollit enim obligationes & jura h. e. essentiam.

III. *Votum tamen prævium virginitatis essentia matrimonii non obstat, etsi illicitum contractum faciat.* Ex consensu enim dato oritur obligatio concedendi usum corporis petenti conjugii; etsi consensus ipse sit illicitus.

a) *Societas*; adest enim *numerus personarum*, *finis communis*, *media communia*, *obligatio communis*.

b) *Societas ab omni alia prorsus diversa*; partim ob numerum personarum, partim ob finem *singularem*.

* Itaque huic notioni addi nihil, nihil detrahi potest, cum & *genus Societatis*, & *differentia* ab omni alia *Societate* distincte exprimatur.

B. *Analysis ulterior* notionis.

a) Status matrimonii importat *obligationem* mutuam concedendi, & *jus mutuum* exigendi usum corporis ad procreandam sobolem;

b) Procreata vero sobole adest *obligatio mutua* conferendi facultates ad educandam prolem, & *jus mutuum exigendi* conjunctionem facultatum.

c) Itaque

I. *Essentia* matrimonii *non in usu corporum*, sed in *obligatione*, & *jure* concedendi, atque exigendi usum corporum consistit.

II. *Pactum de servanda virginitate* pugnat

cum pacto conjugali. Tollit enim *obligationes* & *jura* h. e. *essentiam*.

III. *Votum tamen praevium virginitatis* *essentiae* matrimonii *non obstat*, etsi *illicitum contractum* faciat. *Ex consensu enim dato* oritur *obligatio* concedendi usum corporis petenti conjugii; etsi *consensus* ipse sit *illicitus*.

* *Ex jure Sociali* certum est: *jura transferri posse modo acquirendi etiam illicito; modo id ipsum, de quo fit pactio, non sit illicitum.* Atqui usus conjugalis per se minime illicitus est.

4) *Status matrimonii secundum legem naturæ.*

A. *DEUS auctor naturæ, matrimonii statum, in ipsa utriusque sexus creatione, instituit*

a) *Auctor status socialis est, qui facultatem se obligandi vinculo sociali tum physicam, tum moralem præbet, atque eo sine præbet, ut status socialis ineatur.*

b) Atqui DEUS creans Adamum, & Evam,

I. *Præbuit illis facultatem ineundi matrimonii; creavit enim eos cum discrimine sexus.*

II. *Et eo sine præbuit, ut matrimonium inirent; medium enim DEUS non concedit, nisi ex intentione finis,*

B. *Matrimonium etiam consummatum, spectata sola lege naturæ, non est insolubile inter conjuges adhuc superstites, non jam stringente educationis officio. Nam quælibet societas, quæ solo pacto oritur,*

a) *mutuo consensu solvi potest,*

b) *Et, si executio obligationis quocunque modo fiat impossibilis, ultro cessante nexu obligationis dissolvitur.*

C. *Etiam*

* *Ex jure Sociali certum est: jura transferri posse modo acquirendi etiam illicito; modo id ipsum, de quo sit pactio, non sit illicitum. Atqui usus conjugalis per se minime illicitus est.*

4) *Status matrimonii secundum legem naturae.*

A. *DEUS auctor naturae, matrimonii statum, in ipsa utriusque sexus creatione, instituit*

a) *Auctor status socialis est, qui facultatem se obligandi vinculo sociali tum physicam, tum moralem praebet, atque eo sine praebet, ut status socialis ineatur.*

b) *Atqui DEUS creans Adamum, & Evam,*

I. *Praebuit illis facultatem ineundi matrimonii; creavit enim eos cum discrimine sexus.*

II. *Et eo sine praebuit, ut matrimonium inirent; medium enim DEUS non concedit, nisi ex intentione finis,*

B. *Matrimonium etiam consummatum, spectata sola lege naturae, non est insolubile inter conjuges adhuc superstites, non jam stringente educationis officio. Nam quaelibet societas, quae solo pacto oritur,*

a) *mutuo consensu solvi potest,*

b) *Et, si executio obligationis quocunque modo fiat impossibilis, ultro cessante nexu obligationis dissolvitur.*

C. *Etiam ſola lege naturæ ſpeſata, matrimonium femina nonniſi cum viro uno validum eſſe poteſt. Nam polyandria pugnat*

a) *Cum propagatione generis humani; cum femina non par ſit maturando multiplici partui, a diverſis viris eodem tempore concepto.*

b) *Cum educatione prolis; quæ ob incertitudinem patris perpetuum periculum pateretur.*

D. *Polygamia vero, ſpeſtato ſolo jure naturæ, nec invalida eſt, nec illicita; ſi ex ſine MULTIPLICIS prolis procreandæ inſeatur, vel ex ſine prolis OBTINENDÆ; quando ſterilitas primæ conjugis timetur.*

a) *Neque enim per ſe pugnat cum ſine matrimonii; cum vir vegetus pluribus feminis ſæcundandis, opulentus pluribus natu educandis ſufficiat.*

b) *Dein in caſu ſterilitatis cavere polygamia poſſent plurima mala, ex defectu hæredis maſculi in ſucceſſione regnorum orti ſolita.*

© *Nemo miretur, argumenta omnia allaſſe ſummam evidentiam attingere, cum de ſtatu matrimonii ſecundum legem naturæ ſermo ſit. Nunc*

5) *De ſtatu matrimonii in lege poſitiva.*

A. *Vi legis divinæ poſitivæ matrimonium conſummatum in prima ſui inſtitutione*

C. *Etiam sola lege naturae spectata, matrimonium feminae non nisi cum vivo uno validum esse potest. Nam polyandria pugnat*

a) *Cum propagatione generis humani; cum faemina non par sit maturando multiplici partui, a diversis viris eodem tempore concepto.*

b) *Cum educatione prolis; quae ob incertitudinem patris perpetuum periculum pateretur.*

D. *Polygamia vero, spectato solo jure naturae, nec invalida est, nec illicita; si ex fine MULTIPLICIS prolis procreandae ineatur, vel ex fine prolis OBTINENDAE; quando sterilitas primae conjugis timetur.*

a) *Neque enim per se pugnat cum fine matrimonii; cum vir vegetus pluribus faeminis faecundandis, opulentus pluribus natis educandis sufficiat.*

b) *Dein in casu sterilitatis cave polygamia possent plurima mala, ex defectu haeredis masculi in successione regnorum oriri solita.*

* *Nemo miretur, argumenta omnia allata summam evidentiam attingere, cum de statu matrimonii secundum legem naturae fermo sit. Nunc*

5) *De statu matrimonii in lege positiva.*

A. *Vi legis divinae positivae matrimonium consummatum in prima sui institutione*

erat insolubile; & a Christo in lege nova rursus insolubile est declaratum.

a) Legislator Matth. XIX. 3. conceptis verbis denunciatur:

I. *DEUM* inde a principio mundi constituisse, ut vir stabiliter adhæreat uxori.

II. *Moysem* ob duritiam cordis permisisse Judæis libellum repudii.

III. Etiam se velle, ut, quod *DEUS* conjunxit, homo non separet.

b) *Paulus* sententiam legislatoris graphice inculcat Rom. VII. 2. & I. Cor. VII. 10.

B. *Vi legis divinæ a Christo latæ matrimonium consummatum ne quidem propter adulterium conjugis dissolvi potest.*

a) Verba Christi apud Matth. XIX. videntur quidem excipere casum adulterii,

b) Sed eadem verba a S. Luca relatâ C. XVI. 18. omne dubium eximunt, & nullam exceptionem patiuntur.

c) Denique Marc. X. 11. lex Pharisæis promulgata, discipulis clarissime sine exceptione de novo inculcatur.

o Scilicet regula hermenvtices minime negligenda suadet, ut, quæ Scriptor aliquis obscure expressit, alterius Scriptoris expressione analogâ illustremus, sententiam vero legislatoris in alios sensus non deslectamus, quam qui a legislatore intenti, & alio loco sunt etiam declarati.

erat insolubile; & a Christo in lege nova rursus insolubile est declaratum.

a) Legislator Matth. XIX. 3. conceptis verbis denunciatur:

I. *DEUM* inde a principio mundi constituisse, *ut vir stabiliter adhaereat uxori.*

II. *Moysem* ob duritiam cordis permisisse Judaeis libellum repudii.

III. Etiam *se* velle, ut, quod *DEUS* conjunxit, homo non separet.

b) *Paulus* sententiam legislatoris graphice inculcat Rom. VII. 2. & I. Cor. VII. 10.

B. *Vi legis divinae a Christo latae matrimonium consummatum ne quidem propter adulterium conjugis dissolvi potest.*

a) Verba Christi apud Matth. XIX. videntur quidem excipere *casum adulterii*,

b) Sed *eadem verba* a S. Luca relata C. XVI. 18. omne dubium eximunt, & nullam exceptionem patiuntur.

c) Denique Marc. X. 11. *lex Pharisaeis promulgata, discipulis clarissime sine exceptione de novo inculcatur.*

* Scilicet *regula hermenevtices* minime negligenda suadet, ut, quae *Scriptor* aliquis obscure expressit, alterius *Scriptoris* expressione analogia illustremus, *sententiam* vero legislatoris in alios sensus non deflectamus, quam qui a legislatore *intenti*, & alio loco sunt etiam de-

C. *Matrimonium in infidelitate contractum, & consummatum non quidem solvitur per conversionem alterius conjugis, potest tamen etiam quoad vinculum solvi per novas nuptias a fidei contractas, si infidelis conjux*

a) *Aut omnino non cohabitare fidei conjugii velit;*

b) *Aut fidelis non sine injuria creatoris,*

c) *Aut non sine periculo salutis possit.*

I. *Propositio sic limitata aperte docetur ab Apostolo I. Cor. VII. 10. seq.*

II. *Ratio hujus doctrinæ est; ne infideles ulla difficultate absterreantur a fide Christiana amplectenda.*

° *Hæc de matrimonio consummato. Nunc de non consummato.*

D. *Matrimonium, non consummatum videtur ex parte etiam inter Christianos relictum in naturali solubilitate, ita, ut in certis casibus, quos adprobet Ecclesia, solvi possit. Nam*

a) *Matrimonium nondum consummatum olim quoad vinculum est diremtum per votum virginittatis, accedente consensu Episcoporum;*

b) *Et hodie dum dirimitur per solennem religionis professionem;*

c) *Denique etiam aliis ex gravibus causis solvi potest interveniente legitima auctoritate Ecclesiæ.*

C. *Matrimonium in infidelitate contractum, & consummatum non quidem solvitur per conversionem alterius conjugis, potest tamen etiam quoad vinculum solvi per novas nuptias a fidei contractas, si infidelis conjux*

a) *Aut omnino non cohabitare fidei conjugi velit;*

b) *Aut fidelis non sine injuria crea-*

trix

c) *Aut non sine periculo salutis*

post

I. *Propositio sic limitata aperte docetur ab Apostolo I. Cor. VII. 10. seq.*

II. *Ratio hujus doctrinae est; ne infideles ulla difficultate absterreantur a fide Christiana amplectenda.*

* *Haec de matrimonio consummato. Nunc de non consummato.*

D. *Matrimonium, non consummatum, videtur ex parte etiam inter Christianos relictum in naturali solubilitate, ita, ut in certis casibus, quos adprobet Ecclesia, solvi possit. Nam*

a) *Matrimonium nondum consummatum olim quoad vinculum est diremtum per votum virginittatis, accedente consensu Episcopi;*

b) *Et hodie dum dirimitur per solennem religionis professionem;*

c) *Denique etiam aliis ex gravibus causis solvi potest interveniente legitima auctoritate Ecclesiae.*

° Primum ex factis authenticis, duo posteriora ex usu Ecclesiae comprobantur.

E. Christus polygamiam a Christianis penitus sustulit.

a) Christus Marc. X. II. pronuntiavit adulterum, qui aliam conjugem duxit, dimissa priore.

b) Atqui adulterii reus non esset, si polygamia permissa foret.

° Indissolubilitas matrimonii consummati fidei catholicae proxima, sublatio polygamiae omnino dogmatica veritas est.

§. 178.

II. Contractus Matrimonii.

1) Status matrimonii, de quo haecenus, ex mutuo consensu maris, & feminae existit, quo jus in corpus mutuo sibi tribuunt, & accipiunt ad procreandam prolem.

a) Nexus obligationis conjugalis, quo hic vir cum hac femina colligatur, nec lege divina, nec lege Principis, nec praeepto parentum oritur. Libertas enim omnino relinquenda est in tali nexu contrahendo, ad cuius officia opus est mutuo amoris affectu, & consensione animorum.

b) Ergo non nisi consensu personali determinari potest.

2) Consensus maris, & feminae, ut vinculum conjugii inducat,

a) Debet esse verus; h. e. internus, deliberatus,

* Primum ex *factis authenticis*, duo posteriora ex *usu Ecclesiae* comprobantur.

E. *Christus polygamiam a Christianis penitus sustulit.*

a) *Christus Marc. X. 11. pronuntiavit adulterum, qui aliam conjugem duxit, dimissa priore.*

b) *Atqui adulterii reus non esset, si polygamia permissa foret.*

* *Indissolubilitas matrimonii consummati fidei catholicae proxima, sublatio polygamia omnino dogmatica veritas est.*

§. 178.

II. *Contractus Matrimonii.*

1) *Status matrimonii, de quo hactenus, ex mutuo consensu maris, & feminae existit, quo jus in corpus mutuo sibi tribuunt, & accipiunt ad procreandam prolem.*

a) *Nexus obligationis conjugalis, quo hic vir cum hac femina colligatur, nec lege divina, nec lege Principis, nec praecepto parentum oritur. Libertas enim omnino relinquenda est in tali nexu contrahendo, ad cuius officia opus est mutuo amoris affectu, & consensione animorum.*

b) *Ergo non nisi consensu personali determinari potest.*

2) *Consensus maris, & foeminae, ut vinculum conjugii inducat,*

a) *Debet esse verus; h. e. internus, deliberatus,*

b) *Signo externo sufficiente utriusque expressus;*

c) *Absolutus de vinculo matrimonii mox contrahendo; secus statum matrimonii non determinat.*

d) *Etiam per procuratores inter absentes manifestari potest, & acceptari.*

3) *Omnis determinatio, cujus oppositum requiritur seu ad effectum vinculi conjugalis, seu ad licentiam contractus, dicitur impedimentum matrimonii; dirimens vocatur, si effectum vinculi conjugalis impedit.*

a) *Impedimenta, quae tum a lege Ecclesiastica, tum a lege civili oriuntur, aut ad honestatem contractus pertinent, ad Theologiam practicam, & Jus Canonicum sunt remittenda.*

b) *Itaque a Theologo Theoretico ea impedimenta potissimum pertractanda sunt, quae effectum vinculi conjugalis ex natura rei impediunt.*

° *Limites scientiarum figere uti necesse est ad ordinem inducendum, ita sine recta philosophia fieri omnino nequit.*

4) *Impedimenta, effectum vinculi conjugalis impediunt, versantur*

a) *Vel circa rationes possibilitatis;*

b) *Vel circa rationes existentiae vinculi conjugalis.*

c) *Rationes existentiae vel sunt mediatae, vel immediatae.*

5) *Im-*

b) *Signo externo sufficiente utrinque*

expressus;

c) *Absolutus de vinculo matrimonii*
mox contrahendo ; secus statum matrimonii
non determinat.

d) Etiam per *procuratores inter*
absentes manifestari potest, & acceptari.

3) Omnis determinatio, cujus oppositum
requiritur seu ad effectum vinculi conjugalis,
seu ad licentiam contractus, dicitur *impedimen-*
tum matrimonii; dirimens vocatur, si effectum
vinculi conjugalis impedit.

a) Impedimenta, quae tum a lege
Ecclesiastica, tum a lege *civili* oriuntur, aut ad
honestatem contractus pertinent, ad Theolo-
giam *practicam*, & *Jus Canonicum* sunt re-
mittenda.

b) Itaque a *Theologo Theoretico* ea
impedimenta potissimum pertractanda sunt,
quae *effectum vinculi conjugalis ex natura rei*
impediunt.

* *Limites scientiarum* figere uti necesse est
ad *ordinem* inducendum, ita sine recta *philoso-*
phia fieri omnino nequit.

4) Impedimenta, effectum vinculi conju-
galis impediunt, versantur

a) Vel circa *rationes possibilitatis*,

b) Vel circa *rationes existentiae* vin-
culi conjugalis.

c) *Rationes existentiae* vel sunt *me-*
diatae, vel *immediatae*.

5) *Impedimenta dirimentia*, quæ versantur circa rationes possibilitatis, & existentiae.

A. *Impotentia perpetua, persciendæ*, ut ajunt, *copulæ, antecedens contractum*, dirimit matrimonium,

B. Partim ob *potentiam generandi*, partim ob *deliberationem*; ad contractum enim validum matrimonii requiritur ea *ætas*, qua uterque conjux & *potentia generandi*, & *usu rationis sufficiente* pollet.

• *Defunt rationes possibilitatis.*

C. *Error contrahentis circa substantiam personæ invalidum reddit contractum matrimonii*. Importat enim defectum *consensus*, qui est ratio immediata existentiae contractus.

D. *Defectus consensus parentum non irritat matrimonium*. Nam

a) *Neque tollit consensum contrahentium*, ceu rationem immediatam,

b) *Nec facultatem physicam disponendi de usu corporum*, ceu rationem mediatam vinculi conjugalis.

E. *Non valet contractus matrimonii, quando potestate legitima Superioris erepta est subdito facultas physica valide disponendi de usu corporis*.

• *Deest ratio mediata vinculi conjugalis.*

5) *Impedimenta dirimentia*, quae versantur circa rationes possibilitatis, & existentiae.

A. *Impotentia perpetua, perficiendae*, ut ajunt, *copulae, antecedens contractum*, dirimit matrimonium,

B. Partim ob *potentiam generandi*, partim ob *deliberationem*; ad contractum enim validum matrimonii requiritur ea *aetas*, qua uterque *conjux & potentia generandi, & usu rationis sufficiente pollet*.

* *Desunt rationes possibilitatis.*

C. *Error contrahentis circa substantiam personae invalidum reddit contractum matrimonii*. Importat enim defectum *consensus*, qui est ratio immediata existentiae contractus.

D. *Defectus consensus parentum non irritat matrimonium*. Nam

a) Neque tollit *consensum contrahentium*, ceu rationem immediatam,

b) Nec *facultatem physicam disponendi de usu corporum*, ceu rationem mediatam vinculi conjugalis.

E. *Non valet contrabus matrimonii, quando potestate legitima Superioris erepta est subdito facultas physica valide disponendi de usu corporis*.

* *Deest ratio mediata vinculi conjugalis.*

§. 179.

III. De Sacramento Matrimonii.

1) Ipse status matrimonii consummati, inter fideles conjuges, nonnisi morte unius solubilis (tum virtute primæ institutionis, tum novæ instaurationis a Christo factæ) est signum sacrum illius unionis, qua Christus Ecclesiæ suæ conjunctus est vinculo caritatis insolubili. In Epistola enim ad Ephesios V, 22, seq. conceptis verbis docet Apostolus,

a) Virum esse caput mulieris, sicut Christus Ecclesiæ,

b) Ecclesiam respectu Christi & mulierem respectu viri se habere, uti corpus ad caput,

c) Idcirco viros diligere debere uxores, sicut Christus dilexit Ecclesiam,

d) Vicissim eo nomine uxores debere esse subiectas viris, sicut Ecclesia subiecta est Christo,

e) Exinde quoque esse obligationem nexus individui inter virum, & uxorem, quam jam Adam divinitus cognovit,

f) Magnum esse mysterium, quod sub tam insolubili nexu conjugum latet;

g) Se autem illud declarare in Christo, & Ecclesia.

° Quod ergo status matrimonii consummati sit aliquod Sacramentum, conceptis verbis

§. 179.

III. De Sacramento Matrimonii.

1) *Ipse status matrimonii consummati, inter fideles conjuges, non nisi morte unius solubilis (tum virtute primae institutionis, tum novae instaurationis a Christo factae) est signum sacrum illius unionis, qua Christus Ecclesiae suae conjunctus est vinculo caritatis insolubili. In Epistola enim ad Ephesios V. 22. seq. conceptis verbis docet Apostolus,*

a) Virum esse caput mulieris, *sicut*

Christus Ecclesiae,

b) Ecclesiam respectu Christi & mulierem respectu viri se habere, *uti corpus ad caput,*

c) Idcirco viros diligere debere uxores, *sicut Christus dilexit Ecclesiam,*

d) Vicissim eo nomine uxores debere esse subjectas viris, *sicut Ecclesia subjecta est Christo,*

e) Exinde quoque esse *obligationem nexus individui inter virum, & uxorem, quam jam Adam divinitus cognovit,*

f) Magnum esse *mysterium, quod sub tam insolubili nexu conjugum latet;*

g) Se autem illud *declarare in Christo, & Ecclesia,*

* Quod ergo status matrimonii consummati sit *aliquod Sacramentum,* conceptis verbis

in SS. Literis exprimitur; videndum porro, utrum etiam *prædicum* quoddam Sacramentum existat.

2) In conjunctione matrimonii, quæ fit in Ecclesia secundum institutionem Christi, intervenit Sacramentum *prædicum*, quo conjugibus confertur gratia.

a) SS. LITERÆ innuunt, in conjunctione matrimonii intervenire sacramentum *prædicum*. Si enim *status* matrimonii est signum unionis *stabilis* Christi cum Ecclesia: conjunctio *prima* matrimonii signum erit unionis *primæ* Christi cum Ecclesia per incarnationem. Jam vero ut huic signo debita perfectio subsit; sicut Christus non solum per assumptionem *naturæ*, sed maxime per *charitatem*, & *gratiam* cum Ecclesia conjunctus est: ita non solum conjunctio *carnis* per vinculum, sed & conjunctio *Spiritus* per gratiam in matrimonio Christiano intervenire debet.

b) RATIO id ipsum *suadet*. Redemptor enim summe benevolus, qui matrimonium *unionis suæ* cum Ecclesia symbolum, suamque caritatem erga Ecclesiam *caritatis conjugalis* exemplum esse voluit, etiam specialem gratiam conjugibus destinaverit, qua & unionem vinculi, & unionem caritatis arctissime conservent.

c) CONSENSIO *omnium Ecclesiarum* assertionem plane DEMONSTRAT. *Omnes* enim Christianæ Ecclesiæ *omni* tempore credere,

in SS. Literis exprimitur; videndum porro, utrum etiam *practicum* quoddam Sacramentum existat.

2) *In conjunctione matrimonii, quae fit in Ecclesia secundum institutionem Christi, intervenit Sacramentum practicum, quo conjugibus confertur gratia.*

a) SS. LITERAE *innuunt*, in conjunctione matrimonii intervenire sacramentum practicum. Si enim *status* matrimonii est signum unionis *stabilis* Christi cum Ecclesia: conjunctio *prima* matrimonii signum erit unionis *primae* Christi cum Ecclesia per incarnationem. Jam vero ut signo debita perfectio subsit; sicut Christus non solum per assumptionem *naturae*, sed maxime per charitatem, & *gratiam* cum Ecclesia cunctas est: ita non solum conjunctio *carnis* per vinculum, sed & conjunctio *Spiritus* per gratiam in matrimonio Christiano intervenire debet.

b) RATIO id ipsum *suadet*. Re- demtor enim summe benevolus, qui matrimonium *unionis suae* cum Ecclesia symbolum, suamque caritatem erga Ecclesiam *caritatis conjugalis* exemplum esse voluit, etiam specialem gratiam conjugibus destinaverit, qua & unionem vinculi, & unionem caritatis arcissime con- servent.

c) CONSENSIO *omnium Ecclesiarum* assertionem plane DEMONSTRAT. Omnes enim Christianae Ecclesiae *omni* tempore cre-

didere,

I. Matrimonia Christianorum ex præscripto Apostoli coram ECCLESIE MINISTRIS celebrari,

II. Et ab his RITU ALIQUO EXTERNO sanctificari debere;

III. Nec nisi sic celebrata pro matrimoniis CHRISTIANIS simul, ac VERIS SACRAMENTIS habenda esse, quibus SINGULARIS GRATIA ad implenda matrimonii officia tribueretur.

° Vides, amice Lector, quam argumentum ex Scripturis petitum SE SOLO non omnino convincens, novum robur a RATIONE, ultimum vero complementum ex uniformi Ecclesiarum CONSENSIONE acquirat.

3) Itaque *benedictio Sacerdotis, qua contractui nubentium benedicit, ad essentiam Sacramenti pertinet.* Aut enim ex sufficiente documento EXISTENTIA Sacramenti intelligi non potest, aut ex eodem cum certitudine intelligitur, ESSENTIAM Sacramenti in benedictione Sacerdotis consistere.

° Unde mirari fatis non possum, Doctores Catholicos, qui non ignorant, EXISTENTIAM hujus Sacramenti ex SOLA traditione cum certitudine comprobari posse, quæstionem de MINISTRO sic resolvere, ut argumentum ex traditione pro existentia allegatum penitissime enervent.

4) Corollarium evidens (n. 3.) porro ostenditur

a) Ex

I. Matrimonia Christianorum ex praescripto Apostoli coram ECCLESIAE MINISTRIS celebrari,

II. Et ab his RITU ALIQUO EXTERNO sanctificari debere;

III. Nec nisi sic celebrata pro matrimoniis CHRISTIANIS simul, ac VERIS SACRAMENTIS habenda esse, quibus SINGULARIS GRATIA ad implenda matrimonii officia tribuerentur.

* Vides, amice Lector, quam argumentum ex Scripturis petatum SE SOLO non omnino convincens, novum robur a RATIONE, ultimum vero complementum ex uniformi Ecclesiarum CONSENSIONE acquirit.

3) Itaque *benedictio Sacerdotis, qua contractui nubentium benedicit, ad essentiam Sacramenti pertinet.* Aut enim ex sufficienti documento EXISTENTIA Sacramenti intelligi non potest, aut ex eodem cum certitudine intelligitur, ESSENTIAM Sacramenti in benedictione Sacerdotis consistere.

* Unde mirari satis non possum, Doctores Catholicos, qui non ignorant, EXISTENTIAM hujus Sacramenti ex SOLA traditione cum certitudine comprobari posse, quaestionem de MINISTRO sic resolvere, ut argumentum ex traditione pro existentia allegatum penitissime enervent.

4) Corollarium evidens (n. 3.) porro ostenditur

a) Ex natura CONTRACTUS matrimonii; qui, Ecclesiae solenni acceptatione nondum consecratus, gratiam Sacramento propriam nec significat, nec confert. Nam

I. Ex sua indole cum ejusmodi significatu nullam similitudinem habet,

II. Nec ex promissione Christi, nec ex attestatione Ecclesiae habere intelligitur,

III. Nec contrahentes intendunt se mutuo sanctificare,

IV. Nec credunt, contractui suo id genus virtutem inesse.

V. Denique contractus externus, nullo Ecclesiae ministro adprobante, nequidem matrimonium Christianum, in Ecclesia Christi susceptum, multo minus Sacramentum significat.

b) Ex natura Sacramenti; vis enim practica Sacramenti oritur tantum vel ex actionibus ipsius Christi, uti in Eucharistia, vel ex actionibus Christo MORALITER propriis, uti in reliquis Sacramentis. Atqui actiones contrahentium, cum sint personalissimae, actiones Christo moraliter propriae esse nequeunt.

c) Ex natura ministerii; generalis enim assertio Apostoli, sic NOS existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum DEI I. Cor. IV. 4. tamdiu in sensu proprio universim est acceptanda, donec EXCEPTIO circa Sacramentum matrimonii argumento quodam positivo probetur.

a) Ex natura CONTRACTUS matrimonii; qui, Ecclesiae solenni acceptatione nondum consecratus, gratiam Sacramento propriam nec *significat*, nec *confert*. Nam

I. Ex *sua indole* cum ejusmodi significato nullam similitudinem habet,

II. Nec ex *promissione* Christi, nec ex *attestatione* Ecclesiae habere intelligitur,

III. Nec contrahentes *intendunt* se mutuo sanctificare,

IV. Nec *credunt*, contractui suo id genus virtutem inesse.

V. Denique contractus *externus*, nullo Ecclesiae ministro adprobante, nequidem matrimonium *Christianum*, in Ecclesia Christi susceptum, multo minus Sacramentum significat.

b) Ex *natura Sacramenti*; vis enim practica Sacramenti oritur tantum vel ex actionibus ipsius Christi, uti in Eucharistia, vel ex actionibus Christo MORALITER propriis, uti in reliquis Sacramentis. Atqui actiones contrahentium, cum sint *personalissimae*, actiones Christo moraliter propriae esse nequeunt.

c) Ex *natura ministerii*; generalis enim assertio Apostoli, *sic NOS existimet homo, ut ministros Christi, & dispensatores mysteriorum DEI* I. Cor. IV. 4. tamdiu in seniu proprio universim est acceptanda, donec EXCEPTIO circa Sacramentum matrimonii argumento quodam positivo probetur,

d) *Ex infirmitate* argumentorum pro sententia opposita; quibus plenissima responsa dare in promptu est ab iis, qui

I. *Contractum* matrimonii separari a *Sacramento* posse intelligunt, nec ignorant,

II. *Ratum matrimonium* juxta usum juris canonici esse illud, quod, si fuerit *consummatum*, sit *insolubile*.

5) *Potestas Ecclesiæ circa matrimonium.*

a) Potestas Ecclesiæ legislatrix se extendit *ad impedimenta etiam dirimentia*, ex causis Spiritualibus, & ad promovendam salutem æternam constituenda. Sicut enim Princeps politicus vi pacti socialis potest ea statuere impedimenta, quæ salus publica civilis exigit, ita & Ecclesia vi potestatis a Christo acceptæ eas determinare conditiones poterit, sine quibus, ne contractus valeat, salus Spiritualis exigit.

b) *Causæ matrimoniales*, quæ se referunt ad salutem Spiritualem animarum, spectant ad *judices Ecclesiasticos*: si enim agitur de jure vel divino, vel Ecclesiastico, declaratio authentica non nisi ad illum judicem pertinebit, qui vel leges ipse tulit, vel latis declarandi potestate pollet.

° Limitanda fuit utraque assertio, *ex causis Spiritualibus*, ad salutem Spiritualem animarum; ne limites potestatis politicæ, & Ecclesiasticæ confundantur.

c) Nec

d) Ex *infirmi- tate* argumentorum pro sententia opposita ; quibus plenissima responsa dare in promptu est ab iis, qui

I. *Contractum* matrimonii separari a *Sacramento* posse intelligunt, nec ignorant,

II. *Ratum matrimonium* juxta usum juris canonici esse illud, quod, si fuerit *consummatum*. sit *insolubile*.

5) *Potestas Ecclesiae circa matrimonium.*

a) Potestas Ecclesiae legislatrix se extendit ad *impedimenta etiam dirimentia*, ex causis Spiritualibus, & ad promovendam salutem aeternam constituenda. Sicut enim Princeps politicus vi pacti socialis potest ea statuer impedimenta, quae salus publica civilis exigit, ita & Ecclesia vi potestatis a Christo acceptae eas determinare conditiones poterit, sine quibus, ne contractus valeat, salus Spiritualis exigit.

b) *Causae matrimoniales, quae se referunt ad salutem Spiritualem animarum, spectant ad iudices Ecclesiasticos*: si enim agitur de jure vel *divino*, vel *Ecclesiastico*, declaratio authentica non nisi ad illum iudicem pertinebit, qui vel *leges ipse tulit*, vel *latas declarandi potestate pollet*.

* Limitanda fuit utraque assertio , *ex causis Spiritualibus, ad salutem Spiritualem animarum*; ne limites potestatis politicae, & Ecclesiasticae confundantur.

e) Nec potestas Ecclesiæ *legislatrix* (a), nec *judicialis* (b), obstat, quo minus *matrimonium Catholici cum Acatolico, sub Sacerdotali benedictione initum*, si fiat cum dispensatione debita legis Ecclesiasticæ, aut ordinaria permissione, sit *verum Sacramentum practicum*, prout scilicet conjux ex parte sua capax est.

§. 180.

Corollaria ex dictis toto hoc Tractatu.

1) *Sacramenta, quæ Christus instituit, septem sunt, nec plura, nec pauciora.* Dogm. Cath.

a) Septem instituta esse, *SS. Literæ, & traditio probant.*

b) Aliud quoddam ultra septem esse institutum, *nec traditio, nec SS. Literæ probant.*

2) *Substantiam Sacramentorum omnium Christus ipse per se immediate instituit, cum*

a) Voluit, ut Apostoli *gratiam conferrent,*

b) Et *Signo aliquo sensibili conferrent.*

c) Multa tamen *circa adjuncta Sacramentorum Ecclesiæ rectoribus determinanda reliquit.*

3) *Effectus Sacramentis omnibus communis est gratia sanctificans, diversa in singulis;*

a) In

c) Nec potestas Ecclesiae legislatrix (a), nec *judicialis* (b), obstat, quo minus matrimonium Catholici cum Aatholico, sub Sacerdotali benedictione initum, si fiat cum dispensatione debita legis Ecclesiasticae, aut ordinaria permissione, sit verum Sacramentum practicum, prout scilicet conjux ex parte sua capax est.

§. 180.

Corollaria ex dictis toto hoc Tractatu.

1) *Sacramenta*, quae Christus instituit, septem sunt, nec plura, nec pauciora. Dogm. Cath.

a) Septem instituta esse, SS. *Litterae*, & *traditio* probant.

b) Aliud quoddam ultra septem esse *institutum*, nec *traditio*, nec SS. *Litterae* probant,

2) *Substantiam Sacramentorum omnium* Christus ipse per se immediate instituit, cum

a) Voluit, ut Apostoli *gratiam* conferrent,

b) Et *Signo aliquo sensibili* conferrent.

c) *Multa tamen circa adjuncta Sacramentorum* Ecclesiae rectoribus determinanda reliquit.

3) *Effectus Sacramentis omnibus communis est gratia sanctificans, diversa in singulis;*

a) In baptismo *gratia sanctificans prima*, constituens *substantiam vitæ Spiritualem*;

b) In confirmatione *præsentia specialis Spiritus Sancti* ad conferendum vigorem, & robur fidei;

c) In Eucharistia *gratia nutriens*, & augens vitam spirituales;

d) In Sacramento pœnitentiæ *gratia sanctificans*, vitam spirituales peccato amissam restituens;

e) In extrema unctione *gratia abstergens reliquias peccati*, & confirmans ad æternam ultimum, conferens etiam interdum salutem corporis, si salutem animæ expediat;

f) In ordinatione *potestas fungendi ministerio Christi*, & *gratia rite implendi hoc ministerium*.

g) In Sacramento matrimonii *gratia perdurans ad implenda officia status conjugalis*.

¶ Est itaque *gratia Sacramentis propria* nisi *benevolentia divina*, omnipotentiam stabiliter adplicans ad danda auxilia, quæ TUM VITÆ SPIRITUALI consequendæ (a), augendæ (c), ac recuperandæ (d), tum CERTIS OFFICIIS EXEQUENDIS, uti fidei defendendæ (b), luctæ extremæ fortiter sustinendæ (e), ministerio Christi rite implendo (f), denique procreandæ, ac educandæ proli (g) necessaria sunt.

4) *Sacramentis novæ legis inest vis propria, hos ipsos effectus producendi.*

- a) In baptisate *gratia sanctificans prima, constituens substantiam vitae Spiritu-
alis;*
- b) In confirmatione *praesentia spe-
cialis Spiritus Sancti ad conferendum vigorenn
& robur fidei;*
- c) In Eucharistia *gratia nutriens, &
augens vitam spiritualem ;*
- d) In Sacramento poenitentiae *gratia
sanctificans, vitam spiritualem peccato amissam
restituens ;*
- e) In extrema unctione *gratia ab-
stergens reliquias peccati, & confirmans ad ago-
nem ultimum , conferens etiam interdum salu-
tem corporis, si saluti animae expediat:*
- f) In ordinatione *potestas fungendi
ministerio Christi, & gratia rite implendi hoc
ministerium.*
- g) In Sacramento matrimonii *gratia
perdurans ad implenda officia status conjugalis.*
- * Est itaque gratia Sacramentis propria nil
nisi *benevolentia divina* , omnipotentiam stabili-
ter adplicans ad danda auxilia, quae TUM VI-
TAE SPIRITUALI consequendae (a) , augendae
(c), ac recuperandae (d), tum CERTIS OFFI-
CIIS EXEQUENDIS, uti fidei defendendae (b),
luctae extremae fortiter sustinendae (e), ministe-
rio Christi rite implendo (f), denique pro-
creandae, ac educandae proli (g) necessaria sunt.
- 4) *Sacramentis novae legis inest vis propria,
hos ipsos effectus producendi.*

a) *Vis propria*; verba enim institutionis aliquam *energiam* Sacramentis tribuunt.

b) *Vis moralis*; excepta enim Eucharistia Sacramenta non sunt nisi *actiones Christi moraliter propriae*, quae a *ministris Christi* positae, Deum Patrem ad conferendas gratias movent. Namque

I. Omnis actio *ministri* vim habet, quam Princeps eam *habere vult*, & quam haberet, si ab ipso Principe poneretur.

II. Atqui ministri Sacramentorum expresso mandato Christi *DEPUTATI* sunt ad Sacramenta conficienda, idemque voluit, ut *SUO NOMINE* ponerentur actiones sacramentales, & *PLENAM VIM* haberent ad effectus producendos.

* *Notione MINISTRI*, & actionis *moraliter deputanti PROPRIAE* carere illum oportet, cui isthaec evidentia non sunt. Quidni risum deinceps moveat, qui serio interroget, *num Sacramenta gratiam caussent physice?*

5) Baptismus determinat *jura, & obligationes subditorum Ecclesiae*, confirmatio *consummationem Christiani*, ac veluti *pubertatem quamdam spiritualem* in profitenda fide Jesu Christi, ordo vero tribuit *gradum stabilem potestatis sacrae* in conficiendis Sacramentis.

a) Hi effectus a gratia sanctificante sunt *diversi*;

b) Etiam amissa gratia sanctificante, *manent perpetui*;

c) *Gra-*

a) *Vis propria*; verba enim institutionis aliquam *energiam* Sacramentis tribuunt.

b) *Vis moralis*; excepta enini Eucharistia Sacramenta non sunt nisi *actiones Christo moraliter propriae*, quae a *ministris Christi* positae, Deum Patrem ad conferendas gratias movent. Namque

I. Omnis actio *ministri* vim habet, quam Princeps eam *habere vult*, & quam haberet, si ab ipso Principe poneretur.

II. Atqui ministri Sacramentorum expresso mandato Christi DEPUTATI sunt ad Sacramenta conficienda, idemque voluit, ut SUO NOMINE ponerentur actiones sacramentales, & PLE-NAM VIM haberent ad effectus producendos,

* Notione MINISTRI, & actionis *moraliter deputanti* PROPRIAE carere illum oportet, cui isthaec evidentia non sunt. Quidni risum deinceps moveat, qui serio interroget, *num Sacramenta gratiam causent physice?*

5) Baptismus determinat *jura*, & *obligationes subditorum Ecclesiae*, confirmatio *consummationem Christiani*, ac veluti *pubertatem quamdam spiritualem* in profitenda fide Jesu Christi, ordo vero tribuit *gradum stabilem potestatis sacrae* in conficiendis Sacramentis.

a) Hi effectus a gratia sanctificante

b) Etiam amissa gratia sanctificante,

manent perpetui;

c) *Gratia vero Sanctificans recuperari potest, ac debet Sacramentis poenitentiae, & Eucharistiae.*

d) Itaque hi effectus sunt **RATIO SUFFICIENS**, cur baptismus, confirmatio, ordo iterari nequeant.

e) Hæc ratio sufficiens est *verus quidam Character*, quem Sacramenta animæ imprimunt.

f) Character itaque, quem Sacramenta relinquunt, est *summa omnium iurium, emolumentorum, potestatis, obligationis*, quorum existentia in recipiente vi institutionis divinæ determinatur.

6) *Requiritur ad valorem Sacramenti, ut minister intentionem formalem saltem externam habeat.* Dogm. Cath.

a) Actiones etiam specie externa mere profanæ, scenicæ, ironicæ, nec *actiones Christo moraliter propriæ*, nec *mysteria DEI* a Christi Ministris dispensata **ESSE**, nec **pro talibus HABERI** in Ecclesia possunt.

b) Ergo requiritur, ut saltem **ad sit EXTERNA SPECIES** intentionis, etsi interna intentio desit.

° Nec plus, nec minus circa intentionem a Tridentino est definitum.

c) **POTUIT Christus sic instituire Sacramenta, ut vellet esse VALIDA, si modo administrentur cum intentione formali saltem externa, & etiam mere externa.** Sunt enim actiones publicæ, nomine alieno, ad bonum commune a ministris

c) *Gratia vero Sanctificans* recuperari potest, ac debet Sacramentis poenitentiae, & Eucharistiae.

d) Itaque hi effectus sunt RATIO SUFFICIENS, cur baptismus, confirmatio, ordo iterari nequeant.

e) Haec ratio sufficiens est *verus quidam Character*, quem Sacramenta animae imprimunt.

f) Character itaque, quem Sacramenta relinquunt, est *summa omnium jurium, emolumentorum, potestatis, obligationis*, quorum existentia in recipiente vi institutionis divinae determinatur.

6) *Requiritur ad valorem Sacramenti, ut minister intentionem formalem saltem externam habeat.* Dogm. Cath.

a) Actiones etiam specie externa mere prosanae, scenicae, ironicae, nec *actiones Christo moraliter propriae, nec mysteria DEI* a Christi Ministris dispensata ESSE, nec pro talibus HABERI in Ecclesia possunt.

b) Ergo requiritur, ut saltem adsit EXTERNA SPECIES intentionis, etsi interna intentio desit.

* Nec plus, nec minus circa intentionem a Tridentino est definitum,

c) POTUIT Christus sic instituere Sacramenta, ut vellet esse VALIDA, si modo administrantur cum intentione formali saltem externa, & etiam mere externa. Sunt enim actiones publicae, nomine alieno, ad bonum commune a mi-

ministris deputatis ponendæ. Atqui ut actiones politicæ ministrorum, judicum, legatorum, validæ sint, nil nisi externa aliqua intentio requiritur, ut adpareat, eas serio poni: ergo eadem per se sufficit in actionibus sacris nomine Christi peragendis.

d) SECURITAS SALUTIS exigere videtur talem institutionem a Christo faciendam.

e) *Nequit argumento solido probari*, ad valorem Sacramentorum requiri in ministro intentionem internam. Sed simul.

f) *Nequit sufficienti, & positivo argumento probari*, eam non requiri.

g) Itaque Alexander VIII recte damnavit propositionem vigesimam octavam tanquam temerariam, scandalosam, & male sonantem. Nam

I. Afferere aliquid in re summi momenti, quod probari positive nequit, *temeritatis* est.

II. Ipsa assertio *piorum* hominum aures certe offendit, tanquam *nova*, & pristinis opinionibus *contraria*.

III. Nec quidquam prodest, nisi forte ad *negligentias*, ad *inhonorationes Sacramentorum* multiplicandas.

7) Sacramenta, quæ vel omnino nunquam, vel saltem manente eodem statu nequeunt iterari; si *sine fructu* ob peccati præsentis obicem sunt suscepta, *submoto obice* quoad fructum reviviscere *est sapientissima præsumptio* de infinita DEI, ac Christi misericordia.

8) Ad

nistris deputatis ponendae. Atqui ut actiones politicae ministrorum, judicum, legatorum, validae sint, nil nisi externa aliqua intentio requiritur, ut adpareat, eas serio poni: ergo eadem per se sufficit in actionibus sacris nomine Christi peragendis.

d) SECURITAS SALUTIS exigere videtur talem institutionem a Christo faciendam.

e) *Nequit argumenta solido probari*, ad valorem Sacramentorum requiri in ministro intentionem internam. Sed simul

f) *Nequit sufficienti, & positivo argumento probari*, eam non requiri.

g) Itaque Alexander VIII recte damnavit propositionem vigesimam actavam tanquam temerariam, scandalosam, & male sonantem. Nam

I. Afferere aliquid in re summi momenti, quod probari positive nequit, *temeritatis* est.

II. Ipsa assertio *piorum* hominum aures certe offendit, tanquam *nova*, & pristinis opinionibus *contraria*.

III. Nec quidquam prodest, nisi forte ad *negligentias*, ad *inhonorationes Sacramentorum* multiplicandas.

7) Sacramenta, quae vel omnino nunquam, vel saltem manente eodem statu nequeunt iterari; si sine fructu ob peccati praesentis obicem sunt suscepta, *submoto obice* quoad fructum reviviscere *est sapientissima praesumptio* de infinita DEI, ac Christi misericordia. ,

8) Ad valorem Sacramenti requiritur in
 subjecto

- a) *Capacitas* substantialis;
- b) *Intentio*, ut ajunt, *habitualis* in
 adultis;
- c) Non item *vera fides*.

APPENDIX.

De Sacramentis Ecclesiasticis.

§. 181.

*Principia adæquata dijudicandi ceremonias
 Ecclesiasticas.*

1) *Ceremoniæ religioſæ ab Eccleſia inſtitu-
 tæ* ſunt Sacramenta Eccleſiaſtica,

a) Vel *Theoretica*, ſi rem ſacram
 tantum ſignificant, ac in memoriã revocant.

b) Vel *præctica*, ſi vel quãdam
potèſtatem ſtabilem conferant, vel *gratiam*
 quãdam divinã impetrent.

2) *Regulæ generales pro theoreticis Sacra-
 mentis.*

A. Ut SAPIENTER inſtituta ſint;

a) *Veritatem* aliquã,

b) Eamque *utilem* ſignificare de-
 bent, ac in memoriã revocare.

B. Eo utiliora ſunt, quo

a) Ma-

8) Ad valorem Sacramenti requiritur in
subjecto

- a) *Capacitas* substantialis;
- b) *Intentio*, ut ajunt, *habitualis* in
adultis;
- c) Non item *vera fides*.

APPENDIX.

De Sacramentis Ecclesiasticis.

§. 181.

*Principia adaequata dijudicandi ceremonias
Ecclesiasticas.*

1) *Ceremoniae religiosae ab Ecclesia institu-
tae sunt Sacramenta Ecclesiastica,*

a) Vel *Theoretica*, si rem sacram
tantum *significant*, ac in memoriam *revocant*.

b) Vel *practica*, si vel quamdam
potestatem stabilem conferant, vel *gratiam*
quamdam divinam impetrent.

2) *Regulae generales pro theoreticis Sacra-
mentis.*

A. Ut SAPIENTER instituta sint;

- a) *Veritatem aliquam*,
- b) Eamque *utilem significare de-
bent*, ac in memoriam revocare.

B. Eo utiliora sunt, quo

a) Majoris momenti est *veritas*, quam significant,

b) Et quo *magis apta* sunt ad eandem significandam.

C. Vana sunt, & insipienter instituta censeri debent, si

a) Aut *FALSUM* aliquid significant,

b) Aut veritatem pro religione mere

INDIFFERENTEM.

c) Aut *IMMODERATIORE* studio urgentur,

d) Aut *MAJORI numero* instituuntur;

e) Aut si signa ad veritatem significandam sint *PARUM IDONEA*,

f) Aut infirmis omnino *OFFENDICULO* futura.

3) *Regulae generales pro Sacramentis Ecclesiasticis practiis.*

A. Sacramenta practica, quæ potestatem conferunt, debent

a) Versari circa *POTESTATEM*, de qua disponere potest Ecclesia,

b) *EFFICACIÆ* satis habere ad eam potestatem significandam;

c) *ADMINISTRARI* per eos, quorum id officium est.

B. Sacramenta practica, quæ gratiam conferunt, debent

Sailer Nexus.

G g

a) eo

a) Majoris momenti est *veritas*,
quam significant,

b) Et quo *magis apta* sunt ad ean-
dem significandam.

C. Vana sunt, & insipienter instituta
censeri debent, si

a) Aut FALSUM aliquid significant,

b) Aut veritatem pro religione mere

INDIFFERENTEM.

c) Aut IMMODERATIORE studio

↓

d) Aut MAJORI *numero* instituun-
tur;

e) Aut si signa ad veritatem signi-
ficandam sint PARUM IDONEA,

f) Aut infirmis omnino OFFENDI-
CULO futura.

3) *Regulae generales pro Sacramentis Eccle-
siasticis practicis.*

A. Sacramenta practica, quae potesta-
tem conferunt, debent

a) Verfari circa POTESTATEM , de
qua disponere potest Ecclesia,

b) EFFICACIAE satis habere ad eam
potestatem significandam;

c) ADMINISTRARI per eos, quo-
rum id officium est.

B. Sacramenta practica , quae gratiam
conferunt, debent

a) EO FINE esse instituta, ut pijs
 utentibus gratiam conferant,

b) AC VIM MORALEM impetrandæ
 gratiæ habere ex DEPRECATIONE, AC MERITIS
 universalis Ecclesiæ.

c) Cum Sacramentis practicis, ab uni-
 versali Ecclesia consecratis, comparari nequeunt
 OMNES ILLÆ CEREMONIÆ; quæ SACRORUM
 COETUUM privato nomine instituta commen-
 dantur.

4) *Adplicanti* has regulas ad disciplinam
 Ecclesiæ Catholicæ patebit,

a) Quæ universalis Ecclesiæ usu con-
 focrantur, *honestas, & utiles* esse ceremonias,

b) Ex iis vero, quæ auctoritate pri-
 vata Monachorum commendantur, aliquas aut
 non satis idoneas ad veritatis studium promo-
 vendum, aut numero, & immoderatione usu re-
 ligionis substantiæ officere; cum animum ab ef-
 fentia religionis ad superficiem traducant, &
 inanibus diverticulis distrahant.

a) EO FINE esse instituta, ut pie
uentibus gratiam conferant,

b) Ac VIM MORALEM impetrandae
gratiae habere ex DEPRECATIONE, AC MERITIS
universalis Ecclesiae.

c) Cum Sacramentis practicis, ab uni-
versali Ecclesia consecratis, comparari nequeunt
OMNES ILLAE CEREMONIAE; quae SACRORUM
COETUUM privato nomine instituta commen-
dantur.

4) *Adplicanti has regulas ad disciplinam
Ecclesiae Catholicae patebit,*

a) Quae universalis Ecclesiae usu con-
secrantur, *honestas, & utiles* esse ceremonias,

b) Ex iis vero , quae auctoritate pri-
vata Monachorum commendantur, aliquas aut
non satis idoneas ad veritatis studium promo-
vendum. aut numero, & immoderatione usu re-

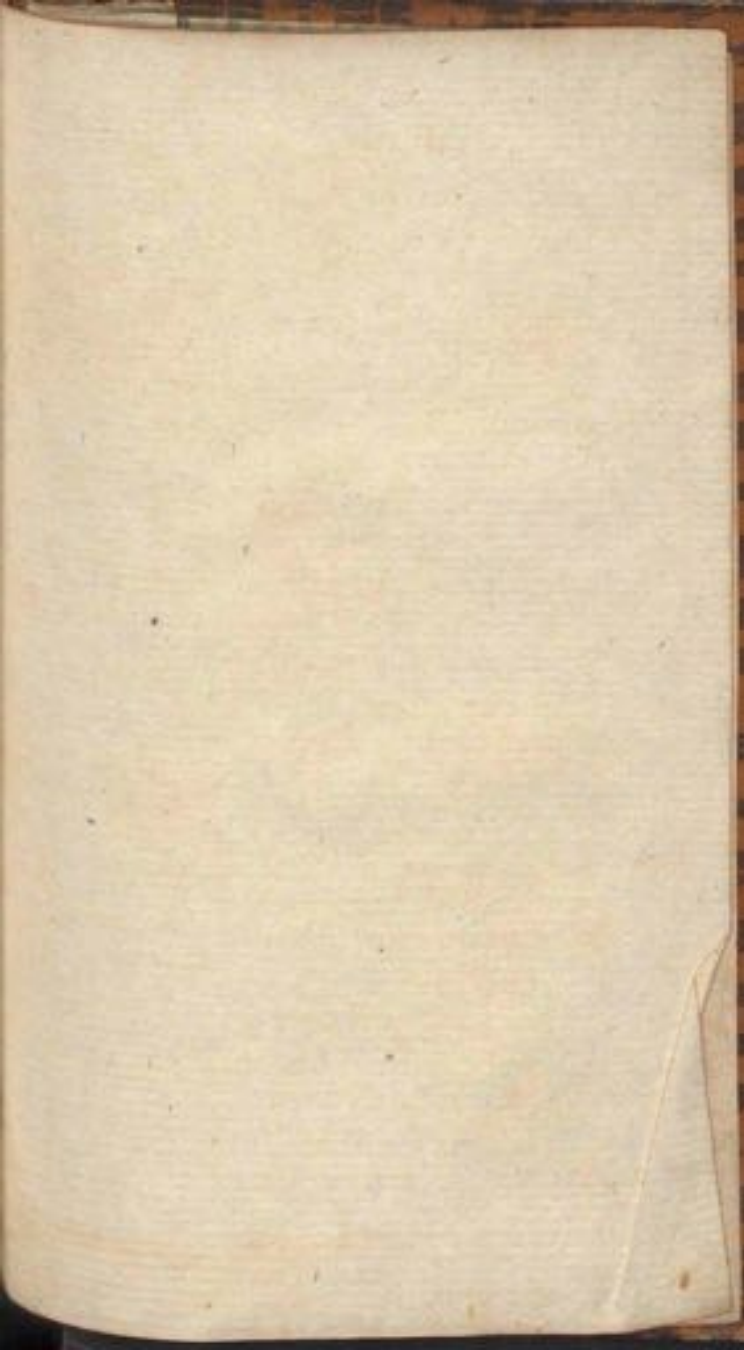
ligionis substantiae officere; cum animum ab es-
sentia religionis ad superficiem traducant, &
inanibus divorticulis distrahant.

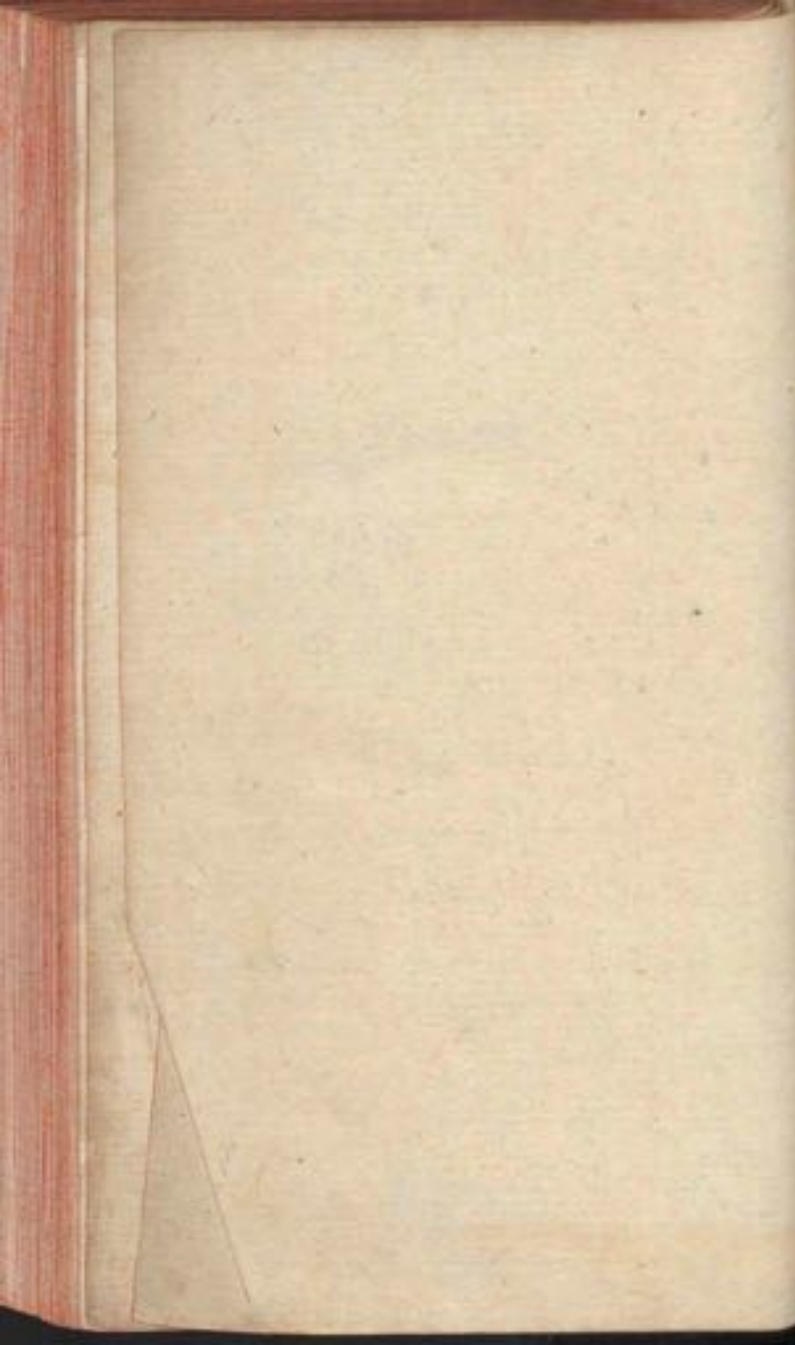
E M E N D A T A.

- 8 p. 14 l. A catholici — 29 p. 19 l. ipsa —
 34 p. 10 l. incompletis — 39 p. 18 l.
 scripturarum — 53 p. 24 l. spontanee —
 63 p. ult. l. Episcopos — 83 p. 19 l. me-
 taphoricus — 105 p. ult. l. ab Ecclesia do-
 ceri — 114 p. 13 l. notione — 115 p.
 18 l. explicandæ — 119 p. 6 l. possibili-
 tatis — 120 p. 10 l. rationis — 122 p.
 9 l. necessariis — 124 p. 25 l. ratio —
 125 p. 1 l. modestissimi — 131 p. 16 l.
 præcise — 143 p. 19 l. ne hilo — 177 p.
 ult. l. item — 188. p. 17 l. sufficiens est
 — 194 p. 14 l. æterno — 197 p. 26. l.
 salutare — 204 p. 4 l. ontologicum —
 232 p. 10 l. differt — 256 p. 25 l. comple-
 batur — 258 p. 5 l. altero — 276 p. 17 l.
 assumta — 280 p. 7 l. cognatæ — 285 p.
 1 l. conceptum. 3 l. generatum — 298 p.
 6 l. qua religionis — 320 p. ult. l. Chri-
 stus, qui — 327 p. 13 l. tam exaltatio —
 334 p. 6 l. beatitati — 343 p. ult. l. Scrip-
 turæ — 373 p. 13 l. literalis — 381 p.
 2 l. in signo — 399 p. 6 l. ratio —
 408 p. l. si verba —

EMENDATA.

8 p.14 I. Acatholici — 29 p. 19 I. ipsa —
34 p. 10. I. incompletis - 39 p. 18 I.
scripturarum — 53 p. 24 I. spontanee —
63 p. ult. I. Episcopos — 83 p. 19 I. me-
taphoricus — 105 p. ult. I. ab Ecclesia do-
ceri — 114 p. 13 I. notione — 115 p.
18 I. explicandae - 119 p. 6 I. possibili-
tatis — 120 p. 10 I. rationis — 122 p.
9 I. necessariis — 124 p. 25 I. ratio —
125 p. 1 I. modestissimi — 131 p. 16 I.
praecise — 143 p. 19 I. ne hilo — 177 p.
ult. I. item — 188. p. 17 I. sufficiens est
- 194 p. 14 I. aeterno — 197 p. 26. I.
salutares — 204 p. 4 I. ontologicum —
232 p. 10 I. differt — 256 p. 25 I. comple-
batur — 258 p. 5 I. altero — 276 p. 17 I.
assumta — 280 p. 7 I. cognatae — 285 p.
1 I. conceptum. 3 I. generatum — 298 p.
6 I. qua religionis — 320 p. ult. I. Chri-
stus, qui — 327 p. 13 I. tam exaltatio —
334 p. 6 I. beatitati — 343 p. ult. I. Scrip-
turae — 373 p. 13 I. literalis 381 p.
2 I. in figno — 399 p. 6 I. ratio —
408 p. I. siverba —

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in dark ink on aged, yellowish paper. The script is dense and fills most of the page, with some lines appearing to be underlined or separated by small gaps. The handwriting is characteristic of a historical cursive style, possibly from the 17th or 18th century. The text is arranged in approximately 15-20 lines, with some lines being shorter than others. The overall appearance is that of a well-used, possibly legal or administrative, document.

Providentiæ consiliis, sacrarum literarum testimoniis, ac quotidiana experientia optime concordat?

§. 172.

VII. Satisfactionis a penitentibus præstandæ theoria.

1) Principia certa, quibus notio satisfactionis stabilitur.

A. Pertinet ad officium sacri iudicis imperfecte penitentibus penam paternam imponere, qua

a) Tum a relapsu absterreantur,

b) Tum idoneum remedium adversus relapsum in promptu habeant.

o Scilicet & correctionis, & medicinæ præservatricis rationem habere convenit.

B. Ipsa tamen tolerantia ejusmodi penæ non est necessaria conditio, ut absolutionem sacramentalem recipiant. Nam

a) Imperfectio penitentis non impedit remissionem penæ æternæ.

b) Ergo gratia sanctificans restitui potest, licet penæ temporalis nec remissa, nec soluta sit.

o Unde præsumptio imperfectæ penitentis, & periculum relapsus sunt ratio sufficiens penæ paternæ confessis imponi solitæ.

C. Pa-

Philof. cum Theol. Chrif. &c. 43 t

^vjdentia confiliis, facrarum literarum teßi-

^o»rr/, ac quotidiana experientia optime con-

§. 172.

, VII. Satisfaffiwiis a pcententibm pnceflan*
® theoria.

. 1) Principia certa, quibus notio fatifac«
l°nis ftabilitur.

A. Pertinet ad obßicium faeri judicis im«
r tiefte pcententibus paenatn paternam impo-

a) Tum a relapfu abßerreantur,

^ b) Tum idoneum remedium adver«
^ telapfum in prömtu habeant.

j. v Scilicet & correffiionis, & medkince pre-
efvatricis rationem habere convenit.

B. Ipfa tarnen tolerantia ejusmodi paence
j>°n eü neceffiaria conditio , ut ablblutionem
acranientalem recipiant. Nam

a) Imperfeffiio pcententice non im«
redit remiffionem pcente aeternse.

b) Ergo gratia fanStißcam reftitui
t ijcet pogQa temporalis nec remiffia, nec

^ " Unde pcefumtio imperfeffice pcententiae,

^ Ptficulum relapßus funt ratio fufficiens pce«

* Patern» conFeflis imponi iblitae.